

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARBOG

FOR

RIGSDAGSSAMLINGEN

1928—29

VED

C. FRIDERICHSEN

CHEF FOR RIGSDAGENS BUREAU

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A.-S.

1929

Pris: 4 Kr.

AARBOG

FOR

RIGSDAGSSAMLINGEN

1928—29

VED

C. FRIDERICHSEN

CHEF FOR RIGSDAGENS BUREAU

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A.-S.

1929

Indhold.

	Side
Mindetaler i Anledning af Enkekejserinde Dagmars Død.....	V—VI
Mindetaler i Anledn. af Rigsdagsmedlemmers Død	VII—XII
Kunstneriske Ny erhvervelser.....	XIII
Den ordentlige Rigsdagssamling 1928—29....	1
Ministeriets Medlemmer.....	2— 3
Medlemmerne af Rigsdagen.....	4— 25
Partigruppering.....	25
Partiernes Bestyrelse.....	26— 27
Dansk interparlamentarisk Gruppe.....	27— 28
Tingenes Præsidium og Sekretærer.....	29— 32
Medlemmerne af de staaende Udvalg.....	29— 33
Rigsdagens Aabningsmøde.....	34— 40
Ministerskifte	41— 47
Fortegnelse over de forelagte Lovforslag, Beslutninger m. m.	48— 59
Finanslov	60— 69
Tillægsbevillingslov	70— 73
Øvrige vedtagne Love	74—188
Ikke vedtagne Lovforslag	189—432
Beslutninger m. m.....	433—464
Forespørgsler.....	465—471
Valg af tingvalgte Medlemmer af Landstinget.	472—474
Valgs Prøvelse.....	474—479
Valg til Kommissioner og Hverv.....	479—487
Andragender.....	487—488
Andragende i Henhold til Grundlovens § 56 .	488
Tillæg til de politiske Partiers Programmer ..	489—491
Sagfortegnelse	492—500

Statsministeren (Madsen-Mygdal) gav i henholdsvis Folketingets og Landstingets Møde den 16. og 17. Oktober 1928 følgende Meddelelse:

»Fra Hans Majestæt Kongen har jeg modtaget følgende Reskript:

Vi give Dig herved tilkende, at Vi allernaadigst ville have Dig overdraget i Vort Navn at bringe Rigsdagen Budskabet om, at Vor højtelskede Tante, Hendes Majestæt Enkekejserinde Maria Feodorovna, Prinsesse Dagmar af Danmark, Lørdagen den 13. d. M. Kl. 7⁰⁰ Aften er afgaaet ved Døden.

Vi bringe dette Budskab i fuld Forvisning om Rigsdagens Deltagelse i Vor og Vore Slægtnings tunge Sorg.

Befalende Dig Gud.

Givet paa Vort Slot Sorgenfri, den 15. Oktober 1928.

CHRISTIAN R.

Til

Vor Statsminister.

Jeg overbringer herved Folketinget (Landstinget) dette Budskab i sikker Forvisning om, at Regeringen og Rigsdagen som hele det danske Folk levende deltager i Kongens og Kongehusets store Sorg.«

Derefter udtalte *Folketingets Formand* (H. P. Hansen): »Naar Døden drager et Familiemedlem bort, vises der Medfølelse overfor de af Sorgen ramte. Dette er ogsaa Tilfældet her, hvor Landets Konge har mistet en af sine nære paa-rørende, Enkekejserinde Dagmar, der jo følte sig saa stærkt knyttet til Danmark. Folketinget vil overfor den kongelige Familie bevidne sin Deltagelse.«

I *Landstinget* udtalte Formanden (Jensen-Klejs): »Af det kgl. Reskript, som gennem Statsministeren er tilstillet dette Ting, fremgik, at den danskfødte og her boende Enke-

VI

kejserinde Dagmar af Rusland er afgaaet ved Døden siden Tingets sidste Møde.

Det var i November 1866, hun forlod sit Fædreland for at indgaa Ægteskab med den russiske Storfyrsttronfølger.

Hun besteg Tronen med sin Mand i 1881 og blev Enke i 1894.

Efter Revolutionen i Rusland i 1917 opholdt Enkekejserinden sig paa Krim et Par Aars Tid, hvorefter hun vendte tilbage til Danmark.

Stort Ansvar og megen Indflydelse knyttede sig til dette store Riges Kejserhof, og vi tør tro, at Kejserindens Følelser og Sindelag overfor hendes gamle Fædreland i adskillige Situationer har givet sig betydende Udslag for dette. Vi ved, at Kejserinden personlig virkede meget gennem milde Stiftelser og Velgørenhedsforetagender for at afhjælpe Nød, ligesom der ogsaa herfra skal lyde en varm Tak for Enkekejserindens Omsorg for og Hjælp til sønderjydske Krigsfanger i en for disse streng Tid.

Tunge Tider maatte Enkekejserinden gennemleve, og megen Medfølelse fra det danske Folk havde hun i disse, ligesom dette Folk ogsaa inderlig undte hende de 8—9 Aar, som hun i sin Alderdom fik Lov til at opleve paa Hvidøre.

Næst at bevidne Kongehuset dette Tings Deltagelse vil vi i taknemmelig Erindring bevare Mindet om Kejserinde Dagmars Kærlighed til hendes gamle Fædreland.«

(Tingenes Medlemmer paahørte staaende Statsministerens og Formændenes Udtalelser).

Ole Hansen

Landstingets Formand 3. Oktober 1922—26. Juni 1928.

I Tiden mellem forrige Rigsdagssamlings Slutning den 4. April 1928 og denne Samlings Slutning den 30. Maj 1929 er følgende Medlemmer afgaaet ved Døden:

1. Landstingets Formand, fhv. Minister *Ole Hansen* døde den 26. Juni 1928. Da Landstingets Medlemmer traadte sammen til Valg af landstingsvalgte Medlemmer den 15. August 1928, udtalte Landstingets første Næstformand (*C. F. Madsen*)

„Inden vi gaar over til Dagsordenen, finder jeg det naturligt, at Landstingets Medlemmer mindes Tingets Formand, Ole Hansen, som afgik ved Døden den 26. Juni.

Ole Hansen var født i Hømb her paa Sjælland 1855. Allerede fra de unge Aar viede han en stor Del af sine Evner og Kræfter til et Arbejde i det offentlige Livs Tjeneste. Kun 28 Aar gammel fik han Sæde i Bringstrup Sogneraad, hvis Formand han snart efter blev, og faa Aar senere, i 1890, valgtes han til Medlem af Folketinget, hvor han hurtig kom ind i Finansudvalget. Af Sorø Amtsraad blev han Medlem 1895. Det var saaledes en Mand, der var fortrolig med det offentlige Livs forskellige Former og vel skolet i dets Tjeneste, som i 1901 overtog Landbrugsministerposten i Ministeriet Deuntzer. Ole Hansen var den første Bonde, der herhjemme naaede frem til Ministerstillingen, og gennem 7 Aar var han Leder af Landbrugsministeriet.

Her i Tinget fik Ole Hansen Sæde ved Valget i 1914, og i 1918 blev han tingvalgt Medlem. Hans velovervejede Indlæg i Forhandlingen, der vidnede om Evne til at trænge ind til Sagens Kærne og om stor praktisk Erfaring, blev altid fremført med Vægt og paahørt med Opmærksomhed. I Efteraaret 1922 valgtes Ole Hansen til Tingets Formand. Hans Ledelse af Forhandlingerne her var præget af Rø og Myndighed. Ved Arbejdets Tilrettelæggelse laa det ham stærkt paa Sinde, at Forhandlingen kunde faa et roligt og værdigt Forløb, og han nærede et levende Ønske om som Tingets

Formand at være en upartisk Forhandlingsleder. Mindet om hans dygtige og samvittighedsfulde Varetagelse af Formandsgerningen vil altid blive holdt i Ære her i Tinget. Og for venlig Imødekommenhed og elskværdig Forstaaelse vil vi ogsaa mindes vor afdøde Formand med Tak.“

2. Folketingsmand, Redaktør *I. Wilmann* afgik ved Døden den 15. November 1928. I Folketingets Møde den 16. November udtalte Formanden (*H. P. Hansen*): „Under Forhandlingerne i Aftes indløb det Sorgens Budskab, at Folketingsmand Wilmann er afgaaet ved Døden.

Ved dette Dødsfald afsluttes et rigt og virksomt Liv, thi fra sin tidligste Ungdom, og indtil Sygdommen hemmede hans Kræfter, var Wilmann en Arbejdets Mand.

Han fødtes i 1866 i et Hjem, hvor Velstand ikke var til Huse, men hvor det alligevel lykkedes at skaffe Midler til at give ham en god, faglig Uddannelse som Maskinarbejder og Maskinist. Snart blev han Arbejdernes Tilidsmand og gik over til Journalistikken for i Skrift og Tale at kunne virke for Socialdemokratiets Sag.

Hertil kom hans store Interesse for kommunale Spørgsmaal, og allerede i 1898 valgtes han til Medlem af Søllerød Sogneraad. Det blev dog i Lyngby Kommune, han kom til at gøre sin store Indsats paa dette Omraade; i 21 Aar var han Medlem af Lyngby Sogneraad og i 15 Aar dets Formand. Mange og store var de Reformere, som det her lykkedes ham at gennemføre, og det siger sig selv, at denne Kommunalmand ogsaa blev en ledende Mand indenfor de kommunale Organisationer. Desuden var han Medlem af Overskyldraadet og flere andre Institutioner.

Til Trods for dette omfattende Arbejde blev det ogsaa paalagt ham at være Repræsentant for Lyngby-Kredsen her

XI

i Rigsdagen. I 22 Aar havde Wilmann Sæde her i Tinget, og ved sit indsigtfulde og saglige Arbejde i Kommissioner og Udvalg skabte han Respekt om sit Navn. Ofte tog han ogsaa Del i Forhandlingerne her i Tinget, altid rolig og saglig, aldrig udæskende, og derfor er det ogsaa en stor Vennekreds, der nu med Vemod bringer Wilmann det sidste Farvel. Her i Tinget vil vi bevare hans Minde til sene Tider.“

3. Folketingsmand, Statsrevisor *H. V. Maegaard* døde den 21. November 1928. I Folketingets Møde samme Dag udtalte Formanden (*H. P. Hansen*): „I Formiddags kom der Meddelelse om, at Folketingsmand Maegaard er afgaaet ved Døden, 60 Aar gammel. Da Maegaard for ca. 14 Dage siden rejste til sit Hjem paa Bornholm, var det klart for alle, at Sygdommen havde nedbrudt den før saa stærke Mand, og man havde ikke meget Haab om at gense ham her. Denne Frygt er nu blevet til den haarde Virkelighed. Maegaard vil ikke mere møde i denne Bygning, hvor han efterhaanden følte sig som hjemme.

Maegaard indvalgtes i Folketinget i 1910, men var kun Medlem til 1913. Fra 1914 til 1. Oktober 1928 var Maegaard Medlem af Landstinget, hvorefter han atter vendte tilbage til Folketinget.

Maegaard var Venstremand og deltog ofte i de politiske Kampe, men foretrak dog det saglige Arbejde, og hans Parti benyttede i stor Udstrækning hans rige Evner og store Arbejdskraft og indvalgte ham i forskellige Kommissioner og Udvalg. Maegaard var desuden Medlem af Partiets Bestyrelse fra 1921 og Statsrevisor fra 1922.

Ogsaa udenfor Rigsdagen viede han sine Kræfter til det offentlige Arbejde og var saaledes fra 1899 til 1907 Formand

for Olsker Sogneraad og fra 1907 tillige Medlem af Bornholms Amdsraad. Endvidere var afdøde med i Ledelsen af en Række Virksomheder, der havde nøje Tilknytning til Landbruget. Mange Steder vil Maegaard blive savnet, og her i Rigsdagen vil ikke alene hans Partifæller, men en stor Veunekreds beklage, at vi har mistet ham for stedse. I Folketinget som i det andet høje Ting vil vi bevare hans Minde for stedse.“

4. Den 3. April 1929 afgik Landstingsmand *Sørensen-Egaa* ved Døden. I Landstingets Møde den 14. Maj udtalte Formanden i Landstinget (*Jensen-Klejs*):

„Medlem af Tinget N. R. Sørensen-Egaa er siden vort sidste Møde afgaaet ved Døden.

Sørensen-Egaa naede den høje Alder af over 81 Aar; han var Tingets Aldersformand og den sidste af de kongevalgte Landstingsmænd.

I 29½ Aar var Sørensen-Egaa Medlem af Tinget.

Tidligt interesserede han sig for offentlige Anliggender saavel paa det politiske, det kirkelige som det praktiske Livs Omraade.

Hans Evner blev ogsaa taget i

Brug paa disse Omraader. Han forblev tro mod Interesserne og Ideerne fra Ungdomstiden Livet igennem.

Det kan ikke undre, at Alderen i de senere Aar i nogen Maade nedsatte Sørensen-Egaas Arbejdskraft. Men sin Pligt til at give Møde her i Tinget og gennem Deltagelse i Afstemningerne udføre det ham overdragne Hverv svigtede han aldrig.

Han søgte ikke at blive bemærket og attraaede ikke Offentlighedens Omtale. Uselvisk som han var, færdedes han stiltfærdig iblandt os, og dette gode Indtryk vil Tinget bevare af Sørensen-Egaa.“

XIII

KUNSTNERISKE NYERHVERVELSER O. L. I RIGSDAGSBYGNINGEN.

1. Da Maleren Johannes Larsen i December 1927 fyldte 60 Aar, besluttede en Kreds af hans Venner igennem en Indsamling blandt Beundrere af hans Kunst at skaffe Midler til at erhverve hans tre store samhørende Billeder „Ederfugletrækket“, „Morgen“, „Middag“ og „Aften“, for at skænke dem til Ophængning i en offentlig Bygning i København, til Udsmykning af et Lokale, hvor Folket kan faa Lejlighed til at se dem og glæde sig over dem. Efter at det var lykkedes den nævnte Komité at fremskaffe det til Billedernes Erhvervelse fornødne Beløb, dels gennem private Bidrag, dels gennem Bidrag fra Ny Carlsbergfondet og Overretssagfører Zeuthens Mindelegat, tilbød Komiteen Rigsdagen Billederne til Ophængning i det store Værelse Nr. 1, hvilket Tilbud Præsidiet med Tak modtog, og Billederne er nu anbragt i det nævnte Værelse.
 2. Af Statens Museum for Kunst er udlånt til Rigsdagen to store Malerier, Landskabsbilleder, af henholdsvis Godfred Christensen og Viggo Pedersen; de er ophængt i Forværelset foran Folketingssalen.
 3. Af Direktør Chr. Dam er skænket Rigsdagen Professor Constantin Hansens første tegnede Udkast til Maleriet „Den grundlovgivende Rigsforsamling“, der viser, at det oprindelig har været Kunstnerens Hensigt at gruppere Kongen og forskellige af Personerne paa Billedet paa en anden Maade, end Tilfældet blev i det udførte Maleri. Tegningen er ophængt i Hallen paa 1ste Sal i en Vinduesforfyldning tæt ved det udførte Maleri.
-

Den ordentlige Rigsdagssamling 1928 — 29.

Rigsdagens 81. ordentlige Samling aabnedes den 2. Oktober 1928. Aabningsakten fandt Sted i Fællessalen (se Side 34). Folketinget opløstes den 23. April 1929. Valg til Folketinget fandt Sted den 24. April 1929. Det nyvalgte Folketing sammenkaldtes den 14. Maj 1929. Samme Dag genoptog Landstinget sine Møder. Samlingen sluttede den 30. Maj 1929.

Der afholdtes 122 Møder i Folketinget og 83 i Landstinget.

I. Ministeriet Madsen-Mygdal.

Udnævnelsesdatum: 14. December 1926.

- Statsminister og Landbrugsminister: *Th. Madsen-Mygdal*, f. 76.
Udenrigsminister: *L. J. Moltesen*, f. 65.
Finansminister: *N. Neergaard*, f. 54.
Forsvarsminister: *S. Brorsen*, f. 75.
Justitsminister: *Svenning Rytter*, f. 75.
Kirkeminister: *F. C. Bruun-Rasmussen*, f. 70.
Undervisningsminister: *J. Byskov*, f. 67.
Indenrigsminister: *O. C. Kragh*, f. 70.
Minister for Sundhedsvæsen: *V. Rubow*, f. 71.
Minister for offentlige Arbejder: *J. P. Stensballe*, f. 74¹⁾.
Minister for Industri, Handel og Søfart: *M. N. Slebsager*, f. 74¹⁾.
-
-

¹⁾ Ved allerhøjeste Resolution af 9. Oktober 1928 har Kongen under 4. s. M. afskediget »efter Ansøgning i Naade og med Pension« Minister for Industri, Handel og Søfart M. N. Slebsager fra den 3. s. M. at regne og samtidig overdraget Statsminister Madsen-Mygdal indtil videre at varetage Forretningerne som Minister for Industri, Handel og Søfart.

Under 6. s. M. har Kongen dernæst udnævnt Minister for offentlige Arbejder J. P. Stensballe til tillige at være Minister for Industri, Handel og Søfart (Handelsminister) ad interim. (F. Sp. 31, L. Sp. 32). Se endvidere Side 41.

II. Ministeriet Stauning.

Udnævnelsesdatum: 30. April 1929.

Statsminister og Minister for Søfart og Fiskeri*): *Th. A. M. Stauning*, f. 73.

Udenrigsminister: *P. Munch*, f. 70.

Finansminister: *C. V. Bramsnæs*, f. 79.

Forsvarsminister: *L. Rasmussen*, f. 62.

Justitsminister: *C. Th. Zahle*, f. 66.

Kirkeminister: *N. P. L. Dahl*, f. 69.

Undervisningsminister: *F. H. J. Borghjerg*, f. 66.

Landbrugsminister: *Kr. M. Bording*, f. 76.

Indenrigsminister: *Bertel Dahlgaard*, f. 87.

Socialminister*): *K. K. Steincke*, f. 80.

Minister for offentlige Arbejder: *J. F. N. Friis-Skotte*, f. 74.

Minister for Handel og Industri*): *C. N. Hauge*, f. 70.

*) I Henhold til kgl. Resolution af 30. April 1929 er et Ministerium for Søfart og Fiskeri (Søfartsministerium) oprettet, Ministeriet for Sundhedsvæsen nedlagt og et Socialministerium oprettet, hvorhos der i Forbindelse dermed er foregaaet en Omlægning af Forretningsomraaderne for nogle af Ministerierne. (Se nærmere herom F. Sp. 5519 og L. Sp. 1243).

Medlemmerne af Rigsdagen.

Parti- eller Gruppebetegnelser: S. = Socialdemokrat; V. = Venstre; KF. = Det konservative Folkeparti; RV. = Det radikale Venstre
DR. = Danmarks Retsforbund; Sl. = Slesvigske Parti.

A. Folketinget.

Samlingens 1. Afdeling.

Efter Valget til Folketinget den 2. December 1926.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
A. Storkredse i København— Frederiksberg ¹).			
I. Søndre Storkreds.			
Mathilde Hauschultz, Overretssagfører, Frue.....	2/12 85	KF.	22/4 18
Halfdan Hendriksen, Direktør	12/11 81	KF.	11/4 24
Chr. Hansen, Møllermester	10/12 61	S.	25/5 09
Th. Stauning, fhv. Minister, Forret- ningsfører.....	26/10 73	S.	29/5 06
F. J. Borgbjerg, fhv. Minister, Redaktør	10/4 66	S.	28/9 98
Helga Larsen, Frue	21/4 84	S.	22/4 18
II. Østre Storkreds.			
A. Fraenkel, Dr. phil.	16/9 51	KF.	29/5 06 ²)
J. Pitzner, Bagemester.....	7/6 65	KF.	22/4 18

¹) Medlemmernes Rækkefølge indenfor hver enkelt Amtskreds (Storkreds) er bestemt efter Partibetegnelsernes alfabetiske Rækkefølge (jfr. Meddelelse fra Indenrigsministeriet af 23. November 1926) og indenfor Partierne efter den Orden, hvori Kandidaterne er erklæret for valgt.

²) Var ikke Medlem 25/5 09—20/5 13.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Alfred Bindslev, Præst	21/6 96	KF.	2/12 26
Elna Munch, Cand. mag., Frue.....	13/6 71	RV.	22/4 18
Fr. Andersen, Raadmand	12/10 62	S.	22/4 18
J. Friis-Skotte, fhv. Minister	1/12 74	S.	22/4 18
Vilhelm Rasmussen, Forstander for Statens Lærerhøjskole	31/7 69	S.	9/3 15
F. K. Madsen, Journalist	3/4 64	S.	6/7 20
Julius Schrøder, Typograf.....	19/7 79	S.	11/4 24
III. Vestre Storkreds.			
C. J. F. Sven, Overretssagfører.....	24/1 87	KF.	26/3 20
J. Oskar Andersen, Professor ved Uni- versitetet, Dr. theol.....	15/5 66	KF.	22/4 18
O. Bouet, Maskinmester	25/3 79	KF.	11/4 24
Jens Busk, Overbanemester	18/1 77	RV.	2/12 26
J. P. Jønson, Forretningsfører	2/6 65	S.	17/12 19
A. C. Meyer, Journalist	11/6 58	S.	9/4 95
Einer Jensen, Hovedkasserer	5/7 89	S.	20/1 24
J. Chr. Jensen, Direktør.....	30/11 77	S.	11/5 18
Sven Trier, Direktør for Arbejds- og Fabriktilsynet	8/6 77	S.	21/9 20 ¹⁾
B. Amterne paa Øerne.			
Københavns Amtskreds.			
Povl Drachmann, Redaktør, Cand. polit.	30/6 87	KF.	26/4 20
A. Grathwohl, Skoleforstander	9/8 66	KF.	11/4 24
C. C. Steen Rasmussen, Redaktør	9/9 95	KF.	11/10 27
Niels Frederiksen, Gaardejer.....	23/2 74	RV.	20/5 13
J. C. T. Wilmann, Redaktør.....	7/6 66	S.	3/4 01 ²⁾

1) Var ikke Medlem 2/12 26—1/10 28. — Indtraadt i Stedet for fhv. Redaktør E. Wiimblad, der efter at være valgt til lands-tingsvalgt Medlem af Landstinget nedlagde sit Mandat 30/9 28. (Se endvidere Side 475).

2) Var ikke Medlem 16/6 03—29/5 06, 25/5 09—20/5 10 og 20/5 13—7/5 15.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
N. P. Nielsen, Sogneraadsformand ...	7/1 71	S.	11/1 16 ¹⁾
G. B. Weygaard, Skatteinspektør	19/2 75	S.	11/4 24
J. A. Hansen, Redaktør	12/5 78	V.	26/4 20 ²⁾
Under Samlingen (15/11 28) afgik ved Døden:			
J. C. T. Wilmann, Redaktør	7/6 66	S.	3/4 01
I hans Sted indtraadte:			
Vilhelm Nygaard, Formand for De samvirkende Fagforbund.....	11/1 72	S.	16/11 28
Frederiksborg Amtskreds.			
H. Parkov, Oberst	22/9 57	KF.	29/5 06 ³⁾
Niels Petersen, Overretssagfører	13/7 58	RV.	20/5 13
J. P. Larsen, Redaktør	19/8 72	S.	26/4 20
Jørgen Jørgensen, Overlærer	23/10 79	S.	21/9 20
J. C. A. Larsen, Smedemester.....	31/8 63	V.	26/4 20
Holbæk Amtskreds.			
Holger Ibsen, Redaktør.....	20/3 69	KF.	21/9 20
Ferdinand Nielsen, Gaardejer.....	21/10 68	RV.	20/5 10 ⁴⁾
Fr. Andersen, Borgmester.....	26/5 77	S.	26/4 20 ⁵⁾
Hans Clausager, Landbrugslærer, Gaard- ejer	21/3 74	V.	26/4 20
Christen Christensen (Høng), Dommer- fuldmægtig, Cand. jur.	13/5 74	V.	2/12 26

1) Var ikke Medlem 22/4 18—6/7 20.

2) Var ikke Medlem 11/4 24—2/12 26.

3) Var ikke Medlem 20/5 13—22/4 18.

4) Var ikke Medlem 26/4 20—27/10 27.

5) Var ikke Medlem 21/3 20—11/4 24.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Sorø Amtskreds.			
Johannes Lou, Læge	29/3 78	KF.	22/4 18
H. P. Nielsen, Planteavlskonsulent...	27/6 72	RV.	1/11 28 ¹⁾
H. P. Hansen, fhv. Borgmester	6/10 72	S.	20/5 13
H. K. Hækkerup, Borgmester, Redaktør	24/12 76	S.	21/3 20
Aksel Jensen, Direktør, Gaardejer ...	25/3 83	V.	26/4 20
Arnth Jensen, Førstelærer	27/9 83	V.	8/8 27
Præstø Amtskreds.			
Johs. Ulrich, Forpagter	9/5 69	KF.	22/4 18 ²⁾
Mads Larsen, Gaardejer	28/5 62	RV.	3/4 01 ³⁾
N. Andreasen, Redaktør	30/11 77	S.	29/5 06
J. P. Jensen, Dyr læge	23/1 69	S.	6/7 20
Otto Himmelstrup, Sekretær, Cand. polit.	1/12 83	V.	11/4 24
J. J. Tvedegaard, Gaardejer	25/6 72	V.	22/11 28 ⁴⁾
Bornholms Amtskreds.			
Hans Rasmussen, Redaktør	23/6 73	S.	29/5 06 ⁵⁾
H. V. Maegaard, Statsrevisor	14/4 68	V.	20/5 10 ⁴⁾ og ⁶⁾

- 1) Indtraadt i Stedet for fhv. Minister C. Th. Zahle, der efter at være valgt til landstingsvalgt Medlem af Landstinget nedlagde sit Mandat 30/9 28. (Se Side 474).
- 2) Var ikke Medlem 6/7—21/9 20.
- 3) Var ikke Medlem 16/6 03—29/5 06, 25/5 09—20/5 10 og 26/4—6/7 20.
- 4) Tvedegaard indtraadt i Stedet for H. V. Maegaard (Bornholms A.), der afgik ved Døden 21/11 28, hvorefter Mandatet overførtes til Præstø Amtskreds. (Se Side 475).
- 5) Var ikke Medlem 20/5 13—21/9 20.
- 6) Var ikke Medlem 20/5 13—1/10 28. Landstingsmand 10/7 14—1/10 28. — Indtraadt i Folketinget i Stedet for Provst Levy Blang, der efter at være valgt til landstingsvalgt Medlem af af Landstinget nedlagde sit Mandat 30/9 28. — Afgik ved Døden 21/11 28, hvorefter Venstre ikke var repræsenteret i Bornholms Amtskreds. (Se ovenfor under 4) og Side 474).

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Maribo Amtskreds.			
F. W. Larsen-Badse, Gaardejer.....	24/6 74	KF.	26/4 20
A. M. Hansen, Statsrevisor	21/9 77	RV.	22/4 18 ¹⁾
S. Bresemann, fhv. Borgmester	14/11 64	S.	20/5 13
Hartvig Frisch, Adjunkt	17/1 93	S.	2/12 26
V.S. Petersen, Formand for Træindustri- arbejderforbundet	27/11 74	S.	1/10 27
Svenning Rytter, Justitsminister	19/1 75	V.	26/4 20
Odense Amtskreds.			
Christmas Møller, Cand. jur.....	3/4 94	KF.	21/9 20
J. C. A. Carlsen-Skiødt, Handelsgartner	9/3 66	KF.	21/9 20
Oluf Steen, Landmand.....	16/7 92	RV.	11/4 24
C. N. Hauge, fhv. Minister, Redaktør.	13/9 70	S.	25/5 09 ²⁾
L. D. Rasmussen, Typograf	2/7 68	S.	20/5 13
L. M. Larsen (Bjerre), Gaardejer	22/5 83	S.	2/12 26
Søren P. Larsen, Lærer.....	14/7 88	V.	2/12 26
Vagn Bro, kst. Politimester.....	17/2 94	V.	26/4 20 ³⁾
Svendborg Amtskreds.			
A. C. D. Petersen, Gaardejer.....	3/4 80	KF.	11/4 24
P. Munch, fhv. Minister, Dr. phil....	25/7 70	RV.	25/5 09
J. J. Bjerring, Trafikassistent	14/11 78	S.	22/4 18
P. Andersen, Redaktør	11/6 70	S.	22/4 18 ⁴⁾
J. Chr. Jensen (Broby), Gaardejer ...	18/2 88	V.	18/2 19
A. L. H. Elmquist, Landsretssagfører .	18/5 88	V.	16/9 27

1) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

2) Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

3) Var ikke Medlem 6/7 20—2/12 26.

4) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
C. Amterne i Jylland.			
Hjørring Amtskreds.			
H. F. Ulrichsen, Overretssagfører	25/1 88	KF.	11/4 24
C. C. Heilesen, Højesteretssagfører	13/6 86	RV.	21/9 20
Chr. Ludvigsen, Fisker	15/1 66	S.	11/4 24
P. P. Pinstrup, Statsrevisor, Gaardejer	14/12 61	V.	16/6 03 ¹⁾
J. S. Vanggaard, Gaardejer	25/12 75	V.	20/5 10
O. Thorhaug, Husmand	21/11 69	V.	22/4 18 ²⁾
A. Chr. Christensen, Gaardejer	9/3 74	V.	2/12 26
Thisted Amtskreds.			
V. Fibiger, Proprietær	14/2 86	KF.	26/4 20
Marinus Sørensen, Gaardejer	8/2 86	S.	2/12 26
Kr. Fuglsang, Proprietær	29/1 78	V.	2/12 26
Kr. Kristensen, Gaardejer	6/9 69	V.	25/4 20
Aalborg Amtskreds.			
Ole Bjørn Kraft, Redaktør	17/12 93	KF.	2/12 26
H. C. Hansen, Husmand	27/3 80	RV.	22/4 18
N. C. Christensen, Statsrevisor	19/3 60	S.	16/6 03.
Gerhard Nielsen, Redaktør	1/11 71	S.	22/4 18
Harald Jensen, Sekretær	24/8 89	S.	11/4 24
N. Elgaard, Redaktør	1/2 79	V.	24/12 22
Lauritz Laursen, Gaardejer	5/6 70	V.	22/4 18
Henrik Jensen, Gaardejer	28/12 73	V.	11/4 24
Viborg Amtskreds.			
Axel Møller, Professor ved Universi- tetet, Dr. jur.	14/1 73	KF.	22/4 18 ³⁾
Bertel Dahlgaard, Chef for Københavns statistiske Kontor	7/11 87	RV.	26/4 20
A. C. Mortensen, Redaktør	22/1 70	S.	26/4 20

1) Var ikke Medlem 25/5 09—20/5 10 og 11/4—1/7 24.

2) Var ikke Medlem 26/4—6/7 20.

3) Var ikke Medlem 6/7 20—11/4 24.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Laust Nørskov, Gaardejer.....	22/1 83	V.	30/9 14
N. P. Jensen, Amtsforvalter.....	20/1 67	V.	29/5 06 ¹⁾
A. A. Sevelsted, Gaardejer.....	12/3 86	V.	2/12 26
Randers Amtskreds.			
J. C. S. Willesen, Sognepræst.....	20/2 93	DR.	2/12 26
V. Pürschel, Generalauditør	28/8 77	KF.	26/4 20
Th. Povlsen, fhv. Minister	22/8 68	RV.	20/5 10
Ole R. Lundberg, Maler	10/1 88	S.	6/7 20
J. P. Olufson, Husejer.....	27/5 75	S.	26/4 20 ²⁾
Svend Nielsen, Gaardejer	30/8 79	V.	11/4 24
N. Neergaard, Finansminister	27/6 54	V.	28/1 87 ³⁾
Knud Kristensen, Gaardejer.....	26/10 80	V.	26/4 20
Aarhus Amtskreds.			
Axel Dam, Bibliotekar, Dr. phil.....	4/5 68	DR.	2/12 26
Bent Holstein, Hofjægermester, Lens- greve	17/9 81	4)	26/4 20
S. Orla-Jensen, Professor ved Polytek- nisk Læreanstalt, Dr. phil.	28/11 70	4)	2/12 26
P. Kammersgaard, Førstelærer	20/4 71	S.	22/4 18
A. Sneum, Kommunalærer	29/7 79	S.	11/4 24
J. P. M. Simonsen, Redaktør	8/4 69	S.	22/4 18
C. E. Hedelund, Dyrlæge	3/7 84	V.	26/3 22
Skanderborg Amtskreds.			
P. Korsgaard, Ingeniør	17/7 74	KF.	22/4 18
Hans Nielsen, Redaktør	15/4 69	S.	25/5 09
N. Fisker, Lærer	9/9 86	S.	4/12 24
J. C. C. Kyed, Gaardejer	16/11 78	V.	11/4 24
Kr. M. Vadgaard, Gaardejer	2/6 86	V.	2/12 26

1) Var ikke Medlem 20/5 13—22/4 18.

2) Landstingsmand 11/5 18—26/4 20.

3) Var ikke Medlem 21/1 90—20/4 92.

4) Udenfor Grupperne i Tilslutning til Det konservative Folkeparti.

Folketinget.	Fødsels dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Vejle Amtskreds.			
Viggo Hansen, Gaardejer	28/8 70	KF.	2/12 26
Jens Holdgaard, Husmand	30/9 74	RV.	11/4 24 ¹⁾
L. Rasmussen, fhv. Minister.....	22/11 62	S.	29/5 06 ²⁾
Holger Larsen, Redaktør	8/1 80	S.	26/4 20
Knud Hansen, Redaktør	8/1 66	S.	21/9 20
M. P. Tange, Gaardejer	6/3 71	V.	20/5 10 ³⁾
Olav Olsen, Gaardejer	18/8 76	V.	2/12 26
J. Rahbek, Gaardejer	26/9 86	V.	30/3 22
Ringkøbing Amtskreds.			
A. Vesterager, Lærer.....	12/3 70	KF.	22/4 18
Kr. M. Bording, fhv. Minister, Gaardejer	11/4 76	S.	21/9 20
C. M. Julin, Højskoleforstander.....	24/5 82	V.	2/12 26
O. C. Kragh, Indenrigsminister, Dr. phil.	23/9 70	V.	11/4 24 ⁴⁾
Hagbart Berg, Postmester	16/10 74	V.	22/4 18 ⁵⁾
K. Raunkjær, Redaktør	26/8 80	V.	11/4 24
Henrik Vejen, Gaardejer.....	26/4 75	V.	2/12 26
Ribe Amtskreds.			
Jens Jensen, Gaardejer	21/9 73	RV.	2/12 26
M. K. Sørensen, Overportør.....	30/9 79	S.	20/3 28
A. V. Pinholt, Klitinspektør	23/11 69	V.	22/4 18
S. Brorsen, Forsvarsminister	1/7 75	V.	17/9 07
Chr. Søgaard, Førstelærer	19/9 69	V.	22/4 18
M. N. Slesbager, fhv. Minister.....	13/11 74	V.	25/5 09
Haderslev-Aabenraa-Sønderborg-Tønder Amtskreds.			
Holger Andersen, Cand. theol.....	11/4 90	KF.	21/9 20
Johs. Carl Schmidt, Præst	9/6 69	Sl.	21/9 20

1) Landstingsmand 11/5 18—10/8 20 og 1/10 20—11/4 24.

2) Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

3) Var ikke Medlem 20/5 13—6/7 20 og 11/4 24—2/12 26.

4) Landstingsmand 10/7 11—11/4 24.

5) Var ikke Medlem 11/4 24—2/12 26.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
J. P. Nielsen, Bager	23/4 73	S.	21/9 20
P. H. Mortensen, Maskinarbejder.....	5/3 86	S.	11/4 24 ¹⁾
Th. Madsen-Mygdal, Statsminister og Landbrugsminister	24/12 76	V.	2/12 26 ²⁾
Chr. Ernst Christensen, Gaardejer ...	25/11 72	V.	21/9 20 ³⁾
C. O. Pedersen, Amtsforvalter.....	31/1 80	V.	11/1 24
D. Valgdistrikterne paa Færøerne.			
Færø Amtskreds.			
A. Samuelson, Sysselmand	1/7 73	V.	6/9 13 ⁴⁾

1) Var ikke Medlem 2/12 26—1/10 27.

2) Landstingsmand 10/8 20—28/2 25.

3) Var ikke Medlem 11/4 24—2/12 26.

4) Var ikke Medlem 7/5 15—22/1 18. Landstingsmand 21/8 17—
22/4 18. Valget paa Færøerne fandt Sted 20. December 1926.

Samlingens 2. Afdeling.

Efter Valget til Folketinget den 24. April 1929.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
A. Storkredse i København— Frederiksberg.¹⁾			
I. Søndre Storkreds.			
Mathilde Hauschultz, Overretssagfører, Frue.....	2/12 85	KF.	22/2 18
Halfdan Hendriksen, Direktør.....	12/11 81	KF.	11/4 24
Chr. Hansen, Møllermester.....	10/12 61	S. ²⁾	25/5 09
Th. Stauning, Statsminister og Minister for Søfart og Fiskeri.....	26/10 73	S.	29/5 06
F. J. Borgbjerg, Undervisningsminister	10/4 66	S.	28/9 98
Helga Larsen, Frue.....	21/4 84	S.	22/4 18
E. Friis, Rodemester.....	20/8 77	S.	24/4 29
II. Østre Storkreds.			
J. Pitzner, Bagermester.....	7/6 65	KF.	22/4 18
A. Fraenkel, Dr. phil.....	16/9 51	KF.	29/5 06 ³⁾
Elna Munch, Cand. mag., Frue.....	13/6 71	RV.	22/4 18
Oluf Andersen, Overportør.....	18/10 76	S.	24/4 29
Fr. Andersen, Rådmand.....	12/10 62	S.	22/4 18
J. Friis-Skotte, Minister for offentlige Arbejder.....	1/12 74	S.	22/4 18
F. K. Madsen, Journalist.....	3/4 64	S.	6/7 20
Vilhelm Rasmussen, Forstander for Statens Lærerhøjskole.....	31/7 69	S.	9/3 15
Julius Schrøder, Typograf.....	19/7 79	S.	11/4 24

1) Medlemmernes Rækkefølge indenfor hver enkelt Amtskreds (Storkreds) er bestemt efter Partibetegnelsernes alfabetiske Rækkefølge (jfr. Meddelelse fra Indenrigsministeriet af 16. April 1929) og indenfor Partierne efter den Orden, hvori Kandidaterne er erklæret for valgt.

2) Den socialdemokratiske Gruppe er i Valggruppe med Det radikale Venstre (Se F. Sp. 5530).

3) Var ikke Medlem 25/5 09—20/5 13.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
III. Vestre Storkreds.			
C. J. F. Sven, Overretssagfører	24/1 87	KF.	26/4 20
J. Oskar Andersen, Professor ved Uni- versitetet, Dr. theol.	15/5 66	KF.	22/4 18
K. E. S. Rager, Ingeniør, Cand. polyt..	15/9 84	RV.	24/4 29
J. P. Jønson, Forretningsfører	2/6 65	S.	17/12 19
A. C. Meyer, Journalist	11/6 58	S.	9/4 95
Einer Jensen, Hovedkasserer	5/7 89	S.	20/1 24
J. Chr. Jensen, Direktør	30/11 77	S.	11/5 18
Alsing Andersen, Partisekretær	5/2 93	S.	24/4 29
B. Amterne paa Øerne.			
Københavns Amtskreds.			
Axel Dam, Bibliotekar, Dr. phil.	4/5 68	DR.	2/12 26
Povl Drachmann, Redaktør, Cand. polit.	30/6 87	KF.	26/4 20
A. Grathwohl, Skoleforstander	9/8 66	KF.	11/4 24
Niels Frederiksen, Gaardejer	23/2 74	RV.	20/5 13
Vilhelm Nygaard, Formand for De samvirkende Fagforbund	11/1 72	S.	16/11 28
N. P. Nielsen, Sogneraadsformand . . .	7/1 71	S.	11/1 16 ¹⁾
G. B. Weygaard, Skatteinspektør . . .	19/2 75	S.	11/4 24
Jens Sørensen, Husmand	3/2 91	S.	24/4 29 ²⁾
J. A. Hansen, Redaktør	12/5 78	V.	26/4 20 ³⁾
Frederiksborg Amtskreds.			
H. Parkov, Oberst	22/9 57	KF.	29/5 06 ¹⁾
Jørgen Jørgensen (Lejre), Gaardejer . .	19/5 88	RV.	24/4 29

1) Var ikke Medlem 22/4 18—6/7 20.

2) Indtraadt som Stedfortræder for Landtingsmand, Tobaks-
handler Henrik Nielsen, der ved Valget til Folketinget den
24/4 1929 var valgt til Medlem af Folketinget, men ønskede
at fortsætte som Landstingsmand. (F. Sp. 5526).

3) Var ikke Medlem 11/4 24—2/12 26.

4) Var ikke Medlem 20/5 13—22/4 18.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
J. P. Larsen, Redaktør	19/8 72	S.	26/4 20
J. I. Jørgensen, Overlærer	23/10 79	S.	21/9 20
J. C. A. Larsen, Smedemester	31/8 63	V.	26/4 20
Holbæk Amtskreds.			
N. P. Andreasen (Forsinge), Parcellist .	25/7 81	RV.	24/4 29
Fr. Andersen, Borgmester	26/5 77	S.	26/4 20 ¹⁾
Hans Clausager, Landbrugslærer Gaardejer	21/3 74	V.	26/4 20
Christen Christensen (Høng), Dommer- fuldmægtig, Cand. jur.	13/5 74	V.	2/12 26
Sorø Amtskreds.			
Alfred Bindslev, Præst	21/6 96	KF.	2/12 26
Jesper Simonsen, Landsdommer	7/7 81	RV.	24/4 29
H. P. Hansen, fhv. Borgmester	6/10 72	S.	20/5 13
H. K. Hækkerup, Borgmester, Re- daktør	24/12 76	S.	21/9 20
Arnth Jensen, Førstelærer	27/9 83	V.	8/8 27
Johannes Hansen, Husmand	8/11 86	V.	24/4 29
Præstø Amtskreds.			
Johs. Ulrich, Forpagter	9/5 69	KF.	22/4 18 ²⁾
Mads Larsen, Gaardejer	28/5 62	RV.	3/4 01 ³⁾
N. Andreasen, Redaktør	30/11 77	S.	29/5 06
J. P. Jensen, Dyrlæge	23/1 69	S.	6/7 20
Otto Himmelstrup, Sekretær, Cand. polit.	1/12 83	V.	11/4 24
Bornholms Amtskreds.			
Hans Rasmussen, Redaktør	23/6 73	S.	29/5 06 ⁴⁾
Axel Koefoed, Gaardejer	18/1 84	V.	24/4 29

1) Var ikke Medlem 21/9 20—11/4 24.

2) Var ikke Medlem 6/7—21/9 20.

3) Var ikke Medlem 16/6 03—29/5 06, 25/5 09—20/5 10 og 26/4—6/7 20.

4) Var ikke Medlem 20/5 13—21/9 20.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Maribo Amtskreds.			
F. W. Larsen-Badse, Gaardejer	24/6 74	KF.	26/4 20
A. M. Hansen, Statsrevisor	21/9 77	R.V.	22/4 18 ¹⁾
S. Bresemann, fhv. Borgmester	14/11 64	S.	20/5 13
Sven Trier, Direktør for Arbejds- og Fabriktilsynet	8/6 77	S.	21/9 20 ²⁾
Hartvig Frisch, Adjunkt	17/1 93	S.	2/12 26
N. Kjærgaard-Jensen, Professor ved Landbohøjskolen, Gaardejer	14/2 82	V.	30/4 29 ³⁾
Odense Amtskreds.			
Christmas Møller, Cand. jur.	3/4 94	KF.	21/9 20
J. C. A. Carlsen-Skiødt, Handels- gartner	9/3 66	KF.	21/9 20
Oluf Steen, Landmand	16/7 92	R.V.	11/4 24
C. N. Hauge, Minister for Handel og Industri	13/9 70	S.	25/5 09 ⁴⁾
L. D. Rasmussen, Typograf	2/7 68	S.	20/5 13
L. M. Larsen (Bjerre), Gaardejer	22/5 83	S.	2/12 26
Søren P. Larsen, Lærer	14/7 88	V.	2/12 26
Vagn Bro, kst. Politimester	17/2 94	V.	26/4 20 ⁵⁾
Svendborg Amtskreds.			
A. C. D. Petersen, Gaardejer	3/4 80	KF.	11/4 24
P. Munch, Udenrigsminister, Dr. phil.	25/7 70	R.V.	25/5 09
J. J. Bjerring, Trafikassistent	14/11 78	S.	22/4 18
P. Andersen, Redaktør	11/6 70	S.	22/4 18 ⁶⁾
A. C. Duborg, Godsejer	20/3 79	V.	24/4 29
J. Chr. Jensen (Broby), Gaardejer	18/2 88	V.	18/2 19

1) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

2) Var ikke Medlem 2/12 26—1/10 28.

3) Indtraadt i Stedet for fhv. Justitsminister Rytter, der nedlagde sit Mandat for at indtræde som landstingsvalgt Medlem af Landstinget i Stedet for Generalmajor Birke. (F. Sp. 5525).

4) Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

5) Var ikke Medlem 6/7 20—2/12 26.

6) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
C. Amterne i Jylland.			
Hjørring Amtskreds.			
Holger Kristiansen, Redaktør.....	3/3 75	RV.	20/5 13 ¹⁾
Chr. Ludvigsen, Fisker.....	15/1 66	S.	11/4 24
P. P. Pinstrup, Statsrevisor, Gaardejer.	14/12 61	V.	16/6 03 ²⁾
J. S. Vanggaard, Gaardejer.....	25/12 75	V.	20/5 10
O. Thorhaug, Husmand.....	21/11 69	V.	22/4 18 ³⁾
A. Chr. Christensen, Gaardejer.....	9/3 74	V.	2/12 26
Thisted Amtskreds.			
V. Fibiger, Proprietær.....	14/2 86	KF.	26/4 20
Marinus Sørensen, Gaardejer.....	8/2 86	S.	2/12 26
Kr. Fuglsang, Proprietær.....	29/1 78	V.	2/12 26
Kr. Kristensen, Gaardejer.....	6/9 69	V.	24/4 20
Aalborg Amtskreds.			
Ole Bjørn Kraft, Redaktør.....	17/12 93	KF.	2/12 26
N. C. Christensen, Statsrevisor.....	19/3 60	S.	16/6 03
Gerhard Nielsen, Redaktør.....	1/11 71	S.	22/4 18
Harald Jensen, Sekretær.....	24/8 89	S.	11/4 24
N. Elgaard, Redaktør.....	1/2 79	V.	24/12 22
A. L. H. Elmquist, Landsretssagfører .	18/5 88	V.	16/9 27
N. Edvard Sørensen, Husmand.....	29/8 93	V.	21/4 29
Viborg Amtskreds.			
Thyge Jacobsen, Præst.....	12/11 96	KF.	24/4 29
Bertel Dahlgaard, Indenrigsminister ..	7/11 87	RV.	26/4 20
A. C. Mortensen, Redaktør.....	22/1 70	S.	26/4 20
P. Hauberg, Førstelærer.....	6/10 87	S.	24/4 29

1) Var ikke Medlem 26/4 20—24/4 29.

2) Var ikke Medlem 25/5 09—20/5 10 og 11/4—1/7 24.

3) Var ikke Medlem 26/4—6/7 20.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Laust Nørskov, Gaardejer	22/1 83	V.	30/9 14
A. A. Sevelsted, Gaardejer	12/3 86	V.	2/12 26
Randers Amtskreds.			
V. Pürschel, Generalauditor	28/8 77	KF.	26/4 20
Th. Povlsen, fhv. Minister	22/8 68	RV.	20/5 10
Ole R. Lundberg, Maler	10/1 88	S.	6/7 20
J. P. Olufson, Husejer	27/5 75	S.	26/4 20 ¹⁾
M. F. Mortensen, Husmand	5/5 74	S.	24/4 29
N. Neergaard, fhv. Minister	27/6 54	V.	28/1 87 ²⁾
Svend Nielsen, Gaardejer	30/8 79	V.	11/4 24
Aarhus Amtskreds.			
A. Geert-Jørgensen, Sognepræst	15/12 63	DR.	24/4 29
Bent Holstein, Hofjægermester, Lens- greve	17/9 81	3)	26/4 20
A. Sneum, Kommunelærer	29/7 79	S.	11/4 24
P. Kammersgaard, Førstelærer	20/4 71	S.	22/4 18
J. P. M. Simonsen, Redaktør	8/4 69	S.	22/4 18
J. Kr. Jensen (Lillering), Gaardejer ...	1/12 87	S.	11/4 24 ⁴⁾
C. E. Hedelund, Dyr læge	3/7 84	V.	26/3 22
Skanderborg Amtskreds.			
P. Korsgaard, Ingeniør	17/7 74	KF.	22/4 18
Hans Nielsen, Redaktør	15/4 69	S.	25/5 09
N. Fisker, Lærer	9/9 86	S.	4/12 24
J. C. C. Kyed, Gaardejer	16/11 78	V.	11/4 24
Kr. M. Vadgaard, Gaardejer	2/6 86	V.	2/12 26

1) Landstingsmand 11/5 18—26/4 20.

2) Var ikke Medlem 21/1 90—20/4 92.

3) Udenfor Grupperne i Tilslutning til Det konservative Folkeparti.

4) Var ikke Medlem 2/12 26—24/4 29.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Vejle Amtskreds.			
Viggo Hansen, Gaardejer	28/8 70	KF.	2/12 26
Jens Holdgaard, Husmand	30/9 74	RV.	11/4 24 ¹⁾
Holger Larsen, Redaktør	8/1 80	S.	26/4 20
L. Rasmussen, Forsvarsminister	22/11 62	S.	29/5 06 ²⁾
Knud Hansen, Redaktør	8/1 66	S.	21/9 20
M. P. Tange, Gaardejer	6/3 71	V.	20/5 10 ³⁾
Olav Olsen, Gaardejer	18/8 76	V.	2/12 26
Inger Gautier Schmit, Frue	25/10 77	V.	24/4 29 ⁴⁾
Ringkøbing Amtskreds.			
A. Vesterager, Lærer	12/3 70	KF.	22/4 18
M. P. Rasmussen (Gylling)	8/10 82	RV.	24/4 29
Kr. M. Bording, Landbrugsminister	11/4 76	S.	21/9 20
Henrik Vejen, Gaardejer	26/4 75	V.	2/12 26
K. Raunkjær, Redaktør	26/8 80	V.	11/4 24
O. C. Krag, fhv. Minister, Dr. phil.	23/9 70	V.	11/4 24 ⁵⁾
L. J. Moltesen, fhv. Minister, Dr. phil.	18/11 65	V.	25/5 09 ⁶⁾
C. M. Julin, Højskoleforstander	24/5 82	V.	2/12 26
Ribe Amtskreds.			
Jens Jensen, Gaardejer	21/9 73	RV.	2/12 26
L. J. Bomholt, Forstander	11/6 96	S.	24/4 29
M. K. Sørensen, Overportør	30/9 79	S.	20/3 28
A. V. Pinholt, Klitinspektør	23/11 69	V.	22/4 18
Hans Jacob Sørensen, Gaardbestyrer	31/5 93	V.	6/7 20 ⁷⁾
M. N. Slebsager, fhv. Minister	13/11 74	V.	25/5 09

1) Landstingsmand 11/5 18—10/8 20 og 1/10 20—11/4 24.

2) Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

3) Var ikke Medlem 20/5 13—4/7 20 og 11/4 24—2/12 26.

4) Medlem af Landstinget 11/5 18—24/4 29.

5) Landstingsmand 10/7 14—11/4 24.

6) Var ikke Medlem 22/4 18—26/4 20 og 2/12 26—24/4 29.

7) Var ikke Medlem 2/12 26—24/4 29.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Haderslev=Aabenraa-Sønderborg- Tønder Amtskreds.			
Hans Hansen, Gaardejer, Murermester	26/9 78	DR.	24/4 29
Holger Andersen, Cand. theol.	11/4 90	KF.	21/9 20
Johs. Carl Schmidt, Præst.....	9/6 69	Sl.	21/9 20
J. P. Nielsen, Bager	23/4 73	S.	21/9 20
P. H. Mortensen, Maskinarbejder....	5/3 86	S.	11/4 24 ¹⁾
H. J. Hinrichsen, Arbejdsmand	13/7 83	S.	24/4 29
Th. Madsen-Mygdal, fhv. Minister, Godsejer	24/12 76	V.	2/12 26 ²⁾
Chr. Ernst Christensen, Gaardejer	25/11 72	V.	21/9 20 ³⁾
C. O. Pedersen, Amtsforvalter	31/1 80	V.	11/4 24
D. Valgdistrikterne paa Færøerne.			
Færø Amtskreds.			
A. Samuelsen, Sysselmand.....	1/7 73	V.	6/9 13 ⁴⁾

1) Var ikke Medlem 2/12 26—1/10 27.

2) Landstingsmand 10/8 20—28/2 25.

3) Var ikke Medlem 11/4 24—2/12 26.

4) Var ikke Medlem 7/5 15—22/4 18. Landstingsmand 21/8 17—
22/4 18. Valget paa Færøerne fandt Sted 29. Maj 1929.

B. Landstinget.

Efter Valgene til Landstinget i 1., 4. og 6. Kreds den 23. September 1924 og i 2., 3., 5. og 7. Landstingskreds den 21. September 1928 samt efter Valget af landstingsvalgte den 15. August 1928.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Landstingsvalgte. 1)				
1	N. R. Sørensen-Egaa, Partikulier ..	4/8 47	V.	21/9 98 ²⁾
2	H. Jepsen Christensen, Gaardejer ..	23/2 80	V.	7/10 20
3	M. C. Jensen, Kutterfører	5/9 71	V.	5/1 22
4	Rasm. Hansen-Stavnshjerg, Gaardejer	7/5 60	V.	10/12 23 ³⁾
5	J. V. Christensen, Redaktør	10/1 76	V.	15/2 24
6	P. L. M. Birke, Generalmajor	7/6 65	V.	22/6 21 ⁴⁾
7	Elisa Petersen, Frue	3/1 76	V.	20/3 28
8	J. Villemoes, Konsul	28/9 80	V.	27/6 28 ⁵⁾
9	C. C. Andersen, Bageribestyrer	20/5 49	S.	30/9 90 ⁶⁾
10	C. F. A. Lewinsky, Fabrikant	2/3 58	S.	21/9 06 ⁷⁾
11	Carl F. Madsen	17/11 62	S.	10/8 20
12	Albert Jensen, Urmager	19/6 69	S.	11/5 18 ⁸⁾
13	M. C. Lyngsie, Formand for Dansk Arbejdsmandsforbund	6/7 64	S.	19/10 25 ⁹⁾
14	E. Wiinblad, fhv. Redaktør	15/5 54	S.	1/10 28 ¹⁰⁾
15	C. M. F. Tvede, Direktør	21/2 62	KF.	2/10 08 ¹¹⁾

1) (Se Side 472).

2) Var ikke Medlem 21/9 06—5/10 07. Kongevalgt Medl. af Landst. 5/10 07, landstingsvalgt siden 11/5 18.

3) Folketingsmand 20/5 13—26/4 20.

4) Var ikke Medlem 23/9 24—13/5 26.

5) Indtraadt i Stedet for fhv. Minister Ole Hansen, der afgik ved Døden 28/6 28.

6) Landstingsvalgt siden 11/5 18.

7) Landstingsvalgt siden 10/8 20.

8) Landstingsvalgt siden 26/9 26.

9) Folketingsmand 5/4 98—29/5 06.

10) Folketingsmand 9/4 95—1/10 28.

11) Landstingsvalgt siden 11/5 18.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
16	M. Godskesen, Borgmester, Overretssagfører	7/7 61	KF.	11/3 13 ¹⁾
17	J. C. Døcker, Statsrevisor	11/2 60	KF.	21/9 06 ²⁾
18	C. Th. Zahle, Justitsminister	19/1 66	RV.	1/10 28 ³⁾
19	Rasmus Rasmussen, Gaardejer Under Samlingen (³ / ₄ 29) afgik ved Døden:	25/3 69	RV.	10/8 20 ⁴⁾
	N. R. Sørensen-Egaa, Partikulier .. I hans Sted indtraadte:	4/8 47	V.	21/9 98
	Oliver Effersøe, pens. Syssemand.. Under Samlingen (²⁹ / ₄ 29) nedlagdes Mandat af:	20/3 63	V.	10/7 14 ⁵⁾
	P. L. M. Birke, Generalmajor	7/6 65	V.	22/6 21
	I hans Sted indtraadte: Svenning Rytter, fhv. Minister	19/1 75	V.	30/4 29 ⁶⁾
	1. Kreds.			
1	C. V. Bunch, Grosserer	22/9 53	KF.	10/8 20
2	H. O. G. Ellinger, Professor	30/12 57	KF.	7/11 21 ⁷⁾
3	J. V. Schovelin, Børskommissær ...	6/1 60	KF.	11/5 18 ⁸⁾
4	Henriette Crone, Kontorist, Frøken.	5/2 74	S.	10/8 20
5	Andrea Brochmann, Frue	1/5 68	S.	6/5 26
6	C. F. Sørensen, Cigarhandler	18/2 70	S.	11/5 18
7	C. V. Bramsnæs, Finansminister	12/6 79	S.	11/5 18
8	K. K. Steincke, Socialminister	25/8 80	S.	11/5 18
9	Ludvig Christensen, Hovedkasserer.	23/7 78	S.	1/5 25
10	Charles Petersen, Overportør, Forretningsfører	16/12 77	S.	26/3 28

1) Landstingsvalgt siden ¹¹/₅ 18.2) Landstingsvalgt siden ¹¹/₅ 18.3) Folketingsmand ⁹/₄ 95—¹/₁₀ 28.4) Var ikke Medlem ¹/₁₀ 20—¹/₁₀ 28. Folketingsmand ²⁰/₅ 13—²²/₄ 18; ¹¹/₄ 24—²/₁₂ 26.5) Var ikke Medlem ¹⁶/₈ 15—¹/₁₀ 20 og ¹/₁₀ 28—⁴/₄ 29. Folketingsmand ²²/₆ 06—²⁰/₅ 13.6) Folketingsmand ²⁶/₄ 20—³⁰/₄ 29.7) Folketingsmand ⁵/₄ 98—³/₄ 01 og ¹⁶/₆ 03—²²/₄ 18.8) Folketingsmand ²⁰/₅ 10—²²/₄ 18.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
2. Kreds.				
1	Marie Hjelder, Frue	20/4 69	RV.	11/5 18
2	P. V. Jeppesen (Drusebjerg), Husmand	7/3 77	RV.	10/7 14
3	G. Lehwald, Proprietær.....	11/8 66	KF.	1/10 28
4	Axel B. Lange, Købmand.....	28/7 75	KF.	11/5 18 ¹⁾
5	Johs. Clausen, Proprietær.....	24/6 78	V.	1/10 28
6	H. C. Andersen, Førstelærer	2/10 81	V.	1/10 28
7	J. P. Jensen-Stevns, Borgmester, Bankdirektør	6/12 72	V.	1/10 28
8	Inger Gautier Schmit, Frue	25/10 77	V.	11/5 18
9	A. P. Hansen, Husmand	6/5 76	S.	11/5 18
10	H. P. Jensen, Borgmester	24/6 64	S.	1/10 20
11	N. P. L. Dahl, Kirkeminister.....	1/10 69	S.	11/5 18 ²⁾
12	Henrik Nielsen, Tobakshandler	14/8 65	S.	10/8 20 ³⁾
	Under Samlingen (24/4 29) nedlagdes Mandat af:			
	Inger Gautier Schmit, Frue	25/10 77	V.	11/5 18
	I hendes Sted indtraadte:			
	P. C. Nedergaard, Sognepræst.....	13/11 68	V.	9/5 29
3. Kreds.				
	Levy Blang, Provst	30/11 89	V.	1/10 28 ⁴⁾
4. Kreds.				
1	J. Veistrup, fhv. Gaardejer.....	25/9 70	RV.	20/9 10
2	I. A. Hansen, Proprietær	13/5 61	V.	21/5 15 ⁵⁾
3	Johannes Stensballe, fhv. Minister..	6/7 74	V.	10/8 20
4	L. M. Laursen, Direktør.....	1/12 70	KF.	11/5 18
5	P. C. Petersen, Husmand	10/11 78	S.	26/9 26
6	H. P. Johansen, Kommunalærer ...	24/3 81	S.	23/3 24 ⁶⁾

1) Var ikke Medlem 11/4 24—1/10 28. — Folketingsmand 11/4 24—2/12 26.

2) Folketingsmand 20/5 13—22/4 18.

3) Folketingsmand 29/5 06—20/5 10 og 20/5 13—6/7 20.

4) Folketingsmand 26/4 20—1/10 28.

5) Var ikke Medlem 23/9 24—1/3 25.

6) Folketingsmand 26/4—21/3 20.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
5. Kreds.				
1	Jørgen Møller.....	6/11 77	S.	1/10 20
2	M. C. Schaumann, Fabrikant.....	30/12 75	KF.	1/10 28
3	S. Rasmussen, Gaardejer.....	20/10 70	KF.	11/5 18
4	J. Jensen-Klejs, Sparekassedirektør.	19/5 63	V.	1/10 28 ¹⁾
5	Johannes Hansen, Lærer.....	24/11 81	S.	1/10 28
6	Mads Jensen (Aale), Statshusmand.	6/6 65	S.	11/5 18
7	Carl Jensen, Hattemager.....	21/6 65	S.	25/10 21
8	H. M. Lausten, Trafikassistent....	1/10 75	RV.	19/9 27
9	Johannes Pedersen, Repræsentant for Jydsk Husmandskreditforening...	21/1 56	S.	1/10 21 ²⁾
10	Johannes Jensen, Redaktør.....	28/12 64	V.	1/10 20 ³⁾
11	G. P. Gregersen, fhv. Gaardejer...	11/3 59	V.	11/5 18
12	Holger Fink, Borgmester, Købmand	16/7 79	V.	1/10 26
13	M. Degnbol, Gaardejer.....	23/12 66	V.	20/9 10
14	J. P. Bækgaard, Husmand.....	25/2 78	V.	11/5 18
15	Rasmus Nielsen, Husmand.....	4/6 72	V.	10/8 20
6. Kreds.				
1	N. G. Frøkjær, Gaardejer.....	7/2 64	KF.	10/8 20 ⁴⁾
2	Søren Stegger Nielsen, Førstelærer.	20/3 87	V.	23/9 24 ⁵⁾
3	N. K. Kristensen, Gaardejer.....	23/10 61	V.	21/11 13
4	Kr. Johansen, Statshusmand.....	4/1 78	S.	11/5 18
5	N. Gisselbæk, Gaardejer.....	7/2 70	V.	11/5 18
6	Thomas Larsen, fhv. Minister.....	17/2 54	V.	10/8 20 ⁶⁾
7	H. Hauch, Forstander.....	6/3 76	V.	11/5 18
8	Marie Christensen, fhv. Lærerinde, Frk.....	12/12 60	V.	11/5 18
9	Gunnar Fog-Petersen, Gaardejer...	5/1 81	RV.	1/10 20 ⁷⁾

1) Folketingsmand 29/5 06—26/4 20; 6/7 20—11/4 24.

2) Folketingsmand 25/5 09—26/4 20.

3) Folketingsmand 20/5 10—20/5 13.

4) Folketingsmand 25/5 09—20/5 10 og 22/4 18—26/4 20.

5) Folketingsmand 1/10 22—11/4 24.

6) Folketingsmand 9/4 95—25/5 09 og 20/5 10—6/7 20.

7) Folketingsmand 20/5 13—22/4 18 og 24/7 18—26/4 20.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
10	N. P. Josiassen, Redaktør.....	19/1 73	S.	23/9 24
11	Hans Nielsen, Gaardejer.....	10/2 59	R.V.	1/10 20 ¹⁾
12	Laurits Knudsen, Maskinarbejder ..	17/7 69	S.	26/4 20
	7. Kreds.			
	J. Patursson, Kongsbonde	6/5 66	2)	13/5 18 ³⁾

1) Folketingsmand 25/5 09—26/4 20.

2) Udenfor Partierne.

3) Valget fandt Sted 23. August 1928. — Var ikke Medlem af Landstinget 1/10 1920—1/10 28. Folketingsmand 1/6 01—22/6 06.

Parti-Gruppering ved Folketingets Opløsning den 23. April 1929.

<i>Folketinget.</i>	<i>Landstinget.</i>
Socialdemokrater	Venstre
53	28
Venstre	Socialdemokrater
47	27
Det konservative Folkeparti 28	Det konservative Folkeparti 12
Det radikale Venstre	Det radikale Venstre
16	8
Danmarks Retsforbund	Udenfor Partierne
2	1
Slesvigske Parti	
1	
Udenfor Grupperne*)	
2	
149	76

Parti-Gruppering ved Samlingens Slutning.

<i>Folketinget.</i>	<i>Landstinget.</i>
Socialdemokrater**)... ..	Venstre
61	28
Venstre	Socialdemokrater
44	27
Det konservative Folkeparti 23	Det konservative Folkeparti 12
Det radikale Venstre**)...	Det radikale Venstre
16	8
Danmarks Retsforbund ...	Udenfor Partierne.....
3	1
Slesvigsk Parti.....	
1	
Udenfor Grupperne*)	
1	
149	76

*) I Tilslutning til Det konservative Folkeparti.

**) Den socialdemokratiske Gruppe og Det radikale Venstre danner een Valgruppe.

Partiernes Bestyrelser i Samlingen 1928—29.

Socialdemokratiet.

Folketinget (1. Afdeling): Stauning (Formand), Fr. Andersen [Kbhvn.] (Næstformand), N. Andreasen, Borgbjerg, H. P. Hansen, Gerhard Nielsen, L. D. Rasmussen.

(2. Afdeling): H. P. Hansen (Formand), Fr. Andersen [Kbhvn.] (Næstformand), Alsing Andersen (Sekretær), N. Andreasen, Borgbjerg, Lundberg, Gerhard Nielsen, L. D. Rasmussen, Stauning.

Landstinget: C. C. Andersen (Formand), Lewinsky (Næstformand), C. F. Sørensen. Senere indtraadte ogsaa Bramsnæs.

Venstre.

Folketinget (1. Afdeling): Hagbart Berg (Formand), J. A. Hansen (Næstformand), Clausager, Aksel Jensen, Knud Kristensen, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge, Vanggaard.

(2. Afdeling): Madsen-Mygdal (Formand), Clausager, J. A. Hansen, Krag, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge, Vanggaard.

Landstinget: J. Jensen-Klejs (Formand), Hauch (Næstformand), J. V. Christensen (Sekretær), Bækgaard, Marie Christensen, I. A. Hansen, N. K. Kristensen, Thomas Larsen, Inger Gautier Schmit. Efter at være valgt til Medlem af Folketinget $2\frac{1}{4}$ 29, udtraadte Inger Gautier Schmit af Bestyrelsen og i Stedet for indvalgte J. P. Stensballe.

Det konservative Folkeparti.

Folketinget (1. Afdeling): Christmas Møller (Formand), Fibiger (Næstformand), Mathilde Hauschultz, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, C. J. F. Sven.

(2. Afdeling): Christmas Møller (Formand), Fibiger (Næstformand), Mathilde Hauschultz, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, C. J. F. Sven.

Landstinget: Tvede (Formand), Døcker (Næstformand), Ellinger, Godskesen, S. Rasmussen.

Det radikale Venstre.

Folketinget (1. Afdeling): P. Munch (Formand), Niels Frederiksen (Næstformand), Dahlgaard, Holdgaard, Povlsen.

(2. Afdeling): Niels Frederiksen (Formand), Povlsen (Næstformand), A. M. Hansen, Holdgaard, Mads Larsen.

Landstinget: Veistrup (Formand), Gunnar Fog-Petersen (Næstformand), Marie Hjelmer (Sekretær).

Danmarks Retsforbund.

Folketinget (2. Afdeling): Axel Dam (Formand).

Dansk interparlamentarisk Gruppe 1928—29.**Bestyrelse.**

Udenrigsminister Moltesen (Formand), fhv. Minister Stauning (Næstformand), Folketingsmand Niels Petersen (Sekretær), Folketingsmand Holger Andersen, fhv. Minister Borgbjerg, fhv. Minister Bramsnæs, Folketingets Formand H. P. Hansen, Landstingets Formand J. Jensen-Klejs, Indenrigsminister Kragh, fhv. Minister P. Munch, Finansminister N. Neergaard, Folketingsmand Vanggaard, Medlemmer af Landstinget Inger Gautier Schmit, Schovelin og C. F. Sørensen.

Gruppens Revisorer: Folketingsmændene N. P. Jensen og L. Rasmussen.

Gruppens permanente Sekretær: Kontorchef i Rigsdagens Bureau A. Laesgaard.

Delegerede i Nordisk interparlamentarisk Raad.

Medlemmer: Udenrigsminister Moltesen, fhv. Minister Stauning, Landstingsmand Schovelin, Folketingsmand Niels Petersen.

Suppleanter: Forsvarsminister Brorsen, Folketingsmændene H. P. Hansen, Holger Andersen, Th. Povlsen.

Delegerede i interparlamentarisk Unions Raad.

Medlemmer: Udenrigsminister Moltesen og fhv. Minister Borgbjerg.

Suppleanter: Folketingsmændene Holger Andersen og P. Munch.

Præsidium og Sekretærer samt staaende Udvalg.

A. Folketinget.

1. Afdeling.

Folketinget sattes den 2. Oktober 1928 ved i Henhold til Forretningordenens § 2 at vælge et *Præsidium*, bestaaende af en Formand og tre Næstformænd, samt 4 *Sekretærer*.

Valg af *Præsidiet* foregik ved Forholdstalsvalg i Henhold til Forretningsordenens § 3; der var anmeldt 4 Valgrupper, nemlig: Socialdemokratiet med 52 Medlemmer, Venstre med 46, det konservative Folkeparti med 28 og det radikale Venstre med 15. Til *Formand* valgtes: fhv. Borgmester *H. P. Hansen* (S.); til *1. Næstformand*: Gaardejer *Pinstrup* (V.); til *2. Næstformand*: Oberst *Parkov* (KF.); til *3. Næstformand*: fhv. Minister *Th. Povlsen* (RV.) (F. Sp. 1).

Til *Sekretærer* valgtes: Maler *Lundberg* (S.), Førstelærer *Chr. Søgaard* (V.), Handelsgartner *Carlsen-Skiødt* (KF.) og Statsrevisor *A. M. Hansen* (RV.) (F. Sp. 1).

I Mødet den 3. Oktober nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 7 foreskrevne 6 *staaende Udvalg*, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets Præsidium samt følgende valgte Medlemmer: Fr. Andersen (Kh.-Fr. ø. Stkr.) (Formand), Lundberg, Gerhard Nielsen (Sekretær), Chr. Søgaard, Vagn Bro, Vesterager og Heilesen.
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: Jørgensen, Helga Larsen, Sneum, Kyed (Formand), Raunkjær, Christensen (Høng), Mathilde Hauschultz (Sekretær), Holger Andersen og Mads Larsen.

- 3) Et *Udvalg for Prøvelse af Valg*: Holger Larsen, F. K. Madsen, L. D. Rasmussen, Vanggaard (Formand), Rahbek, Himmelstrup, Korsgaard, Ole Bjørn Kraft (Sekretær) og Steen.
- 4) Et *Finansudvalg*: Hauge, Andreasen, N. C. Christensen, Friis-Skotte, Olufson, J. P. Nielsen, Pinholt (Formand), Aksel Jensen, Knud Kristensen, C. O. Pedersen, Kyed, Korsgaard, Larsen-Badse, Pitzner (Sekretær) og Dahlgaard.
- 5) Et *Lønningsudvalg*: Friis-Skotte, Kammersgaard, A. C. Mortensen, N. P. Nielsen, Bjerring, Einer Jensen, Hagbart Berg (Sekretær), Chr. Søgaard, Jensen (Broby), Henrik Jensen, Olav Olsen, Johannes Lou, Parkov (Formand), Vesterager og A. M. Hansen.
- 6) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): Stauning, Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.), Friis-Skotte, Chr. Hansen, L. D. Rasmussen, Simonsen, I. A. Hansen, Nørskov, Pinholt, Rahbek, Vejen, Axel Møller, Parkov, Pitzner og Niels Petersen.

2. Afdeling.

I Mødet den 14. Maj 1929 valgte Folketinget i Henhold til Forretningsordenens § 1, 1. Stykke, under Aldersformandens (Fraenkels) Forsæde en midlertidig Formand. Efter Forslag af den socialdemokratiske Partigruppe valgtes fhv. Borgmester *H. P. Hansen* som *midlertidig Formand* til at lede Tingets Forhandlinger, indtil Prøvelse af Valgene havde fundet Sted. (F. Sp. 5515).

I Mødet den 15. Maj sattes derefter Folketinget ved i Henhold til Forretningsordenens § 2 at vælge et *Præsidium*, bestaaende af en Formand og tre Næstformænd, samt 4 *Sekretærer*.

Valg af *Præsidiet* foregik ved Forholdstalsvalg i Henhold til Forretningsordenens § 3; der var anmeldt 4 Valgrupper, nemlig: Socialdemokratiet med 61 Medlemmer, Venstre med 43, det konservative Folkeparti med 23 og det radikale Venstre med 16. Til *Formand* valgtes: fhv. Borgmester *H. P. Hansen* (S); til *1. Næstformand*: Gaardejer

Pinstrup (V); til 2. *Næstformand*: Oberst *Parkov* (KF); til 3. *Næstformand*: fhv. Minister *Th. Povlsen* (RV). (F. Sp. 5530).

Til *Sekretærer* valgtes: Maler *Lundberg* (S.), Dyrlæge *Hedelund* (V.), Skoleforstander *Grathwohl* (KF.) og Statsrevisor *A. M. Hansen* (RV.). (F. Sp. 5530).

I samme Møde nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 7 foreskrevne 6 *staaende Udvalg*, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets Præsidium samt følgende valgte Medlemmer: Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.), (Formand), Lundberg, Gerhard Nielsen (Sekretær), Jesper Simonsen, Vagn Bro, Julin og Vesterager.
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: J. I. Jørgensen (Formand), Helga Larsen, Sneum, Larsen (Bjerre) (Sekretær), Mads Larsen, Raunkjær, Christensen (Høng), Kjærgaard-Jensen og Mathilde Hauschultz.
- 3) Et *Udvalg for Prøvelse af Valg*: Holger Larsen, (Formand), F. K. Madsen, Fr. Andersen (Holbæk A.), (Sekretær), Alsing Andersen, Steen, Vanggaard, Himmelstrup, Elgaard og Ole Bjørn Kraft.
- 4) Et *Finansudvalg*: Andreasen (Næstved) (Formand), Hans Nielsen, L. D. Rasmussen (Sekretær), N. C. Christensen, Olufson, J. P. Nielsen, Holdgaard, Povlsen, N. Neergaard, Pinholt, Kyed, Jensen (Broby), Clausager, Larsen-Badse og Pitzner.
- 5) Et *Lønningsudvalg*: N. P. Nielsen (Formand), Kammergaard, A. C. Mortensen, Bjerring (Sekretær), Einer Jensen, M. K. Sørensen, Knud Hansen, A. M. Hansen, Slesbager, Jensen (Broby), Hans Jacob Sørensen, Olav Olsen, Søren P. Larsen, Parkov og Vesterager.
- 6) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): H. P. Hansen, Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.), M. Simonsen, Chr. Hansen, N. C. Christensen, Helga Larsen, Mads Larsen, Povlsen, Nørskov, Pinholt, J. A. Hansen, Vagn Bro, Vejen, Parkov og Pitzner.

B. Landstinget.

I Henhold til Forretningsordenens § 2 valgte Landstinget den 2. Oktober under Aldersformandens (Sørensen-Egaa) Ledelse det staaende 1) *Udvalg til Valgs Prøvelse* til at foretage Prøvelse af Valget af de 19 landstingsvalgte Medlemmer samt af Valgene i 2den, 3die, 5te og 7de Landstingskreds. Til dette Udvalg valgtes: C. C. Andersen, J. V. Christensen, Ellinger, Gunnar Fog-Petersen, Jensen-Stevns (Formand), Thomas Larsen og Lewinsky. (L. Sp. 9).

I Mødet den 3. Oktober valgte Landstinget uden Afstemning til *Formand*: Sparekassedirektør *J. Jensen-Klejs* (V.), til *1. Næstformand*: *Carl F. Madsen* (S.) og til *2. Næstformand*: Direktør *C. M. F. Tvede* (K.F.) (L. Sp. 17 og 18). Til *Sekretærer* valgtes: Redaktør *J. V. Christensen* (V.), Gaardejer *Frøkjær* (K.F.), Borgmester *H. P. Jensen* (S.) og fhv. Gaardejer *Veistrup* (R.V.). (L. Sp. 18).

Samme Dag nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 9 foreskrevne 4 andre *staaende Udvalg*, nemlig:

- 2) Et *Udvalg for Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets 2 Næstformænd samt følgende valgte Medlemmer: Birke, Godskesen (Formand), Gregersen, H. P. Jensen og Veistrup. Efter at Birke havde nedlagt sit Mandat, indvalgtes Rytter. (L. Sp. 1293).
- 3) Et *Udvalg for Andragender*: H. C. Andersen, Degnbol (Formand), Fink, Godskesen, Jensen (Aale), Jørgen Møller, Hans Nielsen, Elisa Petersen og Steincke. I Stedet for Steincke indvalgtes senere Carl F. Madsen (L. Sp. 1401).
- 4) Et *Finansudvalg*: Bramsnæs, Døcker (Sekretær), Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk, A. P. Hansen, Hauch (Formand), Jepsen Christensen, Johannes Jensen, Jensen (Aale), Jensen-Stevns, N. K. Kristensen, Lewinsky, Schovelin, Steincke og C. F. Sørensen. I Stedet for Bramsnæs og Steincke, der havde ønsket at udtræde af Udvalget, indvalgtes senere Ludvig Christensen og Charles Petersen (L. Sp. 1247).
- 5) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): C. C. Andersen, Bunch, Marie Christensen, Frøkjær, Hansen-Stavnsbjerg, Johannes Jensen, J. Jensen-Klejs

(Formand), Laurits Knudsen, Lewinsky, Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, Steincke, Sørensen-Egaa og Veistrup (Sekretær). Efter at Sørensen-Egaa var afgaaet ved Døden, indvalgtes Blang i hans Sted, og i Stedet for Steincke, der havde ønsket at udtræde af Udvalget, indvalgtes C. F. Sørensen. (L. Sp. 1293 og 1294).

Til at føre *Tilsyn med Rigsdagens Bogsamling* valgte Folketinget i 1. Afdeling og i 2. Afdeling: *N. Andreassen* og Landstinget *J. V. Christensen*.

Rigsdagens Aabningsmøde.

Aabningen af Rigsdagens 81. ordentlige Samling fandt Sted i Henhold til kgl. aabent Brev af 24. September 1928 i Rigsdagens Fællessal den 2. Oktober og overværedes af Ministeriets Medlemmer, Rigsdagens Medlemmer og her-værende Repræsentanter for fremmede Magter. Endvidere var Repræsentanter for Pressen til Stede.

Aabningsakten foretoges af *Statsministeren (Madsen-Mygdal)*, der fremsatte følgende *Udtalelse*:

Ved kongeligt aabent Brev af 24. f. M. har Hans Majestæt Kongen indkaldt til en ordentlig Rigsdagssamling, som i Overensstemmelse med Grundlovens Bestemmelser skal aabnes i Dag.

Ved allerhøjeste Reskript af 1. d. M. har Hans Majestæt Kongen dernæst bemyndiget mig til som Statsminister at aabne den i Dag sammentrædende Rigsdag og foranledige det i saa Henseende videre fornødne.

Dette sker herved. I Kongens Navn erklærer jeg den ordentlige Rigsdagssamling for aabnet.

Forinden jeg retter Opfordring til Tingene om at konstituere sig, skal jeg have den Ære paa Regeringens Vegne at fremsætte nogle almindelige Udtalelser om den kommende Samlings Arbejde.

Overfor Udlandet, hvor Danmark har den Lykke at staa i et godt og venskabeligt Forhold til alle Lande, vil Regeringens Bestræbelser for at søge afsluttet Forligs- og Voldgiftstraktater blive fortsat. For Rigsdagen har allerede været forelagt den med Spanien i det forløbne Aar afsluttede Traktat, og i den nærmeste Fremtid vil de med de amerikan-

ske Forenede Staters og Haitis Regeringer tilvejebragte herhenhørende Traktater blive forelagt.

Paa Handels- og Skibsfartstraktaternes Omraade bestræber Danmark sig for at afslutte Mestbegunstigelsesoverenskomster med de Lande, med hvilke saadanne ikke er tilvejebragt, eller hvis Traktater er udløbet. Ogsaa paa dette Omraade er der — som det vil vides — afsluttet og ratificeret en Traktat med Spanien. Traktater med Østrig og Grækenland er nylig afsluttet og vil i denne Samling blive forelagt Rigsdagen, og der føres Forhandlinger med flere andre Lande.

Regeringen har med Glæde sluttet sig til de ophøjede Tanker, der besjæler »Kellogg-Traktaten«, og har overfor den amerikanske Regering officielt erklæret, at Danmark tiltræder Traktaten. Denne vil snarest muligt blive forelagt Rigsdagen.

Regeringens Politik med Hensyn til Folkenes Forbund vil blive fortsat efter de hidtil fulgte Retningslinier. Der er i det forløbne Aar af Forbundet udarbejdet Traktatudkast om fredelig Bilæggelse af Stridigheder og Støtte i Anledning af Angreb. Heri indeholdes vigtige Problemer af stor principiel Betydning for Tilrettelægningsen af det fremtidige Arbejde indenfor Folkenes Forbund og for de enkelte Staters Politik paa disse Omraader. Det er Spørgsmaal, som ogsaa fra de danske Interessers Synspunkt udkræver en meget indgaaende Overvejelse og Udredning, og Regeringen vil deltage i dette Arbejde. Det er Regeringens Hensigt efter Evne at støtte Folkeforbundets Arbejde for at skaffe Erhvervslivet bedre Kaar ved at frigøre det internationale økonomiske Samkvem for de mange Hindringer, der har kendetegnet Efterkrigstidens Handelspolitik.

Ud fra den Opfattelse, at de Forpligtelser med Hensyn til vort Forsvarsberedskab, som bestemmes af vort Lands geografiske Beliggenhed og dets Stilling indenfor Folkeforbundet, maa og skal opfyldes som en Betingelse for Danmarks Bestaaen som en fri og uafhængig Stat i Fremtiden, vil Regeringen tilstræbe en Ordning af vort Forsvar, der, samtidig med at den opfylder disse Forpligtelser, staar i et rimeligt Forhold til vort Folks økonomiske Bæreevne. Med dette dobbelte Formaal for Øje vil der i den kommende Samling paa ny blive fremsat Forslag til Revision af For-

svarslovene af 1922. Regeringen indbyder Rigsdagens Medlemmer til en fordomsfri Realitetsdrøftelse heraf.

Vedrørende Lovgivningen i de sønderjydske Landsdele fastsætter Loven af 28. Juni 1920, at den Lovgivning, der var gældende før Genforeningen, fortsat skal forblive i Kraft undtagen i de Tilfælde, hvor særlige Love indfører de danske Lovregler. I Henhold dertil er der derefter ved et stort Antal særlige Love indført dansk Lovgivning, men Regeringen maa nu være af den Opfattelse, at den siden Genforeningen stedfundne Udvikling har gjort det naturligt, at dansk Lovgivning gennemføres i sin Helhed med udtrykkelig Fremhæven af de forholdsvis faa Undtagelser, som det endnu maa anses for paakrævet at opretholde, hvorved der ogsaa vil opnaas en tiltrængt Overskuelighed med Hensyn til de gældende Lovregler. Et Forslag om en saadan almindelig Indførelse af dansk Lovgivning i Sønderjylland vil derfor blive fremsat for Rigsdagen.

Det i Henhold til Aftale mellem Regeringen og Rigsdagens Partier nedsatte sønderjydske Erhvervsudvalg har endnu ikke naaet at afslutte sit Arbejde, men en afsluttende Redegørelse fra Udvalget kan forventes i en nær Fremtid, hvorefter den vil blive fremlagt for Rigsdagen.

Indenfor dansk Erhvervsliv har der som Resultat af de Bestræbelser, der baade i den offentlige og i den private Økonomi har været udfoldet, i Aar kunnet spores en glædelig Fremgang i Retning af øget Sundhed og Styrke. De nylig konstaterede store Tab indenfor en af Landets større Banker kan ikke afkræfte denne Kendsgerning, og der er Grund til at haabe, at den begyndende Bedring indenfor Erhvervslivet vil blive fortsat i den Tid, der kommer.

For nogle af de i forrige Samling gennemførte Love om Kriselaan til Erhvervslivet er Forholdet det, at de bevilgede Laanebeløb allerede nu fuldt er udnyttet. Forslag om yderligere Bevilling vil i de Tilfælde, hvor det skønnes paakrævet og forsvarligt, snarest blive fremsat for Rigsdagen.

Regeringens økonomiske Politik, der har til Hovedformaal at afpasse de offentlige Udgifter og dermed Skattebyrderne i Forhold til Erhvervslivets Bæreevne, vil blive fortsat. De i de to forudgaaende Samlinger gennemførte

Udgiftsreduktioner vil blive fastholdt, alle ikke strengt paa-krævede nye Statsudgifter vil blive undgaaet, og de Udgifts-omraader, som ikke er berørt af tidligere gennemførte Besparelser, vil blive gjort til Genstand for fortsat Undersøgelse og Revision.

I Henhold til Bestemmelsen i den i afvigte Rigsdags-samling vedtagne Lov om Landmandsbankens Ordning vil der i denne Maaned blive forelagt et Forslag om Tilveje-bringelse af nye Statsindtægter til Dækning af de Merudgifter, som Forrentning og Amortisation af Landmandsbanklaanet vil nødvendiggøre.

Til Gengæld er det Regeringens Hensigt at søge gennem-ført i størst mulig Udstrækning en Nedsættelse af saadanne Skatter og Afgifter, som maa anses for at virke mest tyngende paa Erhvervslivet under den forhaandenværende Situation.

For at muliggøre en Nedsættelse af Ejendomsskylden for saadanne Ejendomme, der ved den almindelige Vurdering i 1927 er blevet ansat til en Værdi, som er højere end den nuværende, vil der endvidere blive fremsat et Forslag, hvor-efter samtlige Omvurderinger til Ejendomsskyld indtil næste almindelige Vurdering i 1932 vil være at udføre paa Grundlag af Værdien paa det Tidspunkt, da Omvurderingen finder Sted.

Regeringen er vedvarende af den Opfattelse, at de gæl-dende Regler for Paaligning af Skat paa fast Ejendom til Amterne virker uretfærdigt, og at de bør ændres. Der vil herom paa ny blive fremsat Forslag for Rigsdagen med det Formaal for Øje at tilstræbe en fast Maksimalpromille for Amternes Skattepaaligning paa de faste Ejendomme.

Om end de gældende Købstad- og Landkommunallove, der er to Menneskealdre gamle, for sin Tid repræsenterer en fortrinlig og fremsynet Lovgivning, saa har dog den store kommunale Udvikling i deres Gyldighedstid medført, at en Revision er ønskelig. For Købstadkommunallovens Ved-kommende har der i længere Tid været udført Forarbejder, og det er Regeringens Agt paa Grundlag heraf at fremsætte Forslag om Revision af denne Lov i indeværende Samling. Endvidere vil et Forslag om principiel Ophævelse af det sognekommunale Pligtarbejde blive fremsat.

Forslaget om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfrihed vil paa ny blive fremsat for Rigsdagen, idet det er Regeringens faste Overbevisning, at en Beskyttelse af Borgernes frie Adgang til Erhverv og Arbejde er paakrævet.

Endvidere agter Regeringen at fremsætte Forslag til Revision af den nugældende Aktieselskabslov paa Grundlag af de fra tidligere Tid foreliggende Forarbejder og Undersøgelser. For at Forslaget kan fremtræde nøje afpasset efter det praktiske Livs Krav, er det dog, forinden det nu fremsættes, blevet underkastet en omhyggelig Gennemgang og Prøvelse indenfor et snævert Udvalg, omfattende Repræsentanter for Landets Hovederhverv.

Det i forrige Rigsdagssamling fremsatte Forslag til Revision af Bankloven er paa tilsvarende Maade blevet underkastet en fornyet Behandling af et Udvalg, bestaaende af Repræsentanter for Bankerne og det øvrige Erhvervsliv i Forbindelse med Bankvidenskaben, med det Formaal for Øje at søge at naa til en saavel for Bankerne selv som for de forskelligartede Interesser, der knytter sig til Bankernes Virksomhed, sund og god Løsning af de betydningsfulde og vanskelige Spørgsmaal, som Bankloven omfatter. Det er Tanken, at Udvalgets Arbejde skal søges fremmet saaledes, at Forslaget til en ny Banklov kan underkastes Behandling paa Rigsdagen i denne Samling.

Ogsaa et Forslag om Revision af Fondsbørsloven, hvorved der søges gennemført en Forenkling af den i Øjeblikket gældende Tilsynsordning, vil blive fremsat.

Vedrørende den højere Skoleundervisning er der i Undervisningsministeriet foretaget en Række Undersøgelser, og det er paa Grundlag heraf Regeringens Opfattelse, at baade skolemæssige og almindelige samfundsmæssige Hensyn gør det ønskeligt, at der gennemføres visse Ændringer i den nugældende Ordning, og at der i Forbindelse hermed vil kunne opnaas en betydelig Nedsættelse af Statskassens Udgifter paa det heromhandlede Omraade. Det er derfor Regeringens Hensigt i indeværende Samling at fremsætte Lovforslag om Reformen af det højere Skolevæsen.

I Henhold til Loven af 16. April 1928 om Nationalmuseets Bygningsforhold vil der blive fremsat Lovforslag om Ordning af Folkemuseet.

Regeringen agter endvidere paa ny at fremsætte det ved Slutningen af forrige Rigsdagssamling fremsatte Straffelovsforslag, idet det er dens Ønske at naa frem til Gennemførelse af den Straffelovsreform, som har været under Forberedelse i en længere Aarrække.

Vedrørende Retsplejeloven vil der blive tilstræbt en Sammenarbejdning af de mange forskellige Tillægslove, saaledes at den praktiske Anvendelse lettes.

Forslag til Lov angaaende Fuldmægtige ved Underretterne udenfor København m. m., der i forrige Rigsdagssamling blev vedtaget af Landstinget, men som ikke naaede at blive behandlet i Folketinget, vil blive fremsat paa ny.

Fremdeles agter Regeringen at fremsætte Forslag til Lov om Forsikringsaftaler. Dette Lovforslag, der er et Led i Arbejdet for at tilvejebringe ensartede nordiske Retsregler, svarer i det væsentlige til et i 1925 udarbejdet Udkast, der skyldes en ved kongelig Resolution af 6. Februar 1919 nedsat Kommission, der har samarbejdet med tilsvarende Kommissioner i Sverige, Norge og Finland.

Ligeledes vil der blive fremsat et Forslag om Ændringer i Sygekasseloven, hovedsagelig vedrørende Sygeforsikring af Personer, der ikke er ubemidlede i Sygekasselovens Forstand, og et Forslag til Lov om Ændring af Kontingentbetalingen paa Aandssvageanstalterne.

En Kommission til Undersøgelse af Augustenborg Slots Anvendelighed til Sindssygehospital har afgivet Betænkning, og et Forslag, der i høj Grad vil bidrage til Afhjælpning af Pladsmangelen paa Sindssygehospitalerne, er paa Grundlag af denne Betænkning under Overvejelse.

Adskillige i forrige Samling fremsatte, men ikke færdigbehandlede Lovforslag, saaledes Forslaget om en ny Næringslov, om Valg til Rigsdagen, om Udvandring, om Lærlinges Uddannelse, om Byggelinier ved Veje, om Hjælpekasser og om Oprettelse af et Landsarkiv for de sønderjydske Landsdele, vil paa ny blive fremsat for Rigsdagen.

I øvrigt vil Regeringen tilstræbe at begrænse Antallet af Forslag om nye Love og om Ændringer af bestaaende Love det mest mulige. Og med det Formaal for Øje at fremme Rigsdagens Arbejde og at opnaa en rimelig Begrænsning af Samlingens Varighed skal det være Regeringen magtpaalig-

gende i alle de Tilfælde, hvor ikke særlige Forhold hindrer dette, at fremsætte sine hermed bebudede Forslag ved Samlingens Begyndelse, saa vidt muligt indenfor Samlingens to første Maaneder.

Idet jeg udtaler Haabet om, at det Arbejde, som Rigsdagen i Dag paabegynder, maa blive til Gavn for vort Land og vort Folk, anmoder jeg Forsamlingen om at samles med mig i et Leve for vort Fædreland. Danmark leve. (Besvaredes med et trefoldigt Hurra).

I Henhold til den mig givne Bemyndigelse opfordrer jeg herved Tingene til paa sædvanlig Maade at konstituere sig under Aldersformændenes Ledelse.

Ministerskifte.

Indenfor Ministeriet Madsen-Mygdal.

Trafikminister *J. P. Stensballe* afløste den 6. Oktober 1928 *M. N. Slebsager* som *Minister for Industri, Handel og Søfart*. Slebsagers Afgang skyldtes hans fra det øvrige Ministerium afvigende Holdning i Spørgsmaalet om *Rekonstruktion af Privatbanken* i September 1928. Der udsendtes herom den 28. September følgende *officielle Meddelelse*:

»Under de mellem Repræsentanter for Regeringen og Hovedbankerne førte Forhandlinger om en Rekonstruktion af Privatbanken blev der af Bankerne stillet Krav om en Medvirkning fra Statens Side, som Regeringen ikke kunde paatage sig Ansvar for at bringe i Forslag.

Da Handelsministeren under disse Forhandlinger har indtaget et Standpunkt, der paa visse Punkter var afvigende fra de øvrige Regeringsmedlemmers Stilling, har Handelsministeren Fredag meddelt Statsministeren, at han maatte ønske at indgive Demissionsbegæring. Handelsministeren har dog overfor Statsministerens indtrængende Henstilling indvilget i ikke at udtræde af Ministeriet, før det maatte have vist sig, at alle Muligheder for Privatbankens fortsatte Virksomhed er udtømte.«

Da *Privatbanken* — i Henhold til officiel Meddelelse af 2. Oktober 1928 fra Privatbankens Delegation — uden Støtte fra Statens Side var *bragt paa Fode igen* ved Hjælp af privat Kapital, dels indenlandsk, dels udenlandsk, indgav Handelsminister *Slebsager*, som bebudet i foranstaaende Meddelelse, *Begæring om Demission*, hvilken bevilgedes fra den 3. Oktober at regne. *Statsministeren* (Madsen-Mygdal) fungerede som Handelsminister, indtil Trafikminister *Stensballe* den 6. Oktober udnævntes til *tillige* at være Minister for Industri, Handel og Søfart ad interim.

Om Personforandringen i Handelsministeriet modtog *Folketing* og *Landsting* Meddelelse ved Skrivelser fra Stats-

ministeren af 9. Oktober 1928 (F. Sp. 31 og L. Sp. 32). Paa Foranledning afgav fhv. Handelsminister *Slebsager* den 12. Oktober under 1. Beh. af Finanslovforslaget for 1929—30 *en Redegørelse* for sin Handlemaade under Forhandlingerne angaaende Privatbankens Genrejsning, se F. Sp. 251 ff.

Ministeriet Madsen-Mygdal afløses af Ministeriet Stauning II.

Ved Afslutningen af 3. *Behandling af Finanslovforslaget for 1929—30 den 21. Marts 1929* (F. F. 1928—29, Sp. 5461 ff.) meddelte Christmas Møller paa *Det konservative Folkepartis* Vegne, at dets Medlemmer vilde *undlade at stemme* for Finanslovforslaget under Hensyn til, at §§ 21 og 22 (*Krigsministeriet* og *Marineministeriet*), efter at Partiets Ændringsforslag til disse Paragraffer var nedstemt, ikke var et fulgyldigt Udtryk for Forsvarslovene af 1922, idet han samtidig udtalte Haabet om, at Forslaget under den videre Behandling i Rigsdagen maatte blive det, Finansloven skal være: et fuldgyldigt Udtryk for Loven her i Landet.

Socialdemokratiet (Ordfører: Stauning) vilde under disse Omstændigheder ikke »yde Erstatning for« Det konservative Folkeparti, som var Ministeriets Grundlag, til Vedtagelse af Finansloven, navnlig da Finanslovforslaget heller ikke var »tiltalende« for Socialdemokratiet.

Det radikale Venstre (Ordfører: Dahlgaard) vilde *undlade at stemme* for Finanslovforslaget, da Partiet, som Situationen forelaa ved den af Christmas Møller afgivne Erklæring, ikke ønskede at »gaa ind som parlamentarisk Basis« for en Regering, der intet Hensyn havde taget til Partiets Ønsker i den forløbne Tid, og derved tillige være medvirkende til en Formidling mellem Det konservative Folkeparti og den nuværende Regering om Opnaaelse af et militært Forlig.

Danmarks Retsforbund (Ordfører: Willesen) vilde denne Gang ogsaa *undlade at stemme* for Finanslovforslaget, da Partiets Syn paa Finansloven altid har været, at den bygger paa et Skattesystem, som Partiet ikke kunde godkende.

Ved Afstemningen *forkastedes* Finanslovsforslaget for 1929—30 med 52 Stemmer (Socialdemokrater) mod 45 (Venstre).

Herefter erklærede *Statsministeren* (Madsen-Mygdal), at efter Udfaldet af denne Afstemning var det en Selvfølge, at der deraf vilde opstaa *politiske Konsekvenser*, hvorom der snarest skulde tilgaa Tinget Underretning.

Dagen efter, Fredag den 22. Marts, meddelte *Statsministeren i Tinget* (F. F. 1928—29, Sp. 5466), at »Regeringen har anset den usædvanlige Situation, der er opstaaet ved Finanslovsforslagets Forkastelse, for at være af den Beskaffenhed, at Vælgerne bør have Lejlighed til at tage Stilling dertil«. I Overensstemmelse dermed havde han indstillet til Kongen, at *der udskrives Valg til Folketinget*, hvilket Kongen havde bifaldet.

Samme Dag udstedtes følgende *aabent Brev om Folketingets Opløsning*:

V i C h r i s t i a n d e n T i e n d e, af Guds Naade Konge til Danmark og Island, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

Gør vitterligt:

Da Forslaget til Finanslov for Finansaaret 1929—30 ved 3. Behandling i Folketinget er blevet forkastet og ikke kan ventes gennemført i det nuværende Folketing i en Form, som vil kunne godkendes af Regeringen, og da en Appel til Vælgerne under de foreliggende Forhold maa findes ønskelig, har Vi besluttet at opløse det nuværende Folketing fra den 23. April d. A.

Thi erklærer Vi herved det nuværende Folketing for opløst fra Tirsdagen den 23. April d. A. at regne. Hvorefter alle Vedkommende sig har at rette.

Givet paa Amalienborg, den 22. Marts 1929.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

CHRISTIAN R.

L. S.

Th. Madsen-Mygdal.

Endvidere udstedtes samme Dag, den 22. Marts, aabent Brev om, at et *nyt almindeligt Valg til Folketinget* skal foregaa *Onsdag den 24. April 1929.*

I Henhold til *Valgets Resultat**) indgav *Statsministeren* Dagen efter Valget *Ministeriets Demissionsbegæring*. Der udsendtes herom følgende officielle Meddelelse:

»Statsminister *Madsen-Mygdal* blev Torsdag den 25. ds. Kl. 10½ Formiddag modtaget af Hs. Maj *Kongen*. Under Konferencen med *Kongen* indgav *Statsministeren* *Ministeriets Demissionsbegæring*. *Kongen* anmodede *Ministeriet* om at fungere videre, indtil et nyt *Ministerium* var dannet.

Statsministeren indvilgede heri.«

Lørdag Formiddag den 27. Marts *konfererede Kongen* i Overværelse af *Kronprinsen* og *Kabinetssekretær Krieger med Partiformændene*. For *Socialdemokratiet* mødte *Stauning* og *C. C. Andersen*. For *Venstre* *Hagbart Berg* og *Jensen-Klejs*. For *Det konservative Folkeparti* *Tvede* og *Christmas Møller*. For *Det radikale Venstre* *P. Munch* og *Veistrup*. Efter Konferencerne med *Partiformændene* *modtog Kongen atter Stauning*, og kort efter udsendtes følgende officielle Meddelelse:

»Efter at Hs. Maj. *Kongen* Lørdag Formiddag havde forhandlet med de politiske Partiførere, modtog *Hans Majestæt Folketingsmand Stauning* og opfordrede denne til at søge det nye *Ministerium* dannet.

*)	Folketinget.	Før Valget 24/4 1929	Efter Valget 24/4 1929
	Socialdemokratiet.....	53	61
	Venstre.....	47	43
	Det konservative Folkeparti.....	28	23
	Det radikale Venstre.....	16	16
	Danmarks Retsforbund.....	2	3
	Slesvigske Parti.....	1	1
	Udenfor Grupperne.....	2	1
		149	148*)

*) Valget p. Færøerne fandt først Sted d. 29. Maj. Valgt blev *Samuelson (V.)*.

Folketingsmand Stauning erklærede sig villig til at paatage sig dette Hverv.«

I Løbet af Søndagen den 28. Marts fandt der, efter Gen-givelser i Aviserne, *Forhandlinger Sted mellem Socialdemokraterne og de Radikale* med det Resultat, at det besluttedes at optage tre Medlemmer af det Radikale Parti i Ministeriet.

Mandag Formiddag den 29. April forelagde Stauning sin Ministerliste for Kongen. Under 30. April 1929 udnævntes *Ministeriet Stauning II*. Om dets Sammensætning se Side 3. Det radikale Partis Medlemmer i Ministeriet blev: *Zahle, P. Munch og Dahlgaard*.

Ved det nyvalgte Folketings Sammentræden den 14. Maj 1929 fremsatte *Statsminister Stauning* i Folketinget følgende

Program-Udtalelse:

»Det Ministerium, som under 30. April er udnævnt, og som nu møder for Rigsdagen, er fremgaaet af det nye Folketingsflertal, som Valgdagen tilvejebragte.

Der viste sig ved Valget et stort Flertal for en Række Opgaver, der maa løses igennem en demokratisk Politik, og i Henhold til den saaledes givne Anvisning har man søgt at tilvejebringe et fast, parlamentarisk Grundlag for Arbejdet med disse Opgavers Løsning.

Ministeriets Program er saaledes det Arbejde, som Valget med stor Tydelighed har anvist for den nærmeste Tid.

Af dette fremhæver jeg følgende:

Vedtagelse af det af Folketinget i 1926 tiltraadte Afrustningsforslag med tilhørende Nyordning af Landets Neutralitetsvagt.

Bekæmpelse af Arbejdsløsheden ved Modvirkning af den Krise, der endnu føles baade i Byerne og paa Landet, ved offentlige Arbejder, ved udvidet Adgang til Jord for Husmandsbrug, ved Fremme af Grundforbedringsarbejde, ved Udvikling af Fiskeriet samt ved Foranstaltninger til Fremme af Industriens Modernisering og til Oparbejdelse af nye Markeder for alle Dele af dansk Produktion.

Tilvejebringelse af Krisehjælp for langvarigt arbejdsløse og Lettelse af Kommunernes Byrde ved Arbejdsløsheden.

Genopbygning og Forenkling af den sociale Lovgivning.

Ophævelse af Loven om Erhvervs- og Arbejdsmiljø.

Ophævelse af Valgretsindskrænkningerne af 1928 i den kommunale Valglov.

Flytning af Skattebyrden fra Arbejde og Forbrug til samfundsskabte Værdier og til Indtægt og Formue, der er Frugten af andres Arbejde, samt Ophævelse af Særbeskatning overfor et enkelt Erhverv.

Ændringer i Valgloven og Gennemførelse af dermed sammenhængende Grundlovsændring, herunder Landstingets Ophævelse.

Ratifikation af forskellige Konventioner vedtagne af den internationale Arbejdsorganisation og af Folkernes Forbund.

Tilvejebringelse af en tidssvarende Straffelov.

Revision af Bank-, Aktieselskabs- og Forsikringslovgivningen samt Lovgivning om Truster og Monopoler.

Skolereformer, i første Række Forbedring af Lærer-Uddannelsen.

Ministeriets Indenrigspolitik er angivet ved dette Arbejdsprogram, og i Henseende til Udenrigspolitik vil man følge den Linie, som er fulgt i en Række Aar, og hvis Maal er at sikre Danmark et godt og venskabeligt Forhold til alle andre Nationer.

Det er Ministeriets Hensigt at fremskynde det vigtige Reformarbejde, som bebudes i det nævnte Program, men de fleste af disse Opgaver kræver en omhyggelig Forberedelse, og det gælder særlig om de meget vigtige Spørgsmaal om Krisen, Arbejdsløsheden, Sociallovgivningen og Beskatningen. Denne Forberedelse er nu paabegyndt eller planlagt, og det er Ministeriets Haab, at fornødne Planer og Lovforslag kan forelægges for Rigsdagen, naar den næste ordinære Samling begynder.

Rigsdagen vil saaledes ikke fra Ministeriet kunne vente andet Arbejdsstof i den i Dag indledede Fortsættelse af Samlingen end det, der er strengt paakrævet for Statshusholdningen, eller som var saaledes forberedt til Gennemførelse,

forinden Folketingets Arbejde blev afbrudt, at der kan være Haab om hurtig Tilendebringelse af Arbejdet.

Jeg slutter med at ønske et for vort Folk og vort Land lykkebringende Arbejde af det nyvalgte Folketing, og jeg indbyder paa Ministeriets Vegne alle Folketingets Medlemmer til Arbejdet for at virkeliggøre, hvad Vælgernes Flertal har krævet.«

I Samlingens Løb blev der forelagt 131 Lovforslag (98 Regeringsforslag, 33 fremkomne ved privat Initiativ). Af Regeringsforslagene blev 78 forelagt i Folketinget (deraf 68 i 1. Afdeling og 10 i 2. Afdeling), 20 i Landstinget. De ved privat Initiativ fremkomne 33 Forslag forelagdes alle i Folketinget (deraf 1 i 2. Afdeling). Af de forelagte Lovforslag er 51 endeligt vedtaget [A]. 80 blev ikke behandlet til Ende eller bortfaldt [B]. Desuden forelaa til Afgørelse en Række Beslutninger og 6 Forespørgsler [C].

A.

Statsministeren vedrørende:

Side

Statsminister Stauning:

1. Lov om Ændring af Lov af 28. Juni 1920 indeholdende nogle Bestemmelser vedrørende Lovgivningen og Forvaltningen i de sønderjydske Landsdele.....	74

Udenrigsministeren vedrørende:

Udenrigsminister Munch:

2. Lov om Ændring i Lov Nr. 257 af 6. Maj 1921 om Udenrigstjenesten, saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 152 af 30. Juni 1927.....	78

Finansministeren vedrørende:

Finansminister Neergaard:

3. Lov om Stempelfrihed for Obligationer, udstedte af Københavns Kommune i 1928.....	82
4. Lov om Ændringer i Tobaksbeskatningen.....	83
5. Lov om Ændring i Reglerne for Gebyrer ved Fogedforretninger, i Lov om Stempelafgift og i Lov om Afgift ved Tinglysning m. m.....	94
6. Midlertidig Bevillingslov for Finansaaret 1929—30	98

Finansminister Bramsnæs:

Side

7. Finanslov for Finansaaret fra 1. April 1929 til 31. Marts 1930	60
8. Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret fra 1. April 1928 til 31. Marts 1929	70
9. Normeringslov for Finansaaret 1929—30	99

Landbrugsministeren vedrørende:*Landbrugsminister Madsen-Mygdal:*

10. Lov om Tillæg til Lov Nr. 97 af 31. Marts 1928 om Drifts-
laaneforeninger for Ejere og Brugere af Landejendomme	100
11. Lov om Tillæg til Lov Nr. 98 af 31. Marts 1928 om midler-
tidige Driftslaan til Fiskere	102
12. Lov om Grundforbedringslaan	103
13. Lov om Afløsning af Grundbyrder i de sønderjydske
Landsdele	104

Landbrugsminister Bording:

14. Lov om Begunstigelser for Mergelselskaber	105
15. Lov om Ændring i Lov Nr. 328 af 28. Juni 1920 om Tillæg
til Lov af 4. Oktober 1919 om Vilkaar for Bortsalg af
Jorder i offentligt Eje	110
16. Lov om Foranstaltninger til Fremme af Udstykningen i de
sønderjydske Landsdele	111

Indenrigsministeren vedrørende:*Indenrigsminister Kragh:*

17. Lov om Ændringer i Lov Nr. 91 af 29. Marts 1924 om
Indkvartering	113
18. Lov om Udskydelse af de ordinære kommunale Valg i
Kolding Købstad for Valgperioden 1929—33	114
19. Lov om Ændringer i Lov Nr. 190 af 10. Juli 1915 om Op-
rettelse af tvende Kreditforeninger for Ejere af mindre
Ejendomme paa Landet	114
20. Lov vedrørende Grundforbedringsarbejder	115
21. Lov vedrørende Rentebevillinger	116
22. Lov om Fastsættelse af Byggelinier ved Veje og Gader ..	117
23. Lov om Ændringer i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 om Ar-
bejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m.	118
24. Lov om Indfødsrets Meddelelse	121
25. Lov om Ændring i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 om kom-
munele Ejendomsskatter	122

Indenrigsminister Dahlggaard:

26. Lov om Oprettelse af et Sindssygehospital i Augusten-
borg	123

Ministeren for Sundhedsvæsen vedrørende:*Minister for Sundhedsvæsen Rubow:* Side

27. Lov om Ændringer i Lov Nr. 202 af 14. Juli 1927 om anerkendte Sygekasser 124
28. Lov om Tilsyn med Begravelseskasser 133
29. Lov om Kontingentbetalingen paa Aandssvageanstalterne 138

Ministeren for offentlige Arbejder vedrørende:*Minister for offentlige Arbejder Friis-Skotte:*

30. Lov om Ordning af Afløbsforholdene ved Nissum Fjord m. m. 139

Ministeren for Industri, Handel og Søfart vedrørende:*Statsminister Madsen-Mygdal (som jung. Handelsminister):*

31. Lov om Afholdelse af Generalforsamling i Privatbanken i København A/S 141

Minister for Industri, Handel og Søfart ad interim Stensballe:

32. Lov om Værn for Erhvervs- og Arbejdskraften 142
33. Lov om Ændring i Lov Nr. 89 af 31. Marts 1928 om Drifts-
laan til Haandværkere 149
34. Lov om Ændring i Lov Nr. 90 af 31. Marts 1928 om Drifts-
laan til Industrivirksomheder 150
35. Lov om Tillæg til Lov om Handelsregistre, Firma og
Prokura af 1. Marts 1889 151
36. Lov om Ændring i Lov Nr. 69 af 1. April 1912 om Vrag-
ning af Fisk paa Færøerne 152
37. Lov om Likvidation af Aktieselskabet Skive Bank 153
38. Lov om Ændringer i Søløven 155
39. Lov om Ændringer i Lov Nr. 57 af 1. April 1892 om
danske Skibes Registrering m. m. 167

Ministeren for Handel og Industri vedrørende:*Minister for Handel og Industri Hauge:*

40. Lov om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og
Kunstlæder i Skotøj 168

Ministeren for Søfart og Fiskeri vedrørende:*Minister for Søfart og Fiskeri Stauning:*

41. Lov for Færøerne om Fiskerilaan 168
42. Midlertidig Lov om Adgang for danske Fiskerskibe til
Fiskeri i grønlandske Farvande 169
43. Lov om Afgift af Skibe til Navigatørers praktiske Ud-
dannelse og Ophævelse af Konsulatafgiften 170

Justitsministeren vedrørende:*Justitsminister Rytter:*

	Side
44. Lov om Ændringer i Lov om Retsafgifter i Domssager m. m. af 11. April 1916.....	172
45. Lov om Ændringer i Lov Nr. 85 af 30. April 1909 om Tillæg til Strandingsloven af 10. April 1895.....	174
46. Lov om Ændring i midlertidig Lov af 1. April 1911 om nogle Ændringer i Straffelovgivningen.....	175
47. Lov om Ændringer i Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Skibsauktioner).....	176
48. Lov om Ændring i Lov for Færøerne af 15. Februar 1928 om Forandring i forskellige Skatter og Afgifter.....	177

Justitsminister Zahle:

49. Lov om Adgang til Sterilisation.....	178
--	-----

Kirkeministeren vedrørende:*Kirkeminister Bruun-Rasmussen:*

50. Lov om en ændret Affattelse af Lov Nr. 285 af 30. Juni 1922 om Adgang til Præsteembeder i Folkekirken § 4 .	183
---	-----

Forsvarsministeren vedrørende:*Forsvarsminister Brorsen:*

51. Lov om Stempelafgift af topografiske Kort.....	184
--	-----

B.**I. Lovforslag, fremsatte af Regeringen.****Finansministeren vedrørende:***Finansminister Neergaard:*

1. F. t. Lov om midlertidig Ændring i Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme.....	189
2. F. t. Lov om Ændringer i Beskatningen af Chokolade- og Sukkervarer m. m.....	190
3. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 126 af 27. Juni 1927 om Statens Tjenestemænd. [Oprettelse af Overassistentstillinger].....	191

Side

4.	F. t. Finanslov for Finansaaret fra 1. April 1929 til 31. Marts 1930.....	198
5.	F. t. Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret fra 1. April 1928 til 31. Marts 1929	228
6.	F. t. Normeringslov for Finansaaret 1929—30	229

Landbrugsministeren vedrørende:

Landbrugsminister Madsen-Mygdal:

7.	F. t. Lov om Tillæg til Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m. ...	231
8.	F. t. Lov om Tillæg til Lov Nr. 95 af 1. April 1925 om Tilvirkning og Forhandling af Margarine m. m.	233
9.	F. t. Lov om Ændringer i de om den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole gældende Lovbestemmelser	233
10.	F. t. Lov om Foranstaltninger til Fremme af Udstykningen i de sønderjydske Landsdele.....	236
11.	F. t. Lov for Færøerne om Fiskerilaan.....	238

Indenrigsministeren vedrørende:

Indenrigsminister Kragh:

12.	F. t. Lov om Valg til Rigsdagen	239
13.	F. t. Lov om Lærlingeforholdet	241
14.	F. t. Lov om Hjælpekasser	241
15.	F. t. Lov om Ændringer i Reglerne om Amtskommunernes Skatteudskrivning	242
16.	F. t. Lov vedrørende Udvandring.....	247
17.	F. t. Lov om Ordning og delvis Ophævelse af det kommunale Pligtarbejde.....	248
18.	F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 9 af 23. Januar 1903 om Berettigelsen til at udføre Arbejder ved Vand-, Gas- eller Elektricitetsværker m. v.....	257
19.	F. t. Lov om Købstadkommunernes Styrelse	258
20.	Midlertidig Lov om Adgang for danske Fiskerskibe til Fiskeri i grønlandske Færvande.....	270

Ministeren for Sundhedsvæsen vedrørende:

Minister for Sundhedsvæsen Rubow:

21.	F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 72 af 1. April 1910 om Udvidelse af Statens Seruminstitut m. m.....	272
22.	F. t. Lov om Livsforsikringer, tegnede i danske Selskaber i en Møntsort, der har tabt Værdien.....	276
23.	F. t. Lov om Oprettelse af et Sindssygehospital i Augustenborg.....	278

Ministeren for offentlige Arbejder vedrørende: Side*Minister for offentlige Arbejder Stensballe:*

24. F. t. Lov angaaende Sikring af Færdselen ved Krydsninger mellem Veje samt mellem Veje og Jernbaner m. v. ... 280
25. F. t. Lov om Ændringer i Motorafgiftsloven 285
26. F. t. Lov om Bemyndigelse for Ministeren for offentlige Arbejder til Foretagelse af visse Ekspropriationer 285
27. F. t. Lov om Ordning af Afløbsforholdene ved Nissum Fjord m. m. 286

Socialministeren vedrørende:*Socialminister Steincke:*

28. F. t. Lov om Eftergivelse af Fattighjælp, ydet før Grundlovsdagen den 5. Juni 1929 290

Ministeren for Industri, Handel og Søfart vedrørende:*Minister for Industri, Handel og Søfart ad interim Stensballe:*

29. F. t. Næringslov 293
30. F. t. Lov om Aktieselskaber 294
31. F. t. Lov om Afholdelse af Fondsbørs 309
32. F. t. Lov om Eksaminer for Skibsmaskinister 312
33. F. t. Lov om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og Kunstlæder i Skotøj 315

Justitsministeren vedrørende:*Justitsminister Rytter:*

34. F. t. Borgerlig Straffelov 319
35. F. t. Lov om Ikrafttræden af borgerlig Straffelov 321
36. F. t. Lov angaaende Fuldmægtige ved Underretterne udenfor København m. m. 322
37. F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Retstens Pleje af 11. April 1916 323
38. F. t. Lov om Biografteatervæsenets Ordning 330
39. F. t. Lov om Tilføjelse til Lov om Retsafgifter i Domsager m. m. af 11. April 1916 330
40. F. t. Lov om Tilvirkning, Erhvervelse og Besiddelse af Vaaben m. v. 332
41. F. t. Lov om Forsikringsaftaler 336

Undervisningsministeren vedrørende:*Undervisningsminister Byskov:*

42. F. t. Lov om Oprettelse af et Landsarkiv for de sønderjydske Landsdele 355

	Side
43. F. t. Lov om Ordning af Folkemuseet og dettes Frilandsafdeling	355
44. F. t. Lov om Udvidelse af Rigshospitalet	357
45. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 222 af 1. Maj 1923 om statsunderstøttede Biblioteker	358

Forsvarsministeren vedrørende:

Forsvarsminister Brorsen:

46. F. t. Lov om Rigets Forsvar	359
47. F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 126 af 27. Juni 1927 om Statens Tjenestemænd	362

II. Paa privat Initiativ.

Folketinget. 1. Afdeling.

48. F. t. Lov om midlertidig Krisehjælp til arbejdsløse. (Af Einer Jensen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Jønson, J. P. Nielsen, V. S. Petersen og Schrøder)	362
49. F. t. Lov om Modvirkning af Arbejdsløsheden ved Iværksættelse af offentlige Arbejder og gennem Hjælp til Boligbyggeri. (Af Fr. Andersen [Holbæk A.], Bjerring, Bresemann, J. Chr. Jensen, F. K. Madsen og Simonsen)	363
50. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 134 af 1. Juli 1927 om Aldersrente. (Af Holger Larsen, Bresemann, Hauge, Holdgaard, Helga Larsen, Simonsen og Weygaard)	363
51. F. t. Lov om Erhvervelse af Jord til Oprettelse eller Udvidelse af mindre Landbrug og til Byggepladser m. v. (Af Olufson, Bording, Hækkerup, J. P. Jensen, Larsen [Bjerre], A. C. Mortensen og Marinus Sørensen)	365
52. F. t. Lov om Vilkaar for Overtagelse af Jorder i offentligt Eje. (Af Olufson, Bording, Hækkerup, J. P. Jensen, Larsen [Bjerre], A. C. Mortensen og Marinus Sørensen)	366
53. F. t. Lov om Tilvejebringelse af Midler til Forrentning af og Afdrag paa det i Anledning af Landmandsbank-Ordningen optagne Statslaan m. m. (Af Stauning, Fr. Andersen [Kbh.-Frb. ø. Stkr.], Bjerring, Borgbjerg, J. P. Jensen og Hans Nielsen)	366
54. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. (Af Einer Jensen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Jønson, J. P. Nielsen, V. S. Petersen og Schrøder)	368
55. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 253 af 12. Juni 1922 om Afgift paa Omsætningen i Kafeer, Restaurationer m. m.,	

	Side
jfr. Lov Nr. 220 af 1. Maj 1923. (Af Stauning, Andreasen, Fr. Andersen [Kbh.-Frh. ø. Stkr.], Bjerring, Borgbjerg og Sneum)	370
56. F. t. Lov om Ydelse af Brændsel til Aldersrente- og Invalidere rentenydere i Tiden indtil 1. April 1929. (Af Holger Larsen, Bresemann, Hauge, Helga Larsen, Simonsen og Weygaard)	371
57. F. t. Lov om almindelig Folkeforsikring. (Af Hendriksen, Fibiger, Mathilde Hauschultz, Korsgaard, Christmas Møller, Parkov og C. J. F. Sven)	372
58. F. t. Lov om supplerende Understøttelse til Invalide- og Aldersrentenydere. (Af Hendriksen, Fibiger, Mathilde Hauschultz, Korsgaard, Christmas Møller, Parkov og C. J. F. Sven)	385
59. F. t. Lov om Opkrævning af Skatter m. m. (Af Hendriksen, Fibiger, Mathilde Hauschultz, Korsgaard, Christmas Møller, Parkov og C. J. F. Sven)	389
60. F. t. Lov om Fritagelse af Nybygninger m. m. for Ejendoms skyld til Staten. (Af Niels Frederiksen, Dahlgaard, Holdgaard, P. Munch og Povlsen)	391
61. F. t. Lov om Fritagelse af Nybygninger m. m. for kommunal Ejendoms skyld. (Af Niels Frederiksen, Dahlgaard, Holdgaard, P. Munch og Povlsen)	392
62. F. t. Lov om Hjælp mod den ved Kronestigningen forvoldte økonomiske Krise. (Af Niels Frederiksen, Dahlgaard, Holdgaard, P. Munch og Povlsen)	393
63. F. t. Lov om Stempel- og Gebyrfrihed for kriseramte m. v. (Af Niels Frederiksen, Dahlgaard, Holdgaard, P. Munch og Povlsen)	393
64. F. t. Lov om Fremme af Arbejdernes Delagtighed i Ejendomsretten til Aktieselskaber og visse andre Virksomheder. (Af P. Munch, Dahlgaard, Niels Frederiksen, Holdgaard og Povlsen)	394
65. F. t. Lov om Voldgift i Arbejdsstridigheder, der truer omfattende Samfundsinteresser. (Af P. Munch, Dahlgaard, Niels Frederiksen, Holdgaard og Povlsen)	394
66. F. t. midlertidig Lov om offentligt Tilsyn med visse Virksomheder. (Af P. Munch, Dahlgaard, Niels Frederiksen, Holdgaard og Povlsen)	395
67. F. t. Lov om Oprettelse af kommunale Jordfonds og om Statens og Kommunernes Erhvervelse af Jord til Udstykning m. m. (Af Niels Frederiksen, Dahlgaard, Holdgaard, P. Munch og Povlsen)	395
68. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 557 af 4. Oktober 1919 om Vilkaar for Bortsalg af Jorder i offentligt Eje. (Af	

	Side
Niels Frederiksen, Dahlgaard, Holdgaard, P. Munch og Povlsen)	399
69. F. t. Lov om Grundstigningsskyld til Kommunen. (Af Holdgaard, Dahlgaard, Niels Frederiksen, P. Munch og Povlsen)	400
70. F. t. Lov om Bemyndigelse for Kommunerne til Omlægning af de kommunale Ejendomsskatter fra Ejendomsskyld til Grundskyld. (Af Holdgaard, Dahlgaard, Niels Frederiksen, P. Munch og Povlsen)	405
71. F. t. Lov om sociale Værneforanstaltninger. (Af Dahlgaard, Niels Frederiksen, Holdgaard, Mads Larsen, P. Munch og Povlsen)	407
72. F. t. Lov om Ændring af Lov Nr. 625 af 13. December 1917 om værnepligtiges Anvendelse til civilt Arbejde (Af Niels Petersen, Dahlgaard, Niels Frederiksen, Holdgaard, P. Munch og Povlsen)	409
73. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 140 af 19. April 1928 om Ordning af Statens Forhold til Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank. (Af Willesen og Axel Dam)	410
74. F. t. Lov om Ophævelse af det kongelige Teater som Statsinstitution. (Af Axel Dam og Willesen)	411
75. F. t. Lov om Folkeafstemning om Ophævelse af den tvungne Værnepligt. (Af Axel Dam og Willesen)	411
76. F. t. Lov om Radiospredning foranlediget af danske kulturelle Organisationer. (Af Axel Dam og Willesen)	412
77. F. t. Lov om Værneskat. (Af Holstein)	412
78. F. t. Lov om Foranstaltninger til Ædruelighedens Fremme. (Ædruelighedsloven). (Af C. C. Heilesen, Hagbart Berg, Elgaard, Fibiger, Holdgaard, A. C. Mortensen, Ferdinand Nielsen, Olufson, Thorhauge og Vesterager)	414
79. F. t. Lov om Ændringer i og Tillæg til Lovgivningen om Skolevæsenet i de sønderjydske Landsdele. (Af Schmidt)	429

Folketinget. 2. Afdeling.

80. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 253 af 12. Juni 1922 om Afgift paa Omsætningen i Kafeer, Restaurationer m. m., jfr. Lov Nr. 220 af 1. Maj 1923. (Af Ulrich, C. J. F. Sven og Ole Bjørn Kraft)	431
--	-----

C.

I. Beslutninger m. m.:	Side
1. Beslutning af Rigsdagen angaaende den af Statsrevisorerne afgivne Betænkning over Statsregnskabet for Finansaaret 1926—27.....	433
2. Beslutning af Rigsdagen i Henhold til Lov Nr. 112 af 9. Marts 1917 om »Kongeriget Danmarks Hypotekbank« § 13.....	434
3. Beslutning om Godkendelse af Opgørelsen over de Beløb, som Københavns Frihavns-Aktieselskab i Aaret 1928 har anvendt til Anlæg i Frihavnen.....	434
4. Rigsdagsbeslutning i Anledning af en under 6. April 1928 i Wien afsluttet Handelstraktat mellem Danmark og Østrig med dertil hørende Slutprotokol.....	435
5. Rigsdagsbeslutning i Anledning af en under 22. August 1928 i Berlin afsluttet Handels- og Skibsfartskonvention mellem Danmark og Grækenland med dertil hørende Slutprotokol.....	441
6. Rigsdagsbeslutning angaaende Danmarks Tiltrædelse af den almindelige Traktat om Afkald paa Krig....	443
7. Rigsdagsbeslutning angaaende Afslutning af en Voldgiftstraktat mellem Danmark og de amerikanske Forenede Stater.....	446
8. Rigsdagsbeslutning angaaende Afslutning af en Forligs- og Voldgiftstraktat mellem Danmark og Haïti.....	448
9. Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af den i Genève den 26. September 1927 aabnede Overenskomst angaaende Eksekution af Voldgiftskendelser afsagte i Udlandet.....	449
10. Rigsdagsbeslutning i Anledning af en under 12. December 1928 i Nanking afsluttet midlertidig Venskabs- og Handelstraktat mellem Danmark og Kina med dertil hørende Noteveksling og Deklarationer.....	452
11. Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af den i Genève den 8. November 1927 afsluttede internationale Konvention om Ophævelse af Ind- og Udførselsforbud og Ind- og Udførselsrestriktioner med tilhørende Protokol samt Tillægskonvention til samme af 11. Juli 1928 med tilhørende Protokol.....	454
12. Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af den i Genève den 11. Juli 1928 afsluttede internationale Overenskomst vedrørende Udførselen af Huder og Skind med tilhørende Protokol.....	457
13. Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af den i Genève den 11. Juli 1928 afsluttede internationale Overenskomst vedrørende Udførselen af Ben med tilhørende Protokol.....	459

	Side
14. Forslag til Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af den den 17. Juni 1925 i Genève undertegnede Protokol, der forbyder til Krigsbrug at anvende kvædende, giftige eller lignende Gasarter samt bakteriologiske Krigsmidler	460
15. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af Holstein)..	463
16. Beretning fra Folketingets Lønningsudvalg angaaende Administrationens Forslag om Personaleforhold m. m.	464
17. Beretning til Rigsdagen angaaende Folkeforbundets 9. Forsamling i Genève i September 1928	465
 II. Forespørgsler	465
 III. Valg af 19 landstingsvalgte Medlemmer og Stedfortrædere for disse	472
 IV. Valgs Prøvelse.	
A. Folketinget	474
B. Landstinget	477
 V. Valg til Kommissioner og Hverv.	
1. Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn	479
2. Valg af 15 Medlemmer og Suppleanter for disse til det erhvervspolitiske Nævn	480
3. Valg af 2 Medlemmer og Suppleanter for disse til Aalegaards-Overnævnet for Tidsrummet fra 1. Januar 1929 til 31. December 1931	481
4. Valg af 1 Medlem af det om Nationalmuseets Bygningsforhold nedsatte Bedømmelsesudvalg	482
5. Valg af 2 Medlemmer til Overbevillingsnævnet for Tidsrummet fra 1. Januar 1929 til 31. December 1930 ..	482
6. Valg af 1 Medlem og 1 Stedfortræder for samme til Over-Skyldraadet for Tidsrummet indtil 30. Juni 1933	482
7. Valg af 1 Statsrevisor, for saa vidt angaar Regnskaberne for Finansaarene 1927—28 til 1928—29, og 1 Stedfortræder for samme	482
8. Valg af 13 Medlemmer til Rigsretten	483
9. Valg af 2 Medlemmer til Overværgeraadet for Tidsrummet fra 1. April 1929 til 31. Marts 1933	483

Efter Valget til Folketinget den 24. April 1929:

10. Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn.....	483
11. Valg af 15 Medlemmer og Suppleanter for disse til det erhvervspolitiske Nævn.....	484
12. Valg af 4 Medlemmer til Overfredningsnævnet for Tidsrummet fra 1. Juli 1929 til 30. Juni 1933.....	485
13. Valg af 8 Medlemmer og 8 Stedfortrædere for samme til Udvalget for grønlandske Anliggender.....	485
14. Valg af 6 Medlemmer til Kommissionen til Udarbejdelse af et Forslag om en Revision af Tjenestemandsløven (Lønningskommissionen af 1929).....	486
15. Valg af 1 Medlem af Tilsynsraadet for Statens Sindsygehospitaller for Tidsrummet indtil 31. December 1929	486
16. Valg af 2 Medlemmer af det i Arbejdsløshedsloven omhandlede Arbejdsnævns Afdeling for Arbejdsløshedsforsikring.....	486
17. Valg af 1 Medlem af den i Henhold til § 14 i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet nedsatte overordnede Kommission.....	487
18. Valg af 1 midlertidig Suppleant i Dansk-Islandsk Nævns danske Afdeling.....	487
VI. Andragender.....	487
VII. Andragende i Henhold til Grundlovens § 56.....	488

Finansloven

for Finansaaret fra 1. April 1929 til 31. Marts 1930.
(Finansminister *Bramsnæs*). A. Sp. 5857—C. Sp. 513, 1221].

Fremsat i *Folketinget* $15/5$ (F. Sp. 5535). 1. Beh. $16/5$.
(F. Sp. 5542). 2. Beh. $17/5$ (F. Sp. 5610). 3. Beh. $17/5$ (F.
Sp. 5622). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $22/5$ (L. Sp.
1302). Henvist til Finansudvalget (se Side 32). Betænk-
ning (B. Sp. 2471) afgiven $22/5$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh.
 $24/5$ (L. Sp. 1326). 3. Beh. $24/5$ (L. Sp. 1352). *Loven stad-
fæstet 27. Maj 1929.* (Lov-Tid. Nr. 115).

Oversigt over Statens Driftsbudget for Finansaaret 1929—30.

Efter det af Finans-
minister Neergaard
i Oktbr. 1928 frem-
lagte Lovforslag.

<i>Løbende Indtægter</i> i Henhold til nédenstaaende Para- graffer:	Kr.	Kr.
Udbytte af Domænerne (§ 1)	÷ 1 617 970	÷ 1 614 481
Udbytte af Statsvirksomhe- derne (§ 2).....	÷ 23 706 922	÷ 24 121 649
Rentekonto (§ 3).....	2 031 987	1 571 064
Overskud af Universitetets og Statens højere Almensko- lers Fond, Bispetienderne samt Seminariefonden (§ 4)	635 777	638 137
Skatter og Afgifter (§ 5) ...	340 387 592	337 768 742
Overskud af Klasselotteriet (§ 6).....	2 655 674	2 665 674
Adskillige Indtægter (§ 7) ..	2 664 258	2 675 198
I alt...	323 050 396	319 572 685

	Efter den ved- tagne Finanslov.	Efter det af Finans- minister Neergaard i Oktbr. 1928 frem- lagte Lovforslag.
	Kr.	Kr.
<i>Løbende Udgifter</i> i Henhold til nedenstaaende Para- graffer:		
Statsydelse til Hans Majestæt Kongen (§ 8).....	1 000 000	1 000 000
Det kongelige Hus' Aarpenge (§ 9).....	72 000	72 000
Rigsdagen (§ 10).....	2 150 000	2 150 000
Statsministeriet (§ 11).....	465 855	460 855
Udenrigsministeriet (§ 12) ..	4 711 761	4 711 671
Landbrugsministeriet (§ 13).	11 074 884	11 923 666
Indenrigsministeriet (§ 14) ..	30 687 438	62 140 116
Socialministeriet (§ 15)	74 408 166	41 789 551 *)
Ministeriet for offentlige Ar- bejder (§ 16).....	9 037 417	8 481 926
Ministeriet for Handel og In- dustri (§ 17).....	3 933 223	4 924 962 **)
Ministeriet f. Søfart og Fiskeri (§ 18).....	2 108 478	»
Justitsministeriet (§ 19)	16 560 631	16 588 608
Kirkeministeriet (§ 20).....	3 306 534	3 263 714
Undervisningsministeriet (§ 21).....	62 285 699	62 089 719
Krigsministeriet (§ 22)	36 401 683	36 400 017
Marineministeriet (§ 23)....	22 569 122	22 321 137
Finansministeriet (§ 24)	23 827 290	22 770 113
Pensionsvæsenet (§ 25).....	12 197 364	12 199 731
I alt...	316 797 545	313 287 786
Overskud...	6 252 851	6 284 899
	323 050 396	319 572 685

*) Ministeriet for Sundhedsvæsen.

**) Ministeriet for Industri, Handel og Søfart.

Oversigt over Bevægelserne i Statens Kassebeholdning i Finansaaret 1929—30.

Indtægter.

Efter Finansloven.

62

		Bevilling.	I alt.
		Kr.	Kr.
<i>Kassebeholdning den 1. April 1929</i>	36 000 000
§§ 1—7.	<i>Løbende Indtægter</i>	323 050 396	
<i>Formueindtægter.</i>			
§ 26 I. A.	Faste Ejendomme og Anlæg:		
	Kontant.	Afskrivning.	
	Kr.	Kr.	
	Domænerne	99 708	
	Statsvirksomhederne	13 102 897	
	§ 7. Adskillige Indtægter	15 081	
	Statsministeriet	3 349	
	Udenrigsministeriet	28 916	
	Landbrugsministeriet	157 123	
	6 345	1 487 221	
	Indenrigsministeriet		
	Socialministeriet	47 376	
	Min. for offentlige Arbejder	90 450	
	Min. for Handel og Industri	2 644	

Finansloven.

1928/
1929

	Min. for Søfart og Fiskeri.....	61 871	
	Justitsministeriet.....	253 742	
	Undervisningsministeriet.....	799 074	
	Krigsministeriet.....	605 794	
	Marineministeriet.....	344 215	
	Finansministeriet.....	191 993	
	Grønland.....	305 064	
		1 333 467	17 596 521
			18 929 988
—	B. Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender.....	3 988 892	
—	C. Optagne Laan.....	3 967 800	
—	D. Salg af Værdipapirer.....	3 298 000	
—	E. Formindskelse af Mellemlægning med Ministerier og Institutioner.....	177 400	
—	F. Formindskelse af Indtægtsrestancer.....	»	
—	G. Forøgelse af Udgiftsrestancer.....	»	
—	H. Arveafgift.....	13 000 000	
—	J. Afløsningssummer for Jordebogsafgifter m. m.	504 800	
			366 917 276
			402 917 276

Udgifter.
Efter Finansloven.

		Bevilling.	I alt.
		Kr.	Kr.
§§ 8—25.	<i>Løbende Udgifter</i>	316 797 545	
	<i>Formueudgifter.</i>		
§ 26 II. A.	Afdrag paa Statsgælden.....	19 863 921	
— B.	Erhvervelse af Aktiver vedrørende faste Ejendomme og Anlæg:		
	Domænerne.....	48 600	
	Statsvirksomhederne.....	26 807 053	
	Landbrugsministeriet.....	38 335	
	Indenrigsministeriet.....	171 500	
	Ministeriet for Søfart og Fiskeri.....	32 000	
	Justitsministeriet.....	474	
	Undervisningsministeriet.....	843 753	
	Krigsministeriet.....	700 000	
	Marineministeriet.....	842 000	
	Finansministeriet.....	32 085	
	Grønland.....	373 000	
		29 888 800	

—	C. Private Jernbaneanlæg.....	1 870 000	
—	D. Udlaan og Forskud.....	6 805 398	
—	E. Forøgelse af Mellemlregning med Ministerier og Institutioner	2 080 190	
—	F. Forøgelse af Indtægtsrestancer.....	»	
—	G. Formindskelse af Udgiftsrestancer.....	»	
—	H. Til Indkøb af Værdipapirer.....	»	
—	J. Forøgelse af Domænefonden.....	504 800	
			377 810 654
	Kassebeholdning den 31. Marts 1930.....		25 106 622
			<u>402 917 276</u>

Kassebeholdningen den 1. April 1929.....	36 000 000 Kr.
— — 31. Marts 1930.....	25 106 622 —
Formindskelse af Kassebeholdningen i Finansaaret 1928—29	<u>10 893 378 Kr.</u>

Det af Finansminister Bramsnæs fremlagte Forslag til Finanslov, som vedtoges uændret, var reelt i den samme Skikkelse, som det af Finansminister Neergaard i Samlingens I. Afdeling fremlagte Forslag vilde have faaet efter Afstemningen om Paragrafferne ved 3die Behandl. i Folketinget, før Opløsningen af Folketinget. I Tallenes Realitet var der ingen Forandring foretaget ved Fremlæggelsen i Samlingens II. Afdeling, derimod var der foretaget nogle formelle Ændringer, idet den nye Fordeling af Administrationen mellem de forskellige Ministerier og Oprettelsen af et nyt Ministerium foranledigede, at man rent formelt bragte Forslagets Indhold i Overensstemmelse hermed, saaledes at alt anbragtes under de Ministerier, hvor det hører hjemme. Heraf forklares, at Indenrigsministeriet i den vedtagne Lov fremtræder med et langt ringere Tal end i Lovforslaget, medens det omvendte er Tilfældet med Hensyn til Socialministeriet og Ministeriet for Sundhedsvæsen.

Som det fremgaar af de to Talkolonner for henholdsvis den vedtagne Finanslov og det i Oktober fremlagte Finanslovsforslag, var det samlede Resultat omtrent uforandret, nemlig et Overskud paa godt 6 200 000 Kr. De samlede Indtægter er paa den vedtagne Lov ca. $3\frac{1}{2}$ Mill. større end paa Forslaget, hvilken Forøgelse med de $2\frac{1}{2}$ Million hidrører fra § 5, Skatter og Afgifter, men det samlede Udgiftsbeløb er samtidig steget med et tilsvarende Beløb.

Da der ved Finanslovsforslaget, se under Afsnit B. Nr. 4, er gjort Rede for en Række Enkeltheder med Henvi- sning til Finansministerens Bemærkninger derom, skal her kun nævnes enkelte Tal fra den vedtagne Lov.

Som nævnt er paa *Indtægtsbudgettet* § 5 under Forslagets Behandling steget med ca. 2 600 000 Kr. Heraf falder ca. $1\frac{1}{2}$ Million paa Indkomstskatten. Den almindelige Stempelafgift er sat ned med 4 600 000 Kr. — en Følge af den vedtagne Lov om Nedsættelse af Stempelafgifter —, medens Forbrugsafgifterne er vokset fra 202 800 000 Kr. til 210 400 000 Kr., hvilket væsentlig hidrører fra, at Afgiften af Cigarer som Følge af den vedtagne Lov om Ændringer i Tobaksbeskatningen er steget med ca. $6\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Indførsels- tolden er opført 700 000 Kr. højere, Motorafgiften og Benzin- afgiften samt Omsætningsafgiften af Motorkøretøjer hver

ca. 1 Mill. Kr. højere, men paa den anden Side er Kommunnernes Andel steget fra ca. 29 300 000 Kr. til ca. 32 200 000 Kr. — Retssportler er som Følge af den vedtagne Lov om deres Nedsættelse gaaet ca. 2 Mill. Kr. ned.

Paa *Udgiftsbudgettet* skal fra *Indenrigsministeriet* nævnes Statstilskud til kommunale Arbejder og til Arbejders Iværksættelse, ca. 5 100 000 Kr., og af de paa *Socialministeriet* opførte Beløb nævnes: Tilskud til de anerkendte Sygekasser 10 Mill. Kr., Statens Andel i Invalidereenter 3 800 000 Kr., Tilskud til de anerkendte Arbejdsløshedskasser 5 250 000 Kr., Tilskud til Kassernes Krisefonds 300 000 Kr., Tilskud til Arbejdsløshedsfonden 1 250 000 Kr., Udgifter efter Enkebørnsloven 1 150 000 Kr., Tilskud til Kommunernes Udgifter til Aldersrente 33 737 000 Kr., til Hjælpekasser 250 000 Kr. De samlede Udgifter til Invalideforsørgelse er opført med ca. 5 300 000 Kr. Paa § 26, Formuebevægelser, er paa Indtægtssiden Afskrivningen paa Statens faste Ejendomme og Anlæg, opført med ca. 17 600 000 Kr. i alt, Afdrag paa udestaaende Fordringer ca. 4 Mill. Kr., Indtægt ved Salg af Statsobligationer ca. 4 Mill. Kr. og ved Salg af Husmandsobligationer ca. 3 300 000 Kr. Arveafgiften opføres med 13 Mill. Kr. Under § 26, Udgift, opføres Afdrag paa den indenlandske Statsgæld med 13 300 000 Kr., paa den udenlandske ca. 5 700 000 Kr.

Forhandlingen i Folketinget ved Finanslovens 1. Beh. var af politisk Karakter og drejede sig næsten udelukkende om det stedfundne Folketingsvalg og Ministerskiftet samt om Statsminister Staunings Programudtalelse, hvorom de forskellige Partiers Ordførere udtalte sig. Socialdemokraternes Ordfører, Hans Nielsen, udtalte, at den forrige Regering havde misbrugt sin Magt, og at det ikke er Socialdemokratiets »Mening at fortsætte paa den Maade. Vi er ganske vist parate baade til Krig og til Fred, men vi ønsker først og fremmest, at der her i Landet kan etableres et godt og forstandigt Samarbejde mellem alle Rigsdagens Partier, som kan give gode Resultater for Land og Folk.« — Venstres Ordfører, Madsen-Mygdal, sluttede sin Udtalelse med at sige: »Regeringschefens Programudtalelse slutter med en Indbydelse til samtlige Folketingets Medlemmer til at arbejde for at virkeliggøre, hvad Vælgernes Flertal har krævet; og denne Indbydelse gælder da formentlig ogsaa det Parti, jeg har den Ære at repræsentere. Jeg skal i den Anledning udtale, at vi stedse er rede til en saglig Forhandling med enhver Re-

gering, der har det konstitutionelle Grundlag i Orden, og jeg kan særlig tilsige den nuværende Regering, at den aldrig nogen Sinde hos os forgæves skal søge det Mindstemaal af Forhandlingsvillighed, som Socialdemokratiet udviste overfor Venstre, da vi havde Regeringen.« — — — »I øvrigt paalægger Valget os først og fremmest den Forpligtelse, at vi varetager det Mandat, som vore Vælgere har givet os. Vi er ikke her for at føre socialdemokratisk Politik, og vi er heller ikke her for at stemme for alle de Lovforslag, som en socialdemokratisk Regering ønsker at fremsætte. Jeg kan give den ærede Ordfører for Socialdemokratiet, det ærede Medlem Hr. Hans Nielsen, Ret i, at det er godt, om alle Partier, uanset hvad der principielt adskiller dem, kan samles i et forstandigt Samarbejde til hele Landets Bedste; men jeg maa hævde, at i Overensstemmelse med, hvad vi har lovet vore Vælgere, og hvad vi agter at holde, vil vi fra Venstres Side arbejde for en Samfundspolitik, der bygger paa Liberalismens sunde Grundsetninger, og som derfor staaer som en afgørende Modsætning til hele den statssocialistiske Tvangs- og Forsorgspolitik, som den nuværende Regering er Udtryk for.

Paa dette Grundlag vil Regeringen og Rigsdagens Partier kunne finde os, og efter den Linie vil vi fra Venstres Side sagligt deltage i den kommende Tids politiske Arbejde.«

— De Konservatives Ordfører, Christmas Møller, begyndte sine Udtalelser saaledes: »Ved Dannelsen af det nye Ministerium vender dansk Politik i Virkeligheden tilbage til parlamentarisk korrekte Tilstande i egentlig Forstand. Parlamentarisme betyder Flertalsstyre, betyder, at der i Folketinget efter et Valg eller efter en ny politisk Situations Indtræden skal dannes et Flertal, og paa dette Flertal skal den nye Regering hvile. Der ligger ingen afgørende Vægt paa, at Regeringen er en Koalitionsregering, at den altssa bestaar af Mænd fra de to Partier, der danner Flertallet i Tinget. Men den afgørende Vægt ligger paa, at de to Partier inden Ministeriets Dannelse er blevet enige om et Arbejdsprogram, efter hvilket ikke blot Ministeriet, men ogsaa de to Partier vil føre deres Politik.« Senere sagde han: »Det konservative Folkeparti vil i sin fremtidige Politik være at finde paa sit Programs og Valgmanifests Grund.« — — — »Vi erkender Regeringens parlamentariske Ret. Overfor Hans Majestæt Kongen pegede vi paa, at den nye Regering maatte udgaa af det nye Flertal, og vi vil derfor paa saglige Omraader træde i Forhandling med den nye Regering og samarbejde med den og med andre Partier, hvor det kan ske i Overensstemmelse med vor politiske og saglige Opfattelse.« Han sluttede med at udtale, at »ligesom det konservative Parti erkender, at Regeringen er en parlamentarisk Regering, vil Partiet være en parlamentarisk korrekt Opposition. Dette

vil bl. a. betyde, at vi betragter det som vor Opgave at vaage over, saavel her i Tinget som i Landstinget, at Finansloven er i Overensstemmelse med gældende Love. Dette er ikke Tilfældet med det Finanslovsforslag, den højtærede Finansminister har forelagt.« — — Han bebudede derfor, at hans Parti vilde stille Ændringsforslag til Forslagets 2. Beh. — De Radikales Ordfører, Niels Frederiksen, var særlig inde paa Betydningen af Folketingsvalget og det mellem Socialdemokraterne og hans Parti ved Regeringens Dannelse foretagne Samarbejde, om hvilket han bl. a. udtalte: »Jeg er ganske overbevist om, at den Form for Samarbejde, der nu er truffet, med lige Ret for de to Partier, der danner Regeringen, betingende fælles Villie til at sætte ind, hvad man evner af Styrke og Indflydelse til Fremme af de Sager, der staar paa Arbejdsprogrammet, at det er den Form for Samarbejde og den Politik, der under de nuværende Magtforhold Partierne imellem i Virkeligheden tiltaler den almindelige Vælgerbefolkning mest.« — — I en anden Forbindelse udtalte han: »Det Arbejdsprogram, som Regeringen har udsendt som Grundlag for den Politik, der vil blive ført — —, angiver de politiske Spørgsmaal, som man vil fremme i den Tid, der kommer, og jeg kan derfor henvise dertil.« — Endelig udtalte Retsforbundets Ordfører, Axel Døm: »For os er det uden nævneværdig Betydning og uden Indflydelse paa vor Stilling, hvilket Parti der sidder inde med Regeringsmagten. Vi vil stille os sagligt til alle Lovforslag og specielt ogsaa til Militærspørgsmaalet eller Forsvarslovene«, om hvilket Spørgsmaal han nærmere udtalte sig.

Til 2. Beh. stillede Christmas Møller de samme Ændringsforslag til de militære Budgetter, som de konservative Medlemmer af Finansudvalget havde stillet til 3die Beh. af Finanslovsforslaget i Samlingens 1. Afdeling, for at bringe de paagældende Bevillinger i Overensstemmelse med Forsvarslovene af 1922. Efter at saavel Ministeren som de forskellige Partiordførere havde udtalt sig imod dem, forkastedes de med 107 St. mod 17, og ved 3. Beh. anbefalede Christmas Møller derefter at undlade at stemme for Finanslovsforslagets endelige Vedtagelse; det vedtoges enstemmigt med 92 St.

I Landstinget var ved 1. Beh. Hauch, C. F. Sørensen, Schovelin og Gunnar Fog-Petersen Ordførere for henholdsvis Venstre, Socialdemokraterne, Konservative og Radikale.

Udvalgets Flertal (Udvalget undtagen de Konservative) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, medens de konservative Udvalgsmedlemmer under Henviisning til de ved 1. Beh. af deres Ordfører fremsatte Udtalelser stillede de samme Ændringsforslag, som var fremme i Folketinget. De forkastedes med 48 St. mod 10. Ved 3. Beh. vedtoges Loven enstemmigt med 52 St.

Lov om Tillægsbevilling

for Finansaaret fra 1. April 1928 til 31. Marts 1929.
(Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 6513—C. Sp. 1225, 1517].

Fremsat i *Folketinget* $15/5$ (F. Sp. 5535). 1. Beh. $17/5$
(F. Sp. 5612). Henvist til Finansudvalget (se Side 31).

Betænkning (B. Sp. 2481) afgiven $23/5$. (Ordfører:
L. D. Rasmussen). 2. Beh. $25/5$ (F. Sp. 5697, jfr. 5696).
3. Beh. $28/5$ (F. Sp. 5726). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh.
 $28/5$ (L. Sp. 1396). 2. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1397). 3. Beh. $28/5$
(L. Sp. 1398). *Loven stadfæstet 1. Juni 1929*. (Lov-Tid.
Nr. 122).

Tillægsbevillingsloven har følgende Tal:

*Paa Oversigten over Statens Driftsbudget for Finansaaret
1928—29* er der

		Efter det fremlagte Lovforslag
<i>Løbende Indtægter:</i>	Kr.	Kr.
Udbytte af Domænerne (§ 1) ... ÷	38 231 ÷	17 267
Udbytte af Statsvirksomhederne (§ 2)..... ÷	8 528 318 ÷	5 730 165
Rentekonto (§ 3)..... ÷	10 750 801 ÷	11 248 041
Overskud af Universitetets og Sta- tens højere Almenskolors Fond, Bispetienderne samt Seminarie- fonden (§ 4)..... ÷	4 690 ÷	5 890
Skatter og Afgifter (§ 5).....	7 078 768	9 977 768
Overskud af Klasselotteriet (§ 6)	53 510	53 510
Adskillige Indtægter (§ 7).....	1 240 278	292 631
I alt Mindreindtægt...	10 949 484	6 676 454

	Kr.	Efter det fremlagte Lovforslag Kr.
og de <i>Løbende Udgifter</i> :		
Statsministeriet (§ 11).....	57 765	57 765
Udenrigsministeriet (§ 12).....	3 962	4 618
Landbrugsministeriet (§ 13).....	316 255	313 931
Indenrigsministeriet (§ 14).....	1 932 753	1 849 242
Ministeriet for Sundhedsvæsen (§15)	280 561	261 613
Ministeriet for offentlige Arbejder (§ 16).....	÷ 233 741	32 059
Ministeriet for Industri, Handel og Søfart (§ 17).....	778 173	267 749
Justitsministeriet (§ 18).....	195 574	49 126
Kirkeministeriet (§ 19).....	253 554	241 562
Undervisningsministeriet (§ 20)..	651 477	358 006
Krigsministeriet (§ 21).....	644 509	640 697
Marineministeriet (§ 22).....	579 972	570 741
Finansministeriet (§ 23).....	302 986	76 286
Grønland (§ 24).....	»	»
Pensionsvæsenet (§ 25).....	12 830	12 830
I alt Merudgift...	5 776 630	4 736 225
Den beregnede Mindreindtægt er..	10 949 484	6 676 454
saa at Merudgiften i alt er..	16 726 114	11 412 679

Paa § 26, *Formuebevægelser*, er der paa den vedtagne Lov en Merindtægt af 43 776 375 Kr., medens det forelagte Lovforslag udviste en Merindtægt af 29 671 595 Kr.

Det af Finansminister *Bramsnæs* i Samlingens 2. Afd. fremlagte Lovforslag fremsattes i samme Skikkelse som den, hvori det i sin Tid blev fremsat i Folketinget af det tidligere Ministerium. Forslaget's Behandling i Folketinget var kommet ret langt frem, idet der var stillet en lang Række Ændringsforslag, hvoraf man vistnok havde taget Stilling til de allerfleste. Samtlige de Ændringsforslag, der var stillet, blev saa stillet igen efter Genoptagelsen af Arbejdet. Den eneste Forandring, der skete med Hensyn til disse Ændringsforslag, var, at man, hvor det drejer sig om meget betydelige Indtægts- eller Udgiftsbeløb — f. Eks. paa Stats-

banernes Budget, Post- og Telegrafvæsenets eller paa Skattekontoen —, ændrede de Forslag, der forelaa i det tidligere Folketing, i Henhold til Tallene, som de stillede sig i Overensstemmelse med det afsluttede Regnskab.

Af Tillægsbevillingslovens Tal skal følgende nævnes: Paa § 2, Udbyttet af Statsvirksomhederne, der udviser en Tilbagegang af ca. $8\frac{1}{2}$ Mill. Kr., hidrører den største Del af Beløbet fra Statsbanerne, idet Personbefordringen har svigtet med 3 600 000 Kr. og Gods- og Kreaturbefordringen med 4 300 000 Kr., medens paa den anden Side Postbefordringen er gaaet frem med 370 000 Kr. Paa Postvæsenets Driftsbudget er der opført en Merindtægt af Brevportoen paa 50 000 Kr., men en Mindreindtægt paa Avisportoen af 100 000 Kr., og Telegramgebyrer opføres med 350 000 Kr. mindre samt Telefongebyrer 250 000 Kr. mindre end beregnet, hvorhos Salg af Frimærker, Konvolutter, Blanketter m. m. er gaaet 350 000 Kr. ned.

Paa § 3, Rentekontoen, er der opført en større Renteindtægt af 1 130 278 Kr. paa Grund af, at Beholdningen af Værdipapirer er blevet væsentlig forøget i Finansaaret, dels ved Opkøb af Statsobligationer til senere Amortisation og dels ved Statens Overtagelse af 50 Mill. Kr. Landmandsbankaktier. Paa den anden Side er Renteudgiften forøget med ca. 11 900 000 Kr. paa Grund af de i 1928 optagne Statslaan, derunder det i Sverige optagne Laan paa 20 Mill. Kr. og det i Amerika optagne paa 55 Mill. Dollars.

Paa § 5, Skatteparagraffen, er af faste Ejendoms-Skatter Grundskyld opført med en Nedgang af 120 000 Kr., medens Indkomstskatten figurerer med 800 000 Kr. mere og Formueskatten med 2 700 000 Kr. mere end beregnet. Af Om sætningsafgifter er almindelig Stempelafgift gaaet 470 000 Kr. ned og Børsskatten 175 000 Kr. ned. Paa Forbrugsafgifter udviser Indførselstolden en Fremgang af 5 190 000 Kr., Spiritusafgiften en Nedgang af 150 000 Kr., Tillægsafgiften paa Spiritus 560 000 Kr. mindre, Ølskatten 810 000 Kr. mindre, Roesukkerafgiften 670 000 Kr. mindre, medens Tobaksafgiften er gaaet $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. frem, Restaurations skatten 130 000 Kr. frem, Chokoladeskatten 490 000 Kr. frem, Forlystelsesskatten 195 000 Kr. frem, Tillægsafgift af Vin 297 000 Kr. tilbage. Motorafgiften er gaaet 2 282 000 Kr.

frem, Benzinafgiften 3 333 000 Kr. frem og Omsætningsafgiften af Motorkøretøjer 1 660 000 Kr. frem, men disse sidste Beløb faar Kommunerne.

Retssportler har svigtet med 400 000 Kr.

Paa § 7, Adskillige Indtægter, er opført 1 045 615 Kr. som Indbetaling i Henhold til Overenskomst af 27. Januar 1923 med A/S »De danske Spritfabrikker«.

Fra Indenrigsministeriet skal vedrørende de sociale Udgifter nævnes, at Statens Tilskud til Aldersrente har været 730 000 Kr. mindre end beregnet; medens Tilskuddet til de anerkendte Arbejdsløshedskasser er vokset med ca. 2 240 000 Kr., er Tilskuddet til Kassernes Krisefonds udbetalt med ca. 250 000 Kr. mindre end beregnet, fordi der kun oprettedes ganske faa Krisefonds, og Tilskuddet til Arbejdsløshedsfonden er blevet ca. 600 000 Kr. mindre end bevilget.

Paa Lovens § 26, Formuebevægelser, er opført en Række store Summer hidrørende fra de i Finansaaret optagne Statslaan, derunder det amerikanske Laan, som anvendtes til at dække Landmandsbankens Underskud pr. 31. Dec. 1927, 136 097 640 Kr.

Til Forslagets 2. Beh. var stillet 440 Ændringsforsalg af de paagældende Ministre, alle tiltraadte af Udvalget, og de gav ikke ved 2. Beh. Anledning til nogen nærmere Omtale i Tinget, hvor der heller ikke fandt nogen finansiell Debat Sted udover nogle af konservative Medlemmer fremsatte Bemærkninger og Spørgsmaal til forskellige Ministre. — Ved 3. Beh. anstillede et af de fornævnte konservative Medlemmer, Korsgaard, en Række finansielle Betragtninger, hvorunder han bl. a. spurgte den tidligere Finansminister, N. Neergaard, om han var enig i, at der vilde blive et Underskud paa 10 Mill. Kr. paa det forløbne Finansaar, hvilket Spørgsmaal besvaredes med nej, hvilket N. Neergaard nærmere udviklede.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i Folketinget og ligeledes i Landstinget, hvor der ingen Forhandling førtes om Loven.

A.

Vedtagne Love.

1. Lov om Ændring af Lov af 28. Juni 1920 indeholdende nogle Bestemmelser vedrørende Lovgivningen og Forvaltningen i de sønderjydske Landsdele. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 2287—C. Sp. 385, 1167, 1523].

Fremsat i Folketinget $\frac{9}{10}$ af Statsminister *Madsen-Mygdal*. (F. Sp. 34). 1. Beh. $\frac{18}{10}$ (F. Sp. 380). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hauge, P. Mortensen, Bording, Knud Hansen, A. C. Mortensen, M. K. Sørensen, Chr. Ernst Christensen [Form.], Rahbek, C. O. Pedersen, Kyed, Olav Olsen, Holger Andersen [Sokr.], J. Oskar Andersen, Viggo Hansen, Holdgaard). Betænkning (B. Sp. 1761) afgiven $\frac{12}{3}$. (Ordfører: Chr. Ernst Christensen). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 5115). 3. Beh. $\frac{16}{3}$ (F. Sp. 5183). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{15}{5}$ (L. Sp. 1249). 2. Beh. $\frac{17}{5}$ (L. Sp. 1295). 3. Beh. $\frac{22}{5}$ (L. Sp. 1297). *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling*. 1. Beh. $\frac{24}{5}$ (F. Sp. 5692). 2. Beh. $\frac{28}{5}$ (F. Sp. 5746). 3. Beh. $\frac{30}{5}$ (F. Sp. 5790). *Loven stadfæstet 1. Juni 1929*. (Lov-Tid. Nr. 123).

Ved § 1 i Lov Nr. 288 af 28. Juni 1920 bestemtes det, at den i de sønderjydske Landsdele hidtil gældende Ret skulde forblive i Kraft i Landsdelene, for saa vidt den ikke ændredes ved samtidige eller senere givne danske Love eller Ændringen maatte anses som en Følge af selve Indlemmelsen (Suverænitets Overgang fra Tyskland til Danmark). I Paragraffens 2. Stk. var det derhos fastsat, at Bestemmelser, som var udstedt efter den 11. November 1918 eller i Henhold til den Forbundsraadet ved tysk Rigslov af 4. August 1914 tillagte Beføjelse, kunde ophæves ved kongelig Anordning, for saa vidt de ikke maatte bortfalde paa anden Maade.

Allerede samtidig med fornævnte Lov af 28. Juni 1920 stadfæstedes en Række andre Love, ved hvilke den i de sønderjydske Landsdele gældende Ret ændredes helt eller

med visse Lempelser i Overensstemmelse med dansk Lovgivning, og i Løbet af den siden da forløbne Tid er ved en yderligere Række af specielle Love *den danske Lovgivnings Herredømme i Landsdelene saaledes udvidet*, at den ved disses Indlemmelse i Danmark bestaaende Lovgivning nu kun er gældende i meget begrænset Omfang. Det er derfor fundet praktisk ved nærværende Lov at fastslaa som almindelig Regel, at dansk Lovgivning er gældende i de sønderjydske Landsdele, naar ikke særlig Undtagelse er gjort.

Den vedtagne Lov lyder saaledes:

§ 1. *§ 1 i Lov Nr. 288 af 28. Juni 1920*, indeholdende nogle Bestemmelser vedrørende Lovgivningen og Forvaltningen i de sønderjydske Landsdele, *ophæves fra 1. Juli 1929*.

For saa vidt den i Landsdelene gældende Ret ikke allerede hviler paa dansk Lovgivning, sættes denne fra ovennævnte Tidspunkt i Kraft med de af §§ 2 og 3 i nærværende Lov flydende Undtagelser.

Foranstaaende Bestemmelser gør *ingen Forandring i de siden 15. Juni 1920 udstedte danske Love*, som enten særlig opretholder bestemte Dele af den Ret, der inden dette Tidspunkt var gældende i Landsdelene, eller omvendt særlig udelukker bestemte Dele af den danske Ret fra at finde Anvendelse i disse.

§ 2. *Af den i de sønderjydske Landsdele endnu gældende Lovgivning fra Tiden før 15. Juni 1920* vedbliver følgende Bestemmelser *indtil videre at være i Kraft*:

- a) Forstrandslovgivningen, dog med de Ændringer, der følger af Lov Nr. 255 af 12. Juni 1922,
- b) Lovgivningen om Strandbredder og Optrødearealer, dog ligeledes med de Ændringer, der følger af Lov Nr. 255 af 12. Juni 1922,
- c) Skovlovgivningen, dog med de Ændringer, der følger af Lov Nr. 349 af 6. Maj 1921,
- d) Lovgivningen om Færgevæsenet,
- e) Lovgivningen om Jernbaner af lokal Betydning (»Kleinbahnen und Privatanschlussbahnen«).

§ 3. Følgende danske Lovbestemmelser *fra Tiden før 15. Juni 1920 er indtil videre ikke gældende* i de sønderjydske Landsdele:

- a) Forordning af 27. Maj 1848 sigtende til Forbedring i Husmænds og Indersters Kaar,
- b) Lov Nr. 87 af 23. Maj 1902 om Fæste-, Leje- og Tjenestehuse,
- c) Lov Nr. 352 af 2. Juni 1917 om superficiære Fæste- og Lejeforhold,
- d) Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet.

§ 4. Indenfor Omraader, hvor den hidtidige Retstilstand maatte blive forandret som Følge af denne Lov, bliver *privatrellige Retsforhold, som er stiftet før Lovens Ikrafttræden*, at bedømme efter den tidligere Lovgivning.

Samtlige *Ordførere i Folketinget*: Chr. Ernst Christensen (V.), Hauge (S.), Holger Andersen (K. F.) og Holdgaard (R. V.) udtalte sig velvilligt overfor Lovforslaget. Ogsaa *Schmidt* (S.P.) udtalte sin Anerkendelse af Lovforslaget, for saa vidt det ikke betød andet end, at det konstaterer, hvad der allerede er bestaaende Ret.

Det nedsatte *Udvalg i Folketinget* giver Regeringen Medhold i den Opfattelse, at det nu — 9 Aar efter *Genforeningen* — synes ønskeligt at fastslaa som *Hovedprincip*, at det er dansk Ret og Lovgivning, der er gældende i de sønderjydske Landsdele. Under Hensyn til Vanskeligheden af i alle Enkeltheder at overskue Rækkevidden af et Lovforslag som det foreliggende havde Udvalget udbedt sig en Række Udtalelser fra de paa de forskellige Omraader særlig sagkyndige. Der var saaledes indhentet *Udtalelser fra samtlige Fagministerier, Amtmændene, Dommerne og Sagførererne i de sønderjydske Landsdele* for saa fyldigt som muligt at faa belyst Lovforslagets Rækkevidde og Betydning. Dommernes og Sagførerernes Udtalelser medfølger som Bilag 1 og 2 til Betænkningen, og de udtaler begge, at der *formentlig kan opdukke Forhold*, om hvilke de maatte mene, at de burde behandles efter den hidtil gældende tyske Lovgivning.

Statsministeren havde imidlertid overfor Udvalget erklæret, at Ministeriet var villigt til, hvis særlige Forhold ved den hidtidige Retsordning maatte gøre det paakrævet, at *frem sætte Lovforslag herom* for saaledes at raade Bod paa saadanne Tilfælde, og *Udvalget* mente herefter, at der ikke kunde være principielle Betæneligheder i saa Henseende. Udvalget havde i denne Forbindelse særlig drøftet forskellige Forhold vedrørende de i Medfør af tysk Vandløbslovgivning før *Genforeningen* oprettede, endnu ret talrige Afvandingselskaber (*Wassergenossenschaften*).

Der har endvidere under Hensyn til det af Dommerne og Sagførerne udtalte indenfor Udvalget været Ønske om at faa tilvejebragt en *Oversigt over de i de sønderjydske Landsdele gældende Love*. Udvalget henstillede derfor, at der paa Statsministeriets Foranstaltning udfærdiges en *fuldstændig Fortegnelse* over de Bestemmelser vedrørende de sønderjydske Landsdele, som er indeholdt i Love udstedte efter den 15. Juni 1920, med særlig Fremhævelse af de fra almindelig dansk Lovgivning afvigende Bestemmelser. Om muligt vilde man finde det ønskeligt, at Statsministeriet lod udarbejde *Kommentarer* til de vigtigste af de paagældende Love og Forordninger.

Dernæst stillede Udvalget nogle *Ændringsforslag*, der var tiltraadt af Statsministeren:

1. Lovens Ikrafttræden ændres fra Januar til April.

2. I § 2, b., efter Ordet »Strandbredder« indføjes »og Opgrødearealer«. Ændringsforslaget tilsigter at tydeliggøre, at den i de sønderjydske Landsdele gældende Grundsætning om Statens Ret til »tilslikket« Land (Opgrødearealer) ud for Marsken er opretholdt ved Forslaget.

3. § 2, f., udgaar. Litraen var saalydende: »§ 2, b og c, i »Bauordnung für das platte Land des Regierungsbezirks Schleswig« af 10. April 1910.« Indenrigsministeriet havde i Skrivelse af 14. December 1928 udtalt, at der intet var til Hinder herfor, idet »Bauordnung für das platte Land« af 10. April 1910 havde mistet sin Betydning, efter at Forslag til Lov om Byggelinier ved Veje og Gader var ophøjet til Lov. De sønderjydske Dommere og Sagførere udtalte sig i samme Retning.

4. § 3, d., udgaar. Litraen var saalydende: »Lov Nr. 505 af 28. September 1918 om Afløsning af Grundbyrder.« De sønderjydske Dommere udtalte i deres Skrivelse af 24. November 1928, at der ved Forslagets Ikrafttræden »ikke vil findes nogen Lovbestemmelse gældende for Landsdelen vedrørende Afløsning af Realbyrder, hvilket vi af Hensyn til Tinglysningslovens § 22, 2det Stk., finder betænkeligt.« Paa tilsvarende Maade udtalte Sagførerne sig. Efter at Rigsdagen har vedtaget Forslag til Lov om Afløsning af Grundbyrder i de sønderjydske Landsdele, hvorved Lov Nr. 505 af 28. September 1918 med visse Lempelser indføres i de sønderjydske Landsdele, er imidlertid denne Henstilling sket Fyldest. § 3, litra d, bør derefter udgaa.

5. Endelig er Lovens § 4 (se foran) indsat efter Forslag af Udvalget.

Samtlige 5 Ændringsforslag vedtoges. Lovforslaget i den herefter foreliggende Skikkelse vedtoges *enstemmigt i Folketinget ved 3. Beh.* den 16. Marts.

I *Landstinget* forelagdes Lovforslaget af den efter Valget til Folketinget den 24. April tiltraadte nye Statsminister (*Stauning*). Partiernes *Ordførere*: Fink (V.), Jørgen Møller (S.), S. Rasmussen (K. F.) og Lausten (R. V.) anbefalede orslaget, der med en *Ændring* af Ikrafttrædelsesdagen til 1. Juli vedtoges *enstemmigt ved 3. Beh.* og oversendtes til det *nyvalgte Folketing*. Ved dettes 1. Beh. af Lovforslaget fornyede Statsminister *Stauning de Tilsagn* (se foran), som den tidligere Statsminister havde givet i Folketinget. (Lovforslaget vedtoges *enstemmigt ved 3. Beh.*).

2. Lov om Ændring i Lov Nr. 257 af 6. Maj 1921 om Udenrigstjenesten, saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 152 af 30. Juni 1927. (Udenrigsminister *P. Munch*). [A. Ap. 2295—C. Sp. 383, 509].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ af Udenrigsminister *Moltesen* (F. Sp. 37). 1. Beh. $\frac{16}{10}$ (F. Sp. 301). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Hans Nielsen, Stauning, Hans Rasmussen, Vilhelm Rasmussen, Gerhard Nielsen, Hartvig Frisch, Vanggaard [Form.], N. P. Jensen, I. A. Hansen, Elgaard, Himmelstrup, Holger Andersen [Skr.], Drachmann, Fraenkel, Niels Petersen*). Betænkning (B. Sp. 1091) afgiven $\frac{7}{3}$. (Ordfører: *Vanggaard*). 2. Beh. $\frac{14}{3}$ (F. Sp. 5065). 3. Beh. $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 5099). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{3}$ (L. Sp. 1215). 2. Beh. $\frac{15}{5}$ (L. Sp. 1248). 3. Beh. $\frac{17}{5}$ (L. Sp. 1295). *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling*. 1. Beh. $\frac{23}{5}$ (F. Sp. 5669). 2. Beh. $\frac{28}{5}$ (F. Sp. 5746). 3. Beh. $\frac{30}{5}$ (F. Sp. 5789). *Loven stadfæstet 1. Juni 1929*. (Lov-Tid. Nr. 139).

Nærværende Lov, hvortil Forslag allerede fremsattes i forrige Samling (se Aarbog 1927—28, S. 435), fastsætter følgende:

1. Stillingen som *Raadgiver i Folkeret* genoprettes. *Raadgiveren* i Folkeret staar direkte under Direktøren.

Ved Ændringsloven af 30. Juni 1927 til Loven om Udenrigstjenesten af 6. Maj 1921 bestemtes det, at *Stillingen som Raadgiver i Folkeret ophævedes*, dog at den nuværende *Indehaver* af Stillingen fungerede indtil Udgangen af Marts 1929.

Det om nærværende Lovforslag nedsatte *Folketingsudvalg* udtaler i sin Betænkning: »Hvad Udvalgets Stilling til Bevarelsen af *Raadgiveren* i Folkeret angaar — Lovforslagets

§ 1 —, har der indenfor Udvalget hersket delte Meninger herom. Da dette Spørgsmaal sidst behandledes i det fra Folketinget i Sommeren 1927 nedsatte Udvalg om Udenrigstjenesten, var der indenfor dette Udvalg — med Støtte i Administrationskommissionens 4de Betænkning — overvejende Stemning for at nedlægge denne Post. Udenrigsministeren kunde dog ikke dele denne Opfattelse, og de da stedfundne Drøftelser resulterede da i, at Raadgiveren i Folketet foreløbig bevaredes for Udenrigstjenesten indtil Udgangen af Marts 1929 som fungerende under Udenrigsministeriets Direktør. Da Udenrigsministeren vedblivende har fastholdt den Opfattelse, at en selvstændig Post som Raadgiver i Folketet er *en Nødvendighed for Udenrigstjenesten*, og at den af ham foreslaaede Ordning betyder *en ikke uvæsentlig finansiel Besparelse*, har Udvalget ikke ment — selv naar henses til de gode Grunde, som Administrationskommissionens 4de Betænkning indeholder for denne Nedlæggelse — at ville fastholde det i 1927 indtagne Standpunkt. Udvalget skal derfor indstille Lovforslagets § 1, hvorved Stillingen som Raadgiver i Folketet paa ny bliver af varig Karakter, til Vedtagelse.«

2. Der akkrediteres ved *Folkenes Forbund* og med Bopæl i Genève en Tjenestemand af 3. Lønningsklasse. Til Erstatning for den Tjenestemand, der beklæder denne Post, oprettes en Post af 4. Lønningsklasse.

Om dette Forhold se nærmere Aarvog 1927—28, S. 436.

3. Tjenestemænd i Udenrigsministeriet kan ikke have *Beskæftigelse af den i Tjenestemandsslovens § 44, Stk. 2*) omhandlede Art*, medmindre Tilladelse gives af Udenrigsministeren efter Forhandling med begge Tings Finansudvalg.

Denne Bestemmelse *indsattes ved 2. Beh. i Folketinget*, 1. Afdeling. Folketingsudvalgets *Betænkning* omtaler Sagen med følgende Bemærkninger:

*) Tjstml. § 44, 2det Stk. lyder saaledes:

»Stk. 2. Tjenestemanden skal skriftlig gøre Anmeldelse for Ministeren eller den Ministeren underordnede Myndighed, som har Ansættelsesret til paagældende Tjenestestilling, inden han kan

- a) paabegynde en Forretnings- eller Erhvervsvirksomhed;
- b) overtage en Stilling udenfor Statstjenesten, hvortil der er knyttet varig Løn;
- c) indtræde i en Bestyrelse eller et Repræsentantskab for et Selskab af erhvervmæssig Karakter.«

»Under Udvalgets Overvejelser har endvidere som nævnt været inddraget Spørgsmaalet om *de udenrigsministerielle Tjenestemænds Adgang til Bierhverv*. Dette Spørgsmaal fandt efter Udvalgets Opfattelse sin principielle Afgørelse ved § 141 i Lov om Statens Tjenestemænd af 12. September 1919, saaledes som denne optryktes under 6. Oktober 1922, derhen, at Udenrigsministeriets Tjenestemænd ikke kunde have Adgang til Bierhverv. § 141 i Tjenestemandsløven havde følgende Ordlyd:

»Der vil af Regeringen inden 1. December 1921 være for Rigsdagen at fremsætte Forslag til Lov om Revision af § 44 i Lov Nr. 489 af 12. September 1919.

Hvis nævnte Revision ikke har fundet Sted inden 1. April 1923, vil Tjenestemænd i Udenrigsministeriet, som har Tilladelse til at have Beskæftigelse udenfor Statstjeneste, ikke kunne vedblive hermed, medmindre ny Tilladelse gives; Ministerens Afgørelse heraf træffes efter Forhandling med begge Tings Finansudvalg.«

Udvalgets ovennævnte principielle Opfattelse af § 141, der vel ikke direkte fremgaar af Paragraffens Ord, afleder Udvalget *dels* af den Kendsgerning, at Landstingsudvalgets Betænkning udtrykkelig sidestiller Rækkevidden af den under Landstingsforhandlingerne formulerede § 141 med Folketingets Affattelse af samme Paragraf, der var et klart udtalt Forbud mod udenrigsministerielle Tjenestemænds Adgang til Bierhverv, *dels* af de Lønningsvilkaar, der tilmaalt Udenrigsministeriets Embedsmænd — sammenholdt med de Lønvilkaar, der tilmaalt Landets øvrige Embedsmænd —, og som vilde være uden tilstrækkelig Begrundelse, saafremt de ikke som Forudsætning havde Forbud mod Adgang til Biindtægter af den i Lønningslovens § 44 omhandlede Art, *dels* endelig af de stedfundne Forhandlinger saavel i Landstinget under Forhandlingerne om Lov om Udenrigstjenesten den 29. April 1921 som i Folketinget under samme Lovs afsluttende Behandling den 3. Maj 1921. Det kan endvidere fremhæves, at nærværende Udvalg ikke kender noget fra Udlandet hentet Eksempel paa, at udenrigsministerielle Embedsmænd træder i Forbindelse med privat Erhvervsvirksomhed af den i Tjenestemandsløvens § 44 omhandlede Art, hvorimod man vil være i Stand til at fremføre talrige Eksempler paa, at saadan Forbindelse direkte forbydes.

Den her hævdede Opfattelse af Tjenestemandsløvens § 141 maa imidlertid ikke have været sammenfaldende med Administrationens Forstaaelse af Paragraffen, idet man — saaledes som det vil fremgaa af det senere passerede — har opfattet den som værende af midlertidig Karakter og saaledes, at den bortfaldt, saafremt der ikke inden 1. April 1923 var

sket en almindelig Revision af Tjenestemandslovens § 44. Denne Forstaaelse af Paragraffen kan efter nærværende Udvalgs Opfattelse ikke forenes med det i Sagen tidligere passerede, og det tør antages, at ej heller Udenrigsministeriet har betragtet Paragraffen paa samme Maade, al den Stund det Folketingsudvalg, der i 1927 behandlede Forslag til Lov om Ændringer i Loven om Udenrigstjenesten af 6. Maj 1921, og hvis Sammensætning var den samme som nærværende Udvalgs, behandlede Forslaget ud fra den Forudsætning, at § 141 opretholdtes, idet man — trods Nedskæringen — forhøjede Repræsentationstillægene for Cheferne for den økonomisk-politiske og den politisk-juridiske Afdeling med 1 000 Kr. og samtidig tillagde Chefen for Administrationskontoret, der hidtil ikke havde oppebaaret noget Repræsentationstillæg, et saadant paa 2 000 Kr. — just under Henviisning til, at de udenrigsministerielle Embedsmænd var afskaaret fra Bierhverv. Imidlertid viste det sig, at den af Administrationen hævdede Forstaaelse af Paragraffen som midlertidig havde faaet praktisk Udformning derhen, at Paragraffen ikke var optaget i det nye Forslag til Lov om Statens Tjenestemænd, som fremsattes i Folketinget i Februar 1927, uden at en Ændring i dette Punkt, der havde spillet en fremtrædende Rolle i tidligere Forhandlinger, omtaltes i de Lovforslaget ledsagende Bemærkninger.

Da de praktiske Konsekvenser af Paragraffens Bortfald imidlertid blev draget fra Udenrigsministeriets Side, henledtes nærværende Udvalgs Opmærksomhed paa Sagen. For nu at tilvejebringe Overensstemmelse mellem Udvalgets og Ministerens Opfattelse af Sagen har Udenrigsministeren stillet Ændringsforslag under Nr. 2. I et Samraad med Udenrigsministeren blev Udvalget enigt med Ministeren om den Opfattelse, at Bestemmelsen ogsaa angaar Udenrigsministeriets nuværende Embedsmænd, som har opnaaet Bierhverv, og at man ved *Forhandling med Finansudvalgene forstaar Samtykke med hvert af disse*. Naar Udvalget derfor imødekommer Udenrigsministeren ved at give Tilslutning til det af ham stillede Ændringsforslag, sker dette *under Fastholdelse* af den af Rigsdagen i 1921 gennem den ovenfor fremsatte Forstaaelse af den tidligere § 141 tilkendegivne principielle Opfattelse af dette Spørgsmaal.«

Det af Udenrigsministeren i *Folketingets 1. Afdeling* fremsatte Lovforslag, ændret ved 2. Beh. ved Indsættelse af den foran under Nr. 3 nævnte Bestemmelse, vedtoges ved 3. Beh. enstemmigt. Partiernes Ordførere var: Vanggaard (V.), Hans Nielsen (S.), Holger Andersen (ved 1. Beh. Fraenkel som Stedfortræder) (K. F.) og Niels Petersen (R. V.). — I

Landstinget, hvor *Ordførerne* var: Birke (V.), Bramsnæs (S.), Schovelin (K. F.) og Veistrup (R. V.), vedtoges Lovforslaget enstemmigt i Folketingets Affattelse den 17. Maj. Det oversendtes derpaa til det efter Valget den 24. April fremgaaede nye Folketing, der vedtog det uændret og enstemmigt. *Ordførerne* var: Gerhard Nielsen (S.), Vanggaard (V.), Holger Andersen (K. F.) og Jesper Simonsen (R. V.). *Udenrigsminister P. Munch* erklærede paa Forespørgsel af Holger Andersen ved 1. Beh., at han tiltraadte den Redegørelse, der vedrørende udenrigsministerielle Tjenestemænds Biehverv var givet i Folketingsudvalgets Betænkning (gen-givet foran), og vilde anvende Loven i Overensstemmelse hermed.

3. Lov om Stempelfrihed for Obligationer, udstedte af Københavns Kommune i 1928. (Finansminister *Neergaard*). [A. Sp. 2301 — C. Sp. 11, 33].

FremSAT i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 38). 1. Beh. $\frac{16}{10}$ (F. Sp. 261). 2. Beh. $\frac{18}{10}$ (F. Sp. 378). 3. Beh. $\frac{23}{10}$ (F. Sp. 516). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{31}{10}$ (L. Sp. 206). 2. Beh. $\frac{2}{11}$ (L. Sp. 217). 3. Beh. $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 230). *Loven stadfæstet 28. November 1928.* (Lov-Tid. Nr. 277).

Efter denne Lov er Obligationer, der udstedes for det af Københavns Magistrat paa Københavns Kommunes Vegne i 1928 gennem International Acceptance Bank, Inc., New York, og Firmaet Kuhn, Loeb & Co., New York, optagne $4\frac{1}{2}$ pCt. Laan, stort 12 Mill. Dollars, stempelfri og kan udstedes til Ihændeleveren, ligesom de kan transporteres uden Stempel, og Laanekontrakter eller andre Laanedokumenter, der oprettes i Anledning af dette Laan, kan udfærdiges paa ustempelt Papir.

Stempelbegunstigelsen gives under Hensyn til, at Laanet i sin Helhed er bestemt til Indfrielse af Københavns Kommunes $5\frac{1}{2}$ pCt. Dollarslaan af 1919, stort til Rest 12 Mill. Dollars, hvoraf der i sin Tid er betalt Stempelafgift.

Under Lovforslagets Behandling i Landstinget henstillede en Taler (Johannes Jensen) til Finansministeren at tage under Overvejelse at indføre en almindelig Bestemmelse om, at Finansministeren faar Bemyndigelse til at indrømme Stempelfrihed i Tilfælde, hvor der er Tale om rene kommunale Konverteringslaan. Ministeren lovede, at dette Spørgsmaal skulde blive overvejet under Folketingets Behandling af det dør indbragte Lovforslag om Ændring i Stempeloven.

4. Lov om Ændringer i Tobaksbeskatningen.

(Finansministeren). [A. Sp. 3413—C. Sp. 65, 77].

Fremsat i *Folketinget* ³⁰/₁₀ (F. Sp. 757). 1. Beh. ⁶/₁₁ (F. Sp. 1035). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Borgbjerg, P. Andersen, Chr. Hansen, Helga Larsen, J. P. Larsen, Hans Nielsen, Clausager [Formand], N. P. Jensen, Himmelstrup [Sekretær], Raunkjær, Vejen, Drachmann, Hendriksen, Korsgaard, Dahlgaard). Betænkning (B. Sp. 109) afgiven ⁷/₁₂. (Ordfører: Clausager). 2. Beh. ¹¹/₁₂ (F. Sp. 2605). 3. Beh. ¹³/₁₂ (F. Sp. 2777). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁴/₁₂ (L. Sp. 518). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Birke, Bramsnæs, J. V. Christensen, Johs. Clausen, Gisselbæk, A. P. Hansen, Carl Jensen, H. P. Johansen, N. K. Kristensen [Formand], Lange [Sekretær], Thomas Larsen, Henrik Nielsen, C. F. Sørensen, Tvede, Veistrup). Betænkning (B. Sp. 489) afgiven ¹⁷/₁₂. (Ordfører: N. K. Kristensen). 2. Beh. ¹⁷/₁₂ (L. Sp. 546). 3. Beh. ¹⁷/₁₂ (L. Sp. 564). *Loven stadfæstet 17. December 1928.* (Lov-Tid. Nr. 280).

Ved Loven foretages en betydelig Forhøjelse af Cigaretbeskatningen, en Forandring — der ikke betyder Ændring i Satserne — af Skatten paa Cigarillos derved, at den laveste Grænse for Beskatningen løftes fra 36 Kr. til 50 Kr. pr. 1000 Stykker, en Forøgelse af Skatten for Shagtobak og endelig en væsentlig Nedsættelse af Afgiften af Cigarer.

For *Cigaretter* er Satserne efter Loven følgende:

A. For Cigaretter, der i Detailhandelen, medberegnet Afgiften, koster:			
1) ikke over $3\frac{1}{2}$ Ø. pr. Stk..	140	Ø. pr. 100	Stkr.
2) over $3\frac{1}{2}$ Ø., men ikke over 5 Ø. pr. Stk.....	190	—	—
3) over 5 Ø., men ikke over 10 Ø. pr. Stk.....	400	—	—
4) over 10 Ø., men ikke over 15 Ø. pr. Stk.....	600	—	—
5) over 15 Ø. pr. Stk.	1 000	—	—
B. For Cigaretthylstre.....	250	—	—

De Satser, som ved Loven af 24. November 1927 blev sat for Cigaretter, var:

Cigaretter til en Pris af	Afgift pr. 100 Stkr.
A. 1. ikke over 2½ Ø.	65 Ø.
A. 2. 2½—4 Ø.	115 —
A. 3. 4—6 —	170 —
A. 4. 6—8 —	220 —
A. 5. 8—10 —	270 —
A. 6. 10—12 —	350 —
A. 7. 12—15 —	450 —
A. 8. 15—20 —	550 —
A. 9. over 20 —	1 100 —

Satserne for *Røgtobakken* er efter Loven:

C. For Røgtobak, der i Detailhandelen, medberegnet Afgiften, koster:

1) ikke over 6 Kr. pr. kg.	50 Ø. pr. kg
2) over 6 Kr., men ikke over 9 Kr. pr. kg.	75 — - -
for Røgtobak med en Snitbredde af mindst 1¾ mm,	
3) over 6 Kr., men ikke over 9 Kr. pr. kg.	125 — - -
for Røgtobak med en Snitbredde af under 1¾ mm,	
4) over 9 Kr., men ikke over 12½ Kr. pr. kg.	150 — - -
5) over 12½ Kr., men ikke over 20 Kr. pr. kg.	400 — - -
6) over 20 Kr. pr. kg.	1 000 — - -

De efter Loven af 1922 gældende Satser var:

1. ikke over 6 Kr. pr. kg.	50 Ø. pr. kg
2. over 6 Kr. men ikke over 9 Kr. pr. kg.	75 — - -
3. — 9 — — — 12 — - -	100 — - -
4. — 12 — — — 16 — - -	200 — - -
5. — 16 — — — 25 — - -	450 — - -
6. — 25 — — — 45 — - -	1 000 — - -
7. over 45 Kr.	2 000 — - -

Forandringen bestaar i, at Prisgrupperne er gjort bredere, men samtidig er af Hensyn til Cigarettskattens Forhøjelse Shagtobakken, den fintskaarne Tobak, sat op i Afgift.

Afgiften af *Cigarer og Cigarillos* er efter Loven:

A. For *Cigarer* til en Værdi af

- 1) ikke over 220 Kr. pr. 1 000 Stkr. 10 pCt. af Værdien. (tidligere 25 pCt.), dog ikke af en mindre Værdi end 100 Kr. (tidligere 60 Kr.) pr. 1 000 Stkr.
- 2) over 220 Kr., men ikke over 400 Kr. pr. 1 000 Stkr. 20 — - — (tidligere 30 pCt.).
- 3) over 400 Kr. pr. 1 000 Stkr. . 50 — - — (uforandret).

B. For *Cigarillos* til en Værdi af

- 1) ikke over 50 Kr. pr. 1 000 Stkr. . 20 — - — (tidligere 25 pCt.), dog ikke af en mindre Værdi end 50 Kr. (tidligere 36 Kr.) pr. 1 000 Stkr.
- 2) over 50 Kr. pr. 1 000 Stkr. . . 25 — - — .

Ved Lovens § 3 bestemmes, at for *Cigaretters* og *Cigaretthylstres* Vedkommende skal Pakningens Indhold være deleligt med 5 eller — for saa vidt angaar *Cigaretter* i Afgiftsklasse A. 1. — med 8; efter Loven af 1922 skulde Indholdet være deleligt med 5, dog at Deling med 8 i Almindelighed ogsaa var tilladt.

I § 4 foretages den Ændring i § 18 af Loven af 1922, at Vægtgrænsen mellem *Cigarer* og *Cigarillos* hæves fra 325 g pr. 100 Stkr. til 350 g pr. 100.

Ved § 5 bemyndiges Toldbestyrelsen til efter nærmere fastsatte Regler fra Lovforslagets Fremsættelse for Rigsdagen at begrænse Udleveringen af Stempelbaand til *Cigaretter* og *Cigaretthylstre* samt Røgtobak, Afgiftsklasserne C. 3—7, til de paagældende Virksomheders normale ugentlige Forbrug indenfor hver Afgiftsklasse, beregnet efter Virksomhedernes gennemsnitlige ugentlige Indkøb af Stempelbaand i det tilsvarende Kvartal i Aaret 1927, samt til paa samme Maade at begrænse Udleveringen efter de hidtil gældende Afgiftssatser af *Cigarillos* fra de for Toldvæsenet anmeldte Fremstillings- og Lagerlokaler (samt fra Toldbod, Frilager og Frihavn til eget Detailsalg) til Virksomhedernes

gennemsnitlige ugentlige Afsætning i det tilsvarende Kvartal i Aaret 1927, saaledes at hvad der udleveres herudover, skal afgiftsberigtiges efter Afgiftssatserne i nærværende Lov.

Med Hensyn til Lovens Ikrafttræden bestemmes, at den i § 1 fastsatte Afgift af Cigaretter, Cigarethylstre og Røgtobak erlægges af de Varer, som den 17. December 1928 findes i ustempleet Stand i de i Tobaksafgiftsloven af 18. Februar 1922 § 22, 1ste Stykke, omhandlede Virksomheder, eller som fra og med den nævnte Dag fremstilles eller indføres her til Landet; samtidig træder Bestemmelsen i § 3 i Kraft. (Man imødekom yderligere de handlende ved, at de fik Tilladelse til at sælge det forhaandenværende Lager af Cigaretter til de gamle Priser).

Den i § 2 fastsatte Afgift af Cigarer og Cigarillos erlægges af Varer, som fra og med den 2. Januar 1929 udleveres fra de for Toldvæsenet anmeldte Fremstillings- og Lagerlokaler eller stilles til Indførerens frie Raadighed ved Udlevering fra Toldbod, Frilager og Frihavn; samtidig træder Bestemmelsen i § 4 i Kraft.

De i § 5 indeholdte Bestemmelser vil være at anvende indtil det Tidspunkt, da de nye Afgiftssatser efter ovenstaaende træder i Kraft.

Da Finansministeren fremsatte Lovforslaget og det samtidig dermed fremsatte Forslag til Lov om Forhøjelse af Skatten af Chokolade- og Sukkervarer (se B. Nr. 2), bemærkede han: »Naar jeg fremsætter disse to Lovforslag, er det ikke af den Grund, som plejer at være den afgørende for en Finansminister, naar han stiller Forslag om at forøge Beskatningen paa et eller andet Omraade, nemlig at Staten behøver disse Indtægter for at tilvejebringe Balance paa Budgettet. Alle havde nu vistnok ventet, at dette vilde blive nødvendigt, naar der paa Finanslovforslaget for 1929—30 maatte optages en Merudgift af netto 9½ Mill. Kr. til Forrentning og Amortisation af Landmandsbanklaanet, men dette er nu lykkeligvis ikke Tilfældet. Som jeg paapegede det ved Fremlæggelsen af Finanslovforslaget, vil denne Udgift jo nemlig kunne bæres af de sædvanlige Indtægter, og der vil endda være et Overskud paa henimod 4 Mill. Kr. til Stede, hvilket jeg maa anse for rigeligt til at imødegaa de Merudgifter, der kan blive en Følge af Tillægsbevillingsloven. Naar jeg alligevel fremsætter disse Forslag, er det altsaa udelukkende for at efterkomme det Paalæg, som er givet mig ved Landmandsbankloven om inden Udgangen af Oktober Maaned at fremsætte

Forslag om Tilvejebringelse af Merindtægter tilstrækkelige til at dække den hele Merudgift ved Laanet. Rigsdagen staar derfor fuldstændig frit overfor disse Forslag, for hvis Vedtagelse der ikke foreligger nogen virkelig finansiel Nødvendighed. Naar jeg saaledes skulde opfylde Landmandsbanklovens Paabud, har det af flere Grunde staaet mig klart, at det maatte ske ved Forslag om en Forøgelse af Luksusbeskatningen, og det Objekt, som her i første Række maatte frembyde sig, var utvivlsomt en Forøgelse af Beskatningen af Cigaretforbruget og af det med Cigaretforbruget saa nøje sammenhængende Forbrug af Cigarillos og Shagtobak. Den egentlige Cigarbeskatning ønskede jeg ikke at røre ved, for det første fordi Cigarforbruget viser en ikke helt ringe Nedgang. Medens der i 1913 her i Landet forbruges 92 Stkr. Cigarer pr. Individ, var Forbruget i 1922, trods de sønderjydske Landsdeles Tilkomst, kun 86 Stykker, og i 1927 var det yderligere sunket til 67 Stykker. Desuden er der til Cigarfabrikationen knyttet ret betydelige Arbejderinteresser, Beskæftigelsesinteresser. Det er jo ved Cigarfabrikationen, at langt den største Del af Tobaksindustriens Arbejdere er beskæftiget; og ogsaa af denne Grund ønskede jeg ikke at gribe ind her. Derimod viser Cigaretforbruget en meget betydelig Tilvækst. Naar jeg tager de samme 3 Aar, har vi i 1913 et Forbrug af 139 Stykker pr. Individ, i 1922 af 286 Stykker og i 1927 af 395 Stykker. Det er, som ærede Medlemmer vil se, en meget betydelig Tilvækst. Noget lignende er ogsaa Tilfældet med Cigarillos; dær er Forbruget i de 3 Aar 25, 27 og 48 Stykker pr. Hoved. Der er jo ved denne Beskatning Tale om et udpræget Luksusforbrug, og der er ogsaa Tale om et stærkt stigende og derfor modstandskraftigt Forbrug.« Ministeren tilføjede nogle Bemærkninger om, at han ikke havde ment at kunne foreslaa Forøgelse af andre Afgifter. Ølskatten er allerede forholdsvis meget høj, og Forbruget har en vigende Tendens. Hvad angaar Finansstedsatserne, ønsker Regeringen ikke at lægge højere Told paa almindelige Forbrugsvarer som Kaffe og Te, og de egentlige Luksustedsatser er allerede paa en ret betydelig Højde, hvorhos en Forhøjelse af nogen fiskal Betydning vilde støde paa handelspolitiske Betænkeligheder.

Endelig udtalte Ministeren, at da de finansielle Forhold ligger saa gunstigt, er det en Selvfølge, at Paalæggelse af disse Dækningsafgifter i Henhold til Loven om Landmandsbankordningen i hvert Fald ikke bør forøge den samlede Skattebyrde. Til Erstatning for de Forhøjelser, som Vedtagelsen af det ene eller begge disse Dækningslovforslag vil have til Følge, bør der vedtages Skattelettelser, som rigeligt opvejer Forhøjelsen.« Ud fra denne Betragtning fremsatte

Ministeren de S. 94 nævnte Forslag om Stempel- og Gebyr-
nedsættelse.

Det af Ministeren fremsatte Lovforslag indeholdt en For-
højelse af Afgiften af Cigaretter, Cigarethylstre, Shagtobak
og Cigarillos, derimod ikke Forhøjelse af Afgiften paa Cigarer,
som det fremgaar af Ministerens ovenfor citerede Udtalelser.

Udregnet efter det hidtidige Forbrug skulde de i Lovfor-
slaget omhandlede Forhøjelser af Tobaksafgifterne give et
Merprovenu af $6\frac{1}{2}$ Mill. Kr. for Cigaretterne, 1 Mill. Kr.
for Shagtobakken og $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. for Cigarillos, i alt 8 Mill.
Kr. Naar Hensyn tages til, at der maa ventes en Nedgang
i Forbruget som Følge af Afgiftsforhøjelserne, mentes Merpro-
venuet ikke at kunne ansættes højere end til ca. $6\frac{3}{4}$ Mill.
Kr. aarlig.

Hvad angaar Cigaretter, foreslog Lovforslaget følgende
Satser:

Cigaretter til en Pris af	Nuværende Afgift pr. 100 Stkr.	Forslag pr. 100 Stkr.
A. 1. ikke over $2\frac{1}{2}$ Ø. (henh. $3\frac{1}{8}$ Ø.)	65 Ø.	110 Ø.
A. 2. $2\frac{1}{2}$ ($3\frac{1}{8}$)—4 ($4\frac{1}{2}$) Ø.	115 —	170 —
A. 3. 4 ($4\frac{1}{2}$)—6 Ø.	170 —	240 —
A. 4. 6—8 Ø.	220 —	330 —
A. 5. 8—10 —	270 —	420 —
A. 6. 10—12 —	350 —	520 —
A. 7. 12—15 —	450 —	660 —
A. 8. 15—20 —	550 —	900 —
A. 9. over 20 —	1 100 —	1 500 —.

For Røgtobak foresloges følgende:

Shagtobak til en Pris af	Nærværende Afgift pr. kg	Forslag pr. kg
C. 3. 9—12 Kr. pr. kg.	100 Ø.	160 Ø.
C. 4. 12—16 — — —	200 —	350 —
C. 5. 16—25 — — —	450 —	750 —
C. 6. 25—45 — — —	1 000 —	1 700 —
C. 7. over 45 — — —	2 000 —	3 000 —.

For Cigarillos foresloges Afgiftssatserne, der var henholds-
vis 20 og 25 pCt., efter som Varen har en Værdi af ikke over
eller over 50 Kr. pr. 1 000 Stkr., forhøjet til 25 og $33\frac{1}{2}$ pCt.

Ved 1. Beh. i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af
Venstres Ordfører, Clausager, medens Socialdemokraternes
Ordfører, Borgbjerg, udtalte sig meget stærkt imod det og
foreslog at nægte det Overgang til 2. Beh. De Konservatives
Ordfører, Drachmann, erklærede, at Partiet var villigt til en

Forhandling om en endelig Regulering af Cigaretbeskatningen, for saa vidt angaar de laveste Klasser — derimod neppe til at gaa med til en Forhøjelse af Afgiften paa Røgtobak og Cigarillos. De Radikales Ordfører, Dahlgaard, udtalte sig i Overensstemmelse med hans nedenfor gengivne Udtalelser i Udvalgets Betænkning. — Lovforslagets Overgang til 2. Beh. vedtoges med 85 Stemmer mod 50.

I Folketingsudvalgets Betænkning udtaltes:

„Allerede i det første Arbejds møde droges Cigarbeskatningens Nedsættelse ind i Forhandlingen af den ganske naturlige Grund, at Cigarforbruget stadig tager af og Beskæftigelsen trues, medens Cigaretforbruget er stigende trods gentagne Skatteforhøjelser. Fra flere Sider rejste der sig Røster for at forøge Cigaretbeskatningen saa meget, at der ikke blot blev Penge nok til Omsætningsafgifternes Nedsættelse, men at der ogsaa kunde blive Midler til Cigarskattens Nedsættelse.

Da Finansministeren efter flere Samraad fik det bestemte Indtryk, at der kunde blive Tilslutning til en saa stærk Forhøjelse af Cigaret-skatten, at det kunde medføre en væsentlig Nedsættelse af Skatten paa de gode gangbare Mellemsorter af Cigarer, udtalte han sin Villighed til at stille et Ændringsforslag efter en Forhandling med Repræsentanter fra Tobaksfaget (Tobaksappeludvalget) og Administrationen. — Efter mindre Forandringer i dette af Finansministeren stillede Ændringsforslag er det tiltraadt af et *Flertal*, bestaaende af Venstre og Socialdemokrater.

Naar dette Flertal er gaaet til en Fordobling af Cigaret-skatten, er det hovedsagelig af to Grunde: For det første vilde man indvinde Midler til at nedsætte Skatten paa Cigarer for derigennem at modvirke Overgangen fra Cigarer til Cigaretter. Skatten vil — i den omlagte Form — sikkert *lettere kunne bæres*, og efter al Sandsynlighed vil der ske nogen Forbrugsforskydning, saa *Beskæftigelsen kan øges* indenfor Cigarbranchen, der giver Arbejde til over 10 Gange saa mange Hænder som Cigaretbranchen.

Den anden Grund er Hensynet til *Nedsættelsen af Stempel- og Tinglysningsafgifter og Retsgebyrer*, en Slags Afgifter, der ofte falder paa forholdsvis svage Skuldre, svagere især under de nuværende vanskelige Erhvervsforhold. Det er altsaa ikke Hensigten at øge den samlede indirekte Beskatning, men kun at omlægge den, saa den virker mindre tryk-kende og byrdefuld. Hele Merudbyttet af den forhøjede Tobaksbeskatning skal anvendes i dette Øjemed uden Afkortning.

Det er Flertallets Opfattelse, at idelige Ændringer i Tobaksbeskatningen bereder Faget Vanskeligheder; den Æn-

dring, der nu foretages, er imidlertid saa væsentlig og dybtgaaende, at der nu sikkert kan blive Arbejdsro. Om end fremtidige Rigsdage ikke kan bindes, ønsker Flertallet dog at udtale som sin Opfattelse, at Tobaksbeskatningen nu bør staa urørt i en Aarrække. Finansministeren har under sine Forhandlinger med Udvalget udtalt sig i samme Retning.

Hvad den finansielle Virkning af de foreslaaede Lovændringer angaar, vil Tobaksbeskatningen ifølge Beregning forhøjes med 6,2 Mill. Kr.

Det fordeler sig, som nedenstaaende Oversigt udviser:

	Efter den nu- gældende Lov	Efter den ændrede Lov	For- højelse
	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.
Cigaretter	10,3	19,9	9,6
Cigarillos	2,0	2,1	0,1
Røgtobak	2,1	3,0	0,9
Cigarer	7,4	3,0	÷ 4,4
I alt ..	21,8	28,0	6,2«

I Betænkningen gennemgik Flertallet dernæst Indholdet af Ændringsforslaget, hvorom henvises til Lovens ovenfor gengivne Indhold.

Det *socialdemokratiske Mindretal* udtalte, at det »lægger saa megen Vægt paa det stillede Ændringsforslag om Nedsættelse af Cigarafgiften fra henholdsvis 25 til 10 pCt. af Værdien og fra 30 til 20 pCt., hvad der anslaaes til en samlet Nedsættelse paa 4,4 Mill. Kr. (nemlig fra de nuværende 7,4 Mill. Kr. til 3 Mill. Kr.), og hvorved Beskæftigelsesgraden i denne Industri formentlig vil stige væsentligt, og anser det for at være saa betydningsfuldt, at man har kunnet gaa med til den foreslaaede Forhøjelse af Cigaretafgiften og en mindre Forhøjelse af den finere Røgtobak. Hvad Cigarillos angaar, hvor ogsaa Beskæftigelsesmomentet spiller en ikke helt ringe Rolle, er det lykkedes at undgaa den oprindeligt foreslaaede Forhøjelse fra 20 og 25 pCt. af Værdien til henholdsvis 25 og 33¹/₃ pCt. — hvad der vilde give en Merbeskatning paa 500 000 Kr. — og at bevare den nuværende Afgift, idet kun den Mindsteværdi, hvoraf der svares Skat, for den laveste Skatteklasse ændres fra 36 til 50 Kr.«

Mindretallet nævnte derefter den ovenfor gengivne Forudsætning, at Tobaksbeskatningen med de nu foreliggende Ændringer skal forblive urørt i en Aarrække, og ligeledes den Forudsætning, at den Forhøjelse i den samlede Tobaksbeskatning, der hermed gennemføres, fuldt ud skal anvendes til Nedsættelse af anden indirekte Beskatning, nemlig af Stempel- og Retsafgifter m. m., og at hvis For-

højelse og Nedsættelse ikke balancerer, skal Afvigelsen finde Udtryk i Nedsættelse.

Mindretallet udtalte, at det »vilde meget have foretrukket, at Midlerne til denne Skatnedsættelse tilvejebringes ved Forhøjelse af den direkte Skat, og har i Udvalget stillet Forslag om at ophæve Lov Nr. 304 af 22. December 1927 om Ændringer i og Tillæg til Loven om Indkomst- og Formueskat til Staten (den store Nedsættelse af Formueskatten og Aktieselskabsskatten), men dette Forslag er blevet afvist af Udvalgets Flertal og af Ministeren. Mindretallet har da resigneret og er enedes med andre Medlemmer af Udvalget og Ministeren om de af et Flertal nu stillede Ændringsforslag for paa denne Maade at skaffe Arbejdsro og øge Beskæftigelsesgraden i Tobaksindustrien samtidig med, at der tilvejebringes Midler til Lettelse i Omsætningsafgifterne.«

Det *konservative Mindretal* udtalte »sin Beklagelse over denne Sags Behandling. Lovforslagets Hovedhensigt var en Forhøjelse af den billige Cigaretts Beskatning. Her opstillede Lovforslaget en Begyndelsessats af 110 Ø.; i Udvalget var Mindretallet det eneste, som ved de første foreløbige Ændringsforslag holdt sig indenfor Lovforslagets Rammer med en Begyndelsessats af 95 Ø. Uden at søge mindste Realitetsforhandling med de Konservative gik Venstre ind paa den fra anden Side rejste Tanke om at omkalfatre hele Lovforslaget, saa at dette ikke blot skulde skaffe Dækning til de af Ministeren opstillede Formaal, men ogsaa til en klækkelig Nedsættelse af Cigarbeskatningen.

Hermed var der i Virkeligheden skabt et helt nyt Lovforslag, overfor hvilket Mindretallet nedlagde en principiel Protest, idet man maatte hævde, at et Folketingsudvalg ikke var det rette til at opstille et saadant indgribende og kompliceret Forslag, som rettelig burde udarbejdes af Administrationen i Samarbejde med de paagældende Erhvervsinteresser. — Mindretallet lod sit foreløbige Ændringsforslag være bestemt af Ønsket om, at Handel og Industri ikke — som Tilfældet var ved den forrige Cigaretbeskatning for et Aar siden — atter skulde belastes, men at en Forbrugsbeskatning skulde bæres af Forbruget. Forhøjelsen af Cigarillos og Røgtobak maatte man gaa imod af beskæftigelsesmæssige Grunde. At man imidlertid ikke hermed havde sagt sit sidste Ord, fremgaar af det endelige Ændringsforslag, som siden er stillet, og hvorefter man tilbyder en Begyndelsessats for Cigaretskatten paa 105 Ø., et Forslag, som i alt vil give 5 Mill. Kr.«

Mindretallet stillede i Henhold hertil Ændringsforslag om følgende Satser for Cigaretskatten.

1) ikke over $3\frac{1}{8}$ Ø.....	105 Ø.	pr. 100 Stkr.
2) over $3\frac{1}{8}$ Ø., men ikke over 5 Ø...	175 —	—
3) over 5 Ø., men ikke over $7\frac{1}{2}$ Ø...	260 —	—
4) over $7\frac{1}{2}$ Ø., men ikke over 10 Ø...	350 —	—
5) over 10 Ø., men ikke over $12\frac{1}{2}$ Ø..	440 —	—
6) over $12\frac{1}{2}$ Ø., men ikke over 16 Ø..	550 —	—
7) over 16 Ø. pr. Stk.....	700 —	—

Forslagene om Røgtobak og Cigarillos foresloges udstemt.

Mindretallet udviklede endelig i Betænkningen, hvorledes Arbejdet i Udvalget havde formet sig, og udtalte sin Tvivl med Hensyn til den af Flertallet ventede Merbeskæftigelse og sin Betænelighed ved den stærke Forhøjelse af Cigaretbeskatningen, hvorhos Mindretallet mente, at hvis det virkelig var forsvarligt at forhøje Cigaretafgiften saavoldsomt, saa burde »Overskuddet anvendes til mere paa-trængende Opgaver end Cigarafgiftens Nedsættelse, f. Eks. til Medicinaludgifternes Nedsættelse i By og paa Land«.

Endelig udtalte det radikale Mindretal, at det havde ønsket en Omlægning af Tobaksbeskatningen, saaledes at den foreslaaede Forhøjelse af Cigaretskatten fulgtes af en betydelig Nedgang af Skatten paa det jævne Cigarforbrug, idet den Forskydning af Forbruget fra Cigaretter til Cigarer og Tobak, som vil være en Følge deraf, maa anses for ønskelig saavel af sundhedsmæssige som arbejdsmæssige Grunde. Mindretallet har derfor været tilfreds med, at Udvalget gennem sit Arbejde har forladt det oprindelige Lovforslags Grund og foretaget en Skatteomlægning af den nævnte Art.« Ud fra dette Synspunkt maatte Mindretallet imidlertid modsætte sig Flertallets Forslag om en Forhøjelse af Skatten paa Tobak og billige Cigarillos. »Det er Mindretallets Opfattelse, at der samtidig med Forhøjelsen af Cigaretbeskatningen bør bevares en forholdsvis lav Beskatning af det jævne Tobaksforbrug, som Piberygning og Rygning af billige Cigarillos er.« Mindretallet stillede derfor Underændringsforslag om, at Forhøjelsen af denne Beskatning bortfalder. Paa den anden Side kunde »Mindretallet ikke billige Flertallets Forslag om at nedsætte Skatten paa de dyre Cigarer, som i Detailhandelen koster fra 35 Ø. til 70 Ø. pr. Stk., idet Mindretallet maa mene, at der her netop er Tale om en Luksusbeskatning af saa udpræget Karakter, at den ikke bør nedsættes, saa længe det jævne Forbrug endnu belastes saa stærkt«. Mindretallet stillede derfor ogsaa her Underændringsforslag. Endelig pointerede Mindretallet, at den paatænkte »Skatteomlægning overhovedet ikke berører de principielle Ønsker, Mindretallet nærer om en betydelig Nedbringelse af den samlede indirekte Beskatning, en Nedbringelse, som det radikale Venstre bl. a. ønsker muligjort

gennem Bortfald af den i Fjor gennemførte Nedsættelse af Formueskatten.«

Ved Afstemningen ved 2. Behandling forkastedes de Konservatives Ændringsforslag med 105 St. mod 26 og de Radikales Underændringsforslag med 116 St. mod 16, idet dog et enkelt af Underændringsforslagene, der gik ud paa i Cigarafgiften Afsnit A. 2. at ændre Procenten fra 20 til 30, forkastedes med 92 St. mod 16. Flertallets Ændringsforslag til Affattelsen af de enkelte Skattesatser, der afstemtes i forskellige Afsnit, vedtoges med forskelligt Stemmetal: Satserne for Cigaretskatten enstemmigt med 107 St., for Røgtobakken med 90 St. mod 41 og Cigar- samt Cigarillosatserne med 106 St. mod 26. Ændringsforslag om Ændring af Vægtgrænsen mellem Cigarer og Cigarillos vedtoges med 91 St. mod 15 og Lovens Ikrafttrædelsesbestemmelser enstemmigt med 106 St.

Til 3. Behandling stillede Udvalgets konservative Mindretal Ændringsforslag om at udstemme de ved 2. Behandling vedtagne Bestemmelser om Cigarer og Cigarillos samt om en ny Paragraf, lydende saaledes: »Af det Provenu, nærværende Lov giver Statskassen, stilles aarlig til Raadighed for Amtskommunerne, Købstæderne, København og Frederiksberg et Beløb af 1 Kr. 50 Ø. pr. Indbygger til delvis Dækning af Medicinaludgifterne.«

Disse Ændringsforslag forkastedes ved Navneopraab; kun de Konservative og ved det første Ændringsforslag tillige Orla-Jensen (Holstein var ved denne Afstemning fraværende) stemte for dem (ved det andet afholdt Orla-Jensen og Holstein sig fra at stemme). Lovforslaget vedtoges med 88 St. mod 24.

Ved 1. Behandling i Landstinget anbefaledes Lovforslaget af Venstres, Socialdemokraternes og de Radikales Ordførere, henholdsvis N. K. Kristensen, Bramsnæs og Veistrup, medens de Konservatives Ordfører, Tvede, der udtalte sig imod forskellige af dets Bestemmelser, ønskede det prøvet i Udvalg. *Udvalgets Flertal*, samtlige Partier undtagen de Konservative, indstillede Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, medens de Konservative i Betænkningen udtalte sig i Overensstemmelse med deres Partifæller i Folketingsudvalget samt stillede de samme 2 Ændringsforslag som opstillet af disse til 3. Behandling og desuden et Forslag om at tillade at fremstille Pakninger af Cigaretter med 7 Stykker i ved Siden af Pakninger med 8. Finansministeren modsatte sig samtlige Ændringsforslag, der forkastedes med 50 St. mod 10, med hvilken Stemmemforskel ogsaa Loven vedtoges ved 3. Behandling.

5. Lov om Ændring i Reglerne for Gebyrer ved Fogedforretninger, i Lov om Stempelafgift og i Lov om Afgift ved Tinglysning m. m. (Finansminister *Neergaard*). [A. Sp. 3423—C. Sp. 153, 181].

Fremsat i *Folketinget* $30/10$ (F. Sp. 761). 1. Beh. $6/11$ (F. Sp. 1118). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fisker, Knud Hansen, Jørgensen, Hans Rasmussen, Gerhard Nielsen, Weygaard, Jensen [Broby] [Formand], Christensen [Høng] [Sekretær], N. P. Jensen, Nørskov, Tange, Pürschel [fra $13/12$: C. J. F. Sven], Grathwohl, A. C. D. Petersen, C. C. Heilesen [fra $4/12$: Dahlgaard]. Betænkning (B. Sp. 801) afgiven $18/1$. (Ordfører: Jensen [Broby]). 2. Beh. $25/1$ (F. Sp. 3691). 3. Beh. $30/1$ (F. Sp. 3778). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1/2$ (L. Sp. 696). 2. Beh. $6/2$ (L. Sp. 751). 3. Beh. $8/2$ (L. Sp. 771). *Loven stadfæstet 13. Februar 1929.* (Lov-Tid. Nr. 24).

Ved Loven foretages den Nedsættelse af visse Sportel-, Stempel- og Tinglysningsgebyrer — samt ved den nedenfor under Nr. 44 nævnte Lov af Retsafgifter —, som var Forudsætningen for Ændringerne i Tobaksbeskatningen, se ovenstaaende Lov Nr. 4. Den Merindtægt, som beregnes at komme igennem denne Lov, er anslaaet til $6\frac{1}{4}$ Mill. Kr., og den samlede Nedsættelse af Gebyrerne, som sker ved denne Lov og Loven om Retsafgifter, anslaaes til 6 600 000 Kr., hvoraf 300 000 Kr. falder paa Sportelloven, 450 000 Kr. paa Retsafgiftsloven og Resten paa Stempel- og Tinglysningslovene.

I det Afsnit af Loven, som omhandler Gebyrerne efter *Sportelbreglementet* af 22. Marts 1914, bestemmes først, at den ved § 156 i dette fastsatte Forhøjelse med 20 pCt. bortfalder, for saa vidt angaar Gebyrer for de i Loven nævnte Fogedforretninger, og disse Gebyrer skal fremtidig kun svares med det halve af tidligere Beløb. For almindelige Fogedforretninger, Udlæg og Arrest paa Gods, sættes Gebyret saaledes:

For Summer indtil	50 Kr. inkl. . . .	1 Kr.
— — over 50 Kr. til	100 — — . . .	2 —
— — — 100 — -	200 — — . . .	3 —
— — — 200 — -	300 — — . . .	4 —
— — — 300 — -	400 — — . . .	5 —
— — — 400 — -	1 000 — — . . .	6 —
— — — 1 000 — -	2 000 — — . . .	8 —

For Arrest paa Person betales 10 Kr., for Ud- og Indsættelsesforretninger 4 Kr. Promillegebyret efter Sportelreglementets § 47 (1 Kr. af hvert 1 000 Kr. over 2 000 Kr.) ændres ikke. I § 4 bestemmes, at naar Rekvirenten af en Fogedforretning skriftlig tilbagekalder sin Rekvosition saa betids, at Tilbagekaldelsen er Fogeden (Sognefogeden) i Hænde senest sidste Søgnedag før den Dag, til hvilken Forretningen var berammet til Foretagelse, tilbagebetales det betalte Gebyr efter Fradrag af 30 pCt., dog mindst af 1 Kr. — Vidnegebyret ved Fogedforretninger ændres fra 66 Ø. til hvert Vidne til 50 Ø. til hvert Vidne for hver Dag, Forretningen varer, naar Forretningen angaar et Beløb paa 100 Kr. eller derunder, og 1 Kr., naar den angaar et større Beløb.

Endelig bestemmes — efter Andragende fra Foreningen af Sognefogder i de bymæssigt bebyggede Kommuner —, at for Eksekutionsforretninger, der foretages af Sognefogeden, tillægges der denne Vederlag af Statskassen efter Reglerne i Lov Nr. 49 af 9. Marts 1926, o: det Vederlag, som er tillagt Sognefogder for Udpantninger.

Af Ændringerne i *Stempel- og Tinglysningslovene* er den væsentligste den i Lovens § 9 indeholdte, der gaar ud paa at halvere 1ste Klasses Stempeltakst, der nu er 1 pCt., og den tilsvarende Tinglysningsafgift paa 4 pro mille. Dette kommer til Anvendelse paa Stemplet til og Tinglysning af Dokumenter angaaende Overdragelse af fast Ejendom til Eje, Leje, Fæste, Forpagtning o. s. v., Stiftelse af Aftægt, Overdragelse af Ret til Tørveskær m. m. Desuden foretages der forskellige andre Ændringer og Nedsættelser, hvoraf skal nævnes:

Til Stempelovens § 46 føjes et nyt Stykke, hvorefter Finansministeren kan tillægge Amterne Ret til at eftergive eller nedsætte Stempelbøder, naar disse ikke overstiger 25 Kr. for hver Part. Til § 63 føjes, at det af en ufyldestgjort Pant- eller Udlægshaver til Udlægsskøde anvendte Stempel godtgøres, saafremt Erhververen overdrager Ejendommen inden 2 Aar fra Auktionsdagen. — Købekontrakter om rørligt Gods gøres stempelfri, naar Vederlaget ikke overstiger 1 000 Kr. — Foruden den almindelige ovenfor omtalte Halvering af Stemplet til Lejekontrakter nedsættes ved

Ændringer i Stempelovens § 75 i Konsekvens heraf Stempel for Kontrakter med Opsigelighed ligeledes til det halve, hvorhos Lejekontrakter om de meget smaa Lejligheder, der nu stemples til 10 Ø., gøres stempelfri, og Grænserne efter Lejesummen saavel for denne Gruppe som for Mellegruppen af Lejligheder, der har nedsat Stempelafgift, sættes op. Endelig indsættes i § 75 et nyt Stykke, hvorefter Lejekontrakter mellem en Andelsboligforening og Foreningens Andelshavere stemples til 2den Klasses Takst af den højeste aarlige Ydelse, naar denne ikke overstiger 1 000 Kr. — Lejekontrakter om Løsøre gøres stempelfri, naar det aarlige Vederlag ikke overstiger 200 Kr. — Grænsen for det Aarsvederlag, der betinger Arbejkskontraktens Stempelfrihed, ændres fra 1 200 Kr. til 2 000 Kr. — Stempelovens § 92, der omhandler Stemplet for Notering af Aktier og Obligationer og Indskrivning af disse, ophæves, saa at Noteringsstemplet fremtidig bortfalder. — Stemplet til Transport- og Søforsikringer samt Kautionsforsikringer, Stempelovens § 100, nedsættes fra 15 Ø. til 10 Ø., og Kreatur- og Hagelskade-forsikringer bliver stempelfrie, naar Forsikringssummen ikke overstiger 10 000 Kr.; i modsat Fald stemples saadanne Forsikringer til 10 Ø. af hver 10 000 Kr. eller Del deraf. — Efter Andragende fra Kreditforeningernes staaende Fællesudvalg udvides den i Stempelovens § 114, 2det Stykke, foreskrevne Stempelfrihed for Overtagelses-Obligationer, der er uopsigelige fra Ejer til Ejer, til ogsaa at gælde Kreditforenings- og Hypotekforeningsskøds Overtagelse. — Stempelovens § 115, der indeholder Reglerne om Stempling af Opsigelser, ophæves, saa at Opsigelser herefter er stempelfri. — Ved Tilføjelse til Stempelovens § 118 tillægges der Finansministeren Bemyndigelse til at fritage for eller nedsætte Stempelafgiften af Dokumenter, der gaar ud paa at føre Ejendomsretten tilbage til den tidligere Ejer, hvorhos det bestemmes, at der ikke skal erlægges Afgift som for Ejendomsoverdragelse, naar den, der som ufyldstgjort Panthaver har overtaget den pantsatte Ejendom paa Tvangsauktion, frafalder sin Ret i Henhold til Auktionen inden 1 Aar efter Auktionen. — Stempelafgiften af Næringsbeviser, Stempelovens § 119, nedsættes. — Stempelafgiften af Udskrifter af Eksekutionsforretninger, bortset fra Eksekution i fast Ejendom, nedsættes

til det almindelige Udskriftsstempel 1 Kr., og det samme gælder for Udskrifter af Arrester og Relaksationsforretninger.

Foruden den foran omtalte almindelige Nedsættelse af *Tinglysningsafgiften* for Dokumenter vedrørende fast Ejendom skal blot nævnes, at Tinglysning af Udlæg, Arrest og Skifteekstrakt afgiftsmæssigt sættes i Klasse med Pantebreve, naar det paalydende Beløb ikke er over 3 000 Kr. I øvrigt foretages nogle enkelte Ændringer af formel Natur eller som Konsekvenser af Ændringer i Stempeloven.

Loven træder i Kraft 1. Marts 1929.

Det af Ministeren fremsatte Lovforslag gik ud paa en Nedsættelse med ca. 40 pCt. af Gebyret for Udlægs-, Arrest- og lignende Fogedforretninger, af Stempel- og Tinglysningsafgiften ved Omsætning af fast Ejendom og af Stempelafgiften ved Leje og Forpagtning af fast Ejendom, idet 1ste Klases Stempeltakst sættes til 6 pro mille.

Ved Siden heraf foresloges forskellige Ændringer, der tilsigtede dels Afgiftslempelse paa andre Punkter, dels Forenkling.

Indtægtsnedgangen ansloges for Fogedgebyret til ca. 200 000 Kr. og for Stempel- og Tinglysningsafgiften til ca. 4 Mill. Kr. aarlig.

Det i Folketinget nedsatte Udvalg henstillede imidlertid til Finansministeren at fremkomme med Ændringer til yderligere Nedsættelse af de i Loven omhandlede Gebyrer, hvilket Ministeren gjorde ved at stille Ændringsforslag dels om Nedsættelse af Sportelgebyrerne til de foran angivne Beløb, dels om Nedsættelse af 1ste Kl. Stempeltakst til $\frac{1}{2}$ pCt. og dertil svarende Nedsættelse af Tinglysningsafgiften, dels endelig om en Række nye Ændringer. Finansielt vilde de saaledes indkomne nye Nedsættelser medføre en yderligere Nedgang for Fogedgebyrerne af ca. 100 000 Kr. og for Stempel- og Tinglysningsafgifter af ca. 1 750 000 Kr.

Samtlige Ændringsforslag tiltraadtes af hele Udvalget, idet dog det konservative Mindretal udtalte i Betænkningen, at det i første Række maatte ønske en Nedsættelse af de direkte Skatter, hvorfor det under Udvalgsbehandlingen søgte at vinde Stemning for, at man i Stedet for den foreslaede Nedsættelse af visse Afgifter anvendte et tilsvarende Beløb som Tilskud til Amternes og Købstædernes Medicinaludgifter for herigennem at give Mulighed for en Skatnedsættelse. Imidlertid fandt man ingen Tilslutning hertil, og Mindretallet tiltraadte derfor Lovforslaget og de stillede Ændringsforslag.

Ved 3die Behandling udtalte et enkelt Medlem af det konservative Parti (Korsgaard) og Holstein — den sidste tillige paa Orla-Jensens Vegne —, at de vilde stemme imod Lovforslaget, der vedtoges med 103 St. mod 6. — I Landstinget udtalte Ordføreren for de Konservative sig i Overensstemmelse med de foran gengivne konservative Udtalelser i Folketingsudvalgets Betænkning, og Loven vedtoges enstemmigt i Landstinget.

6. Midlertidig Bevillingslov for Finansaaret 1929—30. (Finansminister *Neergaard*). [A. Sp. 5567—C. Sp. 505, 507].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{22}{3}$ (F. Sp. 5467). 1. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 5468). 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 5502). 3. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 5503). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{23}{3}$ (L. Sp. 1237). 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (L. Sp. 1239). 3. Beh. $\frac{23}{3}$ (L. Sp. 1240). *Loven stadfæstet 27. Marts 1929*. (Lov-Tid. Nr. 61).

Loven, der er ligelydende med den for Finansaaret 1927—28 udstedte, bemyndiger Regeringen til, indtil Finansloven for Finansaaret 1929—30 er givet, at opkræve de lovhjemlede Skatter og Statens øvrige Indtægter og til at afholde de Udgifter, der er fornødne for Statshusholdningens uforstyrrede Førelse, dog at i intet Tilfælde de enkelte ved Finansloven for Finansaaret 1928—29 og den sig dertil sluttende Tillægsbevillingslov hjemlede ordentlige Udgiftsposter overskrides, og at der til Foranstaltninger, der ligger udenfor den regelmæssige Statsforvaltning, kun kan afholdes de Udgifter, som er nødvendige for at holde allerede paabegyndte Arbejder i Gang, og det hverken udover de til de paagældende overordentlige Foranstaltninger tidligere bevilgede eller udover de til Arbejdernes Fortsættelse i Finansaaret 1929—30 ved Lov fastsatte eller ved tidligere Finans- eller Tillægsbevillingslov bestemt forudsatte Beløb.

Fremsættelsen motiveredes med, at »det maa anses for udelukket, at der den 1. April 1929 kan foreligge en ordinær Finanslov for Finansaaret 1929—30.«

Under Forhandlingen gjordes en Bemærkning om, at det ser underligt ud, at der i Lovteksten — i øvrigt i Overensstemmelse med Grundlovens § 47 — henvises til Tillægsbevillingsloven, skønt denne ikke er vedtaget. Finans-

ministeren bemærkede, at Grundloven foreskriver denne Tekst, og at det desuden godt kan tænkes, at Tillægsbevillingsloven — efter Valget — bliver vedtaget inden Finansloven; saa længe Tillægsbevillingsloven ikke er vedtaget, maa man naturligvis holde sig til Finansloven.

7. Finanslov for 1929—30. (Se Side 60).

8. Tillægsbevillingslov fra 1928—29. (Se Side 70).

9. Normeringslov for Finansaaret 1929—30. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 6481—C. Sp. 1135, 1221].
 Fremsat i *Folketinget* $^{15}/_5$ (F. Sp. 5536). 1. Beh. $^{17}/_5$ (F. Sp. 5613). 2. Beh. $^{22}/_5$ (F. Sp. 5625). 3. Beh. $^{22}/_5$ (F. Sp. 5665). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{23}/_5$ (L. Sp. 1324). 2. Beh. $^{24}/_5$ (L. Sp. 1328). 3. Beh. $^{24}/_5$ (L. Sp. 1353).
Loven stadfæstet 27. Maj 1929. (Lov-Tid. Nr. 118).

Nærværende Lov har *samme Indhold* som det i Folketingets 1. Afdeling af Finansminister *Neergaard* fremsatte Normeringslovforslag med *Indføjelse af* samtlige de Ændringer, der var foreslaaet af *Lønningsudvalget* til dette Forslag (se herom under Afsnit B. Nr. 6).

Kun har man benyttet Lejligheden til at føre Antallet af Sekretærer og Assistenten i Finansministeriets Centralstyrelse og Finanshovedbogholderiet à jour; Finansministerens Bemyndigelse til at ombytte Sekretærstillinger med Assistentstillinger er nemlig yderligere benyttet i 2 Tilfælde.

Endelig er der *formelt* foretaget de Ændringer i Grupperingen af Personalet i Centraladministrationen, som er en Følge af den ved kgl. Resolution af 30. April d. A. hjemlede Oprettelse af Socialministeriet og Ministeriet for Søfart og Fiskeri, Nedlæggelsen af Ministeriet for Sundhedsvæsen samt den hermed i Forbindelse staaende Omlægning af visse Ministeriers Omraader.

Loven vedtoges med Anbefaling af Finansministeren uden Omtale og *enstemmigt* i begge Ting.

10. Lov om Tillæg til Lov Nr. 97 af 31. Marts 1928 om Driftslaane foreninger for Ejere og Brugere af Landejendomme. (Landbrugsminister *Madsen-Mygdal*). [A. Sp. 2293—C. Sp. 45, 51].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 36). 1. Beh. $\frac{18}{10}$ (F. Sp. 395). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bording, Hækkerup, Olufson, J. P. Jensen, Larsen [Bjerre], A. C. Mortensen, Kr. Kristensen [Form.], Henrik Jensen, Chr. Ernst Christensen, Christen Christensen [Høng] [Skr.], Fuglsang, A. C. D. Petersen, Viggo Hansen, Pitzner, Holdgaard). Betænkning (B. Sp. 11) afgiven $\frac{8}{11}$. (Ordfører: Kr. Kristensen). 2. Beh. $\frac{23}{11}$ (F. Sp. 1684). 3. Beh. $\frac{22}{11}$ (F. Sp. 1853). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{28}{11}$ (L. Sp. 356). 2. Beh. $\frac{30}{11}$ (L. Sp. 394). 3. Beh. $\frac{30}{11}$ (L. Sp. 395). *Loven stadfæstet 3. December 1928.* (Lov-Tid. Nr. 283).

Ved Loven bemyndiges Landbrugsministeren til af Erhvervenes Laanefonds Midler yderligere at anvende indtil 6 Mill. Kr. til Udlaan til Driftslaane foreninger for Ejere og Brugere af Landejendomme i Henhold til Bestemmelserne i Lov Nr. 97 af 31. Marts 1928, ved hvilken Lov ligeledes bevilgedes 6 Mill. Kr. til saadant Udlaan, se Aarvog 1927—28, Side 108, hvor Vilkaarene for Udlaan nævnes.

I Bemærkningerne til Lovforslaget oplystes det, at det ved Loven af 1928 bevilgede Beløb er opbrugt, og at der fremdeles er en betydelig Trang til Oprettelsen af Driftslaane foreninger for Landbrugere.

Af Forhandlingerne ved Lovforslagets 1ste Behandling fremgik, som ogsaa nævnt i Folketingets Udvalgs Betænkning, at Ministeriet har fortolket Bestemmelserne i § 2 b. i Loven af 1928 — at intet Medlem af en Forening maa være Medlem af andre i Henhold til Loven oprettede Laane foreninger eller af en i Henhold til Lov Nr. 62 af 18. Marts 1925 oprettet Driftslaane forening for mindre Jordbrugere — derhen, at der intet kan være til Hinder for, at en Landbruger, der staar som Medlem (Garant) i en Driftslaane forening for mindre Jordbrugere, tillige kan være Medlem af en af førstnævnte Foreninger, naar vedkommende fremlægger Attest for ikke at have modtaget Laan af en Driftslaane forening for mindre Jordbrugere og ej heller agter at gøre det, ligesom Ministeriet har fundet det rimeligt, at der gives Foreninger, oprettede i Henhold til Loven om Driftslaane foreninger for Ejere og Brugere af Landejendomme, Ret til

at optage Medlemmer med en begrænset Del af disses Jordværdi, hvilket dog paa ingen Maade formindsker de vedkommende Medlemmers solidariske Ansvar overfor Staten.

Foranlediget ved en ret indgaaende Drøftelse indenfor Udvalget angaaende Ministeriets Stilling til Amtsudvalgenes Indstilling om Laan til Driftslaaneforeninger oprettede i Henhold til Loven af 1928 udtalte Landbrugsministeren i et med Udvalget afholdt Samraad, at Ministeriet, som hidtil, vil lade sig det være magtpaaliggende, at der kan være fuld Overensstemmelse mellem Amtsudvalgenes Indstillinger og Ministeriets Afgørelse. Navnlig vil Ministeriet anse det for uforvarligt at bevilge Laanemidler til Oprettelse af en Driftslaaneforening, hvor det paagældende Amtsudvalg har fraaraadet. Dog maa Ministeriet forbeholde sig, saafremt der til Ministeriet fremkommer begrundet Klage over en saaledes truffen Afgørelse, at kunne tage denne op til fornyet Undersøgelse og Forhandling med det paagældende Amtsudvalg. Ligeledes maa Ministeriet forbeholde sig den Mulighed at kunne nægte at give Laanemidler, uanset om Amtsudvalget har medgivet Laanebegæringen sin Anbefaling.

Udvalgets *Flertal* (hele Udvalget undtagen Socialdemokraterne) indstillede det forelagte Lovforslag til uforandret Vedtagelse, idet dog det *radikale* Venstres Repræsentant, Holdgaard, i Betænkningen ligesom under Forhandlingen ved 1ste Behandling i Overensstemmelse med Partiets Stilling i Fjor udtalte »store Betæneligheder ved de solidariske Forpligtelser, man ved denne Lovgivning fører disse Foreningers Medlemmer ind i«. »Af den Grund har Mindretallet bestræbt sig for, at det af Betænkningen klart skal fremgaa, hvilken Risiko de enkelte Medlemmer gaar ind til som Medlemmer af en saadan Forening, nemlig at de overfor Staten hæfter med alt, hvad de ejer og har, selv om de kun har tegnet sig som Laantager for en Del af deres Jordværdi«. Mindretallet mente ikke, at denne Lovgivning egner sig til at hjælpe den Kreds af Landbrugere, der er haardest ramt af Krisen, og at de kun kan hjælpes ved en effektiv Akkordlovgivning og ved den her foreslaaede Hjælp kun opnaa en *Udsættelse* af Sammenbrudet, med Risiko for andre. Men da der faktisk er Begær efter disse Laan, og da det vil føles som en Forurettelse, hvis der nu gives Afslag til Laansøgere, der er stillet ganske som andre, der tidligere har faaet Laan imod den samme Krise, vilde Mindretallet stemme for Forslaget under Forudsætning af, at Loven føres ud i Livet efter de Grundsætninger, som er fastslaaet under Udvalgsbehandlingen, og som der er givet Udtryk for i Betænkningen.

Socialdemokraterne udtalte i Betænkningen, at de »havde ønsket at ændre Loven saaledes, at den bringes i utvivlsom

Overensstemmelse med Ministerens Fortolkninger, men da dette ikke har fundet Tilslutning hos Flertallet, og da Mindretallet ikke har noget imod Princippet i Ministerens Fortolkninger, har man undladt at foreslaa de hertil fornødne Ændringer«. Mindretallet udtalte endvidere: »Under Sagens Behandling er det blevet oplyst, at Ministeren har tildelt en Forening Laan uden at indhente Amsudvalgets anbefaling, og da Ministeren tillige under Lovforslagets 1ste Behandling udtalte angaaende Ministerens Stilling til den Sikkerhed, som kræves af Foreningerne for de tildelte Laan: »Jeg vil ikke kunne paatage mig det Ansvar at undersøge, om der er Sikkerhed for hele Beløbet. Der er nemlig slet ikke krævet Sikkerhed for Beløbet; der er ikke krævet anden Sikkerhed, end at mindst 30 Landmænd tør gaa sammen og har den Tillid til hinanden, at de kautionerer for hinandens Laan«, maa Mindretallet anse en Udlaansvirksomhed efter de Synspunkter, der ligger i Ministerens Udtalelser, for ikke at være tilstrækkelig betryggende. Man maa derfor kræve, at en Undersøgelse og anbefaling af Foreningernes økonomiske Forhold fra Amsudvalgene maa foreligge, før Laanene tildeles Foreningerne.« For at opnaa dette stillede Mindretallet et Ændringsforslag om til Lovens Tekst at føje: », for saa vidt der til hvert Udlaan af dette Beløb foreligger anbefaling fra de i nævnte Lovs § 4 omhandlede Amsudvalg efter en foretagen Undersøgelse af den paagældende Forenings Medlemmers økonomiske Forhold«. Dette Ændringsforslag, som Ministeren fraraadede, forkastedes med 73 Stemmer mod 44. Lovforslaget vedtoges ved 3die Behandling enstemmigt i begge Ting.

11. Lov om Tillæg til Lov Nr. 98 af 31. Marts 1928 om midlertidige Driftslaan til Fiskere. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 3475—C. Sp. 53, 83].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{11}$ (F. Sp. 864). 1. Beh. $\frac{27}{11}$ (F. Sp. 2093). 2. Beh. $\frac{29}{11}$ (F. Sp. 2252). 3. Beh. $\frac{4}{12}$ (F. Sp. 2361). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{12}{12}$ (L. Sp. 477). 2. Beh. $\frac{17}{12}$ (L. Sp. 545). 3. Beh. $\frac{19}{12}$ (L. Sp. 573). *Loven stadfæstet 22. December 1928.* (Lov-Tid. Nr. 295).

Ved Loven bemyndiges Landbrugsministeren til af Erhvervenes Laanefonds Midler, udover de ved Loven af 1928 bevilgede 400 000 Kr., at anvende indtil 200 000 Kr. til Udlaan til midlertidige Driftslaan til Fiskere paa de i Loven af 1928 satte Vilkaar, se Aarbog 1927—28 S. 112.

Det oplystes, at de i 1928 bevilgede 400 000 Kr. er opbrugt, og at der udover de bevilgede Laan allerede er indkommet Ansøgninger om Laan til et samlet Beløb af ca. 150 000 Kr.

12. Lov om Grundforbedringslaan. (Landbrugsminister *Madsen-Mygdal*). [A. Sp. 4019—C. Sp. 69, 85].

Fremsat i *Folketinget* ^{29/11} (F. Sp. 2245). 1. Beh. ^{7/12} (F. Sp. 2551). 2. Beh. ^{11/12} (F. Sp. 2605). 3. Beh. ^{13/12} (F. Sp. 2777). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{17/12} (L. Sp. 570). 2. Beh. ^{19/12} (L. Sp. 574). 3. Beh. ^{19/12} (L. Sp. 575). *Loven stadfæstet 22. December 1928.* (Lov-Tid. Nr. 299).

Loven gaar i Lighed med tidligere Love om samme Emne, senest Lov Nr. 108 af 4. April 1928, ud paa at bemyndige Landbrugsministeren til at give Udlaan til Grundforbedring af Ager og Eng, men den adskiller sig fra de tidligere lignende Love ved, at den gælder for 3 Finansaar, nemlig 1929—30, 1930—31 og 1931—32, medens der tidligere blev givet en Lov for hvert Finansaar. Derhos er der den Afvigelse fra den sidste Lov af 1928, at medens denne stillede 2 Mill. Kr. til Ministerens Raadighed, gælder Bemyndigelsen efter nærværende Lov kun for 1 Mill. Kr. for hvert af de 3 Finansaar. I øvrigt svarer Lovens Indhold ganske til den seneste Lov, og navnlig forbeholdes ligesom ved denne for hvert af Finansaarene et Beløb af 30 000 Kr. til Udlaan til Grundforbedring og Opdyrkning af Udmark samt til Grundforbedring af Indmark paa Færøerne.

Det oplyses i Anmærkningerne til Lovforslaget, at der for Finansaaret 1928—29, for hvilket der var bevilget 2 Mill. Kr., kun var ydet Laan til et Beløb af 720 950 Kr., hvorhos der yderligere var indkommet Andragender om Laan til Beløb ca. 100 000 Kr., der endnu ikke var færdigbehandlet. Af Hensyn hertil ansaa Ministeren det for tilstrækkeligt at sætte Laanebeløbet til 1 Mill. Kr. hvert Aar, men han udtalte paa given Foranledning under Forhandlingen, at dersom der noget Aar skulde vise sig Trang til et større Beløb, var han villig til at foreslaa Bevillingen forhøjet. — Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

13. Lov om Afløsning af Grundbyrder i de sønderjydske Landsdele. (Landbrugsminister *Madsen-Mygdal*). [A. Sp. 4291—C. Sp. 283, 399].

Fremsat i *Folketinget* $31\frac{1}{1}$ (F. Sp. 3821). 1. Beh. $5\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3976). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Ændring af Lov af 28. Juni 1920 indeholdende nogle Bestemmelser vedrørende Lovgivningen og Forvaltningen i de sønderjydske Landsdele (se Side 74). Betænkning (B. Sp. 903) afgiven $21\frac{1}{2}$. (Ordfører: Chr. Ernst Christensen). 2. Beh. $27\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4677). 3. Beh. $1\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4738). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $13\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1010). 2. Beh. $15\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1014). 3. Beh. $19\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1024). *Loven stadfæstet 27. Marts 1929.* (Lov-Tid. Nr. 77).

Loven bestemmer, at Lov Nr. 505 af 28. September 1918 om Afløsning af Grundbyrder indføres i de sønderjydske Landsdele, dog med følgende Ændringer, som foranlediges ved, at der ikke dør findes Kapitelstakster.

De i Loven af 28. September 1918 § 1 fastsatte Bestemmelser om Udredelse af Grundbyrder kommer til Anvendelse første Gang med Hensyn til de Afgifter, der svares for Aaret 1929.

Grundbyrder, der udredes i Korn eller andre Varer, paa hvilke der er sat Kapitelstakst, beregnes i Penge efter de i Loven af 28. September 1918 § 1 fastsatte Takster, saaledes at henholdsvis Vejle og Ribe Amts Kapitelstakster lægges til Grund, efter som den afgiftspligtige Ejendom er beliggende henholdsvis i Haderslev eller i Ribe Stift.

Rekognitioner ved Ejerskifte, som udredes i Korn eller andre Varer, skal fra nærværende Lovs Ikrafttræden at regne udredes efter de i Loven af 28. September 1918 § 1, jfr. nærværende Lovs § 3, fastsatte Regler.

Ved Lov af 4. April 1928 er tilvejebragt Lovhjemmel for Afløsning af Tienden i de sønderjydske Landsdele. Der er derefter fra den sønderjydske Befolkning, navnlig fra Menighedsraadene, overfor Landbrugsministeriet fremsat Ønske om, at der ogsaa maatte blive gennemført en endelig Afløsning af alle almindelige Grundbyrder i de sønderjydske Landsdele, hvilket Ønske Ministeriet efterkom.

14. Lov om Begunstigelser for Mergelselskaber. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 4295—C. Sp. 349, 1181, 1525].

Fremsat i *Folketinget* $^{31}/_1$ af Landbrugsminister Madsen-Mygdal. (F. Sp. 3822). 1. Beh. $^{5}/_2$ (F. Sp. 3978). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Bording*, Larsen [Bjerre], Ludvigsen, Marinus Sørensen, A. C. Mortensen, Hans Rasmussen, Raunkjær [Form.], Nørskov, Chr. Ernst Christensen, Vejen [Sokr.], Olav Olsen, Vesterager, Viggo Hansen, A. C. D. Petersen, Holdgaard.) Betænkning (B. Sp. 1127) afgiven $^{8}/_3$. (Ordfører: Raunkjær). 2. Beh. $^{13}/_3$ (F. Sp. 5034). 3. Beh. $^{15}/_3$ (F. Sp. 5097). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{15}/_5$ (L. Sp. 1254). 2. Beh. $^{22}/_5$ (L. Sp. 1298). 3. Beh. $^{23}/_5$ (L. Sp. 1318). *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling*. 1. Beh. $^{28}/_5$ (F. Sp. 5756). 2. Beh. $^{29}/_5$ (F. Sp. 5762). 3. Beh. $^{30}/_5$ (F. Sp. 5790). *Loven stadfæstet 1. Juni 1929*. (Lov-Tid. Nr. 136).

I et til Landbrugsministeriet indsendt Andragende har *Foreningen »De danske Mergelbaner«* henledet Regeringens Opmærksomhed paa, at det for Landbruget saa nyttige Merglingsarbejde, der gennem en lang Aarrække paa forskellig Vis er blevet støttet af Staten, ikke vil kunne fortsættes under samme Former som hidtil, idet Grundlaget for Mergelselskabernes Organisation — *det solidariske Ansvar* mellem de til samme Sogn hørende Medlemmer af Selskabet — *svigter under de nuværende for Landbruget saa vanskelige Forhold*, og Merglingsarbejdet derfor truer med at gaa fuldstændig i Staa, hvis der ikke skabes et nyt Grundlag for Selskabernes Virksomhed. Foreningen har derfor *ansøgt om*, at der maa blive erhvervet Lovhjemmel for, at *Mergelbrugernes Gæld til Selskabet kan opnaa samme Fortrinsret som kommunale Skatter* i de ved Merglingen grundforbedrede Ejendomme.

Da Regeringen fandt det meget beklageligt, om Mergelselskaberne skulde blive nødt til at indskrænke deres Virksomhed, mente den at burde imødekomme Andragendet ved at fremsætte Lovforslaget, der er bestemt til at *træde i Stedet for den nugældende Lov Nr. 396 af 9. Juli 1920 om Afstaaelse af Grund til flyttelige Mergelspor m. m.*

Loven, der med nogle faa Ændringer (se herom nedenfor) vedtoges af begge Ting, fastsætter i *Hovedtræk* følgende:

§ 1. Landbrugsministeren bemyndiges til at meddele *Andelsselskaber*, hvis *Formaal* er Anlæg og Drift af Spor til Befordring af Mergel (Gødningsskalk), og hvis Medlemmer

er Forbrugere af Mergel (Gødningsskalk), en Bevilling, der omfatter følgende *Begunstigelser*:

a) Ret til at fordre *Arealer afstaaet til midlertidig Brug* ved Anlæg og Drift af Spor, derunder ogsaa til Aflæsningspladser for Mergel (Gødningsskalk), samt til at føre Sporene over (under) offentlige Veje og Jernbaner. Denne Ret kan dog kun indrømmes for et Tidsrum af højst 10 Aar for Afstaaelse til Spor og højst 5 Aar for Afstaaelse til Aflæsningspladser.

b) *Fortrinsret som for kommunale Skatter* i de ved Merglingen grundforbedrede Ejendomme for de Bidrag til Udgifterne ved Merglingen, hvormed der er givet Mergel-aftagerne Henstand. Denne Fortrinsret kan dog kun indrømmes for et Tidsrum af højst 15 Aar.

§ 2. De i § 1 omhandlede *Begunstigelser* kan kun meddeles Selskaber, som tæller *mindst 35 Medlemmer* og omfatter Ejendomme med et samlet Tilliggende af *mindst 500 ha.*

§§ 3 og 4. I disse Paragraffer fastslaaes den *Fremgangsmaade, som et Mergelselskab maa iagttage for at opnaa de i § 1 fastsatte Begunstigelser.* Det bestemmes her, at Selskabet for en Landvæsenskommission skal forelægge *en fuldstændig Plan* over det paatænkte Merglingsforetagende og et *Overslag* over Omkostningerne. *For hver Ejendom, der inddrages under Merglingsarbejdet, maa anføres Mergelmængden og den for Ejendommen anslaaede Andel i den samlede Udgift, beregnet under Hensyn til, at Udgiften kan amortiseres indenfor det Tidsrum, for hvilket den i § 1 Litra b. omhandlede Fortrinsret er gældende.*

Landvæsenskommissionen skal behandle Planen paa den for Landvæsenskommissionssager foreskrevne Maade, jfr. Loven af 30. December 1858. Den skal *undersøge og bedømme Planen og afgør, om Nyttetvirkningen af den for hver Ejendom opførte Mergelmængde staar i rigtigt Forhold til den anslaaede Udgift.* Kommissionen kan foretage de *Ændringer i Planen, som den af Hensyn til Panthaverne anser for nødvendige, og skal fastsætte et Størstebeløb for de Bidrag til Dækning af Udgifterne, der kan paalignes hver enkelt Ejendom.* For saa vidt Landvæsenskommissionen herefter anser Planen for forsvarlig, afsiger den en *Kendelse* herom og gør *Indstilling* til Landbrugsministeren om at tildele Selskabet en Bevilling, omfattende de i § 1 omhandlede *Begunstigelser.*

Ved *Kendelsen forpligtes* de i Selskabet indmeldte Lodsejere til at aftage de for hver Ejendom fastsatte Mergelmængder og til at betale en forholdsmæssig Del af Udgifterne ved Planens Gennemførelse, herunder Udgifterne ved Landvæsenskommissionens Medvirkning. Landvæsenskommissionen skal drage Omsorg for, at en *Udskrift af Kendelsen* snarest muligt *tinglyses* som Hæftelse paa de Ejendomme, der omfattes af Kendelsen. Naar Kendelsen er tinglyst, skal *tinglyst Pantebrev* i de paagældende Ejendomme ogsaa omfatte de Mergelmængder, der ifølge Kendelsen skal tilføres vedkommende Ejendom.

§ 5. *Paa Grundlag af Kendelsen* skal ifølge denne Paragraf Landbrugsministeriet derefter meddele Selskabet Bevilling i Overensstemmelse med Reglerne i § 1.

§ 6 omhandler *Optagelse af nye Medlemmer*. Saafremt *andre Lodsejere end de oprindelig indmeldte* ønsker at indtræde i Selskabet, og deres Optagelse nødvendiggør *en Afvigelse fra den oprindelige Plan* for Linierne, bliver Spørgsmaalet om de nye Medlemmers Optagelse at behandle i Overensstemmelse med Reglerne i §§ 3 og 4. *Derimod* er Selskabet berettiget til — efter Kendelse af Landvæsenskommissionen i Henhold til de foran angivne Regler i § 4 — som nyt Medlem at optage enhver Lodsejer indenfor Selskabets Omraade, til hvis Ejendom der kan tilføres Mergel *uden Afvigelse* fra den af Landvæsenskommissionen oprindelig eller senere godkendte Plan for Linierne.

§ 7. For *midlertidig afstaaede Arealer* skal Selskabet udrede *fuld Erstatning, derunder* ogsaa Godtgørelse for de med Anlægget forbundne Ulemper, hvortil henregnes, at det midlertidig afstaaede Areal ikke kan bringes tilbage i samme Stand som før Afbenyttelsen. Kan *mindelig Overenskomst* mellem Selskabet og vedkommende Lodsejere ikke opnaas, fastsættes Erstatningen af *Landvæsenskommissionen*.

Hvis det ved *Anlægget af Sporet* skønnes hensigtsmæssigt at *afvige* fra den oprindelig eller senere (jfr. § 6) fastsatte Plan for Linierne, bliver Spørgsmaalet herom at forelægge Landvæsenskommissionen, der træffer Afgørelse med Hensyn til Afvigelsen og eventuelt fastsætter den herved foranledigede Erstatning.

Saafrømt Selskabet anser det for nødvendigt at erhverve *Aflæsningsplads* til Mergel (Gødningsskalk) paa Andenmands Ejendom (jfr. § 1), skal Landvæsenskommissionen i Mangel af *mindelig Overenskomst* mellem Selskabet og vedkommende Lodsejer ved *Kendelse* afgøre Spørgsmaalet om Nødvendigheden af Erhvervelsen og fastsætte den Ejeren for Afgivelsen af den fornødne Grund tilkommende Erstatning.

§ 8. Det bestemmes her, at *Mergelselskabets Bestyrelse* efter Merglingsarbejdets Afslutning ved et af Landvæsenskommissionen afholdt Regnskabsmøde skal *aflægge Regnskab* over samtlige med Arbejdets Gennemførelse forbundne Udgifter, og at *Landvæsenskommissionen* derefter endeligt skal *fastsætte* hver enkelt Ejendoms *halvaarlige Bidrag* under Hensyn til, at Udgiften kan amortiseres indenfor det Tidsrum, for hvilket den i § 1 Litra b. omhandlede Fortrinsret er gældende. En *Udskrift af Kendelsen* skal ved Landvæsenskommissionens Foranstaltning *tinglyses*, hvorefter det hver enkelt bidragspligtig Ejendom paahvilende Bidrag noteres paa Ejendommens Tingbogsblad.

§ 9. De i denne Lov omhandlede Landvæsenskommissionskendelser kan *ikke indtænkes* for Overlandvæsenskommissionen.

§ 10. Tinglysning saavel som Aflysning og Udslettelse af Tingbogen, der sker i Medfør af §§ 4, 6 og 8 i denne Lov, kan finde Sted *uden Gebyr til Statskassen*. Alle Spørgsmaal vedrørende Udstrækningen af den her nævnte Gebyrbegunstigelse afgøres endeligt af Finansministeren.

§ 11. De ved Landvæsenskommissionens *Kendelse i Henhold til § 8 fastsatte Bidrag* kan inddrives ved *Udpantning*. Fortrinsretten for det enkelte Bidrag bevares *kun i samme Omfang* som Fortrinsretten for kommunale Skatter. — *I Tilfælde af Udstykning* fordeles Bidraget mellem Parcellerne efter deres Jordværdi. Det paahviler Selskabets Bestyrelse at foretage Fordelingen.

§ 12. Det bestemmes her, at *de i Henhold til den ældre Lov af 9. Juli 1920 udfærdigede Bevillinger* skal beholde deres *Retsgyldighed* efter nævnte Lovs Bestemmelser. — Endvidere fastsættes det, at *Selskaber*, som har faaet Bevilling i Henhold til Loven af 9. Juli 1920, men *endnu ikke fuldført Merglings-*

arbejdet, skal have Adgang til at faa en *ny Bevilling*, udstedt i Overensstemmelse med de her givne Regler. *Betingelsen* for Udstedelsen af en saadan ny Bevilling er, at *Landvæsenskommissionen godkender Planen* for Merglingsarbejdet i Overensstemmelse med Reglerne i § 4. Hvis Landvæsenskommissionen kun vil godkende den Del af Planen, som endnu ikke er udført, kan der udfærdiges ny Bevilling alene for denne Del af Planen, og den ældre i Henhold til Loven af 9. Juli 1920 udfærdigede Bevilling skal da beholde sin Gyldighed, for saa vidt angaar det alt udførte Merglingsarbejde.

Ordførere i Folketinget: Raunkjær (V.), Bording (S.), Vesterager (K. F.), og Holdgaard (R. V.). Det om Sagen nedsatte *Udvalg* foreslog nogle *Ændringer*, der dels tilsigtede at lette Sagens Behandling hos Landvæsenskommissionen, dels tilstræbte at sikre en ensartet Vurdering af Medlemmernes Forhold, hvad enten disse var tiltraadt Mergelselskabet ved dets Start eller først var indtraadt senere. Endvidere foreslog Udvalget den foran nævnte § 10. Og endelig, at *Opkrævningen af Mergelbidragene* henlagdes under Selskabets eget Ansvar, idet Udvalget fandt det *betænkeligt at bebyrde Kommunalraadene* med denne Opkrævning af Bidrag til et privat Selskab, hvilket var foreslaaet i det forelagte Lovforslag.

Samtlige forannævnte 6 Ændringsforslag vedtoges. Lovforslaget i den derefter foreliggende Skikkelse vedtoges *enstemmigt ved 3. Beh.*

I *Landstinget* forelagdes Lovforslaget af Landbrugsminister Bording. *Ordførere var:* Degnbol (V.), Kr. Johansen (S.), Frøkjær (K. F.) og Hans Nielsen (R. V.). Der var til Landbrugsministeren kommet *Henvendelse fra Mergelselskaberne* om at komme tilbage til den oprindelige Bestemmelse i § 6, at *nye Medlemmer* under visse Forudsætninger kunde optages af Selskabet uden Landvæsenskommissionens Mellekomst, men da 3 af Ordførerne var herimod, undlod Ministeren, der var stemt for at efterkomme Henvendelsen, at stille Ændringsforslag herom, og Lovforslaget vedtoges med en formel Ændring *enstemmigt ved 3. Beh.*

I *det nyalgte Folketing* vedtoges Lovforslaget uden Omtale af andre end Ministeren og *enstemmigt*.

15. Lov om Ændring i Lov Nr. 328 af 28. Juni 1920 om Tillæg til Lov af 4. Oktober 1919 om Vilkaar for Bortsalg af Jorder i offentligt Eje. (Landbrugsminister Bording). [A. Sp. 5107—C. Sp. 389, 1189, 1525].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{2}$ af Landbrugsminister Madsen-Mygdal (F. Sp. 4088). 1. Beh. $\frac{13}{2}$ (F. Sp. 4270). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Larsen [Bjerre], Olufson, Bording, Hækkerup, J. P. Jensen, Marinus Sørensen, Chr. Ernst Christensen [Form.], Thorhauge, Pinstrup, Rahbek [Sekr.], Tvedegaard, Ulrich, Fibiger, A. C. D. Petersen, Niels Frederiksen). Betænkning (B. Sp. 1789) afgiven $\frac{12}{3}$. (Ordfører: Chr. Ernst Christensen). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 5114). 3. Beh. $\frac{16}{3}$ (F. Sp. 5183). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{15}{5}$ (L. Sp. 1253). 2. Beh. $\frac{22}{5}$ (L. Sp. 1299). 3. Beh. $\frac{23}{5}$ (L. Sp. 1319). *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling*. 1. Beh. $\frac{28}{5}$ (F. Sp. 5756). 2. Beh. $\frac{29}{5}$ (F. Sp. 5762). 3. Beh. $\frac{30}{5}$. (F. Sp. 5791). *Loven stadfæstet 1. Juni 1929.* (Lov-Tid. Nr. 134).

Nærværende Lov, der vedtoges i den af Landbrugsminister Madsen-Mygdal fremsatte Skikkelse, har følgende Ordlyd:

§ 1. Afdragstiden for Laan, der *efter 1. April 1929* ydes i Henhold til § 7 i Lov Nr. 328 af 28. Juni 1920 om Tillæg til Lov af 4. Oktober 1919 om Vilkaar for Bortsalg af Jorder i offentligt Eje, *fastsættes til 30 Aar*, saaledes at Laanene afdrages med $\frac{1}{60}$ i hver halvaarlig Termin.

§ 2. Finansministeren bemyndiges til *for Laan, der allerede er stiftet* i Henhold til den i § 1 nævnte Lovbestemmelse, efter derom i hvert enkelt Tilfælde indgivet Andragende og efter forud indhentet Erklæring fra Statens Jordlovsudvalg, at *nedsætte* det fremtidige halvaarlige Afdrag til $\frac{1}{60}$ af Laanets oprindelige Størrelse.

De omhandlede Laan er *Byggelaan*, der indtil et Beløb af 6 000 Kr. efter Indstilling af Jordlovsudvalget af Landbrugsministeren kan ydes i Tilfælde, hvor der er *tillagt bestaaende Husmandsbrug* Parceller af Jord i offentligt Eje eller Præstegaardsparceller, til Udvidelse af Avlsbygningerne. De paa-gældende Laan skulde afdrages i Løbet af 20 Aar med $\frac{1}{40}$ halvaarlig. Da disse Afdragsvilkaar *under de nu herskende vanskelige Forhold for Landbruget* maatte anses for ret byrde-

fulde for Laantagerne, er Afdragstiden ved denne Lov fastsat til 30 Aar; for de allerede stiftede Laan dog kun efter Ansøgning, jfr. § 2.

Lovforslaget anbefaledes ved 1. Beh. i *Folketinget* af Chr. Ernst Christensen (V.), Larsen (Bjerre) (S.), Ulrich (K. F.) og Niels Frederiksen (R. V.), Paa Forslag af *Ulrich* nedsattes *Udvalg*, der afgav følgende *Betænkning*:

»Udvalget har i Skrivelse af 15. Februar 1929 stillet følgende Spørgsmaal:

1. Hvor mange Personer har faaet Tillægsjord i Henhold til Loven af 28. Juni 1920?
2. Hvor store Byggelaan har disse Brug faaet?
3. Hvor store Restancer er der paa disse Laan?

Af det indløbne Svar ses:

at 259 Personer har faaet Tillægsjord med efterfølgende Byggelaan;

at disse 259 Brug har faaet Byggelaan paa i alt 1 177 164 Kr.;

at det gennemsnitlige Byggelaan saaledes er 4 545 Kr., og at der af 28 Ejere pr. 11. Juni 1928 resterer i alt 8 670 Kr. 73 Ø. i Afdrag og Renter.

Udvalget kan slutte sig til det i Lovforslaget indeholdte Princip og indstiller Lovforslaget til *Vedtagelse uforandret.*»

Lovforslaget vedtoges derefter *enstemmigt i Folketinget* ved 3. Beh. den 16. Marts. Ved 1. Beh. i *Landstinget*, hvor *Ordførerne* var: Gregersen (V.), Mads Jensen (Aale) (S.), Frøkjær (K.F.) og Jeppesen (Drusebjerg) (R.V.), forelagdes Lovforslaget af *Landbrugsminister Bording*, der med Hensyn til Laan, der allerede var stiftet, jfr. § 2, ønskede, at den halvårlige Ydelse for disse *uden videre* nedsattes til $\frac{1}{60}$, og stillede et *Ændringsforslag* herom ved 2. Beh. Dette forkastedes imidlertid med 36 Stemmer (Venstre og Konservative) mod 26 (Socialdemokrater og Radikale). Ved 3. Beh. vedtoges Lovforslaget *enstemmigt* og oversendtes til det af Valget den 24. April fremgaaede *nye Folketing*, der vedtog det uomtalt.

16. Lov om Foranstaltninger til Fremme af Udstykningen i de sønderjydske Landsdele. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 6575—C. Sp. 1207, 1531].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{15}{5}$ (F. Sp. 5537). 1. Beh. $\frac{17}{5}$ (F. Sp. 5615). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Mortensen [Form.], Larsen [Bjerre] [Sekr.], Marinus Sørensen, J. P. Jensen, M. F. Mortensen, Hinrichsen, Niels Frederiksen, Holdgaard, Chr. Ernst Christensen, Thorhauge, Madsen-

Mygdal, C. O. Pedersen, Kyed, Ulrich, Holger Andersen). Betænkning (B. Sp. 2479) afgiven $23/5$. (Ordfører: P. Mortensen). 2. Beh. $24/5$ (F. Sp. 5684). 3. Beh. $24/5$ (F. Sp. 5696). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1355). 2. Beh. $29/5$ (L. Sp. 1400). 3. Beh. $30/5$ (L. Sp. 1406). *Loven stadfæstet 1. Juni 1929*. (Lov-Tid. Nr. 137).

Nærværende Lov er enslydende med det af Landbrugsminister Madsen-Mygdal i Folketingets 1. Afdeling fremsatte Lovforslag om samme Emne, blot med den *Ændring*, at der i *Finansaaret 1929—30 og efterfølgende Finansaar* kan anvendes *indtil 10 Mill. Kr.* til Lovens Formaal, medens Bemyndigelsen i *det oprindelige Forslag* gik ud paa, at der af Landbrugsministeren kunde anvendes indtil 5 Mill. Kr. i hvert af Finansaarene 1929—30 og 1930—31. (Naar man har foretrukket den nu anvendte Form, er det sket for at sikre den fulde Anvendelse af det angivne Beløb, 10 Mill. Kr., for det Tilfælde, at denne Sum ikke skulde kunne finde en formaalstjenlig Anvendelse i de to første Finansaar).

Landbrugsministeren udtalte ved Lovforslagets Fremsettelse, at det var hans Hensigt at lade *Jordlovsudvalget i Samarbejde med Jordfordelingskommissionen i Sønderjylland* administrere Loven.

Endvidere gav *Ministeren* i et Samraad med det nedsatte Folketingsudvalg *Tilsagn om*, at det var hans Hensigt ved Begyndelsen af den kommende ordinære Rigsdagssamling at fremsætte *et Lovforslag om særlige Regler for Udstykning* af den i Henhold til Lovforslagets § 1 opkøbte Jord og, indtil en saadan Lov er vedtaget, at *udstykke den opkøbte Jord efter den i de sønderjydske Landsdele gældende Udstykningspraksis for Jord i offentligt Eje*.

Efter Lovforslagets 1. Beh. i *Folketinget*, hvor *Ordførerne* var: P. Mortensen (S.), Chr. Ernst Christensen (V.), Ulrich (K. F.), Niels Frederiksen (R. V.), Hans Hansen (D. R.) og Schmidt (S. P.), henvistes det efter Ønske af Venstres Ordfører til et *Udvalg*, der paa Grundlag af ovennævnte Tilsagn fra Ministeren indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Lovforslaget vedtoges *enstemmigt ved 3. Beh.*

I *Landstinget*, hvor *Ordførerne* var: Jepsen Christensen (V.), Jørgen Møller (S.), Frøkjær (K. F.) og Laustsen (R. V.), vedtoges Lovforslaget uden Udvalg og *enstemmigt*.

17. Lov om Ændringer i Lov Nr. 91 af 29. Marts 1924 om Indkvartering. (Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 4267—C. Sp. 177, 203].

Fremsat i *Folketinget* $3\frac{0}{1}$ (F. Sp. 3759). 1. Beh. $\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3931). 2. Beh. $\frac{5}{2}$ (F. Sp. 3975). 3. Beh. $\frac{7}{2}$ (F. Sp. 4089). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1\frac{5}{2}$ (L. Sp. 842). 2. Beh. $2\frac{0}{2}$ (L. Sp. 861). 3. Beh. $2\frac{2}{2}$ (L. Sp. 867). *Loven stadfæstet 27. Marts 1929.* (Lov-Tid. Nr. 64).

Loven ændrer paa 2 Punkter den gældende Indkvarteringslov af 1924, nemlig dels dennes § 3, 3die Stk., dels dens § 22.

Loven af 1924 foreskriver, at de Kvarterer, som skal benyttes af de indkvarterede, skal være saaledes indrettet, at hver Mand erholder mindst 15 m³ Luftrum og 4,25 m² Gulvflade, men det tilføjes, at naar der indkaldes Mandskab for en kortere Tid end en Maaned, kan der anvendes Lokaler, der kun afgiver 10 m³ Luftrum pr. Mand og en mindre Gulvflade end foreskrevet. Dette udvides nu til at gælde, naar der indkaldes Mandskab for en kortere Tid end to Maaneder, og naar Tjenestetid for Mandskab til fortsat Tjeneste og Mandskab til første Indkaldelse falder sammen, for en kortere Tid end 2 Maaneder.

Den anden Ændring gaar ud paa, at Bestemmelsen i Indkvarteringslovens § 22, 4de Stk., hvorefter der ikke betales Godtgørelse ved Indkvartering, der kun varer 1 Døgn, medmindre Indkvarteringen finder Sted med Bespising, udgaar.

Det oplystes, at de efter Loven af 1924 gældende Regler paa disse Omraader havde vist sig at virke uheldigt, den sidste navnlig, fordi det ofte hænder, at forskellige Afdelinger skiftevis benytter samme Indkvarteringsomraade, hver for Tidsrum af mindre end 1 Døgn. Den første Regels U hensigtsmæssighed har særlig vist sig ved Foraarsindkaldelserne af Rekrutter, idet der i indtil de første 8 Uger af disses Indkaldelsestid samtidig kan forblive liggende Styrker af Vintermandskabet til fortsat Tjeneste. Dette har haft til Følge, at det har vist sig vanskeligt i saadanne begrænsede Perioder at skaffe de efter Loven fornødne Plads paa Kaserneerne. Saafremt den foreslaaede Ændring ikke gennemførtes, maatte man foretage Kaserneombygninger, der var overflødige den øvrige Del af Aaret.

18. Lov om Udskydelse af de ordinære kommunale Valg i Kolding Købstad for Valgperioden 1929—33.

(Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 4271—C. Sp. 179, 187].

Fremsat i *Folketinget* $30/1$ (F. Sp. 3763). 1. Beh. $1/2$ (F. Sp. 3948). 2. Beh. $5/2$ (F. Sp. 3975). 3. Beh. $7/2$ (F. Sp. 4090). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $13/2$ (L. Sp. 804). 2. Beh. $15/2$ (L. Sp. 842). 3. Beh. $15/2$ (L. Sp. 850). *Loven stadfæstet 18. Februar 1929*. (Lov-Tid. Nr. 28).

Ved Loven udskydes de ordinære Valg til Kolding Byraad, Bestyrelsen for Kolding kommunale Hjælpekasse og Kolding Ligningskommission samt Valget af kommunale Revisorer for Valgperioden 1929—33, der skulde have fundet Sted i 1929, til Foretagelse i Løbet af Aaret 1930 efter Indenrigsministerens nærmere Bestemmelse. Den ordinære Valgperiode for det saaledes valgte Byraad, for Hjælpekasbestyrelsen, for de kommunale Revisorer og for Ligningskommissionen udløber, uanset den foretagne Udskydelse af Valget, til samme Tidspunkter som i Landets øvrige Købstæder.

Loven er foranlediget ved en Henvendelse fra Kolding Byraad, der har fundet Tilslutning hos alle 4 politiske Partier, som er repræsenterede i Byraadet. Anledningen dertil er det omfattende Indlemmelsesspørgsmaal, der for Tiden verserer mellem Kolding Købstad og 5 omliggende Kommuner, som har foranlediget Nedsættelse af 5 Kommissioner til Forberedelse og Overvejelse af Sagen. Da Kolding Købstads Indbyggertal, hvis Indlemmelserne finder Sted, vokser med ca. $1/3$, har man fundet, at det vilde være uheldigt, om et saa stort Antal nye Indbyggere i Kolding gennem en længere Tid af Valgperioden skulde være uden Indflydelse paa Købstadens Styrelse.

Loven blev enstemmigt vedtaget i begge Ting.

19. Lov om Ændringer i Lov Nr. 190 af 10. Juli 1915 om Oprettelse af tvende Kreditforeninger for Ejere af mindre Ejendomme paa Landet.

(Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 2775—C. Sp. 13, 35].

Fremsat i *Folketinget* $9/10$ (F. Sp. 51). 1. Beh. $16/10$ (F. Sp. 309). 2. Beh. $18/10$ (F. Sp. 378). 3. Beh. $23/10$ (F. Sp. 516).

Oversendt til Landstinget. 1. Beh. $31/10$ (L. Sp. 208). 2. Beh. $2/11$ (L. Sp. 217). 3. Beh. $7/11$ (L. Sp. 231). *Loven stadfæstet 28. November 1928.* (Lov-Tid. Nr. 278).

Ved Loven forlænges i 3 Aar, indtil 31. December 1931, den gældende Statsgaranti for Renten af $4\frac{1}{2}$ pCt. Kasseobligationer, udstedte af Husmandskreditforeningerne, ligesom for samme Tidsrum de gældende Taksationsgrænser opretholdes. Disse er 16 000 Kr. for de Ejendommens Vedkommende, hvortil hører et mindre Jordareal end 1 ha, og 20 000 Kr. for de øvrige Ejendomme. Dog kan der til Interessenter, hvis Ejendomme ved Forbedringer har opnaaet en større Taksationsværdi end henholdsvis 16 000 Kr. og 20 000 Kr. ydes Laan paa indtil henholdsvis 9 600 Kr. og 12 000 Kr., naar det i øvrigt er den samme Ejendom, som atter pantsættes.

Ved Lov Nr. 312 af 23. December 1925 blev Fristen, der var forlænget tidligere, sat til 31. December 1928, og Kreditforeningernes Bestyrelser havde nu andraget om yderligere Forlængelse, hvilket Kreditforeningernes staaende Fællesudvalg og Finansministeriet havde tiltraadt, dog kun for 3 Aar.

20. Lov vedrørende Grundforbedringsarbejder. (Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 2515—C. Sp. 23, 47, 63].

Fremsat i *Folketinget* $9/10$ (F. Sp. 49). 1. Beh. $16/10$ (F. Sp. 317). 2. Beh. $18/10$ (F. Sp. 379). 3. Beh. $23/10$ (F. Sp. 518). *Oversendt til Landstinget.* 1. Beh. $31/10$ (L. Sp. 209). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Johs. Clausen, Frøkjær, Gisselbæk, A. P. Hansen, I. A. Hansen, Hauch, H. P. Jensen, Jensen [Aale], Jeppesen [Drusebjerg], Kr. Johansen, Lehwald [Sokr.], Carl F. Madsen, Rasmus Nielsen [Form.], P. C. Petersen, Sørensen-Egaa). Betænkning (B. Sp. 35) afgiven $14/11$. (Ordfører: Rasmus Nielsen). 2. Beh. $21/11$ (L. Sp. 339). 3. Beh. $28/11$ (L. Sp. 356). *Tilbagesendt til Folketinget.* Eneste Beh. $4/12$ (F. Sp. 2359). *Loven stadfæstet 22. December 1928.* (Lov-Tid. Nr. 294).

Loven har samme Indhold som Lov Nr. 309 af 22. December 1927 om samme Emne, se Aarvog 1927—28, Side 145, med Undtagelse af, at der i Slutningen af § 1, som fast-

sætter, at Laanene afdrages i 10 Aar med $\frac{1}{10}$ aarlig, er tilføjet, at hvor Omstændighederne taler derfor, kan Kommunalbestyrelserne dog indrømme Afdragsfrihed i indtil 5 Aar efter Laanets Stiftelse, hvorefter Laanet afdrages i højst 10 Aar med $\frac{1}{10}$ aarlig. — Loven giver saaledes Kommunalbestyrelserne Bemyndigelse til i Tiden indtil 31. December 1929 uden højere Myndigheds Samtykke at meddele Kommunegaranti for Laan til Grundforbedringsarbejder, og Lovens Vilkaar for Garantien er med den ovenomtalte Afvigelse de samme som i tidligere Lov.

Den ovenomtalte Ændring indsattes i Landstinget efter Forslag af Indenrigsministeren paa Foranledning af en Henvendelse fra Hedeselskabet, hvori man henlede Ministeriets Opmærksomhed paa, at der kan indtræde og tidt indtræder det Forhold, at der hængaar Aar, inden et udført Grundforbedringsarbejde giver Udbytte, og Hedeselskabet var derfor af den Opfattelse, at Anvendelsen af denne Lov vilde øges, hvis der indførtes en Bestemmelse, som tillader, naar Omstændighederne taler derfor, at give nogen Afdragsfrihed.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

21. Lov vedrørende Rentebevillinger. (Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 2765—C. Sp. 27, 33].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 49). 1. Beh. $\frac{16}{10}$ (F. Sp. 320). 2. Beh. $\frac{18}{10}$ (F. Sp. 380). 3. Beh. $\frac{23}{10}$ (F. Sp. 519). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{31}{10}$ (L. Sp. 208). 2. Beh. $\frac{2}{11}$ (L. Sp. 217). 3. Beh. $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 231). *Loven stadfæstet 28. November 1928.* (Lov-Tid. Nr. 276).

Ved Loven forlænges den Bemyndigelse, som ved flere Love — senest ved Lov Nr. 173 af 14. Juli 1927 (se Aarbog 1926—27, Side 241) for Tiden til Udgangen af Aaret 1928 — er givet Indenrigsministeren til at meddele Bevilling til at svare en højere Rente end 6 pCt. af Laan mod Sikkerhed i fast Ejendom, indtil Udgangen af Aaret 1930.

22. Lov om Fastsættelse af Byggelinier ved Veje og Gader. (Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 2767—C. Sp. 15, 51].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 51). 1. Beh. $\frac{16}{10}$ (F. Sp. 313). 2. Beh. $\frac{18}{10}$ (F. Sp. 379). 3. Beh. $\frac{23}{10}$ (F. Sp. 516). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{2}{11}$ (L. Sp. 218). 2. Beh. $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 230). 3. Beh. $\frac{14}{11}$ (L. Sp. 303). *Loven stadfæstet 28. November 1928.* (Lov-Tid. Nr. 275).

Loven stemmer med det i forrige Samling ved 2. Behandling i Folketinget vedtagne Lovforslag om samme Emne, se Aarbog 1927—28 Side 333 ff., idet der dog ved 3. Behandling i Folketinget efter Forslag af Indenrigsministeren indsattes en Bestemmelse om, at Byraadene og Flækkebestyrelserne med Indenrigsministeriets Billigelse og Sogneraadene med Amsraadets Billigelse kan udvide offentlige Biveje til 30 m, medens Lovforslaget kun fastsatte 25 m, ligesom det bestemtes, at hvad der efter Loven bestemmes om Bygningers Afstand fra Vejens Midtlinie ogsaa gælder om Sportspladser, Kirkegaarde, Tankanlæg og andre lignende Anlæg af blivende Art.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

23. Lov om Ændringer i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. (Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 2779—C. Sp. 29, 35].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $\frac{24}{10}$ (F. Sp. 570). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer Jensen, J. P. Nielsen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Jønson, V. S. Petersen, Schrøder, Knud Kristensen [Form.], Vanggaard, J. C. A. Larsen, Olav Olsen, Søren P. Larsen [Skr.], C. J. F. Sven, Fibiger, Christmas Møller og P. Munch). Betænkning (B. Sp. 5) afgiven $\frac{1}{11}$. (Ordfører: Knud Kristensen). 2. Beh. $\frac{2}{11}$ (F. Sp. 994). 3. Beh. $\frac{6}{11}$ (F. Sp. 1035). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 231). 2. Beh. $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 242). 3. Beh. $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 243). *Loven stadfæstet 9. November 1928.* (Lov-Tid. Nr. 268).

Loven tilsigter i forskellige Henseender at lette Adgangen til at lade de statsanerkendte Arbejdsløshedskassers Krisefond træde i Virksomhed og indfører visse Lempelser med Hensyn til en Krisefonds Forpligtelse til at ophøre med sin Virksomhed.

De vigtigste Ændringer i Forhold til de efter Loven af 1927 gældende Regler er følgende:

a. Medens den gennemsnitlige Ledighedsprocent efter de gældende Regler beregnes paa Grundlag af de sidste 10 Aars Ledighed med Udskydelse af de to højeste Procenter, skal den fremtidig beregnes paa Grundlag af de sidste 16 Aars Ledighed med Udskydelse af de 4 højeste Procenter.

b. Størrelsen af den Tillægsprocent, hvormed den til enhver Tid foreliggende Ledighed skal overstige den tilsvarende Maanedes gennemsnitlige Ledighedsprocent, nedsættes.

Bestemmelsen i Loven af 1927 gaar ud paa, at for saadanne Arbejdsløshedskasser, hvor Ledighedsprocenten er 10 eller derunder, skal Tillægsprocenten være 70, og at denne Tillægsprocent nedsættes med 3 pCt. for hver Procent, Ledighedsprocenten overstiger 10.

Skalaen af 1927 er følgende:

Den gennemsn. Ledighedsprocent:	Tillægsprocent:
10 eller derunder	70 pCt.
11	67 —
12	64 —
13	61 —
14	58 —
15	55 —
16	52 —
17	49 —
18	46 —
19	43 —
20 eller derover	40 —

Den nye Skala:

Den gennemsn. Ledighedsprocent:	Tillægsprocent:
7 eller derunder	70 pCt.
7—8	66 —
8—9	63 —
9—10	60 —
11	58 —
12	56 —
13	54 —
14	52 —
15	50 —
16	48 —
17	46 —
18	44 —
19	42 —
20	40 —
21	38 —
22	36 —
23	34 —
24	32 —
25 eller derover	30 —

c. Medens der ikke efter Loven af 1927 haves nogen Mulighed for at lade en Kasses Krisefond træde i Virksomhed i Tilfælde, hvor Ledigheden ikke opfylder de i § 19, Stykke 5, opstillede Betingelser, indsættes der nu i Loven en Bestemmelse — i alt væsentligt svarende til den i § 28, Stykke 4, Punkt c, i Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 indeholdte —, hvorved der gives Adgang til, selv om Kassens foreliggende Ledighed ikke paa den i Stykke 5 angivne Maade overstiger den gennemsnitlige Ledighedsprocent, at lade en Krisefond træde i Virksomhed, naar over 40 pCt. af de ledigmeldte Medlemmer har opbrugt deres vedtægtsmæssige Understøttelse, og Ledighedsprocenten i Kassen derhos andrager mindst $7\frac{1}{2}$ pCt. (for Kasser, hvis Medlemsantal ligger under 200, dog mindst 10 pCt.).

d. Der gives nogle Lempelser med Hensyn til Adgangen til at genaabne en Krisekasse, hvis Virksomhedsperiode paa Grund af aftagende Arbejdsløshed er ophørt. Naar Ledigheds-

tallene indenfor en Kasse, hvis Krisefond er traadt i Virksomhed, i en Maaned ikke opfylder de fastsatte Betingelser, skal Fonden lukke senest med Udgangen af den derefter følgende Maaned, medmindre Ledighedstallene for denne sidste Maaned viser sig at opfylde de nævnte Betingelser.

e. Endelig træffes Bestemmelse om, hvorledes der i Tilfælde af, at en anerkendt Arbejdsløshedskasse, der har oprettet Krisefond og derefter opnaaet Tilskud fra Arbejdsløshedsfonden, atter besluttet ophævet, vil være at forholde med det paagældende Tilskud. I saa Fald skal Tilskuddet eller den resterende Del af dette tilbagebetales til Arbejdsløshedsfonden paa den Maade, som Direktøren fastsætter. Fondens øvrige Beholdning overgaar, naar skyldige Laan er fuldt ud tilbagebetalt, til Arbejdsløshedskassen.

Ved Lov af 4. April 1928 blev der aabnet Adgang for saadanne Arbejdsløshedskasser, der allerede havde oprettet eller senest inden 1. Juli 1928 vilde oprette Krisefonds, til af Arbejdsløshedsfonden at opnaa et Tilskud paa 10 Kr. pr. Medlem af Arbejdsløshedskassen den 31. Marts 1928 samt at opnaa Laan paa 5 Kr. pr. nydende Medlem til Tilvejebringelse af den fornødne Grundkapital, dog under Forudsætning af, at visse nærmere angivne Krav til Kontingentydelsen til de saaledes oprettede Krisekasser opfyldtes. Oprettelsen af disse Krisekasser mødte imidlertid ganske væsentlige Hindringer. Det viste sig, at det ikke blot var Vanskeligheden ved at tilvejebringe den fornødne Grundkapital for en Krisefond, som traadte hindrende i Vejen for Kassernes Oprettelse af disse Fonds, men at ogsaa Reglerne i Arbejdsløshedslovens § 19, 5. Stykke, om, hvornaar Krisefonden kunde træde i Virksomhed, var en Hindring, som Kassernes Tillidsmænd tillagde megen Vægt.

Der var af Hensyn til Arbejdsløshedsituationen og Muligheden for en betydelig Arbejdsløshed i Vinteren 1927—28 fastsat ret korte Frister for Oprettelse af saadanne Krisekasser, og for, inden denne Tidsfrist udløb, at bidrage til Kassers Oprettelse blev der i Maj Maaned 1928 optaget Forhandlinger mellem Repræsentanter for Arbejdsløshedskasserne og Indenrigsministeren, og man naaede ved disse Forhandlinger til Enighed om de forskellige Ændringer, der fik Tilslutning af Regeringen, og Ministeren lovede derefter Arbejdsløshedskasserne straks ved Samlingens Begyndelse at søge vedtaget et Lovforslag, hvorved den tilvejebragte Overenskomst fik Lovkraft.

Det i Folketinget nedsatte Udvalg indhentede Oplysninger om Lovforslagets Virkninger set i Forhold til den gældende Lov og drøftede i et Samraad med Ministeren Forstaaelsen af et enkelt Punkt i Loven, hvorefter det enstemmigt indstillede Lovforslaget uforandret til Vedtagelse. Ogsaa i Landstinget vedtoges Loven uændret og enstemmigt.

24. Lov om Indfødsrets Meddelelse. (Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 3731—C. Sp. 205, 301].

Fremsat i *Landstinget* $14/11$ (L. Sp. 301). 1. Beh. $16/11$ (L. Sp. 336). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Marie Christensen [Formand], Henriette Crone, Døcler, Gregersen, Marie Hjælmer, Jepsen Christensen, Albert Jensen, Carl Jensen, Lewinsky, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, Schaumann, C. F. Sørensen, Sørensen-Egaa). Betænkning (B. Sp. 837) afgiven $15/2$. (Ordfører: Marie Christensen). 2. Beh. $20/2$ (L. Sp. 862). 3. Beh. $22/2$ (L. Sp. 867). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $1/3$ (F. Sp. 4745). 2. Beh. $5/3$ (F. Sp. 4781). 3. Beh. $7/3$ (F. Sp. 4902). *Loven stadfæstet* 27. Marts 1929. (Lov-Tid. Nr. 62).

I Aar omfatter Loven 737 Personer, medens der i Fjor var 804, og den i de sidste Aar konstaterede Nedsættelse af Antallet af Personer, der faar Indfødsret, fortsættes altsaa fremdeles, navnlig, ligesom tidligere, Antallet af Personer, der er født i Danmark, men har mistet dansk Indfødsret. Det samlede Tal ligger nu næsten i samme Højde som i Aarene op til Verdenskrigen. Under dennes første Aar fandt en stærk Nedgang Sted, men senere, i 1922, kom en stærk Stigning, der kulminerede i 1924, hvorefter der har været Nedgang, men dog er Tallet i Forhold til ældre Tider overordentlig stort, hvilket nærmere oplyses i den af Landstingsudvalget afgivne Betænkning. Udvalget forsøgte ogsaa at danne sig en Opfattelse af, hvorledes Fremtiden vil forme sig paa dette Omraade, og ventede fortsat Nedgang i Tallet paa Ansøgere fra Slesvig og Sverige, som tidligere aldeles overvejende gav Indfødsretslovene deres Præg. Derimod venter man en Fortsættelse af den i de senere Aar konstaterede stærke Stigning i Antallet af Ansøgere fra en Række østeuropæiske Stater: Rusland, Let-

land, Litauen og navnlig Polen. — Det af Ministeren forelagte Lovforslag omfattede 680 Personer, hvoraf 4 slettedes under Lovforslagets Behandling, dels paa Grund af Dødsfald eller Tilbagekaldelse af Ansøgning, dels paa Grund af senere indgaaet Ægteskab med en svensk Statsborger eller modtagen Fattighjælp. Paa den anden Side indsattes efter Forslag af Ministeren 53 Personer og efter Udvalgets Forslag 8, hvis Andragende var afslaaet af Ministeren, fordi de havde modtaget Hjælpekassehjælp, men som Udvalget efter de for hver enkelt foreliggende Omstændigheder mente at kunne medtage. I alt havde Ministeren afslaaet 177 Andragender, af forskellige Aarsager, for hvilke er gjort Rede.

Ligesom i tidligere Aar indeholdt Landstingsudvalgets Betænkning forskellige Oplysninger om Ansøgenes Fødested, Køn, Aldersfordeling, Opholdssted, Erhvervsfordeling, Varigheden af deres Ophold her i Landet, hvor mange der har faaet Fattighjælp eller været straffet.

25. Lov om Ændring i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter. (Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 422—C. Sp. 147, 169].

Fremsat i *Folketinget* $^{15}/_1$ (F. Sp. 3223). 1. Beh. $^{22}/_1$ (F. Sp. 3505). 2. Beh. $^{22}/_1$ (F. Sp. 3509). 3. Beh. $^{22}/_1$ (F. Sp. 3510). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{23}/_1$ (L. Sp. 637). 2. Beh. $^{25}/_1$ (L. Sp. 643) 3 Beh. $^{25}/_1$ (L. Sp. 644). *Loven stadfæstet 30. Januar 1929.* (Lov-Tid. Nr. 15).

Ved denne Lov ændres den Frist, en Maaned efter Forfaldsdag, som i Loven af 31. Marts 1926 er fastsat, inden kommunale Ejendomsskatter kan inddrives ved Udpantning, til »den Udpantningsfrist, som i Landkommunallovens § 25 og i Købstadkommunallovens § 29 er fastsat«. Baade for personlige Skatter og Ejendomsskatter kan i Landkommunerne i Medfør af Landkommunallovens § 25 Udpantning først ske 6 Uger efter Udgangen af den Maaned, hvori Indkrævningen kunde finde Sted, og Udpantning kan i Købstæderne i Medfør af Købstadkommunallovens § 29 først ske efter Udgangen af den Maaned, som følger efter den Maaned, hvori Opkrævningen kunde finde Sted. Der fore-

tages dog ikke nogen Forandring for Københavns og Frederiksbergs Vedkommende, hvor de hidtil gældende Regler fremdeles har Gyldighed.

Den Forandring i de tidligere gældende Regler om Udpantningsfristen, som foretoges ved Loven af 31. Marts 1926, medførte, at Fristerne for de personlige Skatter og Ejendomsskatterne blev indbyrdes afvigende, hvilket kan medføre praktiske Vanskeligheder, hvorpaa man neppe har haft Opmærksomheden henvendt ved Vedtagelsen af Loven af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter — det kan ikke ses af Forhandlingerne, hvorfor Forandringen foretoges —, idet Forholdet adskillige Steder vil kunne faa en ikke tilsigtet Virkning med Hensyn til kommunal Valgret. Efter det oplyste har man i mange Kommuner ikke været opmærksom paa den Forandring, som er sket angaaende Betalingsfrist og Udpantningsfrist for de kommunale Ejendomsskatter; heraf vil let følge, at Valglisterne kan blive Genstand for berettiget Kritik, hvilket atter kan afføde Valgklager. Man har derfor anset det for rigtigst at gaa tilbage til den tidligere gældende Ordning. Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

26. Lov om Oprettelse af et Sindssygehospital i Augustenborg. (Indenrigsminister *Dahlgård*). [A. Sp. 6533—C. Sp. 1205, 1531].

Fremsat i *Folketinget* $15\frac{1}{5}$ (F. Sp. 5539). 1. Beh. $22\frac{2}{5}$ (F. Sp. 5630). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard [Form.], P. Mortensen, Weygaard, F. K. Madsen, Larsen [Bjerre] [Skr.], Hinrichsen, Bjerring, Elna Munch, Chr. Ernst Christensen, Jensen [Broby], Tange, C. O. Pedersen, Elmquist, Holger Andersen, Pitzner). Betænkning (B. Sp. 2475) afgiven $22\frac{2}{5}$. (Ordfører: Kammersgaard). 2. Beh. $24\frac{1}{5}$ (F. Sp. 5681). 3. Beh. $24\frac{1}{5}$ (F. Sp. 5696). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1390). 2. Beh. $29\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1400). 3. Beh. $30\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1405). *Loven stadfæstet 1. Juni 1929.* (Lov-Tid. Nr. 138).

Et Lovforslag om dette Emne har været fremsat i *Folketingets 1. Afdeling* af Sundhedsminister *Rubow* (se under Afsnit B. Nr. 23). Det nedsatte Udvalg naaede imidlertid ikke at afslutte sit Arbejde med det paa Grund af Folketingets Opløs-

ning. Det blev derfor fremsat paa ny i samme Skikkelse af Indenrigsminister *Dahlgaard* i *Folketingets 2. Afdeling* og vedtoges af dette Ting og Landstinget med en af Folketingsudvalget foreslaaet *Ændring til § 2, 2. Stk.*, hvorefter der *alene* skal erhverves Ejendommen Art. 78 af Augustenborg Ejerlav, og ikke tillige Art. 129, 135, 116 og 38 af Augustenborg Ejerlav (fire Villaer).

Lovforslaget anbefalede i *Folketinget* af Kammersgaard (S.), Chr. Ernst Christensen (V.), Holger Andersen (K. F.) og Elna Munch (R. V.) og vedtoges der efter en kort Udvalgsbehandling *enstemmigt*.

Landstinget vedtog Lovforslaget i Folketingets Affattelse *enstemmigt* og uden Udvalg. *Ordførere* var: *Jepsen Christensen* (V.), der, skønt han ligesom Indenrigsministeren egentlig gerne havde set Slottet anvendt i mere direkte Forbindelse med dansk Aands- og Kulturliv, som Forholdene nu en Gang laa, anbefalede Lovforslaget. *Jørgen Møller* (S.) anbefalede ogsaa Lovforslaget. *Ellinger* (K. F.) beklagede, at Oprettelse af et nyt Sindssygehospital og Anvendelse af Augustenborg Slot var kombineret i det foreliggende Lovforslag, og saa helst, at Slottet fik en anden Anvendelse (f. Eks. Kvinde-seminarium, Maskinistskole eller som en Del af et jydsk Universitet). Det var derfor uden Begejstring, at hans Parti gik med til Lovforslaget. *Lausten* (R. V.) anbefalede Forslaget, men udtrykte sin Forundring over, at der bliver en saa forholdsvis lille Udgiftsforskel paa at ombygge Slottet og bygge et helt nyt Hospital.

27. Lov om Ændringer i Lov Nr. 202 af 14. Juli 1927 om anerkendte Sygekasser. (Minister for Sundhedsvæsen *Rubow*). [A. Sp. 2817—C. Sp. 267, 301].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 59). 1. Beh. $\frac{17}{10}$ (F. Sp. 326). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (V. S. Petersen, Weygaard, Borgbjerg, Chr. Hansen, Simonsen, Holger Larsen, Chr. Søgaard [Formand], Fuglsang [Sekretær], Vanggaard, A. Chr. Christensen, Julin, Johannes Lou, Bouet, Carlsen-Skiødt, A. M. Hansen). Betænkning (B. Sp. 871) afgiven $\frac{15}{2}$. (Ordfører: Chr. Søgaard). 2. Beh. $\frac{21-22}{2}$ (F. Sp. 4502 og 4522). 3. Beh. $\frac{26}{2}$ (F. Sp. 4589). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{1}{3}$ (L. Sp. 896). 2. Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 907). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 994). *Loven stadfæstet 27. Marts 1929.* (Lov-Tid Nr. 59).

Under Behandlingen paa Rigsdagen af det i Rigsdags-samlingen 1926—27 forelagte Forslag til Lov om Ændringer i Sygekasseloven (Lov Nr. 201 af 14. Juli 1927) blev der rejst Spørgsmaal om gennem en Ændring i Sygekasseloven at skaffe Personer, der ikke er ubemidlede i Lovens Forstand, en udvidet Adgang til Sygeforsikring paa saadanne Vilkaar, at Overførelse til de anerkendte Sygekasser kan ske, hvis Ubemidlethed indtræder. Da der viste sig at være Ønske om en Løsning af dette Spørgsmaal, nedsatte Ministeriet for Sundhedsvæsenet et Udvalg til at overveje og gøre Indstilling i Spørgsmaalet. Under 10. Februar 1928 afgav Udvalget Betænkning.

Den af Udvalget foreslaaede Løsning, der i det væsentlige tiltraadtes af Ministeriet ligesom af de fleste Sygekasser, gaar i store Træk ud paa, at der i Forbindelse med Sygekasserne skulde udvikles et System af statskontrollerede Sygeforeninger (Fortsættelseskasser) paa Basis af de bestaaende Fortsættelseskasser, til hvilke Sygekassemedlemmer, hvis økonomiske Forhold forbedres, saa at de ikke længere kan være Sygekassemedlemmer, overføres, og som i øvrigt skal optage Personer, der af økonomiske Grunde ikke kan optages i en Sygekasse. Ministeren forelagde Udvalgets Forslag med nogle enkelte Ændringer, og Ministerens Forslag ændredes atter paa enkelte Punkter under Behandlingen.

Den nye Ordning gennemføres ved Ændring af nogle Paragraffer i Sygekasseloven, først § 6, Stk. 4. Medens efter Loven af 1927 et Sygekassemedlem, der ikke længere var »ubemidlet«, kun kunde blive i Kassen som nydende Medlem under de i Loven angivne Vilkaar, fastsættes der nu følgende:

»Forbedres et Medlems økonomiske Forhold saaledes, at han efter de foran omhandlede Regler ikke kan forblive i Sygekassen som ubemidlet, nydende Medlem, kan han

1. overgaa til at blive bidragydende Medlem af Sygekassen efter Reglerne i § 8,
2. overgaa til Sygekassens Afdeling for bemidlede, nydende Medlemmer, for saa vidt Kassen har en saadan Afdeling, jfr. næste Stykke,
3. overgaa til at blive nydende Medlem af en af de i § 34, Stk. 1, omhandlede statskontrollerede Fortsættelseskasser, medmindre Sygekassen har en Afdeling for bemidlede.

En anerkendt Sygekasse, som i Henhold til de hidtil gældende Bestemmelser den 1. Oktober 1928 havde oprettet en Afdeling for bemidlede, nydende Medlemmer, kan fremdeles opretholde denne, for saa vidt den har mindst 15 Medlemmer. Hvis en Sygekasse paa Grund af isoleret Beliggenhed har et lille Medlemstal, kan Sygekassedirektøren tillade, at bemidlede Afdelinger med et Medlemstal under 15 oprettholdes. Afdelingen er pligtig at optage alle de Medlemmer af Sygekassen, der paa Grund af økonomiske Forhold ikke kan forblive i Sygekassen, og som ønsker Optagelse i Afdelingen. Til Afdelingen for bemidlede ydes der ikke Sygekassen Tilskud fra Staten, og Medlemmerne skal udover det ordinære Kontingent erlægge særskilt Medlemsbidrag, der fastsættes i Sygekassens Vedtægt og mindst skal have samme Størrelse som det offentlige Tilskud, Sygekassen oppebærer for hvert ubemidlet Medlem. De i §§ 14 og 15 nævnte Begunstigelser bortfalder derhos for de heromhandlede Medlemmer, ligesom Sygekassens Ydelse for et saadant Medlem ingen Sinde kan blive større end for et ubemidlet Medlem. For saa vidt de heromhandlede Personers økonomiske Forhold atter forandres, saaledes at de paagældende paa ny maa anses for ubemidlede, kan de genvinde deres tidligere Medlemsret som ubemidlede Medlemmer uden Hensyn til Alder og Helbred. — Ophæves en anerkendt Sygekasses Afdeling for bemidlede, nydende Medlemmer, skal Direktøren for Sygekassevæsenet ved Forhandling med Kassens Bestyrelse og Bestyrelsen for vedkommende statskontrollerede Fortsættelseskasse (§ 34) saa vidt muligt foranledige, at der gives Afdelingens Medlemmer Adgang til at overgaa til Fortsættelseskassen; men i øvrigt kan Afdelingens Medlemmer kun kræve sig overført til en Fortsættelseskasse, for saa vidt de forlader Afdelingens (Sygekassens) Omraade.«

Til § 6, sidste Stykke, tilføjes:

»Endvidere skal Sygekassen uden Hensyn til Alder og Helbred give Adgang til Optagelse for Personer, som er nydende Medlemmer af en af de i § 34, Stk. 1, omhandlede statskontrollerede Fortsættelseskasser eller en af de i § 34, Stk. 10, omhandlede statskontrollerede Sygeforeninger, naar

de opfylder de økonomiske Betingelser for at være ubemidlede, nydende Medlemmer, og for saa vidt de ved Optagelsen i de nævnte Fortsættelseskasser og Sygeforeninger var under 40 Aar. Den anførte Aldersgrænse ved Optagelsen skal dog ikke være gældende for Personer, der er overført til en Fortsættelseskasse fra en statsanerkendt Sygekasse, og i øvrigt henvises til § 34, Stk. 5, og med Hensyn til tidligere Medlemmer af saadanne Foreninger til de særlige Bestemmelser i § 34, Stk. 4 og Stk. 10, samt Overgangsbestemmelsen i § 34, Stk. 4, sidste Punktum.« Fremdeles udgaar som Følge heraf Sygekasselovens § 27, næstsidste Stykke.

Ifølge Sygekasselovens § 11, Stk. 7, mister et Sygekassemedlem, der overfor Sygekassen eller det bedømmende Udvalg svigagtigt har meddelt urigtige Oplysninger om sine Forhold, sin Medlemsret. Da der er rejst Spørgsmaal om, hvorledes denne Bestemmelse skal fortolkes, navnlig om det paagældende Medlem senere kan genoptages i en Sygekasse eller for stedse er afskaaret derfra, bestemmes nu, at Medlemsret kun kan generhverves med Samtykke af Direktøren for Sygekassevæsenet.

I Sygekasselovens § 33 indføjes som nyt Stk. 4:

»Naar et Medlem af en Sygekasse har tegnet Forsikring i en i Forbindelse med Sygekassen staaende Begravelseskasse og derefter overflyttes til en anden Sygekasse, er sidstnævnte Sygekasse, saafremt den ikke staar i Forbindelse med nogen Begravelseskasse, pligtig at overtage Forvaltningen af den af Medlemmet tegnede Forsikring. De nærmere Regler herom fastsættes af Ministeren for Sundhedsvæsenet efter Indstilling af Direktøren for Sygekassevæsenet.«

Af Ministeren var desuden foreslaaet en Tilføjelse om, at samtlige Medlemmer af en Sygekasse er pligtige til at sikre sig Begravelseshjælp i en i Forbindelse med Sygekassen staaende Begravelseskasse, men dette udgik i Folketinget efter Forslag af Venstre og Konservative med Ministerens Tilslutning, medens Socialdemokraterne og de Radikale tiltraadte Ministerens oprindelige Forslag. Dette var fremsat efter Forslag af et af Indenrigsministeriet den 30. Sept. 1922 nedsat Udvalg med den Opgave at fremkomme

med Forslag til Revision af Lov af 1. April 1905 om Tilsyn med Begravelseskasser. Dette Udvalg afgav under 13. Maj 1925 Betænkning og foreslog, at der udstedes en ny Lov om Tilsyn med Begravelseskasser — som forelagdes, se Nr. 28 —, og at der i Tilknytning hertil foretages nogle Ændringer i Sygekasseloven, der tilsigter at sætte en Sygekasse i Stand til at gøre det til en Pligt for samtlige Kassens Medlemmer at sikre sig Begravelseshjælp i en i Forbindelse med Sygekassen staaende Begravelseskasse.

Til nærmere Udvikling af den foran angivne Ordning, navnlig af Bestemmelserne om statskontrollerede Fortsættelseskasser, gives saa i Loven en ny Affattelse af Sygekasselovens § 34, nemlig følgende:

»En Sygeforening, som ikke er anerkendt i Henhold til foranstaaende Bestemmelser i nærværende Lov, kan, for saa vidt den ledes i Forbindelse med en Sammenslutning af anerkendte Sygekasser og i øvrigt opfylder de nedenfor anførte Betingelser, med Sundhedsministeriets Godkendelse undergive sig Kontrol af Direktøren for Sygekassevæsenet. En i Henhold hertil godkendt Sygeforening har Ret til at betegne sig som statskontrolleret Fortsættelseskasse.

For samme stedlige Omraade kan kun godkendes een statskontrolleret Fortsættelseskasse. Direktøren for Sygekassevæsenet skal virke for, at ethvert Omraade, for hvilket der er oprettet en anerkendt Sygekasse, til enhver Tid omfattes af en statskontrolleret Fortsættelseskasse.

Foreningens Virksomhed maa alene omfatte Ydelse af Sygehjælp og skal være grundet paa Medlemmernes gensidige Ansvar. Foreningens Bestyrelse skal vælges af Foreningens Medlemmer.

Foreningen skal give Adgang til Optagelse for bemidlede Personer i Alderen mellem 14 og 40 Aar, der opfylder de i Foreningens Vedtægt nærmere angivne Helbreds-betingelser. Det kan i Foreningens Vedtægt fastsættes, at Personer paa indtil 50 Aar kan optages i Foreningen, jfr. dog Bestemmelsen i § 6, sidste Stykke, om Aldersgrænse ved Optagelsen som Betingelse for eventuel senere Overgang til en statsanerkendt Sygekasse. Endvidere skal Foreningen give Adgang til Optagelse — uden Hensyn til Helbred og til vedtægtsmæssige Aldersgrænser — af Personer, der paa Grund af forbedrede økonomiske Forhold ikke længere kan være ubemidlede,

nydende Medlemmer af en anerkendt Sygekasse, medmindre der til Sygekassen er knyttet en Afdeling for bemidlede, nydende Medlemmer, i hvilket Tilfælde Foreningen kan vægre sig ved at optage den paagældende bemidlede Person som Medlem, jfr. § 6, Stk. 4, sidste Punktum. Samtlige Personer, der den 1. April 1929 var Medlemmer af en Sygeforening, der opnaar Godkendelse som Fortsættelseskasse, kan vedblive at være Medlemmer af Foreningen efter Godkendelsen, uanset om de ikke ved Optagelsen opfyldte Betingelserne for fremtidig Optagelse, men kun saadanne tidligere Medlemmer, der inden 6 Maaneder efter nærværende Lovs Ikrafttræden fremskaffer Lægeattest for, at de opfylder Foreningens Helbreds-betingelser eller var overført fra en statsanerkendt Sygekasse, har Ret til den i § 6, sidste Stykke, omhandlede Optagelse uden Hensyn til Alder og Helbred i en statsanerkendt Sygekasse. I de første 6 Maaneder efter denne Lovs Ikrafttræden skal Foreningen være pligtig til at optage bemidlede Personer indtil det fyldte 50de Aar, naar de opfylder Helbreds-betingelserne; samtlige disse Medlemmer har Ret til den i § 6, sidste Stykke, omhandlede Overgang uden Hensyn til Alder og Helbred til en statsanerkendt Sygekasse.

Hvor særlige Forhold gør sig gældende med Hensyn til den paagældende Unndladelse af at søge Optagelse inden den i Foreningens Vedtægt fastsatte Aldersgrænse, skal Foreningens Bestyrelse med Samtykke af Direktøren for Sygekassevæsenet kunne meddele Tilladelse til, at en Person, der har overskredet nævnte Aldersgrænse, optages i Foreningen, forudsat at Optagelsen efter hans Helbredsforhold skønnes forsvarlig, hvorhos under ganske særlige Forhold Direktøren for Sygekassevæsenet kan tillægge Personer, der ved deres Optagelse i Foreningen var over 40 Aar, Ret til den i § 6, sidste Stykke, omhandlede Overgang uden Hensyn til Alder og Helbred til en statsanerkendt Sygekasse, forudsat, at de ikke har en saadan Ret i Henhold til de særlige Bestemmelser i foranstaaende Stykke eller denne Paragrafs Stk. 10.

Foreningens Vedtægter skal godkendes af Direktøren for Sygekassevæsenet. Direktøren kan til enhver Tid kræve sig Foreningens Bøger, Regnskaber m. m. forelagt og skal

til enhver Tid have Adgang til at gøre sig bekendt med Foreningens hele Virksomhed. De nærmere Regler for Tilsynet fastsættes af Ministeren for Sundhedsvæsen; det vil i disse Regler bl. a. være at fastsætte, at Kontingentet i statskontrollerede Fortsættelseskasser skal være af en saadan Størrelse, at det efter foreliggende Erfaringer er tilstrækkeligt til Fyldestgørelse af Foreningens Forpligtelser samt til Dannelse af en efter Direktørens Skøn passende Reservefond, samt at Helbredsbetingelserne for Optagelse i en statskontrolleret Fortsættelseskasse mindst skal svare til de Betingelser, der i Invalideforsikringslovens § 1, Stk. 3, er fastsat for Adgangen til at blive invalideforsikret uden forudgaaende Ansøgning, samt at der ikke i Vedtægterne maa indeholdes Opsigelsesbestemmelser, der efter Direktørens Skøn er ubillige.

Hvis en statskontrolleret Fortsættelseskasse ikke overholder de for Tilsynet fastsatte Betingelser, saavel som naar den ikke kan anses for at være i Stand til at opfylde sine Forpligtelser, eller dens Virksomhed befindes ikke at foregaa i Overensstemmelse med de for Foreningen gældende Bestemmelser samt under Iagttagelse af den fornødne Paa-passelighed og Orden, og Foreningen ikke efterkommer de i denne Anledning af Direktøren for Sygekassevæsenet givne Anvisninger, kan Ministeren for Sundhedsvæsen efter Indstilling fra Direktøren fastsætte, at Statskontrollen med Foreningen ophører. I Tilfælde af, at Statskontrollen med en Forening ophører, skal Direktøren for Sygekassevæsenet saa vidt muligt foranledige, at der gives Foreningens Medlemmer Adgang til Overførelse til en anden statskontrolleret Fortsættelseskasse.

Naar et Medlem overføres fra en statskontrolleret Fortsættelseskasse til en anerkendt Sygekasse eller omvendt, jfr. § 6, sidste Stykke, og Stk. 4 i nærværende Paragraf, bevarer Medlemmet i et Tidsrum af 6 Uger efter Overførelsen sin Ret til Sygehjælp fra den Fortsættelseskasse eller Sygekasse, hvorfra Overførelsen er sket; fra Udløbet af nævnte Tidsrum har Medlemmet Ret til Sygehjælp fra den Sygekasse eller Fortsættelseskasse, hvortil Overførelsen er sket; er Sygdommen foranlediget ved Ulykkestilfælde, ydes

Hjælpen dog straks fra den Sygekasse eller Fortsættelseskasse, hvortil Overførelsen er sket, jfr. § 20, Stk. 1.

Regler for Overførelse af Medlemmer mellem statskontrollerede Fortsættelseskasser og anerkendte Sygekasser udarbejdes i øvrigt af Repræsentanter for Fortsættelseskasserne i Forbindelse med Sygekassenævnet; disse Regler er bindende for Parterne, naar de godkendes af Ministeren for Sundhedsvæsen. — Endvidere udarbejdes der af Repræsentanter for de statskontrollerede Fortsættelseskasser Regler for Overflytning af Medlemmer mellem disse Fortsættelseskasser indbyrdes, hvilke Regler ligeledes er bindende, naar de godkendes af Ministeren for Sundhedsvæsen.

En Sygeforening, der var oprettet inden den 1. Oktober 1928, men som ikke opfylder de ovenfor i Stk. 1 og 2 fastsatte Betingelser for at godkendes som Fortsættelseskasse, kan opnaa Tilladelse til at være undergivet Direktørens Tilsyn og dermed Ret til at betegnes som statskontrolleret Sygeforening, for saa vidt Foreningen indgiver Andragende derom inden 3 Maaneder efter Lovens Ikrafttræden, og Sundhedsministeren skønner, at det efter Foreningens Omfang og Virkemaade vil være ønskeligt, at den opretholdes som statskontrolleret, jfr. dog Bestemmelsen i § 6, sidste Stykke, om Aldersgrænse ved Optagelsen som Betingelse for eventuel senere Overgang til en statsanerkendt Sygekasse. Foreningen maa da underkaste sig de samme Vilkaar, som er fastsat foran i Stk. 3, 4, første og andet Punktum, 6, 7 og 9, første Punktum, for Fortsættelseskasser. Samtlige Personer, der den 1. April 1929 var Medlemmer af en saadan Forening, kan vedblive at være Medlemmer, uanset om de ikke ved Optagelsen opfyldte Betingelserne for fremtidig Optagelse; men kun saadanne tidligere Medlemmer, der ved deres Optagelse i Foreningen var under 40 Aar, og som inden 6 Maaneder efter nærværende Lovs Ikrafttræden fremskaffer fornøden Lægeattest for, at de opfylder Foreningens Helbredsbetingelser, har Ret til den i § 6, sidste Stykke, omhandlede Overgang uden Hensyn til Alder og Helbred til en statsanerkendt Sygekasse. Der skal efter nærmere af Ministeren for Sundhedsvæsen fastsatte Regler af de i § 9 omhandlede Udvalg, første Gang inden 6 Maaneder efter nærværende Lovs Ikrafttræden, føres Kontrol med,

om Foreningens Medlemmers økonomiske Forhold ændres saaledes, at de er berettigede til Optagelse i en statsanerkendt Sygekasse. For saa vidt et Medlem saavel i Henseende til Indtægt som Formue kommer under Sygekasse-lovens Grænser, skal hans Opmærksomhed henledes paa, at han har Ret til Optagelse i en statsanerkendt Sygekasse. Foretrækker vedkommende Medlem at forblive som Medlem af Foreningen, mister han Retten til senere at overføres til en statsanerkendt Sygekasse.

Meddelelse om, at en Fortsættelseskasse eller en Sygeforening er taget under Statskontrol, offentliggøres af Sundhedsministeren. For Tilsynet udredes en Statskassen tilfaldende aarlig Afgift, hvis Størrelse fastsættes af Sundhedsministeren.

Direktøren for Sygekassevæsenet aflægger i sin aarlige Indberetning til Ministeren for Sundhedsvæsen (jfr. § 31, sidste Stykke) tillige Beretning om de statskontrollerede Fortsættelseskasser og Sygeforeningers Virksomhed.«

Som foran nævnt ændredes det af Ministeren forelagte Lovforslag paa flere Punkter i Folketinget efter Forslag dels af Udvalget, dels af dettes Flertal.

Udvalget udsendte Spørgsmaal til de 739 statsanerkendte Sygekasser, som har bemidlede Afdelinger, om de ønskede disse Afdelinger bevaret. Der indkom Svar fra 643 Kasser; heraf svarede 384 med 9 966 bemidlede Medlemmer ja, medens 259 Kasser med 5 157 bemidlede Medlemmer svarede nej. Efter Svarene var hele Udvalget enigt om, at de hidtilværende bemidlede Afdelinger ved de statsanerkendte Sygekasser i Fremtiden kan bevares, naar de mindst har 15 Medlemmer, under særlige Forhold ogsaa med et lavere Medlemstal, og stillede Forslag herom, ligesom Udvalget paa en Række andre Punkter stillede Ændringsforslag navnlig vedrørende Ordningen af de statskontrollerede Fortsættelseskasser. Derhos henstillede Udvalget til Ministeren at stille Forslag til Ændringer i Loven om Invalideforsikring, saaledes at Medlemmer af statskontrollerede Fortsættelseskasser og statskontrollerede Sygeforeninger kan blive invalideforsikrede. Som foran nævnt stillede Flertallet, Venstre og Konservative, Forslag om at stryge den af Ministeren foreslaaede Pligt for alle Medlemmer af en statsanerkendt Sygekasse til at være Medlemmer af en til Sygekassen knyttet Begravelseskasse, medens Mindretallet støttede Ministerens Forslag ud fra den Forudsætning, at Kasserne her ogsaa kan indskrænke

Vedtagelsen til kun at gælde de efter den foretagne Vedtægtsændring optagne eller tilflyttede Medlemmer. Det samme Mindretal motiverede derhos i Betænkningen, hvorfor det, der paa et andet Punkt ogsaa sympatiserede med Ministerens oprindelige Forslag, var gaaet med til Udvalgets Forslag, og omtalte et under 1. Beh. berørt Forhold »den Uretfærdighed overfor de anerkendte Sygekasser, der skete ved Lovens sidste Revision derved, at det Merforbrug af Medicin, Kasserne havde for de Medlemmer, der er optaget med Reservation for en hyppig tilbagevendende eller uheldelig Sygdom eller Legemssvagthed, fremtidig alene skulde dækkes af Kasserne; men da Ministeren under Udvalgsbehandlingen har skitseret en anden Form for Dækning af denne Merudgift, har Mindretallet frafaldet at stille Forslag om Ændring til Sygekasselovens § 13 om dette Forhold.«

Det konservative Mindretal stillede paa 1 Punkt Ændringsforslag, der forkastedes, og undlod at tiltræde 2 af de af det øvrige Udvalg stillede Forslag, som de dog ikke stemte imod, saa at de vedtoges enstemmigt. Lovforslaget vedtoges enstemmigt saavel i Folketinget som i Landstinget, der intet Ændringsforslag stillede til Folketingets Affattelse.

28. Lov om Tilsyn med Begravelseskasser. (Minister for Sundhedsvæsen *Rubow*). [A. Sp. 2807—C. Sp. 289, 399].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 60). 1. Beh. $\frac{17}{10}$ (F. Sp. 352). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 202 af 14. Juli 1927 om anerkendte Sygekasser (se Side 124). Betænkning (B. Sp. 943) afgiven $\frac{27}{2}$. (Ordfører: Fuglsang). 2. Beh. $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4739). 3. Beh. $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4779). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{13}{3}$ (L. Sp. 1004). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1014). 3. Beh. $\frac{19}{3}$ (L. Sp. 1025). *Loven stadfæstet 27. Marts 1929.* (Lov-Tid. Nr. 60).

Under 30. September 1922 nedsatte Indenrigsministeriet et Udvalg med den Opgave at fremkomme med Forslag til Revision af Lov af 1. April 1905 om Tilsyn med Begravelseskasser, da de i Tidens Løb indvundne Erfaringer havde vist, at den nævnte Lov ikke længere virkede tilfredsstillende

Den 13. Maj 1925 afgav Udvalget Betænkning, af hvilken det fremgaar, at Udvalget har drøftet de forskellige Muligheder, der kunde frembyde sig til Spørgsmaalets Løsning. Udvalget overvejede Spørgsmaalet om gennem Ydelse af Stats-

tilskud til de bestaaende Begravelseskasser at fremme Tilgangen af Medlemmer og forbedre Kassernes Økonomi, men mente trods Sympati for Tanken at burde opgive den under Hensyn til de vanskelige Tider i økonomisk Henseende.

Udvalget var derhos inde paa Tanken om gennem en tvungen Begravelsesforsikring for alle Sygekassemedlemmer at forøge Tilgangen af Medlemmer til Begravelseskasserne, men fandt ikke den Udvej gennemførlig, idet man ansaa det for betænkeligt at knytte dette tvungne Supplement til Sygekassebevægelsen, der i øvrigt er baseret paa Frivilligheden.

Udvalget blev da som en lempeligere Form for tvungen Begravelsesforsikring staaende ved det Forslag, at der skal gives den enkelte Sygekasse Adgang til i dens Vedtægter at indføre en Bestemmelse om, at Optagelse i den med Sygekassen forbundne Begravelseskasse er tvungen for alle Kassens Medlemmer, idet man ad denne Vej mente at kunne gennemføre en forøget Tilgang til Kasserne uden at gribe ind i Kassernes Selvstyre. Det af Udvalget udarbejdede Lovforslag forelagdes af Ministeren og tiltraadtes ogsaa af begge Ting, kun med en enkelt mindre i Folketinget foretagen Ændring.

Lovens væsentligste Indhold er følgende:

Ved Begravelseskasser forstaas efter § 1 saadanne paa Medlemmernes gensidige Ansvar grundede Foreninger, der har til Formaal enten ved Opkrævning af bestemte periodiske Bidrag eller paa anden Maade at sikre Udbetaling af en Sum een Gang for alle af ikke udover 500 Kr. i Tilfælde af, at et Medlem eller et af dets Børn under 15 Aar afgaar ved Døden. De paagældende Foreninger maa derhos udelukkende styres af Medlemmerne, ligesom hele Udbyttet af Virksomheden maa indvindes til Fordel for disse og som Regel kun kan tilfalde dem i Form af Begravelseshjælp.

Tilsynet med Begravelseskasser henlægges i § 2 til Direktøren for Sygekassevæsenet.

Under Tilsynet henhører:

- 1) Begravelseskasser, virkende i Forbindelse med Sygekasser eller Sygeforsikringsforeninger, der i Henhold til Sygekasseloven er undergivne Sygekassedirektørens Tilsyn.
- 2) Andre Begravelseskasser, der *enten* yder Begravelseshjælp med et højere Beløb end 100 Kr. *eller* bestaar af flere end 300 Medlemmer.

Begravelseskasser, der ikke i Medfør af foranstaaende Stykke 1 Nr. 2 er undergivne Sygekassedirektørens Tilsyn, er berettigede til at undergive sig dette Tilsyn paa Betingelse af, at de efterkommer de Forskrifter, som det ved Loven er paalagt de under Tilsynet staaende Kasser at iagttage; dog kan Direktøren vægre sig ved at tage en saadan Begravelseskasse under Tilsyn, naar den efter hans Formening ikke virker paa forsvarligt forsikringsmæssigt Grundlag, eller naar Kassens væsentligste Formaal ikke er at yde Begravelseshjælp. Sygekassedirektørens Vægring herved kan indankes for Ministeren for Sundhedsvæsen.

Lov Nr. 299 af 30. Juni 1922 om Livsforsikringsvirksomhed finder ikke Anvendelse paa de i denne Lov omhandlede Begravelseskasser, medmindre Ministeren paa Grund af særlige Forhold efter Forsikringsraadets og Sygekassedirektørens Indstilling træffer Bestemmelse herom for enkelte Kassers Vedkommende, dog at Ministeren i saa Tilfælde kan tillade Afgivelser fra Livsforsikringsloven.

Under særlige Forhold kan Ministeren efter Forsikringsraadets og Sygekassedirektørens Indstilling fastsætte, at en gensidig Forsikringsforening, der, bortset fra, at den yder højere Begravelseshjælp end 500 Kr., i øvrigt opfylder Betingelserne efter § 1 og § 2, undergives Tilsyn efter denne Lov

§ 3 bestemmer, at en Begravelseskasse, der oprettes efter denne Lovs Ikrafttræden, og som er pligtig at undergive sig Tilsynet, maa ikke træde i Virksomhed, forinden den til Direktøren for Sygekassevæsenet har indsendt Anmeldelse, ledsaget af et Eksemplar af dens Vedtægter, der skal omhandle en Række nærmere angivne Punkter.

Samtidig skal Kassen tilstille Direktøren en Fortegnelse over Kassens Medlemmer med Angivelse af disses Navn, Køn og Fødselsaar samt opgive Navn og Adresse paa Bestyrelsens Formand.

Begravelseskasser, der uden at være pligtige dertil ønsker at undergive sig Tilsyn, maa herom indsende Andragende til Direktøren.

Senest 3 Maaneder efter modtagen Anmeldelse skal Direktøren give vedkommende Kasse Meddelelse om, hvorvidt Kassen herefter er taget under Tilsyn.

Inden 6 Maaneder efter denne Lovs Ikrafttræden sender

Direktøren Meddelelse til samtlige Begravelseskasser, der tidligere var undergivne Tilsyn efter Lov Nr. 55 af 1. April 1905, om, hvorvidt Kassen ogsaa er undergivet Tilsyn efter nærværende Lov, eller om Tilsynet med Kassen er bortfaldet ved Lovens Ikrafttræden; i sidstnævnte Tilfælde vil Kassens Opmærksomhed være at henlede paa Bestemmelserne i § 2, Stykke 2.

Efter § 4 er en Begravelseskasse, der er undergivet Sygekassedirektørens Tilsyn efter denne Lov, berettiget til at benævnes: *statskontrolleret Begravelseskasse*. Meddelelse om, at en Begravelseskasse er taget under Tilsyn, offentliggøres af Ministeren.

Begravelseskassernes Regnskabsaar regnes efter § 5 fra 1. Januar til 31. December. Inden Udgangen af hvert Aars Marts Maaned skal Kasserne til Direktøren for Sygekassevæsenet indsende Regnskab samt Beretning om Kassernes Virksomhed i det forløbne Aar.

Det paahviler de Begravelseskasser, der ikke i Løbet af Aarene 1924—1928 har indsendt Medlemsfortegnelse til Direktøren, at indsende en saadan Fortegnelse i Løbet af April 1929, og alle Kasser har derefter Pligt til hvert 5te Aar, inden 1. Juli, at indsende saadan Fortegnelse.

I § 6 fastsættes, at Direktøren gennemgaar Aarsregnskaber og Beretninger og fører i det hele Tilsyn med Kassernes Virksomhed; han er berettiget til at afkræve en Kasse enhver Oplysning og skal til enhver Tid have Adgang til at gøre sig bekendt med Kassens Bøger, Regnskaber og hele Virksomhed, ligesom han skal være berettiget til personlig eller ved Stedfortræder at overvære en Kasses ordinære Generalforsamling.

Direktøren skal være Begravelseskasserne behjælpelig med fornøden Oplysning og Vejledning, navnlig ved Beregningen af Medlemsbidrag, i hvilken Henseende han skal være virksom for, at Kasserne i størst muligt Omfang anvender et ensartet Grundlag for Bidragsberegningen med Anvendelse af Bidragssetser, varierende efter Alderen paa Indmeldelsestidspunktet. Han skal derhos yde sin Bistand ved Oprettelsen af nye Begravelseskasser. Han udarbejder efter Forhandling med Sygekassenævnet (Sygekasselovens § 27) Regler for Overflytning af Medlemmer mellem de statskontrollerede Begravelseskasser.

Efter § 7 skal Direktøren i Løbet af 5-aarige Perioder, første Gang i Aarene 1929—34, gennemgaa hver enkelt Kasses Status; om Udfaldet af Undersøgelsen gives der Kasserne Meddelelse. Dersom Direktøren faar Grund til at formode, at en Kasse vil have Vanskeligheder ved at fyldestgøre sine Forpligtelser, eller finder, at Kassen ikke virker paa et forsikringsmæssigt forsvarligt Grundlag, skal han give Kassen Anvisning paa at forhøje Medlemsbidragene, nedsætte Begravelseshjælpens Størrelse eller træffe andre Foranstaltninger, der efter hans Skøn vil være nødvendige for at tilvejebringe Sikkerhed for, at Kassen kan opfylde sine Forpligtelser. Kassens Bestyrelse skal bringe saadanne Anvisninger til samtlige Medlemmers Kundskab.

Vægrer Kassen sig ved at følge de givne Anvisninger, kan Direktøren efter § 8 give Kassen Paalæg om inden en vis Frist at foretage de foreskrevne Foranstaltninger. Hvis Kassen ikke rettidig efterkommer saadanne Paalæg, kan Ministeren efter Sygekassedirektørens Indstilling fremtvinge Efterkommelse efter Reglerne i nedenstaaende § 10. Maa det antages, at en Kasses økonomiske Stilling er saaledes forringet, at den ikke er i Stand til at opfylde sine Forpligtelser, lader Direktøren foretage en indgaaende Undersøgelse af Kassens Forhold. Saafremt det under denne Undersøgelse bekræftes, at Kassen er ude af Stand til at opfylde sine Forpligtelser, kan Ministeren efter Sygekassedirektørens Indstilling bestemme, at Kassen skal træde i Likvidation. Likvidatorerne udnævnes af Direktøren.

Direktøren afgiver efter § 9 en aarlig Indberetning til Ministeren om samtlige de under Tilsyn værende Begravelseskassers Virksomhed; Udfaldet af de af Direktøren foretagne 5-aarige Statusopgørelser optages i den aarlige Indberetning.

I § 10 fastsættes, at undlader nogen Begravelseskasse i rette Tid at efterkomme de Forpligtelser, der er foreskrevet i Loven, skal Ministeren efter Sygekassedirektørens Indstilling kunne paalægge hver enkelt af de deri skyldige Medlemmer af Bestyrelsen under en daglig eller ugentlig Bøde at opfylde deres Pligt. De saaledes ikendte Bøder inddrives ved Udpantning og kan ikke af Bestyrelsen føres Begravelseskassen til Udgift. Bøderne tilfalder den kommunale Hjælpeskasse paa det Sted, hvor Begravelseskassens Bestyrelse har Sæde.

De Summer, der er sikrede Medlemmer af Begravelseskasser som Begravelseshjælp, kan efter § 11 ikke afhændes eller pantsættes og kan ikke gøres til Genstand for Arrest, Udlæg, Inddragelse under Konkursbehandling eller anden Retsforfølgning.

29. Lov om Kontingentbetalingen paa Aandsvageanstalterne. (Minister for Sundhedsvæsen *Rubow*). [A. Sp. 3927—C. Sp. 55, 83].

Fremsat i *Folketinget* $16/11$ (F. Sp. 1585). 1. Beh. $27/11$ (F. Sp. 2096). 2. Beh. $29/11$ (F. Sp. 2252). 3. Beh. $4/12$ (F. Sp. 2361). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $12/12$ (L. Sp. 487). 2. Beh. $17/12$ (L. Sp. 546). 3. Beh. $19/12$ (L. Sp. 574). *Loven studfæstet 22. December 1928.* (Lov-Tid. Nr. 301).

Ved denne Lov, der ophæver den i sidste Rigsdags-samling vedtagne Lov Nr. 118 af 4. April 1928 om Kontingentbetalingen paa Aandssvageanstalterne, men i øvrigt — bortset fra nedennævnte Ændringer — har samme Indhold som denne, foretages i Henhold til, hvad der under Udvalgsbehandlingen af Loven i Fjor stilledes i Udsigt, se Aarvog 1927—28 S. 166, en Nedsættelse af det Beløb, som af vedkommende Kommune eller private Forsørger skal erlægges som Kontingent for en uformuende aandssvags Ophold og Forplejning paa en af de statsanerkendte Aandssvageanstalter, og som i Fjor blev nedsat fra 600 Kr. til 540 Kr. Nu sættes det til 500 Kr., $5/12$ af de samlede Udgifter, ca. 1 200 Kr. pr. Alumne, og medens efter § 2 i Loven af 1928 Ministerens Bemyndigelse til, for saa vidt Prisforholdene maatte tillade det, at nedsætte Betalingen var begrænset derved, at Bidraget fra Kommunerne ikke maatte være mindre end Statstilskuddet for det sidst forløbne Regnskabsaar, sættes Begrænsningen nu saaledes, at Betalingen fra Kommunerne eller den private Forsørger ikke maa være mindre end $5/12$ af den samlede Betaling for det sidst afsluttede Regnskabsaar.

Det oplystes af Ministeren, at ved den i Fjor vedtagne Lov androg Kommunernes Besparelse ca. 250 000 Kr., og nu vil Besparelserne yderligere udgøre ca. 150 000 Kr.

30. Lov om Ordning af Afløbsforholdene ved Nissum Fjord m. m. (Minister for offentlige Arbejder *Friis-Skotte*). [A. Sp. 6525—C. Sp. 1171, 1529].

Fremsat i *Folketinget* $15/5$ (F. Sp. 5538). 1. Beh. $17/5$ (F. Sp. 5617). 2. Beh. $22/5$ (F. Sp. 5626). 3. Beh. $23/5$ (F. Sp. 5668). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $24/5$ (L. Sp. 1346). 2. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1355). 3. Beh. $30/5$ (L. Sp. 1405). *Loven stadfæstet 17. Juni 1929.* (Lov-Tid. Nr. 143).

Et Forslag om dette Emne blev fremsat i *Folketingets 1. Afdeling* af Minister for offentlige Arbejder *Stensballe* og henvistes til et Udvalg, der indstillede det til Vedtagelse med en Del Ændringer, som alle var Udtryk for, hvad et Udvalg af Lodsejere og Fiskere omkring Nissum Fjord havde ønsket og anset som Vilkaar for en tilfredsstillende Ordning. Paa Grund af Folketingets Opløsning standsedes Lovforslagets videre Behandling (se under Afsnit B. Nr. 27).

I *Folketingets 2. Afdeling* fremsattes Lovforslaget af paa ny af Minister *Friis-Skotte* med de af det tidligere Folketingsudvalg foreslaaede Ændringer og gennemførtes i begge Ting *enstemmigt* i den saaledes foreliggende Skikkelse.

Loven fastsætter følgende:

§ 1. Ministeren for offentlige Arbejder bemyndiges til at lade foretage nedennævnte Foranstaltninger til Ordning af Afløbsforholdene ved Nissum Fjord, nemlig:

1. *Retablering af Thorsminde-Slusen* som en regulerbar Fri-sluse med samtidig Udvidelse af Slusens Vandslug og med Indretning af et mindre Slusekammer til Gennemslusning af den nedenfor ommeldte flydende Sandpumper samt søgaaende Fiskerbaade.
2. *Aabning af Udløbet* fra Slusen til Havet og Sikring af dette Udløb ved tvende mindre Ledeværker.
3. *Anskaaffelse af en flydende Sandpumper* til Brug ved Udløbets Vedligeholdelse.

§ 2. Af *Udgifterne* ved de i § 1 omhandlede Foranstaltninger, hvilke Udgifter i alt er anslaaet til 750 000 Kr., udreder *Statskassen* de to Trediedele, medens Resten udredes af de i Henhold til det gældende Regulativ for Thorsmindestrømmen interesserede *Lodsejere*.

De Beløb, som Lodsejerne skal betale, udredes forskudsvis af *Amtsrepartitionsfonden* for Ringkøbing Amt, som derefter opkræver en aarlig Ydelse til Forrentning og Amortisation hos de paagældende *Lodsejere*.

Saafrømt 15 pCt. af de ovennævnte Lodsejere, som tillige ejer mindst 15 pCt. af det bidragspligtige Areal, inden 6 Uger fra Ikrafttrædelsesdagen for nærværende Lov overfor Ministeriet forlanger Afstemning om, hvorvidt de i § 1 ommeldte Arbejder skal udføres eller ej, vil disse Arbejder ikke blive bragt til Udførelse, før 60 pCt. af de paagældende Lodsejere, repræsenterende mindst 60 pCt. af det interesserede Areal, overfor Ministeriet ansøger derom og erklærer sig villige til for deres Vedkommende at udrede den ovenomhandlede Trediepart af Udgifterne.

§ 3. *Staten* har *Ejendomsret* og fornøden *Adgangsret* til alle Fjordens Vandarealer og derpaa opstaaende Ogrøde eller Rørskær, beliggende under en skønsmæssigt reguleret Linie i Koten 0 (bestemt i Forhold til Dansk Normal Nul).

Undtaget fra Statens Ejendomsret ifølge foranstaaende er Vandarealer, for hvis Vedkommende det inden 1 Aar fra Lovens Ikrafttrædelsesdag dokumenteres overfor Ministeriet, at de efter en allerede nu eksisterende lovlig *Ejendomsret* tilhører private eller andre.

§ 4. *I hvilket Forhold* de paagældende *Ejendomme* skal deltage i Udredelsen af *Lodsejernes Bidrag*, bestemmes endeligt af en *Kommission* paa 5 Medlemmer, som i dette *Øjemed* nedsættes af Ministeriet for offentlige Arbejder, og som ved sine Forhandlinger har at følge de i Lov af 30. December 1858 for Landvæsenskommissioner fastsatte Regler.

Samme *Kommission* afgør endvidere endeligt, hvorvidt enkelte *Ejendomme* maa antages paa Grund af Anlægene at lide *varig Skade*, og i saa Fald, hvilken *Erstatning* der i den *Anledning* vil være at yde Ejerne.

Erstatningen udredes af *Statskassen* og de i *Anlægene* interesserede *Lodsejere* paa samme *Maade* og i samme *Forhold* som *Anlægsudgiften*.

§ 5. Saafrømt det maatte blive nødvendigt at foretage *tvungen Erhvervelse* af Grunde, bestaaende af *Værker* eller *Bygninger* og *Materialer* m. v., sker denne i *Overensstemmelse* med *Reglerne* i *Forordningen* af 5. Marts 1845.

§ 6. *Den fremtidige Vedligeholdelse* af *Udløbet* og *Tilløbskanalerne* til *Slusen* inde i *Fjorden* samt *Driften* af selve *Sluseanlægget* overtages af *Vandbygningsvæsenet*. Af *Vedligeholdelsesudgifterne* refunderer *Ringkøbing Amtsråd* og de *Kommuner*, der nu yder *Bidrag* til det midlertidige *Udløb*, *Statskassen* i alt 6 000 *Kr.* aarlig.

§ 7. Til som *raadgivende* at bistaa Ministeriet og *Vandbygningsvæsenet* ved *Administrationen* af *Anlægene*, herunder navnlig ved de *Bestemmelser*, der vil være at træffe angaaende *Slusens Brug* med *Hensyn* til *Regulering* af *Vandstanden* og *Saltholdigheden* i *Fjorden*, udnævnes af Ministeriet

for offentlige Arbejder *et Udvalg paa 5 Medlemmer*, hvoraf 1 Medlem udpeges af Ministeren for offentlige Arbejder, 1 Medlem af Landbrugsministeren, 1 Medlem af Ringkøbing Amtsraad, 1 Medlem af de interesserede Lodsejere og 1 Medlem af Fiskeriorganisationerne ved Fjorden. Formanden beskikkes af Ministeren for offentlige Arbejder.

For Udvalgets Virksomhed affatter Ministeriet for offentlige Arbejder et Regulativ.

§ 8. Til *Opførelse af Diger til Beskyttelse af Arealer ved Nissum Fjord* kan der paa Finansloven bevilges Tilskud paa indtil $\frac{1}{3}$ af de Udgifter, der er forbundet med Opførelsen af Digerne i Overensstemmelse med Forskrifterne i Lov Nr. 53 af 10. April 1874, for saa vidt behørig oplyst Andragende derom fremsættes for Ministeriet for offentlige Arbejder inden 5 Aar efter Fuldførelsen af de i § 1 nævnte Foranstaltninger.

§ 9. *Bestemmelsen i Lov Nr. 71 af 29. Marts 1925 om Ordning af Afløbsforholdene ved Ringkøbing Fjord m. m., § 2, Stk. 2, hvorefter Aflob for Staby Sogns Vedkommende vil kunne tilvejebringes til Nissum Fjord, ophæves.*

Ordførere i Folketinget: Marinus Sørensen (S.), Krag (V.), Vesterager (K. F.) og Jens Jensen (R. V.), der alle anbefalede den nu vedtagne Lov.

Ordførere i Landstinget: Degnbol (V.), Jensen (Aale) (S.), S. Rasmussen (K. F.) og Hans Nielsen (R. V.), der ligeledes alle hilste denne Lov med Glæde og anbefalede den til hurtig Vedtagelse.

Det oplyses i Bemærkningerne til det af Minister Friis-Skotte fremsatte Lovforslag, at *Udgifterne ved Gennemførelsen af de omhandlede Arbejder antages at ville fordele sig saaledes for de paagældende Finansaar:*

1.	Finansaar 1928—29 (jfr. Forslag til Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret 1928—29 Til § 16 F. Som V. 46.)	20 000 Kr.
2.	Finansaar 1929—30	200 000 —
3.	— 1930—31	300 000 —
4.	— 1931—32	122 000 —
	I alt	<u>642 000 Kr.</u>

31. Lov om Afholdelse af Generalforsamling i Privatbanken i København A.-S. (Minister for Industri, Handel og Søfart ad interim *Madsen-Mygdal*). [A. Sp. 2251— C. Sp. 3, 9].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 7). 1. Beh. $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 9). 2. Beh. $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 10). 3. Beh. $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 11). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{3}{10}$ (L. Sp. 23). 2. Beh. $\frac{3}{10}$ (L. Sp. 24). 3. Beh. $\frac{3}{10}$ (L. Sp. 25). *Loven stadfæstet 14. Oktober 1928* (Lov-Tid. Nr. 246).

Ved Loven bemyndiges Handelsministeren til at fastsætte kortere Frister med Hensyn til Indkaldelse af Generalforsamlinger i Privatbanken i København A.-S. end de i Bankens Vedtægter angivne Indkaldelsesfrister.

Lovforslaget — hvis Indhold svarer til en generel Bestemmelse, som er optaget i de i de senere Aar forelagte Banklovsforslag — fremsattes af Hensyn til Ønskeligheden af, at Generalforsamling i Privatbanken i København kunde finde Sted saa hurtigt som muligt til endelig Bekræftelse af den efter Bankens Standsning stedfundne Ordning af dens Kapitalforhold.

32. Lov om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden. (Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*). [A. Sp. 3075 — C. Sp. 149, 401].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 60). 1. Beh. $\frac{17-18}{10}$ (F. Sp. 362, 464). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen, Schrøder, P. Andersen, Sneum, Herald Jensen, J. P. Larsen, Knud Kristensen [Formand], Pinstруп, Jensen (Broby) [Sekretær], Vagn Bro, Julin, Hendriksen, Fibiger, Ibsen, P. Munch). Betænkning (B. Sp. 463) afgiven $\frac{12}{12}$. (Ordfører: Knud Kristensen). 2. Beh. $\frac{10, 11}{1}$ og $\frac{15}{1}$ (F. Sp. 3096, 3166, 3227). 3. Beh. $\frac{23-25}{1}$ (F. Sp. 3570, 3624, 3680). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{30}{1}$ og $\frac{1}{2}$ (L. Sp. 654 og 707). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, Ludvig Christensen, Henriette Crone, Godskesen, Hauch [Formand], Jepsen Christensen, Jeppesen (Drusebjerg), Laurits Knudsen, Lyngsie, Carl F. Madsen, Rasmus Nielsen, Stegger Nielsen, Ch. Petersen, Inger Gautier Schmit, Schovelin [Sekretær]). Betænkning (B. Sp. 1873) afgiven $\frac{13}{3}$. (Ordfører Hauch). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1015). 3. Beh. $\frac{20}{3}$ (L. Sp. 1135). *Loven stadfæstet 27. Marts 1929*. (Lov-Tid. Nr. 70).

Den vedtagne Lov har følgende Indhold:

§ 1. Kollektive Aftaler, som paa uberettiget Maade begrænser den enkeltes frie Adgang til Erhverv eller Arbejde, kan ikke tillægges Retsvirkning ved Domstolene.

§ 2. Ved Bedømmelsen af, om en kollektiv Aftale har den i § 1 angivne Karakter eller ej, kan Domstolene, naar Begæring derom fremsættes, tilkalde særlige sagkyndige. De tilkaldte er pligtige at møde og vil have at afgive en Erklæring i Sagen.

De i Lov om Rettens Pleje angaaende Syns- og Skønsmand givne Regler vil, med de Lempelser, der følger af Forholdets Natur, være at anvende paa de i Henhold til nærværende Lov tilkaldte sagkyndige.

§ 3. Enhver Art af økonomisk eller personlig Forfølgelse — derunder Boykotning —, som tilsigter paa uberettiget Maade at begrænse den enkeltes frie Adgang til Erhverv eller Arbejde eller hans (hendes) Ret til at være Medlem af eller staa udenfor en Organisation, er ulovlig og paa drager foruden Erstatning for den Skade, nævnte Forfølgelse har tilføjet vedkommende, Bøder af indtil 100 000 Kr. eller simpelt Fængsel. Sagerne er Genstand for saavel offentlig som privat Paatale.

§ 4. De i Lov Nr. 536 af 4. Oktober 1919 om den faste Voldgiftsret omhandlede kollektive Aftaler berøres ikke af nærværende Lov.

§ 5. Nærværende Lov finder i øvrigt Anvendelse paa enhver kollektiv Aftale, om hvis Retsgyldighed der rejses Spørgsmaal ved Domstolene efter nærværende Lovs Ikrafttræden.

Det af Ministeren forelagte Lovforslag var stemmende med det i Folketinget ved 2den Behandling i sidste Samling vedtagne, se Aarbog 1927—28 S. 369, idet der dog, i Overensstemmelse med Udtalelser fra forskellig Side under Lovforslagets 2. Behandling i afvigte Rigsdagssamling, i Forslagets § 2 var foretaget en Ændring, saaledes at Domstolenes eventuelle Tilkaldelse af særlige sagkyndige sker efter Regler, der ganske svarer til de ifølge Retsplejeloven for Syns- og Skønsmand gældende.

Under 1ste Behandling i Folketinget var Partiernes Ordførere de samme som i forrige Samling, og de henviste i det væsentlige til deres tidligere Udtalelser. Udvalget delte

sig ligesom tidligere i et Flertal, Venstre og Konservative, og to Mindretal, henholdsvis Socialdemokrater og Radikale.

Flertallet udtalte, at det kunde i og for sig tiltræde Lovforslaget i den Skikkelse, hvori det blev fremsat, men da der fra anden Side, som er enig i, at en Lovgivning paa det i Lovforslaget omhandlede Omraade vilde være nyttig, ønskedes visse Ændringer og gaves til Kende, at saafremt disse blev foretaget, vilde man være med til at gennemføre Lovforslaget, mente Flertallet det formaalstjenligt at stille de nævnte Ændringsforslag, der ikke i nogen Maade ændrede Lovforslagets Principper.

Det første af disse Ændringsforslag gik ud paa at ændre i Lovforslagets §§ 1 og 3 Ordet »utilbørligt« til: »paa uberettiget Maade«. Herom udtaltes: »Ved dette sidste Udtryk har man ikke alene tænkt paa den juridiske Side af Sagen, paa det, der allerede i Forvejen gennem den bestaaende Lovgivning er stemplet som uberettiget, men ogsaa paa, hvad der efter den almindelige Retsopfattelse maa siges at være uberettiget uden Hensyn til, om det paagældende Forhold i Forvejen i Lovgivningen er kendt ugyldigt eller ulovligt.

Endvidere er det Flertallets Opfattelse, at det ved Bedømmelse af, om en kollektiv Aftale eller en Forfølgelse paa uberettiget Maade begrænser den enkeltes Erhvervs- eller Arbejdsfrihed eller hans Ret til at være Medlem af eller staa udenfor en Organisation, er uden Betydning, om man kan paaberaabe sig Foreningslove eller Organisationsvedtægter til Støtte for sin Handlemaade. Det, man ønsker at hindre, er en Fremgangsmaade, som strider mod den almindelig anerkendte Nærings- og Arbejdsfrihed her i Landet derved, at man — saaledes som det fandt Sted i de gamle Haandværkerlaug, og saaledes som det ogsaa efter Næringsloven af 1857 nu og da forekommer — søger at monopolisere Adgangen til et Erhverv eller Arbejde for en bestemt Kreds af Personer eller Virksomheder uden anden rimelig Grund end den, at man enten ikke ønsker en Forøgelse af Antallet af de Personer, som ernærer sig paa det paagældende Omraade, eller man ønsker at tvinge Folk ind i bestemte Organisationer eller paa anden lignende Maade ønsker at afskære andre fra Erhvervs- og Arbejdsmuligheder. Derimod er det en Selvfølge, at Lovforslaget ikke omfatter de Tilfælde, hvor den enkeltes frie Adgang til et bestemt Erhverv eller Arbejde rent faktisk er begrænset ved, at en Kreds af Personer har erhvervet sig en særlig Adgang til visse Raastoffer, Kendskab til specielle Fremstillingsmetoder, Patentrettigheder eller lignende. Flertallet ønsker heller ikke at ramme de Tilfælde, hvor en Person gaar Glip af et Arbejde, fordi en Sammenslutning af Personer, det være sig nu f. Eks. af religiøs eller filantropisk Natur, giver hverandre en indbyrdes Fortrinsret«.

De øvrige Ændringsforslag vedrørte dels Straffebestemmelserne, der fik en ny Affattelse, dels Lovforslagets § 4, der omredigeredes.

Det socialdemokratiske Mindretal udtalte, at det maatte »paa det stærkeste modsætte sig saavel Forslaget som de af et Flertal stillede nye Ændringsforslag.

Ved at erstatte Ordet »utilbørligt« i §§ 1 og 3 med Ordene »paa uberettiget Maade« gør man Lovens Straffebestemmelser endnu mere uklare og udflydende, ligesom de giver Domstolene endnu videre Spillerum for Fortolkninger.

Mindretallet har i Udvalget søgt at faa opklaret, hvilken Betydning disse nye Ændringsforslag har, men Flertallet kunde ikke give nogen fast og sikker Forklaring. Tværtimod fremsattes flere fra hinanden afvigende Opfattelser.

Denne Usikkerhed, saavel som Flertallets hele vaklende Holdning, har i høj Grad øget Mindretallets Betænkeligheder ved Forslaget. Mange Gange har Flertallet nu ændret Forslaget og flere Gange har det maattet ændre sine egne Ændringsforslag, fordi det kom til Erkendelse af, at Mindretallets Kritik var berettiget. Desværre har disse mange Lapperier kun ført til øget Forvirring, saaledes at hele Ansvarer for Benyttelsen af denne Lov nu væltes over paa Domstolene. Det bliver Domstolene, der ved Dom skal bestemme, hvad der forstaas ved »uberettigede« kollektive Aftaler, der begrænser den enkeltes frie Adgang til Erhverv, ligesom det bliver Domstolene, der skal lovgive om, hvorvidt en Forfølgelse, der tilsigter at begrænse den enkeltes frie Adgang til Erhverv eller hans (hendes) Ret til at være Medlem af en Organisation, er »berettiget« eller uberettiget og som saadan strafværdig til Bøde eller Fængsel. En saadan Myndighed ønsker Mindretallet ikke at tildele Domstolene, først og fremmest, fordi det maa være Rigsdagen, der bestemmer, hvilke Handlinger der er strafbare, men dernæst, fordi en saadan Tilstand hurtigt vil bringe Domstolene ind i saadanne Forhold, at deres Afgørelser anfægtes som paavirkede af Klasseinteresser, og hele vort Retssystemes Autoritet undergraves.

Ved Højesterets Dom i Kolindsundsagen gjorde man et Skridt i denne Retning, men om Højesteret havde haft det foreliggende Forslag til Lov at raade over og havde udnyttet denne, da maatte Retten være gaaet langt videre. Selv om Flertallet nu har foreslaaet § 3 ændret saaledes, at Grundstraffen bliver Bøder indtil 100 000 Kr. og den skærpede Straf Fængsel, saa kunde Retten alligevel have sat ikke blot Landarbejderforbundets Bestyrelse, men endogsaa Generalforsamlingen (flere Hundrede Mennesker) i Fængsel paa ubegrænset Tid. At overlade slige drakoniske Straffebestemmelser til Domstolene, er en alvorlig Fejlskridt.

stemmelser til Domstolene med Paalæg om at finde »beretigede« Forbrydere, de kan anvendes paa, er en Lovgivning, der bør brændemærkes som skadelig og ødelæggende for al Retsbevidsthed i et Land, hvor Befolkningen er saa lovlydig, som Tilfældet er i vort Fædreland.

Ogsaa Ændringsforslag Nr. 4 er uklart affattet. I det foreliggende Forslag hedder det, at »Bestemmelserne i Lov Nr. 536 af 4. Oktober 1919 om den faste Voldgiftsret ikke berøres af denne Lov«. Ifølge Ændringsforslaget er det kun de kollektive Aftaler, der ikke falder ind under Loven, og dette dækker neppe alle de »Bestemmelser«, der omtales i Lovforslaget.

Af disse og mange andre Grunde maa Mindretallet indtrængende fraraade de stillede Ændringsforslag saavel som Lovforslaget. Dette er baade i sin oprindelige Skikkelse som i den ændrede Affattelse i Strid med Grundlovens § 85, hvori det hedder:

»Borgerne har Ret til uden forudgaaende Tilladelse at danne Foreninger i ethvert lovligt Øjemed. Ingen Forening kan ophæves ved en Regeringsforanstaltning. Dog kan en Forening foreløbig forbydes, men der skal da straks anlægges Sag imod den til dens Ophævelse«.

Der er her givet fuld Organisationsret, og enhver Organisations Medlemmer har Ret til at beslutte, hvad de vil, naar Formaalet er lovligt. Det vil sige, den enkelte har Ret til frit at forpligte sig og binde sig, som han finder det rigtigt. Men denne grundlovsmæssige Ret ophæves delvis ved Lovforslagets § 1, der simpelt hen ophæver de Underskrifter, der er givet en kollektiv Aftale. Ved denne Bestemmelse vil der opstaa den største Forvirring særlig indenfor Haandværkets Organisationer, idet disse aldrig vil kunne slutte nogen Aftale eller Overenskomst, uden at de risikerer, at de saakaldte »Smudskonkurrenter« bryder Aftalen og henviser til, at den uberettiget begrænser den enkeltes frie Adgang til Erhverv.

Mindretallet havde ønsket dette og flere andre Forhold grundigt undersøgt og udbedt sig en Række Spørgsmaal videresendt til Handelsministeriet, men Flertallet nægtede brutalt at fremme disse Spørgsmaal.«

Der nævnes saa som Eksempel paa, hvad Mindretallet ønskede oplyst, en Skrivelse fra De samvirkende danske Landboforeninger til Handelsministeriet. Denne Skrivelse, hvori det gøres gældende, at Landsbysmedene søges tvungne ind i Smedeorganisationerne — hvilket nærmere belyses —, aftrykkes i Betænkningen, og Mindretallet oplyser, at det havde fremsat Ønske om at faa disse Forhold nærmere undersøgt, men at Flertallet modsatte sig det. Det udtales

»Af det her fremførte fremgaar tilstrækkelig tydeligt, at den ene Del af det foreliggende Lovforslag er vendt mod Haandværksstanden, men den vil lige saa stærkt ramme de mindre handlende, der aldrig mere kan være sikre paa, at selv rimelige Prisaftaler overholdes. — — — Men nu som før vender Lovforslagets haarde Haand nedad mod Arbejderne og deres Organisationer. De strenge Bøde- og Fængselsstraffe er tiltænkt Arbejderne, der skal lammes af Loven, naar de vender sig mod deres værste Undertrykkere.

Mindretallet protesterer derfor vedblivende mod denne Lov som en Klasselov, der med Rette af Professor Vinding Kruse er stemplet som enestaaende i hele Verden. Loven er saa meget mere oprørende, som de danske organiserede Arbejdere aldrig har misbrugt deres Magt og paatvunget Samfundet store og ødelæggende Arbejdskrige.«

Det radikale Mindretal mente, »at Forslaget, hvis det ændres som foreslaaet af Flertallet, vil være lige saa utilfredsstillende, som Forslaget var i Fjor. I Stedet for det uklare Ord »utilbørlig« er sat Udtrykket »paa uberettiget Maade«. Dette maa naturligt forstaas som ensbetydende med »retsstridig«; i saa Fald vilde Loven blive indholdsløs, idet den kun vilde fastslaa, at hvad der er retsstridigt, er ulovligt; dertil behøves ingen Lovgivning. Ministeren og Udvalgets Flertal fortolker imidlertid Udtrykket »paa uberettiget Maade« saaledes, at det skal betyde omtrent det samme som »utilbørlig«, uden at man har kunnet faa nogen Forklaring paa, hvorved de mener, at dette Udtryk er afvigende fra det tidligere. Hvis Forslaget vedtages i den nu foreslaaede Skikkelse, vil dets hele Indhold være afhængigt af et enkelt Udtryk, der af Minister og Flertal fortolkes paa en anden Maade end den, hvorpaa det ellers forstaas i Lovgivning og almindelig Sprogbrug. — Mindretallet maa mene, at Rigsdagen ikke kan være bekendt at lovgive paa en saadan Maade. Naar Flertallet har maattet gribe dertil, ser Mindretallet deri et Udtryk for, at Ministeriet og Flertallet vedblivende har set sig ude af Stand til at tilvejebringe et Forslag, der er egnet til at begrænse de Overgreb, hvortil den ene eller anden Art af Organisation kan friste. Mindretallet maa derfor vedblivende mene, at en saglig Forberedelse gennem Overvejelser af Jurister og Repræsentanter for de særlig interesserede er fornøden, før der skrides til Lovgivning paa dette Omraade. Mindretallet har derfor, ligesom i Fjor, stillet Forslag om, at der nedsættes et Udvalg til Overvejelse af hele dette Spørgsmaal. Af Hensyn til Ønsker fremkomne under Forhandlingen i Fjor har Mindretallet foreslaaet til de andre Medlemmer af Udvalget at føje to Medlemmer valgte af det rets- og statsvidenskabelige Fa-

kultet«. — Mindretallet stillede saaledes Ændringsforslag om en ny Affattelse af Lovforslaget af omtrent samme Indhold som i Fjor, hvilket Forslag det socialdemokratiske Mindretal erklærede at kunne stemme for, »selv om man er af den Opfattelse, at hele dette Spørgsmaal bør henlægges, indtil det internationale Arbejdsbureau i Genève har fundet en Form, der vinder Tilslutning fra alle Sider«.

Ved 2den Beh. forkastedes det radikale Mindretals Ændringsforslag med 73 St. (Venstre, Konservative — undtagen Fraenkel og H. F. Ulrichsen, der undlod at stemme —, Orla-Jensen og Retsforbundets 2 Medlemmer) mod 68 (Socialdemokrater, Radikale, Holstein og Schmidt), 8 var fraværende. Flertallets Ændringsforslag vedtoges med 74 St., idet 66 afholdt sig fra at stemme. — Ved 3die Beh. anbefalede først Ordføreren at stemme for Lovforslaget, hvorefter Hans Nielsen efter udførligt at have udtalt sig imod det, særlig om dets Forhold til det nye Straffelovsudkast, stillede følgende Forslag: »Folketinget beslutter at standse Behandlingen af Forslag til Lov om Værn for Erhvervs- og Arbejdsmfriheden samt at oversende dette Lovforslag til Overvejelse i det af Folketinget valgte Udvalg til Behandling af Forslag til borgerlig Straffelov«.

Venstres og Konservatives Ordførere fraraadede dette, hvorimod P. Munch for de Radikale anbefalede det. Det forkastedes ved Navneopraab — ~~eider at der først var afgivet~~ 69 St. for det og 72 imod det — med 73 St. (Venstre og Konservative undtagen Fraenkel, der svarede Stemmer ikke, og Orla Jensen) mod 69 (Socialdemokrater, Radikale, Holstein og Schmidt), Willesen og Axel Dam svarede Stemmer ikke. 4 var fraværende. Ved Afstemningen om selve Lovforslaget vedtoges det ved Navneopraab med 73 St. (Venstre, Konservative undtagen Fraenkel, Larsen-Badse, H. F. Ulrichsen og Bouet, der svarede Stemmer ikke, Willesen, Axel Dam og Orla-Jensen) mod 70 (Socialdemokrater, Radikale, Holstein og Schmidt). 2 var fraværende.

I Landstinget anbefales Lovforslaget af Venstres og Konservatives Ordførere, henholdsvis Hauch og Schovelin, medens Carl F. Madsen for Socialdemokraterne og Jeppesen (Drusebjerg) for de Radikale udtalte sig imod det. I Udvalget var Stillingen ligesom i Folketinget. Flertallet (Venstre og Konservative) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Socialdemokraterne nævnte i Betænkningen Henvendelser fra Erhvervsorganisationerne, som overfor Udvalget havde fraraadet Lovforslaget, og redegjorde for nogle Spørgsmaal, som Mindretallet for »at faa en nærmere Forklaring paa, hvad Meningen er med Lovforslaget, og hvor langt det rækker« havde rettet til Handelsministeriet med An-

modning om en nærmere Forklaring af §§ 1, 3 og 4, samt Ministeriets Svar herpaa. Mindretallet sluttede sin Betænkning saaledes: »Da det ved Forhandlingerne i Udvalget og med Ministeren for Industri, Handel og Søfart ikke har været muligt at faa tilfredsstillende Oplysninger om Rækkevidden af det foreliggende Lovforslag, og da de opførte Straffebestemmelser er af en Beskaffenhed, som neppe noget andet Land, selv ikke Lande med en ringe Kultur, har Sidestykke til, skal Mindretallet i Henhold til det fremførte, og idet det henviser til det socialdemokratiske Mindretals Udtalelser i den af Folketingsudvalget afgivne Betænkning (Tillæg B. Sp. 465), og hvortil nærværende Mindretal fuldt ud slutter sig, fraraade Lovforslagets Vedtagelse.«

Det radikale *Mindretal* forbeholdt sig at begrunde sin Stilling ved Sagens videre Behandling i Landstingssalen og udtalte sig i Overensstemmelse med Partiets Stilling i Folketinget om, at Sagen ikke er moden til Løsning, hvorfor de Radikale vilde stemme imod Lovforslaget. Dette vedtoges ved 3die Beh. ved Navneopraab med 40 St. (Venstre og Konservative) imod 35 (Socialdemokrater, Radikale og Patursson). 1 var fraværende.

33. Lov om Ændring i Lov Nr. 89 af 31. Marts 1928 om Driftsloa til Haandværkere. (Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*). [A. Sp. 4321—C. Sp. 183].

Fremsat i *Folketinget* $31\frac{1}{1}$ (F. Sp. 3826). 1. Beh. $\frac{5}{2}$ (F. Sp. 4019, jfr. 4005). 2. Beh. $\frac{7}{2}$ (F. Sp. 4092). 3. Beh. $\frac{13}{2}$ (F. Sp. 4270). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{20}{2}$ (L. Sp. 860, jfr. 854). 2. Beh. $\frac{22}{2}$ (L. Sp. 868). 3. Beh. $\frac{27}{2}$ (L. Sp. 870). *Loven stadfæstet 27. Marts 1929*. (Lov-Tid. Nr. 74).

Loven har et Indhold, der svarer til den nedenfor under Nr. 34 nævnte, og gaar ud paa, at der til Raadighed til Udlaan stilles for hvert af Finansaarene 1928—29 og 1929—30 af Erhvervenes Laanefond et Beløb af 1 Mill. Kr., saaledes at et i det ene Finansaar ikke anvendt Beløb kan overføres til det følgende Finansaar og anvendes efter denne Lovs Regler udover de for dette Aar bevilgede 1 Mill. Kr.

Ligesom den ovenfor nævnte Lov om Udlaan til Industrien har Loven af 31. Marts 1928 om Driftsloa til Haandværkere faktisk kun virket i Finansaaret 1928—29.

I den forløbne Del af nævnte Finansaar er der indgaaet 379 Andragender om Driftslaan til Haandværkere med et samlet Beløb af 1 276 700 Kr.; af disse Andragender er 205 til et samlet Beløb af 793 400 Kr. afslaaet, 150 til et samlet Beløb af 430 300 Kr. bevilget, og 24 til et samlet Beløb af 53 000 Kr. henstaar uafgjort. Af de 150 bevilgede Laan er 48 til et samlet Beløb af 131 200 Kr. kommet til Udbetaling, og af de resterende 102 bevilgede Laan maa Hovedparten antages at komme til Udbetaling i den allernærmeste Fremtid, medens Resten af dem ikke vil komme til Udbetaling foreløbig. Blandt de 24 Andragender, som henstaar uafgjort, maa omkring Halvdelen antages at kunne bevilges.

Af Hensyn til disse Forhold og til, at der stadig indkommer nye Andragender, som det vil være ønskeligt at kunne imødekomme, har Ministeriet — om end det maa mene, at Forholdene nu ligger saaledes, at der rimeligvis ikke i Finansaaret 1929—30 vil vise sig at være Anledning til i større Omfang end hidtil at yde Laan af den ommeldte Art — anset det for ønskeligt, at der aabnes Mulighed derfor.

34. Lov om Ændring i Lov Nr. 90 af 31. Marts 1928 om Driftslaan til Industrivirksomheder. (Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*). [A. Ap. 4325—C. Sp. 185].

Fremsat i *Folketinget* $31/1$ (F. Sp. 3827). 1. Beh. $5/2$ (F. Sp. 4005). 2. Beh. $7/2$ (F. Sp. 4091). 3. Beh. $13/2$ (F. Sp. 4270). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $20/2$ (L. Sp. 854). 2. Beh. $22/2$ (L. Sp. 867). 3. Beh. $27/2$ (L. Sp. 869). *Loven stadfæstet 27. Marts 1929*. (Lov-Tid. Nr. 73).

Ved Loven stilles der — i Lighed med, hvad der bevilgedes ved Lov Nr. 90 af 31. Marts 1928 for Finansaarene 1927—28 og 1928—29 — til Raadighed til Udlaan for hvert af Finansaarene 1928—29 og 1929—30 af Erhvervenes Laanefond et Beløb af 2 Mill. Kr., saaledes at et i det ene Finansaar ikke anvendt Beløb kan overføres til det følgende Finansaar og anvendes efter denne Lovs Regler ud over de for dette Aar bevilgede 2 Mill. Kr.

Af Ministeren oplystes, at Loven af 31. Marts 1928 traadte saa sent i Kraft, nemlig 31. Marts, at der overhovedet ikke kunde arbejdes med den i Finansaaret 1927—28, og den har derfor kun kunnet komme til Anvendelse for et enkelt

Aar, nemlig 1928—29. I den forløbne Del af nævnte Finansaar er der indgaaet 113 Andragender om Driftslaan til Industrivirksomheder med et samlet Laanebeløb af 5 529 000 Kr.; af disse Andragender er 77 til et samlet Beløb af 3 252 800 Kr. afslaaet, 20 til et samlet Beløb af 1 050 800 Kr. bevilget, og 16 til et samlet Beløb af 1 227 000 Kr. henstaar uafgjort. Af de 20 bevilgede Laan er 10 til et samlet Beløb af 267 500 Kr. kommet til Udbetaling, og af de resterende 10 bevilgede Laan maa de fleste antages at komme til Udbetaling i den allernærmeste Tid, medens nogle af dem ikke vil komme til Udbetaling foreløbig. Blandt de 16 Andragender, som i Øjeblikket henstaar uafgjort, maa nogle antages at kunne bevilges. Naar et saa forholdsvis ringe Antal af de indkomne Ansøgninger har kunnet bevilges, skyldes det i en ret væsentlig Grad den i Lovens § 1 indeholdte Bestemmelse om, at der ved Ydelsen af Laan skal tages Hensyn til, at der ikke paaføres bestaaende indenlandske Virksomheder en usund Konkurrence. Denne Bestemmelse maa vel antages i stigende Grad at virke hæmmende ved Uddelingen af Laan, men der fremkommer dog stadig Ansøgninger, som det vil være ønskeligt at kunne imødekomme. Forhandlingen ved 1. Behandling drejede sig væsentligt om Grunden til Lovens ringe Benyttelse, derunder den strenge Kritik, som udøvedes fra det paagældende Udvalgs og Industriraadets Side overfor Andragender.

35. Lov om Tillæg til Lov om Handelsregistre, Firma og Prokura af 1. Marts 1889. (Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*). [A. Sp. 3391—C. Sp. 151. 187].

Fremsat i *Landstinget* $17/10$ (L. Sp. 75). 1. Beh. $26/10$ (L. Sp. 201, jfr. 100). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Aktieselskaber (se Side 294). Betænkning (B. Sp. 815) afgiven $18/1$. (Ordfører: Bækgaard). 2. Beh. $23/1$ (L. Sp. 637). 3. Beh. $25/1$ (L. Sp. 643). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $5/2$ (F. Sp. 4003). 2. Beh. $7/2$ (F. Sp. 4091). 3. Beh. $13/2$ (F. Sp. 4270). *Loven stadfæstet 27. Marts 1929.* (Lov-Tid. Nr. 72).

Nærværende Lov fastsætter:

1. *Naar der i 10 Aar ikke er foretaget nogen Anmeldelse vedrørende et i et Handelsregister optaget Firma, og en Henvendelse fra Registreringsmyndigheden ved anbefalet Brev*

til de til Registeret anmeldte Indehavere eller Bestyrelsesmedlemmer efter den for dem angivne Adresse er forblevet ubesvaret, kan Registreringsmyndigheden ved Bekendtgørelse i Statstidende med 3 Maaneders Varsel opfordre de paagældende til at oplyse, om Firmaet fremdeles bestaar. Naar Fristen er udløbet, uden at saadan Oplysning er modtaget, *udslettes Firmaet af Registeret*, hvorhos Bekendtgørelse herom sker i Statstidende. (Tidligere kunde saadan Udslettelse kun ske ved Dom i en i dette Øjemed rejst Retssag. — Ifølge § 52 i Lov om Aktieselskaber af 29. September 1917 gælder med Hensyn til Udslettelse af Aktieselskabs-Registeret en lignende Ordning som fastsat i nærværende Lov for Handelsregistre).

2. For saa vidt *Anmeldelse til Handelsregisteret* ikke sker ved personligt Møde, skal Anmeldernes Underskrifter bekræftes af en *Notarius*, en *Sagfører* eller to *Vitterlighedsvidner*. (Tidligere skulde Underskrifterne være notarialt bekræftede. — Med Hensyn til *Anmeldelse til Aktieselskabs-Registeret* gælder ingen saadan Regel, men i § 16 i det fremsatte Lovforslag om Aktieselskaber foreslaas en tilsvarende Bestemmelse som den her for Handelsregistre vedtagne).

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

36. Lov om Ændring i Lov Nr. 69 af 1. April 1912 om Vragning af Fisk paa Færøerne. (Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*). [A. Sp. 4001—C. Sp. 303, 357].

Fremsat i *Landstinget* ²⁸/₁₁ (L. Sp. 352). 1. Beh. ⁵/₁₂ (L. Sp. 429). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Johs. Clausen, Degnbol [Form.], Godskesen, Hauch, Albert Jensen, Carl Jensen, H. P. Jensen, M. C. Jensen, Josiassen, Laurits Knudsen, Lange [Skr.], Lewinsky, Hans Nielsen, Rasmus Nielsen, Sørensen-Egaa). Betænkning (B. Sp. 983) afgiven ²⁷/₂. (Ordfører: Degnbol). 2. Beh. ⁶/₃ (L. Sp. 912). 3. Beh. ⁸/₃ (L. Sp. 996). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ¹²/₃ (F. Sp. 5002). 2. Beh. ¹⁴/₃ (F. Sp. 5061). 3. Beh. ¹⁵/₃ (F. Sp. 5097) *Loven stadfæstet 27. Marts 1929.* (Lov-Tid. Nr. 71).

Loven gaar i Overensstemmelse med en fra Færøernes Lagting modtagen Indstilling ud paa at lempe de nugældende Regler om Vragning af Saltfisk, saaledes at det ikke længere paabydes at lade Saltfisk vrage, o: vurdere og klassificere, der sendes andre Steder hen end til Portugal, Spanien, Italien eller andre Middelhavslande samt til de Forenede Stater i Amerika.

Loven har navnlig til Hensigt at lette Eksporten af Klipfisk fra Færøerne til København og England og er motiveret ved, at tvungen Vragning af Fisk, der eksporteres hertil, er unødvendig.

I det af Ministeren fremsatte Lovforslag var de Forenede Stater i Amerika ikke medtaget blandt de Lande, overfor hvilke Vragning skal finde Sted, men en Bestemmelse derom indsattes under Udvalgsbehandlingen i Landstinget.

37. Lov om Likvidation af Aktieselskabet Skive Bank. (Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*). [A. Sp. 4119—C. Sp. 79, 85].

Fremsat i *Folketinget* $19/12$ (F. Sp. 2956). 1. Beh. $19/12$ (F. Sp. 2957). 2. Beh. $19/12$ (F. Sp. 2960). 3. Beh. $19/12$ (F. Sp. 2961). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19/12$ (L. Sp. 576). 2. Beh. $19/12$ (L. Sp. 577). 3. Beh. $19/12$ (L. Sp. 578). *Loven stadfæstet 20. December 1928.* (Lov-Tid. Nr. 293).

A/S Skive Bank standsede sine Betalinger den 1. Oktober 1928 og traadte i Likvidation. Uro om Banken vanskeliggjorde imidlertid Gennemførelsen af Afviklingen og Opnaaelsen af en Ordning, efter hvilken Indskyderne kunde opnaa en snarlig à Conto-Udbetaling paa deres Tilgodehavende.

Under Hensyn hertil er nærværende Lov givet; og den gennemfører en lignende Ordning med Hensyn til Skive Banks Likvidation som Lov Nr. 299 af 6. December 1924 om Aktieselskabet Københavns Diskontobanks og Revisionsbanks Likvidation (Aarvog 1924—25, Side 229) og Lov Nr. 227 af 8. August 1925 om Likvidation af den danske Andelsbank, Andelsselskab med begrænset Ansvar (Aarvog Overordentlig Samling 1925, Side 28).

Dog har man under Hensyn til Skive Banks mindre Omfang fundet det tilstrækkeligt, at Likvidationskomiteen bliver paa 5 Medlemmer i Stedet for 7. Yderligere har man fundet det rigtigt ved Loven at bestemme, at Bestemmelserne i Straffelovens § 262, ændret ved Lov Nr. 98 af 10. Maj 1912 § 7, (angaar Forvanskning, Bortskaffelse eller Tilintetgørelse af Forretningsbøger samt Uredelighed eller grove Uordner i Henseende til disses Førelse eller Opbevaring af dem, hvis Bo er kommet under Fallitbehandling) kan anvendes.

Loven, der uden Udvalgsbehandling vedtoges *enstemmigt* i begge Ting, er saalydende:

§ 1. Aktieselskabet Skive Bank likvideres. Likvidationen foretages af en Likvidationskomité. Ministeren for Industri, Handel og Søfart vælger 3 Medlemmer af Komiteen, der snarest suppleres med 2 af Indskyderne i Overensstemmelse med derom af Ministeren fastsatte Regler udpegede Medlemmer*). Likvidationskomiteen vælger en Likvidator.

§ 2. Saa længe Likvidationen vedvarer, kan Begæring om, at Bankens Bo undergives Konkursbehandling, ikke tages til Følge. Bankens Midler kan fra den 1. Oktober 1928 at regne ikke gøres til Genstand for Arrest, Eksekution eller anden Retsforfølgning. — Fra samme Dato at regne anvendes Konkurslovgivningens Regler om Modregning, Afkræftelse og Konkursordenen, ligesom de af Konkurslovens øvrige Regler, der ikke vedrører Behandlingsmaaden, saa vidt muligt finder tilsvarende Anvendelse. Det samme gælder Bestemmelserne i Straffelovens § 262, jfr. Lov Nr. 98 af 10. Maj 1912 § 7.

§ 3. Likvidationskomiteen er berettiget til at optage Forstrækninger til Udbetaling af Dividender til Bankens Kreditorer mod at anerkende, at Laangiverne bliver Massekreditorer i Boet.

§ 4. Ministeren for Industri, Handel og Søfart bemyndiges til at fastsætte de nærmere Regler for Likvidationens Foretagelse og derunder bl. a. give Forskrifter om Regnskabsaflæggelse og Revision samt Afholdelse af Generalforsamling. Revisionen foretages af to af Ministeren valgte Revisorer. — Ved Udfærdigelsen af de fornævnte Regler for Likvidationens

*) Likvidationskomiteen for A/S Skive Bank har faaet følgende S sammensætning: Landsdommer Johannes Hørring, Formand, Bankdirektør Oluf Bech, Proprietær Esper Jepsen, Auktionsholder Ingvor Bruun og fhv. Tømremester og Branddirektør Eriksen-Noer, de to sidstnævnte som Indskyderrepræsentanter.

Foretagelse er Ministeren bemyndiget til at foretage saadanne Afvigelser fra Aktieselskabslovens og Banklovens Bestemmelser, som i saa Henseende paakræves. — Under Likvidationen suspenderes Bankens Vedtægter.

§ 5. Omkostningerne ved Likvidationen, derunder de af Ministeren for Industri, Handel og Søfart for Likvidationskomiteens Medlemmer og Revisorerne fastsatte Honorarer, afholdes forlods af Boets Midler.

§ 6. For saadanne Dokumenter, der maatte blive udstedt ved Belaaning af Fordringer paa Banken, vil der efter derom af Finansministeren nærmere fastsatte Regler kunne tilstaa Stempelbegunstigelse.

§ 7. Denne Lov træder i Kraft straks.

38. Lov om Ændringer i Søloven. (Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*). [A. Sp. 3665—C. Sp. 321, 361, 401].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 226). 1. Beh. $\frac{14}{11}$ (L. Sp. 319). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Bunch [Sekt.], J. V. Christensen, Gisselbæk, A. P. Hansen, Albert Jensen, M. C. Jensen [Formand], Jensen (Aale), Jensen-Stevns, Josiassen, Thomas Larsen, Carl F. Madsen, Rasmus Rasmussen, Schovelin, Steincke, Jens Villemoes). Betænkning (B. Sp. 997) afgiven $\frac{1}{3}$. (Ordfører: M. C. Jensen). 2. Beh. $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 983). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 1001). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{12}{3}$ (F. Sp. 5005). 2. Beh. $\frac{14}{3}$ (F. Sp. 5061). 3. Beh. $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 5098). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 1985) afgiven $\frac{19}{3}$. Eneste Beh. $\frac{20}{3}$ (L. Sp. 1134). *Loven stadfæstet 27. Marts 1929*. (Lov-Tid. Nr. 69).

Ved Loven — og de 3 under Nr. 39, 45 og 47 nævnte Love — muliggøres Ratifikationen af de af Danmark underskrevne internationale Konventioner henholdsvis om Indførelse af visse ensartede Regler angaaende Begrænsning af Rederes Ansvar og om Indførelse af visse ensartede Regler angaaende Søpanterrettigheder og kontraktmæssige Panterrettigheder i Skib. Konventionerne, der er gengivet i Lovforslagets Bemærkninger, er blevet underskrevet i Bryssel af Repræsentanter for en Række Stater henholdsvis i August 1924 og April 1926. Danmarks Repræsentanter var Professor, Dr. juris K. Sindballe og Konsul C. Cloos. Konventionerne er bl. a. tiltraadt af samtlige nordiske Lande, og der har derefter

fundet et Samarbejde Sted mellem Repræsentanter for de nævnte Landes Administrationer med den Opgave at tilvejebringe et ensartet Udkast til de ved Konventionerne nødvendiggjorte Ændringer i de nordiske Sølove. Det af Ministeren forelagte Lovforslag var i Overensstemmelse med det saaledes tilvejebragte Udkast, og det undergik under Behandlingen i Tingene kun nogle enkelte, uvæsentlige Ændringer.

De Ændringer i Søloven af 1. April 1892, som foretages, er væsentligt følgende:

Sølovens 6te Kapitel om Bodmeri og Lovens § 222 ophæves i Lovens Afsnit I. Bodmeriet er allerede nu af meget ringe praktisk Betydning, og efter Konventionen vil der ikke mere, saaledes som efter Sølovens § 268 Nr. 3, være Adgang til at give Bodmerikreditor en Søpanteret med Prioritet foran andre Laangivere. Det i § 222 omhandlede Tilfælde falder ind under Lovens nye Affattelse af Sølovens § 70 Nr. 2.

I Afsnit II foretages en ændret Affattelse af en Række Bestemmelser i Søloven, hvoraf skal nævnes: Til Sølovens § 3 føjes et nyt 3die Stk. saalydende: »Kontraktmæssig Panteret og anden paa Aftale grundet Sikkerhedsret, der er lovlig stiftet og indført i det foreskrevne offentlige Register i den Stat, hvor Skibet hører hjemme, skal anerkendes som gyldig her i Riget, saafremt den fremmede Stat har tiltraadt den internationale Overenskomst af 10. April 1926 om Pantetigheder i Skib.«

§ 7, 2det Stk., der begrænser Rederens Ansvar — til Skibsformuen — for Fordringer, som opstaar ved Skipperens Misligholdelse af Kontrakt, bortfalder, idet Angivelsen af, hvornaar Rederens Ansvar er begrænset, og i hvilket Omfang han i saadanne Tilfælde hæfter, optages i nye Bestemmelser om *Begrænsning af Rederansvaret*. Et nyt 4de Kapitel med denne Overskrift indsættes nemlig som §§ 70—82 — Sølovens nuværende 4de Kapitel med tilsvarende Paragraffer om Skibsmandskabet er ophævet efter Vedtagelse af Sømandsloven af 1. Maj 1923. Dette nye 4de Kapitels Bestemmelser findes ikke i den gældende Sølov, men maa ses i Belysning af dens § 7, hvis almindelige Regel er, at Rederen hæfter personlig, med hele sin Formue, for Forpligtelser. De nye Bestemmelser er følgende:

§ 70. Det Ansvar, der paahviler Rederen, er begrænset, for saa vidt angaar:

- 1) Erstatning for Skade, der er tilføjet Personer, der udfører Arbejde i Skibets Tjeneste, eller Skibets Passagerer, eller for Tab af eller Skade paa Gods, der er leveret Skibsføreren til Befordring, og ombordværende Genstande af enhver Art;
- 2) Erstatning til Trediemand for Skade, der ellers er tilføjet paa Personer eller Ejendom, og som er foraarsaget til Søs eller paa Land ved Fejl eller Forsømmelse af Skibsfører, Mandskab, Lods eller andre, der udfører Arbejde i Skibets Tjeneste;
- 3) Forpligtelse, der grunder sig paa, at der i et Konnossement er givet urigtige eller ufuldstændige Oplysninger;
- 4) Erstatning for Misligholdelse af en Aftale som Følge af Fejl eller Forsømmelse i Navigeringen eller den sømandsmæssige Behandling af Skibet;
- 5) Forpligtelse til at fjerne Vraget af et forulykket Skib og Forpligtelse, som hænger sammen dermed;
- 6) Bjærgeløn;
- 7) Bidrag til almindeligt Havari;
- 8) Forpligtelse, der grunder sig paa, at Skibsføreren i denne sin Egenskab udenfor Skibets Hjemsted har truffet en Aftale eller Foranstaltning med Henblik paa, hvad der er virkelig nødvendigt til Bevaring af Skibet eller Fortsættelse af Rejsen, medmindre Grunden er, at Skibets Udrustning eller Proviantering ved Rejsens Begyndelse har været utilstrækkelig eller mangelfuld, eller Rederen særskilt har givet Fuldmagt eller godkendt Forpligtelsen.

Begrænsningen af Ansvaret gælder dog ikke Forpligtelser, der grunder sig paa Tjenesteaftale med Skibsfører, Mandskab eller andre Personer i Skibets Tjeneste eller paa Fejl eller Forsømmelse af Rederen selv, naar denne ikke tillige er Fører af Skibet, og Fejlen eller Forsømmelsen angaar Navigeringen eller den sømandsmæssige Behandling af Skibet.

§ 71. Naar Ansvaret er begrænset, hæfter Rederen med Værdien af Skibet med Tillæg af de i § 73 nævnte Beløb. I de Tilfælde, der er nævnt i § 70, Nr. 1—5, hæfter han dog ikke udover et Beløb i Kroner, svarende til 145 : 2 480 kg fint Guld pr. Ton af Skibets Drægtighed.

I Forhold til dem, der har Krav paa Erstatning for Skade paa Person, forhøjes Grænsen for Ansvar med et Beløb i Kroner, svarende til 145: 2 480 kg fint Guld pr. Ton.

§ 72. Værdien af Skibet fastsættes efter dets Tilstand ved følgende Tidspunkter:

- 1) Ved Sammenstød eller anden Ulykkeshændelse fastsættes Værdien efter Skibets Tilstand ved Ankomsten til første Havn, for saa vidt angaar alle Fordringer, der staaar i Sammenhæng med Hændelsen, og som er opstaaet før Ankomsten til Havnen eller grunder sig paa et almindeligt Havari. Har forinden Ankomsten til Havnen en ny Ulykkeshændelse, der er uden Sammenhæng med den første, medført Forringelse af Skibets Værdi, skal denne Værdiforringelse ikke tages i Betragtning, for saa vidt angaar de Fordringer, der staaar i Sammenhæng med den tidligere Hændelse. For saa vidt angaar Ulykkeshændelse, der indtræffer under Skibets Ophold i Havn, fastsættes Værdien efter Skibets Tilstand i Havn efter Hændelsen.
- 2) I Forhold til Fordringer, der grunder sig paa urigtige eller ufuldstændige Oplysninger i et Konnossement, eller som i øvrigt angaar Ladninger og ikke falder ind under Nr. 1, fastsættes Værdien efter Skibets Tilstand i Bestemmelsehavnen for Ladningen, eller paa det Sted, hvor Rejsen afbrydes. Er Ladningen bestemt til forskellige Havne, og hidrører Fordringerne fra en og samme Aarsag, fastsættes Værdien efter Skibets Tilstand i den første af disse Havne.
- 3) I Forhold til andre Fordringer fastsættes Værdien efter Skibets Tilstand ved Rejsens Slutning.

§ 73. De Beløb, der skal lægges til Skibets Værdi ved Fastsættelsen af Grænsen for Ejerens Ansvar, er:

- 1) 10 pCt. af Skibets Værdi ved Rejsens Begyndelse.
- 2) Erstatning og Havaribidrag for Skade paa Skibet, der er opstaaet efter Rejsens Begyndelse og ikke udbedret.

§ 74. Ved Skibets Drægtighed forstaas i § 71, naar det gælder maskindrevne Skibe, Nettotonnagen med Tillæg af det Rum for Maskineriet, der ved Beregningen af Netto-

tonnagen er trukket fra Bruttotonnagen, og naar det gælder andre Skibe, Nettotonnagen.

§ 75. Fordringer af den i § 72 Nr. 1 nævnte Art, der hidrører fra samme Ulykkeshændelse, fyldestgøres af det Beløb, hvortil Rederens Ansvar overfor dem er begrænset, under Hensyntagen til Rækkefølgen af de Søpanterrettigheder, der maatte tilkomme dem. Det samme gælder Fordringer af de i § 72 Nr. 2 og Nr. 3 nævnte Arter, for hvilke Skibets Værdi bestemmes i samme Havn.

De, der har Krav paa Erstatning for Skade paa Person hidrørende fra samme Ulykkeshændelse, fyldestgøres af det særlige Ansvarsbeløb, der er fastsat i § 71, 2det Stk. Faar de ikke fuld Dækning af dette Beløb, fyldestgøres de for Resten af deres Krav sammen med andre Fordringshavere efter Reglerne i denne Paragrafs 1ste Stykkes 1ste Punktum.

§ 76. Vil Rederen paaberaabe sig Begrænsning af sit Ansvar, paahviler det ham at føre Bevis for Skibets Værdi ved de afgørende Tidspunkter og for Størrelsen af de Beløb, der er nævnt i § 73 Nr. 2, eller for Skibets Drægtighed.

§ 77. Opstaar der Tvist om Grænsen for Rederens Ansvar eller om Fordelingen af Ansvarsbeløbet, kan Rederen kræve Sagen afgjort af en Dispachør. Har han gjort dette, kan dog enhver Fordringshaver anlægge Søgemaal til Fastsættelse af, hvor stor hans Fordring vilde være, hvis Rederens Ansvar ikke var begrænset, og Rederen kan forlange, at Dispachøren skal sætte bestemte Fordringshavere en passende Frist, inden hvilken de skal have anlagt saadant Søgemaal. Finder Dispachøren Grund dertil, kan han med et Varsel af højst tre Maaneder indkalde Fordringshaverne paa den Maade, han i det enkelte Tilfælde anser for mest hensigtsmæssig. Enhver af de interesserede er pligtig til at meddele Dispachøren alle de Oplysninger og Bevisligheder, som han anser for nødvendige. Omkostningerne ved Dispacheringen bæres af Rederen. Tvistigheder om Rigtigheden af Dispachørens Afgørelser kan indbringes for Domstolene.

§ 78. Har Rederen, for at afværge Arrest eller for at faa en Arrest ophævet, stillet Sikkerhed for det fulde Ansvarsbeløb, gælder Sikkerheden som stillet til Fordel for alle de Fordringshavere, overfor hvem Begrænsningen kan paaberaabes, og ingen af disse kan kræve yderligere Sikkerhed.

Er Sikkerhed stillet for et lavere Beløb, eller er flere Sikkerheder stillet efter hverandre, bestemmes Virkningerne i Mangel af Overenskomst mellem Parterne af Retten, saaledes at Grænsen for Ansvar et ikke overskrides.

§ 79. Har Rederen udbetalt alt, hvad der efter Reglerne om Begrænsning af Ansvar et paahvilede ham, og viser det sig senere, at andre Fordringshavere havde samme eller bedre Ret, er Rederen ikke pligtig at betale noget yderligere, saafremt det maa antages, at han, da Udbetalingen fandt Sted, ikke kendte til disses Krav og ikke ved behørig Undersøgelse kunde have skaffet sig Kundskab om dem. Den Fordringshaver, der har oppebaaret, hvad der rettelig tilkom en anden, svarer med det oppebaarne Beløb for dennes Fordring, saafremt han havde Kundskab om den, da han modtog Betaling.

§ 80. I Tilfælde af Søgmaal eller anden Retsforfølgning mod Rederen for en Fordring, for hvilken hans Ansvar er begrænset, kan det paa Begæring af Rederen bestemmes, at Arrest eller Tvangsfuldbyrdelse i anden Formue end Skib, Fragt og Fordringer, der efter § 268 er Genstand for Søpanteret, skal udsættes i saa lang Tid, som behøves til Salg af Skibet og Fordeling af Købesummen.

§ 81. Er Underbortfragteren af et Skib eller den, der har faaet det overladt af Rederen til Brug i Søfart for egen Regning, eller en Ejer, der ikke er Reder, ansvarlig i Tilfælde som nævnt i § 70, faar Reglerne om Begrænsning af Rederens Ansvar tilsvarende Anvendelse.

§ 82. Hvis en fremmed Stats Ret overfor dansk Skib har strengere Ansvarsregler, end dette Kapitel indeholder, kan Kongen bestemme, at tilsvarende Regler skal anvendes overfor Skibe, der er hjemmehørende i denne Stat.

Dernæst foretoges der i enkelte Paragraffer i Sølovens Kapitler 5, 7, 8, 9 og 10 nogle mindre Ændringer, væsentlig som Konsekvenser af Bortfald af Bodmeri eller af de nye Bestemmelser om Rederansvarets Begrænsning.

Sølovens 11te Kapitel, nu med Overskrift *Om Søpanteret og om Forældelse af visse Fordringer*, faar en ny Affattelse paa en Række Punkter afvigende fra de gældende. Dette Kapitel, §§ 267—284, lyder i det væsentlige saaledes:

I. Om Søpanteret.

A. Søpanteret i Skib og Fragt.

§ 267. Søpanteret i Skib og Fragt tilkommer følgende Fordringer:

- 1) Retsafgifter, der tilkommer Staten, og Udgifter, der er afholdt i Fordringshavernes fælles Interesse for at faa Skibet solgt, for at bevare det indtil Salget og for at fordele Købesummen; Tonnage-, Fyr- og Havneafgifter og andre offentlige Afgifter af samme Slags; Omkostninger ved Lodsning samt ved Vagthold og Bevaring af Skibet efter dets Ankomst til sidste Havn;
- 2) Fordringer paa Hyre og anden Godtgørelse, som ifølge Tjenesteaftale tilkommer Skibsfører, Mandskab og andre, der er ansat paa Skibet af Rederen eller Skibsføreren;
- 3) Bjærgeløn og Bidrag til almindeligt Havari;
- 4) Erstatning for Sammenstød eller anden Søulykke; Erstatning for Skade paa Havne-, Dok- og Vandvejsanlæg; Erstatning for Skade paa Person, naar det gælder Passagerer, Skibsfører eller nogen, der hører til et Skibsmandskab; Erstatning for Tab af eller Skade paa Ladning eller Rejsegods;
- 5) Fordringer, der grunder sig paa, at Skibsføreren i denne sin Egenskab udenfor Skibets Hjemsted har truffet en Aftale eller Foranstaltning med Henblik paa, hvad der er virkelig nødvendigt til Bevaring af Skibet eller Fortsættelse af Rejsen, uden at det gør nogen Forskel, om Skibsføreren tillige er Ejer af Skibet, eller om Fordringen tilkommer ham selv eller andre;
- 6) Fordringer, der grunder sig paa, at der i et Konnossement er givet urigtige eller ufuldstændige Oplysninger.

§ 268. Søpanteret i Skib omfatter tillige Skibets Tilbehør, Rederens Krav paa Erstatning og Havaribidrag for Skade paa Skibet, der er opstaaet efter Rejsens Begyndelse og ikke er udbedret. Til Skibets Tilbehør regnes ikke Proviant, Brændsel, Kul eller andre Maskinfornødenheder.

Søpanteret i Fragt omfatter Bruttofragt og Passagerpenge for den Rejse, under hvilken Fordringen er opstaaet, samt Krav paa Erstatning og Havaribidrag for Tab af saadan

Fragt. Søpanteret for Fordringer ifølge Tjenesteaftale omfatter dog Fragten for alle Rejser, der er udført i den Tid, Tjenesteaftalen har været gældende.

Søpanteret i Skib og Fragt omfatter tillige Rederens Krav paa Godtgørelse for Bjærgning, der er udført under Rejsen, efter Fradrag af Skibsførerens og Mandskabets Andel.

Søpanteret omfatter ikke Krav paa Erstatning ifølge Forsikringsaftale.

§ 269. Søpanteret i Skib og Fragt har Fortrinsret i Pantet fremfor alle andre Hæftelser. Dog staar Søpanteret efter § 267 Nr. 6 tilbage for kontraktmæssig Panteret i Skibet.

Søpanterettigheder, der er opstaaet under samme Rejse, fyldestgøres i den Rækkefølge, i hvilken de er nævnt i § 267. De, der er nævnt under samme Nummer, har indbyrdes lige Ret. Dog skal de, der er nævnt under Nr. 3 og 5, for hver Gruppes Vedkommende fyldestgøres saaledes, at de yngre gaar forud for de ældre, naar de ikke hidrører fra samme Begivenhed.

Søpanteret fra en senere Rejse gaar forud for Søpanteret fra en tidligere. For de Søpanterettigheder, der er nævnt i § 267 Nr. 6, gælder dette dog kun i Forholdet mellem dem indbyrdes, og naar en Tjenesteaftale omfatter flere Rejser, har Fordringer fra de tidligere Rejser samme Søpanteret som Fordringer fra den sidste Rejse.

§ 270. Bliver et Skib solgt ved Tvangsauktion, falder Søpanterettighederne i Skibet bort. Det samme gælder, naar et Skib sælges, efter at det paa behørig Maade er erklæret for uistandsætteligt. Reglerne i § 271 finder da tilsvarende Anvendelse.

Overgaar Ejendomsretten til et Skib ellers til en anden, hæfter det fremdeles for Søpanterettighederne.

§ 271. Ved Tvangssalg af Genstande, der er behæftet med Søpanteret, har Søpanthaverne Ret til at kræve Betaling af Salgssummen i Forhold til deres Fordringers fulde Beløb, dog saaledes, at der ikke udbetales dem mere, end der efter Reglerne om Ansvarsbegrænsning skyldes.

§ 272. Søpanteret i Fragt, i Erstatning eller Havari-bidrag for Skade paa Skib eller Tab af Fragt eller i Bjærgeløn kan gøres gældende, saa længe Beløbet ikke er betalt

eller indehaves af Skibsføreren eller Ejerens Agent. Indbetales Beløbet til Ejerens Konkursbo, anvendes det til Dækning af de Krav, der var sikret ved Søpanteret i Fordringen.

§ 273. Har Rederen oppebaaret et med Søpanteret behæftet Beløb, og hæftede dette for en Fordring, for hvilken han ikke var personlig ansvarlig, bliver han ansvarlig for Betaling af Fordringen, saa langt det oppebaarne Beløb rækker. Bestemmelserne i § 79 faar tilsvarende Anvendelse.

§ 274. Medfører frivillig Overdragelse af et Skib til en udenlandsk Erhverver, at Søpanteretten for en Fordring, for hvilken Overdrageren ikke havde personligt Ansvar, falder bort, bliver Overdrageren ansvarlig for Betaling af Fordringen, dog ikke for det Beløb, som han godtgør, at Pantet ikke kunde have dækket. Bestemmelserne i § 79 faar tilsvarende Anvendelse.

§ 275. Bestemmelserne om Søpanteret i Skib og Fragt finder tilsvarende Anvendelse ved Underbortfragtning af et Skib, og naar en anden end Ejeren benytter et Skib i Søfart for egen Regning, uden at Raadigheden er frataget Ejeren ved en retsstridig Handling, som Fordringshaveren har Kendskab til.

B. S ø p a n t e r e t i L a d n i n g .

§ 276. Søpanteret i Ladning tilkommer følgende Fordringer:

- 1) Bjærgeløn og Bidrag til almindeligt Havari eller til Omkostninger, der fordeles efter § 161, 2det Stk., eller § 218, 2det Stk.;
- 2) Fordringer, der grunder sig paa, at Skibsføreren i denne sin Egenskab har truffet en Aftale eller Foranstaltning for Ladningsejerens Regning; Skibsførerens Fordringer for, hvad han selv har lagt ud til Bestridelse af Udgifter for Ladningen; Ladningsejeres Fordringer paa Erstatning for Gods, der er solgt til Fordel for andre Ladningsejere;
- 3) Fordringer paa Fragt, Godtgørelse for Overliggetid og Erstatning for andet Ophold ved Lastning og Losning. Søpanteret i Ladning har Fortrinsret i Pantet fremfor alle andre Hæftelser end offentlige Afgifter.

Søpanterettigheder fyldestgøres i den Rækkefølge, i hvilken de foran er nævnt. De, der er nævnt under samme Nummer, har indbyrdes lige Ret. Dog skal de, der er nævnt under Nr. 1 og 2, for hver Gruppes Vedkommende fyldestgøres saaledes, at de yngre gaar foran de ældre, naar de ikke hidrører fra samme Begivenhed.

§ 277. Søpanteret i Ladning falder bort, naar Godset udleveres. Det samme gælder, naar Godset sælges ved Tvangsauktion, og naar det under Rejsen sælges af Skibsføreren til Skibets eller Ladningens Behov. I sidstnævnte Tilfælde faar Fordringshaveren i Stedet Panteret i Købesummen, saa længe den ikke er udbetalt.

§ 278. Søpanteret i Ladning omfatter tillige Ejerens Krav paa Erstatning og Havaribidrag for Tab af eller Skade paa Gods og hans Krav paa Erstatning for Gods, der er solgt til Fordel for Skibet eller andre Ladningsejere.

Søpanteretten omfatter ikke Ejerens Krav paa Erstatning ifølge Forsikringsaftale.

§ 279. Paa Søpanteret i Købesummen for solgt Gods og i Ejerens Krav paa Erstatning eller Havaribidrag faar Bestemmelserne i §§ 272 og 273 tilsvarende Anvendelse.

§ 280. Udleverer Skibsføreren Gods, der er behæftet med Søpanteret, uden Samtykke af Fordringshaveren, bliver han personlig ansvarlig for Fordringen, dog ikke for det Beløb, som han godtgør, at Pantet ikke kunde have dækket. Var Modtageren ikke personlig ansvarlig for Fordringen, gælder det samme ham, hvis han havde Kundskab om Fordringen, da Godset blev udleveret. Bestemmelserne i § 79 faar tilsvarende Anvendelse.

C. Fælles Bestemmelser.

§ 281. Har en Fordringshaver Søpanteret i flere Genstande, kan han holde sig til enhver af dem for sin hele Fordring. Har Fordringshaveren søgt Fyldestgørelse i en af Genstandene for et større Beløb, end der forholdsvis faldt paa den, indtræder saavel den Ejer, der derved lider Tab, som den Søpanthaver, hvis Pant derved bliver utilstrækkeligt til hans Fyldestgørelse, for den overskydende Del i Fordringshaverens Søpanteret i de øvrige Genstande.

§ 282. Søgmaal til Fyldestgørelse af Søpanteret i Skib eller Fragt kan efter Panthaverens Valg anlægges mod Rederen eller mod Skibsføreren. Søgmaal til Fyldestgørelse af Søpanteret i Ladning kan anlægges mod Skibsføreren, dog ikke af Rederen eller den, til hvem Rederen har overladt Skibet til Brug i Søfart for egen Regning.

§ 283. Søpanteret forældes, naar den ikke inden efternævnte Tidsfrister gøres gældende ad retlig Vej eller, hvis det tilkommer en Dispachør at træffe Afgørelse vedrørende Fordringen, anmeldes for denne:

- 1) for Fordring paa Bjærgeløn: inden et Aar fra den Dag, da Bjærgningen blev afsluttet;
- 2) for Fordring paa Erstatning for Skade ved Sammenstød eller anden Ulykkeshændelse og paa Erstatning for Skade paa Person: inden et Aar fra den Dag, da Skaden indtraf;
- 3) for Fordring paa Erstatning for Tab af eller Skade paa Ladning eller Rejsegods eller for urigtige eller ufuldstændige Oplysninger i et Konnossement: inden et Aar fra den Dag, da Godset blev udleveret eller skulde udleveres;
- 4) for Fordring, der grunder sig paa Levering af Skibsfornødenheder i Henhold til § 267 Nr. 5: inden seks Maaneder fra den Dag, da Kravet opstod;
- 5) for Fordringer, der grunder sig paa andre Aftaler eller Foranstaltninger af Skibsføreren i Henhold til § 267 Nr. 5 eller § 276 Nr. 2: inden et Aar fra den Dag, da Fordringen opstod;
- 6) for alle andre Fordringer: inden et Aar fra Forfaldsdagen.

Ved Beregning af Fristen efter Nr. 6 skal Fordringer paa Hyre og anden Godtgørelse ifølge en Tjenesteaftale ikke anses som forfaldne af den Grund, at Forskud eller Afbetaling kan kræves.

Hvorvidt Forældelsen er afbrudt, afgøres efter dansk Ret i alle Tilfælde, hvor Søgmaal er anlagt ved en dansk Dømsstol.

II. Om Forældelse af visse Fordringer.

§ 284. Følgende Fordringer forældes, naar de ikke inden efternævnte Tidsfrister gøres gældende ad retlig Vej eller, hvis det maatte tilkomme en Dispachør at træffe Afgørelse vedrørende Fordringen, anmeldes for denne:

- 1) for Fordring paa Bjærgeløn: to Aar fra den Dag, da Bjærgningen blev afsluttet;
- 2) for Fordring paa Erstatning for Skade ved Sammenstød eller Søulykke som nævnt i § 223 a: to Aar fra den Dag, da Skaden blev voldt, eller, naar Regres søges efter § 220, 3die Stk., et Aar fra Betalingsdagen;
- 3) for Fordring paa Erstatning for Tab af eller Skade paa Ladning eller Rejsegods eller for urigtige eller ufuldstændige Oplysninger i et Konnossement: et Aar fra den Dag, da Godset blev udleveret eller skulde udleveres;
- 4) for Fordring paa Bidrag til almindeligt Havari eller til Omkostninger, som fordeles efter § 161, 2det Stk., eller § 218, 2det Stk.: et Aar fra Dispachens Datum;
- 5) for Fordring, for hvilken Skyldneren er begrænset ansvarlig, og som ikke indgaar under 1—4 i denne Paragraf: tre Aar fra Forfaldsdag;
- 6) for Fordring paa den, der er blevet personlig ansvarlig efter § 273, § 274, § 279 eller § 280: den for Søpantrettens Forældelse fastsatte Frist.

Bestemmelserne i § 283, 3die Stk., faar tilsvarende Anvendelse.

For andre Fordringer kommer de almindelige Regler om Forældelse af Fordringer til Anvendelse.

Det i Landstinget nedsatte Udvalg stillede enkelte Ændringsforslag, uden væsentlig Betydning, og hele Udvalget var enigt, idet dog det socialdemokratiske Mindretal i Betænkningen fremhævede »sin Betænelighed ved at gennemføre § 70, 5te Stk., i den foreliggende Skikkelse, der gør de nuværende Havnereglementer illusoriske«, idet disse paa-lægger Ejeren Pligt til at fjerne Vraget af et sunket Skib. Handelsministeren bestred imidlertid ved 2den Behandling Rigtigheden af Mindretallets Betænelighed.

I Folketinget stilledes af Ministeren et Ændringsforslag til § 70, Nr. 1, for at fjerne en Tvivl, der var rejst med Hensyn hertil.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

39. Lov om Ændringer i Lov Nr. 57 af 1. April 1892 om danske Skibes Registrering m. m. (Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*). [A. Sp. 3711—C. Sp. 319, 357].

Fremsat i *Landstinget* 7/11 (L. Sp. 226). 1. Beh. 14/11 (L. Sp. 332, jfr. 319). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Ændringer i Søloven (se S. 155). Betænkning (B. Sp. 997) afgiven 1/3. (Ordfører: M. C. Jensen). 2. Beh. 7/3 (L. Sp. 987, jfr. 983). 3. Beh. 8/3 (L. Sp. 1001). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. 12/3 (F. Sp. 5026, jfr. 5005). 2. Beh. 14/3 (F. Sp. 5064). 3. Beh. 15/3 (F. Sp. 5098). *Loven stadfæstet 27. Marts 1929.* (Lov-Tid. Nr. 68).

Ved Loven foretages to Ændringer i Skibsregistreringsloven som Følge af Bestemmelser i Konventionen om visse ensartede Regler om Søpanterrettigheder og kontraktmæssige Panterrettigheder i Skib, se under Loven om Ændringer i Søloven, Nr. 38. Den ene Ændring gaar ud paa at tilføje som sidste Stykke i Skibsregistreringslovens § 46:

»Det paahviler Skibsføreren at føre en Liste over registrerede Panterrettigheder efter nærmere Regler, der fastsættes af Kongen.«

Ved den anden Ændring foretages en ny Affattelse af Registreringslovens § 48, nemlig følgende:

»Anmeldelse til Registrering af et fra Udlandet erhvervet Skib skal være ledsaget af dokumenterede Oplysninger om, hvilke kontraktmæssige Panterrettigheder eller andre paa Aftale grundede Sikkerhedsrettigheder af den Art, der ifølge Sølovens § 3, 3die Stk., skal anerkendes som gyldige her i Riget, Skibet maatte være behæftet med. Skibsregistreringskontoret drager Omsorg for, at saadanne Rettigheder registreres samtidig med Skibets Optagelse i Registeret.

Andre Panterrettigheder maa for at bevare deres Gyldighed som saadanne registreres overensstemmende med dansk Rets Regler inden Udløbet af 3 Maaneder, efter at Skibet er blevet registreret her i Riget, være sig foreløbig efter § 12 eller, hvis en foreløbig Registrering ikke har fundet Sted, endelig.«

40. Lov om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og Kunstlæder i Skotøj. (Handelsminister *Hauge*). [A. Sp. 6579—C. Sp. 1177, 1529].

Fremsat i *Folketinget* $^{15}/_5$ (F. Sp. 5538). 1. Beh. $^{17}/_5$ (F. Sp. 5613). 2. Beh. $^{22}/_5$ (F. Sp. 5626). 3. Beh. $^{23}/_5$ (F. Sp. 5668). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{24}/_5$ (L. Sp. 1344). 2. Beh. $^{28}/_5$ (L. Sp. 1355). 3. Beh. $^{30}/_5$ (L. Sp. 1405). *Loven stadfæstet 1. Juni 1929.* (Lov-Tid. Nr. 124).

I *Folketingets 1ste Afdeling* fremsatte Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe* et Lovforslag om samme Emne, der behandlede i et Udvalg, der den 22. Marts afgav en *Betænkning*, hvori Lovforslaget indstilledes til Vedtagelse med den *Ændring*, at *Lovens Gyldighed begrænsedes til 1. Maj 1932.*

Paa Grund af *Folketingets Opløsning* standsedes Lovforslagets videre Behandling. Da den *gældende Lov* Nr. 99 af 31. Marts 1926 imidlertid udløb med Udgangen af April 1929, udstedte Regeringen for at forebygge de uheldige Virkninger af Lovens Bortfald i Henhold til Grundlovens § 25 under 30. April en *foreløbig Lov* (Lov-Tid. Nr. 97) af samme Indhold som det af Minister *Stensballe* fremsatte Lovforslag, dog med den af Folketingsudvalget ønskede Begrænsning i Lovens Gyldigheds+id.

I Henhold til Grundlovens § 25 forelagdes den foreløbige Lov af Handelsminister *Hauge* til *Bekræftelse af den* efter Folketingsvalget den 24. April *paa ny sammentraadte Rigsdag*, der for begge Tings Vedkommende enstemmigt vedtog et med den foreløbige Lov, naar undtages Ikrafttrædelsesdagen, ligelydende Lovforslag.

Ordførere i Folketinget: P. Andersen (S.), Himmelstrup (V.), Drachmann (K. F.) og Rager (R. V.).

Ordførere i Landstinget: Stensballe (V.), Carl F. Madsen (S.), Tvede (K. F.) og Gunnar Fog-Petersen (R. V.).

41. Lov for Færøerne om Fiskerilaan. (Minister for Søfart og Fiskeri *Stauning*). [A. Sp. 6549—C. Sp. 1197, 1533].

Fremsat i *Folketinget* $^{16}/_5$ (F. Sp. 5541). 1. Beh. $^{22}/_5$ (F. Sp. 5627). 2. Beh. $^{23}/_5$ (F. Sp. 5669). 3. Beh. $^{24}/_5$ (F. Sp.

5673). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2^8/5$ (L. Sp. 1368). 2. Beh. $2^9/5$ (L. Sp. 1400). 3. Beh. $3^0/5$ (L. Sp. 1406). *Loven stadfæstet 1. Juni 1929*. (Lov-Tid. Nr. 131).

Nærværende Lov er enslydende med det af Landbrugsminister Madsen-Mygdal i Samlingens 1ste Afdeling fremsatte Lovforslag for Færøerne om Fiskerilaan (se S.), kun at der i denne Lov er tillige optaget 1) den af et Mindretal (Socialdemokrater og Radikale) i det om Madsen-Mydgals Forslag nedsatte Udvalg foreslaaede Ændring til § 2, 4de Stk., hvorefter de særlige Regler om *Laan til Bygning af nye Fartøjer* paa 100 Tons br. og derover udvides til at gælde for Fartøjer paa 50 Tons br. og derover, samt 2) den af hele Udvalget foreslaaede Ændring af § 2, 5te Stk., hvorefter Reglerne om *Ratebetaling* ligeledes udvides til at gælde for nye Fartøjer paa 50 Tons br. og derover.

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtales, at *Laan til Bygning af nye Fartøjer* paa 50 Tons br. og derover *fortrinsvis* vil blive ydet i Tilfælde, hvor Fartøjer og Motorer bliver bygget her i Danmark (Færøerne).

Ordførere i Folketinget: Ludvigsen (S.), Kr. Kristensen (V.), Hendriksen (K. F.) og Povlsen (R. V.); *i Landstinget*: Effersøe (V.), Josiassen (S.), Frøkjær (K. F.) og Hans Nielsen (R. V.).

Lovforslaget gennemførtes i begge Ting uden Udvalg og enstemmigt.

42. Midlertidig Lov om Adgang for danske Fiskerskibe til Fiskeri i grønlandske Farvande. (Minister for Søfart og Fiskeri *Stavning*). [A. Sp. 6557—C. Sp. 1515, 1533].

Fremsat i *Folketinget* $2^8/5$ (F. Sp. 5725). 1. Beh. $2^8/5$ (F. Sp. 5757). 2. Beh. $2^8/5$ (F. Sp. 5759). 3. Beh. $2^9/5$ (F. Sp. 5761). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $3^0/5$ (L. Sp. 1406). 2. Beh. $3^0/5$ (L. Sp. 1408). 3. Beh. $3^0/5$ (L. Sp. 270). *Loven stadfæstet 1. Juni 1929*. (Lov-Tid. Nr. 133).

Loven er enslydende med det af Indenrigsminister *Kragh* den 18. Marts 1929 i Folketingets 1. Afdeling fremsatte Lovforslag om samme Emne (se Side 270), kun at *den omhandlede Bemyndigelse* for Tiden fra 1. Juni 1929 til 15. Oktober 1929 at meddele Tilladelse for danske Fiskerskibe til at drive Fiskeri i visse Dele af de grønlandske Farvande

er gaaet over fra Indenrigsministeren til Ministeren for Søfart og Fiskeri i Henhold til den af Ministeriet Stauning foretagne Omlægning af Ministerierne.

Loven vedtoges uændret og enstemmigt af begge Ting.

Paa Anledning af *Hendriksen* (K. F.) og *Povlsen* (R. V.) i Folketinget udtalte *Ministeren* (Stauning), at han paa Grundlag af indvundne Erfaringer vilde overveje Muligheden af at gøre denne Lovgivning permanent.

Effersøe (V.) i Landstinget omtalte, at *Færøernes Lagting* havde ansøgt om, at Adgangen for indenlandske Fartøjer til at drive Fiskeri i grønlandske Farvande blev udvidet, men at Regeringen ikke havde set sig i Stand til at imødekomme Andragendet. *Effersøe* anmodede *Ministeren* om indtil næste Samling nærmere at undersøge og overveje Lagtingets Andragende. Endvidere anmodede *Effersøe* om, at Undersøgelserne ved Grønland samt Opmaalingen og Kortlægning af Farvandene deroppe maatte blive fortsat paa bedste Maade.

43. Lov om Afgift af Skibe til Navigatorers praktiske Uddannelse og Ophævelse af Konsulatafgiften. (Minister for Søfart og Fiskeri *Stauning*). [A. Sp. 3435—C. Sp. 391, 1215, 1527].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{30}{10}$ af Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*. (F. Sp. 767). 1. Beh. $\frac{6}{12}$ (F. Sp. 2516). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Andersen, Ludvigsen, Hans Nielsen, F. K. Madsen, Bjerring, Gerhard Nielsen, Elmquist [Form.], Tange, Samuelson [Sekr.], Elgaard, Julin, Hendriksen, Grathwohl, A. C. D. Petersen, Niels Petersen). Betænkning (B. Sp. 1775) afgiven $\frac{12}{3}$ (Ordfører: Elmquist). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 5106). 3. Beh. $\frac{16}{3}$ (F. Sp. 5184). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{3}$ (L. Sp. 1207). 2. Beh. $\frac{23}{5}$ (L. Sp. 1323). 3. Beh. $\frac{24}{5}$ (L. Sp. 1343). *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling*. 1. Beh. $\frac{23}{5}$ (F. Sp. 5747). 2. Beh. $\frac{29}{5}$ (F. Sp. 5763). 3. Beh. $\frac{30}{5}$ (F. Sp. 5791). *Loven stadfæstet 1. Juni 1929*. (Lov-Tid. Nr. 132).

Loven bestemmer følgende:

§ 1. Af ethvert registreringspligtigt dansk Skib af over 100 Reg.-Tons brutto, der benytter Maskinkraft som Hovedfremdrivningsmiddel, betales til Statskassen en fast halv-

*aa*rlig Afgift af 8 Ø. pr. Reg.-Ton netto. Afgiften forfalder til Betaling henholdsvis den 2. Januar og den 1. Juli; den opkræves af Skibsregistreringskontoret i København efter nærmere af Ministeren for Søfart og Fiskeri fastsatte Regler. Beløbene kan inddrives ved Udpantning. — Hvor ganske særlige Omstændigheder taler derfor, kan Ministeren for Søfart og Fiskeri nedsætte eller endog helt eftergive Afgiften.

§ 2. De i Henhold til Reglerne i § 1 indkommende Beløb vil være at anvende til den praktiske Uddannelse af Søfolk til Styrmand og Skibsførere i Handelsflaaden som Tilskud til Drift af Skoleskibe eller anden Uddannelsesvirksomhed med Formaal som det omhandlede. De nærmere Regler herom fastsættes af Ministeren for Søfart og Fiskeri efter Sameaad med de ledende Organisationer for Skibsredere, Skibsførere og Styrmand.

§ 3. Denne Lov træder i Kraft den 1. Juli 1929. Den Konsulatafgift, som hidtil er blevet opkrævet af danske Handelsskibe i udenrigsk Fart i Henhold til Lov om Konsulatvæsen Nr. 92 af 14. April 1893 § 2, jfr. Lov Nr. 12 af 31. Januar 1896 og Lov Nr. 32 af 10. Marts 1905, opkræves sidste Gang den 1. Januar 1929.

Lovens Hensigt er dels at ophæve Konsulatafgiften, dels, da det paa Grund af Sejlskibsfartens gradvise Tilbagegang er blevet vanskeligt at tilvejebringe fyldestgørende Betingelser for den praktiske Del af Uddannelsen for de vordende Styrmand og Skibsførere til Handelsflaaden, at skaffe Midler til dette Formaal. Det Beløb, *Skibsafgiften* vil indbringe, anslaaes til henimod 100 000 Kr. *aa*rlig.

Konsulatafgiften, som ophæves ved § 3, androg for Dampskibe 25 Ø. pr. Reg.-Ton netto og for Sejlskibe 6 Ø., alt halvaa^rrligt, og indbragte for Tiden aa^rrligt 287 000 Kr. I de siden Afgiftens Indførelse i 1893 forløbne Aar er der fra Rederinaeringens Side ved flere Lejligheder blevet rejst Protest mod Afgiften, og Dansk Dampskibsrederiforening og Dansk Sejlskibsrederiforening har gentagne Gange anholdt om, at Afgiften maa blive ophævet.

Idet den naevnte Afgift, som hvilende alene paa Skibsfartserhvervet, i sig selv maatte anses for lidet rationelt begrundet, har Ministeriet anset det for rimeligt, at Afgiften ophæves, hvorved dog bemærkes, at *Udenrigsministeriet*, der i ovrigt ikke har fundet noget at erindre mod Konsulatafgiftens Ophævelse, har forbeholdt sig, i det Omfang, det skønnes for-

nødent, at fastsætte et mindre Gebyr for forskellige af de i Afgiftsreglementet for Udenrigstjenesten af 1. Juni 1921 § 1 omhandlede Forretninger, Søfarten vedrørende, for hvilke man, saa længe Konsulatafgiften har paahvilet Skibsfarten som en særlig Byrde, ikke har villet foreskrive noget Gebyr. Jfr. Bemærkningerne til Lovforslaget.

Det nedsatte Folketingsudvalg, der modtog en Fortegnelse over, hvilke Forretninger det drejede sig om, se Bilaget til Betænkningen, udtaler i denne følgende herom: »Da det efter Udenrigsministeriets Redegørelse kun drejer sig om nogle ganske faa Forretninger, som man saaledes agter at inddrage under de afgiftspligtige, og om Forretninger, som maa ligestilles med Forretninger, som andre Erhverv betaler Afgift for, har man ikke fra Udvalgets Side haft noget at indvende herimod.«

Ordførere i Folketinget: Elmquist (V.), P. Andersen (S.), Hendriksen (K. F.) og Niels Petersen (R. V.). — Paa Forslag af Udvalget foretog Folketinget et Par mindre Ændringer i Lovforslagets § 1, saaledes at Skibsregistreringskontoret i København og ikke Toldvæsenet opkræver Afgiften, ligesom Afgiftens eventuelle Eftergivelse foretages af Ministeren for Søfart og Fiskeri og ikke af Finansministeren efter Samraad med førstnævnte. — Derimod blev et af Socialdemokrater og Radikale stillet Ændringsforslag om, at ogsaa Sømændene skulde have Plads i Rækken af de i § 2 nævnte Organisationer forkastet. — Lovforslaget i den efter 2. Beh. foreliggende Skikkelse vedtoges enstemmigt ved 3. Beh.

I Landstinget, hvor Ordførerne var: M. C. Jensen (V.), Albert Jensen (S.), Lange (K. F.) og Rasmus Rasmussen (R. V.), gennemførtes Lovforslaget uden Udvalg. Det forannævnte socialdemokratisk-radikale Ændringsforslag, der ogsaa i Landstinget stilledes til 2. Beh., forkastedes, og Lovforslaget vedtoges med en formel Ændring enstemmigt ved 3. Beh.

Af Landstinget sendtes Lovforslaget til det den 24. April nyvalgte Folketing, der med kort Anbefaling af Ordførerne: P. Andersen (S.), Elmquist (V.) og Hendriksen (K. F.), vedtog det enstemmigt.

44. Lov om Ændringer i Lov om Retsafgifter i Domssager m. m. af 11. April 1916. (Justitsminister Rytter). [A. Sp. 3431—C. Sp. 165, 181].

Fremsat i Folketinget ³⁰/₁₀ (F. Sp. 764). 1. Beh. ⁷/₁₁ (F. Sp. 1134). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til

Lov om Ændring i Reglerne for Gebyrer ved Fogedforretninger, i Lov om Stempelafgift og i Lov om Afgift ved Tinglysning m. m. (se Side 94). Betænkning (B. Sp. 795) afgiven $18\frac{1}{1}$. (Ordfører: Christensen [Høng]). 2. Beh. $25\frac{1}{1}$ (F. Sp. 3697). 3. Beh. $30\frac{1}{1}$ (F. Sp. 3789). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 706). 2. Beh. $6\frac{1}{2}$ (L. Sp. 751). 3. Beh. $8\frac{1}{8}$ (L. Sp. 771). *Loven stadfæstet 14. Februar 1929.* (Lov-Tid. Nr. 27).

Ved Loven foretages en Nedsættelse af visse Retsafgifter med ca. 50 pCt. Det gælder om Afgiften i Domsager, som angaar Penge eller Penges Værdi, hvor der i Loven sættes en ny og væsentlig lavere Skala i Stedet for den i Retsafgiftsloven § 6 indeholdte. Dernæst nedsættes Afgiften for Afhørelse af Vidner derved, at Værdien af Sager, i hvilke der kun skal betales halv Afgift, 50 Ø. for hvert Vidne, sættes op fra 40 Kr. til 100 Kr., og der foretages en Lempelse af Afgiften i Mortifikationssager om Dokumenter derved, at der i det højeste skal betales den i § 7 bestemte Retsafgift, 15 Kr., og er Dokumentet ikke længere Bærer af nogen Fordring, erlægges ikke højere Retsafgift end den, der efter Dokumentets Paalydende vilde være at erlægge efter § 6. — Endelig udvides den i Retsafgiftslovens § 15 foreskrevne Halvering af Retsafgifter i Tjenestesager o. l. til ogsaa at gælde Sager mellem Handels- og Kontormedhjælpere paa den ene Side og deres Arbejdsgivere paa den anden Side.

Det af Justitsministeren fremsatte Lovforslag, der ligesom det ovenfor under Nr. 5 omtalte var fremkaldt ved Forhøjelse af Tobaksafgifterne, se denne Sag, Nr. 4, indeholdt kun en Nedsættelse til 40 pCt. af de i Retsafgiftslovens § 6 omtalte Afgifter samt Bestemmelsen om Nedsættelse af Vidneafgiften. I det i Folketinget nedsatte Udvalg rejstes imidlertid fra Socialdemokratiets og Venstres Side Ønsker om en videregaaende Nedsættelse af Afgiften i Mortifikations-sager, særlig Bortfald af Optagelsesafgiften i disse og eventuelt i alle Retssager, ligesom Socialdemokraterne rettede Henstilling til Ministeren om, at Udgifterne i Henhold til Retsplejelovens § 585 (Honorar til Auktionsrekvirentens juridiske Konsulent m. v.) føleligt nedbringes, idet man særlig henviste til, »at Afgifterne efter Sportelreglementet Afdeling V. (Auktionsvæsenet) er lidet tidssvarende og i mange Tilfælde kommer til at virke ganske urimelig haardt, hvorfor en Revision af disse Bestemmelser maa anses som paakrævet,

en Anskuelse, der for øvrigt deles af hele Udvalget«. Ministeren kunde imidlertid ikke imødekomme Henstillingerne paa dette Lovforslag, men Ministeren erklærede, »at det er hans Hensigt ved den Revision af Sportelbestemmelserne, som ogsaa Ministeren anser for paakrævet, og som Finansministeren agter at foranledige, at underkaste disse Spørgsmaal en velvillig Overvejelse«, og Udvalget frafaldt derefter at stille Ændringsforslag med Hensyn til de anførte Bestemmelser. Ministeren stillede derhos Ændringsforslag om en yderligere Nedsættelse end foreslaaet af Afgifterne efter § 6 samt om de andre ovenfor omtalte Ændringer i Loven. — Det konservative Mindretal gjorde samme Bemærkning som med Hensyn til Gebyrloven, se ovenfor. Loven vedtoges derpaa enstemmigt i begge Ting. Den anslaaes til at medføre en Indtægtsnedgang paa ca. 450 000 Kr.

45. Lov om Ændringer i Lov Nr. 85 af 30 April 1909 om Tillæg til Strandingsloven af 10. April 1895. (Justitsminister Rytter). [A. Sp. 3729—C. Sp. 345, 359].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 229). 1. Beh. $\frac{14}{11}$ (L. Sp. 333, jfr. 319). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Ændringer i Søloven (se Nr. 38). Betænkning (B. Sp. 997) afgiven $\frac{1}{3}$. (Ordfører: M. G. Jensen). 2. Beh. $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 988, jfr. 983). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 1003). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{12}{3}$ (F. Sp. 5027, jfr. 5005). 2. Beh. $\frac{14}{3}$ (F. Sp. 5065). 3. Beh. $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 5099). *Loven stadfæstet 27. Marts 1929.* (Lov-Tid. Nr. 67).

Ved Loven gives en ny Affattelse af § 7 i Lov Nr. 85 af 30. April 1909 som Følge af det ved Loven om Ændringer i Søloven, Nr. 38, indførte nye System for Begrænsning af Rederes Ansvar. Medens efter Loven af 1909 »Skib med Tilbehør saavel som Ladning, naar denne efter sin Beskaffenhed selv danner Fare eller væsentlige Ulemper for Skibsfarten eller Fiskeriet«, hæfter for Udgifterne til de af det offentlige foretagne Foranstaltninger til et Vrags Afmærkning og Uskadeliggørelse, hæfter fremtidig »Ejeren af Skibet saavel som Ejeren af Ladning eller andre Genstande, for saa vidt disse efter deres Beskaffenhed selv danner Fare eller væsentlige Ulemper for Skibsfarten eller Fiskeriet. Ejeren af Skibet hæfter med den Begrænsning, der er fastsat i Sø-

lovens 4de Kapitel, Ejeren af andre Genstande med disse, men ikke personlig. Det offentlige har Fortrinsret i de nævnte Genstande fremfor alle andre Fordringer.«

46. Lov om Ændring i midlertidig Lov af 1. April 1911 om nogle Ændringer i Straffelovgivningen. (Justitsministeren). [A. Sp. 2499—C. Sp. 57, 77].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 41). 1. Beh. $\frac{18}{10}$ (F. Sp. 452). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (L. D. Rasmussen, Knud Hansen, Gerhard Nielsen, Hans Rasmussen, Vilhelm Rasmussen, Trier, Elmquist, Samuelsen, Svend Nielsen, Vagn Bro [Skr.], Christensen (Høng), Pürschel [Form.], Mathilde Hauschultz, Axel Møller, C. C. Heilesen). Betænkning (B. Sp. 37) afgiven $\frac{27}{11}$. (Ordfører: Pürschel). 2. Beh. $\frac{29}{11}$ (F. Sp. 2252). 3. Beh. $\frac{4}{12}$ (F. Sp. 2361). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{7}{12}$ (L. Sp. 470). 2. Beh. $\frac{12}{12}$ (L. Sp. 477). 3. Beh. $\frac{17}{12}$ (L. Sp. 545). *Loven stadfæstet 22. December 1928.* (Lov-Tid. Nr. 296).

Ved nærværende Lov henlægges Afgørelsen af Spørgsmaalet om Frafald af Paatale for Lovovertrædelser, begaaede af Børn og unge Mennesker mellem 14 og 18 Aar, fra Justitsministeriet til Statsadvokaterne. Ændringen er begrundet dels i Ønsket om en Simplificering af Forretningsgangen, dels i Hensynet til de unge, hvis Sag vil finde en hurtigere Afgørelse. Loven har følgende Ordlyd:

§ 1.

I Stedet for § 15, sidste Stykke, i midlertidig Lov Nr. 63 af 1. April 1911 om nogle Ændringer i Straffelovgivningen sættes følgende:

»Skønnes det, at Straffen for Lovovertrædelse, begaaet af en Person mellem 14 og 18 Aar, ikke vil overstige en lavere Grad af Strafarbejde, kan Statsadvokaten bestemme, at Paatale bortfalder paa Betingelse af, at den paagældende enten undergives Værgeraadsinstitutionens Forsorg i Overensstemmelse med Reglerne i Lov Nr. 237 af 12. Juni 1922 eller anbringes under andre Forhold, der skønnes at være betryggende, og i et efter Tilfældets Beskaffenhed fastsat

Aaremaal, der kan strække sig indtil det fyldte 21de Aar, undergives et dertil skikket Tilsyn gennem en i saadant Øjemed virkende Forening eller paa anden Maade. Forinden Statsadvokatens Afgørelse om Vilkaarene for Tiltalefrafald træffes, indhentes i Regelen vedkommende Værgeraads Erklæring i Sagen. Til Gennemførelsen af de heromhandlede Foranstaltninger er Forældres eller Værgers Samtykke ikke nødvendigt. Anser Statsadvokaten det for utvivlsomt, at Paatale bør ske, træffer han selv Afgørelsen. I modsat Fald forelægges Sagen Justitsministeren eller med hans Bemyndigelse Rigsadvokaten. Gør den paagældende sig skyldig i en ny Forbrydelse inden Udløbet af den fastsatte Tidsfrist, eller begaar han væsentlig Overtrædelse af de ham meddelte Forskrifter, afgøres det paa samme Maade, om Sagen skal genoptages.

Udgifter ved de i forrige Stykke nævnte Foranstaltninger, som ikke afholdes efter Reglerne i Lov Nr. 237 af 12. Juni 1922 eller udredes ad privat Vej, afholdes som Delinkventomkostninger. De offentlige Kasser, hvoraf de udredes, kan fordre dem refunderet af de forsørgelsespligtige efter Overøvrighedens Bestemmelse under de i Fattiglovens § 9 indeholdte Betingelser og efter de i den nævnte Paragraf givne Regler.«

§ 2.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Januar 1929.

Det fremsatte Lovforslag ændredes paa enkelte Punkter i *Folketinget* paa Foranledning af det nedsatte Udvalg og vedtoges enstemmigt af dette Ting. *Landstinget* vedtog, ligeledes enstemmigt, Lovforslaget i Folketingets Affattelse.

47. Lov om Ændringer i Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Justitsminister *Rytter*). [A. Sp. 3727 —C. Sp. 343, 359].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 229). 1. Beh. $\frac{14}{11}$ (L. Sp. 333, jfr. 319). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Ændringer i Søløven (se Nr. 38). Betænkning (B. Sp. 997) afgiven $\frac{1}{3}$. (Ordfører: M. C. Jensen). 2. Beh. $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 987, jfr. 983). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 1002). *Over-*

sendt til Folketinget. 1. Beh. $\frac{12}{3}$ (F. Sp. 5027, jfr. 5005). 2. Beh. $\frac{14}{3}$ (F. Sp. 5064). 3. Beh. $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 5098). *Loven stadfæstet 27. Marts 1929.* (Lov-Tid. Nr. 66).

Ved Loven foretages en Tilføjelse, som 2det Stk., til Retsplejelovens § 544, som Følge af en Bestemmelse i den i Bryssel den 10. April 1926 afsluttede internationale Konvention om Indførelse af visse ensartede Regler angaaende Søpanterrettigheder og kontraktmæssige Panterrettigheder i Skib. Tilføjelsen har følgende Indhold:

»Om Auktion over Skib eller Fragtfordring skal der desuden, hvis Skibet er registreret, gives Meddelelse til vedkommende Registreringsmyndighed. Er Skibet dansk, skal denne Meddelelse gives med mindst en Uges Varsel. Er Skibet ikke dansk, gives Meddelelsen gennem Udenrigsministeriet med et af Fogeden i hvert enkelt Tilfælde fastsat Varsel«.

48. Lov om Ændring i Lov for Færøerne af 15. Februar 1928 om Forandring i forskellige Skatter og Afgifter. (Justitsminister Rytter). [A. Sp. 2513—C. Sp. 7, 9].

Fremsat i Folketinget $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 43). 1. Beh. $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 62). 2. Beh. $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 63). 3. Beh. $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 64). *Over-sendt til Landstinget.* 1. Beh. $\frac{10}{10}$ (L. Sp. 49). 2. Beh. $\frac{10}{10}$ (L. Sp. 50). 3. Beh. $\frac{10}{10}$ (L. Sp. 51). *Loven stadfæstet 10. Oktober 1928.* (Lov-Tid. Nr. 252).

Ved Loven foretages den Forandring i Lov af 15. Februar 1928, at den deri fastsatte Afgift skal betales ikke alene af Tobak, Cigarer, Cigarillos og Cigaretter, der *indføres til Færøerne* — saaledes som fastsat i nævnte Lov —, men ogsaa af saadanne, der *fremstilles paa Færøerne*.

Lovforslaget fremsattes efter Anmodning af Færøernes Lagting foranlediget ved, at det for Tinget blev oplyst, at der af en forretningsdrivende i Thorshavn blev truffet Foranstaltninger til Fremstilling af Cigaretter, og at det derfor kunde befrygtes, at Afgiften af Cigaretter vilde blive illusorisk, hvis der ikke skete en Udvidelse af Afgiftspligten som foreslaaet.

49. Lov om Adgang til Sterilisation. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 2309—C. Sp. 285, 1217, 1527].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ af Justitsminister Rytter (F. Sp. 41). 1. Beh. $\frac{9}{1}$ (F. Sp. 3050). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Vilhelm Rasmussen, Trier, Kammersgaard, Helga Larsen, J. P. Jensen, Weygaard, Rahbek [Form.], Pinstrup, Thorhauge, Hedelund [Sokr.], Arnth Jensen, Johannes Lou, Bindslev, Mathilde Hauschultz, Niels Petersen). Betænkning (B. Sp. 905) afgiven $\frac{21}{2}$. (Ordfører: Rahbek). 2. Beh. $\frac{27}{2}$ (F. Sp. 4677). 3. Beh. $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4746). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. $\frac{9}{3}$). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen [Form.], Blang, Ludvig Christensen, Marie Christensen, Henriette Crone, Ellinger [Sokr.], Gunnar Fog-Petersen, Godskesen, Lewinsky, Jørgen Møller, Rasmus Nielsen, Elisa Petersen, P. C. Petersen, Inger Gautier Schmit, Steincke). Betænkning (B. Sp. 2109) afgiven $\frac{21}{3}$. (Ordfører: H. C. Andersen). 2. Beh. $\frac{23}{5}$ (L. Sp. 1320). 3. Beh. $\frac{24}{5}$ (L. Sp. 1342). *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling*. 1. Beh. $\frac{28}{5}$ (F. Sp. 5747). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Vilhelm Rasmussen [Form.], Trier, Kammersgaard, Helga Larsen, J. P. Jensen, Weygaard, Jensen [Lillering], A. M. Hansen, Hedelund [Sokr.], Pinstrup, Thorhauge, Arnth Jensen, Inger Gautier Schmit, Viggo Hansen, Bindslev). Betænkningen (B. Sp. 2947) afgiven $\frac{28}{5}$. (Ordfører: Vilhelm Rasmussen). 2. Beh. $\frac{29}{5}$ (F. Sp. 5763). 3. Beh. $\frac{30}{5}$ (F. Sp. 5791). *Loven stadfæstet 1. Juni 1929*. (Lov-Tid. Nr. 130).

Loven har følgende Ordlyd:

§ 1. *Personer, hvis Kønssdrifts abnorme Styrke eller Retning* udsætter dem for at begaa Forbrydelser og derved fremkalder Fare for dem selv og for Samfundet, kan efter forudgaaende lægelig Vejledning om Indgrebets Følger og *efter egen Begæring underkastes Indgreb i Kønnsorganerne*, naar Tilladelse hertil meddeles af Justitsministeren efter indhentet Erklæring fra Retslægeraadet og Sundhedsstyrelsen.

Saadan Begæring kan kun indgives af Personer, der har opnaaet Myndighedsalder. Den skal være ledsaget af en Lægeerklæring og indeholde saa fuldstændige Oplysninger som muligt om de for Andrageren bestemmende Grunde. Er Andrageren umyndiggjort i personlig Henseende, skal Be-

gæringen være tiltraadt af Værgen. Lever Andrageren i ægteskabeligt Samliv, skal som Regel Ægtefællens Samtykke foreligge.

§ 2. Justitsministeren kan endvidere efter indhentet Erklæring fra Retslægeraadet og Sundhedsstyrelsen tillade *Indgreb i Kønsorganerne hos psykisk abnorme Personer, der er anbragt under Forsorg af en Statsanstalt eller en i Henhold til Fattigloven af 9. April 1891 § 61 godkendt Anstalt*, og for hvis Vedkommende det, selv om de ikke frembyder saadan Fare for Retssikkerheden som i § 1 omhandlet, maa anses særdeles magtpaaliggende for Samfundet og gavnligt for dem selv, at de sættes ud af Stand til at faa Afkom.

Indstilling i saa Henseende til Justitsministeren kan kun indgives med Hensyn til Personer, der har opnaaet Myndighedsalderen, og maa fremkomme fra vedkommende Anstalts Ledelse med vedlagt Udtalelse fra Anstaltens Læge eller Embedslægen, og Indstillingen skal, saafremt den paagældende ikke som Følge af mentale Mangler er ude af Stand til at forstaa Betydningen af et saadant Indgreb, være tiltraadt af denne selv. Indstillingen skal være ledsaget af en Erklæring fra en i denne Anledning beskikket Værge; er den paagældende psykisk abnorme Person umyndig, kan hans Værge beskikkes til at afgive nævnte Erklæring. Forinden Værgen afgiver sin Udtalelse, skal han af Lægen vejledes om Indgrebets Følger. Er den paagældende gift, uden at Samlivet er ophævet ved Separation eller længere Tids faktisk Adskillelse, skal som Regel Ægtefællen samtykke i Foretagelsen af Indgrebet.

§ 3. Forinden Justitsministeren meddeler Tilladelse til Foretagelse af de i denne Lov omhandlede Indgreb, skal *Ministerens forvisse sig om*, at den paagældende, efter Omstændighederne Værgen, er klar over Beskaffenheden og de antagelige Følger af det Indgreb, som der bliver Spørgsmaal om at foretage.

Godkender Justitsministeren, at Indgreb foretages, skal dettes Art angives ved dets lægevidenskabelige Betegnelse. I de i § 1 nævnte Tilfælde vælger den paagældende blandt Læger med fornøden kirurgisk Uddannelse selv en Læge til at foretage Indgrebet, medens Lægen i de i § 2 nævnte Tilfælde udpeges af vedkommende Anstaltsledelse. Det paa-

hviler Lægen, naar Indbrevet er foretaget, herom uopholdelig at underrette Justitsministeriet.

Afslaar Justitsministeren Henvendelsen, maa denne ikke fornyes, før 1 Aar er forløbet efter Afslagets Datum, medmindre der er indtraadt Omstændigheder af Betydning for Afgørelsen, der ikke forelæa ved den tidligere Henvendelse.

§ 4. *Udgifterne* ved de i §§ 1 og 2 omhandlede Indgreb betales af den paagældende selv. Hvis Vedkommende ikke har Midler hertil, betales Udgifterne i de i § 1 nævnte Tilfælde af Statskassen, i de i § 2 nævnte Tilfælde efter Fattiglovgivningens almindelige Regler, i begge Tilfælde uden Fattighjælps Virkning for den paagældende.

Justitsministeren afgør efter Forhandling med Indenrigsministeren, om Udgifterne helt eller delvis vil være at afholde af vedkommende Person, af Statskassen eller efter Fattiglovgivningens almindelige Regler.

§ 5. *Den, som uhjemelet foretager de i denne Lov omhandlede Indgreb*, straffes, for saa vidt Forholdet ikke efter den øvrige Lovgivning medfører højere Straf, med Bøder fra 500 Kr. til 5 000 Kr.

Forsømmelse af at give den i § 3, 2det Stk., 3die Pkt., omhandlede Underretning straffes med Bøder fra 10 til 200 Kr.

Bøderne tilfalder Statskassen.

§ 6. Loven skal forelægges Rigsdagen til *Revision* senest i dennes ordentlige Samling 1933—34.

Forslag til ovennævnte Lov er udarbejdet af en ved kgl. Ordre af 23. December 1924 nedsat *Kommission* med det *Hverv at undersøge*, om forebyggende Foranstaltninger og Indgreb i den personlige Frihed med eller uden den paagældendes Villie ud fra Samfundshensyn, derunder ogsaa racehygiejniske Hensyn, kan anses forsvarlige og berettigede overfor Personer, der er degenerativt bestemte, eventuelt hvilke Foranstaltninger der bør foretages, hvorledes de bør foretages, hvorledes de bør gennemføres, og overfor hvilke Personer de bør anvendes. *Efter Vedtagelsen af Loven af 11. April 1925* om Sikkerhedsforanstaltninger overfor visse Personer, der udsætter Retssikkerheden for Fare, rettede Kommissionen særlig sin Opmærksomhed paa Undersøgelsen af, hvorvidt der kunde være Anledning til at bringe i Forslag en Adgang til at foretage *Ophævelse af Forplantningsevnen* — Sterilisation — overfor visse Grupper af degenerativt bestemte

Personer. Kommissionens Overvejelser resulterede i en i November 1926 afgiven Betænkning, indeholdende et Udkast til Lov om Adgang til Sterilisation.

Det fremsatte Lovforslag er i Hovedsagen i Overensstemmelse med Kommissionens Udkast undtagen paa et væsentligt Punkt. Medens Kommissionen havde foreslaaet, at Tilladelse til Foretagelse af Sterilisation skulde meddeles af en særlig Kommission, bestaaende af en af Justitsministeren dertil beskikket Dommer samt 2 af Retslægeraadet udpegede Medlemmer, har Justitsministeriet anset det for ufornødent at oprette en saadan Kommission og foreslaar, at Tilladelsen kan meddeles af Justitsministeren efter indhentet Erklæring fra Retslægeraadet og Sundhedsstyrelsen.

Efter 1. Beh. i Folketinget, ved hvilken Ordførerne var: Rahbek (V.), Vilhelm Rasmussen (S.), Johannes Lou (K. F.) og Niels Petersen (R. V.), henvistes Lovforslaget til et Udvalg. Et Flertal af dette (Udvalget undtagen Bindslev) udtaler i Betænkningen, hvis Afgivelse Mathilde Hauschultz ikke deltog i paa Grund af Sygdom, at det ønsker meget stærkt at fremhæve, at man ikke paa nogen Maade kan gaa med til, at disse Indgreb foretages som Straf, og Flertallet er ogsaa enigt i Betragtningen af, at man paa nuværende Tidspunkt ikke skrider hertil i racehygiejnisk Øjemed. Flertallet havde i det hele haft Betænkelighed ved Lovforslaget, men efter at Udvalget havde faaet Lejlighed til at høre ansete Specialisters Udtalelser og føre Forhandling med dem om de herhen hørende Emner, mente Flertallet at paatage sig et stort Ansvar ved at lægge Lovforslaget Hindring i Vejen og indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med enkelte Ændringer, der vedtoges.

Flertallet havde saaledes ikke ment det rigtigt, at man i Loven fastslog, i hvilke Tilfælde Kastration burde foretages og i hvilke Tilfælde Sterilisation (Vasectomi), men at det i hvert enkelt Tilfælde maatte overlades til Autoriteter at træffe Afgørelse, og stillede herom Ændringsforslag til §§ 1 og 2. Et andet Ændringsforslag gik ud paa at fastsætte, at vedkommende i alle Tilfælde skal have den lægelige Vejledning, inden Beslutning tages. Et tredje Ændringsforslag tilsigtede at tydeliggøre Værgens Ansvar overfor sin Myndling med Hensyn til Indgrebets Følger (§ 2, 2. Stk.). Og endelig stilledes et Ændringsforslag, hvis Formaal var at skabe en noget forstærket Garanti for, at Operationen udføres betryggende (§ 3, 2. Stk.).

Et Mindretal (Niels Petersen og Pinstrup) fandt, at Begrænsningen i Lovforslagets § 2 til psykisk abnorme Personer under Anstaltsforsorg var uheldig og irrational. Betingelserne

for Indgrebet kunde ogsaa foreligge, naar det drejede sig om *Personer udenfor Anstaltsforsorg*. Som Regel vilde saadanne Personer endogsaa være langt ulykkeligere stillet end deres Fæller paa Anstalterne. Under Hensyn hertil stillede Mindretallet et *Ændringsforslag* om til § 2 at føje som nyt Stykke:

»Tilladelse til Indgreb i Kønorganerne hos psykisk abnorme Personer kan af Justitsministeren ogsaa meddeles i Tilfælde, hvor vedkommende ikke er under Anstaltsforsorg, men i et efter Retslægeraadets og Sundhedsstyrelsens Skøn passende Tidsrum har været under lægelig Observation. Indstilling maa i saadanne Tilfælde fremkomme fra den paagældende Læge og Embedslægen og i øvrigt overensstemmende med foranstaaende Regler.«

Ændringsforslaget forkastedes med 74 Stemmer mod 17.

Et andet Mindretal (Bindslev) betragtede det vel som særdeles magtpaaliggende for Samfundet i videst muligt Omfang at hindre Sædelighedsforbrydere i fortsat at udøve deres forbryderiske Virksomhed, men maatte mene, at man fremdeles burde søge dette opnaaet ved Hjælp af de gældende Lovbestemmelser om Internering. — Mindretallet nærede den Opfattelse, at Loven gennemført vilde betegne et *Principbrud*, der før eller senere vilde lede ud i racehygiejniske Eksperimenter, hvis videnskabelige Begrundelse turde være mere end tvivlsom. De Fordele, der vilde kunne vindes igennem Loven, ansaa Mindretallet for saa ringe, at de lidet eller intet vejede mod det Værditab, som Samfundet vilde lide ved at indvarsle en Udvikling, der kunde komme til alvorligt at anfægte noget for Samfundet saa fundamentalt som den menneskelige Forplantning. Mindretallet maatte derfor paa det mest indtrængende fraaade, at det forelagte Forslag ophøjedes til Lov.

Ved 2. *Beh. i Folketinget* ændredes det fremsatte Lovforslag gennem Vedtagelse af Flertallets forannævnte Ændringsforslag, og Lovforslaget i den saaledes fremkomne Skikkelse vedtoges ved 3. *Beh.* med 85 Stemmer mod 8.

I *Landstinget* var *Ordførerne*: H. C. Andersen (V.), Ludvig Christensen (S.), Ellinger (K. F.) og Gunnar Føg-Petersen (R. V.). Det nedsatte Udvalgs Flertal (Udvalget undtagen Blang og Ellinger) *ønskede Forslaget ophøjet til Lov*, idet man gik ud fra, at det — saa forsigtigt som det var affattet — vilde kunne tjene til Opfyldelse af Formaalet: Nedsættelse i Voldtægtsforbrydelsernes Tal og Begrænsning af Fødsler af psykisk abnorme Børn.

Udvalget havde lagt Vægt paa at forme Lovforslaget saaledes, at Loven kun kunde komme til Anvendelse, hvor Indgrebet maatte anses at være gavnligt for vedkommende selv, og hvor det af samfundsmæssige Grunde maatte betragtes som ønskeligt. *Udvalget stillede derfor til § 2 tre Ændringsforslag*, som var tiltraadt af Justitsministeren og vedtoges af Tinget.

Det første Ændringsforslag gik ud paa at fremhæve, at det Indgreb, som foretages, maa være ikke alene ønskeligt af samfundsmæssige Grunde, men gavnligt for Individet selv (§ 2, 1. Stk.). — Ændringsforslag Nr. 2 fastslog udtrykkelig, at Loven ikke kan bringes i Anvendelse paa mindreaarige (§ 2, 2. Stk.). Ændringsforslag Nr. 3 fastslog, at der for et psykisk abnormt Individ, paa hvem Loven kan bringes i Anvendelse, skal beskikkes Værge, der forstaar, hvilket Ansvar han i den Sag har at bære (§ 2, 2. Stk.).

Mindretallet (Blang og Ellinger) kunde ikke medvirke til Lovforslagets Gennemførelse ud fra den Betragtning,

»at de heromhandlede Indgreb neppe vil have nogen Værdi i *moralisk sædelig Henseende* — ja endog i visse Tilfælde meget vel kan tænkes at virke i modsat Retning —, og

at *Mindretallet* bestemt maa advare imod en Lovgivning til Fordel for den paa social-økonomisk eller andet Grundlag hvilende moderne *Racehygiejne*. Erfaringsmæssigt vil det nemlig blive svært at standse ved det første Skridt, og *Mindretallet* maa betragte disse Teorier som en overordentlig alvorlig Fare for Hjem og Samfund.«

Ved 2. Beh. i Landstinget tiltraadte Justitsminister *Zahle* Udvalgets Ændringsforslag, som derefter vedtoges, og Lovforslaget i den ændrede Skikkelse vedtoges af Landstinget ved 3. Beh. med 54 Stemmer mod 6.

Det af Landstinget vedtagne Lovforslag oversendtes derefter til det paa Grundlag af Valget den 24. April sammentraadte *nye Folketing*. Paa Forslag af Bindslev henvistes Lovforslaget efter 1. Beh. til et *Udvalg*, der samme Dag afgav *Betænkning*, hvori *Flertallet* (*Udvalget* undtagen *Bindslev*) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, medens *Bindslev* paa det alvorligste fraraadede Lovforslagets Ophøjelse til Lov. — Ved 3. Beh. i Folketingets 2. Afdeling vedtoges Lovforslaget i Landstingets Affattelse med 116 Stemmer mod 6.

50. Lov om en ændret Affattelse af Lov Nr. 285 af 30. Juni 1922 om Adgang til Præsteembeder i Folkekirken § 4. (Kirkeminister *Bruun-Rasmussen*). [A. Sp. 4099 — C. Sp. 61, 63].

Fremsat i *Landstinget* $30/_{11}$ (L. Sp. 393). 1. Beh. $5/_{12}$ (L. Sp. 426). 2. Beh. $7/_{12}$ (L. Sp. 436). 3. Beh. $7/_{12}$ (L. Sp. 437). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $11/_{12}$ (F. Sp. 2677). 2. Beh. $12/_{12}$ (F. Sp. 2679). 3. Beh. $13/_{12}$ (F. Sp. 2777). *Loven stadfæstet 14. December 1928*. (Lov-Tid. Nr. 287).

Ved Loven gøres den Tilføjelse til § 4, 1ste Stk., i Loven af 1922 — der bestemmer, at ingen kan beskikkes til Præst i Folkekirken i Henhold til denne Lov, medmindre han er under 60 Aar —, at for saa vidt angaar Meddelelse af Stadfæstelse som *Præst for en Valgmenighed* gælder Aldersgrænsen ikke, men den, der i en Alder af over 60 Aar har opnaaet saadan Stadfæstelse, er uanset heraf udelukket fra at kunne modtage Ansættelse i et Embede som Præst for en Sogmenighed.

Ændringen er motiveret ved, at den Betragtning, som formenes at ligge til Grund for Bestemmelsen i Loven af 1922 om de 60 Aars Aldersgrænse — at man har ment det uforsvarligt ved Beskikkelse af en over 60 Aar gammel Person til Præst i Folkekirken at paabyrde denne en i Løbet af en kortere Aarrække med Nødvendighed indtrædende Pensionsbyrde —, passer ikke for Valgmenighedspræster, idet disse hverken har Krav paa Løn eller Pension af det offentlige. Der har gentagende for Kirkeministeriet foreligget Andragender fra Valgmenigheder om at faa en i den danske Folkekirke ikke tidligere præsteviet Person (jfr. Loven om Adgang til Præsteembeder §§ 2 og 3), der er over 60 Aar, anerkendt som Præst for den paagældende Menighed, uden at disse Andragender — som Følge af den først nævnte Lovbestemmelse, der utvivlsomt omfatter alle Præster i Folkekirken, altsaa ogsaa Valgmenighedspræster — har kunnet tages til Følge, hvilket er fundet uheldigt.

51. Lov om Stempelafgift af topografiske Kort. (Forsvarsminister *Brorsen*). [A. Sp. 3995—C. Sp. 171, 203].
 Fremsat i *Folketinget* $28/_{11}$ (F. Sp. 2193). 1. Beh. $12/_{12}$ (F. Sp. 2768). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (L. Rasmussen, Fisker, Gerhard Nielsen, Chr. Hansen, J. P. Larsen, Jørgensen, Nørskov [Formand], Laursen, A. Chr. Christensen, Vadgaard, Sevelsted [Sekretær], Holger Andersen, Korsgaard, C. J. F. Sven, Steen). Betænkning (B. Sp.

819) afgiven $\frac{24}{1}$. (Ordfører: Nørskov). 2. Beh. $\frac{30}{1}$ (F. Sp. 3765). 3. Beh. $\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3913). *Oversendt til Landstinget.* 1. Beh. $\frac{6}{2}$ (L. Sp. 752). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer: Birke, Bramsnæs, Bækgaard, Henriette Crone, I. A. Hansen, Hansen-Stavnsbjerg, Hauch [Formand], H. P. Jensen, Johannes Jensen, Jensen [Aale], Kr. Johansen, Lange, Lehwald, C. F. Sørensen, Veistrup). Betænkning (B. Sp. 869) afgiven $\frac{15}{2}$. (Ordfører: Hansen-Stavnsbjerg). 2. Beh. $\frac{15}{2}$ (L. Sp. 848). 3. Beh. $\frac{15}{2}$ (L. Sp. 851). *Loven stadfæstet 18. Februar 1929.* (Lov-Tid. Nr. 29).

Lovens væsentligste Indhold er følgende:

Af ethvert Kort over Danmark eller over en Del af Danmark, som her i Landet udbydes til Salg eller uddeles, skal der, jfr. de nedenfor nævnte Undtagelser, erlægges en Stempelafgift, der udgør $\frac{1}{120}$ Ø. for hver Kvadratcentimeter af Kortbladet, idet dette herved regnes som værende begrænset af Kortets Rammer.

Afgiften berigtiges for de her i Landet fremstillede Kort af den, der udgiver dem, forinden de udleveres fra den paagældendes Virksomhed, for de fra Udlandet indførte Kort af den, der har indført dem, forinden de udleveres fra den paagældendes Virksomhed, og Afgiftsberigtigelsen sker ved, at der paatrykkes hvert enkelt Kort et særligt Stempel.

Fritagne for Afgift efter denne Lov er:

1. Kort i en Maalestok, der er mindre end 1 : 500 000 eller større end 1 : 15 000.
2. Kort udgivne af eller udarbejdede og trykte af eller for Statsinstitutioner og kommunale Institutioner.
3. Byplaner, Bykort, Arbejdsplaner og Planbogsmaalinger.
4. Søkort og Havnekort.
5. Rids og Skitser i Teksten i Dagblade, Tidsskrifter og Bøger, naar de ikke uddeles eller sælges som særskilte Kort.

Krigsministeriet er derhos bemyndiget til at bevilge Fritagelse for Afgift, for saa vidt angaar Kort til videnskabeligt Brug, til Brug ved Undervisning eller til andre almennyttige Formaal, derunder Kulturkort. Det samme gælder for Kort i Bøger, Tidsskrifter eller Dagblade, naar Kortet

knytter sig som Forklaring til Teksten, og for Kort over Nabolandene, hvori Danmark kun indgaar som en lille Del af Kortet, samt for andre Kort, naar særlige Grunde taler derfor. Endvidere kan der af Krigsministeriet meddeles Fritagelse for Afgift i Tilfælde, hvor Retten til Benyttelse af Geodætisk Instituts Kortmateriale til Udgivelse af Kort er overdraget til andre.

Enhver, der udgiver eller indfører de i denne Lov omhandlede Kort, er pligtig til at indsende et Eksempplar af de paagældende Kort til Geodætisk Institut. Enhver, der forhandler, uddeler, udarbejder eller trykker de i denne Lov omhandlede Kort, er pligtig til efter Begæring at meddele Geodætisk Institut Oplysninger med Hensyn til Udgivelsen og Forhandlingen af de paagældende Kort.

Saafernt der unddrages Statskassen Afgift i Henhold til denne Lov, ifalder den, hvem Afgiftens Erlæggelse paa-hviler, en Bøde paa indtil 10 Gange det unddragne Afgifts-beløbs Størrelse, dog ikke under 100 Kr., og skal desuden efterbetale Afgiften. Kendes dennes Størrelse ikke, bøder Overtræderen fra 100 til 25 000 Kr. foruden som Betaling for Afgiften en Sum lig Bødens Beløb. For Meddelagtighed i Afgiftsbesvigelsen bødes indtil 2 000 Kr. — For alle ikke med særlig Straf belagte Overtrædelser af Forskrifterne i denne Lov eller af de Kontrolforskrifter, som yderligere maatte blive givet, bødes indtil 1 000 Kr.

For skyldig Afgift er Statskassen privilegeret Fordrings-haver. Afgiften og Bøderne bliver i Tilfælde af manglende Betaling at inddrive ved Udpankning.

Naar Bøderne ikke kan faas inddrevet, kan de forlanges afsonet efter en nærmere fastsat Skala.

Bøder efter denne Lov paalægges af Krigsministeriet, medmindre dette ønsker Sagen afgjort ved Domstolene. Det staar stedse vedkommende frit for inden 14 Dage efter, at Krigsministeriets Afgørelse er meddelt ham, at forlange Sagen undergivet Domstolenes Afgørelse, hvilket da foranlediges af Krigsministeriet.

De fra denne Lov hidrørende Sager behandles som Politisager, dog at der paa tiltaltes Forlangende beskikkes denne et Forsvar. Ikendte Bøder tilfalder Statskassen.

Loven tilsigter at tilvejebringe delvis Dækning af Udgifterne til Statens Opmaalingsvæsen, navnlig Geodætisk Institut, hvilke sidste andrager ca. 600 000 Kr. I Bemærkningerne udtales, at det af Statens Opmaalingsinstitutioner fremskaffede Materiale er Grundlaget for Fremstillingen af Kort over Danmark, og at det derfor er rimeligt, at Virksomheder, der driver erhvervsmæssig Fremstilling af saadanne Kort, bidrager til Dækning af Statens Udgifter ved Tilvejebringelsen af det Grundmateriale, uden hvilket de paagældende private Virksomheder ikke kunde fremstille Kortene.

I Betænkningen fra Folketingsudvalget udtalte *Flertallet* (Venstre og Socialdemokraterne), at det var enigt i den Betragtning, der ligger til Grund for Lovforslaget. Det har overvejet, om der kunde findes andre Former for Afgiftens Erlæggelse, men er blevet staaende ved Lovforslagets Bestemmelser herom, hvorefter Afgiften beregnes efter Kortarealets Størrelse.

Da det er paa et nyt Omraade, der her lovgives, vil det navnlig i Overgangstiden være nødvendigt at give Ministeriet en vis Handlefrihed. Der kan sikkert være Grund til at tilstaa Afgiftsfrihed for visse Arter af Reklamekort, ligesom i Tilfælde, hvor Firmaer, inden Lovforslagets Fræmsættelse, har truffet Overenskomst med »Geodætisk Institut« om midlertidig Benyttelse af dettes Kortmateriale mod en mindre Afgift.

Af det *konservative Mindretal* udtalte to Medlemmer, at de var af den Opfattelse, at en Stempelafgift af topografiske Kort som den foreslaaede kun lader sig begrunde ud fra det i Bemærkningerne til Lovforslaget fremsatte Synspunkt, og at det kan formentlig ikke betragtes som principielt urimeligt at kræve et særligt Bidrag af erhvervsmæssige Virksomheder til Dækning af Udgifterne til »Geodætisk Institut«, hvis Opmaalingsarbejde og Grundmateriale danner Basis for de paagældende Virksomheders Udsendelse af topografiske Kort. »Men i saa Fald burde en Afgift kun paalægges i de Tilfælde, hvor Udnyttelsen af dette Materiale i erhvervsmæssigt Øjemed var ubestridelig. Som Lovforslaget er affattet, inddrager det imidlertid ogsaa Uddelingen af saadanne Kort under Stempelafgiften, det vil sige Kort, der ikke fremstilles i erhvervsmæssigt Øjemed, hvilket Mindretallet ikke finder rigtigt.« Den Krigsministeriet tillagte Bemyndigelse til at bevilge Fritagelse for Afgift af visse nærmere betegnede Kort fandt Mindretallet lidet heldig og egnet til at fremkalde stor Uensartethed i den administrative Praksis og vilde derfor foretrække, at Fritagelsen for Afgift i de omhandlede Tilfælde fastsattes i selve Loven. Herunder mente man, at alle Kort i Bøger, Tidsskrifter eller Dagblade, naar de ikke

sælges som særskilte Kort, bør være afgiftsfrie, ikke blot de under Nr. 5 nævnte Rids og Skitser. Mindretallet stillede derfor Ændringsforslag til Lovforslaget ud fra dette deres Synspunkt samt mente det, under Hensyn til, at der her indføres en hidtil ukendt Afgift paa et nyt Omraade, rigtigst at begynde med en lavere Afgift, hvorfor det foreslog at sætte denne til det halve, $\frac{1}{2}$, Ø. Det tredje konservative Medlem, Sven, var principielt imod Lovforslaget, men tiltraadte de stillede Ændringsforslag. Det radikale Mindretal indstillede Lovforslaget til Forkastelse.

De stillede Ændringsforslag forkastedes med 82 St. mod 41, og ved 3die Behandling vedtoges Lovforslaget med 62 St. mod 25. (De konservative Medlemmer afholdt sig fra at stemme, idet dog Sven erklærede at ville stemme imod).

I Betænkningen fra Landstingsudvalget udtaltes, at det sluttede sig til et overfor Udvalget udtalt Ønske fra Repræsentanter før de paagældende Erhverv om, at Geodætisk Institut af de Kort, der gaar ud i den almindelige Handel, regner med og bogfører en Udgift, svarende til den Afgift, der maa erlægges af tilsvarende Kort, udgivne af private Virksomheder.

Udvalget bemærkede, at man under Hensyn til Prisforholdene i Almindelighed paa Kort vil finde det rimeligt, at der i Geodætisk Instituts almindelige Salgspriser tages Hensyn til Stempelafgiften, og at denne ogsaa posteres i Instituttets Regnskab, hvilket Ministeren lovede at sørge for.

Flertallet (Venstre og Socialdemokrater) indstillede Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, medens de konservative og radikale Medlemmer i Betænkningen forbeholdt sig at motivere deres Stilling, hvilket skete ved 3die Behandling, idet de paagældende Medlemmer udtalte sig i Overensstemmelse med deres Meningsfæller i Folketinget. Loven vedtoges enstemmigt, men 9 Medlemmer undlod at stemme.

B.

Ikke endeligt vedtagne Forslag.

1. Forslag til Lov om midlertidig Ændring i Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme. (Finansminister *Neergaard*). [A. Sp. 2303].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 38). 1. Beh. $\frac{16}{10}$ (F. Sp. 261). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Lundberg, Wilmann, Hækkerup, J. P. Jensen, Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.), Marinus Sørensen, Pinholt [Formand], Thorhauge, Tange [Sekretær], Kr. Kristensen, Maegaard, Fibiger, Grathwohl, Ulrich, Mads Larsen).

Lovforslaget er saalydende:

Ved samtlige *Omvurderinger til Ejendomsskyld*, der i Henhold til Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme § 2 finder Sted, saavel pr. 1. Januar 1929 som ved de efterfølgende aarlige Omvurderinger indtil den næste almindelige Vurdering til Ejendomsskyld og Grundskyld, skal *Prisforholdene paa Tidspunktet for Omvurderingen lægges til Grund*.

Begæring om Omvurdering pr. 1. Januar 1929 maa være indgivet inden den 15. November 1928.

Efter *den gældende Lov* af 1922 foretages Omvurdering til Ejendomsskyld paa Grundlag af Prisforholdene ved sidste almindelige Vurdering. Ved nærværende Forslag indføres paa ny den før 1922 gældende Ordning. Omvurderinger til *Grundskyld* er derimod altid sket efter Prisforholdene paa Tidspunktet for Omvurderingerne.

Lovforslaget er *fremsat under Hensyn til*, at Prisniveauet i alt for store Grupper af faste Ejendomme er vigende siden sidste almindelige Vurdering i 1927, og det er tiltraadt af Over-Skyldraadet.

Lovforslaget anbefaledes af Pinholt paa *Venstres Vegne*. *Socialdemokratiets* Ordfører, Lundberg, var enig i, at man benyttede den Fremgangsmaade, som havde faaet Udtryk i Lovforslaget, men henstillede dog, om man ikke hellere skulde rykke næste almindelige Vurdering frem fra 1932 til 1930, for at komme bort fra de Uligheder, der alligevel vil være til Stede trods Lovforslagets Gennemførelse. *Det konservative Folkepartis* Ordfører, Fibiger, der havde rejst Spørgs-

maalet ved Behandlingen i forrige Samling af Lovforslaget om Amtsskatternes Nedsættelse, var ikke tilfreds med Forslaget, men ønskede, at der fandt en almindelig procentvis Nedsættelse Sted for de Ejendomme, hvis Værdiansættelse Over-Skyldraadet mente laa for højt i Forhold til Priserne nu, og kunde dette ikke gennemføres, henstillede han, at der foretoges almindelig Vurdering af alle Ejendomme. Mads Larsen, *Det radikale Venstres* Ordfører, kunde ikke tiltræde Lovforslaget, idet der maatte være Ensartethed i Grundlaget for Vurderingen af alle Ejendomme, ligesom Konsekvensen af Lovforslagets Vedtagelse maatte blive, at der ogsaa skulde foretages Omvurderinger under opadgaaende Konjunkturer efter Prisniveauet paa Omvurderingstidspunktet. *Finansministeren* (Neergaard) replicerede og betegnede Lovforslaget som i høj Grad en Lejlighedslov, et Tilbud, der gøres for at udjævne visse Misforhold, som kan være opstaaet ved Prisfald efter sidste almindelige Vurdering.

Lovforslaget naaede ikke videre end til Udvalg.

2. Forslag til Lov om Ændringer i Beskatningen af Chokolade- og Sukkervarer m. m. (Finansminister Neergaard). [A. Sp. 3419].

Fremsat i *Folketinget* $30/10$ (F. Sp. 757). 1. Beh. $6/11$ (F. Sp. 1117, jfr. 1035). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Borgbjerg, P. Andersen, Chr. Hansen, Helga Larsen, J. P. Larsen, Hans Nielsen, Jensen (Broby) [Form.], Clausager, Himmelstrup, Raunkjær [Skr.], Vejen, Korsgaard, Drachmann, Hendriksen, Dahlgaard).

Nærværende Lovforslag, der gik ud paa at forhøje Om sætningsafgiften af Chokolade- og Sukkervarer fra 25 til $33\frac{1}{3}$ pCt. af Varernes ubeskattede Værdi, hvilket vil sige 25 pCt. af den beskattede Værdi og ansloges til at indbringe ca. $2\frac{3}{4}$ Mill. Kr., er fremsat for sammen med Lovforslaget om Ændringer i Tobaksbeskatningen at efterkomme et Paabud i Lov Nr. 140 af 19. April 1928 om Ordning af Statens Forhold til Landmandsbanken, hvorefter det paahvilede Finansministeren ved den ordinære Rigsdagssamlings Begyndelse i Oktober 1928 at forelægge for Rigsdagen Lovforslag angaaende Tilvejebringelse af særlige Indtægter til Forrentning og Afdrag af de Statslaan, der optages til Dækning af de med Loven forbundne Omkostninger.

Da imidlertid Udgiften, netto $9\frac{1}{2}$ Mill. Kr., til Forrentning og Afdrag af Landmandsbanklaanet vil kunne bæres af de sædvanlige Indtægter, har man anvendt Merindtægten ved Forhøjelsen af Tobaksbeskatningen, ca. 6,2 Mill. Kr., til Nedsættelse af Stempel- og Tinglysningsafgifter og Retsgebyrer (se under vedtagne Love Nr. 5 og 44), medens man *ikke* har fremmet nærværende Lovforslag, hvorom Udvalget ikke afgav Betænkning.

3. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 126 af 27. Juni 1927 om Statens Tjenestemænd. (Finansminister Neergaard). [A. Sp. 3961—C. Sp. 395].

Fremsat i *Folketinget* $28/11$ (F. Sp. 2189). 1. Beh. $7/12$ (F. Sp. 2554). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 30). Betænkning (B. Sp. 1019) afgiven $6/3$. (Ordfører: Parkov). 2. Beh. $15/3$ (F. Sp. 5152). 3. Beh. $16/3$ (F. Sp. 5185). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $20/3$ (L. Sp. 1096). 2. Beh. $22/5$ (L. Sp. 1302). 3. Beh. $24/5$ (L. Sp. 1328). *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling*.

Det Emne, som Lovforslaget omhandler, er Spørgsmaalet om Assistentklassens Forhold og Oprettelse af et Antal Overassistentstillinger. Allerede i 1921 gjorde den nedsatte Sparekommission opmærksom paa det Misforhold, der i saa høj Grad bestod indenfor Assistentklassen i de tre store Etater (Jernbaneetaten, Post- og Telegrafetaten samt Toldetaten), idet denne Assistentklasse var blevet stærkt overfyldt ved Antagelsen af de mange Elever, som Forholdenes Udvikling havde nødvendiggjort, uden at der var rimelige Avancementsforhold for dem. Sparekommissionen ansaa Oprettelsen af saadanne nye Avancementsstillinger ikke blot som en Tilfredsstillelse for Tjenestemændene, men som en Foranstaltning af virkelig økonomisk Betydning for Stats-husholdningen, fordi man derved kunde give de paagældende et Incitament til at vise Flid og Dygtighed i Tjenesten og en Mulighed for, at dette kunde lønne sig. Sparekommissionens Indstilling i saa Henseende blev tiltraadt af Lønningsraadet og fandt ogsaa Tilslutning i Folketingets Lønningsudvalg. Siden den Tid har Sagen Gang paa Gang været fremme, men blev ikke ført til nogen endelig Afslutning. I Samlingen 1923—24 udtalte dog Trafikminister Slesbager paa egne og paa Finansministerens Vegne, at Sagen vilde nu blive rejst efter Forhandling med de paagældende Organisationer og ført til Afgørelse. Saa kom der imidlertid

et Ministerskifte, og Trafikministeren i det socialdemokratiske Ministerium var stemt for at søge at afhjælpe Vanskeligheden for Trafiketaternes Vedkommende ved Oprettelse af et større Antal Kontrolørstillinger, idet han var imod, at det, saaledes som Tjenestemandorganisationerne androg om, skulde være en obligatorisk Oprykning, der fandt Sted. I hvert Tilfælde henviste den daværende Trafikminister Friis-Skotte dette Spørgsmaal til Afgørelse, ikke, hvor det var rejst, ved Normeringsloven, men ved Ændringer i den almindelige Tjenestemandsløvslov.

Oprettelse af et exceptionelt stort Antal Kontrolørstillinger viste sig ikke at være nogen farbar Vej, hvorfor den blev opgivet. Spørgsmaalet dukkede paa ny meget stærkt frem, og i Samlingen 1926—27 lovede Trafikministeren i Lønningsudvalget at gøre denne Sag til Genstand for alvorlig Overvejelse fra Regeringens Side med Fremsættelse af Lovforslag som Maal, og der blev saa nedsat et Udvalg i Juni Maaned 1928, bestaaende af Departementschefen for Finansministeriets første Departement som Formand og af tre Repræsentanter for Administrationen i de tre store Etater samt af tre Repræsentanter for Tjenestemændene i de samme tre Etater, valgte af Centralorganisation II. Dette Udvalg blev anmodet om at undersøge, hvorvidt der skulde være andre Etater end de tre store, hvor lignende Forhold gjorde sig gældende, som kunde begrunde Oprettelsen af saadanne Overassistentstillinger. Resultatet blev, som det nærmere udvikles i Udvalgets Betænkning, der afgaves i Oktober 1928, at der ikke var tilsvarende Forhold i de andre Etater. Udvalget udarbejdede et Forslag, som tiltraadtes af Regeringen og fremsattes for Folketinget.

Hovedbestemmelsen i Lovforslaget, der er affattet som Ændringer i Tjenestemandsløvens Paragraffer om disse Forhold, gaar ud paa, at der oprettes en Overassistentklasse, som skal tælle 200 indenfor Jernbaneetaten, 200 indenfor Post- og Telegrafetaten og 100 indenfor Toldetaten. Men alle disse 500 Stillinger skal ikke oprettes paa een Gang, idet man mener det rigtigt at give saavel Administrationen som Tjenestemændene selv Lejlighed til en nærmere Prøvelse og Overvejelse, inden de alle bliver oprettet. Derfor foreslaas der oprettet 150 Overassistentstillinger for hver af Trafiketaterne og 75 for Toldetaten, medens de resterende 50 plus 50 plus 25 tænkes oprettet paa Normeringsloven for 1930—31.

Begyndelseslønnen for den nye Overassistentstilling fastsættes til 3 840 Kr. aarlig, stigende hvert 3die Aar med

240 Kr. indtil 4 320 Kr. Dette vil sige en Begyndelsesløn, der er 180 Kr. højere, end den er for Assistenten med samtlige Alderstillæg og med Trøsttillæg. Det er en Forudsætning, at Assistenten, der er fyldt 55 Aar, i Almindelighed ikke kan vente at blive udnævnt til Overassistent, og i Lovforslaget er fastsat, at Ansættelse som Overassistent er betinget af en Alder af mindst 42 Aar og af mindst 25 Aars Tjeneste, regnet fra vedkommendes Ansættelse som Elev.

Overgangstiden tænkes udstrakt over 2 Aar, og det er Meningen, at der i denne Tid skal finde en Lempelse Sted med Hensyn til den Alder, som skulde være det Maksimum, under hvilket der kunde forventes Ansættelse som Overassistent, idet denne Alder skal kunne udstrækkes fra 55 til 62 Aar. De Assistenten, der i Overgangstiden udnævnes til Overassistent, vil under Hensyn til den ret lange Tid, der er hengaaet, inden denne Reform har kunnet finde Sted, kunne faa en Anciennetetsforøgelse, som er sat til 1 Aar for hvert Aar, de er over 47 Aar og har over 30 Aars Tjenestetid, dog højst en Anciennetetsforhøjelse af 3 Aar. Og for at undgaa den Urimelighed, som i visse Tilfælde kunde fremkomme derved, at Begyndelseslønnen som Overassistent kunde blive ringere — paa Grund af Boligfradraget —, end den er for Assistenten, fastsættes det, at Fradrag for Tjenestebolig for Overassistenten regnes efter Grundlønnen for Assistenten.

Det er ikke Meningen, at det skal være rene Oprykkingsstillinger, men Stillinger, der efter Opslag og Ansøgning besættes efter Duelighed, saaledes at de virker som en Præmie for de bedste indenfor Etaten og giver noget at stræbe efter. Hvad Avancementsforholdene angaar, er det ikke Meningen, at Overassistentstillingen placeres i Tjenestemandssystemet paa den Maade, at den skulde være en Endestilling, men Meningen er, at man skal kunne avancere gennem Overassistentstillingen til visse overordnede Stillinger indenfor Etaten, og det menes, at saa mange vil gaa denne Vej, at der vil være Mulighed for, at Kontrolørerne fremtidig vil komme frem som Ansøgere til denne Stilling i en betydelig yngre Alder end hidtil.

Lovforslagets Gennemførelse vil finansielt straks betyde en Merudgift af 90 000 Kr., men efterhaanden som Alders-

tillægene løber paa, vil dette Beløb øges, og efter en Aar-række, naar samtlige de, der nu udnævnes til Overassistenter, har opnaaet alle deres Alderstillæg, vil Merudgiften blive ca. 330 000 Kr.

Ved Lovforslagets 1. Beh. i Folketinget var Ordførerne Hagbart Berg (V.), Friis-Skotte (S.), Parkov (K.) og A. M. Hansen (RV.), og som det fremgaar af Udvalgets nedenfor gengivne Betænkning, anbefaledes Lovforslaget af de 3 Ordførere, medens Socialdemokraternes Ordfører i Overensstemmelse med, hvad han tidligere havde udtalt, sagde, at hans Parti ikke mener, at Sagen bør løses isoleret eller forud for den almindelige Revision af Tjenestemandsløven, der skal foretages i Samlingen 1929—30.

Lønningsudvalget drøftede i en Række Møder Forslaget og indhentede fra Lønningsraadet en Udtalelse over dette samt over en Del af de til Udvalget indgaaede Henvendelser fra forskellige Tjenestemandsgupper. Lønningsraadets Udtalelse findes optrykt som Bilag til Betænkningen, og i den henstillede Raadet, at Særregelen om Boligfradragets Beregning udgaar af Forslaget. Da Udvalget delte de Betænkeligheder, der med Hensyn til denne Særregel anførtes af Lønningsraadet, foreslog Udvalget, at denne Bestemmelse udgaar. Der omtaltes i Betænkningen forskellige til Udvalget indkomne Henvendelser fra andre Tjenestemandsgupper, og at Ministeren mente at maatte udskyde dem til Revisionen af Tjenestemandsløven.

Udvalgets Flertal (samtlige Medlemmer undtagen Socialdemokraterne) indstillede derefter Lovforslaget til Vedtagelse med den ovennævnte Ændring.

Det socialdemokratiske Mindretal udtalte i Betænkningen, at det »kan ikke tilraade, at Spørgsmaalet om Avancementsforholdene søges løst som her foreslaaet alene for Told- og Trafiketaternes Assistentklasse og forud for den almindelige Lønningsrevision, som skal finde Sted i den førstkommende Rigsdagssamling 1929—30. Der er saa meget mindre Anledning hertil, som det af de — — — fremkomne Oplysninger angaaende Gennemsnits-Avancementsalderen for Assisterne siden 1919 fremgaar, at Avancementsforholdene for disse, selv om de ikke er gode, ikke siden da har udviklet sig i ugunstig Retning, og at de i Lovforslagets Motivering paa-beraabte »ekstraordinære« Forhold (forud for øvrige Tjenestemandsklassers) saaledes *ikke* er til Stede. Tværtimod viser de fremkomne Oplysninger vedrørende *Funktionærklassernes* Avancementsalder, at Forholdene for adskillige af disse Klasser har udviklet sig saa ugunstigt siden 1919, hvad enten man anvender den ene eller den anden Betragtning

om 15de Lønningsklasse som Bundklasse eller Avancementsklasse, at der snarere er Anledning til ekstraordinært at hjælpe paa disse Klassers Forhold.»

Mindretallet udviklede dernæst, at hvis man vilde fremme Lovforslaget, kunde man ikke undgaa at tage Hensyn til andre af de indkomne Henvendelser fra Tjenestemandsgupper og da maatte tage samtlige disse under velvillig Overvejelse. Mindretallet kom nærmere ind paa flere af disse, som kunde have været imødekommet paa den for Tiden til Behandling i Lønningsudvalget værende Normeringslov. Mindretallet udtalte: »Beklageligvis er dette afvist af Regeringen. Overfor andre af Henvendelserne (Statsbanernes Tegneres og Styrmands) har Mindretallet været i den vanskelige Stilling at staa overfor en modvillig Regering, som ikke vil tage Spørgsmaalene op til Løsning, og uden hvis Medvirken til den rigtigste Løsning et Rigsdagsudvalg ikke kan stille noget Forslag, idet man ikke uden en saadan Medvirken vil kunne afgøre, hvorvidt en Avancementsstilling eller et Løntillæg til at bøde paa de daarlige Avancementsforhold vilde være den tjenligste Løsning. Under disse Omstændigheder har Mindretallet maattet afstaa fra at stille positive Forslag for disse Stillingers Vedkommende, og man skal kun udtale som sin Opfattelse, at de vanskelige Avancementsforhold her gør en Indgriben lige saa rimelig som for Assistenternes Vedkommende. De 14 Tjenestemandsgroups Henvendelse derimod om et Trøsttillæg til deres Assistentklasser har man ikke haft Betænkelighed ved at imødekomme som en rimelig Ordning«, og Mindretallet stillede i den Hensigt Ændringsforslag om Indsættelse af en ny Paragraf, hvori fastsættes et Løntillæg paa 240 Kr. efter 16 Aars Tjeneste som Assistent, gældende for Assisterter under en Række Institutioner, hvilket Forslags Vedtagelse efter det oplyste vilde medføre en Udgiftsforøgelse af ca. 5 000 Kr. aarlig. Desuden stillede Mindretallet et Ændringsforslag om, at der gives Tjenestemændene af *Funktionærklasserne* i Told- og Trafiketaterne et aarligt Tillæg paa 120 Kr., naar de har gjort Tjeneste i 25 Aar i 15de eller 16de Lønningsklasse uden at have opnaaet Avancement ud over disse Klasser. Mindretallet udtalte herom: »Ændringsforslaget er overensstemmende med den fra Statstjenestemændenes Centralorganisation (*Funktionærklasserne*) som Bilag 2 optrykte Henvendelse til Udvalget, og Lønningsraadet har, som det fremgaar af Bilag 1, efter at have fremsat tilsvarende Betragtninger som fremsat overfor Spørgsmaalet om Overassistentstillingens Oprettelse udtalt, at Forslaget ikke i lønningsteknisk Henseende giver Anledning til nogen Bemærkning.

Mindretallet maa i sin Bedømmelse af det foreliggende Lovforslag tillægge det en afgørende Betydning, at dette Ændringsforslag vedtages. Det drejer sig her om Embeds- og Funktionærklasser indenfor samme tre store Etater, og alle talmæssige Oplysninger viser som tidligere nævnt, at Avancementsforholdene i de sidste 10 Aar har udviklet sig uheldigst for Funktionærklasserne. Det kan da kun virke uheldigt og urovækkende, om man nu alene kommer Embedsklasserne til Hjælp. Den relative Ro og Balance Embedsklasserne og Funktionærklasserne imellem, som Tjenestemandsløven af 1919 lønningsmæssigt har skabt, skulde nødig — ogsaa for Statens Skyld — forspildes ved en saa ensidig Handlemaade.

Mindretallets Ændringsforslag vil yde 1 350 Tjenestemænd et Tillæg af 120 Kr. med en samlet Merudgift for Staten af kun 162 000 Kr., medens Lovforslaget, som det foreligger, vil kunne komme til at koste mere end det dobbelte Beløb (330 000 Kr.) fordelt paa mindre end det halve Antal Tjenestemænd (500).«

Det radikale Mindretal udtalte i Betænkningen, at det »tiltræder Forslaget om Oprettelsen af de i Lovforslaget omhandlede Overassistentstillinger ud fra den Opfattelse, at dette Spørgsmaal bør løses nu i Overensstemmelse med de Synspunkter, Administrationen og Tjenestemandsgeselskaberne er enedes om, og i Overensstemmelse med de Tilsegn, der er givet af de skiftende Ministre om en Forbedring af Assistentklassernes Avancementsforhold. Mindretallet har i Folketinget givet Udtryk for, at der ogsaa indenfor andre Tjenestemandsklasser findes Eksempler paa saa daarlige Avancementsforhold, at der saavel i de paagældende Tjenestemænds som i Statens Interesse bør finde en indgaaende Prøvelse af hele dette Spørgsmaal Sted under den nærførestaaende Lønningsrevision, og Mindretallet har paa sit Partis Vegne udtalt sin Villighed til at medvirke til de Ændringer af lønningsmæssig eller avancementsmæssig Karakter, som naturligt maatte følge heraf.

Da det af Socialdemokratiets Repræsentanter i Udvalget stillede Forslag om »Trøsttillæg« til Tjenestemænd i 15de og 16de Lønklasse maa siges at være i Overensstemmelse med disse Synspunkter, anbefaler Mindretallet at stemme for det, selv om Mindretallet maa mene, at en mere alsidig Behandling af hele Sagen, end der har kunnet blive den til Del under nærværende Forslag, vilde være ønskelig og ogsaa i de paagældende Tjenestemænds Interesse.« Venstre og Konservative tilføjede herefter: »angaaende de reelle Grunde, der taler for Forslagets Fremme, skal Flertallet henvise til de under Lovforslagets første Behandling fremførte Udtalelser,

hvilke Udtalelser er blevet bekræftet ved de fra Administrationerne modtagne Oplysninger (jfr. herved Bilag 11). Af disse Oplysninger fremgaar det tillige, i hvor overordentlig høj Grad Antallet af Avancementsstillinger for Funktionærklasserne er forøget i de sidste 10 Aar i Forhold til Avancementsstillinger for Assistentklasserne.«

Ved Afstemningen forkastedes Socialdemokraternes sidstnævnte Ændringsforslag med 74 St. mod 61 og deres andet Ændringsforslag med 73 St. mod 48, idet de radikale Medlemmer stemte for det første, men imod det andet. — Ved 3. Beh. vedtoges Lovforslaget med 56 St. mod 40.

Ved 1. Beh. i Landstinget anbefaledes Lovforslaget af Venstres, de Konservatives og de Radikales Ordfører, henholdsvis Stegger Nielsen, Ellinger og Veistrup, medens Socialdemokraternes Ordfører, Dahl, udtalte sig imod det. — Sagen kom ikke til 2. Beh. inden Folketingets Opløsning og den deraf følgende Udsættelse af Landstingets Møder, og efter at disse var genoptaget, meddelte Finansminister Bramsnæs Tingets Formand, at han tog Lovforslaget tilbage. Han udtalte til Begrundelse heraf:

»Under de Forhandlinger, der er ført i Ministeriet angaaende Nedsættelsen af den Lønningskommission, som nu skal begynde at arbejde, har man ogsaa beskæftiget sig med Spørgsmaalet om denne Lovs Forhold, og da Lønningskommissionen netop skal beskæftige sig med de Spørgsmaal, der omhandles i dette Lovforslag, nemlig Avancementsforholdene, paa et mere almindeligt Grundlag, har man i Ministeriet ment det rigtigst at tage Lovforslaget tilbage.

Det hedder i den Skrivelse, som er sendt til Kommissionens Medlemmer, at man under Arbejdet ønsker det overvejet, om Avancementsforholdene i de enkelte Etater har en til Formaalet svarende tilfredsstillende Karakter, og hvilke Forandringer der i modsat Fald bør ske. Med andre Ord, hele Avancementsspørgsmaalet i de enkelte Etater vil blive taget op til Undersøgelse i den nedsatte Kommission. Paa Grund deraf har vi altsaa ment at burde tage dette Forslag, som behandler Avancementsforholdene indenfor en enkelt Del af Administrationen, tilbage. Jeg har det Haab, at Kommissionens Arbejde vil give et Resultat, som vil kunne blive tilfredsstillende for alle Dele af Administrationen, ogsaa for de Dele af Administrationen, som omfattes af det Lovforslag, jeg herved har den Ære at tage tilbage.« — Lovforslaget optoges af Stegger Nielsen (hvad han begrundede ved 3. Beh.), og dets Behandling fortsattes. Ved 3. Beh. erklærede Socialdemokraternes Ordfører (Charles Petersen), at de ikke ønskede at deltage i yderligere Forhandlinger om Forslaget eller i Afstemningen derom. Den radikale Ordfører, Veistrup, ud-

talte sig om Partiets Stilling til Lovforslaget og sluttede med at sige: »Naar vi gav vor Tilslutning til Lovforslaget, var det for det første af saglige Grunde. Disse saglige Grunde eksisterer fremdeles, og jeg kunde ikke tænke mig, at de skulde svigtes, men vi gav ogsaa vor Tilslutning af en anden Grund, nemlig den, at vi paa det Tidspunkt ikke havde det lønnings-tekniske Organ, som vi i dette Øjeblik er i Færd med at etablere. Nu stiller det hele sig noget anderledes, idet Lønningskommissionen i en meget nær Fremtid kan begynde sit Arbejde, og det er da en selvsagt Ting, at der ikke er noget urimeligt i, at vi, naar den højtærede nuværende Finansminister har fremsat Ønske om, at ogsaa denne Sag henvises til Overvejelse i den omtalte saglige Kommission, giver vor Tilslutning hertil. Det er det Standpunkt, vi har taget, og det ønsker vi at præcisere paa den Maade, at vi, naar Lovforslaget kommer til Afstemning her i Tinget, vil undlade at stemme for det.« — Lovforslaget vedtoges ved Navneopraab med 36 St., idet 31 (Socialdemokrater og Radikale) svarede »Stemmer ikke«, 9 var fraværende. Lovforslaget tilbagesendtes derpaa til Folketinget, hvor det ikke kom til Behandling.

4. Forslag til Finanslov for Finansaaret fra 1. April 1929 til 31. Marts 1930. (Finansminister *Neergaard*) [A. Sp. 1].

Fremlagt i Folketinget $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 12). 1. Beh. $\frac{10-12}{10}$ (F. Sp. 66), $\frac{23-26}{10}$ (F. Sp. 519, 579), $\frac{1-2}{11}$ (F. Sp. 942), $\frac{7-8}{11}$ (F. Sp. 996) og $\frac{13-16}{11}$ (F. Sp. 1143). Henvist til Finansudvalget (se Side 30). Betænkning (B. Sp. 493) afgiven $\frac{9}{1}$. (Ordførere: Angaaende Statsministeriet, Udenrigsministeriet, Ministeriet for offentlige Arbejder og Justitsministeriet: *C. O. Pedersen*. Angaaende Landbrugsministeriet og Ministeriet for Industri, Handel og Søfart: *Aksel Jensen*. Angaaende Krigsministeriet, Marineministeriet og Ministeriet for Sundhedsvæsen: *Knud Kristensen*. Angaaende Undervisningsministeriet og Kirkeministeriet: *Kyed*. Angaaende Indenrigsministeriet og Finansministeriet: *Pinholt*). 2. Beh. $\frac{15-18}{1}$ og $\frac{22}{1}$. (F. Sp. 3229). Ændringsforslag til 3. Beh. (B. Sp. 1133). (Ordførere: som ved 2. Beh.). 3. Beh. $\frac{20-21}{3}$ (F. Sp. 5344), ved hvilken Lovforslaget *forkastedes*.

Lovforslaget udviste følgende:

Oversigt over Statens Driftsbudget for Finansaaret 1929—30.

<i>Løbende Indtægter</i> i Henhold til nedenstaaende	Kr.
<i>Paragraffer:</i>	
Udbytte af Domænerne (§ 1).....	÷ 1 614 481
Udbytte af Statsvirksomhederne (§ 2).....	÷ 24 121 649
Rentekonto (§ 3).....	1 571 064
Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolers Fond, Bispetienderne samt Seminariefondens (§ 4).....	638 137
Skatter og Afgifter (§ 5).....	337 768 742
Overskud af Klasselotteriet (§ 6).....	2 655 674
Adskillige Indtægter (§ 7).....	2 675 198
I alt...	319 572 685

<i>Løbende Udgifter</i> i Henhold til nedenstaaende	Kr.
<i>Paragraffer:</i>	
Statsydelse til Hans Majestæt Kongen (§ 8)..	1 000 000
Det kongelige Hus's Aarpenge (§ 9).....	72 000
Rigsdagen (§ 10).....	2 150 000
Statsministeriet (§ 11).....	460 855
Udenrigsministeriet (§ 12).....	4 711 671
Landbrugsministeriet (§ 13).....	11 923 666
Indenrigsministeriet (§ 14).....	62 140 116
Ministeriet for Sundhedsvæsen (§ 15).....	41 789 551
Ministeriet for offentlige Arbejder (§ 16).....	8 481 926
Ministeriet for Industri, Handel og Søfart (§ 17)	4 924 962
Justitsministeriet (§ 18).....	16 588 608
Kirkeministeriet (§ 19).....	3 263 714
Undervisningsministeriet (§ 20).....	62 089 719
Krigsministeriet (§ 21).....	36 400 017
Marineministeriet (§ 22).....	22 321 137
Finansministeriet (§ 23).....	22 770 113
Grønland (§ 24).....	»
Pensionsvæsenet (§ 25).....	12,199 731
Overskud...	313 287 786
I alt...	319 572 685

Oversigt over Bevægelserne i Statens Kassebeholdning i Finansaaret 1929—30.

Indtægter.

		Bevilling.		I alt.
		Kr.		Kr.
	<i>Kassebeholdning den 1. April 1929</i>			»
§§ 1—7.	<i>Løbende Indtægter</i>	319 572 685		
	<i>Formueindtægter:</i>			
§ 26 I. A.	Faste Ejendomme og Anlæg:			
		Kontant. Kr.	Afskrivning. Kr.	
	Domænerne		99 708	
	Statsvirksomhederne	2 203 997	13 102 791	
	§ 7. Adskill. Indtægter.....		15 081	
	Statsministeriet		3 349	
	Udenrigsministeriet		28 916	
	Landbrugsministeriet.....		169 163	
	Indenrigsministeriet.....		1 160 062	
	Min. for Sundhedsvæsen.....		369 627	
	Min. for offentlige Arbejder.....		90 450	
	Min. for Industri, Handel og Søfart		45 790	

	Justitsministeriet	253 742	
	Undervisningsministeriet	801 756	
	Krigsministeriet	605 794	
	Marineministeriet	344 215	
	Finansministeriet	191 996	
	Grønland	305 064	
		2 203 997	17 587 504
			19 791 501
§ 26 I. B.	Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender		3 100 000
- I. C.	Optagne Laan		3 726 000
- I. D.	Salg af Værdipapirer		3 298 000
- I. E.	Formindskelse af Mellemlægning med Ministerier og Institutioner		177 400
- I. F.	Formindskelse af Indtægtsrestancer		»
- I. G.	Forøgelse af Udgiftsrestancer		»
- I. H.	Arveafgift		13 000 000
- I. J.	Afløsningssummer for Jordebogsafgifter m. m.		504 800
			363 170 386

Udgifter.

		Bevilling.	I alt.
		Kr.	Kr.
§§ 8—25.	<i>Løbende Udgifter</i>	313 287 786	
	<i>Formueudgifter:</i>		
§ 26 II. A.	Afdrag paa Statsgælden	19 853 147	
- II. B.	Erhvervelse af Aktiver vedrørende faste Ejendomme og Anlæg:		
	Kr.		
	Domænerne	40 100	
	Statsvirksomhederne	26 088 000	
	Landbrugsministeriet	35 135	
	Ministeriet for Sundhedsvæsen	171 500	
	Ministeriet for Industri, Handel og Søfart	32 000	
	Justitsministeriet	474	
	Undervisningsministeriet	843 753	
	Krigsministeriet	700 000	
	Marineministeriet	1 100 000	
	Grønland	373 000	
		29 383 962	

§ 26 II. C.	Private Jernbaneanlæg.....	950 000	
- II. D.	Udlaan og Forskud.....	5 690 411	
- II. E.	Forøgelse af Mellemlægning med Ministerier og Institutioner	1 237 341	
- II. F.	Forøgelse af Indtægtsrestancer.....	»	
- II. G.	Formindskelse af Udgiftsrestancer.....	»	
- II. H.	Til Indkøb af Værdipapirer.....	»	
- II. J.	Forøgelse af Domænefonden.....	504 800	
			370 907 447
	Kassebeholdning den 31. Marts 1930.....	»

Statsregnskab for Finansaaret 1927—28.

Opgjort i Henhold til Finansloven af 14. Juli 1927 og
Tillægsbevillingsloven af 4. April 1928.

Statens Driftsregnskab i Finansaaret 1927—28.

	Bevilling.	Regnskab.
	Kr.	Kr. Ø.
<i>Løbende Indtægter</i>		
Udbytte af Domænerne (§ 1) ..	÷ 1 455 800.	÷ 2 140 207. 44
Udbytte af Statsvirksomhederne (§ 2)	÷ 37 209 783.	÷ 36 544 369. 17
Rentekonto (§ 3)	7 979 908.	8 329 965. 22
Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskoler Fond, Bispetienderne samt Seminariefondens (§ 4)	622 855.	621 895. 83
Skatter og Afgifter (§ 5)	357 966 312.	362 055 679. 43
Overskud af Klasselotteriet (§ 6)	2 542 832.	2 550 349. 14
Adskillige Indtægter (§ 7)	3 382 482.	3 176 398. 51
I alt ...	333 828 806.	338 049 711. 52
Underskud, der afskrives paa Statens Nettoformue	471 630.	»
	334 300 436.	338 049 711. 52
<i>Løbende Udgifter:</i>		
Statsydelse til Hans Majestæt Kongen (§ 8)	1 000 000.	1 000 000.
Det kongelige Hus's Aarpenge (§ 9)	72 000.	72 000.
Rigsdagen (§ 10)	2 236 800.	2 230 734. 52
Statsministeriet (§ 11)	526 410.	488 005. 87
Udenrigsministeriet (§ 12)	5 169 453.	4 946 504. 66
Landbrugsministeriet (§ 13)	11 553 099.	11 636 830. 39
Indenrigsministeriet (§ 14)	77 899 325.	77 456 227. 82
Ministeriet for Sundhedsvæsen (§ 15)	46 482 126.	46 523 031. 80
At overføre ...	144 939 213.	144 353 335. 06

	Bevilling.	Regnskab.
	Kr.	Kr. Ø.
Overført...	144 939 213,	144 353 335. 06
Ministeriet for offentlige Arbejder (§ 16).....	9 359 868.	8 873 223. 13
Ministeriet for Industri, Handel og Søfart (§ 17).....	5 253 767.	5 174 154. 14
Justitsministeriet (§ 18).....	17 553 158.	16 900 792. 51
Kirkeministeriet (§ 19).....	3 440 395.	3 171 272. 35
Undervisningsministeriet (§ 20).	63 444 202.	63 096 680. 81
Kirkeministeriet (§ 21).....	33 315 353.	33 403 644. 53
Marineministeriet (§ 22).....	21 932 450.	21 972 161. 50
Finansministeriet (§ 23).....	23 328 143.	22 946 868. 23
Grønland (§ 24).....	»	»
Pensionsvæsenet (§ 25).....	11 733 887.	12 304 148. 26
I alt...	334 300 436.	332 196 280. 52
Overskud, der tillægges Statens Nettoformue.....	»	5 853 431.
	334 300 436.	338 049 711. 52

Bevægelserne i Statens Kassebeholdning i Finansaaret 1927—28.

Finanslovens Paragraffer.	<i>Indtægter:</i>	
	<i>Kasse- og Bankbeholdning den 1. April 1927.....</i>	
§§ 1—7	<i>Løbende Indtægter.....</i>	
	Bevilling	
	Kontant.	Afskrivning.
	Kr.	Kr.
§ 26 I A.	<i>Formueindtægter:</i>	
	Faste Ejend. og Anlæg:	
	Domænerne.....	
	24 000	112 135
	Statsvirksomhederne ..	
	2 035 834	12 941 323
	§ 7. Adsk. Indtægter..	
	»	23 981
	Statsministeriet.....	
	»	3 279
	Udenrigsministeriet ...	
	116 445	31 535
	Landbrugsministeriet ..	
	»	171 736
	Indenrigsministeriet ...	
	»	1 194 998
	Minist. f. Sundhedsv...	
	»	367 668
	Minist. f. off. Arbejder.	
	»	68 701
	Ministeriet for Industri, Handel og Søfart ...	
	»	41 180
	Justitsministeriet.....	
	104 971	246 514
	Undervisningsminist. ...	
	125 000	783 028
	Krigsministeriet.....	
	117 000	586 164
	Marineministeriet.....	
	»	345 230
	Finansministeriet.....	
	6 000	195 594
	Grønland.....	
	»	231 344
	2 529 250	17 344 410
	i alt =	19 873 660
§ 26 I B.	Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender.....	
- I C.	Optagne Laan.....	
- I D.	Salg af Værdipapirer.....	
- I E.	Formindskelse af Mellemsgning med Ministerier og	
- I F.	Formindskelse af Indtægtsrestancer.....	
- I G.	Forøgelse af Udgiftsrestancer.....	
- I H.	Arveafgift.....	
- I J.	Omsætningsafgift af Motorkøretøjer.....	
- I K.	Afløsningssummer for Jordebogsafgifter m. m.	
- I L.	Valutaydelse i Henhold til Lov af 23. December 1926	
- I M.	Indtægt ved Salg af 5 pCt. Statsobligationer.....	
- I M.	Valutaydelse i Henhold til Lov af 20. December 1924	

		Bevilling	Regnskab
		Kr.	Kr. Ø.
.....		18 758 827.	20 773 569. 13
.....		333 828 806.	338 049 711. 52
Regnskab			
Kontant.	Afskrivning.		
Kr. Ø.	Kr. Ø.		
26 309. 07	122 613. 01		
2 116 571. 07	12 833 814. 66		
»	4 455.		
»	3 416. 94		
116 444. 66	30 180. 12		
»	171 373. 75		
»	1 166 898. 33		
»	375 245. 79		
»	68 701.		
»	41 178. 67		
102 671. 97	247 150. 59		
125 000.	810 462. 75		
450 000.	586 164. 20		
»	345 230.		
6 712. 22	194 637. 92		
»	231 344.		
2 943 708. 99	17 232 866. 73	19 873 660.	20 176 575. 72
i alt =	20 176 575. 72		
.....		4 249 352.	6 705 605. 97
.....		116 757 653.	117 671 994. 79
.....		4 666 160.	3 874 937. 99
Institutioner.....		»	14 184 355. 22
.....		»	3 203 200. 80
.....		»	»
.....		12 500 000.	12 844 938. 37
.....		2 210 000.	2 219 114. 75
.....		871 000.	851 040. 93
.....		550 000.	551 733. 94
.....		3 800 000.	»
.....		÷ 190 000.	÷ 187 397. 93
.....		517 875 458.	540 919 381. 20

Finanslovens Paragraffer.	<i>Udgifter:</i>
§§ 8—25	<i>Løbende Udgifter</i>
	<i>Formueudgifter:</i>
§ 26 II A.	Afdrag paa Statsgælden.....
§ 26 II B.	Faste Ejendomme og Anlæg:
	Domænerne.....
	Statsvirksomhederne.....
	Landbrugsministeriet.....
	Indenrigsministeriet.....
	Ministeriet for Sundhedsvæsen.....
	Justitsministeriet.....
	Undervisningsministeriet.....
	Finansministeriet.....
	Grønland.....
	Ministeriet for Industri, Handel og Søfart.....
	Krigsministeriet.....
§ 26 II C.	Private Jernbaneanlæg.....
- II D.	Udlaan og Forskud.....
- II E.	Forøgelse af Mellemsregning med Ministerier og
- II F.	Forøgelse af Indtægtsrestancer.....
- II G.	Formindskelse af Udgiftsrestancer.....
- II H.	Til Indkøb af Værdipapirer.....
- II J.	Forøgelse af Domænefonden.....
- II K.	Henlagt til Laanekassen for Sønderjylland.....
- II L.	Overført til § 5 VI. vedrørende Valutaafgift.....
- II M.	Oprettelse af Dollarkonto i Landmandsbanken....
- II N.	Formindskelse af sv. Kronekonto i Nationalbanken
- II O.	Kommunernes Andele af Afgiften i Henh. til Lov
- II P.	Overførsel til Grønlandsk Fond.....
- II Q.	Henlagt til Erhvervenes Laanefond.....
	<i>Kasse- og Bankbeholdning den 31. Marts 1928.....</i>

Kassebeholdning den 1. April 1927.....

— - 31. Marts 1928.....

Formindskelse af Kassebeholdningen i 1927—28....

		Bevilling	Regnskab
		Kr.	Kr. Ø.
.....		334 300 436.	332 196 280. 52
.....		47 439 901.	47 383 413. 80
Bevilling	Regnskab		
Kr.	Kr. Ø.		
373 068.	332 399. 82		
28 199 394.	26 066 300. 94		
150 905.	17 500. »		
556 454.	560 930. 55		
541 817.	443 125. 50		
58 996.	58 999. 15		
180 532.	174 300. 83		
98 540.	89 743. 46		
1 096 170.	1 085 093. 53		
48 000.	»		
6 000.	1 796. 03	31 309 876.	28 830 189. 81
.....		2 735 000.	2 586 652. 67
.....		12 336 502.	10 218 854. 78
Institutioner.....		3 631 526.	»
.....		»	»
.....		»	5 190 243. 75
.....		65 000.	239 198. 07
.....		871 000.	851 040. 93
.....		7 237 350.	7 237 349. 89
.....		9 102 296.	9 151 948. 06
.....		62 477 500.	63 410 000.
.....		481 700.	476 313. 63
Nr. 149 af 20. Marts 1918....		16 627 000.	16 626 873. 74
.....		2 000 000.	2 000 000.
.....		900 000.	»
.....		÷ 13 639 629.	14 521 021. 55
		517 875 458.	540 919 381. 20
		Bevilling	Regnskab
		Kr.	Kr. Ø.
.....		18 758 827.	20 773 569. 13
..... ÷		13 639 629.	14 521 021. 55
.....		32 398 456.	6 252 547. 58

Ved Finanslovforslagets Fremlæggelse gennemgik Finansminister Neergaard ligesom i Fjor først *Statsregnskabet for 1927—28*, se foran, og udtalte i Anledning af, at der for Driftsregnskabets Vedkommende er et Overskud paa 5 853 431 Kr., medens der var budgetteret et Underskud af 471 630 Kr.: »Det er jo en ret stor Forskel, men det er et kendt Fænomen, som — tør jeg maaske ogsaa sige — vidner om den Forsigtighed, hvormed der budgetteres, at Regnskabet viser sig adskilligt bedre end Budgettet. Driftsindtægten er blevet 4 220 000 Kr. højere . . . og i denne Stigning er det væsentlig Skatter og Afgifter, der vejer; de deltager i Stigningen med ikke mindre end 4 089 000 Kr., og det maa dog siges at være et særdeles godt Resultat, navnlig i Betragtning af, at Finansaaret i det hele maa betegnes som et Nedgangsaar for Erhvervene, ganske særlig for Landbruget. Driftsudgiften er 2 104 000 Kr. mindre end budgetteret.«

Med Hensyn til § 26, *Formueregnskabet*, hvor der er en Merudgift af 12 105 978 Kr. mod en budgetteret Merudgift af 31 926 826 Kr., altsaa 19 820 000 Kr. gunstigere end Budgettet, udtalte Ministeren: »Dette kræver jo nogen Forklaring. Den betydelige Difference hidrører i det væsentlige fra tre Poster, som det er ganske umuligt for nogen Finansminister eller for nogen som helst i det hele at beregne, hvorfor der ogsaa bestandig paa disse Poster er mægtige Afvigelser fra Budget til Regnskab. Det er Posterne: »Mellemregning med Ministerier og Institutioner«, »Indtægtsrestancer« og »Udgiftsrestancer«. Paa disse tre Poster alene fremkommer der et gunstigere Resultat af 15 Mill. Kr.; de resterende henved 5 Mill. Kr. falder paa Formueregnskabets øvrige Poster.«

Ved Driftsregnskabets Enkeltheder bemærkede Ministeren om § 1, der udviser et Underskud af 2 140 000 Kr. mod 2 226 000 Kr. paa Regnskabet for 1926—27, at Paragraffen er belastet med $2\frac{1}{3}$ Mill. Kr. i Renter og Afskrivning, saaledes at Resultatet, bortset fra disse Poster, vilde have været et lille Overskud. »Det ugunstige Resultat er selvfølgelig begrundet i de ualmindelig slette Konjunkturer baade for Land- og Skovbrug. Det viser sig ved de egentlige Domænedistrikter, som stadig har et regnskabsmæssigt Underskud, denne Gang paa 410 000 Kr. eller omtrent svarende til det opførte Rentebeløb af 5 pCt., medens Afskrivningerne, 82 000 Kr., omtrent har kunnet bæres af Driften. Ogsaa Hovedgaardene Fauersholm og Trollesminde viser et betydeligt Underskud, nemlig 139 000 Kr., hvori Renter og Afskrivninger kun indgaar med ca. 63 000 Kr. Men Hovedposten er selvfølgelig Skov- og Jagtvæsenet, som giver et Underskud af 1 381 000 Kr. mod i det foregaaende Finansaar 1 701 000 Kr. Forrentningen indgaar i dette Beløb med

1 580 000 Kr., hvilket atter vil sige, at der er en Forrentning af godt $\frac{6}{10}$ mod de $\frac{9}{10}$ pCt., som Statsregnskabet for 1926—27 udviste. Og saa er endda Udgifterne sunket betydeligt paa Grund af de Nedskæringer, som fandt Sted i 1927, og ogsaa paa Grund af, at den Vurderingssum, der nu regnes med, kun er ca. $31\frac{1}{2}$ Mill. Kr. mod ca. 35 Mill. Kr. paa det forrige Statsregnskab. Hovedaarsagen er naturligvis de lavere Priser paa Skoveffekter, som i saa høj Grad har gjort sig gældende i dette Finansaar.»

Ved § 2, Statsvirksomheder, hvor der er et regnskabsmæssigt Underskud paa 36 544 000 Kr. mod 24 883 000 Kr. paa det foregaaende Statsregnskab — Beløbet for Afskrivinger og Forrentninger ca. $38\frac{3}{4}$ Mill. Kr. — er Hovedaarsagen til dette lidet gunstige Resultat de store Takstnedsættelser, som hviler paa saa godt som hele dette Regnskabsaar, nemlig 15 Mill. Kr. for Statsbanerne og ca. 8 Mill. Kr. paa Post- og Telegrafvæsenet. Ministeren sagde: »Disse Takstreduktioner var efter Regeringens Mening nødvendige, ikke blot for at lette Erhvervslevet, som jo paa en meget indtrængende Maade kaldte paa disse Nedsættelser, men ogsaa af rent forretningsmæssige Grunde. Navnlig for Statsbanernes Vedkommende var det nødvendigt, for at de kunde tage det nogenlunde op med den skrappe Konkurrence fra Bilerne. De forventede Virkninger af Takstnedsættelserne: at standse Nedgangen og derefter skabe forøget Trafik, er ganske rigtigt indtraadt, men det maatte jo ske efterhaanden og kunde kun i ringe Grad gøre sig gældende i det første Regnskabsaar. Paa lignende Maade med den Udgiftsnedgang, som i nogen Maade skulde bøde paa det foreløbige Tab ved Takstnedsættelserne. Lønnedsættelserne virkede jo kun paa de $\frac{3}{4}$ af Aaret, og de store Personalebesparelser saavel indenfor Statsbanerne som indenfor Post- og Telegrafvæsenet, som bl. a. var en Følge af Post- og Telegrafvæsenets administrative Sammenslutning, krævede Tid til deres Iværksættelse. Alt dette, i Forbindelse med at Finansaaret 1927—28 utvivlsomt endnu i saa høj Grad er præget af Deflationskrisen, berettiger til at se paa Finansaaret 1927—28 som et Overgangs- og Undtagelsesaar for vore store Statsvirksomheder, et Aar, hvorfra det ikke er berettiget at drage alt for pessimistiske Slutninger med Hensyn til Fremtiden. Indenfor Statsvirksomhederne er det jo Statsbanerne, som er den tunge Ende, og det er deres ugunstige Resultat, som finansielt dominerer det hele. Regnskabet viser et Underskud paa Statsbanerne af 31 732 000 Kr. med 22 389 000 Kr. i 1926—27. Aarsagerne til denne Nedgang paa ca. $9\frac{1}{3}$ Mill. Kr. har jeg jo allerede belyst. Indtægterne har, paavirket af Takstnedsættelsen og den økonomiske Krise i Forening, været ca. $16\frac{3}{4}$ Mill. Kr. mindre

end i 1926—27, men Udgifterne har saa ogsaa til Gengæld været 7½ Mill. Kr. mindre, skønt heri indgaar Afskrivning og Forrentning, som er ca. 1⅓ Mill. Kr. større end i det foregaaende Finansaar 1926—27. Regnskabet giver altsaa intet til Afskrivning og Forrentning, samtidig med at der er et Underskud paa henved 1½ Mill. Kr. Det er et Beløb, der paa det nærmeste svarer til, hvad der i Finansaaret er betalt i Fragtrabatter.«

Ved Post- og Telegrafvæsenet »er det regnskabsmæssige Underskud 602 790 Kr. mod 1 827 000 Kr. i 1926—27 — det er altsaa en væsentlig Forbedring trods den stærke Takstnedsættelse paa i alt ca. 8 Mill. Kr. Der er ganske vist en betydelig Indtægtsnedgang, sammenlignet med 1926—27, nemlig ca. 3 611 000 Kr., men til Gengæld er Udgiftsbesparelsen ikke mindre end 4 378 000 Kr., saaledes at Resultatet bliver, at der er Dækning for Driftsudgifterne — Afskrivning iberegnet — og dog en Forrentning paa over 3½ pCt. Det maa efter Omstændighederne siges at være særdeles gunstigt«.

Med Hensyn til Skatteparagraffen, § 5, hvor Indtægten har været 362 055 000 Kr., medens den i det foregaaende Regnskabsaar var 384 470 000 Kr., udtalte Ministeren: Af de 362 Mill. Kr. for 1927—28 skyldes 9 151 000 Kr. den Overførelse af Overskud af Valutaydelsen, som fandt Sted fra § 26, men til Gengæld er det samme Beløb gaaet fra paa den oprindelig budgetterede Indtægt af Indkomst- og Formueskatten. Den store Nedgang i Skatteindtægten falder — selvfølgelig kan man næsten sige — i det væsentlige paa Formue- og Indkomstskatten, der er gaaet ned fra 128 331 000 Kr. i 1926—27 til 102 052 000 Kr., det vil sige med ca. 26¼ Mill. Kr. Det er en kolossal Nedgang, og i den har de i December 1927 gennemførte Love om Nedsættelse af Formueskatten og af Selskabsskatten ingen Andel, idet disse Love jo ikke har kunnet øve nogen Virkning paa Finansaaret 1927—28, men først i det følgende Finansaar; derimod over naturligvis den før nævnte Overførelse fra § 26 af 9 151 000 Kr. til Nedsættelse af Skatten sin Indflydelse. Men tilbage bliver der alligevel, naar der er Tale om en Nedgang paa 26¼ Mill. Kr., et overvældende stort Beløb, som maa tilskrives Erhvervslivets slette Konjunkturer.

Langt bedre har Forbrugsskatterne holdt sig, skønt de overvejende hviler paa Luksusartikler eller dog Ikke-Nødvendighedsartikler. Forbrugsafgifterne som Helhed er nemlig kun sunket fra 208 641 000 Kr. til 205 593 000 Kr. Nedgangen falder ikke paa Toldindtægterne, som i begge Finansaarene 1926—27 og 1927—28 har givet omtrent det samme Udbytte, nemlig mellem 88 og 88½ Mill. Kr., men den falder

væsentlig paa Ølskatten, som har givet efter med næsten 2 Mill. Kr., Tillægsskatten paa Spiritus, som er godt 1 Mill. Kr. lavere, og Restaurationsskatten, der er 1 200 000 Kr. lavere end i 1926—27; ogsaa Chokoladeskatten og Tobaksbeskatningen har givet hver et Par Hundrede Tusinde Kroner mindre.«

»Den samlede Indtægt paa Indtægtsparagrafferne, §§ 1—7, var i 1927—28 338 049 000 Kr. mod 368 727 000 Kr. i 1926—27, det vil sige over 30½ Mill. Kr. mindre. Et saadant Fald vilde selvfølgelig have været ganske katastrofalt for Statsfinanserne, hvis det ikke var blevet opvejet ved en tilnærmelsesvis lige saa stor Udgiftsnedgang, som takket være Sparelovene og Finanslovnedsættelserne af 1927 ogsaa har fundet Sted. Driftsregnskabet's Udgift, altsaa Udgiftsparagrafferne, §§ 8—25, viser nemlig en Nedgang fra 361 770 000 Kr. i 1926—27 til 332 196 000 Kr. i 1927—28, altsaa godt 29½ Mill. Kr., skønt Sparelovene som bekendt kun delvis og for enkeltes Vedkommende slet ikke fik nogen Virkning paa Finansaaret 1927—28.«

»Hvad nu *Formueparagrafferne* paa Statsregnskabet angaar, ønsker jeg udover, hvad jeg tidligere har bemærket derom, at henlede Opmærksomheden paa, at ganske vist er Merudgiften, 12 105 000 Kr., ca. 2¼ Mill. Kr. større end i 1926—27, men at der saa til Gengæld i 1927—28 paa Udgiftssiden findes Udgifter af saa exceptionel Art som Overførselen af 2 Mill. Kr. til Statskassen indbetalt Kryolitafgift til Grønlandsk Fond, hvor den hørte hjemme, og hvorved der rettes paa en regnskabsmæssig Ukorrektthed, endvidere Henlæggelsen til Sønderjydske Laanekasse af ca. 7¼ Mill. Kr. og Overførselen af Kommunernes Andel af Automobilafgiften i Henhold til tidligere Lov paa 16 626 000 Kr. Dette skete jo for at fremskynde Refusionen til Kommunerne af disse Afgifter — en Foranstaltning, som var i højeste Grad paakrævet og kærkommen for Kommunerne —, og endelig Overførselen af Valutaafgiften, 9 151 000 Kr. Det er Udgifter af en saa ganske exceptionel Art, at man vel maa have dem in mente, naar man bedømmer Resultaterne.«

Ministeren sagde fremdeles: »Hvad *indeværende Finansaar* angaar, ønsker jeg ikke at udtale mig nærmere derom. Efter at der kun er forløbet et halvt Finansaar, vilde det være halsløs Gerning for en Finansminister at optræde som Spaaemand for Finansaaret og nævne Tal desangaaende. Det kan simpelt hen ikke gøres med blot nogenlunde Sikkerhed. Naturligvis har jeg gjort, hvad jeg formaede, for at skaffe mig Indblik i, hvorledes Finansaaret tegner, og de forskellige Opgørelser, som i saa Henseende er foretaget, men som naturligvis kun har haft en ganske foreløbig og ikke bindende Ka-

rakter, synes at vise, at Finansaaret tegner til i hvert Tilfælde at kunne opfylde de Løfter, som er givet paa Finansloven, hvor der jo er budgetteret et Overskud af 4 904 000 Kr., og det endskønt der paa dette Finansaar falder en Del af Forrentningen af Landmandsbanklaanet.»

Ministeren omtalte dernæst *Finanslovforslaget for 1929—30* og sagde bl. a.: »*Driftsindtægterne* er opført med 319 572 685 Kr. mod 338 049 000 Kr. paa sidste Statsregnskab og 324 337 000 Kr. paa Finansloven for indeværende Finansaar. Driftsudgifterne er opført med 313 287 786 Kr. mod Statsregnskabs 332 196 000 Kr. og indeværende Finanslovs 319 433 000 Kr. Paa Finanslovforslaget, saaledes som det her forelægges, fremkommer der saaledes et Overskud af 6 284 000 Kr., hvilket jeg maa anse for et meget gunstigt Resultat i Betragtning af, at Lettelserne i Formueskat, Selskabsskat, Stempel- og Tinglæsningsafgifter og navnlig Renten for et helt Aar af det store Landmandsbanklaan er optaget paa Budgettet.

Hvad Enkeltheder angaar, skal jeg om § 1 sige, at det falder noget gunstigere ud end i det sidste Statsregnskab, idet Underskuddet synker fra 2 140 000 Kr. til 1 614 000 Kr. Det er i og for sig ingen ringe Forbedring, men dog stadig et lidet gunstigt Resultat, som væsentlig skyldes dette, at Prisen paa Skoveffekter stadig holder sig særdeles lavt, og skønt ogsaa Vurderingssummen er lavere her end paa Statsregnskabet, ligesom det paa Statsregnskabet er lavere end paa det foregaaende, kan man dog paa de egentlige Skovdistrikter kun regne med en Forrentning paa ca. 1,4 pCt.

Paa § 2 er det samlede Resultat et Underskud paa 24 121 000 Kr. eller omtrent det samme, som det er ansat til paa indeværende Aars Finanslov; men det er dog væsentlig gunstigere end det sidste Statsregnskabs godt 36½ Mill. Kr. Driftsindtægten kan dække Driftsudgiften og Afskrivningen og lader ca. 2¾ Million blive tilbage til Forrentning; men det bliver kun ca. ½ pCt. af den Kapital, der indestaar i samtlige Statsvirksomheder, altsaa alt andet end et godt Resultat. — —

Det vigtigste er jo ogsaa her Statsbanerne; og dem skal jeg gaa en Smule nærmere ind paa. For Statsbanerne budgetteres der et regnskabsmæssigt Underskud af 20 967 000 Kr. eller ca. 800 000 Kr. større end for indeværende Aars Finanslov; det vil sige, at Driftsindtægterne efter Finanslovforslaget helt dækker Driftsudgifterne og Afskrivningerne, men intet lader tilbage til Forrentning. Dette Resultat maa dog nødvendigvis ses paa Baggrund af, at der ikke alene har fundet den tidligere nævnte Nedsættelse Sted paa Godstaksterne paa ca. 15 Millioner, men at der yderligere fra

August i Aar — og altsaa saaledes, at Virkningerne strækker sig ud over hele det Finansaar, der her er Tale om, 1929—30 — er traadt i Kraft de Nedsættelser af Persontaksterne, som De sikkert har set omtalt i Bladene, Nedsættelser, der for 1ste og 2den Klasse betyder en Risiko paa mellem 700 000 og 800 000 Kr.; og paa Dobbeltbilletter — der udstedes jo nu Dobbeltbilletter paa Afstande af ikke over 60 km med 25 pCt.s Rabat paa Enkeltpiletprisen — er der Tale om en Risiko saa stor som mellem 3 300 000 og 3 400 000 Kr.

Der er altsaa en Risiko ved disse nye Takstnedsættelser paa over 4 Mill. Kr. Statsbanerne mener at kunne indvinde dette og mere til ved øget Trafik; og sikkert er det i hvert Tilfælde, at saaledes som Konkurrencen drives, og saaledes som Statsbanerne har tabt i Trafik imod tidligere, er det ganske nødvendigt at gaa til særlige Midler for at standse denne Nedgang og faa den afløst med en Opgang. Og denne Opgang er jo ogsaa nu i Færd med at komme.

Set i Forhold til Statsregnskabet er der paa Finanslovsforslaget regnet med nogen Forøgelse af Persontrafikken og en noget større Forøgelse endnu af Godstrafikken, ligesom der er regnet med yderligere formindskede Udgifter. At det Skøn, der her er fældet, og hvoraf Hovedresultatet fremgaar for Statsbanernes Vedkommende, ikke savner Berettigelse, ses bedst af Driftsresultatet for indeværende Finansaars første fem Maaneder, hvor Underskuddet, Forrentning og Afskrivning inklusive, har været 5 720 000 Kr. mod 9 350 000 Kr. i de tilsvarende Maaneder af 1927—28.« — —

»Post- og Telegrafvæsenet viser paa Finanslovsforslaget et Overskud, Forrentning og Afskrivning inklusive, paa 241 389 Kr., hvilket vil sige, at efter at Driftsudgifterne og Afskrivningerne er dækket, bliver der en Forrentning paa henimod $5\frac{1}{2}$ pCt. Her maa vi altsaa virkelig sige, at Idealet, om jeg maa bruge det Udtryk, er naaet, og lidt til. Det er jo 5 pCt., vi tilstræber. Det er et temmelig fjernt Ideal for de fleste andre Statsvirksomheders Vedkommende; men her er det altsaa ikke alene naaet, men endogsaa overgaaet.« — —

»Jeg kommer saa til § 3, Rentekontoen. Her er jo en meget betydelig Nedgang, nemlig fra Regnskabets 8 329 000 Kr. og indeværende Finansaars 8 918 000 Kr.s Overskud til et Renteoverskud paa kun 1 571 000 Kr. Hvor denne store Difference i Budgettets Disfavør kommer fra, er klart nok at se; den skyldes naturligvis Forrentningen af Landmandsbanklaanet, der her opføres med 9 231 000 Kr.« — —

»Naar Nedgangen i Overskuddet i Forhold til indeværende Aars Finanslov kun er ca. $7\frac{1}{3}$ Mill. Kr., skyldes det væsentlig, at der til Renteindtægten har maattet lægges $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr., som er den 5 pCt. Rente af de af Staten midlertidig over-

tagne 50 Mill. Kr. Landmandsbankaktier. Det er Forudsætningen, at der skal ydes 5 pCt. af disse Aktier, og jeg føler mig ganske overbevist om, at denne Ydelse vil kunne finde Sted, thi saaledes som Landmandsbanken nu er konstitueret, med tilstrækkelig Kapital og med Udskillelse af de slette Risikoer, turde den vel omtrent være den bedst stillede Bank her i Landet. Efterhaanden som disse Landmandsbankaktier afsættes — jeg venter jo ikke, det vil ske, før der er gaaet i hvert Tilfælde eet Regnskabsaar med gunstige Resultater, det vilde være urimeligt at afsætte dem, før der kan ventes en passende Kurs, som, det føler jeg mig overbevist om, vil kunne naas, naar der foreligger gunstige Driftsresultater —, vil Salgsudbyttet blive anvendt til midlertidige Afdrag paa Statsgælden.« — —

»Paa § 5, Skatter og Afgifter, er der budgetteret en Indtægt af 337 768 000 Kr. imod Regnskabets 362 055 000 Kr. Det er her selvfølgelig atter Indkomst- og Formueskatten, som spiller en væsentlig Rolle. Paa Regnskabet gav Indkomstskatten 64 822 000 Kr., her er den opført til 61 Mill. Kr.; Formueskatten er paa Regnskabet opført med 37 313 000 Kr. og her med 30 Mill. Kr. Jeg ønsker at sige nogle Ord herom, navnlig om, hvorledes de i sidste Samling foretagne Ændringer kan antages at ville virke.

Ifølge de Oplysninger, der foreligger om Skatteligningen — kan Mindreindtægten ved Formueskattenedsættelsen for et helt Skatteaar anslaaes til ca. 8 Mill. Kr. Dette er jo noget mindre, end det blev anslaaet til ved Lovforslagets Fremsættelse. Jeg gjorde selv den Gang, saa stærkt det var mig muligt, opmærksom paa, at her kunde der aldeles ikke være Tale om nogen Beregning, her drejede det sig kun om rent Skøn, thi man vidste ikke, hvor mange der vilde henvende sig om at opnaa denne Nedsættelse Man vidste heller ikke, kunde ikke vide, hvorledes Forrentningen af Kapitalerne er, og det vil jo erindres, at deraf afhænger, hvor stor Eftergivelsen skal være. Hvis der ingen Forrentning er, er den jo Maksimum, og den aftager opefter, til den helt forsvinder, ved 6—7 pCt. Men disse Ting var det umuligt at skaffe sikre Oplysninger om, og derfor maatte vi nøjes med et Skøn. Dette Skøn viser altsaa, at den Indtægt, Staten har givet Afkald paa, er godt et Par Millioner mindre end den Gang forudsat. Med Hensyn til Selskabsskatten havde man et noget bedre Grundlag at arbejde paa, og der er dèr ogsaa blevet skønnet i det væsentlige rigtigt. Dèr ansloges Tallet for Statskassen til ca. 1,9 Mill. Kr., medens det nu viser sig at være ca. 2 Millioner.«

»Paa Omsætningsafgifterne er der en Nedgang paa almindelig Stempelafgift fra Regnskabets 19 606 000 Kr. til

Forslagets 18 500 000 Kr. De ved Lov af 22. December 1927 foretagne Nedsættelser af Stempelafgifterne, af hvilke Vekselstemplets Nedsættelse var den vigtigste, regnes efter de Erfaringer, man nu har gjort, at ville medføre en Mindreindtægt paa mindst 1½ Mill. Kr.

Paa den store Gruppe, Forbrugsafgifterne, er Nedgangen forholdsvis ikke stor. Det maa siges, som jeg bemærkede ved Omtalen af Statsregnskabet, at Forbrugsafgifterne har holdt mærkelig godt i disse vanskelige Tider. 202 800 000 Kr. kan vi budgettere Forbrugsafgifterne til for dette Finansaar. De var paa Regnskabet 205 593 000 Kr. Det er altsaa ikke nogen overvættets stor Nedgang.

Toldindtægterne kan vi efter de Erfaringer, der er indhentet i Aarets første Maaneder, ansætte til 89 210 000 Kr. mod Statsregnskabets 88 460 000 Kr., hvorimod Erfaringerne fra de sidste Maaneder har gjort det forsigtigst og rigtigst at gaa ned med Indtægtsansættelserne for forskellige af de øvrige Afgifter: for Ølskatten, for Tillægsafgiften paa Spiritus, for Restaurationsskatten, for Chokoladeskatten. Det er ikke meget, vi er gaaet ned, nogle Hundrede Tusinde Kroner paa hver af dem, for at være paa den sikre Side. Til Gengæld kan vi efter de foreliggende Erfaringer sætte Indtægten af Beskatningen af Cigarer og Cigaretter og Tobak op fra Regnskabets 22 413 000 Kr. til Forslagets 23 Mill. Kr.

Jeg ønsker særlig at bemærke, at ved de Motorafgifter og Benzinafgifter, som indkræves af Skattedepartementet, og som er opført paa § 5, er der tillige opført en Refusion til Kommunerne, saa det, der bliver tilbage til Staten, er, som De jo ved, overordentlig lidt. Men hvad der har meget stor Interesse, er at se, hvor meget Refusionen til Kommunerne af disse Afgifter kan ansættes til. Efter omhyggelige Beregninger kan de i Finansaaret 1929—30 ansættes til ikke mindre end 29 286 000 Kr.»

Ministeren udtalte senere om *Driftsudgifterne*, at de er »opført med 313 287 000 Kr. imod paa den gældende Finanslov 319 433 000 Kr., paa Statsregnskabet for 1927—28 332 196 000 Kr. og endelig paa Statsregnskabet for 1926—27 361 770 000 Kr. Grunden til, at jeg nævner 1926—27 med her, er, at dette Regnskabsaar er det sidste, som er ganske uberørt af de gennemførte Sparelove; de kunde jo først virke i 1927—28, og derfor er det et naturligt Sammenligningspunkt, naar vi vil se, hvor stor Udgiftsnedgangen er blevet i de 3 Aar, fra 1926—27 til Finanslovforslaget her for 1929—30. Denne Udgiftsnedgang i de tre Aar kan vi anslaa til 48 483 000 Kr. paa Udgiftsparagrafferne, men hertil maa jo lægges de Udgiftsbespærelser, der fremtræder paa Indtægtsparagrafferne, §§ 1 og 2, navnlig for de store Statsvirksomheder, Udgifts-

besparelser, der er opnaaet dels ved Lønnedsættelser, dels ved Personalereduktion og endelig ved Sæmmenslutning af Post- og Telegrafvæsenet. Jeg foretrækker her at nævne det Tal, som kommer nærmest til det, der her er Spørgsmaal om, nemlig det Tal, der afhænger af de i 1927 vedtagne Love og af Personalesparelserne, og det finder jo Udtryk væsentligt i den samlede Udgift til Lønninger og Honorarer, Arbejds løn, Pensioner, Understøttelser og lignende Udgifter. Denne Udgifts nedgang paa disse Poster har været for §§ 1 og 2 ca. 14½ Mill. Kr., som altsaa maa lægges til de henvendte 48½ Mill. Kr. paa Udgiftsbudgettet.«

Ministeren gennemgik derefter de enkelte Ministerier og gik saa over til § 26, der viser en Indtægt af 43 440 000 Kr. »Det er en betydelig Difference i Sammenligning med indeværende Aars Finanslov, der havde 62 146 000 Kr. Hovedsagen er, at der paa indeværende Aars Finanslov var opført en Versurpost: Ophævelse af Møntfonden, paa 10 Mill. Kr., der svarede til en Udgiftspost længere nede paa § 26, og at der er en Formindskelse af Mellemlægningen mellem Ministerier og Institutioner med 5 333 000 Kr., idet vi her paa dette Finanslovsforslag kun har ment at burde opføre 177 000 Kr. Desuden var der optaget Laan paa indeværende Aars Finanslov til et Beløb af næsten 6 Mill. Kr., paa dette Finanslovsforslag er der kun optaget Laan til Beløb af ca. 3¾ Mill. Kr.

Med Hensyn til Udgifterne er der ogsaa en ret betydelig Difference, men den kan der ligeledes hurtigt gøres Rede for. Overfor indeværende Aars Finanslovs 84 064 000 Kr. staar dette Finanslovsforslags 57 619 000 Kr. Denne Forskel fremkommer ved, at i 1928—29 var Afdrag paa Statsgælden opført med 29 708 000 Kr., hvilket laa i, at da forfaldt den svenske Møntgæld, til hvis hovedsagelige Betaling man havde opsamlet Møntfonden, og denne Møntgæld var 15 333 000 Kr. — det var altsaa et ganske specielt Forhold; paa dette Finanslovsforslag er Afdrag paa Statsgælden opført med 19 853 000 Kr. Ligeledes er der en betydelig Difference i Erhvervelse af Aktiver vedrørende faste Ejendomme og Anlæg: paa indeværende Aars Finanslov 32 815 000 Kr., paa Finanslovsforslaget 29 383 000 Kr. Private Jernbaneanlæg paa indeværende Aars Finanslov 3 Mill. Kr., paa Forslaget 950 000 Kr. Og saa kommer Mellemlægningen mellem Ministerier og Institutioner; der kommer paa indeværende Aars Finanslov de 10 Mill. Kr. til Betaling af Gælden til Møntfonden, som ikke er paa Forslaget.

Merudgiften paa § 26 bliver saa paa dette Finanslovsforslag 14 021 000 Kr., medens Merudgiften paa den nugældende Finanslov var 21 917 000 Kr.; jeg vil overfor dette fremhæve,

at der finder paa dette Finanslovforslag en Nedsættelse af Nettogælden Sted, som er overmaade betydelig, nemlig 16 127 000 Kr., idet Gælden er øget ved Jernbanelaan med ca. $3\frac{3}{4}$ Mill. Kr., medens Afdragene paa Gælden er 19 853 000 Kr. — det er altsaa en meget betydelig Gældsformindskelse. Dette vil jo sige, at medens Afdragene paa Gælden stadig stiger og nu ogsaa er steget med Landmandsbanklaanet, er Adgangen til at optage Laan til Dækning af Jernbaneanlæg i Henhold til Lovene af 1918, som jo er benyttet baade af den tidligere Finansminister, min højtærede Forgænger, og af mig, nu i allerhøjeste Grad begrænset, ja, svundet ind til næsten ingenting for Statsbaneanlægernes Vedkommende.«

Med Hensyn til *Oversigten* over Bevægelserne i Statens Kassebeholdning udtalte Ministeren til Forklaring af, at der ikke i den er indsat Tal for Kassebeholdningen pr. 1. April 1929 og 31. Marts 1930, at det har vist sig gennem Erfaringerne i de Aar, hvor man har haft dette opført paa Finansloven, at det er rene Fantastal, som differerer fra de virkelige Tal med mange Millioner. Derfor har Ministeren ment det hensigtsmæssigt, at man først indfører Tallene som Ændringsforslag ved tredje Behandling. Ministeren sluttede med at sige, »at da Finanslovforslaget viser et Driftoverskud af ca. $6\frac{1}{4}$ Mill. Kr., efter at Renterne af Landmandsbanklaanet er afholdt, saa maa det siges, at Budgettet i og for sig kunde bære denne Udgift. Jeg mener nemlig efter de sidste Aars Erfaringer, at det maa antages at være rigeligt regnet at reservere ca. 4 Mill. Kr. til Tillægsbevillingsloven og til eventuelle øgede Udgifter paa Finansloven. — — — Og regnes der da med disse 4 Mill. Kr., som vi maa beholde til Dækning af eventuelle øgede Udgifter senere hen, saa vil Balancen kunne bære Renten og endda bidrage ca. $2\frac{1}{4}$ Mill. Kr. til Amortisationen, som er $2\frac{3}{4}$ Mill. Kr.

Men nu er det Finansministerens Pligt i Henhold til den vedtagne Lov om Landmandsbankens Ordning i Oktober Maaned d. A. at fremsætte Forslag til en særlig Dækning af Rente og Afdrag af dette Laan, og dette vil selvfølgelig ogsaa ske. Forslaget, om hvilket jeg for nærværende ikke skal udtale mig, vil søge at indvinde disse Midler paa den for Landets Erhvervsliv mindst muligt byrdefulde Maade, og vedtages det, som jeg haaber, saa vil Vejen være aaben for en Lettelse af Skatter og Afgifter, som i særlig høj Grad tynger Erhvervslivet.«

Ved Finanslovforslagets 1. Behandling var Venstres Ordfører *Hagbart Berg*, der særlig udtalte sig om Finansernes Tilstand og den almindelige politiske Situation. Idet han med Hensyn til det første Spørgsmaal udtalte, »at nu hviler

vore Statsfinanser paa et sundt og godt Grundlag», gennemgik han den finansielle Udvikling gennem de sidste Aar, fra Aaret 1920. Vedrørende den almindelige politiske Situation fremsatte han en Række Bemærkninger angaaende det stedfundne Landstingsvalg. Han omtalte ligeledes Privatbankens Sammenbrud og Arbejdet paa dens Genrejsning og sluttede med at nævne forskellige af de i Statsministerens Programtale ved Aabningsmødet omtalte Spørgsmaal. — Socialdemokraternes Ordfører *Stauning* udtalte angaaende den finansielle Situation, at det forekom ham; »at det foreliggende Resultat af Regnskab og Finanslov er egnet til alt andet end at vække Begejstring«, og dvælede ligeledes ved Landstingsvalgene samt ved Programtalen og udførlig ved Privatbankspørgsmaalet og Regeringens Stilling dertil, som han betegnede som »uforsvarlig«, idet han mente, at Staten burde være traadt til ved Ordningen af Bankens Forhold. Han sluttede med følgende Udtalelse: »Alt viser saaledes, at vi staar i Reaktionens Tegn fremdeles. Arbejdsløsheden og Erhvervenes Vanskeligheder interesserer ikke dette Ministerium. Store internationale Fredsbestræbelser støttes ikke af Hensyn til en antisocialistisk og militaristisk Blokpolitik her i Landet. Nedsænkningen skal fortsættes til Fordel for de rige, og kapitalistisk Renkultur skal kunne trives og værnes videre paa Bankvæsenets Omraade.

Vi venter os med denne Bedømmelse af den nuværende Tilstand ingen befriende Handling af dette Ministerium. Vi venter en fortsat Ødelæggelse af Landets produktive Kræfter, og vi maa jo politisk afvente det Øjeblik, da der ikke staar mere Beg til Raadighed for Ministersæderne her i Landet.«

De Konservatives Ordfører, *Christmas Møller*, udtalte sig ligeledes om Landstingsvalget og Betydningen af det, særlig for det konservative Parti, hvorefter han omtalte dettes Stilling overfor de Spørgsmaal, som i den kommende Samling vilde paakræve den største Interesse: »Forsvarsspørgsmaalet, de økonomiske Spørgsmaal og eventuelt Ændringer i vor sociale Lovgivning«, samt ligeledes Privatbanken og det konservative Partis Forhold hertil. Efter en Udvikling af, hvorledes dette vilde stille sig overfor andre Spørgsmaal, sluttede han med at sige: »Jeg har hermed fremhævet nogle af de Hovedpunkter, det konservative Folkeparti vil sætte ind for i den Rigsdagssamling, som nu er begyndt. Vi føler os overbevist om, at nu mere end nogen Sinde er det Konservatisme, Tiden har behov. Det er efter vor Opfattelse mellem Konservatisme og Socialisme, den store Kamp politisk føres. Overfor Socialdemokratiets Lighedsprincip ønsker vi at sætte et Lige-Start-Princip. Den enkelte Borger

skal have Chancen, skal have Muligheden for at arbejde sig frem og skal ogsaa have Ret til at høste Fordele af sit Arbejde, Statens Opgaver skal være saa faa og saa enkle som muligt; men det er Statens Pligt i en kritisk Tid at gribe ind og hjælpe og, naar Krisen er overstaaet, at trække sig tilbage og ikke lægge sig som en Hemsko over Erhvervslivet.

Vort Svar paa den Trontale, der intet eller saa godt som intet spurgte om, er da givet med de Bemærkninger, jeg her har fremsat. Paa dette Grundlag er vi at finde i den Rigsdags-samling, der nu er begyndt, og paa dette Grundlag vil vi arbejde.« —

Dahlgaard, der var det radikale Partis Ordfører, omtalte de samme Spørgsmaal, som tidligere Talere havde dvælet ved, og hans Partis Stilling dertil, men kom til Slutning ogsaa ind paa Spørgsmaalet om en Forfatningsændring og spurgte Statsministeren, om Regeringen vilde tage Initiativet til en orienterende Forhandling mellem Partierne herom. —

For Retsforbundet gjorde *Willesen* Rede for hans Partis Syn paa forskellige Forhold vedrørende de finansielle og politiske Forhold, hvorefter *Schmidt* omtalte Forholdene i Nordslesvig og den dér herskende Utilfredshed paa forskellige Omraader. Efter at de finansielle Ordførere for Venstre, Socialdemokraterne og de Konservative, henholdsvis *Pinholt*, *Hauge* og *Korsgaard*, havde udtalt sig, tog *Slebsager* Ordet og gjorde, foranlediget ved tidligere Taleres Omtale af *Privatbankens* Sammenbrud og Regeringens Stilling dertil, Rede for sin Optræden under Forhandlingerne og Grundene til, at han under disse indtog et Standpunkt, som ikke fandt Tilslutning i Ministeriet, hvilket medførte, at han indgav sin Demission som Handelsminister. Han sluttede med at sige: »Jeg tog mit Standpunkt, jeg tog Konsekvensen af det, og jeg mener stadig, at jeg overfor dansk Erhvervsliv har handlet rigtigt i dette Forhold. Men jeg ønsker at føje til, at Aarsagen til denne Uoverensstemmelse mellem mine Kolleger i Ministeriet, mit Parti og mig er fjernet derigennem, at Privatbanken nu igen er blevet genaabnet uden Statens Indgriben, uden Statens Støtte, og det fører selvfølgelig med sig, at jeg, der i øvrigt helt igennem staar ganske paa samme politiske Linie som mine tidligere Kolleger i Ministeriet og mit Parti, i Fremtiden fuldt ud kan støtte den Politik, som Ministeriet i øvrigt er gaaet ind for.«

Til 2. Behandling af Finanslovsforslaget var af Udvalget stillet 96 Ændringsforslag, alle af paagældende Minister og tiltraadte af Udvalget. Derhos havde Retsforbundets Med-

lemmer (Axel Dam og Willesen) stillet 158 Ændringsforslag til forskellige Paragraffer af samme Karakter som de til Finanslovforslaget i Fjor af de samme Medlemmer stillede Forslag, dog saaledes, at der i Aar var taget Hensyn paa flere Punkter til den forrige Aar fremsatte Kritik af de da foreliggende Forslag. Ændringsforslagene var efter Forslagsstillernes Udtalelser et Udslag af deres »principielle Syn paa Statens Væsen og Opgaver«, nemlig det, at »Staten ikke bør beskæftige sig med Erhvervsopgaver og kulturelle Opgaver i den Udstrækning, hvori den gør det nu.« Forslagene gik derfor ud paa at stryge eller nedsætte Bevillinger med Tilskud til Institutioner eller private. De forskellige Partiers Ordførere udtalte sig ligesom i Fjor en bloc imod Forslagene. Det første af disse, paa Statsministeriet, forkastedes med 127 Stemmer mod 2, og med tilsvarende Stemmemforskel forkastedes de øvrige Forslag, idet dog Forslaget vedrørende Krigsministeriet, om at stryge den ekstraordinære Bevilling paa 3 Mill. Kr., toges tilbage, efter at Socialdemokraternes Ordfører havde sagt, at de ikke var uenige med Forslagsstillerne, men at de havde taget et almindeligt Forbehold overfor Krigsministeriets Budget. Ogsaa ved Sundhedsministeriets Budget toges et af de nævnte Medlemmer stillet Forslag tilbage.

Af følgende Medlemmer af det konservative Folkeparti, Bindslev, Carlsen-Skiødt, Fibiger, Viggo Hansen, Mathilde Hauschultz, Hendriksen, Ole Bjørn Kraft, A. C. D. Petersen og Vesterager, var stillet Forslag om at lade Posterne paa Undervisningsministeriets Budget Faste aarlige Understøttelser og 3-aarige Understøttelser, henholdsvis 103 300 Kr. og 27 700 Kr., udgaa. Ordføreren for Forslagsstillerne (Bindslev) udtalte herom: »Ændringsforslaget tilsigter ikke at lade disse Bevillinger helt og endeligt forsvinde fra Finansloven, men det er stillet ud fra den Erkendelse, at de Principper, hvorefter Uddelingen af Understøttelser til Fremme af kunstneriske og videnskabelige Formaal foregaar, er i høj Grad irrationelle og prægede af Uklarhed og Usikkerhed. Forslaget er saaledes helt af principiel Karakter.« — — — »Det, jeg sigter imod, er at faa gennemført en Nyordning, nye Regler for disse Understøttelsers Uddeling« — — og Ordføreren udtalte sig nærmere om disse Bevillinger, Ulemperne ved den nuværende Ordning og antydede en ny. Ministeren erklærede sig villig til at drøfte ethvert Forslag om en anden Ordning og kunde ogsaa tænke sig at nedsætte et Udvalg til at finde en saadan, hvad Forslagsstillernes Ordfører opfordrede Ministeren til at gøre (under 3. Behandling udtalte Ministeren, at han agtede at nedsætte Udvalget), idet han dog fastholdt Ændringsforslaget for at se, hvorledes

Stemningen var i Tinget derfor. Ændringsforslaget forkastedes med 79 Stemmer mod 16.

Under Handelsministeriet var i Finansudvalgets Betænkning aftrykt en Skrivelse fra det nævnte Ministerium med en Opgørelse over Udgifterne ved de af Handelsministeriet nedsatte Udvalg af 2. Juli 1926 angaaende Tilsyn med Landmandsbankens Forhold m. v. og af 22. Juli 1927 angaaende Udarbejdelse af Forslag til en Nyordning af Landmandsbankens Forhold (de saakaldte »Tremandsudvalg« og »Tomandsudvalg«). Denne Sag blev udførlig drøftet ved 2. Behandling, i hvilken Forhandlingen ogsaa Holstein deltog, og han stillede følgende Forslag til Paastand paa Overgang til Dagsordenen: »Da Folketinget ikke kan billige, at Ministeriet, uden at indhente Finansudvalgets Samtykke, har ladet Landmandsbanken udbetale Honorarer til de uden Lovbestemmelse, administrativt nedsatte Tremands- og Tomandsudvalg, med det Hverv henholdsvis at føre Tilsyn med og fremsætte Forslag til Nyordning af Landmandsbanken, da Folketinget heller ikke kan billige, at Tremandsudvalget har oppebaaret Honorarer for Tiden efter Tomandsudvalgets Nedsættelse, samt ej heller, at Nationalbankdirektør Green som Nationalbankens Tillidsmand under Arbejdet med Landmandsbankens Nyordning har oppebaaret Honorar af den insolvente, statsgaranterede Bank, opfordrer Tinget Handelsministeren til at henstille til Tremandsudvalget, særlig dets Formand, Departementschef Dalhoff, samt til Nationalbankdirektør Green som Medlem af Tomandsudvalget at give Afkald paa de dem for Tiden efter Juli 1927 udbetalte Honorarer og gaar hermed over til den fortsatte Behandling af Finanslovsforslaget.« Formanden udtalte imidlertid straks: »Jeg har meddelt det ærede Medlem Hr. Holstein, at dette Forslag til Paastand paa Overgang til Dagsordenen ikke kan komme til Behandling eller Afstemning i dette Møde. For at en Paastand paa Overgang til Dagsordenen skal kunne vedtages her, maa den i Henhold til Forretningsordenens § 26 gaa ud paa: Overgang til næste Sag paa Dagsordenen, men det ærede Medlem kan stille et Forslag til Beslutning, som da vil komme til Behandling i et senere Møde.«

Da Dahlgaard senere tog Ordet, udtalte han »at den højtærede Formands Afgørelse, der selvfølgelig er rigtig, naar Formanden har truffet den, indeholder i øvrigt et Par interessante Momenter. Den indeholder for det første det Moment, at det nuværende Præsidium underkender Præsidiets Afgørelse i Efteraaret 1922.« — — — — —
»Afgørelsen indeholder tillige det politisk interessante Moment, at den Dagsorden, der i Oktober 1922 frelst Ministeriet Neergaard, altsaa var stillet og vedtaget paa et efter Forret-

ningsordenen ulovligt Grundlag. Det er den nuværende højtærede Formand for Landstinget, der har Ansvaret for denne Fortolkning af Forretningsordenen.«*)

Da Holstein senere stillede et Forslag til Beslutning af Folketinget angaaende denne Sag (se nedenfor S. 463), udtalte Formanden, inden Behandlingen deraf begyndte: »Inden jeg giver Ordet til Forslagsstilleren, ønsker jeg at fremkomme med et Par Bemærkninger. Da jeg ved Finanslovens 2. Behandling afviste den af det ærede Medlem Hr. Holstein stillede Paastand paa Overgang til Dagsordenen, begrundede jeg det med, at Forslaget ikke efter min Mening var i Overensstemmelse med Forretningsordenen, en Afgørelse, der, saa vidt mig bekendt, heller ikke er kritiseret af noget Medlem af dette høje Ting. Men under de fortsatte Forhandlinger fremsatte det ærede Medlem Hr. Dahlgaard en Bemærkning om, at min Afvisning af den fremsatte Dagsorden viste, at den Dagsorden, der i 1922 blev vedtaget og frelste Ministeriet Neergaard, altsaa var stillet og vedtaget paa et ulovligt Grundlag i Henhold til Forretningsordenen, og at det er den nuværende højtærede Formand for Landstinget, der har Ansvaret for denne Fortolkning af Forretningsordenen. I den Anledning har jeg undersøgt Forholdet, og det viser sig, at man tidligere ikke krævede Forretningsordenens Bestemmelser nøje overholdt, og at det var i Henhold til denne Tradition, at den daværende Formand ikke afviste den paa-gældende Dagsorden, ligesom de to andre Dagsordener, der samtidig var stillet, heller ikke i strengeste Forstand opfyldte Forretningsordenens Bestemmelser. Men det er selvfølgelig den til enhver Tid siddende Formand, der maa fortolke Forretningsordenen, og naar Formanden har givet Tilladelse til, at en Sag kommer til Behandling, kan det ikke siges at være sket paa et ulovligt Grundlag.«

Til 3. Behandling var indenfor Finansudvalget stillet 432 Ændringsforslag, saa godt som alle stillede af vedkommende Minister og tiltraadte af Udvalget. Nogle enkelte var ikke tiltraadt af de konservative Medlemmer — et ikke tiltraadt af et enkelt af disse — eller det radikale Medlem, eller endelig

*) Taleren sigtede herved til, at et under 1. Behandling af Finansloven i Samlingen 1922—23 af Pürschel stillet Forslag til motiveret Dagsorden, der endte med »gaar det over til videre Behandling af Finanslovforslaget« (altsaa ikke Overgang til næste Sag paa Dagsordenen), kom til Afstemning og vedtoges, se Aarvog 1922—23 S. 45—46.

kun tiltraadt af et Flertal, bestaaende af Venstres og de Konservatives Udvalgsmedlemmer. Af de socialdemokratiske Medlemmer og det radikale Medlem var ligesom tidligere stillet Ændringsforslag paa Krigsministeriets Budget om Nedsættelse af Bevillingerne vedrørende Uddannelsesstiden af Mandskabet, Efteraarsmanøvrerne og den ekstraordinære Bevilling. Forslagene forkastedes med 74 Stemmer mod 69. Udenfor Betænkningen var paa Undervisningsministeriets Budget stillet to Ændringsforslag, det ene af Vagn Bro, Carlsen-Skiødt, A. Chr. Christensen, Elmquist, Fibiger, Grathwohl, Viggo Hansen, Hendriksen, Julin, Nørskov, A. C. D. Petersen, Pinstrup, Sevelsted, Chr. Søgaard, Thorhauge, Vadgaard, Vesterager og Willesen om at stryge Understøttelsen 1 200 Kr. til Forfatterinden Fru Thit Jensen, og det andet af Vagn Bro, Carlsen-Skiødt, A. Chr. Christensen, Christensen (Høng), Fibiger, Fuglsang, Viggo Hansen, Kr. Kristensen, Olav Olsep, A. C. D. Petersen, Pinstrup, Thorhauge, Vanggaard, Vejen og Vesterager om at stryge Understøttelsen 900 Kr. til Forfatteren Harald Bergstedt. Disse 2 Forslag forkastedes (det første ved Navneopraab, se Sp. 5423) med henholdsvis 77 St. mod 54 (5 svarede: Stemmer ikke) og 79 Stemmer mod 44.

Endelig var af Finansudvalgets konservative Medlemmer til Krigs- og Marineministeriets Budgetter stillet Ændringsforslag om Forhøjelse af Bevillingerne med i alt ca. 6,6 Mill. Kr. Tanken med Forslagene var at bringe Bevillingerne paa Finansloven op paa det Beløb, som vilde udkræves, for at de kunde være i Overensstemmelse med Hærloven af 1922. Forslagsstillernes Ordfører, *Korsgaard*, udtalte: »Grunden til, at Forslagene ikke blev stillet i Finansudvalget, er den meget nærliggende, at der her røres ved et meget stort Spørgsmaal, og det har vi ønsket at gøre paa den i Virkeligheden mest hensynsfulde Maade, idet vi saa længe som muligt har villet forsøge paa at forhandle os til Rette med Partiet Venstre om Forsvarssagen enten derigennem, at der skabtes Sikkerhed for, at en ny Forsvarsordning kunde gennemføres, eller derigennem, at 1922-Ordningen kunde komme til at virke i den Aand, hvori den er givet. Saaledes som Stillingen nu en Gang er blevet, at Afgørelsen af Forsvarsspørgsmaalet først vil finde Sted, efter at Finanslovens Skæbne er givet, og da vi i hvert Fald nok tør sige, at det er saare langt fra at være givet, at man naar til en Overenskomst mellem Partiet Venstre og os om en Omordning af Forsvaret, har vi i Kraft af den virkelig varme Interesse, vi nærer for vort Lands Forsvar, og den uhyre Betydning, vi nu en Gang tillægger det, at det er i god Orden, ikke ment længere at kunne undlade praktisk at forlange, at 1922-Ordningen bliver udført,

saaledes som det var dens Forudsætning.« *Forsvarsministeren*, der modsatte sig Ændringsforslagene, bemærkede, »at Regeringen maa mene, at den videre Forhandling om hele Militærspørgsmaalet maa finde Sted, naar Forsvarslovene inden ret længe kommer til 2. Behandling her i Tinget. Den nuværende Situation er aldeles uholdbar og kan ikke fortsættes. Det er derfor, vi har bestræbt os for baade sidste Aar og i Aar ved at fremsætte Forslag at faa en bedre Ordning af samtlige disse Forhold. De Konservatives Ændringsforslag gaar i Retning af, at de Bevillinger, der findes opført paa Krigs- og Marineministeriets Budgetter, meget betydeligt skal forhøjes, jeg tror, det er med 6,6 Mill. Kr. Der findes naturligvis for saa vidt en Begrundelse for disse Ændringsforslag, som man jo kan sige — og det har vi ogsaa sagt fra Regeringens Side —, at den nuværende Tilstand er uholdbar, Rammerne og Budgettet passer ikke sammen. Men Regeringen mener, at dette Forhold kan ikke ordnes tilfredsstillende, selv om vi vedtager disse Ændringsforslag paa Finansloven; det kan kun ordnes tilfredsstillende ved, at man foretager visse Ændringer i det nuværende System, Systemet af 1922, og det er jo dette: at tilvejebringe en tilfredsstillende Ordning, Regeringens Bestræbelser gaar ud paa gennem det Forslag, der ligger til Behandling i Udvalget.« — — — — — »og jeg vil meget haabe, at der maa komme en Afgørelse i denne Sag, inden vi slutter; Regeringen vil sætte alt ind paa, at en saadan Afgørelse vil blive truffet.«

I Anledning heraf udtalte Korsgaard: »Saaledes som Forholdet ligger, er det jo givet, at de Ændringsforslag, vi har stillet, ikke vil blive vedtaget. Hvad der da har Interesse, er jo den, som jeg synes, meget klare og bestemte Udtalelse, den højtærede Forsvarsminister fremsatte, gaaende ud paa, at vi kunde være fuldkommen sikre paa, at Rigsdagen ikke bliver sendt hjem, før Forsvarslovenes endelige Skæbne er afgjort i hvert Fald her i dette Ting.« Efterat *Pürschel* havde udtalt sig om Spørgsmaalet, gentog Forsvarsministeren, at Regeringen »vil have Sagen til Afgørelse nu inden denne Rigsdagssamlings Slutning. Jeg maa jo mene, at for saa vidt denne Ordning ikke gennemføres, ligger deri et Fingerpeg i Retning af, hvad der vil ske. Saa er der ingen Tvivl om, at vi kommer ud i en politisk Krise, og det tror jeg vil være meget uheldigt, ikke mindst for Forsvarssagen.« Senere udtalte *Christmas Møller*, at det havde været Tanken og ønskeligt, at Forsvarsloven skulde have været til 2. Behandling inden Finansloven. Da dette ikke var lykkedes »er det ganske naturligt, at vi for vort Vedkommende i Overensstemmelse med den Anskuelse, vi altid har haft om Finansloven som Lovenes Lov, maa kræve, at de enkelte Paragraffer

paa Finansloven er i Overensstemmelse med gældende Lov i Landet.« — Ændringsforslagene forkastedes med 117 Stemmer mod 28.

Efter at *Finanslovsforslaget som Helhed* var sat til Forhandling, udtalte *Christmas Møller*: »Efter den Afstemning, der i Dag har fundet Sted over de Ændringsforslag, som mit Partis Finansudvalgsmedlemmer har stillet til Forsvarsministeriernes Paragraffer, §§ 21 og 22, angiver Finanslovsforslaget i den Skikkelse, det nu foreligger i for det høje Ting, efter vor Opfattelse ikke det, en Finanslov skal angive, nemlig at være Lovens Lov og at være et fuldgyldigt Udtryk for Forsvarsloven af 1922. Min Gruppe vil derfor i nøje Overensstemmelse med, hvad vi i et ganske parallelt Forhold gjorde i Foraaret 1925, undlade at stemme for Finanslovsforslaget, idet vi udtaler Haabet om, at Forslaget under den videre Behandling i Rigsdagen maa blive det, Finansloven skal være: et fuldgyldigt Udtryk for Loven her i Landet.« *Dahlgaard* udtalte derpaa, at da der »er sket det opsigtvækkende, at det Parti, der hidtil har været med til at udgøre den højtærede Regerings parlamentariske Basis her i Tinget, er gaaet til noget saa ekstraordinært som at nægte at stemme for Finansloven, forekommer det mig, at den parlamentariske Stilling her i Salen er af en saa ejendommelig Karakter, at det vilde være rigtigt, at Partierne — og for den Sags Skyld ogsaa Regeringen — fik Lejlighed til at overveje hele den foreliggende Situation. Jeg skal derfor tillade mig at opfordre Formanden til at afbryde denne Forhandling og udsætte den i en rimelig Tid«. Mødet udsattes $\frac{1}{2}$ Time, og da det genoptoges, tog *Stauning* straks Ordet for at sige: »Den Erklæring, som før blev afgivet af det ærede Medlem Hr. Christmas Møller, viser os, at det ene Parti, som var Ministeriets Grundlag, har besluttet at berøve Ministeriet den fornødne Støtte til Vedtagelse af Finansloven. Socialdemokratiet vil selvfølgelig under disse Omstændigheder ikke yde Erstatning herfor, navnlig da Finanslovsforslaget heller ikke er tiltalende for os.« For det radikale Parti udtalte *Dahlgaard*: »Efter at det konservative Folkeparti, Regeringens hidtidige Støtteparti, har erklæret, at Partiet ikke agter at stemme for Finansloven, er Spørgsmaalet om Finanslovens Vedtagelse efter vor Opfattelse fra at være et Spørgsmaal om Vedtagelse af en Bevillingslov blevet til et politisk Spørgsmaal, hvor det søges lagt over paa Oppositionen at opretholde Regeringen. Skønt det foreliggende Finanslovsforslag indeholder langt højere Militærbevillinger, end vi fra vor Side kan billige, har vi i og for sig ikke, lige saa lidt som tidligere, ønsket at demonstrere mod Finanslovsforslaget. Men efter den Situation, der nu foreligger, kan vi ikke gaa ind som parlamentarisk Basis

for en Regering, der intet Hensyn har taget til vore Ønsker i den forløbne Tid, og derved tillige være medvirkende til at lægge Situationen til Rette — det sagde det ærede Medlem Hr. Christmas Møller var Formaalet — for de to ærede Partier med det Formaal at skabe Grundlaget for et Militærforlig med langt højere Militærudgifter end i dette Øjeblik. Min Gruppe har derfor besluttet at undlade at stemme.« *Willesen* bemærkede: »Vort Syn paa Finansloven har altid været dette, at den bygger paa et Skattesystem, som vi ikke kunde godkende som berettiget. Derfor finder vi ikke nogen Anledning til denne Gang at støtte Finanslovens Vedtagelse. Vi vil derfor undlade at stemme.« *Christmas Møller* udtalte overfor de fremsatte Bemærkninger om, at »det konservative Folkeparti var det nuværende Ministeriums parlamentariske Basis«, at dette ikke var rigtigt. »Den nuværende Regering er i Modsætning til andre Regeringer, saaledes som jeg tidligere har haft Lejlighed til at paavise det her i Tinget, dannet som en ren og skær Mindretalsregering, dannet udtrykkelig ved sin Start — saaledes som den højtærede Finansminister den Gang førte Forhandlingerne, som det Gang paa Gang er blevet paavist her i Tinget — som en Mindretalsregering; og dette har den højtærede Regering med meget stor Styrke understreget, bl. a. ved en anden vigtig finansiel Lov, som blev behandlet her i Tinget i denne Samling, da den samarbejdede paa indgaaende Vis med et andet Parti end vort om en Skattelov.« — — — — »den Beslutning, som min Gruppe har truffet, og som ganske naturligt ikke kan ændres ved, at andre indtager en eller anden Stilling — — ligger fuldkommen paa Linie med den Beslutning, som min Gruppe indtog overfor Finansloven i Rigsdagssamlingen 1924—25, og ogsaa paa Linie med den Beslutning, som Regeringspartiet indtog da.«

Ved Afstemningen forkastedes Finanslovsforslaget med 52 Stemmer mod 45, hvorefter *Statsministeren* udtalte: »Efter Udfaldet af denne Afstemning, hvorved Finanslovsforslaget er forkastet, er det en Selvfølge, at der deraf vil opstaa politiske Konsekvenser. Om disse Konsekvenser skal der snarest tilgaa Tinget Underretning«.

5. Forslag til Lov om Tillægsbevilling for Finans-aaret fra 1. April 1928 til 31. Marts 1929. (Finansminister *Neergaard*). [A. Sp. 4345].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{2}$ (F. Sp. 4035). 1. Beh. $\frac{8}{2}$ (F. Sp. 4187). Henvist til Finansudvalget (se Side 30).

Ved den vedtagne Tillægsbevillingslov, se foran Side 70, er opført de paa det i Februar 1928 fremsatte Lovforslag opførte Summer, hvorfor der henvises dertil.

Som dèr nævnt var Forslagets Behandling i Finansudvalget væsentlig tilendebragt og Ændringsforslag udarbejdet, men de var ikke kommet frem endnu. Ved Lovforslagets 1. Beh. fremsattes slet ikke nogen Udtalelse.

6. Forslag til Normeringslov for Finansaaret 1929—30. (Finansminister *Neergaard*). [A. Sp. 5041].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{2}$ (F. Sp. 4040). 1. Beh. $\frac{8}{2}$ (F. Sp. 4188). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 30). Betænkning (B. Sp. 1987) afgiven $\frac{20}{3}$. (Ordfører: Parkov).

Lovforslaget er udarbejdet ud fra tilsvarende Synspunkter som Normeringslovene for de nærmest foregaaende Aar, idet Ministerierne af finansielle Grunde vedvarende maa anse det for paakrævet, at Statens Udgifter til Lønninger m. m. begrænses mest muligt. Dertil kommer, at Tjenestemandslovens Bestemmelser om en Revision af Loven i den kommende Rigsdagssamling naturligt har maattet medføre, at alle Spørgsmaal om Ændringer i lønningsmæssig Placering og i det hele alle Spørgsmaal af principiel Natur maa udsættes til denne Revision. Der er derfor kun optaget saadanne Forslag om Personaleforøgelse, Omnormering eller Anciennetetsforbedring, som paa Grundlag af alle foreliggende Omstændigheder er fundet uafviselige. Alle Forslagene har som sædvanlig været forelagt Lønningsraadet og er i den foreliggende Form tiltraadt af dette.

Forhøjelserne kan i alt anslaaes til 42 550 Kr. Besparelserne til 175 378 Kr., saaledes at Nettobesparelsen ved dette Normeringsforslag bliver godt 132 000 Kr.

I Betænkningen fra Folketingets Lønningsudvalg nævnes, at der har været forskellige Ministersamraad, hvoraf et med Ministeren for offentlige Arbejder om en Henvendelse fra Dansk Lokomotivmandsforening angaaende Forøgelse af Antallet af Lokomotivførere. Lokomotivmandsforeningen har heri hævdet, at det i Henhold til Bemærkningerne til Normeringslovforslaget for 1926—27 ved Bevilling af Lokomotivførere i dette og de følgende Aar skulle muliggøres,

at »al Lokomotivførertjeneste ved Statsbanerne kunde udføres af Lokomotivførere«, og at der til Opfyldelse af denne Forudsætning mangler 146 Lokomotivførere. Foreningen begrænser dog — bl. a. under Hensyn til Udvidelsen af Motordriften — sit Krav til 45 nye Lokomotivførere. Ministeren gjorde overfor Udvalget Rede for de Forhold, der her kommer i Betragtning, og ansaa det herefter ikke nødvendigt at søge Antallet af Lokomotivførere forøget. Udvalget »tog disse Oplysninger til Efterretning og gaar herefter ud fra, at Normeringen paa det her omhandlede Omraade er i Overensstemmelse med den i Normeringsloven for 1926 —27 under Forslagets Løbe-Nr. 41 omhandlede Aftale angaaende Normativet for Lokomotivtjenesten«.

I Anledning af et Forslag om en ny Fuldmægtigstilling under Grønlands Styrelse, som tiltraadtes, udtaltes, at »der har dog indenfor Udvalget gjort sig en Del Betæneligheder gældende ved Stigningen i Udgifterne til Administrationen af Grønland, og Udvalget har i Samraad med *Indenrigsministeren* drøftet dette Spørgsmaal. Under Samraadet udtalte Ministeren, at han med Udvalget var enig i, at der burde foretages en Undersøgelse af Muligheden for Besparelser saavel i Administrationen af Grønland her i Landet som i den lokale Styrelse i Grønland, og Ministeren lovede, naar Sagen havde været gjort til Genstand for en Undersøgelse, der paa Grund af de særlige Forhold naturligvis maatte tage nogen Tid, at tilstille Lønningsudvalget en Redegørelse om Forholdene«.

Endvidere blev med *Ministeren for Sundhedsvæsen* drøftet Spørgsmaalet om Gennemførelsen af det af Administrationskommissionen stillede Forslag om Placering af Direktøren for Statens Sindssygehospitalet direkte under Ministeren for Sundhedsvæsen. Ministeren meddelte, at han til Opfyldelse heraf vilde stille Ændringsforslag til Normeringsloven, som var i Overensstemmelse med de i Administrationskommissionens 3die Betænkning, Side 339—354, stillede Krav. Uagtet Formuleringen af det stillede Ændringsforslag efter Udvalgets Mening ikke var helt i Overensstemmelse med den i tilsvarende Tilfælde andetsteds i Tjenestemandsløven (jfr. §§ 166 og 500) anvendte Form, fandt Udvalget intet imod Forslaget at indvende, »idet man forudsætter, at der ikke i den saaledes afvigende Formulering ligger nogen Fravigelse fra den Direktøren i Overensstemmelse med Administrationskommissionens 3die Betænkning tillagte administrative Stilling eller nogen Indskrænkning i det til Direktoratet efter nugældende Praksis hørende Sagomraade vedrørende Sindsygevesenet«.

Endelig udtalte Udvalget med Hensyn til et Ændrings-

forslag vedrørende Forøgelse af Personalet i Hovedrevisorerne, i alt med 12 nye Tjenestemandstillinger, »at det i sin Tid ved Gennemførelsen af den nye Regnskabs- og Revisionslov af den daværende Finansminister blev betonet, at Nyordningen for Revisionens Vedkommende økonomisk skulde hvile i sig selv«. Udvalget tiltraadte dog Forslaget efter de givne Oplysninger og de særlige Forhold, der derunder er henvist til.

Paa Grund af *Folketingets Oplosning* kom Lovforslaget ikke til videre Behandling.

7. Forslag til Lov om Tillæg til Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m. (Landbrugsminister *Madsen-Mygdal*). [A. Sp. 3463 — C. Sp. 299].

Fremsat i *Landstinget* $31/10$ (L. Sp. 204). 1. Beh. $7/11$ (L. Sp. 244). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bunch, Marie Christensen, Henriette Crone, Degnbøl, Frøkjær, A. P. Hansen, I. A. Hansen, Hauch, Carl Jensen, Jensen [Aale], Thomas Larsen, Hans Nielsen, Rasmus Nielsen [Formand], P. C. Petersen, C. F. Sørensen). Betænkning (B. Sp. 969) afgiven $27/2$. (Ordfører: Rasmus Nielsen). 2. Beh. $1/3$ (L. Sp. 875). 3. Beh. $6/3$ (L. Sp. 911). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $8/3$ (F. Sp. 4961). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen; Bording, Larsen [Bjerre], Hans Rasmussen, Marinus Sørensen, Trier, Raunkjær [Formand], Kyed [Sekretær], Clausager, Henrik Jensen, Tvedegaard, Ulrich, Mathilde Hauschultz, Orla-Jensen, H. C. Hansen). *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling* $14/5$ (F. Sp. 5534).

Det af Ministeren fremsatte Lovforslag, der har til Formaal at etablere en nærmere Kontrol med Fabrikationen af den saakaldte Flødeis (Ice-Cream), var enslydende med det i forrige Rigsdagssamling fremsatte, se Aarvog 1927—28, S. 287).

Det i Landstinget nedatte Udvalg delte sig i et Flertal, bestaaende af Udvalgets Medlemmer undtagen Socialdemokraterne, og et Mindretal, nemlig disse.

Flertallet tiltraadte Lovforslaget med 2 af Ministeren stillede Ændringsforslag, der gik ud paa at fastslaa, at Rummet, hvori Hærdning af Ice-Cream foregaar, underlægges

Fabrikloven, hvorhos Flertallet selv stillede Forslag om at forlænge den i Forslaget satte To-Aars-Frist, hvori de Margarinefabrikker, som ved Lovforslagets Ikrafttræden fremstillede Flødeis, kan vedblive dermed, til 6 Aar.

Mindretallet udtalte, at det »kan ikke tiltræde Lovforslaget, hverken i den forelagte Skikkelse eller i den af Flertallet foreslaaede Form, idet man er uenig om Hovedpunktet i Lovforslaget, der gaar ud paa at gøre Flødeis til et Mejeri-produkt og dermed, om ikke paa Papiret, saa i Realiteten gør Flødeis-Produktionen til et Monopol for Mejerierne.

Mindretallet mener det ganske uberettiget, at man ved en Lov tvinger allerede eksisterende Virksomheder til at nedlægge Virksomheder, der er oprettet paa fuldt ud lovlig Vis, og i hvilke der for fleres Vedkommende er anbragt ret betydelige Kapitaler. At Afviklingstiden i Henhold til det af Flertallet under Nr. 5 stillede Ændringsforslag vil blive 6 Aar i Stedet for som oprindelig foreslaaet 2 Aar, kan ikke tilfredsstille Mindretallet, der udtaler, at et Eksempel af den Art fra Lovgivningsmagts Side nødvendigvis maa skabe Utryghed og i Erhvervslivet skabe Ængstelse for at paabegynde Virksomhed paa et nyt Omraade.

Ligeledes maa Mindretallet tage bestemt Afstand fra, at man giver Mejerierne en Særstilling overfor Fabrikloven, endda der foreligger baade en Landsrets- og Højesteretsdom for, at Mejerierne, naar de beskæftiger sig med Flødeisproduktion, er underkastet det almindelige Fabriktilsyn. Hvis der skal ske Ændringer i de gældende Bestemmelser, maa dette ske igennem en almindelig Revision af Fabrikloven og ikke ved en Foregribelse i en Lejlighedslov. Den Undtagelsesstilling, som Mejerierne herigennem faar, understreger yderligere Mejeriernes monopoliserede Stilling i Forhold til andre Virksomheder, som maatte ønske at beskæftige sig med Flødeis-Produktion«.

Mindretallet stillede derfor Ændringsforslag om at lade Lovforslagets Bestemmelser om Mejerierne udgaa. Derhos foreslog Mindretallet, at Fastsættelse af Sundheds- og Renlighedsregulativ skal foregaa efter Indstilling fra Sundhedsstyrelsen. Mindretallet udtalte endelig, at selv om Lovforslaget indeholder visse gode Bestemmelser, saa er Uoverensstemmelsen overfor selve Hovedpunktet i Lovforslaget saa stor, at Mindretallet, saafremt dettes Ændringsforslag forkastes, ikke kunde tilraade at stemme for Lovforslaget.

Mindretallets Ændringsforslag forkastedes med 34 St. mod 16, medens Flertallets Forslag vedtoges enstemmigt, idet Socialdemokraterne afholdt sig fra at stemme, hvilket ligeledes var Tilfældet ved Afstemningen om Lovforslagets endelige Vedtagelse ved 3die Behandling.

8. Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 95 af 1. April 1925 om Tilvirkning og Forhandling af Margarine m. m. (Landbrugsminister *Madsen-Mygdal*). [A. Sp. 3469—C. Sp. 297].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{3}{10}$ (L. Sp. 204). 1. Beh. $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 271 jfr. 244). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Tillæg til Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m. (se under Nr. 7). Betænkning (B. Sp. 967) afgiven $\frac{27}{2}$. (Ordfører: Rs. Nielsen) 2. Beh. $\frac{1}{3}$ (L. Sp. 874). 3. Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 908). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 4998, jfr. 4961). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Tillæg til Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m. (se under Nr. 7)). *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling* $\frac{14}{5}$ (F. Sp. 5534).

Lovforslaget, der vedrører Fedtemulsioner («Kunstfløde») til Menneskeføde eller Foderbrug, fremsattes enslydende med det i forrige Samling fremsatte, se Aarvog 1927—28, S. 289.

Landstingets Udvalg om Sagen indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med en lille formel Ændring; Socialdemokraterne udtalte i Betænkningen, at de kun med store Betæneligheder tiltraadte Lovforslaget, »idet dette lægger en meget udstrakt Myndighed i Landbrugsministerens Haand, en Myndighed, som overfor det i Lovforslaget omhandlede Produkt gaar langt videre end overfor det tilsvarende Produkt, Margarine. Da der imidlertid er Enighed om, at Forbrugerne maa være sikrede imod, at de ikke faar et Kunstprodukt for et Naturprodukt, og man ikke i Udvalget har kunnet samles om nogen anden Form, og da tillige Landbrugsministeren i Udvalget har givet Udtryk for, at man ikke agtede at lægge Kunstproduktet Hindringer i Vejen for, at det paa legitim Maade kan komme frem paa Markedet, men af rent praktiske Grunde anser en udstrakt Bemyndigelse for ønskelig«, kunde Mindretallet efter Omstændighederne tilslutte sig Lovforslaget.

9. Forslag til Lov om Ændringer i de om den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole gældende Lovbestemmelser. (Landbrugsminister *Madsen-Mygdal*) [A. Sp. 4015].

Fremsat i *Folketinget* 29/11 (F. Sp. 2243). 1. Beh. 7/12. (F. Sp. 2542). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard, Bording, Friis-Skotte, Hartvig Frisch, J. P. Jensen, Vilhelm Rasmussen, Vanggaard [Form.], Himmelstrup, Hedelund, Raunkjær [Skr.], Vadgaard, Ulrich, Holger Andersen, Viggo Hansen, Ferdinand Nielsen).

Ved Lovforslaget paatænkes en Nyordning af Veterinær- og Landbohøjskolens Tilsynsraad, som indførtes ved § 5 i Lov af 22. Januar 1869 om Tillæg til Loven af 8. Marts 1856 angaaende Skolen. I den nævnte Lovs § 5 er det bestemt, at der af Kongen skal udnævnes indtil 6 Tilsynsmænd ved Højskolen. Disse Tilsynsmænd skal i hvert Aars Juni Maaned holde Møde med Højskolens Direktør og sammen med ham vedtage Budgetforslaget for det kommende Finansaar; i øvrigt holder de Møde efter Indkaldelse af Direktøren, saa ofte denne finder det nødvendigt, eller naar mindst Halvdelen af Tilsynsmændene forlanger det. Tilsynsmændene har tillige Sæde og Stemme i Højskolens Undervisningsraad, men denne Bestemmelse maa dog siges faktisk at være gaaet af Brug, for saa vidt som ingen Tilsynsmand i lange Tider har benyttet sig af den ham tilkommende Ret til Sæde og Stemme i Undervisningsraadet.

Regeringen ansaa det for rettest, at der indrømmes Tilsynsmændene større Indflydelse paa Højskolens økonomiske Anliggender, medens deres Ret til Sæde og Stemme i Undervisningsraadet samtidig ophæves. De foreslaaede Bestemmelser, der skal træde i Stedet for § 5 i Loven af 1869, gaar ud paa, at Tilsynsraadet skal bestaa af en Formand og 5 andre Medlemmer. Medlemmerne, af hvilke mindst 4 skal være større eller mindre Land- eller Skovbrugere, udnævnes af Kongen for et Tidsrum af 6 Aar. Landbrugsministeren udnævner en Sekretær for Tilsynsraadet. Raadets Formand og Sekretær lønnes med Honorarer, hvis Størrelse fastsættes paa Finansloven. For Deltagelse i Tilsynsraadets Møder tilkommer der Medlemmerne Dagpenge og Befordringsgodtgørelse efter Regler, der fastsættes af Landbrugsministeren.

Efter forudgaaende Forhandling mellem Tilsynsraadets Formand og Højskolens Direktør udarbejder Raadet aarlig Budgetforslaget for Højskolen for det kommende Finansaar.

Ved Udarbejdelsen af Budgetforslaget deltager Direktøren i Raadets Forhandlinger.

Raadet holder i øvrigt Møde, naar Formanden anser det for nødvendigt, eller naar mindst Halvdelen af dets Medlemmer forlanger et Møde afholdt.

Raadets Formand fører Tilsyn med Højskolens økonomiske Forhold. Han har Ret til selvstændig at foretage Undersøgelser vedrørende Højskolens Økonomi og til at føre Forhandlinger med Højskolens Tjenestemænd i det Omfang, som han til Brug ved disse Undersøgelser maatte finde paakrævet.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte Landbrugsministeren, at Skolens Lærerforsamling angaaende det i forrige Rigsdagssamling fremsatte Lovforslag om Skolens Forhold — hvilket Forslag gik ud paa at dele den nuværende Direktørstilling i en Rektor- og en Administratorstilling, se Aarvog 1927—28, S. 291 — havde fremsat den Anskuelse, at dette Forslag vilde være uheldigt for Skolens Virksomhed. Inden Forslagets Genfremsættelse for Rigsdagen ønskede Ministeren derfor at forhandle med Skolens Lærere for nærmere at komme til Klarhed over, hvori deres Betænkelighed ved Forslaget bestod. Efter at der var udnævnt en ny Direktør for Landbohøjskolen, optog Ministeren Forhandlinger dels med Direktøren, dels med et Udvalg af Lærerforsamlingen og dels med Skolens Tilsynsraad. Det fremgik af de Forhandlinger, som førtes med Repræsentanter for Skolens Lærerforsamling, at deres eneste Betænkelighed ved Forslaget egentlig bestod deri, at de frygtede for, at der skulde opstaa visse Kompetencevanskeligheder ved Skolens Ledelse, naar der blev ansat to ledende. Ministeren gjorde deroverfor gældende, at det aldrig havde været hans Hensigt, at der skulde være mere end een Leder af Skolens daglige Virksomhed, men ved instruktorske Bestemmelser, naar først Lovforslaget var vedtaget, at angive, hvori de to paagældende Embedsmænds Virksomhed skulde bestaa. Efter at Lærerforsamlingens Repræsentanter havde udtalt, at de i og for sig ikke havde noget imod, at det, der var Hovedformaalet med Forslaget, nemlig at Landbrugsministeriet fik et fast og direkte Tilsyn med Skolens Økonomi, blev opfyldt, søgte Ministeren paa anden Maade at hæve den Frygt eller Tvivl, som man fra Lærerforsamlingens Side har næret, samtidig med at dette Hovedformaal opfyldtes. Opmærksomheden blev da henvendt paa, at det samme maatte kunne opnaas ved en Omorganisation af Skolens Tilsynsraad, og dettes Formand skal da tillægges den Beføjelse og Forpligtelse, som

Administratoren efter det tidligere Lovforslag skulde have. De nuværende Embeder paa Skolen, Direktør og Inspektør, bevares.

Ved 1. Beh. i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af Venstres og de Konservatives Ordførere, ligesom den radikale Ordfører gav Tilslutning til Hovedtanken i det, men udtalte Tvivl, om den foreslaaede Sæmmensætning af Tilsynsraadet er rigtig. Socialdemokraternes Ordfører foretrak det i Fjor fremsatte Lovforslag, men erklærede sig villig til i et Udvalg at forhandle om Spørgsmaalet.

10. Forslag til Lov om Foranstaltninger til Fremme af Udstykningen i de sønderjydske Landsdele. (Landbrugsm. Minister *Madsen-Mygdal*). [A. Sp. 5137].

Fremsat i *Folketinget* $13\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5028). 1. Beh. $16\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5214). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Nielsen, P. Mortensen, Bording, Olufson, Larsen (Bjerre), Marinus Sørensen, Chr. Ernst Christensen [Form.], Thorhauge, C. O. Pedersen, Kyed [Skr.], Rahbek, Ulrich, Holger Andersen, Viggo Hansen, Niels Frederiksen).

I den af det sønderjydske Erhvervsudvalg*) afgivne Beretning har Udvalget i sine Bemærkninger om Landbrugets Forhold gjort opmærksom paa, at en Tilpasning af det sønderjydske Landbrug til de i det øvrige Land anvendte Driftsformer adskillige Steder — særlig i de tyndt befolkede Egne paa Vestkysten og i Midtlandet — støder paa forskellige Vanskeligheder, der ikke kan overvindes, medmindre der fra Statens Side træffes særlige Foranstaltninger. En Gennemførelse af det danske Landbrugs intensive Driftsformer er saaledes umulig i de paagældende Egne, medmindre den uheldige Jordfordeling ændres og en hensigtsmæssig Udstykning af de større Landbrug sættes i Værk. Fra Statsmagtens Side er der dog allerede truffet forskellige Foranstaltninger, der tager Sigte paa at fremme en intensiv Drift, men da Udvalget imidlertid ansaa det for nødvendigt, at der fra Statsmagtens Side toges et kraftigere Initiativ til Fremme af Udstykningen, og i Overensstemmelse med de af Udvalget i saa Henseende gjorde Henstillinger, fremsatte Ministeren

Lovforslaget, der gaar ud paa i hvert af Finansaarene 1929—30 og 1930—31 at bemyndige Landbrugsministeren

*) Om det sønderjydske Erhvervsudvalgs Nedsættelse og Sæmmensætning se nærmere Aarvog for 1927—28, Side 119—120.

til af Jordfondens Midler at anvende indtil 5 Mill. Kr. til nedennævnte Foranstaltninger i tyndt befolkede Egne indenfor de sønderjydske Landsdele:

- 1) Indkøb af Jordarealer, der skønnes at være velegnede til Udstykning og Oprettelse af nye Landbrug.
- 2) Udførelse af Grundforbedringsarbejder paa de indkøbte Arealer.
- 3) Anlæg af de for Udstykningen af de indkøbte Arealer nødvendige Veje.

I Overensstemmelse med § 6 i Lov af 28. Juni 1920 bestemmes det derhos, at dersom det viser sig ugørligt ved frivillig Overdragelse paa rimelige Vilkaar at erhverve de fornødne Arealer til Anlæg af Adgangsveje til de Landbrug, som oprettes i Henhold til denne Lov, kan Landbrugsministeren paalægge vedkommende kommunale Raad at tilvejebringe den fornødne Vejforbindelse i Overensstemmelse med Reglerne i Lov af 20. August 1853 om Jords Afgivelse til offentlige Biveje. I saa Fald skal Jordfonden udrede Omkostningerne ved Vejens Anlæg, medens Kommunalraadet kan paalægge dem, til hvis Fordel Vejen udlægges, at udrede Omkostningerne ved Vedligeholdelsen.

De til denne Lovs Gennemførelse medgaaende Udgifter bevilges paa de aarlige Finanslove. Landbrugsministeren bemyndiges til at træffe de til Lovens Gennemførelse fornødne Foranstaltninger.

I sin Forelæggelsestale gjorde Ministeren opmærksom paa, at Grunden til Forslagets sene Fremkomst var den, at man havde afventet Trykningen af det sønderjydske Udvalgs Beretning, en Beretning, der vidnede om et meget omfattende og overordentlig interessant Undersøgellesarbejde, som Ministeren vilde udtale sin bedste Tak og Paaskønnelse for. I øvrigt kunde man nu med Tilfredshed konstatere, at medens de økonomiske Forhold ved Genforeningen i væsentlig Grad afveg fra Forholdene i det øvrige Land, var der nu bragt Overensstemmelse mellem Erhvervsforholdene i de to Omraader, og bortset fra de Forhold, nærværende Lovforslag omfatter, var de Henstillinger om Særforanstaltninger, Udvalget foreslog, kun faa og lidet omfattende. — Hvad særlig angaar den i Lovforslaget indeholdte Bemyndigelse for Ministeren til at træffe de med Lovens Gennemførelse fornødne Foranstaltninger, oplyste han, at det var Hensigten

at nedsætte et særligt Udvalg af stedkendte Folk og saaledes sammensat, at der tilvejebragtes Forbindelse med Statens Jordlovsudvalg.

Lovforslaget henvistes til Udvalg, efter at samtlige Partiers Ordførere havde anbefalet det, idet det dog udtaltes, at man lagde afgørende Vægt paa, hvorledes det nævnte Udvalg sammensættes, og dets Forbindelse med Jordlovsudvalget, som maa have en afgørende Indflydelse ved Køb af Jord.

Paa Grund af *Folketingets Opløsning* standsedes Lovforslagets videre Behandling.

11. Forslag til Lov for Færøerne om Fiskerilaan.

(Landbrugsminister *Madsen-Mygdal*). [A. Sp. 4163].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{1}$ (F. Sp. 3048). 1. Beh. $\frac{25}{1}$ (F. Sp. 3699). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvigsen, J. P. Larsen, P. Andersen, Hans Nielsen, Helga Larsen, Bording, Samuelson [Form.], Vanggaard, Thorhauge, Kr. Kristensen [Skr.], Svend Nielsen, Hendriksen, Fraenkel, Ole Bjørn Kraft, Niels Petersen). Betænkning (B. Sp. 1977) afgiven $\frac{16}{3}$. (Ordfører: Samuelson).

Ved Lov for Færøerne Nr. 104 af 4. April 1928 om Fiskerilaan (se Aarbog 1927—28, Side 132) blev der stillet et Beløb af 500 000 Kr. til Raadighed i Finansaaret 1928—29 til *Udlaan til Anskaffelse af Fiskerfartøjer samt til Ombygning eller Hovedreparation af og Indsættelse af Motor* i saadanne Fiskerfartøjer. Endvidere blev der ved nævnte Lov stillet et Beløb af 150 000 Kr. til Raadighed som *Udlaan fortrinsvis til Fællesforetagender* af Fiskere eller til Selskaber, der er hjemmehørende paa Færøerne, *til Anlæg af Fisketørringsanstalter, Isværker og Afkølingshuse*.

Loven af 4. April 1928 har som nævnt kun Gyldighed for Finansaaret 1928—29, men det foreslaas nu, at der, jfr. Lovforslagets § 1, aarlig i hvert af *Finansaarene 1929—30, 1930—31 og 1931—32* stilles 500 000 Kr. til Raadighed til Udlaan til Anskaffelse af Fiskerfartøjer m. m. og 150 000 Kr. til Udlaan til Anlæg af Fisketørringsanstalter, Isværker og Afkølingshuse.

Nærværende Lovforslag er i øvrigt enslydende med Loven af 4. April 1928, kun at der i § 2 er indføjet en Bestemmelse om, at *Laan til Anskaffelse af nye Fartøjer* af anerkendt Type

og Bygning paa 100 Tons br. og derover, der bygges her i Landet, kan udbetales i Rater, saaledes at den sidste Rate udbetales, naar Fartøjet er færdigbygget.

Med Hensyn til *Lagtingets Stilling til Lovforslaget* bemærkes, at Lagtinget har enstemmig vedtaget en Indstilling om, at der for Finansaaret 1929—30 udstedes en Lov af samme Indhold som Lov for Færøerne Nr. 104 af 4. April 1928 om Fiskerilaan, dog med to Ændringer gaaende ud paa, at Afdrags-tiden for Laan til Fisketørringsanstalter, Isværker og Afkølingshuse forhøjes fra 10 til 20 Aar, og at de Regler, der er gældende for Laan til Fartøjer paa 100 Tons br. og derover, udvides til ogsaa at gælde for Fartøjer paa 50 til 100 Tons br. Disse Ændringer har Ministeriet ikke ment at kunne foreslaa.

Ordførere ved Lovforslagets 1ste Behandling var: Samuel- sen (V), Ludvigsen (S.), Hendriksen (K.F.) og Niels Petersen (R.V.). De kom alle ind paa de af Lagtinget ønskede Ændringer og tilsagde i øvrigt deres Medvirken til en velvillig Behandling af Lovforslaget, der paa Forslag af Ludvigsen hen- vistes til Udvalg, der i den afgivne *Betænkning* udtaler, at der har været Enighed om at gennemføre Lovforslaget; dog har der ikke i Udvalget kunnet tilvejebringes Enighed om de to forannævnte af Lagtinget ønskede Ændringer, som ønskedes gennemført af *Socialdemokraterne*, den sidstnævnte tillige af *de Radikale*. Derimod stillede *hele Udvalget* et Ændringsfor- slag, gaaende ud paa at udvide Bestemmelsen i Lovforslagets § 2, næstsidste Stykke, om Statens Udbetaling af Laan til Anskaffelse af nye Fartøjer paa 100 Tons Br. eller derover til at omfatte Laan til nye Fartøjer paa 50 Tons Br. eller derover. Dette sidste Ændringsforslag var tiltraadt af Land- brugsministeren.

Lovforslaget kom ikke til 2. Behandling paa Grund af Folketingets Opløsning.

12. Forslag til Lov om Valg til Rigsdagen. (Inden- rigsminister *Kragh*). [A. Sp. 2529].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 44). 1. Beh. $\frac{31}{10}$ — $\frac{1}{11}$ (F. Sp. 838, 866). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Borgbjerg, Stauning [Form.], H. P. Hansen, L. D. Ras- mussen [Sekr.], Simonsen, Holger Larsen, Elgaard, Vang- gaard, Hagbart Berg, I. A. Hansen, Vagn Bro, Christmas Møller, Korsgaard, Larsen-Badse, P. Munch). Beretning $\frac{23}{3}$ (B. Sp. 2281).

Bortset fra enkelte Ændringer af redaktionel Art er Lovforslaget enslydende med det i forrige Samling fremsatte, se Aarvog 1927—28, S. 292, der ikke naaede videre end til Udvalg.

Som Bilag til Lovforslaget er trykt dels den Skrivelse, som det i Fjor nedsatte Udvalg rettede til Indenrigsministeriet om en Række Oplysninger, dels Svaret herpaa og forskellige Tabeller. Udvalget ønskede først undersøgt Virkningen af en Valgordning baseret paa 100 lige store Valgkredse, suppleret med et bevægeligt Antal Tillægsmandater, for at skaffe Rede paa, hvor mange Suppleringsmandater der paa Grundlag af en saadan Valgkredsordning vilde være fornødne for at opnaa fuld Forholdsmæssighed ved de tre Valg i 1920, 1924 og 1926. — Endvidere ønskede Udvalget Oplysning om Betydningen af, at de nuværende 117 Opstillingskredse gøres lige store og Antallet af Tillægsmandater bevægeligt, medens Valgmaaden i øvrigt opretholdes, saaledes som vi nu har den. Fremdeles ønskedes en Redegørelse for Fordele eller Vanskeligheder ved Jacobsen-Rudmes Ændringsforslag i Valglovskommissionens Betænkning, endvidere Forslag til Indskrænkning af Landstingets Medlemsantal ved en Reduktion af de udenfor Hovedstaden kredsvalgte Medlemmers Antal, idet Medlemstallet for Hovedstaden, 10, tages som Norm, og endelig Oplysning om Virkningen med Hensyn til de forskellige Partiers Repræsentation af, at der efter Lovforslaget fremtidig kun skal vælges en Valgmand for hver 2 000 Indbyggere i Valgmandskredsen i Stedet for som nu en Valgmand for hver 1 000 Indbyggere. — Om disse Forhold indeholdes Oplysning i Indenrigsministeriets Svarskrivelse og de dertil hørende Tabeller.

Ved 1. Behandling var de forskellige Partiers Ordførere de samme som i Fjor, og de henviste i det væsentlige til deres Udtalelser den Gang, suppleret med yderligere Udtalelser om deres Partiers Standpunkt, men Forhandlingerne strejfedes ogsaa i ikke ringe Grad ind paa Spørgsmaalet om en Forfatningsændring.

I Udvalgets *Beretning* udtaltes, at der under dets Overvejelser var fremkommet Ønsker om Besvarelse af en Række Spørgsmaal, paa hvilke — med Undtagelse af et — Besvarelse var afgivet; saavel Spørgsmaal som Svar gengaves som Bilag. Udvalget besluttede at indkalde foreløbige Ændringsforslag, og der indkom da fra de socialdemokratiske Medlemmer og det radikale Medlem et Forslag til ny Affattelse af Valgloven, ledsaget af et Forslag til Ændringer i Grundloven. Disse gik væsentlig ud paa at indføre Etkammerssystemet, idet Lands-

tinget bortfalder, og der kun gives Regler for „Rigsdagen“. Antallet af dennes Medlemmer skal fastsættes ved Valgloven, og det Forslag til ny Valglov, der opstilledes, var baseret paa en Valgordning med 117 lige store Valgkredse og et bevægeligt (ubestemt) Antal Tillægsmandater, efter de Principper, der var lagt til Grund i Ministeriets Skrivelse til Udvalget i forrige Samling, se Aarbogen for denne, og forholdsmæssig Repræsentation af de i Valget deltagende Partier.

13. Forslag til Lov om Lærlingeforholdet. (Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 2785].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 54). 1. Beh. $\frac{30}{10}$ (F. Sp. 769). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Harald Jensen, P. Andersen, Jønson, Schrøder, Simonsen, Helga Larsen, J. C. A. Larsen [Formand], Jensen [Broby] [Sekretær], Elgaard, Søren P. Larsen, A. Chr. Christensen, Pitzner, Bouet, Hendriksen, Busk). Betænkning (B. Sp. 1809) afgiven $\frac{13}{3}$. (Ordfører: J. C. A. Larsen).

Det forelagte Lovforslag var, bortset fra enkelte formelle Ændringer, enslydende med det af Landstinget i forrige Samling vedtagne, se Aarvog 1927—28, S. 325 ff.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af Venstres og de Konservatives Ordførere, henholdsvis J. C. A. Larsen og Pitzner, medens Socialdemokraternes og de Radikales Ordfører, henholdsvis Harald Jensen og Busk, ønskede forskellige Ændringer i Overensstemmelse med det Standpunkt, som disse Partier under Forhandlingerne om denne Sag i tidligere Samlinger indtog.

14. Forslag til Lov om Hjælpekasser. (Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 2519].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 50). 1. Beh. $\frac{31}{10}$ (F. Sp. 810). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hækkerup, Fr. Andersen (Holbæk A.), Bresemann, Helga Larsen, Fisker, P. Andersen, Henrik Jensen [Formand], Hagbart Berg, Rahbek [Sekretær], Sevelsted, Elmquist, C. J. F. Sven, Bindslev, Carlsen-Skiødt, Mads Larsen).

Lovforslaget stemmer med det i sidste Rigsdagssamling fremsatte, se Aarvog 1927—28 S. 305, med enkelte Afvigelser, hvoraf nævnes: I § 4 i det forrige Forslag var det i Paragraffens sidste Stykke foreslaaet, at der, naar vedkommende Andrager var fyldt 60 Aar, og det ved Lægeattest godtgjordes, at hans Erhvervsevne paa Grund af Sygdom eller af anden Aarsag var væsentlig nedsat, med vedkommende Kommunalbestyrelses Samtykke kunde gøres Undtagelse fra de i Paragraffens 3die Stykke foreslaaede Regler om en vis Karenstid, naar Understøttelsen havde naaet et vist Beløb. Denne Bestemmelse foreslaas nu affattet saaledes, at den nævnte Undtagelse kan gøres, selv om vedkommende Andrager ikke er fyldt 60 Aar, hvorhos det foreslaas, at der, naar Andrageren er fyldt 60 Aar, paa samme Maade kan gøres Undtagelse fra de i Paragraffens 2det Stykke foreslaaede Regler om den højeste Understøttelse, der kan ydes af Hjælpekassen i 12 paa hinanden følgende Maaneder, i begge Tilfælde under Forudsætning af, at mindst tre Fjerdedele af Hjælpekassebestyrelsens Medlemmer stemmer derfor, og vedkommende Kommunalbestyrelse — i København Magistraten — i hvert enkelt Tilfælde samtykker deri.

Ved 1ste Behandling var de forskellige Partiers Ordførere de samme som i sidste Samling, og de stillede sig paa samme Maade overfor Lovforslaget som i Fjor. †

15. Forslag til Lov om Ændringer i Reglerne om Amtskommunernes Skatteudskrivning. (Indenrigsminister Kragh). [A. Sp. 3441].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{30}{10}$ (F. Sp. 764). 1. Beh. $\frac{4-5}{12}$ (F. Sp. 2362 og 2420). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fisker, N. P. Nielsen, Jørgensen, J. P. Jensen, Marinus Sørensen, Bjerring, Pinholt [Formand], Jensen [Broby], Thorhauge, Aksel Jensen [Sekretær], Vejen, Fibiger, Grathwohl, A. C. D. Petersen, Jens Jensen).

Medens det af Indenrigsministeren i sidste Rigsdagssamling i Folketinget fremsatte Forslag til Lov om Ændringer i Reglerne om Amtskommunernes Skatteudskrivning (Aarvog 1927—28, S. 321) i Hovedtrækkene gik ud paa, at Amtskommunernes Udgifter til Medicinalvæsen fremtidig

forloids skulde lignedes paa Amtsrådskredeenes Kommuner efter et nærmere angivet Forhold, hvorefter Resten af Amtsrepartitionfondens Fornødenheder skulde udskrives efter de hidtil gældende Regler, gaar det nu forelagte Lovforslag paa forskellige Punkter videre, idet Ministeriet ved de Overvejelser, Lovforslaget har været Genstand for i Anledning af dets fornyede Fremsættelse, desuden har haft for Øje at skabe en Ordning, hvorved Størrelsen af de paa fast Ejendom hvilende amtskommunale Skatter gøres mere konstant end hidtil, saaledes at større Svingninger fra Aar til Aar saa vidt muligt undgaas.

Det tilstræbes med andre Ord at gøre Beskatningen paa fast Ejendom til Amterne *fast* med Hensyn til den Maksimalpromille, hvormed Skatten kan udskrives. I Forslaget fastsættes en for samtlige Amtskommuner fælles Maksimalpromille for Udskrivningen paa Grundværdi og Ejendoms-skyldværdi, saaledes at den sidstnævnte Promille som hidtil udgør $\frac{3}{4}$ af den førstnævnte Promille.

Ved Bestemmelsen af Maksimalpromillens Størrelse er man gaaet ud fra Forholdene i Skatteaaret 1916—17 — det første Aar, i hvilket der har fundet en særskilt Vurdering af Jord Sted — og har udregnet Gennemsnittet for hele Landet af den Promille, som i hver Amtskommune fremkommer ved, at Bestemmelserne i den kommunale Skattelov af 31. Marts 1926 bringes til Anvendelse paa den amtskommunale Udskrivning paa fast Ejendom i Skatteaaret 1916—17 og paa de daværende Grundværdier og Ejendomsskyldværdier. Den saaledes udfundne Gennemsnitspromille — 3,32 — har man derefter forhøjet med den Procent (ca. 25), hvormed Pristallet er steget fra 1916—17 til 1928—29, og den derved fremkomne Promille 4,15, afrundet til 4 er optaget i Forslaget som Maksimalpromille ved Udskrivning paa Grundværdi; Maksimalpromillen for Udskrivning paa Ejendoms-skyldværdi bliver herefter 3.

Lovforslagets Indhold er følgende:

§ 1. Amtsrepartitionfondens Fornødenheder tilvejebringes dels ved Udskrivning af amtskommunal Grundskyld og Ejendomsskyld paa de i Amtskommunen liggende faste Ejendomme, dels ved Ligning paa de under Amtsråds-kredsen hørende Kommuner.

§ 2. De Promiller, hvormed den amtskommunale Grundskyld og Ejendomsskyld skal opkræves, fastsættes af Amtsraadet i Forbindelse med Vedtagelsen af det aarlige Over-slag; Ejendomsskyldpromillen udredes med $\frac{3}{4}$ af Promillen for den amtskommunale Grundskyld.

Den Promille, hvormed den amtskommunale Grundskyld opkræves, maa i den enkelte Amtskommune ikke overstige 4; for de Amtskommuners Vedkommende, der i Regnskabsaaet 1928—29 har opkrævet Grundskyld med en større Promille end 4, faar denne Begrænsning dog først Gyldighed i Regnskabsaaet 1932—33, saaledes at den fornævnte Maksimalpromille kan forhøjes i Regnskabsaaet 1929—30 med indtil $\frac{3}{4}$ af Forskellen mellem den i Amtskommunen i 1928—29 anvendte Grundskyldpromille og Maksimalpromillen 4, i Regnskabsaaet 1930—31 med indtil $\frac{2}{4}$ og i Regnskabsaaet 1931—32 med indtil $\frac{1}{4}$ af den nævnte Forskel.

§ 3. Den Del af Amtsrepartitionsfondens Fornødenheder, der herefter ikke dækkes ved Udskrivning paa fast Ejendom, lignes paa de under Amtsraadskredsen hørende Kommuner og fordeles paa disse efter følgende Regler (de samme som i Lovforslaget i Fjor):

En Trediedel af Beløbet fordeles i Forhold til de enkelte Sognekommuners Folkemængde ved sidste almindelige Folketælling, *en Trediedel* efter Størrelsen af det Beløb, hvortil de skattepligtige Indkomster til Staten i det Skatteaar, der ligger forud for det Regnskabsaar, Overslaget vedrører, i hver enkelt Sognekommune er endelig ansat i Henhold til Lov af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten, forinden de i nævnte Lovs § 8 omhandlede Fradrag er foretaget, og *en Trediedel* efter Amtsraadets frie Skøn.

Ved Paaligning af Bidrag til den for Bornholms Købstæder og Landdistrikter fælles Amtsfond har det sit Forblivende ved de hidtil gældende Regler, for saa vidt angaar Fordelingen af Amtsfondens Udgifter imellem Købstæder og Land.

§ 4. Den enkelte Sognekommune ligner sit Bidrag til Amtskommunen efter de samme Regler som de sognekommunale Skatter paa fast Ejendom og efter Formue og Lejlighed, hvorved dog maa iagttages, at højst Trediedelen af Bidraget til Amtskommunen maa lignes paa fast Ejendom.

Uanset Bestemmelserne i § 6, 2det Stk., i Lov om kommunale Ejendomsskatter af 31. Marts 1926 vil det for den 4-aarige Periode fra 1. April 1927 til 31. Marts 1931 fastsætte

Forhold mellem Ligning paa faste Ejendomme og paa Formue og Lejlighed kunne optages til Revision, saaledes at et nyt Ligningsforhold, der dog ikke maa lægge nogen større Brøkdel end hidtil af Sognekommunens Udskrivningsbeløb over paa faste Ejendomme, kan fastsættes for Perioden fra 1. April 1929 til 31. Marts 1931; derefter fastsættes Ligningsforholdet paa ny for 4-aarige Perioder i Overensstemmelse med de hidtil gældende Bestemmelser, jfr. § 6, 2det Stk., i nævnte Lov.

§ 5. Det hver enkelt Sognekommune paalignede Bidrag udredes paa samme Maade som Sognekommunens øvrige Udgifter.

Amtsraadet meddeler snarest muligt efter, at Amtsrepartitionsfondens Overslag er vedtaget ved 1. Behandling, og inden Udgangen af December Maaned, de enkelte Sognekommuner, hvor meget disses Bidrag til Fonden herefter maa antages at ville udgøre for det kommende Skatteaar fra 1. April til 31. Marts. Umiddelbart efter Overslagets endelige Vedtagelse meddeler Amtsrådet de paagældende Sogneraad de Forandringer, der herefter maatte være sket med Hensyn til de paalignede Bidrags Størrelse.

Forinden Skatteopkrævningen paabegyndes, udregner Sogneraadet den Brøkdel af Kommunens samlede Skatteudskrivning, som Bidraget til Amtsrepartitionsfonden udgør. Paa Skattekvitteringerne skal denne Brøk angives med fornøden Forklaring til Vejledning for Skatteyderne.

§ 6. Kommunalbestyrelsen indbetaler det i § 3 omhandlede Beløb til Amtsrepartitionsfonden i Rater, der enten er halvaarlige eller kvartaarlige, alt efter som Kommuneskatten i vedkommende Sognekommune forfalder halvaarligt eller kvartaarligt. I førstnævnte Tilfælde sker Indbetalingen til Amtsrepartitionsfonden senest 1. August og 1. April, henholdsvis for første og andet Halvaar, i sidstnævnte Tilfælde senest 1. Juli, 1. Oktober, 2. Januar og 1. April for henholdsvis 1., 2., 3. og 4. Kvartal.

I Tilfælde af, at de nævnte Betalingsfrister overskrides, skal Kommunen foruden Beløbet være pligtig at betale Renter af samme med $\frac{1}{2}$ pCt. maanedlig for hver paa-begyndt Maaned efter Fristens Udløb, indtil Betaling sker.

Den enkelte Sognekommune har Krav paa af det ind-

betalte Beløb at erholde tilbagebetalt en saa stor Del, som svarer til Amtskommunens Andel (jfr. § 5, 3. Stk.) af de sognekommunale Skatter, som senere viser sig uerholdelige. For Afsavn af Beløb, der forskudsvis er indbetalt til Amtsrepartitionsfonden og derefter i Henhold til foranstaaende Bestemmelse tilbagebetales, er Sognekommunen berettiget til en Rentegodtgørelse hos Amtsrepartitionsfonden paa 3 pCt. halvaarlig.

§ 7. For de sønderjydske Amtskommuners Vedkommende kan Amtsraadene fremdeles bestemme, at hele Amtskommunens Udskrivningsbeløb lignedes paa Amtsraadskredsens Sognekommuner, dog saaledes at det Beløb, der herefter udskrives paa disse, fordeles efter Reglerne i § 3. — Ved § 8 ophæves § 50, 1. Stk., i Landkommunalloven af 6. Juli 1867 og § 7 i Lov om kommunale Ejendomsskatter af 31. Marts 1926.

Ved 1. Beh. i Folketinget anbefalede Venstres Ordfører, Pinholt, Lovforslaget, som han ønskede gennemført snarest. Dets Hovedprincip, Fastlæggelse af Amtskommunernes Grundskyldpromille, ansaa han for rigtigt og den foreslaaede Promille, 4, for rimelig. Socialdemokraternes Ordfører, Fisker, udtalte sig imod Lovforslaget og sluttede saaledes: »— — mit Parti kan ikke medvirke til dette Lovforslags Gennemførelse. Det er ensbetydende med, at Skattebyrden væltes ovenfra nedefter, fra Herremanden til Husmanden, fra de velstillede Kommuner til de fattige Kommuner, og fra Skat paa Jord til Skat paa Arbejde. Vi kan ikke medvirke til en Politik af denne Art. Her vil Ministeren og hans Parti altid møde mit Parti som deres skarpe og uforsonlige Modstandere.«

Den konservative Ordfører, Fibiger, udtalte, at hans Parti gerne vilde »medvirke til at føre det igennem og ogsaa til at forbedre det«. De Radikales Ordfører, Jens Jensen, karakteriserede Lovforslaget som medførende en Forringelse af den bestaaende Lovgivning, baade skattemæssigt og socialt set. Retsforbundets Ordfører, Willesen, udtalte sig imod Lovforslaget, der efter hans Mening betegner et Tilbagekridt fra den i 1922 og 1926 paabegyndte Linie.

16. Forslag til Lov vedrørende Udvandring. (*Indenrigsminister Kragh*). [A. Sp. 4273].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{30}{1}$ (F. Sp. 3760). 1. Beh. $\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3933). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Harald Jensen, Helga Larsen, V. S. Petersen, Larsen (Bjerre), P. Mortensen, Schrøder, Vanggaard [Form.], Nørskov, Rahbek [Sekr.], Fuglsang, Elmquist, Fraenkel, Hendriksen, Vesterager, Povlsen).

Dette Lovforslag er fremsat i alt væsentligt i den Skikkelse, hvori det forelaa i Folketinget i forrige Rigsdagssamling, se Aarvog 1927—28, Side 313. Der er dog foretaget enkelte *Ændringer*, hvoraf her skal nævnes:

I § 16, 2det Stk., har man imødekommet et af Udvandringsagenterne fremsat Ønske om, at der gives Agenterne *Adgang til at indanke Udvandringskommissærens Afgørelser* om, at der i givet Fald skal svares Erstatning af Agenten, for Domstolene.

Medens det efter det tidligere Forslags § 2 helt var overladt til Indenrigsministerens Afgørelse, om der skulde meddeles en Person Tilladelse til at virke som Udvandringsagent eller ej, har man i det foreliggende Forslag fundet det rimeligt igennem en Bestemmelse i Forslagets § 2, 2det Stk., at *tillægge ethvert her i Landet hjemmehørende Rederi Adgang til at opnaa Tilladelse til direkte oversøisk Befordring af Passagerer*, for saa vidt det forpligter sig til at opfylde de i Loven og de dertil hørende administrative Bestemmelser indeholdte Vilkaar. En saadan Ordning kan imidlertid efter Ministeriets Mening af Hensyn til de ændrede konkurrencemæssige Vilkaar, som den kan medføre, først indføres efter en vis *Overgangstid*, og man har derfor foreslaaet fastsat en Frist af 10 Aar. Og indenfor nævnte Tidsrum kan Indenrigsministeren kun meddele saadan Tilladelse — jfr. dog § 33 —, naar han skønner, at en tidssvarende Udvikling af den direkte oversøiske Passagerbefordring her fra Landet derved paa betydningsfuld Maade fremmes.

Som ny § 30 i Lovforslaget har man indsat en Bestemmelse, der forudsætter, at Regeringen kan indgaa gensidig Overenskomst med fremmed Stat om forskellige under Loven henhørende Forhold og derefter tillade saadanne Af-

vigelser fra Lovens Bestemmelser, der er en Følge af den paagældende Overenskomst.

Partiernes Ordførere var: Vanggaard (V.), Harald Jensen (S.), Fraenkel (K.F.) og Povlsen (R.). Med forskellige Bemærkninger vedrørende Enkeltheder i Lovforslaget tilsagde de alle deres Medvirken til Lovforslagets Gennemførelse.

17. Forslag til Lov om Ordning og delvis Op- hævelse af det kommunale Pligtarbejde. (Indenrigs- minister *Kragh*). [A. Sp. 2257—C. Sp. 189].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{3}{10}$ (L. Sp. 27). 1. Beh. $\frac{12}{10}$ (L. Sp. 53). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Andrea Brochmann, Frøkjær, Gregersen, A. P. Hansen, I. A. Hansen, Johs. Hansen, M. C. Jensen, Jensen-Stevns, Kr. Johansen, Josiassen, Thomas Larsen, Lehwald [Skr.], Rasmus Nielsen [Form.], P. C. Petersen, Rasmus Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 829) afgiven $\frac{7}{2}$. (Ordfører: Rasmus Nielsen). 2. Beh. $\frac{13}{2}$ (L. Sp. 836). 3. Beh. $\frac{23}{2}$ (L. Sp. 860). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{22}{2}$ (F. Sp. 4539). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. P. Nielsen, Jørgensen, Larsen [Bjerre], A. C. Mortensen, Marinus Sørensen, M. K. Sørensen, Vadgaard [Form.], Henrik Jensen [Skr.], A. Chr. Christensen, Arnth Jensen, Tvedegaard, Carlsen-Skiødt, A. C. D. Petersen, Steen Rasmussen, Jens Jensen). *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling* $\frac{14}{5}$ (F. Sp. 5534).

Efter hidtil gældende Ret, jfr. navnlig Fr. af 26. Juni 1844, ang. Fribefordringsvæsenet i Danmark er der af *sognekommunalt Pligtarbejde* følgende:

1. *Skolevæsenet vedrørende*: a) Kørsel af Materialer ved Skolebygningers Opførelse, Istandsættelse og Vedligeholdelse, b) Bearbejdelse af Skolebrændselet, c) Hjemkørsel af Skolebrændselet, d) Skolehegnets Rejsning og Vedligeholdelse.
2. *Forsørgelsesvæsenet vedrørende*: a) Kørsel efter Læge for syge, b) Kørsel af syge til Sygehus, c) Kørsel efter Jordemoder, d) Kørsel af Brænde til fattige, Aldersrente- og Invalidereventydere, e) Bortbæring af Fattiglig samt Gravens Kastning, f) Vagthold over afsindige.

3. *Vejvæsenet vedrørende*: a) Grundforbedring og Anlæg af Bivejene [Kørsel (Spanddagsarbejde) og personligt Arbejde (Gangdagsarbejde)], b) Almindelig Vedligeholdelse af Bivejene [Kørsel (Spanddagsarbejde) og personligt Arbejde (Gangdagsarbejde)].
4. *Embedsmændene vedrørende*: a) Kørsel for Præsten til Besøg hos Delinkventer, b) Kørsel efter Dommere, naar de efter Anmodning møder i Sogneraadene, c) Baadrejser fra Øer for Præsten i visse Tilfælde.
5. *Sandflugtvæsenet vedrørende*: Dæmpning af Sandflugt [Kørsel (Spanddagsarbejde) og personligt Arbejde (Gangdagsarbejde)].
6. *Brandvæsenet vedrørende*: Oprensning af Brænddamme [Kørsel (Spanddagsarbejde) og personligt Arbejde (Gangdagsarbejde)].
7. *Andet Pligtarbejde*: a) Ringning med Kirkeklokkerne ved særlige Lejligheder, b) Ridende Bud i Sognets Anliggender.
8. *Snekastning*.

Endvidere er der *Kirkearbejde* (Kørsler til Kirkers og Kirkegaardes Istandsættelse og personligt Arbejde til Reparationer vedr. Kirken og Kirkegaarden samt nye Kirkegaardes Anlæg) og *det amtskommunale Pligtarbejde* (Forskellige Kørsler, der afgives til Amtmænd, Biskopper, Herredsfogder, Amtsforvaltere, Provster, Prokuratorer, Transport af Delinkventer, Lægds mænd og Sognefogder samt ridende Bud i Amtets Ærinde).

En *Kommission*, som blev nedsat af Indenrigsministeriet paa Foranledning af de samvirkende Sogneraadforeninger til Revision af de gældende Bestemmelser om Pligt kørsler og andet kommunalt Pligtarbejde, har i en afgiven Betænkning af 1926 *udarbejdet et Lovforslag* om det kommunale Pligtarbejde i Almindelighed, i hvilket det *som Hovedregel* er foreslaaet at ophæve alt kommunalt Pligtarbejde og Pligt kørsel. En *Undtagelse* gjorde Kommissionen med Hensyn til 1) Kørsler og Arbejder vedrørende Bivejes Anlæg og Vedligeholdelse, 2) Kørsler til Brændetransport og 3) Befordring af Jordemødre, der endnu nogle Steder har en ikke helt ringe Betydning, i hvilke Tilfælde Kommunerne stilles frit med Hensyn til Bevarelse af Pligtarbejde. Dernæst foreslaar Kommissionen at ordne Reglerne for det Pligtarbejde, Kommunerne herefter faar Adgang til at bibeholde, paa en mere tidssvarende Maade.

Denne Nyordning har *Ministeriet* søgt gennemført ved Fremsættelse af *nærværende Lovforslag*, der i det store og hele er i *Overensstemmelse med Kommissionens Indstilling*.

Efter *Landstingets* 1. Beh. af Lovforslaget, hvor *Ord-*

førerne var: Rasmus Nielsen (V.), P. C. Petersen (S.), Lehwald (K.F.) og Rasmus Rasmussen (R.V.), henvistes dette til et *Udvalg*, der i den afgivne *Betænkning* foreslog dels en Del Ændringer, der understregede, at Loven i den nye *Skikkelse* er en udpræget *Afviklingslov*, dels nogle Ændringer, hvorefter *Fordelingsgrundlaget* for Pligtkørsel og -arbejde bliver som hidtil Hartkornet (og ikke som i det oprindelige Forslag Hartkorn eller Ejendomsskyld) med Ret til i visse Tilfælde tillige at benytte Grundskyldværdien (se nedenfor i § 4). Disse Ændringsforslag, der var stillet af Indenrigsministeren, vedtoges *enstemmigt* af Landstinget, hvorefter Lovforslaget i den herefter foreliggende *Skikkelse* vedtoges *enstemmigt* ved 3. Beh. i Landstinget.

Det af *Landstinget* vedtagne Lovforslag har følgende Ordlyd:

§ 1. Den Sognekommunernes Beboere paahvilende Forpligtelse til Udførelse af *sognekommunalt Pligtarbejde* og *Pligtkørsel ophæves og overtages fremtidig af Sognekommunerne* til Udførelse for Kommunens Regning.

§ 2. *Uanset Bestemmelserne i § 1* kan i Sognekommuner, i hvilke sognekommunalt Pligtarbejde og Pligtkørsel ved nærværende Lovs Ikrafttræden udskrives, Kommunalbestyrelsen med Amsraadets Samtykke dog for sin *Funktionstid* træffe Bestemmelse om, at de nedenfor nævnte Kørsler eller Arbejder i det Omfang, Kommunalbestyrelsen bestemmer, skal udføres uden Betaling som Pligtarbejde af Kommunens Beboere:

1. Transport af Materialer til Anlæg, Grundforbedring og Vedligeholdelse af Biveje.
2. Transport af Brændsel:
 - a. til Skoler og andre kommunale Bygninger,
 - b. til trængende Alders- og Invalidere og
 - c. til fattigunderstøttede.
3. Arbejder ved Bivejene:

Til Anlæg, Grundforbedring og Vedligeholdelse af Biveje kan Kommunalbestyrelsen bestemme, at Kommunens Beboere skal stille Arbejdskraft til Raadighed for Kommunen til selve Arbejdets Udførelse.

Undlader en Kommunalbestyrelse *indenfor 3 Maaned* efter Lovens Ikrafttræden at træffe Bestemmelse om Opret-

holdelse af en eller flere af de ovenfor nævnte Arter af sognekommunalt Pligtarbejde og Pligtkørsel i Overensstemmelse med foranstaaende, *kan Bestemmelse om Pligtarbejde eller Pligtkørsel af den nævnte Art ikke senere træffes for vedkommende Kommune.*

I de Sognekommuner, hvor sognekommunalt Pligtarbejde og Pligtkørsel ikke er ophævet i Henhold til foranstaaende, bortfalder paa tilsvarende Maade Adgangen til at træffe Bestemmelse om dets Bestaaen, *saafremt en Kommunalbestyrelse ikke indenfor de første 3 Maaneder af sin Funktions-tid træffer saadan Beslutning.*

Naar sognekommunalt Pligtarbejde og Pligtkørsel af en bestemt Art er bortfaldet i Henhold til ovenstaaende Bestemmelser, kan en Kommunalbestyrelse *ikke indføre det paa ny, hverken helt eller delvis.*

§ 3. Beslutter Kommunalbestyrelsen i Henhold til § 2 at lade de i Paragraffen nævnte Kørsler og Arbejder helt eller delvis udføre som Pligtarbejde, bliver Kørslerne og Arbejdet at fordele og Pligten at udføre efter de nedenfor givne Regler.

§ 4. Kørslerne og Arbejdet *fordeles* paa de i Sognekommunerne liggende Ejendomme *i Forhold til disses Hartkorn*, dog saaledes, at de Ejendomme undtages, hvis Hartkorn ligger under en af Kommunalbestyrelsen fastsat og af vedkommende Amsraad godkendt Grænse. For det i § 2, Nr. 3, omhandlede Arbejde ved Bivejene kan denne Grænse fastsættes lavere end den Grænse, der fastsættes for Kørslerne.

Hvis i en Kommune paa Grund af Udstykning, Arealers Opdyrkning o. lign. Forholdene har ændret sig saaledes, at *Kommunalbestyrelsen skønner, at Hartkornet som Fordelingsgrundlag er ubilligt*, kan Kommunalbestyrelsen under Fordelingen inddrage saadanne Ejendomme i Kommunen, som ved Fordelingen efter Hartkorn alene vilde blive fritaget, men hvis *Grundskyldsværdi* ligger over de til de i foregaaende Stykke nævnte Grænser svarende Grundskyldsværdier, beregnet efter den gennemsnitlige Grundskyldsværdi pr. Tønde Hartkorn i Kommunen. Saadanne Ejendomme vil være at inddrage under Fordelingen ved at *omsætte deres Grundskyldsværdier til Hartkorn* paa Grundlag af den gennemsnitlige Grundskyldsværdi pr. Tønde Hartkorn i Kommunen.

Den nævnte Gennemsnitsværdi udfindes paa Grundlag af Kommunens samlede Hartkorn og Grundskyldsværdi.

Retten til at inddrage de nævnte Ejendomme under Fordelingen er dog betinget af, at Amtsraadet billiger dette.

I de *sonderjydske Landsdele* vil Kommunalbestyrelserne, saafremt de i Medfør af § 2 beslutter at opretholde Pligtarbejde og Pligtkørsel, have at anvende det Fordelingsgrundlag, der hidtil er benyttet.

Skolelodder skal være fritagne for at deltage i Pligtarbejdet.

Udgor en Ø en Del af en Kommune, kan det ikke paalægges Øens Beboere at deltage i Arbejde, der skal udføres i den øvrige Del af Kommunen, ligesom det ikke kan paalægges Beboerne i den øvrige Del af Kommunen at deltage i Arbejder, der skal udføres paa Øen.

§ 5. *Pligten* til at udføre Kørslerne og Pligtarbejdet *paahviler Ejerne* af de paagældende Ejendomme.

Er en Ejendom ved *Forpagtningskontrakt* eller ved anden lignende Brugskontrakt overladt en anden til selvstændigt Brug, kan det i Forpagtnings- eller Brugskontrakten vedtages, at Forpagteren eller Brugeren skal yde det Ejendommen paahvilende Pligtarbejde, og Kommunalbestyrelsen skal da, efter i betimelig Tid at være underrettet derom, holde sig til Forpagteren eller Brugeren af Ejendommen. Dersom Forpagteren eller Brugeren ikke opfylder sine Forpligtelser, og Erstatning ikke kan faas hos ham for de Udgifter, der derved paaføres Kommunen, hæfter Ejeren for Erstatningen i Overensstemmelse med de i § 13, 2det Stk. ,fastsatte Bestemmelser.

Med Hensyn til de ved Lovens Ikrafttrædelse *bestaaende Forpagtnings- og Brugskontrakter* har det, saa længe disse Kontrakter er løbende, sit Forblivende ved de i Kontrakterne indeholdte Bestemmelser om, hvem Pligtkørselen eller Pligtarbejdet paahviler.

§ 6. I de Kommuner, hvor Kommunalbestyrelserne i Henhold til § 2 beslutter at udskrive de i Paragraffen nævnte Kørsler og Arbejder som Pligtarbejde, skal der ved Kommunalbestyrelsens Foranstaltning affattes *Fortegnelse over de kørsels- og arbejdspligtige* i Kommunen. Denne Fortegnelse skal i hvert Fald *revideres* efter hvert almindeligt Valg til Sogneraadet.

Ud for hver kørsels- og arbejdspligtig anføres paa Fortegnelsen, *hvor mange Kørsels- eller Arbejdsdage* enhver i Forhold til sin Ejendoms Hartkorn (jfr. herved § 4, 2det, 3die, 4de og 5te Stk.) er pligtig at yde. Ved denne Fordeling skal det iagttages, at der af det Kvantum Hartkorn (jfr. § 4, 2det og 5te Stk.), som Kommunalbestyrelsen fastsætter som Enhed, udredes en hel Kørselsdag eller mindst to, højst tre hele Arbejdsdage, og at der af de større Ejendomme udredes et hertil svarende Antal Kørsels- eller Arbejdsdage.

Er vedkommende ikke i Besiddelse af Køretøj — hvorved forstaas enten et tospændigt Hestekøretøj eller en Motorvogn, der egner sig til Arbejds kørsel —, gøres Bemærkning herom paa Fortegnelsen, og der tildeles da ikke den paagældende nogen Kørsel, men kun Arbejdsdage.

Med Hensyn til Udførelse af *Vedligeholdelsesarbejde paa Bivejene* kan Kommunalbestyrelsen træffe den Ordning, at det tildeles de arbejdspligtige (eventuelt flere i Forening) at vedligeholde hver sin Vejpart; i saa Fald fordeles ved Affattelsen af den i 1ste Stk. omhandlede Fortegnelse alene Kørselsdage paa de pligtige.

Fortegnelsen fremlægges efter forud sket Bekendtgørelse til almindeligt Eftersyn i 14 Dage, indenfor hvilket Tidsrum Indsigelser maa fremsættes for Kommunalbestyrelsen. De mod Fortegnelsen fremkomne *Indsigelser* paakendes af Kommunalbestyrelsen i et Møde, som afholdes i Løbet af de paafølgende 14 Dage, og hvortil de, der har fremsat Indsigelser, skal tilsiges med passende Varsel. *Kommunalbestyrelsens Afgørelse* kan inden Udløbet af de derefter følgende 14 Dage *indtantes for Amtsraadet*, der endeligt afgør Sagen, *dog at* Spørgsmaalet om, hvorvidt vedkommende overhovedet er pligtig at udføre Pligt kørsel eller Pligtarbejde, kan indbringes for Domstolene.

§ 7. Skulde nogen af de paa Fortegnelsen opførte kørsels- og arbejdspligtige i Periodens Løb *afgaa ved Døden, sælge eller fratræde Brugen af Ejendommen*, udgaar den paagældende af Fortegnelsen, men den, der overtager hans Ejendom, træder da i hans Sted. *Udstykkes Ejendommen*, fordeles Kommunalbestyrelsen Kørsels- og Arbejdspligten paa Parcellerne i Overensstemmelse med Reglerne i § 6.

§ 8. Udførelsen af de enkelte Kørsler og Arbejder foregaar i Overensstemmelse med Kommunalbestyrelsens nærmere Anvisninger. Det bør, for saa vidt Kørselen eller Arbejdet ikke er paatrængende nødvendigt, *iagttages, at Kørselen, eller Arbejdet ikke udføres paa en for de pligtige særlig ubelejlig Tid af Aaret.*

Har en kørsels- eller arbejdspligtig *Bopæl udenfor Kommunen*, skal han for Kommunalbestyrelsen opgive en i Kommunen bosat Mand, til hvem Tilsigelsen paa hans Vegne kan rettes.

§ 9. Til *Transport af Materialer og Brænde* (§ 2, Nr. 1 og 2) skal den kørselspligtige afgive et tospændigt Hestekøretøj eller en Motorvogn, der egner sig til Arbejdskørsel.

Med Befordringen skal følge Kusk eller Chauffør. Den kørselspligtige eller den, der i hans Sted fører det paagældende Køretøj som Kusk eller Chauffør, er ved Transport af Materialer og Brænde pligtig at foretage eller deltage i Paa- og Aflæsningen i det Omfang, hvori det efter Egnens Skik er sædvanligt, at Kusk eller Chauffør udfører saadant Arbejde. Er det sædvanligt, at der til dette Arbejde anvendes anden Medhjælp, paahviler det Kommunen at sørge for, at lejet Medhjælp — eller efter Omstændighederne Arbejdskraft, der er udskrevet i Henhold til § 2, Nr. 3 — er til Stede.

Til Udførelse af det i § 2, Nr. 3, omhandlede Arbejde skal de arbejdspligtige medbringe de fornødne Arbejdsredskaber, for saa vidt de efter Egnens Brug kan forudsættes at være i Besiddelse deraf i deres egen Bedrift.

Findes der saadanne *Mangler ved den afgivne Befordring*, at denne maa erklæres for ubrugelig til det opgivne Øjemed, betragtes Befordringen som udebleven.

§ 10. *Tilsigelse* til Udførelse af Pligtarbejde (Kørsel eller Vejarbejde) udfærdiges af Kommunalbestyrelsen og skal i hvert Fald ske med Aftens Varsel.

Tilsigelserne skal som almindelig Regel ske *efter Tur*. Til de Kørsler eller Arbejdsdage, der kun vedrører en Del af Kommunen — f. Eks. et Sogn eller Skoledistrikt —, skal der dog saa vidt muligt tilsiges køre- og arbejdspligtige fra den paagældende Del af Kommunen.

Ved Tilsigelse til Kørsel maa det udtrykkeligt betydes den kørepligtige, i hvilket Øjemed Befordring skal afgives.

§ 11. Kommunalbestyrelsen afgør under Hensyn til det udførte Arbejdes Varighed, om dette skal godskrives den paagældende som *en hel, en halv eller en kvart Kørsels- eller Arbejdsdag* eller eventuelt efter Omstændighederne som flere.

Enhver præsteret *Kørsel eller Arbejdsdag* skal opføres paa den i § 6 omhandlede *Fortegnelse* med Angivelse af, hvor meget der for den ydede Præstation skal godskrives vedkommende. Paa tilsvarende Maade forholdes med Hensyn til de i Lov Nr. 174 af 31. Marts 1926 om Brandpolitiet paa Landet § 29, Stk. 6, omhandlede *Køre- og Rideægter i Brandvæsenets Tjeneste*.

§ 12. Der bliver for *hvert Aar* efter et af Amsraadet udfærdiget Skema at føre *nojaftig Fortegnelse over det Arbejde, der ydes*, indeholdende Oplysninger om, af hvem og i hvilket Øjemed det er ydet, samt om Værdien deraf, beregnet efter gældende Vognmandstakst og Arbejds løn.

§ 13. Skulde nogen uden lovligt Forfald *udeblive fra Pligtarbejde*, hvortil han er behørig tilsagt, eller under Ydelsen af Arbejdet gøre sig skyldig i en grov Forsømmelse, kan han herfor idømmes *en Bøde fra 5 til 100 Kr.*

Kommunalbestyrelsen kan *derhos lade Arbejdet udføre paa den forsømmeliges Vegne* og lade foretage *Udpantning* hos denne for den Udgift, der herved maatte være paaført Kommunen, jfr. Udpantningsloven af 29. Marts 1873 § 1, Nr. 5.

Paatale finder kun Sted efter Kommunalbestyrelsens Børgering, og Sager, der anlægges i Henhold til 1ste Stk. bliver at behandle som Politisager. De idømte Bøder tilfalder Hjælpekassen.

§ 14. De i Forordning angaaende Fribefordringsvæsenet i Danmark af 26. Juni 1844 § 4 foreskrevne *Amtsrejser kan fremtidig ikke fordres afgivet som Pligtarbejde*, men hvor andet ikke maatte være bestemt i særlig Lov, udredes Udgifterne til disse Rejser saavel som de Befordringsgodtgørelser, der i paagældende Tilfælde ydes som Vederlag for egen Befordring, af de samme kommunale Kasser som hidtil, jfr. Forordning af 26. Juni 1844 § 13, saaledes at den Købstæderne vedrørende Del af Udgifterne indenfor hver Amsraadskreds ved en af Amtmanden foretagen Opgørelse fordeles paa de til Amsraadskredsen hørende Købstæder efter Folketal, medens den

Amtskommunen vedrørende Del af Udgifterne afholdes af Amtsrepartitionsfonden. For Bornholms Vedkommende afholdes Udgifterne af den for Øens Købstæder og Landdistrikter fælles Repartitionsfond.

§ 15. De Udgifter, der paaføres en Kommune til *Lægekørsel* og *Sygehuskørsel* til trængende, herunder til trængende Alders- og Invalidere, samt til Jordemoderkørsel, *medfører ikke Fattighjælps Virkning* for vedkommende, men Udgifterne er Genstand for Refusion efter de almindelige Regler i Fattigloven af 9. April 1891 § 45 og Aldersrente-loven af 1. Juli 1927, §§ 14 og 17.

§ 16. Med Hensyn til *Pligtarbejde af Sognets Beboere til Kirkerne og Kirkegaardene* har det sit Forblivende ved de i Lov af 28. Februar 1856 om Afløsning af Arbejde til Kirkers Vedligeholdelse givne Bestemmelser og øvrige hidtil gældende Regler.

Reglerne i Lov om *Snekastning* af 22. April 1904 berøres ikke af denne Lov.

§ 17. Denne Lov træder i Kraft den 1. April 1929.

Det bliver ved kgl. Anordning at fastsætte, hvorvidt og da i hvilket Omfang Bestemmelserne i denne Lov skal finde Anvendelse paa Færøerne.

I *Folketinget* anbefaledes Lovforslaget ved l. Beh. af Vanggaard paa *Venstres* Vegne; dog havde han kunnet ønske, at Fordelingsgrundlaget var blevet som foreslaet oprindelig eller endnu hellere Formue- og Indkomstansættelsen. For *Socialdemokratiet* talte N. P. Nielsen, der ligeledes anbefalede Lovforslaget til Vedtagelse. Han henstillede til Indenrigsministeren at fremkomme med Forslag til Revision af *Snekastningsloven*. Ministeren lovede at tage Spørgsmaalet op til Undersøgelse og Overvejelse. Carlsen-Skiødt, der var Ordfører for *det konservative Folkeparti*, omtalte navnlig § 4 (Fordelingsgrundlaget), hvor han delte Vanggaards Mening og ønskede dette Spørgsmaal drøftet i et Udvalg. *Det radikale Venstres* Ordfører, Jens Jensen, tilsagde sit Partis Støtte til Lovforslagets Gennemførelse.

Det nedsatte Udvalgs Arbejde standsedes paa Grund af Folketingets Opløsning.

Ved *det nyvalgte Folketings* Sammentræden oversendtes Lovforslaget paa ny af Landstingets Formand til Folketinget (F. Sp. 5554), hvor det ikke kom til Behandling.

18. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 9 af 23. Januar 1903 om Børettigelsen til at udføre Arbejder ved Vand-, Gas- eller Elektricitetsværker m. v. (Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 2253].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{3}{10}$ (L. Sp. 26). 1. Beh. $\frac{10}{10}$ (L. Sp. 41). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvig Christensen, Johs. Clausen, Degnbol, Ellinger, Fink, A. P. Hansen, Albert Jensen, Carl Jensen, Johannes Jensen [Form.], Laurits Knudsen, Laursen, Lausten, Lewinsky, Inger Gautier Schmit, Jens Villemoes).

Lovforslaget gaar ud paa at indføjede et nyt 2det Stykke i § 1 i den i Titelen nævnte Lov bestemmende, at den Ret, som en Kommunalbestyrelse har til at udstede og tilbagekalde Bemyndigelse til at udføre Arbejde ved Vand-, Gas- og Elektricitetsværker, kan Kommunalbestyrelsen for 5 Aar ad Gangen overdrage til det Værk eller Forsyningselskab, der leverer Vand, Gas eller Elektricitet til Beboere i Kommunen. Er der flere Værker, hvorfra Kommunens Beboere forsynes, bestemmer Kommunalbestyrelsen, indenfor hvilket Omraade Bemyndigelsen til at udføre Installationsarbejder kan gives af vedkommende Værk eller Selskab.

Lovforslaget er foranlediget ved et Ønske fra danske Elektricitetsværkers Forening, idet Foreningen til Støtte herfor har gjort gældende, at de talrige private Elektricitetsforsyningsværker, der er opstaaet, siden Loven af 1903 blev givet, ikke under den nuværende Ordning er i Stand til at føre fyldestgørende Kontrol med de Installationsarbejder, som udføres i Tilslutning til vedkommende Selskabs Ledninger.

Den foreslaede Ændring er anbefalet af Ministeriet for offentlige Arbejder, Elektricitetskommissionen, Amtsraadsforeningen i Danmark og Fællesorganisationen af Landkommuner med bymæssig Bebyggelse, ligesom Københavns Magistrat, Den danske Købstadforening samt De samvirkende Sogneraadsforeninger ikke har fundet noget imod Ændringen at erindre.

Under Hensyn til det naturlige Krav, som private Gas- og Vandværker maatte have paa at have samme Rettigheder som Elektricitetsværkerne, mente Ministeriet det rigtigst at foreslaa Bestemmelsen affattet saaledes, at ogsaa disse Værker af Kommunalbestyrelsen kan erholde tilsvarende Bemyndigelse.

Ved 1. Beh. i Landstinget udtaltes fra flere Sider Betæneligheder ved Lovforslaget, men samtidig Ønske om at finde en rimelig Ordning.

19. Forslag til Lov om Købstadkommunernes Styrelse. (Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 4227].

Fremsat i *Landstinget* $30/1$ (L. Sp. 645). 1. Beh. $8/2$ og $13/2$ (L. Sp. 772 og 807). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Fink, Carl Jensen, H. P. Jensen, Johannes Jensen, Jensen-Stevns [Formand], H. P. Johansen, Josiassen, Lausten, Lehwald, Jørgen Møller, Henrik Nielsen, Elisa Petersen, Tvede, Jens Villemoes). Beretning (B. Sp. 2929) afgiven $30/5$.

Grundlaget for det foreliggende Lovforslag er udarbejdet af et af *Indenrigsministeriet* nedsat Udvalg bestaaende af Repræsentanter for Ministeriet og for Den danske Købstadforening. Det af Udvalget udarbejdede Udkast byggede paa den oprindelige *Købstadkommunallov af 26. Maj 1868* i Forbindelse med *Loven af 1. Marts 1919 om Ændringer i denne (Borgmesterloven)*.

Udvalgets Arbejde sluttede i Februar 1924, og det nu fremsatte Lovforslag stemmer med det af Udvalget udarbejdede Udkast med enkelte Undtagelser, der dels hidrører fra senere Ændringer i Lovgivningen (f. Eks. den kommunale Valglov af 29. Marts 1924 og Bestemmelserne i Lov Nr. 84 af 31. Marts 1928 om Politiet), dels i det væsentlige er af redaktionel Karakter.

Paa enkelte Punkter, nemlig med Hensyn til Skolekommissionernes Sammensætning og Fremgangsmaaden ved Valg af Hjælpekassebestyrelser, har man ikke været i Stand til at følge Udkastet (se nedenfor under Punkt 10 og 12). Om Bestemmelserne angaaende Kommunernes Beføjelse med Hensyn til Optagelse af Laan, Køb og Salg af fast Ejendom m. v. har Enighed i Udvalget ikke kunnet opnaas (se nedenfor under Punkt 15).

Nedenfor gengives i *Hovedsagen* de Ændringer, som Lovforslaget gør i den gældende Lovgivning om Købstadkommunernes Styrelse.

1. Bestemmelsen om *Allinge-Sandvig* er i § 1 ændret saaledes, at den i Overensstemmelse med det faktisk foreliggende Forhold og det paagældende Byraads Ønsker fastslaar, at de to Byer kun udgør een Kommune.

2. Da det har været Tvivl underkastet, hvorvidt Bestemmelsen i § 3 i *Borgmesterloven* (*Loven af 1. Marts 1919 om Ændringer i Købstadkommunalloven af 26. Maj 1868*) om, at Valget af *Borgmester* ledes af det ældste Medlem, skal

forstaas saaledes, at det er *det Medlem, der længst har været Medlem af Byraadet*, eller det af Aar ældste Medlem, der skal lede Valget, har man ment det rigtigst at træffe Afgørelse herom og i § 4 fastsat, at Valget ledes af *det tilstedeværende Medlem, der længst har været Medlem af Byraadet*. *Indvarslingen til det nyvalgte Byraads første Møde* sker i Henhold til § 33 i den kommunale Valglov af 29. Marts 1924 af det Medlem, der er valgt som Byraadsmedlem Nr. 1.

3. Da det maa anses formaalstjenligt, at der i Tilfælde, hvor Næstformanden i længere Tid maa fungere som Borgmester i Formandens Fraværelse, findes en Regel om, hvem der i den fungerende Formands (Næstformandens) midlertidige Forfald ved Sygdom eller deslige kan fungere som Borgmester, har man som § 5 tilføjet en Bestemmelse om, at *der foruden Formand og Næstformand endvidere kan vælges en Stedfortræder for Næstformanden*.

4. Man har i § 7 indføjet en Bestemmelse om, at *der for Raadmændene vil være at udpege Stedfortrædere*. Denne Ordning maa anses for mere praktisk end den i sin Tid ved Borgmesterloven trufne, hvor en Stedfortræder først og kun skulde udpeges, naar en Raadmand udtraadte af Magistraten, og man derfor risikerede, at den Valggruppe, der havde valgt Raadmanden og derfor skulde udpege Stedfortræderen, ikke eksisterede længere som Følge af Partiforskydninger i Byraadet.

5. Bestemmelsen om Valg af de i Købstadkommunallovens § 4 nævnte *borgerlige Raadmænd* er udgaaet. Denne Bestemmelse har kun været benyttet i meget ringe Omfang, hvis den overhovedet har været anvendt.

6. Det foreslaas i § 11, at der i de kommunale Vedtægter kan træffes Bestemmelse om, at *Pladser i de almindelige Byraadsudvalg undtagelsesvis kan besættes udenfor Raadets Midte*, naar Raadet skønner, at der er Trang dertil. I Paragraffen er endvidere indføjet en Bestemmelse om, at *Byraadets Valg af Medlemmer til staaende Udvalg, Kommissioner, Bestyrelser eller lignende skal ske efter Forholdstalsvalgmaaden*, naar dette kræves af noget Medlem af Byraadet, jfr. § 47 i Lov Nr. 101 af 29. Marts 1924 om kommunale Valg.

Endvidere har man for at afskære Tvivl fastsat i § 11, at Byraadet i de Tilfælde, hvor *Valg til de nævnte Udvalg*

m. v. skal foretages blandt Personer saavel indenfor som udenfor Byraadet, skal foretage Valget af samtlige de Medlemmer, dette skal vælge, under eet. Yderligere har man for de Tilfælde, hvor Forholdstalsvalgmaaden anvendes, bestemt, at *Byraadets Grupper* kan træffe Afgørelse af, om de vil besætte Pladserne med Personer i eller udenfor Byraadet i samme Rækkefølge, som Mandaterne tilfalder dem.

I Henhold til Lovgivningen, kommunale Vedtægter eller andre Bestemmelser er Borgmesteren ofte født Formand for eller Medlem af forskellige Kommissioner, Udvalg o. l., hvortil Byraadet i øvrigt vælger en eller flere Repræsentanter. Denne Omstændighed vil kunne bevirke, at det Parti, hvortil Borgmesteren hører, erholder en Repræsentant mere i disse Udvalg m. v., end det ellers efter Antallet af dets Byraadsmedlemmer vilde være berettiget til. I Lighed med, hvad der i den senere Tid er sket ved Revisionen af en Række Købstadvedtægter, har man derfor i § 11 optaget saalydende Bestemmelse:

»Naar Byraadet skal vælge Medlemmer til Magistraten, Kommissioner, Udvalg, Bestyrelser eller lignende, hvor Borgmesteren som saadan er født Medlem eller Formand, regnes Borgmesterens Plads som den ene af de Pladser, der kan tilkomme det Parti eller den Gruppe indenfor Byraadet, til hvilket Borgmesteren hører.«

7. I Byraadet kan ifølge § 13 *Mand og Hustru* ej samtidig være Medlemmer, ej heller *beslægtede eller besvogrede i op- og nedstigende Linie*. (Svarer til § 29 i den kommunale Valglov af 29. Marts 1924, idet man dog har udvidet Bestemmelsen saaledes, at ogsaa besvogrede i op- og nedstigende Linie er udelukkede fra samtidig at have Sæde i Byraadet).

Har to Ægtefæller eller to saaledes beslægtede eller besvogrede samtidig opnaaet Valg til Byraadet, skal *den af dem, der er valgt med højest Medlemsnummer, udtræde* af Raadet, *medmindre* den, der er valgt med lavere Nummer, inden 8 Dage efter Valgets endelige Opgørelse begærer sig fritaget for Valget og Byraadet tilstaar ham Fritagelsen. For den, der saaledes udtræder af Raadet, indtræder Stedfortræderen efter Reglerne i § 27 i den kommunale Valglov i vedkommendes Sted.

8. Regler om Byraadsmedlemmers *Fritagelse for Valg*, om deres *Udtræden* af Raadet og om *Valgklager* (jfr. tidligere Købstadkommunallovens §§ 9 og 10) findes nu i §§ 28 og 30 i den kommunale Valglov af 29. Marts 1924, og man har derfor ikke gentaget dem her.

9. Regelen i Købstadkommunallovens § 11, at Byraadet kun kan tage Beslutning, naar, foruden Borgmesteren, mindst Halvdelen af Raadets Medlemmer er til Stede ved Mødet, har man i § 14 ændret til, at *Raadet kun er beslutningsdygtigt, naar mindst Halvdelen af Medlemmerne, deriblandt Borgmesteren (Næstformanden eller en midlertidig Næstformand) er til Stede*. Derved undgaas det, at et Byraad, bestaaende f. Eks. af 19 Medlemmer delte i tvende Grupper paa henholdsvis 10 og 9, kan gøres beslutningsudygtigt, fordi Mindretallet udebliver.

Bestemmelsen om, at Byraadet selv afgør, *hvilke Sager der skal behandles for lukkede Døre*, hindrer ikke, at Raadet ved Forretningsordenen eller paa anden Maade træffer almindelige Bestemmelser om, at visse Sager skal undrages offentlig Behandling, eller tillægger Borgmesteren eller et Mindretal Myndighed til at træffe Afgørelse om Dørenes Lukning; skulde saadan Bestemmelse give Anledning til Ulemper, staaer det i Byraadets Magt at ændre Forretningsordenen.

Man har anset det for *en Selvfølge, at Politimesteren kan indbydes til Byraadets Møder*, og har derfor ladet den udtrykkelige Bestemmelse herom i Købstadkommunallovens § 11 udgaa som overflødig.

Endelig har man ment det naturligt at ændre Bestemmelsen i Købstadkommunalloven om, at det ved hvert Aars Begyndelse bekendtgøres, *naar og hvor Byraadets ordentlige Møder afholdes*, saaledes at dette sker ved hvert Regnskabsaars Begyndelse under Hensyn til, at Byraadets Valgperiode begynder 1. April sammen med Regnskabsaaret.

Da Bestemmelsen i Købstadkommunallovens § 13 om *Valg af Fattigforstandere* stadig anvendes i en Række Købstæder og synes at virke tilfredsstillende, har man ment at burde opretholde den, idet man i § 16 udtrykkeligt har slaet fast, at det drejer sig om et frivilligt Hverv.

10. Reglerne om *Skolevæsenet* i § 27 svarer til Køb-

stadkommunallovens § 14 med en Henvisning til de i de sønderjydske Landsdele gældende særlige Regler. Det til Udarbejdelse af Lovforslaget nedsatte Udvalg (se herom foran) havde foreslaaet, at man i Overensstemmelse med den Ordning, det har været paa Tale at gennemføre ved den forestaaende Ændring i Skolelovgivningen, skulde ophæve *Sognepræsternes Stilling som fødte Medlemmer af Skolekommissionerne*. Undervisningsministeriet har imidlertid ment, at det vilde være rettest at afgøre Spørgsmaalet om Skolekommissionernes Sammensætning i Forbindelse med Revisionen af den øvrige Skolelovgivning, og man har derfor ment at burde lade Bestemmelsen i Købstadkommunalloven urørt.

11. Reglerne i § 19 vedrørende *Styrelsen af Havnene* svarer til Købstadkommunallovens § 16. Paragraffen er kun *omformuleret paa ganske enkelte Punkter*, hvorom der ved Forhandlinger mellem Ministeriet for offentlige Arbejder og Bestyrelsen for Sammenslutningen af danske Havne er opnaaet Enighed.

12. Paa forskellig Maade er der ved den nye kirkelige Ordning lagt Beslag paa de kommunale Myndigheder, og der er derfor fra Byraadens Side *anket over*, at man ved Loven af 30. Juni 1922 om Kirkers Bestyrelse har berøvet dem deres tidligere Ret til at vælge et Medlem af Kirkebestyrelsen, hvori de netop nu maatte ønske at se de kommunale Interesser repræsenteret. Da man maa finde det stemmende med Billighed at opfylde dette Ønske, har man i § 20 *opretholdt den tidligere Ordning, hvorefter Byraadet vælger et Medlem til Kirkebestyrelsen*.

Byraadens Interesse i de kommunale Hjælpekassers Forvaltning har paa samme Maade fremkaldt Ønsket om, at *Valget af Hjælpekassernes Bestyrelse* skulde overlades til Byraadene. Da der alt for Rigsdagen foreligger Forslag til en Lov om Hjælpekasser, har man dog ikke ment at kunne optage en dertil sigtende Bestemmelse i den foreliggende Paragraf.

13. Angaaende *Udnævnelse og Afskedigelse af kommunale Tjenestemænd* foreslaas i § 21 følgende Regler:

»Byraadet udnævner og afskediger de kommunale Tjenestemænd, saasom Byraadssekretær, Kæmner (Kasserer

og Bogholder), Læger, Forstandere, Forvaltere, Sygeplejersker og andre Funktionærer ved Byens Sygehuse eller HOSPITALER, Bygningsinspektør, Stadsingeniør, Stadsdyrlæge, Bestyrere og Funktionærer ved Kommunens Vand-, Gas- og Elektricitetsværker, Pantefogder, Markmænd, Skolebude, Raadhustjenere m. v. Ved de kommunale Havne udnævnes og afskediges ligeledes Havneingeniøren, hvor en saadan findes, samt Havnefogeden af Byraadet.

Politibetjente og Arrestforvarere beskikkes af Byraadet efter Indstilling af Politimesteren, saaledes at denne vil have at indstille mindst 3 Ansøgere til hver ledig Post. Finder Byraadet ingen af de indstillede egnede, skal Politimesteren foretage ny Indstilling. For saa vidt de paagældendes Tjenesteomraade ogsaa omfatter Landkommuner, forhandler Byraadet med vedkommende Amtsraad om Beskikkelsen. I Tilfælde af Uenighed tilkommer Afgørelsen Byraadet, for saa vidt Købstadens Kasse udreder den større Del af de paagældendes Løn, ellers Amtsraadet. De nævnte Tjenestemænd kan afskediges af Politimesteren, idet der dog først skal være givet Byraadet Lejlighed til at udtale sig saavel om Spørgsmaalet om Afskedigelse som om Spørgsmaalet om Pension. Opstaar der mellem Byraadet og Politimesteren Uenighed om Afskedigelsen, afgøres Sagen endeligt af Justitsministeren.

Til Forøgelse eller Nedsættelse af Antallet af kommunalt ansatte Politibetjente kræves Justitsministerens Samtykke.»

Paragraffen svarer til Købstadkommunallovens § 18, saaledes at der angaaende Politibetjentes og Arrestforvareres Antagelse og Afskedigelse er taget Hensyn til de i Retsplejeloven, jfr. Lov Nr. 84 af 31. Marts 1928, derom indeholdte nye Regler. *De Stillinger i Kommunens Tjeneste, der opregnes i Paragraffen, er herved udtrykkelig erkendte som saadanne, som Byraadet, og ikke de paagældende stedlige Udvalg eller Kommissioner, har Ret til at besætte, ligesom højere Myndigheds Approbation af Udnævnelsen ikke udkræves. De kan efter Omstændighederne optages i Vedtægten som egentlige kommunale Tjenestemandstillinger eller efter Omstændighederne ordnes som honorarlønnede Stillinger.*

14. Reglerne om Forslag til *Overslaget over Kommunens Indtægter og Udgifter*, der omhandles i § 22, svarer til Købstadkommunallovens § 19. Dog er *Fristen for Overslagets Affattelse og dettes Fremlæggelse* til offentligt Eftersyn

i Overensstemmelse med det af den i 1921 nedsatte Valglovskommission udarbejdede Forslag til en ny kommunal Valglov udsendt en Maaned fra 31. Januar til Udgangen af Februar.

15. Angaaende *Købstadkommunernes Beføjelse til at købe og sælge fast Ejendom, optage Laan m. v.* foreslaas i § 23 følgende Regler:

»Uden Indenrigsministerens Samtykke kan Byraadet ikke stifte eller overtage noget *Laan* (fast eller midlertidigt) eller forpligte Kommunen ved Overtagelse af *Kaution* eller anden økonomisk Garanti, ligesom saadant Samtykke er fornødent til Ændring af de Vilkaar, paa hvilke Kommunens Laan og Garantiforpligtelser er stiftede. Det skal dog være Byraadet tilladt uden Ministerens Samtykke at optage midlertidige Laan indtil et samlet Beløb af 25 Kr. pr. Indbygger i Købstadkommunen.

Foretagender, som udkræver, at der optages Laan (fast eller midlertidigt), maa ikke paabegyndes, forinden Byraadet har erhvervet det i Henhold til foranstaaende fornødne Samtykke til Laanets Optagelse.

Foruden til Optagelse af Laan udkræves Indenrigsministerens Samtykke til at forbruge af Kommunens *Kapitalformue*, til at afhænde eller pantsætte Kommunens *faste Ejendomme* eller erhverve nye faste Ejendomme.

Indenrigsministerens Samtykke udkræves dog ikke til Kommunens Forbrug af de til Anlæg eller Fornyelse af Gas-, Vand- og Elektricitetsværker eller af Gader, Veje og Kloakker henlagte *særlige Midler (Fonds)*, naar disse finder Anvendelse efter deres Bestemmelse.

Ej heller udkræves Indenrigsministerens Samtykke til Kommunens Garanti for *Laan, der tilstaas Grundejere* til Bestridelse af Udgifter ved Indlæg af Gas, Vand og Elektricitet i Ejendomme paa Byens Grund, naar Laanene afdrages i Løbet af højst 15 Aar med mindst en Femtededel aarligt.»

Købstadforeningens Repræsentanter i det af Indenrigsministeriet nedsatte Udvalg havde stillet *Forslag om at indskrænke Ministeriets Beføjelser* efter den nugældende Købstadkommunallov ved at tillade Købstadkommunerne at erhverve fast Ejendom uden Indenrigsministeriets Samtykke, naar de med Erhvervelsen forbundne Udgifter afholdes af Kom-

munens Kassebeholdning. Paa samme Maade skulde det efter dette Forslag være tilladt Kommunerne uden Samtykke at afhænde fast Ejendom, naar Salgssummen henlægges til Kapitalformuen, ligesom Kommunerne frit skulde kunne disponere over de til særlige Formaal henlagte Midler (Fonds), naar disse finder Anvendelse efter deres Bestemmelse.

Ministeriet mente dog ikke at kunne gaa med til saa vidtgaaende Afgivelser fra de herom i Købstadkommunallovens § 20 givne Bestemmelser. *Ministeriets ovenstaaende Forslag slutter sig til de hidtil gældende Regler.* Dog har man 1) stillet Forslag om, at Indenrigsministeriets Samtykke vil være at indhente ogsaa til Optagelse af midlertidige Laan over en vis Størrelse. 2) Som et naturligt Supplement til Bestemmelserne om Optagelse af Laan har man endvidere foreslaaet en Bestemmelse om, at Foretagender, som skal bestrides ved Laan, ikke maa paabegyndes, før Samtykke til Laanet foreligger. 3) Naar det endvidere i Forslaget er fastsat, at Ministeriets Samtykke er nødvendigt til *Kommunernes Overtagelse af Kaution eller anden økonomisk Garanti*, er denne Regel vel formelt ny, men betegner i Realiteten kun en Lovfæstelse af den Forstaaelse af Købstadkommunalloven af 1868, som den gennem en meget lang Aarrække er fastslaaet i Praksis, og som har været betragtet som Konsekvens af Købstadkommunallovens Regler om Optagelse af Laan. 4) Dog har man imødekommet et Ønske fra Købstadforeningens Side ved at frafalde Kravet om, at Ministeriets Samtykke til Kommunens Garanti for Laan, der tilstaas Grundejere til Indlæg af Gas, Vand og Elektricitet, skal indhentes. Bestemmelsen om, at Købstæderne ikke uden Indenrigsministerens Samtykke maa forbruge af Kapitalformuen, har man opretholdt. 5) Dog har man ment at kunne stille Forslag om at lempe den nævnte Bestemmelse paa et enkelt Punkt, saaledes at Samtykke ikke udkræves til Kommunernes Forbrug af de til Anlæg eller Fornyelse af Gas-, Vand-, og Elektricitetsværker eller af Gader, Veje og Kloakker henlagte særlige Midler (Fonds), naar disse finder Anvendelse efter den Bestemmelse, i Henhold til hvilken de er henlagt.

15. Den nugældende Købstadkommunallovs § 21 afgiver Hjemmel for, at der i Købstædernes Vedtægter med Hensyn til *Overtagelse og Anlæg af Gader, Veje og Vandløb* kan fastsættes Regler svarende til de Grundsætninger, som for København er gjort gældende ved Lov af 14. December 1857.

Af denne Hjemmel har de fleste Købstæder i de forløbne Aar gjort Brug. Købstadkommunalloven nævner imidlertid

kun »Overtagelse og Anlæg« af Gader, Veje og Vandløb, og der har derfor været rejst Tvivl om, hvorvidt den københavnske Lovs Regler om *private Vejes Vedligeholdelse* kan gøres anvendelige i Købstæderne. Det samme gælder de i Loven indeholdte *Ekspropriationsregler*. Da det maa anses for særdeles ønskeligt, at de københavnske Regler ogsaa paa de sidstnævnte Omraader med udtrykkelig Lovhjemmel kan finde Anvendelse i Købstæderne, i hvis Vedtægter de allerede i vidt Omfang er optaget, har man allerede ved § 4 i Lov Nr. 85 af 31. Marts 1926 om Ændringer i den københavnske Gadelov tilvejebragt utvivlsom Lovhjemmel herfor; og man har derfor i det foreliggende Lovforslags § 24 kunnet indskrænke sig til at henvise hertil. Som et naturligt Supplement til Reglerne i Loven af 14. December 1857 er samtidig efter Ønske fra Købstadforeningen stillet Forslag om, at Reglerne i Lov Nr. 144 af 13. April 1923 om *københavnske Gadeplaner* gennem de kommunale Vedtægter kan udvides til at gælde i Købstæderne.

§ 24's næstsidste Stykke giver Byraadene direkte Mynlighed til at *føre Kontrol med de private Gade- og Vejanlæg*, der uden en saadan Bestemmelse let vilde komme paa tværs af de Beslutninger, vedkommende Byraad maatte have truffet med Hensyn til Købstadens Udvikling og Planlægningen af det offentlige Gader og Veje.

Slutningen af § 24 er tilføjet til Imødekommelse af et af Købstadforeningen fremsat Ønske om Tilvejebringelse af en utvivlsom og *direkte Hjemmel for Købstadkommunernes Ekspropriationsret i visse Tilfælde*. Det har i adskillige Tilfælde vist sig at være forbundet med ikke ringe Vanskeligheder og Bekostninger paa hensigtsmæssig Maade at gennemføre Foretagender, der vedrører *Anlæg af kommunale Skoler og Værker samt Raadhuse, Sygehuse, Alderdomshjem og Forsørgelsesanstalter*, og man har derfor ment det rimeligt indenfor dette Omraade, hvor de almene Interesser maa siges at være stærkt fremtrædende, direkte at hjemle Købstadkommunerne den paagældende Ekspropriationsbeføjelse, hvorved ogsaa kan bemærkes, at der paa Landet haves Ret til at ekspropriere Grund til Skoler.

16. Reglerne om *Ligningskommissionen* findes i § 25 og svarer til Købstadkommunallovens § 22. Bestemmelsen

angaaende Forpligtelse til at modtage Valg som Medlem af Ligningskommissionen fandtes tidligere i Købstadkommunallovens § 23, men er nu optaget i den kommunale Valglovs § 28.

17. Reglerne om *Overligningskommissionen* findes i § 26 og svarer til Købstadkommunallovens § 24. *Bestemmelsen om, at en Købstads Overligningskommission — foruden Kommunens Overligningskommissær som Formand — bestaar af de to nærmeste Købstadkommuners Overligningskommissærer, er lempet saaledes, at der aabnes Adgang til med Ministeriets Godkendelse at vælge Overligningskommissærer fra to andre Købstadkommuner end de nærmeste, hvis Byraadet under Hensyn til de paagældende Købstæders Størrelse indstiller en saadan Afvigelse fra Hovedregelen. Afvigelse maa dog efter en af Ministeriet til Udvalgets Forslag foretagen Tilføjelse ikke finde Sted i større Omfang, end det er nødvendigt for at opnaa, at Kommissionen sammensættes af Medlemmer fra Købstæder af nogenlunde ensartet Størrelse.*

Til § 26 er føjet en udtrykkelig Bestemmelse om, at Overligningskommissionen paa samme Maade som Ligningskommissionen er *bundet til at lægge den Indkomst, der lægges til Grund for Statsskatteansættelsen, til Grund for sine Afgørelser*, for saa vidt vedkommende Skatteyder er ansat til Skat efter Statsskatteoven (jfr. §§ 7, 2. Stk., 1. Pkt., og 16, 5. Stk., i den kommunale Skattelov af 29. Marts 1924).

18. Fristen for *Klager til Overligningskommissionen* er begrænset til 8 Dage i § 27, 2. Stk.

19. Reglerne vedrørende *Købstadkommunens aarlige Regnskab* findes i § 33 og svarer til Købstadkommunallovens § 33, jfr. Borgmesterlovens § 7, 2. Stk. Dog er det fundet hensigtsmæssigt at *forlænge Fristen for Aflæggelsen af Købstadkommunernes Regnskaber med en Maaned til Udgangen af August Maaned.*

Efter Købstadkommunalloven er der ikke Hjemmel til at tillægge *de valgte Revisorer* noget Honorar, men Byraadet kan undtagelsesvis med Indenrigsministerens Samtykke antage *lønnede Revisorer* i Stedet for de valgte. Man har fundet det rimeligt at skabe *Hjemmel for, at der kan ydes de valgte Revisorer et Beløb til regnskabskyndig Bistand*

ved deres ofte omfattende Arbejde med Revisionen af Købstadregnskaberne. Ministeriet har dog anset det for rettest, at dette Beløb *kun* maa oppebæres af Revisorerne selv, naar disse er i Besiddelse af Regnskabskyndighed. Forslaget betegner paa sidstnævnte Punkt en Afvigelse fra det af Udvalget udarbejdede. Bestemmelsen om Antagelse af andre Revisorer end de valgte er derefter anset for overflødig.

I Bemærkningerne til § 33 udtales angaaende *Revisorernes Opgave* :

»Revisorernes Opgave er ikke alene at foretage en ren Talrevision, men de skal kritisk gennemgaa Kommunens Regnskaber og paase, at de fornødne Indtægts- og Udgiftsordrer er til Stede, og at der ikke er handlet i Strid med Byraadets lovlige trufne Beslutninger. Revisorerne skal gøre Udsættelse, naar de formener, at Regnskabets Poster giver Grund til at antage, at der er handlet i Strid med gældende Love og Bestemmelser, eller de skønner, at Indtægtsposter er udeladt, som kunde være kommet Kommunen til gode, eller Udgifter er afholdt, som kunde have været sparet. Revisorerne er saaledes berettigede til at kontrolere Købstadkommunens Regnskab i det hele taget, men det maa dog antages at ligge udenfor deres Opgave at kritisere Hensigtsmæssigheden af Byraadets lovlige trufne Beslutninger, naar disse ikke efter det foran udviklede giver Anledning til nogen Paatale.«

20. Angaaende *Regnskabets Gennemsyn af Indenrigsministeren* indeholdes Regler i § 34, svarende til Købstadkommunallovens § 34. Dog har man fundet det hensigtsmæssigt at *forlænge Fristen for Indsendelse* til Indenrigsministeriet af Købstadkommunernes Regnskaber med en Maaned til *Udgangen af Januar Maaned*. Endvidere er der — i Lighed med Landkommunallovens § 47 — givet Paragraffen en *forklarende Tilføjelse*, der udtrykkelig nævner, at Indenrigsministeren er berettiget til at skride ind overfor et Byraad, der undlader at udføre Foranstaltninger, hvortil det er forpligtet. Denne Tilføjelse, der i øvrigt kun fastslaar, hvad der altid har været gældende Ret og Praksis, er indsat efter Ønske fra Ministeriet for offentlige Arbejder.

21. Angaaende *Indholdet af en Købstadkommunes Vedtægt* findes Reglerne i § 35, som i Hovedsagen svarer til Købstadkommunallovens § 35. Dog er det foreslaaet, at *de kom-*

munale Lønnings- og Pensionsvedtægter skal udfærdiges som selvstændige Vedtægter og ikke blot som et Afsnit af den almindelige kommunale Vedtægt.

22. Indenrigsministeren bemyndiges til ved særlige Regulativer at træffe de fornødne nærmere Bestemmelser angaaende *de sønderjydske Flækkers og Marstals kommunale Styrelse*, saaledes at de i denne Lov givne Regler kommer til Anvendelse med de Lempelser, som efter de nævnte Flækkers og Handelspladsens særlige Forhold findes paakrævede.

Svarer til Borgmesterlovens § 12, 2. Stk., idet man dog har ment det hensigtsmæssigt at aabne Adgang til, at ogsaa de sønderjydske Flækkers særlige Forhold ordnes gennem et for den enkelte Flække udarbejdet Regulativ.

23. Det har indtil videre sit Forblivende ved de i § 14 i Lov Nr. 112 af 1. Marts 1919 givne Bestemmelser, for saa vidt angaar *den kongelige Borgmester i Aarhus*.

Indenrigsministeren (Kragh) omtalte Lovforslaget udførligt i sin *Fremsættelsestale* og sluttede med følgende Bemærkninger:

»Lovforslaget vil, som sagt, utvivlsomt give Anledning til Debatter ikke blot i den høje Rigsdag, men ogsaa udenfor Rigsdagen og i Pressen, og det havde derfor været overordentlig ønskeligt, om det havde kunnet fremsættes længe tidligere i denne Samling. Jeg har ogsaa i mit Arbejde med denne Sag og under alle de Overvejelser, den har foranlediget, bestræbt mig mest muligt for at faa Forslaget frem paa det tidligst mulige Tidspunkt, men det har under Hensyn til de Forhandlinger, som var fornødne, ikke været muligt at fremsætte det tidligere for den høje Rigsdag, og jeg maa da slutte med at udtale Haabet om, at der snarligt af den høje Rigsdags Overvejelse maa fremgaa en ny Købstadkommunallov, som kan danne et tidssvarende og sundt Grundlag for et forsvarligt og et — jeg understreger det udtrykkeligt — til alle Sider betryggende Kommunestyre.»

Ved Lovforslagets 1. *Behandling* tilsagde Ordføreren for *Venstre* (Jensen-Stevns) efter en udførlig Gennemgang af Forslaget Partiets velvillige Medvirken til Lovforslagets Fremme.

H. P. Jensen, der var Ordfører for *Socialdemokratiet*, udtalte lidt fremme i sin Tale: »Jeg tror, at de ærede Medlemmer af det høje Ting vil have forstaaet, at det ikke netop er med Fanfarer og klingende Spil, vi modtager det foreliggende Lovforslag. Der foreslaas imidlertid adskillige

Forbedringer i Lovforslaget og Forbedringer, som er ret paa-krævede. Derfor kan jeg tilsige mit Partis Medvirken ved Behandlingen af det, saa meget mere som man ved en ny Lov kan simplificere Lovgivningen, bl. a. overflødiggøre Loven af 19. Marts 1919, den saakaldte Borgmesterlov.«

Og han sluttede sin Ordførelse med: »Jeg vil udtale Ønsket om, at dette Lovforslag maa faa en meget grundig Behandling i Udvalget, men ogsaa, at det maa faa en velvillig Behandling, og dertil vil saavel jeg som mit Parti være villige til at medvirke.«

Det konservative Folkepartis Ordfører (Tvede) kom ligesom de foregaaende Ordførere bl. a. ind paa en udførlig Omtale af § 23 (Samtykke-Paragraffen), og han sluttede efter Bemærkninger om andre af Lovforslagets Regler med at tilsige sit Partis Medvirken til dets Gennemførelse.

Det radikale Partis Ordfører (Lausten) var ikke sikker paa, at Lovforslaget indeholdt saadanne Ændringer og Forbedringer, at en Vedtagelse af det maatte synes ønskelig. Han kom derefter ind paa en Række af Forslagets Bestemmelser og sluttede med at tilsige sit Partis Medarbejde til Fremme af Lovforslaget.

I den afgivne *Beretning* udtales, at der var netop indkaldt Ændringsforslag, og saadanne var indkommet, da Arbejdet blev afbrudt ved Folketingets Opløsning. Og da Tinget efter Valget paa ny optog sine Møder, var der i Udvalget Enighed om, at det vilde være forgæves at søge et endeligt Resultat opnaaet i den korte Tid, der var tilbage af Rigsdagssamlingen.

20. Forslag til midlertidig Lov om Adgang for danske Fiskerskibe til Fiskeri i grønlandske Farvande. (Indenrigsminister *Kragh*). [A. Sp. 5141].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5238).

Lovforslaget gaar ud paa at bemyndige Indenrigsministeren til i Tiden fra 1. Juni 1929 til 15. Oktober 1929 at give danske Fiskerskibe Tilladelse til, naar de indgiver Andragende derom, at drive Fangst, Fiskeri og Jagt paa grønlandsk Søterritorium indenfor Tremilegrænsen, men indenfor den Linie, der forbinder de yderste Skær og Holme, og saaledes, at Tilladelsen gælder for en Strækning ud for Haabets Ø mod Nord og til Ravns Storø mod Syd.

En lignende Tilladelse hjemledes tidligere for det samme Tidsrum i 1927 og 1928 ved Lov af 30. Maj 1927 (Aarbog for 1926—27, Side 249) og af 4. April 1928 (Aarbog for 1927—28, Side 155).

Spørgsmaalet har, oplyses det i Bemærkningerne, i 1928 været behandlet i Færøernes Lagting, der herefter har afgivet Indstilling om, at der for Sommeren 1929 maa blive givet en lignende Tilladelse som i 1927 og 1928, idet dog Retten til at drive Fiskeri i de grønlandske Farvande ønskes udvidet saaledes, at der maa fiskes helt ind til de yderste Skær, samt saaledes, at der i enkelte Tilfælde gives Baadkompagnier særlig Tilladelse til at fiske paa nærmere angivne Steder i Fjordene. Lagtinget har derhos indstillet, at der gives enkelte Grønlændere Adgang og Tilladelse til at deltage sammen med Færinger i Baadfiskeri og Skibsfiskeri, for at der kan gives dem Lejlighed til at udvide deres Kundskaber og Erfaringer.

Ligesom i 1927 har Spørgsmaalet i Sommeren 1928 været forelagt de grønlandske Landsraad til Erklæring. Medens Nordgrønlands Landsraad ikke har afgivet nogen samlet Erklæring, men kun drøftet Sagen i et Møde, har Sydgrønlands Landsraad vedtaget at udtale, at man ikke ønskede at anbefale det fra færingsk Side fremsatte Tilbud om at tage Grønlændere om Bord under det stedfindende Fiskeri.

Da de Grunde, der motiverede Lovforslagets Fremsættelse i 1927 og 1928, nemlig de overordentlig vanskelige Erhvervsforhold paa Færøerne, formentlig endnu maa siges at være til Stede, fandt Ministeriet det — uden i nogen Henseende at præjudicere den endelige Ordning af dette Spørgsmaal — forsynligt, at den Tilladelse, der blev givet 1927 og 1928, fornyes for indeværende Aar. Under Hensyn til de grønlandske Landsraads Stilling til Sagen mente man fremdeles ikke at kunne fremsætte Forslag om en endelig Ordning af Spørgsmaalet, saa meget mere som Fiskeriet ved Grønland ifølge tidligere Tidens Erfaring har vist sig at være saa usikkert, at det i Løbet af længere eller kortere Tid muligen vil miste sin Interesse for ikke-grønlandske Fiskere. — Af disse Grunde har man heller ikke ment at burde tage de af Færøernes Lagting rejste forannævnte Spørgsmaal op til Afgørelse.

Lovforslaget naaede ikke at komme til Behandling.

21. Forslag [til Lov om Ændringer i Lov Nr. 72 af 1. April 1910 om Udvidelse af Statens Seruminstitut m. m. (Sundhedsminister Rubow). [A. Sp. 4339—C. Sp. 393].

Fremsat i Folketinget $\frac{6}{2}$ (F. Sp. 4033). 1. Beh. $\frac{8}{2}$ (F. Sp. 4188). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Weygaard [Sekr.], V. S. Petersen, Borgbjerg, Chr. Hansen, Simonson, Holger Larsen, Hedelund [Form.], Chr. Søgaard, Svend Nielsen, Raunkjær, J. C. A. Larsen, Hendriksen, Johannes Lou, C. J. F. Sven og Elna Munch). Betænkning (B. Sp. 1791) afgiven $\frac{13}{3}$. (Ordfører: Hedelund). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 5120 — Weygaard var Udvalgets Ordfører i Hedelunds Forfald). 3. Beh. $\frac{16}{3}$ (F. Sp. 5184). *Oversendt til Landstinget.*

Ved Sygekasseloven af 14. Juli 1927 bortfaldt Statskassens Tilskud til Sygekassernes Udgifter til Medicin, saaledes at Kasserne nu ikke længere, saaledes som det tidligere var Forudsætningen, fik fuld Dækning for Merudgifterne til *de kronisk syge Medlemmer*. Da Ministeriet maa erkende, at Udgifterne til Lægemidler til kronisk syge i visse Tilfælde kan virke meget tyngende, har dette overvejet, om der paa anden Maade kunde tilvejebringes en *Lettelse for Sygekasserne*, f. Eks. ved at de Helbredelsesmidler, som er af særlig livsvigtig Karakter for Patienterne, og som kan tænkes at tynde paa de enkeltes og Kassernes Budget, kan fremstilles og fordeles saa billigt som muligt. Ministeriet har i denne Forbindelse særlig hæftet Opmærksomheden paa Midler som *Insulin* og de *Leverpræparater*, som nu anvendes mod ondartet Anæmi. Det særlige ved disse Midler er, at de maa anvendes til Stadighed og saaledes medfører en konstant og sædvanligvis meget betydelig Udgift for Patienterne (Sygekasserne).

De nævnte Midler *fremstilles* ikke paa Apotekerne, men *i private kemiske Virksomheder og sælges gennem Apotekerne*. Ministeriet vilde imidlertid finde, at der paa disse Omraader maatte ligge *en naturlig Opgave for Serum instituttet*, der dels burde have Adgang til om fornødent at fremstille disse Midler, dels maatte kunne indkøbe Præparaterne hos alt bestaaende eller nyoprettede Virksomheder, saaledes at Udliveringen til Forbrugerne kunde finde Sted fra Institutet til Priser, som er godkendte af Ministeriet, jfr. den i § 5 i Lov Nr. 72 af 1. April 1910 om Udvidelse af Statens Seruminstitut indeholdte Bemyndigelse for Ministeriet til at fastsætte Priserne for Institutets Præparater. I den nævnte Lovs § 1 er *Serum instituttets Virksomhed* imidlertid *begrænset* til at omfatte antidifterisk Serum og andre Arter af Serum, og det

vil derfor være nødvendigt at gaa til en *Lovændring*, dersom man vil udvide Institutets Virksomhedsomraade til ogsaa at omfatte de foran omtalte organoterapeutiske Præparater.

Ministeriet har derfor forhandlet om dette Spørgsmaal med *Sundhedsstyrelsen*, der i en som Bilag trykt Skrivelse af 26. Januar 1929 har givet Ministeriets Forslag sin Tilslutning med en enkelt Ændring, gaaende ud paa, at Standardisering og Udlevering af andre Stoffer kan henlægges til Institutet.

I Overensstemmelse med foranstaaende har Ministeriet udarbejdet nærværende Lovforslag om Ændringer i Loven af 1. April 1910 om SerumInstitutet, saaledes at § 1 indeholder Bestemmelserne om den paatænkte *Udvidelse af Institutets Virksomhedsomraade*, affattet med Hensyntagen til den af Sundhedsstyrelsen foreslaaede Ændring, medens § 2 udvider den ved den tidligere Lovs § 5 givne Bemyndigelse for Ministeriet til at fastsætte *Priser* for de af Institutet fremstillede Præparater til ogsaa at omfatte de *Præparater, som Institutet erhverver til Fordeling*. Det er Ministeriets Tanke, at Udsalgsprisen for de omhandlede Præparater skal fastsættes saaledes, at den dækker Institutets Udgifter ved deres Erhvervelse og Fordeling.

Paa Foranledning af det nedsatte Udvalgs Flertal (*Venstre og Socialdemokrater*) ændredes Lovforslaget ved 2. Beh. noget (se herom nedenfor) og vedtoges ved 3. Beh. med 86 Stemmer mod 16 (*Konservative*) i saalydende Affattelse:

§ 1. § 1 i Lov Nr. 72 af 1. April 1910 affattes saaledes:

»Det ved Lov Nr. 28 af 20. Marts 1901 oprettede Institut for Tilvejebringelse af antidifterisk Serum udvides saaledes, at dets Virksomhed efter nærmere af Ministeriet for Sundhedsvæsen truffen Bestemmelse ogsaa vil kunne omfatte Produktion og Udlevering af andre Sera og endvidere Standardisering og eventuelt Produktion og Udlevering af organoterapeutiske Præparater og Stoffer, som kræver biologiske Undersøgelser, samt endvidere Foretagelse af klinisk-diagnostiske Arbejder.

For saa vidt Produktionen af et organoterapeutisk Præparat eller et Stof, der kræver biologiske Undersøgelser, forud er taget op og stadig udføres af en eller flere private Virksomheder her i Landet, kan SerumInstitutet dog ikke optage en konkurrerende Produktion deraf, medmindre Ministeriet i Henhold til indhentet Erklæring fra Sundheds-

styrelsen skønner, at det fremstillede Produkt er medicinsk tilfredsstillende eller holdes i en Pris, der er væsentlig højere end fornødent for at fremskaffe et tilfredsstillende Produkt.«

§ 2. § 5, 1ste Stk., i Lov Nr. 72 af 1. April 1910 affattes saaledes:

»Ministeriet for Sundhedsvæsen bemyndiges til efter Indstilling fra Sundhedsstyrelsen at fastsætte, hvorledes og til hvilken Pris de paa Seruminstittet fremstillede eller af Instittet til Fordeling erhvervede Præparater skal udleveres, samt hvorvidt og i hvilket Omfang der af vedkommende skal ydes Vederlag for klinisk-diagnostiske Arbejder.«

Partiernes Ordførere var: Hedelund (V.), Weygaard (S.) Hendriksen (KF.) og Elna Munch (R.V.).

Udvalget udtaler i sin Betænkning:

»Udvalget har afholdt en Række af Møder og modtaget saavel Deputationer som skriftlige Henvendelser fra Industri-raadet, Apothekerforeningen, Medicinalfabrikkerne og Gros-serer-Societetet. Fra disses Side er der rettet *Anmodninger til Udvalget om dels* at standse Lovforslagets videre Behandling, *dels* eventuelt at foretage gennemgribende Ændringer af principiel Betydning.

I Betænkningen udtales endvidere, at *Flertallet (Venstre og Socialdemokrater)* ikke har kunnet tage Hensyn til de Forestillinger, der fra ovennævnte Institutioners Side er rettet mod Lovforslaget, men maa hævde, at Forhandlingerne i Udvalget og i Særdeleshed de fremkomne Oplysninger har styrket Flertallets Opfattelse af det rigtige i at tiltræde Lovforslagets Princip, hvorved man vil kunne sætte en Bom for en urimelig Prisfordyrelse af Medicamenter, der for mange Mennesker er livsbetingende.

Ovennævnte Flertal *udtaler endvidere* i Betænkningen:

»Under Forhandlingerne med Sundhedsministeren blev det oplyst, at *Medarbejdere, ansatte paa Seruminstittet*, virkede i private Medicinfabrikkers Tjeneste. Saaledes foranlediget, *ønsker Flertallet at udtale*, at man maa anse det for absolut paakrævet, at Resultatet af de Undersøgelser, som de paa Seruminstittet ansatte udfører i dettes Tjeneste, kommer Instittet til gode og kun overlades til Udnyttelse af private Virksomheder, for saa vidt Instittet ikke selv mener at kunne udnytte det, og man maa mene, at Medarbejde ved en privat Udnyttelse bør gøres afhængig af en positiv Tilladelse fra Ministeriet. For saa vidt Tjenestemandslovens Bestemmelse ikke skulde i tilstrækkelig Grad sikre i saa Hen-

seende, skal man henstille til Ministeren at tage Forholdet op til nærmere Overvejelse.

Endvidere ønsker Flertallet at fremhæve, at der under Forhandlingerne blev nævnt, at der var Læger, navnlig i Tjenestemandstillinger, der virkede i de private Medicinfabrikkers og muligvis ogsaa Apotekers Tjeneste. Flertallet er fuldstændig klar over, at en vis Samvirken mellem Læger og maaske netop Hospitalslæger og Medicinfabrikker og Apoteker er baade ønskelig og nødvendig, men Flertallet er ogsaa blevet paa det rene med, at en saadan Samvirken kan medføre uheldige Forhold, hvis de paagældende Læger bliver økonomisk interesserede i Medicinalproduktionen, og Flertallet skal derfor henstille, om der ikke her er et Forhold, der bør nøjere undersøges, og om det f. Eks. ikke vilde være formaalstjenligt at henlægge dette Forholds Afgørelse til den af Sundhedsministeren nedsatte Kommission angaaende Lægers Retsstilling.»

Paa Foranledning af *Flertallet* indsattes *2det Stykke til § 1* (se foran). Det motiveres af *Venstres Medlemmer af Flertallet* med, at det bidrager til tydeligere at præcisere, at man kun ønsker, at der gribes ind fra Seruminstittets Side, naar der foreligger tvingende Omstændigheder, idet vor øverste lægelige Autoritet, Sundhedsstyrelsen, faar Indflydelse paa Afgørelsen af, om der foreligger saadanne Forhold, som man har anset for nødvendige for Instituttets Medvirken. *De socialdemokratiske Medlemmer af Flertallet udtaler:* »Med Hensyn til de af Flertallet stillede Ændringsforslag ønsker følgende Medlemmer af Flertallet: Borgbjerg, Chr. Hansen, Holger Larsen, V. S. Petersen, Simonsen og Weygaard at udtale, at man var særdeles tilfreds med Lovforslagets Formulering, saaledes som det blev forelagt af Ministeren, og at man gerne havde set det gennemført uden Ændringer. Selv om Mindretallet derfor anser Ændringsforslag Nr. 4 (om Indsættelse af 2det Stykke til § 1) som en Forringelse af Lovforslaget, er det dog ikke af en saadan Art, at det væsentlig rokker ved det principale i Forslaget, og da Mindretallet helst ser Forslaget fremmet, har man anset det for hensigtsmæssigt at være Medforslagsstillere.»

Flertallet stillede endvidere et Ændringsforslag, hvorved der i § 1, 1ste Stykke, indsattes efter »Sera« i 5te Linie Ordene: »og endvidere Standardisering og eventuel Produktion og Udlevering af«.

Det konservative Mindretal kunde ikke medvirke til Lovforslagets Gennemførelse, da efter Mindretallets Erfaring Statsdrift virkede fordyrende, saaledes at den Medicin, som Forslaget havde til Hensigt at billiggøre, vilde blive dyrere, end om fri Konkurrence herskede, og samtidig vilde Loven

virke hemmende — ja, mulig endog ødelæggende — paa hele Organoterapiens videnskabelige og tekniske Udvikling herhjemme.

Som *Underændringsforslag til Flertallets ovennævnte Ændringsforslag til § 1, Iste Stykke*, foreslog det konservative Mindretal, at Ordene »og Udlevering« udgik, og at der tilføjedes som nyt Stykke: »Kontrol med organoterapeutiske Præparater og Stoffer, som kræver biologiske Undersøgelser, henlægges under Sundhedsstyrelsen.« *Hensigten* med disse to Underændringsforslag var i nogen Maade at værgede de private Erhvervsinteresser og saa vidt gørligt fjerne den Usikkerhed, som Vedtagelsen af Flertallets Ændringsforslag vil medføre for Apotekerstanden og for de bestaaende Medicinalvirksomheder. Underændringsforslagene forkastedes.

Det radikale Mindretal ønskede fastslaaet, at man sikrede sig, at baade Uddelingen og Fremstillingen af de omhandlede Præparater sker paa en for Befolkningen billig og praktisk Maade og stillede herom et Ændringsforslag, som imidlertid, efter at Ministeren havde givet Tilsagn om dette Ønskes Opfyldelse, toges tilbage.

Lovforslaget vedtoges ved 3. Beh. i den af Flertallet (Venstre og Socialdemokrater) foreslaaede Skikkelse med Tilslutning af de Radikale, medens de Konservative stemte imod.

I *Landstinget* kom Lovforslaget ikke til Behandling paa Grund af Folketingets Opløsning.

22. Forslag til Lov om Livsforsikringer, tegnet i danske Selskaber i en Møntsort, der har tabt Værdien. (Minister for Sundhedsvæsen *Rubow*). [A. Sp. 5121].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{1}{3}$ (L. Sp. 872). 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 988). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bramsnæs, J. V. Christensen, Ludvig Christensen, Marie Christensen, Ellinger, Fink, Jepsen Christensen [Formand], Jensen [Aale], H. P. Johansen, Thomas Larsen, Lausten, Lewinsky, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, Schaumann). Beretning (B. Sp. 2981) afgiven $\frac{30}{5}$.

Lovforslaget er saalydende:

§ 1. De i et tilladt dansk Livsforsikringsselskab tegnede Livsforsikringer, der lyder paa fremmed Mønt, som paa Grund af de i Forbindelse med Verdenskrigen 1914—18 staaende Forhold har tabt Værdien, og for hvilke Selskabet

er pligtigt at afsætte Præmiereserve her i Landet, kan vedkommende Selskab *ikke tilpligtes at indfri med højere Beløb end det, hvortil i Møntens Hjemland lignende Forsikringer tegnede i der hjemmehørende Selskaber i Almindelighed opskrives.*

Erklærer Selskabet sig villigt til at opskrive Forsikringerne til nævnte Beløb, fastsætter *Forsikringsraadet* de nærmere Regler for Opskrivningen og dennes Størrelse samt for den nye Præmiereserves Etablering og kontrollerer Opskrivningernes Rigtighed. Ligeledes bestemmer Forsikringsraadet Størrelsen af de Forskud paa Forsikringssummer og Godtgørelsesværdier, som Selskabet skal udrede i Tiden, indtil Opskrivningen er tilendebragt. Raadets Afgørelser er bindende for begge Parter.

De med Forsikringsraadets Kontrol forbundne særlige Udgifter udredes af vedkommende Selskab.

§ 2. Denne Lov træder straks i Kraft.

I sin Fremsættelsestale udtalte *Sundhedsministeren*:

»Fra Forsikringsraadet er der til Ministeren for Sundhedsvæsen indkommet Indberetninger angaaende *to ved Domstolene i Tyskland afgjorte Forsikringssager*. Begge Sagerne angik Livsforsikringer, som Personer i de sønderjydske Landsdele inden Genforeningen havde tegnet i Mark i et dansk Livsforsikringsselskab. *Ved den første af disse Domsafgørelser* blev det antaget, at en saadan Forsikring i Henshold til § 242 i den tyske Bürgerliches Gesetzbuch skal opskrives efter Domstolenes Skøn og ikke efter den tyske Aufwertungs Lov af Juli 1925. Domstolenes Skøn gik i det nævnte Tilfælde ud paa *en Opskrivning med 50 pCt. af Guldmarksværdien*, medens den tyske Aufwertungs Lov nøjes med 15 pCt. Denne Dom blev anerkendt af den danske Højesteret den 11. Oktober 1925, bl. a. under Henvi- sning til, at Opvurderingen ikke kunde siges at stride imod ufravigelige danske Retsgrundsætninger. *Den anden tyske Dom* gav ved Underinstansen samme Resultat som den første, men Dommen blev appelleret til Oberlandesgericht i Hamborg, der ændrede det til, at vedkommende Selskab *kun* skulde være pligtigt til at opskrive med *15 pCt. af Guld- værdien*.

Denne sidste Dom vil formentlig blive bestemmende for frentidige Tilfælde her i Landet, baade ved Afgørelser ved det tyske Værneting og ved deraf følgende Domme i Danmark. Men uagtet man tør sige dette med en vis Sikkerhed, maa det dog *anses for ønskeligt, for det første*, at det slaas fast ved

dansk Lov som en gældende Regel, at de paagældende Forsikringer ikke kan forlanges opskrevet til et højere Beløb end det, hvortil der i Møntens Hjemland opskrives, *for det andet*, at der af en sagkyndig og uafhængig Myndighed — jeg mener her Forsikringsraadet — fastsættes nærmere Regler for Opskrivningen, saaledes at man undgaar det store Antal Retssager, som det kan komme til at dreje sig om. *Det drejer sig i Virkeligheden om over 2 000 Forsikringer*, som alle kan give Anledning til Retssager, hvis der ikke fastsættes bestemte Retsregler.

Hverken *Justitsministeriet* eller *Udenrigsministeriet* har haft noget at indvende mod Lovforslaget.

Samtlige *Ordførere* (Jefsen Christensen [V.], Jørgen Møller [S.], Ellinger [K.F.] og Lausten [R.V.] ønskede Lovforslaget i Udvalg, hvor de vilde behandle det velvilligt og tage Standpunkt til det. Der afgaves af Udvalgets Formand (*Jefsen Christensen*) saalydende *Beretning*:

»Udvalget holdt sit første Møde den 13. Marts, i hvilket man enedes om at stille nogle Spørgsmaal til Sundhedsministeriet. Disse fandt deres Besvarelser den 19. Marts. Den 23. Marts standsede Rigsdagen imidlertid sit Arbejde paa ubestemt Tid.

Det har ikke været muligt at tilendebringe Behandlingen af denne Sag, der griber saa stærkt ind i rent privatretlige Forhold, men tillige staar i Forbindelse med Grænseflytningen, i den fortsatte Del af Samlingen, der nu staar foran sin Afslutning.

Der har ikke været tilstrækkelig Stemning i Udvalget for at gennemføre Lovforslaget i dets foreliggende Affattelse. Derimod er der udtalt stærke Ønsker om, at der maatte blive gjort et alvorligt Forsøg fra Parternes Side paa at opnaa Forlig i Overensstemmelse med Ret og Billighed. Naar Resultatet af et saadant Forsøg maatte komme til at foreligge, anser Udvalget det ikke for udelukket, at Rigsdagen paa ny kan komme til at beskæftige sig med Sagen.

Det tilføjes, at Udvalget ikke har ført Forhandling med den nuværende Regering om Sagen.«

23. Forslag til Lov om Oprettelse af et Sindsygehospital i Augustenborg. (Minister for Sundhedsvæsen *Rubow*). [A. Sp. 4329].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{2}$ (F. Sp. 4034). 1. Beh. $\frac{8}{2}$ (F. Sp. 4211). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kam-

mersgaard, Weygaard, V. S. Petersen, F. K. Madsen, P. Mortensen, Larsen (Bjerre), Chr. Ernst Christensen [Sekretær], Chr. Søgaard [Formand], C. O. Pedersen, Tange, Jensen (Broby), Johannes Lou, Holger Andersen, Pitzner, Elna Munch).

For at bøde paa Pladsmangelen paa Sindssygehospitalet er der foretaget Udvidelse af Familieplejen, og endvidere er Hvedholm Slot paa Fyn omdannet til Plejehjem for sindssyge (se Aarvog 1927—28 Side 161). *Nærværende Lovforslag* er et yderligere Led i Bestræbelserne for at skaffe de nødvendige Anbringelsespladser for sindssyge, og det er fremsat paa Grundlag af en *Betænkning*, afgiven i Juni 1928 af det af Ministeren for Sundhedsvæsen under 1. November 1927 nedsatte *sagkyndige Udvalg*, til Drøftelse af Muligheden af Augustenborg Slots Anvendelse for sindssyge. I Slottet og de dertil hørende Bygninger kan der skaffes Plads og Udenomsbequemmeligheder til ca. 200 Patienter. Der tænkes dernæst opført 1 større og 3 mindre Pavilloner, hvorved der skaffes Plads til i alt 364 Patienter, desuden bliver der Plads til den lægelige og økonomiske Administration og endvidere Personalet ved Hospitalet.

Lovforslaget er saalydende:

§ 1. Til Behandling og Forplejning af sindssyge oprettes der i Augustenborg et Hospital *dels* ved *Indretning* af de til Augustenborg Slot hørende Bygninger, *dels* ved Opførelse af fornødne *Nybygninger*.

§ 2. Til Sindssygehospitalet henlægges følgende Staten tilhørende Arealer med paastaaende Bygninger: Art. 84, 70, 174 samt Parcel Nr. 12, Kortblad 4 af Art. 73 og Parcel Nr. 184/3, Kortblad 1 af Art. 1, alle af Augustenborg Ejerlav.

Desuden bemyndiges Ministeren for Sundhedsvæsen til ved Køb eller Ekspropriation til Hospitalet at erhverve Ejendommene Art. 78, 129, 135, 116 og 38 af Augustenborg Ejerlav.

§ 3. Til Hospitalets Oprettelse kan der anvendes et Beløb af *indtil 2 400 000 Kr.*, deraf i Finansaaret 1929—30: 600 000 Kr. og Resten i de to følgende Finansaar.

§ 4. De til Hospitalets Drift og til Bygningernes Vedligeholdelse nødvendige Beløb bevilges ved de aarlige Finanslove.

§ 5. For alle Dokumenter, der udfærdiges i Anledning af Erhvervelse af Ejendomme i Medfør af nærværende Lov,

bortfalder Stempel, Tinglysningsgebyr og alle andre Afgifter til det offentlige.

Christen Ernst Christensen anbefalede for *Venstre Lovforslaget* til hurtig og velvillig Behandling. *Socialdemokratiet* (Kammersgaard) ønskede gerne at medvirke til Lovforslagets Gennemførelse, idet der hermed var gjort en Begyndelse til Afhjælpning af Pladsmangelen paa Sindssygehospitalerne. *De Konservatives Ordfører*, Johannes Lou, ønskede først undersøgt i et Udvalg, hvorvidt Ventetiden ved Optagelse paa et Sindssygehospital er længere her i Landet end i andre Lande. Hvis det blot drejede sig om at faa Augustenborg Slot anvendt, fandtes der efter hans Mening langt bedre Muligheder end Oprettelsen af et Sindssygehospital paa og ved dette Slot (f. Eks. til Maskinistskole). *De Radikales Ordfører*, Elna Munch, tilsagde Medvirken til velvillig Behandling i et Udvalg, hvor visse Mangler, som Forslaget efter hendes Mening led af, kunde nærmere drøftes.

Paa Grund af *Folketingets Opløsning* blev Lovforslaget ikke behandlet færdigt.

24. Forslag til Lov angaaende Sikring af Færdselen ved Krydsninger mellem Veje samt mellem Veje og Jernbaner m. v. (Minister for offentlige Arbejder *Stensballe*). [A. Sp. 4023].

Fremsat i *Folketinget* 29/11 (F. Sp. 2246). 1. Beh. 6/12 (F. Sp. 2483). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. P. Nielsen, H. P. Hansen, Fr. Andersen (Kh.Frb. ø. Stkr.), Larsen (Bjerre), Fr. Andersen (Holbæk A.), Fisker, Hede-
lund [Form.], J. C. A. Larsen, Kr. Kristensen [Skr.], Vad-
gaard, Tvedegaard, Ulrich, Fibiger, C. J. F. Sven, Steen).

Lovforslaget gaar ud paa, at Ministeren for offentlige Arbejder bemyndiges til at foranledige, at der ved *Niveau-skæringer mellem Jernbaner og offentlige Veje* (Gader) samt saadanne *private Veje, der er aabne for almindelig Færdsel*, efter Indstilling fra den nedenfor nævnte Kommission træffes de efter Ministerens Skøn fornødne *Sikkerhedsforanstaltninger*, herunder eventuelt Vejforlægninger eller Anlæg af Over- eller Underføringer.

Ministeren bemyndiges ligeledes til, hvor han maatte anse saadant forsvarligt, at *ophæve* den visse Jernbaner ved Lovgivningen paalagte Forpligtelse til *Bevogtning af*

Krydsninger med offentlige Veje. Foranstaltninger vil da være at træffe overensstemmende med det ovenfor anførte.

For saa vidt Vejtrafikken nødvendiggør Ændringer ved eller *Ombygning* af dels *Broer* for offentlige Veje (Gader) eller private Veje, der er aabne for almindelig Færdsel, dels *Over- eller Underføringer* ved Krydsninger mellem Jernbaner og de nævnte Veje, bemyndiges Ministeren endvidere til at foranledige, at der, om fornødent efter Forelæggelse for Kommissionen, foretages de efter Ministerens Skøn nødvendige Foranstaltninger.

Til at besigtige Forholdene ved de paagældende Krydsninger — eventuelt Broer — samt til i Henhold til de foranstaaende Bestemmelser at fremkomme med Indstilling til Ministeren nedsættes af denne en *Kommission* for Jylland og en for Øerne, bestaaende foruden af den paagældende Kommissarius ved Jernbaneanlæg som Formand af 4 Medlemmer med 4 Suppleanter. Af disse udnævnes de 2 Medlemmer med Suppleanter af Ministeren — dog at Justitsministeren udpeger det ene Medlem med Suppleant, medens det andet Medlem med Suppleant udnævnes efter Indstilling fra Organisationerne af motorkørende — og de 2 Medlemmer med Suppleanter for København og Købstædernes Vedkommende af Kommunalbestyrelsen, for Landdistrikternes Vedkommende af det paagældende Amtsraad. Ministeren for offentlige Arbejder afgør, hvilke Organisationer af motorkørende der kommer i Betragtning i nævnte Henseende. Der vil derhos være at tilforordne Kommissionen følgende: Overvejsinspektøren, Politimesteren, ved Privatbanerne Direktøren ved Tilsynet med disse, og for saa vidt angaar offentlige Biveje og de omhandlede private Veje udenfor København og Købstæderne to af vedkommende Kommunalbestyrelse udmeldte Mænd, der alle uden Stemmeret har Beføjelse til at deltage i Forhandlingerne og faa deres Anskuelse tilført Forhandlingsprotokollen.

Ekspropriationen af de til Gennemførelsen af de omhandlede Foranstaltninger fornødne Grunde m. m. foretages efter Reglerne i Forordning af 5. Marts 1845, jfr. Lov Nr. 6 af 10. Januar 1928 om Tillæg til samme. Dog kan efter Ministerens Bestemmelse Ekspropriationen vedrørende Ændringer af Broer foretages under Iagttagelse af de i de gæl-

dende Vejlove bestemte Fremgangsmaader for Jords Afgivelse til Vejes Anlæg og Udvidelse.

Udgifterne ved Gennemførelsen af foranstaaende Bestemmelser *udredes forskudsvis af vedkommende Jernbane eller Broejer*. For saa vidt Gennemførelsen maatte medføre fremtidige Lettelser i Banernes eller Broejernes aarlige Udgifter, vil vedkommende Jernbane eller Broejer have endelig at afholde Udgiften indenfor det Beløb, hvortil Udgiftsbesparselsen kapitaliseret kan ansættes — alt efter nærmere Bestemmelse af Ministeren for offentlige Arbejder. I øvrigt vil Udgifterne efter derom af Ministeren fastsatte Regler, eventuelt tillige med et under Hensyn til forøget Vedligeholdelsesbyrde, som er paaført Banen (Broejeren), efter Ministerens Skøn fastsat Beløb, være at refundere Banen, henholdsvis Broejeren, af den Del af Afgiften af Motorkøretøjer, som til Gennemførelsen af nærværende Lov er stillet til hans Raadighed. Ministeren fastsætter de nærmere Bestemmelser vedrørende de med Gennemførelsen af denne Lov forbundne Udgifter, derunder Udgifterne ved de omhandlede Kommissioners Virksomhed.

Hvor der paa offentlige Veje (Gader) eller Pladser findes *farlige Vejkryds eller Vejsving*, paahviler det de kommunale Myndigheder at foranledige, at Gærder, Hegn, Beplantning samt Skure, Lysthuse o. desl., der hindrer den frie Oversigt, fjernes eller holdes i en passende Højde og Tilstand. I dette Øjemed kan de paagældende Myndigheder ved Ekspropriation under Iagttagelse af de i de gældende Vejlove bestemte Fremgangsmaader for Jords Afgivelse til Vejes Anlæg og Udvidelse paalægge de fornødne Servitutter, eventuelt erhverve de fornødne Arealer. Hvor det maatte anses fornødent, er de kommunale Myndigheder derhos berettigede til ved Ekspropriation efter samme Regler at paalægge *Servitutter ogsaa mod Bebyggelse* og at *erhverve* saavel bebygget som ubebygget *Grund* til Sikring af den frie Oversigt paa de heromhandlede Steder.

I Tilfælde, hvor Gennemførelsen af de foromhandlede Bestemmelser vil medføre uforholdsmæssige Udgifter for vedkommende Kommuner, kan der efter nærmere Bestemmelse af Ministeren gives Kommunen Tilskud dertil af den Del af Motorafgiften, som stilles til Ministerens Raadighed

til Gennemførelse af nærværende Lov, hvorhos Ministeren, naar det af Hensyn til Færdselens Sikring maatte udkræves, eventuelt mod Ydelse af Tilskud kan paabyde Udførelsen af de paagældende Foranstaltninger.

Overtrædelse af de i Henhold til nærværende Lov truffne servitutmæssige Bestemmelser straffes med Bøder indtil 1 000 Kr., som tilfalder Kommunens Kasse.

Samtidig med denne Lovs Ikrafttræden ophæves § 21, Stk. 2—4, i Lov Nr. 164 om Færdsel af 1. Maj 1923.

I Bemærkningerne til Lovforslaget henvises til, at ved § 21 i Færdselsloven af 1. Maj 1923 er der bl. a. givet nærmere Regler for de Forpligtelser, som paahviler de kommunale Myndigheder i Henseende til at drage Omsorg for, at der sikres fri Oversigt ved Krydsninger mellem Jernbaner uden Ledbevogtning og offentlige Veje, hvorhos der er tillagt Ministeren for offentlige Arbejder Bemyndigelse til i visse Tilfælde efter Henstilling fra de kommunale Myndigheder at bestemme, at der af vedkommende Bane skal ydes Bidrag dertil, ligesom Ministeren, hvor der ikke for en rimelig Bekostning kan skaffes fri Oversigt til begge Sider af Jernbanelinien, kan paalægge Banen, eventuelt med Tilskud fra vedkommende kommunale Myndighed, at opstille Lyd- og Lys-signaler eller træffe andre Foranstaltninger, der i rette Tid kan advare de vejfarende om Togets umiddelbare Nærhed.

Allerede ved § 35 i Lov af 20. Marts 1918 om Motor-køretøjer m. m. bestemtes det, at den Del af Motorafgiften, som tilfaldt hver enkelt Kommune, skulde anvendes bl. a. til Vejregulering, og ved § 9, Stk. 6, i den nugældende Lov Nr. 143 om Afgift af Motorkøretøjer af 1. Juli 1927 er det udtrykkelig præciseret, at der under Regulering af Veje hører Tilvejsbringelse af Sikring af ubevogtede Jernbaneoverkørsler og Forstærkning af Broer.

Det har imidlertid vist sig, at der uanset de omhandlede Lovbestemmelser, og uanset, at der gennem Motorafgiften har været stillet Beløb til Raadighed for Amtskommunerne i de omtalte Øjemed, langtfra er blevet truffet de Foranstaltninger, som er nødvendige til Sikring af Færdselen, hvorom ogsaa de talrige Ulykkestilfælde Landet over bærer Vidne.

Medvirkende til, at det ikke er lykkedes at faa gennemført en tilfredsstillende Ordning, har formentlig bl. a. været den Omstændighed, at de paagældende Forhold, saavel Antallet af Broer over Vandarealer og Jernbaner som Antallet af ubevogtede Jernbaneoverkørsler, hvor Udsigtsforholdene er utilfredsstillende, fordeler sig meget forskelligt

over de enkelte Kommuner. Det har kunnet være økonomisk uoverkommeligt for en enkelt Kommune, som indenfor sit Omraade har adskillige og for Færdselen i Almindelighed betydningsfulde Anlæg af den omhandlede Art, at gennemføre de paakrævede Sikkerhedsforanstaltninger.

Men hertil kommer, at Automobilfærdselen er steget overordentlig, siden Færdselsloven traadte i Kraft, saaledes at der i stadig stigende Grad har vist sig følelige Mangler for Færdselssikkerheden, og at man under den nugældende Ordning ikke er i Stand til at sikre sig, at disse Mangler afhjælpes.

Det er imidlertid ikke alene ved ubevogtede Niveauskæringer mellem Jernbaner og Veje, at der fra de vejfarendes Side er stillet Krav om Forbedringer, men saadanne er ogsaa med Rette rejst baade med Hensyn til bevogtede Niveauskæringer for de stærkest trafikerede Veje, der ønskes ført over Banen ude af Niveau, og med Hensyn til Over- og Underføringer, som er bygget med Datidens Vejtrafik for Øje, men som nu efter Automobilfærdselens stærke Udvikling er for smalle til at optage den større Færdsel og for Overføringernes Vedkommende tillige ikke stærke nok til at modstaa den tungere Belastning, som Lastbiler og Motortromler medfører. Det samme gælder for adskillige Broer over Vandarealer rundt om i Landet. Der nævnes saa forskellige Eksempler paa Steder, over hvilke der jævnlig er klaget.

Da Motorafgiften og hele Omsætningsafgiften nu er overført til Vejmyndighederne for at skaffe Dækning for de Merudgifter, som Motorvognsfærdselen medfører for Vejvæsenet, kan det ikke paahvile Statskassen at dække Udgifterne til Forbedring af de heromhandlede Forhold, men paa den anden Side kan det med Rette kræves, at der virkelig foretages de Foranstaltninger, som skønnes nødvendige til Betyggelse for Færdselen paa de vedkommende Steder, og Ministeriet har da ment, at der nu bør søges etableret en Ordning, hvorefter der skabes Sikkerhed for, at Foranstaltningerne gennemføres.

Ved 1ste Behandling i Folketinget tiltraadte Venstres og Socialdemokraternes Ordførere, henholdsvis Hedelund og N. P. Nielsen, de principielle Synspunkter, der er nedlagt i Lovforslaget, men mente det nødvendigt nærmere at overveje den foreslaaede Gennemførelse af dem. Den konservative Ordfører, Ulrich, var ogsaa enig i Princippet, at faa de nødvendige Sikringsforanstaltninger gennemført ved Hjælp af Motorafgiften, men kritiserede den Maade, hvorpaa det foreslaas, særlig, at det skal ske ved Hjælp af Kommissioner, som han ansaa for unødvendige. Den radikale Ordfører,

Steen, udtalte sig stærkt imod Lovforslaget, ogsaa imod at anvende Motorafgiften hertil, hvorhos han betegnede Forslaget som et Angreb paa det kommunale Selvstyre.

25. Forslag til Lov om Ændringer i Motorafgiftsloven. (Minister for offentlige Arbejder *Stensballe*). [A. Sp. 4037].

Fremsat i *Folketinget* 29/11 (F. Sp. 2250). 1. Beh. 6/12 (F. Sp. 2515, jfr. 2483). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov angaaende Sikring af Færdselen ved Krydsninger mellem Veje samt mellem Veje og Jernbaner m. v. (se Nr. 24).

De Ændringer i Motorafgiftsloven Nr. 143 af 1. Juli 1927, som her foreslaas, er Konsekvenser af det samtidig forelagte Lovforslag om Sikring af Færdselen ved Krydsninger mellem Veje m. v., se Nr. 24. I § 9, Stk. 1, 1ste Pkt., foreslaas en mindre Ændring, for at der forlods kan udredes et Beløb til de Foranstaltninger, som er omtalt i dette Lovforslag, forinden den almindelige Fordeling til Kommunerne sker. Og samtidig foreslaas en Ændring i § 9, 6te Stk., 1ste Pkt., hvoraf det fremgaar, at der deraf skal afholdes Udgifter til Krydsning af Baner og til Ombygning o. s. v.

26. Forslag til Lov om Bemyndigelse for Ministeren for offentlige Arbejder til Foretagelse af visse Ekspropriationer. (Ministeren for offentlige Arbejder *Stensballe*) [A. Sp. 4171].

Fremsat i *Folketinget* 9/1 (F. Sp. 3049). 1. Beh. 11/1 (F. Sp. 3163). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gerhard Nielsen, Friis-Skotte, J. P. Larsen, Bjerring, F. K. Madsen, Knud Hansen, J. C. A. Larsen [Form.], A. Chr. Christensen [Sekr.], Fuglsang, Arnth Jensen, Tvedegaard, Korsgaard, Viggø Hansen, C. J. F. Sven, Busk.)

Ministeren for offentlige Arbejder bemyndiges ved dette Lovforslag til for Statsbanerne at erhverve — om fornødent ved Ekspropriation efter Reglerne i Forordning 5. Marts 1845, jfr. Lov Nr. 6 af 10. Januar 1928 om Tillæg til samme

— et ca. 250 m² stort Areal til *Udvidelse af Helsingør Statsbanestation*.

Udgifterne ved Arealerhvervelsen anslaaes i Bemærkningerne til ca. 10 000 Kr.

De tre Partiers Ordførere: J. C. A. Larsen (V.), Gerhard Nielsen (S.) og Busk (R.), anbefalede Lovforslaget. Korsgaard (K.F.) ønskede Udvalgsbehandling til Undersøgelse af Muligheden for at erhverve Arealet ved Køb i Stedet for gennem Ekspropriation.

27. Forslag til Lov om Ordning af Afløbsforholdene ved Nissum Fjord m. m. (Minister for offentlige Arbejder *Stensballe*). [A. Sp. 4307].

Fremsat i *Folketinget* ³¹/₁ (F. Sp. 3824). 1. Beh. ⁷/₂ (F. Sp. 4092). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bording, Marinus Sørensen, M. K. Sørensen, Ludvigsen, Bjerring, J. Chr. Jensen, Hagbart Berg [Formand], Vanggaard, Kr. Kristensen [Sekretær], Thorhauge, Julin, Vesterager, Fibiger, Korsgaard, Jens Jensen). Betænkning (B. Sp. 2081) afgiven ²¹/₃. (Ordfører: Hagbart Berg).

Lovforslaget er bygget over den Betænkning, som under 11. Oktober 1923 blev afgivet af den af Landbrugsministeriet i sin Tid nedsatte Kommission angaaende Ordningen af Afløbsforholdene ved Nissum Fjord. Der var indenfor Kommissionen Enighed om, at der burde stræbes hen til en bedre og mere tilfredsstillende Vandstandsregulering i Fjorden, samt at dette burde søges naaet ved at ordne Afløbsforholdene saaledes, at der tilvejebragtes beherskelige og saavidt muligt stabile Vandstandsforhold i Fjorden. Ligeledes var der indenfor Kommissionen Enighed om at søge denne Ordning tilvejebragt ved at retablere den bestaaende Thorsmindesluse som en regulerbar Frisluse med samtidig Udvidelse af Slusens Vandslug med en for søgaaende Fiskerbaades Passage tilstrækkelig bred Aabning og 2 mindre Gennemstrømningsaabninger. Desuden forudsatte den samlede Kommission Udløbet fra Slusen til Havet retableret og det nuværende aabne Udløb lukket samtidig med, at Digerne Nord og Syd for det nuværende Udløb forbindes ved et mindre Tilslutningsdige.

For Indretningen af Afløbsforholdene ved Nissum Fjord og Vilkaarene herfor søgtes tilstræbt en lignende Ordning som den, der for Ringkøbing Fjords Vedkommende er tilvejebragt ved Lov Nr. 71 af 29. Marts 1924.

Lovforslaget gaar da ud paa at bemyndige Ministeren for offentlige Arbejder til at lade foretage nedennævnte Foranstaltninger:

1. Retablering af Thorsminde-Slusen som en regulerbar Frisluse med samtidig Udvidelse af Slusens Vandslug og med Indretning af et mindre Slusekammer til Gennemslusning af den nedenfor ommeldte flydende Sandpumper samt søgaaende Fiskerbaade.
2. Aabning af Udløbet fra Slusen til Havet og Sikring af dette Udløb ved tvende mindre Ledeværker.
3. Anskaffelse af en flydende Sandpumper til Brug ved Udløbets Vedligeholdelse.

Af Udgifterne ved disse Foranstaltninger, i alt anslaaet til 750000 Kr., udreder Statskassen de to Trediedele, medens Resten udredes af de interesserede Lodsejere. De Beløb, som Lodsejerne skal udrede, ydes, mod Garanti af Amts-repartitionsfonden for Ringkøbing Amt, som Laan af Statskassen, at forrente og afdrage med en fast aarlig Ydelse af 7 pCt. fra Anlæggets Fuldførelse at regne, af hvilken Ydelse $\frac{1}{2}$ pCt. under Nationalbankens til enhver Tid gældende Diskonto, dog ikke udover 6 pCt., beregnes som Rente, Resten som Afdrag.

Arbejderne vil ikke blive bragt til Udførelse, før 60 pCt. af de paagældende Lodsejere, repræsenterende mindst 60 pCt. af det interesserede Areal, overfor Ministeriet ansøger derom og erklærer sig villige til for deres Vedkommende at refundere Staten den ovenomhandlede Trediepart af Udgifterne.

Staten har Ejendomsret og fornøden Adgangsret til alle Fjordens Vandarealer og derpaa opstaaende Opgroede eller Rørskær, beliggende under en skønsmæssigt reguleret Linie i Koten 0 (bestemt i Forhold til Dansk Normal Nul).

Hvilke Ejendomme der skal deltage i Udredelsen af Lodsejernes Bidrag, og i hvilket Forhold dette skal ske, bestemmes endeligt af en Kommission paa 5 Medlemmer, som i dette Øjemed nedsættes af Ministeriet for offentlige Arbejder, og som ved sine Forhandlinger har at følge de i Lov af 30. December 1858 for Landvæsenskommissioner fastsatte Regler. Kommissionen afgør endvidere endeligt, hvorvidt

enkelte Ejendomme maa antages paa Grund af Anlægene at lide varig Skade, og i saa Fald, hvilken Erstatning der i den Anledning vil være at yde Ejerne. Erstatningen udredes af Statskassen og de i Anlægene interesserede Lods- ejere paa samme Maade og i samme Forhold som Anlægs- udgiften.

Saafrømt det maatte blive nødvendigt at foretage tvungen Erhvervelse af Grunde, bestaaende Værker eller Bygninger og Materialer m. v., sker denne i Overensstem- melse med Reglerne i Forordningen af 5. Marts 1845.

Den fremtidige Vedligeholdelse af Udløbet og Tilløbs- kanalerne til Slusen inde i Fjorden samt Driften af selve Sluseanlægget overtages af Vandbygningsvæsenet. De paa- gældende Udgifter fordeles mellem Staten og Lodsejerne i samme Forhold som Anlægsudgifterne. Ved hvert Regn- skabsaars Afslutning opgøres Udgifterne af Vandbygnings- væsenet, og den Lodsejerne paahvilende Andel udredes derefter forskudsvis af Ringkøbing Amtsrepartitionsfond imod senere Refusion af Lodsejerne i samme Forhold imellem disse indbyrdes som ved Fordelingen af Anlægsudgiften.

Til som raadgivende at bistaa Ministeriet og Vandbyg- ningsvæsenet ved Administrationen af Anlægene, herunder navnlig ved de Bestemmelser, der vil være at træffe angaa- ende Slusens Brug med Hensyn til Regulering af Vand- standen og Saltholdigheden i Fjorden, udnævnes af Mini- steriet for offentlige Arbejder et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvoraf 1 Medlem udpeges af Ministeren for offentlige Ar- bejder, 1 Medlem af Landbrugsministeren, 1 Medlem af Ringkøbing Amtsraad, 1 Medlem af de interesserede Lods- ejere og 1 Medlem af Fiskeriorganisationerne ved Fjorden, Formanden beskikkes af Ministeren for offentlige Arbejder. For Udvalgets Virksomhed affatter Ministeriet et Regulativ.

Endelig fastsættes, at Bestemmelsen i Lov Nr. 71 af 29. Marts 1924 om Ordning af Afløbsforholdene ved Ring- købing Fjord m. m., § 2, Stk. 2, hvorefter Afløb for Staby Sogns Vedkommende vil kunne tilvejebringes til Nissum Fjord, ophæves.

Det fremgaar af Bemærkningerne til Lovforslaget, at dette paa flere Punkter bygger paa Forslag fra Kommis- sionens Mindretal, og der gøres udførligt Rede for Grundene

hertil. Uoverensstemmelsen i saa Henseende drejede sig væsentlig om, i hvilket Omfang Statskassen skulde udrede Omkostningerne ved Foranstaltningernes Udførelse og deres fremtidige Vedligeholdelse, og om, hvilket Bidrag Lodsejerne skulde yde. Flertallet lagde i saa Henseende mere over paa Statskassen, end Mindretallet foreslog, og Lovforslaget har altsaa fulgt dettes Forslag.

Til Forklaring af Lovforslagets Slutningsbestemmelse om Afløbet for Staby Sogns Vedkommende oplyses, at den paagældende Bestemmelse i Loven af 1924 om Ringkøbing Fjord lyder saaledes:

»For Staby Sogns Vedkommende vil Afløb til Nissum Fjord blive tilvejebragt, naar Andragende derom fremsættes fra de interesserede Lodsejere mod tilsvarende Tilskud fra disse som nedenfor i § 4 bestemt.«

Det udtales i Bemærkningerne:

»De omhandlede Arealer i Staby Sogn lader sig imidlertid ikke afvande for sig selv paa en praktisk og økonomisk rimelig Maade, idet Sogneskillet mellem Staby Sogn paa den ene Side og Husby, Vedersø og Madum Sogne paa den anden Side gaar igennem Husby Sø og i øvrigt følger Madum Aa, saaledes at alle de heromhandlede lave Arealer i disse Sogne danner et med Hensyn til Afvanding uadskilleligt Hele. Der er derfor ikke nogen praktisk Mulighed for at gennemføre denne Bestemmelse i Loven, og en Ændring af Loven, saaledes at Afvandingen af denne Del af Husby, Vedersø og Madum Sognes lave Jorder ogsaa kunde ske til Nissum Fjord, er formentlig nu uigennemførlig, da det i Henhold til Lovens § 1, Stk. 1, fra Lodsejerne i de sidstnævnte Sogne indsendte Andragende om Ordning af Afløbsforholdene fra Ringkøbing Fjord er underskrevet paa Grundlag af Lovens Ordlyd. Bestemmelsen foreslaas derfor ophævet.«

Gennemførelsen af de heromhandlede Arbejder maa antages at ville kræve 3 Finansaar.

Lovforslaget fik ved 1ste Beh. fra alle Sider en velvillig Modtagelse, og Udvalget var ogsaa enigt om dets Gennemførelse med nogle Ændringer, der væsentlig, i Overensstemmelse med Andragender fra Lodsejernes Repræsentanter, gik ud paa at nedsætte disses Bidrag, hvilket Udvalget mente at burde imødekomme, bl. a. ogsaa for derved at give Lodsejerne ved Nissum Fjord nogenlunde samme Vilkaar, som Lodsejerne ved Ringkøbing Fjord fik ved Loven, der ordner denne Fjords Afløbsforhold. I Betænkningen fremhæves derhos forskellige Forhold, som her kommer i Betragtning. Udvalget foreslog derfor, at kun de Lodsejere, der nu yder Bidrag til det midlertidige Udløb, skal være betalingspligtige til det nye Løb. (Herved opnaas, at det

bliver de stærkest interesserede Lodsejere, der faar Afgørelsen af, om de paatænkte Foranstaltninger skal gennemføres. Og der vil neppe kunne ventes nævneværdig større Bidrag ved at udvide Arealet). Endvidere, at Ringkøbing Amt forskudsvis udreder Lodsejernes Bidrag. (Der vil herved efter Forhandling mellem Amt og Lodsejerne kunne fastsættes lempeligere Afdragsvilkaar end de i Forslaget angivne. Bestemmelsen er tilmed gunstigere for Staten). Og endelig, at Lodsejerne fritages for at deltage i Vedligeholdelsesudgifterne. Derimod skal Ringkøbing Amdsraad og de interesserede Kommuner refundere Statskaasen 6 000 Kr. aarlig, hvilket Beløb svarer til $\frac{1}{3}$ af Udgiften ved det midlertidige Udløb eller det Beløb, der nu godtgøres Staten.

Om Lovforslagets Bestemmelse, at Arbejderne først skal bringes til Udførelse, naar 60 pCt. af Lodsejerne, repræsenterende et tilsvarende Areal, har stemt derfor, udtalte Udvalget, at der er neppe Grund til at foranstalte en saadan Afstemning, medmindre et nogenlunde betragteligt Antal af Lodsejere ønsker denne, hvorfor Udvalget stillede Ændringsforslag om at ændre Bestemmelsen til, at saafremt 15 pCt. af de ovennævnte Lodsejere, som tillige ejer mindst 15 pCt. af det bidragspligtige Areal, inden 6 Uger fra Ikrafttrædelsesdagen for nærværende Lov overfor Ministeriet forlanger Afstemning om, hvorvidt Arbejderne skal udføres eller ej, vil disse Arbejder ikke blive udført, før de i Lovforlaget nævnte 60 pCt. af Lodsejerne ansøger derom og erklærer sig villige til at udrede Tredieparten af Udgifterne. Endelig foreslog Udvalget en ny Paragraf, hvorefter der ved Bevilling paa Finansloven kan ydes Tilskud til Opførelse af Diger. En tilsvarende Bestemmelse findes i Loven om Ringkøbing Fjords Afløbsforhold.

Lovforslagets videre Behandling *standsedes* paa Grund af Folketingets Opløsning.

28. Forslag til Lov om Eftergivelse af Fattighjælp, ydet før Grundlovsdagen den 5. Juni 1929. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 6531—C. Sp. 1203].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{15}{5}$ (F. Sp. 5539). 1. Beh. $\frac{22}{5}$ (F. Sp. 5632). 2. Beh. $\frac{23}{5}$ (F. Sp. 5669). 3. Beh. $\frac{24}{5}$ (F. Sp. 5673). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1377). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Andrea Brochmann, Bækgaard [Form.], Ludvig Christensen, Marie Christensen, Johs. Clausen, Frøkjær, Johs. Hansen, Hauch, Jeppesen [Drusebjerg], H. P. Johansen, Kr. Johansen, Jørgen Møller,

Rasmus Nielsen, Stensballe, Tvede). Beretning (B. Sp. 2559) afgiven 30/5.

Lovforslaget lyder saaledes:

»Det tillades Kommunalbestyrelserne *at eftergive al Fattighjælp, ydet indtil den 5. Juni 1929*, uanset Bestemmelserne i § 35, 2. Stk., i Lov Nr. 67 om det offentlige Fattigvæsen af 9. April 1891, jfr. § 1 i Lov Nr. 51 af 19. Marts 1926 om Indførelse af dansk Fattiglovgivning i de sønderjydske Landsdele, og i § 48, 2. Stk., i Lov Nr. 97 af 10. April 1895 om Fattigvæsenet paa Færøerne.«

Ifølge Fattiglovens § 35, 2. Stk., kan Eftergivelse af Fattighjælp efter den paagældendes derom fremsatte Begæring finde Sted, naar han ikke har modtaget saadan Hjælp i Løbet af det sidste Aar; men ved forskellige Lejligheder er der meddelt Kommunalbestyrelserne Bemyndigelse til at eftergive al Fattighjælp, oppebaaret indtil en bestemt Dag, jfr. f. Eks. Lov Nr. 154 af 8. Juni 1912 om Eftergivelse af Fattighjælp, ydet inden Kong Frederik den Ottendes Død (den 14. Maj 1912), Lov Nr. 306 af 28. Juni 1920 om Eftergivelse af Fattighjælp i de sønderjydske Landsdele og Lov Nr. 162 af 4. Juni 1924 om Eftergivelse af Fattighjælp, ydet før Grundlovsdagen 5. Juni 1924.

Under Hensyn til, at de nu i en Aarrække herskende vanskelige økonomiske Forhold med *overvældende stor Arbejdsløshed i Forbindelse med den langvarige Frostperiode* i den forløbne Vinter har tyunget mange til at søge Fattighjælp, som under normale Forhold vilde have klaret sig uden offentlig Understøttelse, har Regeringen *i Anledning af, at det i Aar er 80 Aar siden, at Grundloven blev givet*, ment at burde fremsætte nærværende Forslag, jfr. Bemærkningerne til Lovforslaget.

Ved 1. Beh. i *Folketinget* anbefaledes Lovforslaget paa Socialdemokratiets Vegne af *Bjerring (S.)* ud fra saavel et humanitært som et økonomisk Synspunkt. *Pinholt (V.)* nærede den Anskuelse, at dets Vedtagelse paa en uheldig Maade vilde svække, Selvopholdelsesdriften, og hans Parti vilde endvidere under Henvisning til den gældende sociale Lovgivning, der var saa egnet til at yde Hjælp, ikke stemme for Lovforslaget. *Christmas Møller (K. F.)* udtalte, at hans Parti, ligesom i 1924, ved Grundlovens 75 Aars Fødselsdag, vilde gaa imod Lovforslaget, da det med vor sociale Lovgivning med dens mange nye sociale Love og med Fattiglovens § 35, 2. Stk., ikke var naturligt at komme med dette Lovforslag. *Mads Larsen (R. V.)* vilde anbefale Lovforslaget paa det bedste

og mente, det var at vise det rette Sindelag at hjælpe saadanne Mennesker ud af Fattigvæsenet, hvilket netop vilde bidrage til hos de paagældende at rejse Selvstændighedstrangen. *Geert-Jørgensen* (D. R.) anbefalede at stemme for Lovforslaget, fordi saa mange Mennesker, navnlig det sidste Aar, uden egen Skyld var kommet ind under Fattigvæsenet. *J. P. Nielsen* (S.) talte som sønderjydsk Repræsentant og ønskede overhovedet afskaffet offentlig Understøttelse med Fattighjælps Virkning. *Fraenkel* (K. F.) vilde afgive sin Stemme for Lovforslaget, saafremt det begrænsedes til dem, der paa Grund af Arbejdsløsheden var kommet paa Fattigvæsenet. Endvidere havde flere andre Ordet, inden Lovforslaget gik til 2. Beh. Der nedsattes *intet Udvalg* i Folketinget. Ved 3. Beh., hvor *Korsgaard* (K. F.) udtalte, at han ved Afstemningen vilde undlade at stemme, ud fra den samme Betragtning, som *Fraenkel* havde gjort gældende, *vedtoges* Lovforslaget med 78 Stemmer mod 42.

I *Landstinget* talte paa Venstres Vegne *Bækgaard*, der ønskede Sagen i *Udvalg* for at faa klaret, om tidligere Love af samme Art havde medvirket til Formindskelse af Antallet af de Personer, som var under fast Fattigforsørgelse, og om det var rigtigt, at de senere Aars Erhvervsvanskeligheder havde forøget disses Antal i væsentlig Grad. *Andrea Brochmann*, der talte for Socialdemokratiet, anbefalede paa det varmeste Lovforslaget til Vedtagelse. *Tvede* udtalte paa de Konservatives Vegne, at Regeringen, der havde bebudet i indeværende Samling kun at ville fremsætte Forslag, hvorom der var Sandsynlighed for Enighed, maatte ud fra Fortilfælde vide, at der ikke var stor Sandsynlighed for enig Tilslutning til dette Lovforslag; han henviste saaledes til de Konservatives Ordfører, J. Chr. Møllers Udtalelser i Landstinget ved Behandlingen af det tilsvarende Lovforslag i Sommeren 1924 og anbefalede Lovforslaget til videre Behandling i et Udvalg. De Radikales Ordfører *Jeppesen (Drusebjerg)* vilde stemme for Lovforslaget, ikke mindst fordi der var begaaet Uret mod den store Hær af arbejdsløse ved Arbejdsløshedslovens Forringelse Aar efter Aar, hvorved mange var kommet paa Fattigvæsenet. *Socialministeren* udtalte i sin Replik bl. a., at det kunde maaske nok gøre nogen Nytte at faa de af Venstres Ordfører ønskede Oplysninger, hvis Venstre af dem vilde lade sig paavirke, naar *Forslaget eventuelt fremsattes paa ny til Efteraaret*. Men i øvrigt forekom det ikke Ministeren nærliggende at forlange Udvalgsbehandling i en Sag som den foreliggende.

Det nedsatte Udvalgs Formand (*Bækgaard*) afgav følgende *Beretning*:

»Udvalget blev valgt den 29. Maj, holdt samme Dag konstituerende Møde og valgte Bækgaard til Formand. Dagen derefter Kl. 11 Fmd. holdt Udvalget Møde, hvor man drøftede Forslagets Betimelighed og vedtog at afæske Socialministeren nogle Oplysninger; disse blev formuleret og afsendt. Samme Dags Eftermiddag hjemsendtes Rigsdagen, og Udvalgets Arbejde er dermed afsluttet.«

29. Forslag til Næringslov. (Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*). [A. Sp. 3181].

Fremsat i *Landstinget* ¹⁰/₁₀ (L. Sp. 39). 1. Beh. ¹⁷/₁₀ (L. Sp. 76). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Andrea Brochmann, Bunch, Fink, A. P. Hansen, Carl Jensen, Johannes Jensen [Formand], M. C. Jensen, Jeppesen (Drusebjerg), N. K. Kristensen, Henrik Nielsen, Elisa Petersen, Ch. Petersen, Schovelin, C. F. Sørensen, Jens Villemoes). Beretning (B. Sp. 2957) afgiven ³⁰/₅.

Lovforslaget var, bortset fra en enkelt formel Ændring, enslydende med det i forrige Samling foreliggende, se Aarbo 1927—28 S. 349, hvor Lovforslagets Indhold er gengivet.

Ved Lovforslagets Fremsættelse nævnte Ministeren, at det efter forrige Samling har været behandlet paa forskellige Erhvervsorganisationers Møder. Medens Detailhandelens Repræsentationer paa en Række Punkter har taget Afstand fra det, har Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk sluttet sig til det. Ved 1ste Behandling henviste de forskellige Ordførere — de samme som i Fjor — til deres tidligere Udtalelser, idet de Konservatives Ordfører, Bunch, dog tilføjede, at der fra Handelens Side er vokset en stærkere og stærkere Stemning op imod nogle af Lovforslagets Bestemmelser.

I den af Landstingsudvalgets Formand afgivne *Beretning* udtaltes:

»Da Forslaget blev fremsat i Landstinget i Samlingen 1927—28, blev der fra flere Sider udtalt Ønske om, at der ikke maatte blive truffet nogen Afgørelse i Sagen, inden de forskellige Erhvervsorganisationer havde haft Lejlighed til i Løbet af Aaret 1928 at drøfte Sagen ved deres Aarsmøder. I afvigte Rigsdagssamling har da ogsaa en Række Deputationer overfor Udvalget fremsat deres Synspunkter, og under Hensyn til Sagens store Interesse for mange Grene af Erhvervslevet har Forhandlingerne med Udvalget fundet Sted under

mere frie og indgaaende Former, end det sædvanlig er Tilfældet. Endnu henimod Samlingens Slutning var der fra flere Sider fremsat Ønske om mundtlige Forhandlinger med Udvalget, og dette naaede derfor ikke at faa afsluttet Arbejdet.»

30. Forslag til Lov om Aktieselskaber. (Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*). [A. Sp. 3233—C. Sp. 403].

Fremsat i *Landstinget* 17/10 (L. Sp. 69). 1. Beh. 24 og 26/10 (L. Sp. 100). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bramsnæs, Bækgaard [Form.], Ludvig Christensen, Fink, Gunnar Fog-Petersen, I. A. Hansen, Hauch, Albert Jensen, Carl Jensen, Jensen [Aale], N. K. Kristensen, Lange, Laursen, Henrik Nielsen og Jens Villemoes). Betænkning (B. Sp. 1909) afgiven 15/3. (Ordfører: Bækgaard). 2. Beh. 19/3 (L. Sp. 1025). 3. Beh. 21/3 (L. Sp. 1119). *Oversendt til Folketinget* 21/3. *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling* 14/5 (F. Sp. 5534).

Forslag til Revision af Aktieselskabsloven har tidligere været fremsat i Samlingerne 1923—24, 1925—26 og 1926—27 (se de paagældende Aarbøger).

Efter at Forslaget i Rigsdagssamlingen 1925—26 var blevet fremsat i Folketinget, blev der den 13. Januar 1926 til Regering og Rigsdag indgivet en Betænkning over Forslaget, udarbejdet i Fællesskab af Grosserer-Societetets Komité, Provinshandelskammeret, Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk, Industriraadet og Dansk Dampskibsrederiforening, hvilken Betænkning, foruden Betragtninger og Henstillinger af mere almindelig Karakter, indeholdt en Række Bemærkninger til Lovforslagets enkelte Paragraffer. I Anledning af denne Henvendelse har Forslaget nu paa ny været underkastet en Revision, denne Gang i et Udvalg, bestaaende af Repræsentanter udpegede af henholdsvis Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation, Landbrugsraadet, Søfartsraadet og Industriraadet i Forbindelse med Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk samt af Overregistrator ved Aktieselskabs-Registeret og tre Repræsentanter, valgte af Ministeriet for Industri, Handel og Søfart. Den af Udvalget afgivne Beretning er optaget som Bilag I til Forslaget. Udvalget har ved sin Gennemgang af Forslaget af 1925 taget Hensyn til saavel de under Behandlingerne i Rigsdagen i 1925 og 1926 faldne Udtalelser som til de i Organisationernes fornævnte Henvendelse af 13. Januar 1926 indeholdte Henstillinger.

Nedenfor redegøres først for det fremsatte Lovforslag (A), dernæst for de Ændringer, Landstinget foretog i det (B), og endelig for de foreslaaede, men ikke af Tinget vedtagne Ændringer (C).

A. *De Ændringer, som Lovforslaget indeholder i Forhold til den gældende Lov, fremgik af en som Bilag til Lovforslaget trykt Sammenstilling. Angaaende de vigtigste af disse og forskellige i Forslaget af 1925—26 foretagne Ændringer bemærkes følgende:*

Aktieselskabers Stiftelse. §§ 3—18.

Under Hensyn til, at der er givet Adgang for her i Landet hjemmehørende Enkeltmandsfirmaer, Interessentskaber, Aktieselskaber, andre Selskaber med begrænset Ansvar, Foreninger, Stiftelser og juridiske Personer i øvrigt til at være Stiftere, har man, *naar der kun er 3 Stiftere*, ment at burde kræve, at enhver, der underskriver Stiftelses-Overenskomsten, skal have Bopæl her i Riget og derhos enten have Indfødsret eller i mindst 5 Aar have været bosiddende her, medens man, *naar der er flere end 3 Stiftere*, har anset det for tilstrækkeligt, at Flertallet, saaledes som den gældende Lov kræver det, opfylder de nævnte Betingelser.

I § 5, Litra d., er det tilføjet, at det skal oplyses, om der er tillagt de enkelte Stiftere eller andre *Garantiprovision*, og i bekræftende Fald Arten og Størrelsen heraf.

Under Hensyn til, at de i Anledning af Stiftelsen oprettede Dokumenter ofte vil indeholde *Bestemmelser om Selskabets Forhold, som der ikke bør være Adgang for Offentligheden til at gøre sig bekendt med*, har man ladet Bestemmelsen i det tidligere Forslags § 5, næstsidsste Stykke, jfr. den gældende Lovs § 5, sidste Stykke, om, at saadanne Dokumenter skal vedføjes Stiftelses-Overenskomsten, udgaa, hvorhos det i § 15, sidste Stykke, er bestemt, at paagældende Dokumenter skal forevises Overregistratør for derigennem at give ham Adgang til at kontrolere, at Stiftelses-Overenskomsten indeholder de for Stiftelsesakten væsentlige Oplysninger.

I § 6 er det udtalt, at *Største-Beløbet af Omkostningerne ved et Selskabs Stiftelse, herunder Garantiprovision eller andet Vederlag til Stifterne eller andre, ikke maa overstige 10 pCt. af Aktiekapitalen.*

I § 7, der svarer til § 6 i Forslaget af 1925, er nu tilføjet, at *Stifternes Ansvar* for den af dem i Anledning af Selskabets *Overtagelse af en bestaaende Forretning eller bestemte Formuegenstande* foretagne Værdiansættelse kun skal omfatte Tab, som Selskabet maatte lide som Følge af, at den paagældende Værdiansættelse efter Forholdene paa det daværende Tidspunkt har været uforsvarlig, og kun for saa vidt dette kan lægges Stifterne til Last, samt endvidere at *Erstatningskrav efter denne Bestemmelse*, naar der er forløbet fem Aar efter Selskabets Registrering, kun skal kunne rejses, for saa vidt Stifterne har handlet svigagtigt, eller de har gjort sig skyldig i grov Uagtsomhed, og denne har medført betydelig Skade for Selskabet.

Den i § 12, sidste Stykke, i Forslaget af 1925 *aabnede Adgang for en Femtedel af den paa den konstituerende Generalforsamling repræsenterede Aktiekapital* til at bestemme, at et Spørgsmaal skal udsættes til endelig Afgørelse paa en Generalforsamling, der efter fornyet Indkaldelse til samtlige Aktietegnere bliver at afholde senest 14 Dage derefter, har man, for at der ikke f. Eks. fra en Konkurrents Side skal kunne lægges Selskabets Stiftelse Hindringer i Vejen, *indskrænket saaledes*, at den ommeldte Adgang, nu efter § 13, sidste Stykke, *kun skal gælde, naar Forslag om Ændring i Udkastet til Vedtægter og om ikke at stifte Selskabet fremsættes*.

I § 16 har man for at sikre Rigtigheden af *Underskrifterne paa Anmeldelserne* foreslaaet optaget en Regel om, at for saa vidt Anmelderne ikke giver personligt Møde for Aktieselskabs-Registeret, skal deres Underskrifter *bekræftes af en Notarius, en Sagsfører eller to Vitterlighedsvidner*.

§ 17, der svarer til § 12 i den gældende Lov og til § 16 i Forslaget af 1925, har man bl. a. foreslaaet ændret saaledes, at *det personlige Ansvar for en Forpligtelse, der forinden Registreringen er indgaaet paa Selskabets Vegne*, skal bortfalde, naar Selskabet i Løbet af 4 Uger efter Registreringen anerkender Forpligtelsen. Dette skal dog ikke gælde, dersom den Sikkerhed for Forpligtelsens Opfyldelse, Fordringshaveren herigennem faar, er væsentlig ringere end forudsat. En tilsvarende Ændring er foretaget i § 76 angaaende udenlandske Aktieselskaber.

Forhøjelse af Aktiekapitalen. §§ 19—22.

I § 20, Litra c., og § 21 har man foreslaaet *Ændringer med Hensyn til Oplysning om ydet Garantiprovision og Største-Beløbet af Omkostningerne ved Aktiekapitalens Forhøjelse* svarende til de foran under § 5, Litra d., og § 6 omtalte.

Medens *Aktiekapitalen* saavel efter den gældende Lovs § 19 som efter § 18 i Forslaget af 1925 ikke kunde *forhøjes*, før Selskabet var optaget i Aktieselskabs-Registeret, har man nu i § 20, næstsidste Stykke, givet Adgang hertil, idet man samtidig har bestemt, at Tegningslisterne i saa Fald, foruden de i Paragraffens Litra a.—g. nævnte Oplysninger, skal indeholde en Genpart af Stiftelses-Overenskomsten.

I § 22 har man bl. a. foreslaaet *Ændringer* svarende til de ovenfor under § 5, næstsidste Stykke, og § 15, sidste Stykke, omtalte Bestemmelser.

Aktiebreve, Interimsbeviser og Aktiebog. §§ 23—28.

Under Hensyn til, at Selskabernes Vedtægter ofte fastsætter en urimelig kort *Forældelsesfrist for Kupons*, er det i § 26 bestemt, at det ikke gyldigt kan bestemmes, at Kupons forældes før efter Udløbet af 5 Aar fra Forfaldstiden.

For at udelukke, at det i Vedtægterne bestemmes, at Aktier skal kunne mortificeres uden forudgaaende offentlig Indkaldelse med et passende Varsel, er det i § 27 foreslaaet, *at det ikke gyldigt kan bestemmes, at Aktier skal kunne mortificeres uden saadan Indkaldelse med mindst 12 Ugers Varsel.*

I § 28 har man ladet udgaa forskellige af de i § 27 i Forslaget af 1925 optagne Bestemmelser, der skønnes at være uden større Betydning. Endvidere er Paragraffens sidste Stykke ændret saaledes, at *enhver Aktionær paa Generalforsamlingen kan kræve Adgang til at gøre sig bekendt med, hvem der er noteret som Aktionær.*

Indbetaling paa Aktier. §§ 29—34.

Det foreslaas i § 29, 2. Stykke, at *Aktier ikke maa udstedes til Underkurs*, hvorefter henvises til det ovenfor til § 5, Litra d., § 6, § 20, Litra c., og § 21 angaaende Ydelse af Garantiprovision bemærkede.

Medens man med Hensyn til Kravet om, hvor meget af hver Akties Paalydende der skal være indbetalt, for-

inden Anmeldelse af Selskabet, respektive Aktiekapitalens Udvidelse, maa optages i Aktieselskabs-Registeret, er vendt tilbage til den gældende Lovs Bestemmelser, har man i Betragtning af de uheldige Følger, der i de siden Aktielovens Ikrafttræden forløbne Aar har vist sig at være forbundet med en alt for lang Udsættelse af Indbetalingen af Resten af Aktiekapitalen, i § 30 foreslaaet, at *mindst 25 pCt. af hver Akties Paalydende skal være indbetalt inden 3 Maaneder efter, at Anmeldelsen er optaget i Aktieselskabs-Registeret, og at Aktierne skal være fuldt indbetalt inden 1 Aar fra dette Tidspunkt.* Da der imidlertid, foruden Forsikrings-Aktieselskaber, der i stort Omfang lever paa ikke fuldt indbetalt Aktiekapital, og paa hvilke fornævnte Bestemmelse derfor ikke kommer til Anvendelse, ogsaa vil kunne tænkes andre Selskaber, hvor Forholdene vil bevirke, at det, i Særdeleshed af Hensyn til Kapitalens Forrentning, kan være urigtigt at kræve, at Aktiekapitalen skal indbetales saa hurtigt som foreslaaet, har man foreslaaet tilføjet en Bestemmelse om, at *de ommeldte Frister kan forlænges med Samtykke af Ministeren for Industri, Handel og Søfart.*

I § 33 er der tilføjet en Bestemmelse om, at et Selskabs Bestyrelse ikke kan nægte at godkende *Overdragelse af en ikke fuldt indbetalt Aktie*, naar der stilles betryggende Sikkerhed for det ikke indbetalte Beløb.

Nedsættelse af Aktiekapitalen. §§ 35—38.

Bestemmelserne er svarende til de i Forslaget af 1925 indeholdte (se Aarvog 1925—26, Side 392).

Erhvervelse af egne Aktier. §§ 39 og 40.

Medens den gældende Lov uden Begrænsning tillader Erhvervelse eller Belaaning af egne Aktier, var det i § 36 i Forslaget af 1925 foreslaaet, at et Selskab ikke maatte be- laane egne Aktier, og at Erhvervelse af saadanne kun maatte ske som Led i en Nedsættelse af Aktiekapitalen eller ved Køb paa en Tvangsauktion, der finder Sted til Fyldestgørelse af en Selskabet tilkommende Fordring. Under Hensyn til, at der under visse Omstændigheder kan være en ganske legitim Interesse forbundet med, at et Selskab erhverver eller belaaner egne Aktier, ligesom det ogsaa der-

ved kan blive muligt for et Selskab at komme Aktionærer, der ellers maatte skille sig af med deres Aktier til en urimelig lav Kurs, til Hjælp, har man *nu foreslaaet, at et Selskab* — ogsaa i Tilfælde, hvor det ikke drejer sig om Erhvervelse af egne Aktier som Led i en Nedsættelse af Aktiekapitalen eller ved Køb paa en Tvangsauktion, der finder Sted til Fyldestgørelse af en Selskabet tilkommende Fordring — *maa erhverve eller modtage til Sikkerhed egne Aktier eller Interimsbeviser, dog at man samtidig har foreslaaet denne Adgang til Erhvervelse eller Belaaning begrænset til et Beløb af i det højeste 10 pCt. af Aktiekapitalen.*

Regnskabsaflæggelse og Anvendelse af Overskud. §§ 41—45.

I § 41 er det fastslaaet, at *saavel Direktionen som Bestyrelsen har Ansvaret for Regnskabet.*

I § 42, 1. Stykke, fastsættes det, at *Aarsregnskabet* under omhyggelig Hensyntagen til tilstedeværende Værdier og Forpligtelser *samt under Foretagelse af nødvendige Afskrivninger* skal opgøres saaledes, som ordentlig og forsigtig Forretningsbrug tilsiger. Med Hensyn til, hvad der skal forstaas ved *nødvendige Afskrivninger*, anføres i Bemærkningerne, at Afskrivninger svarende til Forringelse ved Alder og Slid, for saa vidt angaar *Aktiver, der er bestemt til vedvarende Brug for Selskabet*, altid maa anses for nødvendige, hvorimod det for disse Aktivers Vedkommende *ikke* kan anses for nødvendigt at foretage Afskrivninger paa Grund af Konjunktursvingninger. For saadanne *Aktivers* Vedkommende, *der ikke er bestemt til vedvarende Brug for Selskabet*, som f. Eks. Varelager o. lign., vil det derimod være nødvendigt ogsaa at foretage Afskrivninger paa Grund af Konjunkturtab. For de *Aktivers* Vedkommende, *der er bestemt til vedvarende Brug for Selskabet*, er det i øvrigt i Paragraffens 3. Stykke fastsat, at *Henlæggelse til en særlig Afskrivningsfond kan træde i Stedet for Afskrivning*, ligesom man for disse Aktivers Vedkommende har tilladt, at der kan finde en *Opskrivning* Sted, idet dog samtidig er fastsat, at det herved indvundne, for saa vidt det ikke svarer til Omkostninger ved Forbedring, kun maa anvendes til Afskrivning paa andre til vedvarende Brug bestemte Aktiver, til Dækning af Underskud eller til Henlæggelse til en særlig Fond, der kun maa benyttes i nævnte

Øjemed, saaledes at det ved Opskrivning indvundne navnlig ikke vil kunne anvendes til Udbetaling af Udbytte.

I § 43 foreslaar man indført *en lovmæssig Reservefond*, der kun maa anvendes til Dækning af Underskud, for saa vidt Underskuddet ikke kan dækkes af Aarets Overskud eller af Selskabets Reserver udover den lovmæssige Reservefond — det er en Selvfølge, at en i Henhold til § 42, 3. Stykke, 1. Pkt., dannet Afskrivningsfond ikke kan medregnes til Selskabets Reserver. Reglerne er væsentlig de samme som i Forslag 1925.

I § 44 er udeladt en i Forslag 1925 indsat Regel om, at Beløb henlagt til Afskrivnings- og Udbytteudligningsfond ikke maa bringe Udbyttet op over 6 pCt.

I § 45, som svarer til den gældende Lovs § 27, foreslaas *Fristen for Indsendelse af Regnskab* sat til 1 Maaned efter Afholdelsen af den Generalforsamling, paa hvilken Aarsregnskabet er godkendt, hvorhos Indsendelsespligten er udvidet til at omfatte alle Selskaber. Samtidig foreslaas det, at saadanne Selskaber, som efter den gældende Lov ikke vilde være pligtige at indsende Regnskab, skal kunne tage Forbehold imod, at deres Regnskab gøres offentlig tilgængeligt.

Bestyrelse og Direktion. §§ 46—50.

Reglerne om, hvorvidt her i Landet hjemmehørende Enkeltmandsfirmaer, Interessentskaber, Aktieselskaber m. v. kan være *Direktører i et Aktieselskab*, er lidt ændrede i Forhold til Forslag 1925.

I § 48, 1. Stykke, findes optaget Regler om, at *Bestyrelsesmedlemmer* ikke maa deltage i Afstemninger i Bestyrelsen i Sager vedrørende dem selv. I Paragraffens 2. Stykke findes de *tilsvarende Regler for Direktører*, og man har her under Hensyn til, at en Direktør, der skal lede Selskabets daglige Forretninger, meget ofte kan komme ud for at skulle træffe hurtige Afgørelser, ment det rigtigt at foreslaa, at *en Direktør*, naar Bestyrelsens Godkendelse foreligger, kan *indgaa Aftale mellem Selskabet og ham selv eller Aftale mellem Selskabet og Trediemand*, hvori han har en *betydeligere Interesse*, der er *stridende imod Selskabets*. Efter Bestemmelsen skulde Bestyrelsens Godkendelse kunne indhentes, efter at den paagældende Aftale er indgaaet, ligesom Bestyrelsen paa

Forhaand maatte kunne meddele en mere almindelig Godkendelse af saadanne Aftaler. Det er en Selvfølge, at Direktøren, ogsaa hvor Godkendelse er meddelt, vil være ansvarlig overfor Selskabet med Hensyn til de af ham indgaaede Aftaler af den ommeldte Art.

Den i § 48, sidste Stykke, indeholdte, til § 47, sidste Pkt., i Forslaget af 1925 svarende Bestemmelse om, at Bestyrelsesmedlemmer og Direktører ikke maa udføre eller deltage i *Spekulationsforretninger vedrørende Selskabets Aktier*, vil efter Bemærkningerne komme til Anvendelse paa Tilfælde, hvor det er bevisligt, at der foreligger rene Spekulationsforretninger, men ikke paa Tilfælde, hvor samtlige foreliggende Omstændigheder sandsynliggør legitimt Formaål.

Revision af Aarsregnskabet. §§ 51—53.

Bestemmelserne er i det væsentlige svarende til de i Forslaget af 1925 indeholdte. I § 51 er der dog foretaget nogle Ændringer; bl. a. har man i Paragraffens 4. Stykke foreslaaet, at den *Revisor*, der efter Ønske af Aktionærer eventuelt skal udpeges, *udnævnes af Overregistrator* i Stedet for af Ministeren for Industri, Handel og Søfart, hvorhos det er præciseret, at den paagældende Revisors Opgave er at revidere Regnskabet for det løbende Aar sammen med de af Generalforsamlingen valgte. Det forudsættes, at Overregistrator, naar Begæring om Udnævnelse af en Revisor foreligger for ham, forinden Udnævnelsen optager en Forhandling med Selskabets Bestyrelse.

Generalforsamling. §§ 54—57.

I § 54, 1. Stykke, er optaget en Bestemmelse om, at *Aarsregnskabet*, naar det forelægges Generalforsamlingen, skal være *forsynet med Paatægning fra Revisorerne om den stedfundne Revision*, hvorhos det for at sikre, at Aktionærene i Selskaber, hvis Aktier kan lyde paa Ihændeleveren, indkaldes paa behørig Maade, i Paragraffens 2. Stykke er foreslaaet, at *Indkaldelse til Generalforsamling i saadanne Selskaber skal ske offentlig*. Endvidere har man under Hensyn til, at der i Praksis har været rejst Tvivl om, hvem der kan indkalde til Generalforsamling, i samme Stykke fastslaaet, at *Indkaldelse foretages af Bestyrelsen*.

For saa vidt muligt at beskytte Selskaberne imod ødelæggende Angreb fra Spekulanters Side har man i § 55 tilføjet en Bestemmelse om, at en *Aktionærs Stemmegivning*, for saa vidt den bevisligt er bestemt ved hans Deltagelse i Spekulationsforretninger vedrørende Selskabets Aktier, kan kendes ugyldig ved Dom. Da man imidlertid maa anse det for betænkeligt at give en Aktionær, der kun ejer en ubetydelig Del af Aktiekapitalen, Adgang til at anlægge en saadan Sag, har man foreslaaet, at *Sag kun skal kunne rejses af Bestyrelsen eller af Aktionærer, der repræsenterer en Tiendedel af Aktiekapitalen*. For at undgaa længere Tids Usikkerhed har man *endvidere foreslaaet, at en saadan Sag altid skal være anlagt inden en Maaned efter Generalforsamlingens Afholdelse, og at Aktionærer, der ønsker at rejse Sag, skal give Bestyrelsen Meddelelse herom inden tre Dage efter Generalforsamlingen*. Sager som de omhandlede vil efter Retsplejelovens § 238, 2. Stykke, kunne anlægges ved Selskabets Værneting, og for saa vidt det drejer sig om flere Aktionærers Stemmegivning, vil de paagældende Sager kunne kumuleres, jfr. samme Lovs § 250, 1. Stykke.

Da man ikke har ment, at den Omstændighed, at *et Selskabs Formaal væsentligt ændres*, er af en saadan Betydning, at der maa gives de Aktionærer, som har stemt imod Ændringen, en særlig Adgang til at faa deres Aktier indløst, har man ladet de hertil sigtende Bestemmelser i § 56, sidste Stykke, i Forslaget af 1925 udgaa.

Aktieselskabers Opløsning. §§ 58—71.

Bestemmelserne *svarer i Hovedsagen til de i Forslaget af 1925 indeholdte*.

I § 60 er der foretaget forskellige Ændringer, bl. a. er den Beføjelse, der i Forslaget af 1925 var tillagt Ministeren for Industri, Handel og Søfart til under visse Omstændigheder at udnævne en *Likvidator*, nu foreslaaet tillagt Overregistrator.

I § 64 har man indføjet en Bestemmelse om, at *Sag til Anerkendelse af et af Likvidatorerne bestridt Krav* skal anlægges indenfor en Frist af to Maaneder, efter at Kreditor har modtaget Meddelelse om, at Kravet bestrides.

Udenlandske Aktieselskaber. §§ 72—77.

Bestemmelserne er svarende til de i *Forslaget af 1925* indeholdte, dog at man i § 76, Litra m., har tilføjet, at Selskabets Vedtægter skal være ledsaget af en autoriseret Oversættelse; det forudsættes herved, at Overregistrator maa være berettiget til at frafalde Kravet herom, naar Vedtægterne er affattet paa Sprog, f. Eks. norsk eller svensk, der maa antages at kunne forstaas af de Kredse, som det paagældende Selskab kan paaregnes at komme i Forbindelse med her i Landet. I samme Paragrafs Litra n. er det *endvidere foreslaaet*, at Anmeldelsen af et udenlandsk Aktieselskabs herværende Forretningsafdeling skal være ledsaget af Eksemplarer af Selskabets Regnskaber for de tre sidste Regnskabsaar. Der skal dog ikke heri ligge noget Krav om, at et udenlandsk Selskab skal have bestaaet i mindst tre Aar i sit Hjemland, inden det kan oprette en Forretningsafdeling her i Landet.

Kommandit-Aktieselskaber. § 78.

I Bestemmelsen er der kun foretaget de som Følge af Ændringer i andre Paragraffer nødvendige Forandringer.

Registrering m. m. §§ 79—82.

Bestemmelserne i nærværende Afsnit er ganske svarende til *Udkastet af 1925*.

Straffe- og Overgangsbestemmelser. §§ 83—90.

I Afsnittet er der foretaget nogle mindre Ændringer.

B. Ved Lovforslagets 2. Behandling foreslog *Udvalget*, tiltraadt af Ministeren, en Række *Ændringer*, der vedtoges. I § 6, der ikke findes i den nugældende Lov, og som fastsætter en *Maksimalstørrelse af Stiftelsesomkostningerne* paa 10 pCt. af Aktiekapitalen, foreslog *Udvalget* dette ændret til 5 pCt., dog med Tillæg af Stempelafgifter og eventuelle Tinglysningsgebyrer.

Et Ændringsforslag til § 14 gik ud paa, at *den Indbetaling, som skal ske forinden Registreringen*, og som i Lovforslaget er fastsat til 10 pCt., forhøjes til 25 pCt. Samtidig

mindskede man det samlede Mindstebeløb fra de foreslaaede 10 000 Kr. til 5 000 Kr., saaledes som det er bestemt i den nugældende Lov. Som Konsekvens heraf ændredes § 30 om Tidspunktet for Aktiers Indbetaling.

Et Ændringsforslag til § 21 svarede til Ændringsforslag Nr. 1 til § 6, idet Talen her er om *Omkostningerne ved Forhøjelse af Aktiekapitalen*, hvilket svarer til Omkostningerne ved selve Aktieselskabets Stiftelse. Ogsaa her foresloges de 10 pCt. ændret til 5 pCt. plus de offentlige Gebyrer.

Et Ændringsforslag til § 54 gik ud paa, at det er Overregistratoren, ikke Rekvirenten, der i første Omgang skal afholde *Udgifterne ved en af Overregistratoren paa et Mindretals Vegne indvarslet Generalforsamling*.

Et Ændringsforslag til § 56 foreslog en ny Bestemmelse saalydende: »*Ændringer af Vedtægterne*, der medfører en Forskydning af det mellem forskellige Aktieklasser bestaaende Forhold, kan kun gyldigt ske, naar de foruden at være vedtaget paa den i Vedtægterne foreskrevne Maade tiltrædes af Aktionærer, der ejer ni Tiendedele af den Del af Aktiekapitalen, i hvis Rettigheder der gøres Indgreb.»

Et Ændringsforslag til § 80 gik ud paa at ændre »Østre Landsret« til »Landsretten«, saa at en *Sag angaaende Omstødelse og Nægtelse* af et *Aktieselskabs Registrering* skal anlægges for den respektive Landsret, hvor den nu hører hjemme.

Endvidere vedtog Landstinget ved 2. Behandling tre *Ændringer*, der var foreslaaet af et *Flertal i Udvalget* (Venstre og Konservative), tiltraadt af Ministeren.

Et Ændringsforslag til § 28 gik ud paa at lade sidste Stykke af Paragraffen udgaa om, at enhver Aktionær skal være berettiget til paa Generalforsamlingen at blive gjort bekendt med, hvem der er noteret som Aktionærer. Denne Bestemmelse fraraadedes fra flere Sider, idet man mente, at den snarere kan give Anledning til end modvirke Spekulation.

Et Ændringsforslag til § 42 gik ud paa at lade 4. Stykke af Paragraffen, som siger:

»*For faste Ejendomme skal Ejendomsskyldværdien angives i Regnskabet*«,

udgaa. Da det er givet, at Ejendomsskyldværdien ikke altid falder sammen med Købesummen eller Byggeudgiften for en Ejendom, til hvilken denne naturligvis vil være bog-

ført, mente man, det var unødvendigt og maaske endda i enkelte Tilfælde vildledende at opføre Ejendomsskyldværdien i Regnskabet.

Ved Lovforslagets 3. Behandling i Landstinget vedtoges Lovforslaget med de foran nævnte Ændringer og enkelte andre mere formelle eller mindre betydende Ændringer enstemmigt med 41 Stemmer (Venstre, Konservative og Radikale); *Socialdemokraterne* undlod at stemme.

C. Angaaende de af Udvalgets Mindretal foreslaaede Ændringer udtales i Betænkningen:

Det socialdemokratiske Mindretal »beklager, at det under Udvalgets Forhandlinger ikke er lykkedes at opnaa Ændringer i Forslaget paa de Hovedpunkter, som under Forslagets 1. Behandling blev underkastet Kritik fra socialdemokratisk Side. Særlig gælder dette de vigtige Bestemmelser i Lovforslaget om 1) *Ansaret ved Selskabets Stiftelse*, 2) *Reglerne for Regnskabsaflæggelse og Revision* og 3) *Direktørers og Bestyrelsesmedlemmers Stilling i Selskabet*.

Paa disse Omraader mener Mindretallet, at Forslagets Bestemmelser er ganske utilstrækkelige med Hensyn til at sikre den offentlige Interesse i Aktieselskaberne, og Mindretallet maa stærkt beklage, at Flertallet endogsaa paa enkelte Punkter har forringet det oprindelige Lovforslag.

Mindretallets Bestræbelser har under Udvalgsarbejdet gaaet ud paa at varetage de almindelige Samfundsinteresser, der maa gøres gældende paa Grund af den stadig voksende Betydning, som Aktieselskaberne vinder i hele det økonomiske Liv. De Synspunkter, som har været vejledende under Arbejdet, er de samme, som er udtrykt i den Skrivelse fra *De samvirkende Fagforbund i Danmark*, der er tilsendt Udvalget som Svar paa Forespørgsel, og de falder ligeledes sammen med de principielle Bemærkninger, som findes i Skrivelse til Udvalget fra *De samvirkende danske Husmandsforeninger*.

Mindretallet stillede en Række Ændringsforslag, der tilsigtede at give Forslaget et andet Indhold paa de ovenfor nævnte Hovedpunkter i Overensstemmelse med Forslaget af 1925, hvorom henvises til Aarvog 1925—26. *De fleste af dem vandt Tilslutning ogsaa fra det radikale Mindretal*.

Dette gjaldt om en lang Række Bestemmelser, som vedrører Stifternes Ansvar med Hensyn til de Værdier, der indgaar i Selskabet (§ 7), Mindsteantallet af Aktionærer i et Selskab, 5 i Stedet for som i Lovforslaget foreskrevet 3, Spørgsmaalet om, hvorvidt Bilag til Stiftelsesoverenskomsten skal fremlægges ved Tegningen, hvad Mindretallet holdt

paa, Paabud om, at Aktier tilhørende Bestyrelsesmedlemmer og Direktører skal være noterede paa deres Navn, Aktionærers Ret til at efterse Aktiebogen, Spørgsmaalet om Selskabets Ret til at erhverve eller belaae egne Aktier, Regnskabernes Affattelse, Henlæggelse til Reservefond og Udbyttet, Regnskabernes Offentliggørelse, Spørgsmaalet om, hvorvidt Direktører i visse Sager maa deltage i Afgørelsen, og deres Lønning, Kravene til Revisorer, for saa vidt angaar Slægt- eller Svogerskabsforhold til Bestyrelse eller Direktion, Paabud om flere Revisorer i Selskaber med Aktiekapital af mindst 500 000 Kr., Spørgsmaalet, om Overregistrator eller Ministeren skal udnævne statsautoriseret Revisor, naar Aktionærer har Ret til at forlange en saadan ansat, Aktionærers Ret til paa Generalforsamlingen at faa Oplysning om, hvorvidt Direktører eller Bestyrelsesmedlemmer tillige er Medlemmer af andre Selskabers Bestyrelse — hvilket ikke var fremme i 1925 — Bestemmelse om, at Aktionærer paa Generalforsamlingen ikke maa deltage i Afgørelsen af visse Spørgsmaal, hvori de er interesseret, Ret for Aktionærer, der er blevet overstemt i Spørgsmaal angaaende væsentlige Ændringer i Selskabets Formaal — hvortil kræves Stemmer af 9 Tiendedele af Aktiekapitalen —, til at forlange, at de andre Aktionærer skal afkøbe dem deres Aktier, Spørgsmaalet, om Overregistrator eller Ministeren skal udnævne Likvidator, naar en Minoritet af Aktionærene kan forlange en saadan udnævnt, Bestemmelse om, at Honorar til Likvidatorerne skal godkendes af Ministeren, hvilket ikke var foreslaaet i 1925. Et andet nyt Mindretalsforslag gik ud paa, at et her i Landet registreret Selskab skal til Overregistrator indsende Oplysninger om de Prisaftaler, mundtlige eller skriftlige, der indgaas med andre Aktieselskaber, uanset om disse er registreret her i Landet eller ej.

Et Ændringsforslag om ny Paragraf gik ud paa at fastsætte en Pligt for he ri Landet registrerede Aktieselskaber til at give Oplysninger til Overregistrator om alle indgaaede Prisaftaler.

De sidste Ændringsforslag omhandlede Bødebestemmelserne. Mindretallet mente ikke, der er Grund til at sætte Bøderne saa lavt som foreslaaet, og navnlig mente man, at der bør fastsættes særlige Regler for det Tilfælde, at Bestyrelsesmedlemmer og Direktører overtræder Forbudet mod at spekulere i eget Selskabs Aktier.

Ændringsforslagene forkastedes.

Det konservative Mindretal »har kun kunnet medvirke til Gennemførelse af en ny Aktielov under den Forudsætning, at der i lige saa høj Grad lagdes Vægt paa, at der ikke gennemførtes Bestemmelser, der virkede hemmende for Erhvervslevets Udvikling, som at der indførtes Bestemmelser, der

skulde tjene det Formaal at skaffe den bedst mulige Sikkerhed for Aktionærer og Kreditorer. Efter Mindretallets Opfattelse vilde denne Sikkerhed blive købt for dyrt, hvis en ny Aktielov blev en Hindring for Erhvervslivets sunde og naturlige Udvikling, og Mindretallet har derfor *stillet en Række Ændringsforslag*, hvoraf flere er blevet tiltraadt af Udvalget eller et Flertal af dette, men da ikke alle Ønsker derigennem er blevet imødekommet, stiller Mindretallet Ændringsforslagene under Nr. 16, 22, 24, 28, 31 og 37.«

Ændringsforslaget under Nr. 16, der angik Selskabets Ret til at erhverve egne Aktier, tilsigtede at undgaa, at Aktier kræves solgt ved Tvangsauktion, hvor dette kan virke uheldigt eller skadeligt for Aktieselskabet eller for Debitor.

Ændringsforslaget under Nr. 22 gik ud paa at gøre Omkostninger ved Starten af et Aktieselskab, bl. a. Udgifter, der paalægges af Staten, skattefri.

Ændringsforslaget under Nr. 24 tilsigtede, at Bestemmelserne om Henlæggelser skal optages i Aktieselskabernes Vedtægter, da Mindretallet mener, at Selskabernes Forhold er saa forskellige, at dette Spørgsmaal ikke kan løses ved en Lovgivningsbestemmelse, der er ens for alle Selskaber, hvorfor Mindretallet foreslog at udstemme Bestemmelsen om, at 10 pCt. af Overskuddet skal henlægges.

Ændringsforslaget under Nr. 28 gik ud paa at bibeholde den nuværende Lovgivningsbestemmelse om, at der ikke skal indsendes Regnskaber fra Selskaber med ganske faa Aktionærer.

Ændringsforslaget under Nr. 31 gik ud paa at indføre for Aktieselskaber, der driver Detailhandel, de samme Bestemmelser, som ifølge Næringslovgivningen er gældende for personlige Indehavere af denne Art Virksomheder.

Ændringsforslaget under Nr. 37 tilsigtede at overlade til Aktionæerne at bestemme, i hvilke Tilfælde der skal vælges statsautoriserede Revisorer.

Ændringsforslagene forkastedes.

Udvalgets tredie Mindretal (det radikale Medlem) mente, at hverken Lovforslagets Bestemmelser eller de Ændringer, der foreslaas af hele Udvalget, gaar vidt nok i Retning af at kræve Sikkerhed og Konsolidering, og Mindretallet stillede derfor yderligere Ændringsforslag, foruden de Ændringsforslag, stillede af hele Udvalget eller af det socialdemokratiske Mindretal (Bramsnæs m. fl.), som Mindretallet tiltraadte. Om det radikale Partis Ændringer er i Betænkningen bemærket følgende: »Ændringsforslag Nr. 17 til § 42 tager Sigte paa at forkorte og derved forstærke og klargøre Teksten«, hvorfor Mindretallet foreslog Bestemmelsen

om Regnskabet Indhold affattet saaledes, at det skal indeholde et fuldstændigt Driftsregnskab og en nøjagtig Statusopgørelse.

Mindretallet mente, »at et Krav om, at faste Ejendomme ikke maa opføres i Regnskabet til højere Værdi end Ejendomsskylden, ofte i Praksis vil vise sig højest uheldig, da navnlig Fabrikejendommens Værdi i meget betydelig Grad er knyttet til Virksomheden i Drift, og at Ejendoms-skyldværdien, der er fastsat ogsaa under Hensyn til, hvad Ejendommen maatte være værd, om Virksomheden standse, derfor i mange Tilfælde maa blive saa meget under, hvad en saadan Ejendom kan erhverves eller sælges til, naar Fabrikken er i Gang, at et Selskab kunde blive tvunget til at begynde med store ekstraordinære Afskrivinger, om en saadan Lovbestemmelse blev vedtaget. Derimod finder Mindretallet, at Ejendomsskyldværdien i mange Tilfælde kan være vejledende ved Bedømmelse af et Regnskab, og maa derfor, som foreslaaet i Lovforslaget, finde det rigtigt, at denne Værdi opføres i Regnskabet, hvorfor Mindretallets Forslag fastholdt dette.

Et Ændringsforslag til § 46 søgte »at bringe Loven mere i Overensstemmelse med den i det praktiske Liv gældende Tilstand, hvor Aktieselskabernes Direktører er Selskabernes faktiske Ledere« ved at bestemme, at § 46 affattes saaledes:

»Et Aktieselskab ledes af en Bestyrelse, der i Selskaber, hvis Aktiekapital er 100 000 Kr. eller derover, skal bestaa af mindst tre Medlemmer.

I Overensstemmelse med Selskabets Vedtægter kan Bestyrelsen overdrage Ledelsen til en Direktion, hvorved dog Bestyrelsens Ansvar ikke ændres.«

Ændringsforslag til § 47 indskrænkede Bestemmelsen om, at alle Bestyrelsens Medlemmer skal have fast Bopæl i Danmark o. s. v., til kun at gælde for Selskaber, hvis Navne indeholder en almindelig bekendt dansk Stedbetegnelse eller en dansk Nationalitetsbetegnelse.

Et sidste Ændringsforslag til § 60 »tilsigtede at værne Aktionærerne mod de ofte urimelig store Likvidationshonorarer, som Selskaber i Likvidation maa udrede. Forslaget lægger det i Generalforsamlingens Haand enten at lade Ministeren udnævne Likvidatorerne og da fastsætte deres Honorarer eller at bestemme, at en eller flere af Likvidatorerne skal kunne oppebære større eller mindre Honorarer end af Ministeren fastsat for de af ham udnævnte Likvidatorer.«

Ændringsforslagene forkastedes.

Som nævnt foran vedtoges Lovforslaget af Landstinget ved 3. Behandling i ændret Skikkelse af Venstre, Konservative og Radikale, medens Socialdemokraterne undlod at stemme.

I *Folketinget* kom Lovforslaget ikke til Behandling.

31. Forslag til Lov om Afholdelse af Fondsbørs.
(Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*). [A. Sp. 4005—C. Sp. 311].

Fremsat i *Landstinget* 28/11 (L. Sp. 352). 1. Beh. 7/12 (L. Sp. 442). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bramsnæs, Bunch, Bækgaard, Fink, I. A. Hansen, Hauch, Albert Jensen, Carl Jensen, Jensen [Aale], Thomas Larsen, Henrik Nielsen, Ch. Petersen, Schovelin [Skr.], Jens Villemoes [Form.], Zahle. Betænkning (B. Sp. 923) afgiven 22/3. (Ordfører: Jens Villemoes). 2. Beh. 7/3 (L. Sp. 957). 3. Beh. 8/3 (L. Sp. 998). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. 13/3 (F. Sp. 5037). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen, Stauning, Harald Jensen, Jørgensen, V. S. Petersen, Trier, Arnth Jensen [Form.], Slebsager, N. P. Jensen, Jensen [Broby], Vejen [Skr.], Hendriksen, Korsgaard, C. J. F. Sven, C. C. Heilesen.). *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling* 14/5 (F. Sp. 5534).

Ifølge Lov Nr. 314 af 23. December 1925 skal Loven om Afholdelse af Fondsbørs af 4. Oktober 1919 med Ændringer af 30. Juni 1922 forelægges Rigsdagen til *Revision* inden Udgangen af Aaret 1928.

A. I nærværende *Lovforslag*, saaledes som dette i Henhold hertil fremsattes for Rigsdagen, var foreslaet *forskellige Ændringer*, der for største Delens Vedkommende er *foranlediget ved*, at den i Fondsbørslovens § 9, jfr. § 4, forudsatte *Terminsnotering for Fonds* iværksættes fra den 15. Januar 1929, og *ved at* en fortsat Opretholdelse af *Børskommissærembedet* som selvstændigt pensionsberettiget Embede efter de i Tidens Løb indvundne Erfaringer angaaende det Omfang, Statens Tilsyn med Fondsbørsen behøver at have, er fundet *unødvendig*.

I Forbindelse med *Terminsnoteringens* Indførelse staar en i Lovforslagets § 3 foreslaet *Bemyndigelse* til at *ned-*

sætte det af *Fondsbørsmedlemmerne stillede Depot* indtil 10 000 Kr. for saadanne *Fondsbørsmedlemmer*, der ikke deltager i *Terminsnotering*. (Erfaringerne fra de forløbne Aar synes at have vist, at det ikke er nødvendigt — bortset fra *Terminsnoteringen* — at kræve et saa stort *Depot* som 50 000 Kr., og det findes derfor naturligt overfor *Fondsbørsmedlemmer*, der ikke deltager i *Terminsnoteringen*, at aabne Adgang til at nedsætte *Depotet*. Ved den efter *Lovforslagets Gennemførelse* nødvendige *Revision* af *Fondsbørsvedtægterne* vil *Omfanget* af *Depotets Hæftelse*, hvorm *Tvivil* har været til *Stede*, nærmere blive søgt tydeliggjort).

I forskellige *Tilfælde* har der været fremsat *Ønske* om i *Stedet* for *Værdipapirer* at maatte deponere *Indlaansbeviser*, og det er derfor fundet rigtigt i *Lovforslagets* § 3 at tydeliggøre, at der er *Adgang* til med *Godkendelse* af *Ministeriet* for *Industri, Handel og Søfart* at stille et saadant *Depot*.

I § 6 fastsættes en *Mindste-Provision paa 50 Øre* for *Obligationshandler*, idet det med *Obligationshandler* angaaende smaa *Stykker* forbundne *Arbejde* er lige saa stort som for større *Stykker*, hvorfor det er fundet rimeligt at fastsætte en passende *Mindste-Provision* for saadanne *Tilfælde*.

I *Forbindelse* med den ovenfor nævnte *Ophævelse* af *Børskommissærembedet* staar en i § 7 foreslaaet *Ændring*, hvorefter *Fondsbørsbestyrelsen* fremtidig — i *Stedet* for *Børskommissæren* — skal *autorisere Fondsbørsmedlemmernes Fuldmægtige*, samt en ændret *Affattelse* af § 11. I *Henhold* til denne *Paragraf* vil de nærmere *Forskrifter* angaaende den fremtidige *Udøvelse* af *Statens Tilsyn* — som hidtil — kunne gives gennem *Fondsbørsens Vedtægter*. *Tilsynet* tænkes ført gennem en ikke som *Embedsmand normeret tilsynsførende*, der i fornødent *Omfang* vil kunne varetage de tidligere *Børskommissæren* tillagte *Tilsyns-Funktioner*. Gennem en saadan *Omlægning* af *Tilsynet* i *Forbindelse* med en passende *Forenkling* af dettes *Arbejde* vil en ikke uvæsentlig *Besparelse* kunne opnaas.

Endelig foreslaas det i § 12, at en *Del* af de med *Fondsbørsen* forbundne *Udgifter* fremtidig skal dækkes gennem en af *Fondsbørsbestyrelsen* i *Henhold* til nærmere i *Fondsbørsens Vedtægter* fastsatte *Regler* opkrævet *Noteringsafgift for Selskaber, hvis Aktier noteres paa Børsen*, en *Ordning*, der

svarer til, hvad der gælder paa Fondsbørserne i forskellige andre Lande.

De fra Fondsbørslovens Gennemførelse i 1919 hidrørende Overgangsbestemmelser har nu tabt deres Betydning og er derfor ikke medtaget i det foreliggende Lovforslag.

B. Det fremsatte Lovforslag *ændredes ved 2 Beh.* i Landstinget efter Indstilling af Udvalget *paa 2 Punkter*. § 7, 2det Stk., affattedes saaledes, at der for det Tilfælde, der skulde blive meddelt Tilladelse til Afholdelse af Børser udenfor København, forelaa en for hele Landet almengyldig Regel, nemlig at Autorisation af en Fuldmægtig hos et Medlem af Fondsbørsen meddeles af Fondsbørsens Bestyrelse. Dernæst foretoges en Ændring i § 13 vedrørende Lovens Ikrafttræden.

C. Ved 3. Beh. i Landstinget vedtoges yderligere en Ændring i Lovforslaget (§ 2) om Sammensætningen af Fondsbørsens Bestyrelse efter Forslag af Handelsministeren, saalydende: »Fondsbørsen i København, der afholdes i den Grosserer-Societetet tilhørende Børsbygning, ledes af en Bestyrelse, bestaaende af en af Ministeren for Industri, Handel og Søfart udnævnt Formand samt otte ulønnede Medlemmer, hvoraf tre vælges af Grosserer-Societetets Komité, fire af Fondsbørsens Medlemmer (jfr. § 3) og et af de Aktieselskaber, hvis Aktier er optaget til Notering paa Fondsbørsen. Valget af sidstnævnte fem Bestyrelsesmedlemmer foretages efter Regler fastsat af Ministeren.«

Ændringsforslaget stilledes efter Henstilling fra Ordføreren (Villemoes) for at faa Repræsentanter for de Aktieselskaber, hvis Aktier optages til Notering paa Fondsbørsen, ind i Bestyrelsen, som nu skal lede Fondsbørsen. *Socialdemokraterne* gik imod dette Ændringsforslag.

Partiernes Ordførere var: Villemoes (V.), Bramsnæs (S.), Schovelin (K. F.) og Zahle (R. V.). Efter 1. Beh. gik Lovforslaget i Udvalg. I den afgivne Betænkning stilledes foruden de to foran omtalte Ændringsforslag af Udvalget tillige Ændringsforslag af Mindretal.

Et Mindretal (*Socialdemokraterne og det radikale Medlem*) foreslog at bibeholde den nugældende Affattelse af § 12, hvorefter Medlemmerne af Fondsbørsen afholder Udgifterne ved Tilsynet med Fondsbørsen. Mindretallet foreslog endvidere, at Fondsbørsen selv skal bære Udgifter til Ventepenge og Pensioner til de Tjenestemænd, der beskæftiges ved Tilsynet. Begge Ændringsforslag forkastedes.

Et andet Mindretal (Socialdemokraterne) foreslog, at Medlemmer af Fondsbørsen ikke maa deltage i Aktiespekulation paa Børsen. Ændringsforslaget forkastedes.

Paa Grund af Forkastelsen af ovennævnte Mindretals-Ændringsforslag opfordrede Bramsnæs som Ordfører for Mindretallene sine Meningsfæller til at undlade at stemme for Lovforslaget. Det vedtoges ved 3. Beh. enstemmigt med 34 Stemmer (Venstre og Konservative); 23 Medlemmer (Socialdemokrater og Radikale) stemte hverken for eller imod.

Som Bilag til Betænkningen foreligger en Skrivelse til Udvalget fra Ministeriet om, hvorledes Ministeriet har tænkt sig i de Vedtægter, der eventuelt skal udstedes, at *fordele det i Forslagets § 12 omhandlede Omkostningsbeløb* imellem Fondsbørsens Medlemmer og de Aktieselskaber, hvis Aktier noteres paa Børsen.

Ved 1. Beh. i *Folketinget* anbefalede *Venstres* Ordfører, Arnth Jensen, Lovforslaget til hurtig Vedtagelse i Tinget, medens *Socialdemokratiets* Ordfører, Hans Nielsen, optog de Krav, der i Landstinget var stillet fra socialdemokratisk og radikal Side. *De Konservatives* Ordfører, Hendriksen, kunde tiltræde Lovforslaget i den foreliggende Affattelse. Paa de *Radikales* Vegne talte P. Munch, der ønskede de samme to Ændringer i Lovforslaget som de Radikale i Landstinget (se foran), medens Partiet paa Spørgsmaalet om, hvorvidt Medlemmerne af Fondsbørsen skal kunne deltage i den ene eller den anden Art af Forretninger paa Fondsbørsen, stod delt.

Det nedsatte Udvalgs Arbejde standsedes paa Grund af Folketingets Opløsning.

Ved det nyvalgte Folketings Sammentræden den 14. Maj *oversendtes* Lovforslaget *paa ny* af Landstingets Formand (F. Sp. 5534) til Folketinget; det kom ikke til Behandling.

32. Forslag til Lov om Eksaminer for Skibsmaskinister m. m. (Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*). [A. Sp. 3713].

Fremsat i *Landstinget* 7/11 (L. Sp. 224). 1. Beh. 21/11 (L. Sp. 340). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Blang, Bunch, J. V. Christensen, Gisselbæk, Albert Jensen, Carl Jensen, H. P. Jensen, M. C. Jensen, Jensen [Aale], H. P. Johansen, Laurits Knudsen, Laursen, Stegger Nielsen

[Form.], Rasmus Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 1981) afgiven 1⁹/₃. (Ordfører: Stegger Nielsen).

Efter at saavel *Sønæringsloven* (se Aarbog 1927—28, S. 203) som *Loven om Navigationsundervisningen* (se Aarbog 1926—27, S. 379) er blevet ændret saaledes, at de vil kunne paaregne at holde Maal med Udviklingen for en længere Aarrække, staar *endnu tilbage Loven om Eksaminer for Skibsmaskinister af 12. April 1911*. Den foreslaas revideret ved nærværende Lovforslag, for at den nødvendige Overensstemmelse med de to andre Lovforslag derved kan blive tilvejebragt. Af praktiske Grunde fremtræder Lovforslaget (21 Paragraffer) som en helt ny Affattelse i tidssvarende Form af Lovreglerne om Eksaminer for Skibsmaskinister.

Nedenfor skal kun omtales *de fra den gældende Ordning foreslaaede Afvigelser*.

Til §§ 1—9. Bestemmelserne svarer med ganske enkelte og uvæsentlige Ændringer nøje til Reglerne i §§ 1—9 i Loven af 12. April 1911. I Lovforslagets § 2 er blandt Fagene til *Motorpasserproven* medtaget Fagene Dansk og Regning under Hensyn til, at Motorpasserne efter de nugældende Regler vedrørende Sønæringen i visse Tilfælde kan faa Pligt til at føre Maskindagbog. I Forslagets § 4 er blandt Fagene til *den almindelige Maskinisteksamen* medtaget Faget Elektroteknik, idet Udviklingen har nødvendiggjort denne Udvidelse, der i øvrigt i alt væsentligt vil kunne kompenseres ved Begrænsning af Stoffet paa andre Punkter.

Til §§ 10—11. Bestemmelserne svarer i det væsentlige til Reglerne i §§ 10—12 i Loven af 12. April 1911.

Ved § 1135 i Lov Nr. 489 af 12. September 1919 om Statens Tjenestemænd bestemtes det, at *Stillingerne som Navigationsdirektør og som Direktør for Maskinistundervisningen* ved Tjenesteledighed vilde være at besætte ved *Konstitution*, indtil der ved Lov var truffet Bestemmelse om en *eventuel Sammendragning* af de to Stillinger. I Medfør af denne Lovbestemmelse, der nu indeholdes i § 765 i Lov Nr. 126 af 27. Juni 1927, har siden 1. Juni 1925 begge de nævnte Stillinger været besat ved Konstitution. Man har imidlertid under den stedfundne Undersøgelse af Spørgsmaalet i stigende Grad erkendt, at det vilde være *forbundet med Vanskelighed nu at opgive den Ordning af Ledelsen*, der tilvejebragtes ved Loven af 12. April 1911 om Eksaminer

for Skibsmaskinister, og da det derhos blev klart, at en Sammenlægning af de to Direktørstillinger blandt Maskinmestrene selv muligvis endogsaa vilde blive opfattet som en Art Deklassering af Maskinmestrenes Stilling i det hele, har man fundet at burde blive staaende ved den Lovordning i saa Henseende, der fastsattes i 1911. Ved Bestemmelserne i Lovforslagets § 10, der forudsætter Opretholdelse af Stillingen som Direktør for Maskinistundervisningen, er det i Overensstemmelse hermed foreslaaet Lovgivningsmagten at afgøre Spørgsmaalet paa denne Maade og dermed gøre det muligt for Administrationen at skride til endelig Besættelse af de to for Handelsflaaden betydningsfulde Tjenestemandstillinger.

Til §§ 12—16. Bestemmelserne svarer med visse Ændringer til Reglerne i §§ 13—17 i Loven af 12. April 1911. Praksis har fastslaaet, at *de to Hovedeksaminer*, den almindelige og den udvidede Maskinisteksamen, hensigtsmæssigt atholdes to Gange aarlig ved Københavns Maskinisteskole, og det er derfor fundet formaalstjenligt at forme Lovregelen i Overensstemmelse hermed. Det er endvidere tilsigtet ved de foreslaaede Regler at modernisere og simplificere Bedømmelsesapparatet ved Maskinisteksaminerne blandt andet ved *Afskaffelse af de særlige Bedømmelseskommissioner*, der omhandles i den nugældende Lovs § 14, saaledes at Arbejdet i højere Grad end hidtil lægges paa *den faste Eksamenskommission* (Forslagets § 10), der i den Anledning kan forstærkes med et fast Medlem samt med *særlige Meddommere* i enkelte Fag, hvor Ministeren finder en saadan Foranstaltning paa krævet.

Til §§ 17—19. Bestemmelserne svarer i alt væsentligt til Reglerne i §§ 19—21 i Loven af 12. April 1911. Idet *Kursus til den udvidede Maskinisteksamen* efter Sagens Natur er forholdsvis kostbare og Trangen til saadanne Kursus udenfor København i Virkeligheden ret tvivlsom, vil det sikkert være hensigtsmæssigt, at Forberedelsen til denne Eksamen udelukkende foregaar ved Københavns Maskinisteskole. Paa den anden Side hindrer Lovforslagets Affattelse ikke Godkendelse af Kursus i Provinsen til denne Eksamen, hvis der skulde vise sig Trang hertil. Da Forholdet som ovenfor nævnt er det, at det langt overvejende Flertal af Landets Maskinister uddannes ved *Københavns Maskinisteskole*, har man fundet det naturligt, at der ved selve Loven ogsaa i

Henseende til Statens Godkendelse skelnes mellem selvejende Skoler med Maskinistundervisning som Hovedformaal og Skoler med andet Hovedformaal eller private Maskinistkursus.

Ordførerne ved 1. Beh. i Landstinget var: Stegger Nielsen (V.), H. P. Johansen (S.), Bunch (K. F.) og Rasmus Rasmussen (R. V.).

I den af det nedsatte Udvalg afgivne *Betænkning* udtales: »Der har i Udvalget hersket en Del *Betænkeligheder* ved at medtage Dansk og Regning som Eksamensfag ved Motorpasserprøven. Udvalget er imidlertid gaaet med hertil, men ønsker at udtale, at det er *Forudsætningen*, at der kun maa stilles *mindre Fordringer* i disse Fag, for at praktisk dygtige Folk eventuelt ikke derved afskæres fra at bestaa denne Prøve.«

I øvrigt lykkedes det ikke at opnaa Enighed i Udvalget.

Et Flertal (Venstre og Konservative) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med 4 mindre betydende Ændringer, der var tiltraadt af Ministeren.

Et Mindretal (Socialdemokrater og Radikale) stillede Ændringsforslag om *Bortfald af Eksamensafgiften* ved de heromhandlede Prøver og Eksaminer. Endvidere kunde Mindretallet ikke tiltræde, at *Skolepengene* skulde være ens for alle Skoler af denne Art, ligesom man mente, at det var tilstrækkeligt at give Ministeren Myndighed til at *godkende* — ikke *fastsætte* — Skolepengene, og stillede Ændringsforslag herom. Mindretallet kunde ej heller tiltræde, at *uformuende Elever ved ikke godkendte Skoler* blev afskaaret fra at faa Statsstøtte, men maatte anse Bestemmelsen for uretfærdig, idet den vil ramme Elever, der ikke har Raad til at bekoste Ophold ved godkendte Skoler i større Byer. Angaaende dette Forhold stilledes ogsaa Ændringsforslag.

Lovforslagets videre Behandling *standsedes* paa Grund af Folketingets Opløsning.

33. Forslag til Lov om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og Kunstlæder i Skotøj. (Minister for Industri, Handel og Søfart *Stensballe*). [A. Sp. 4041].

Fremsat i *Folketinget* ²⁹/₁₁ (F. Sp. 2250). 1. Beh. ¹²/₁₂ (F. Sp. 2763). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Andersen, Hans Nielsen, Jønson, Einer Jensen, P. Mortensen, Stauning, Himmelstrup [Formand], Clausager, Knud Kri-

stensen, Kyed, Søren P. Larsen [Sekretær], Drachmann, Larsen-Badse, Christmas Møller, Dahlgaard). Betænkning (B. Sp. 2267) afgiven ²²/₃ (Ordfører: Himmelstrup).

Den første Lov herom er af 6. Maj 1921. Den er blevet fornyet og ændret ved senere Love, senest ved Lov Nr. 99 af 31. Marts 1926. Denne Lovs Gyldighed ophørte den 1. April 1929, men saavel *Skotøjsudvalget* som *Ministeriet* har ønsket dens Bestemmelser bibeholdt, og hertil sigter nærværende Lovforslag, der er udarbejdet af Skotøjsudvalget.

Lovforslaget er saalydende:

§ 1. Det er forbudt til dansk Toldomraade at indføre eller i erhvervsmæssigt Øjemed at fremstille til Brug her i Landet:

- I. Skotøj, til hvis Tilvirkning der er anvendt Pap eller Papir.
- II. Skotøj, til hvis Tilvirkning der er anvendt Kunstlæder, Kunstlæderpap eller kemisk tilberedt Fiberpap, medmindre disse Materialer er anvendt:
 - 1) til Bundfyldning, Gelenk eller Forstærkning af Bindsaalen under Hæl og Taa;
 - 2) i Hælen, men ikke nærmere Overflækken end 12 mm paa Herreskotøj og 15 mm paa Dameskotøj;
 - 3) til Taakap, Bagkap eller Forstærkning af Bindsaalen i Skotøj med Stofoverdel.

§ 2. Ved Indførsel af Skotøj til dansk Toldomraade skal Importøren *enten* forevise Toldvæsenet en Faktura, paategnet med en af den paagældende Leverandør afgiven Erklæring om, at Partiet ikke indeholder Skotøj, som det i Henhold til § 1 er forbudt at indføre, *eller* paa Tro og Love selv afgive Erklæring desangaaende til Toldvæsenet.

§ 3. Skotøj, der i erhvervsmæssigt Øjemed er fremstillet her i Landet til indenlandsk Brug, skal, naar det udleveres fra Fabrikken, paa tydelig og holdbar Maade være mærket enten med Fabrikantens eller Grossistens registrerede Varemærke eller med hans Firmanavn og Firmaets Hjemsted eller med den ham af det i § 5 nævnte Udvalg tildelte Kendingbetegnelse.

Skotøj, der indføres til dansk Toldomraade, skal ved Indklareringen være mærket paa tydelig og holdbar Maade

med Ordet »Udenlandsk« og Importørens Navn og Hjemsted eller med den ham af det i § 5 nævnte Udvalg tildelte Kendingsbetegnelse.

Skotøj, der er bestemt til at afsættes eller fordeles her i Landet, kan, saafremt der ved Tilvirkningen hverken er anvendt Kunstlæder, Kunstlæderpap eller kemisk tilberedt Fiberpap, eller disse Materialer dog kun er anvendt i den i § 1 under II 1) nævnte Udstrækning, mærkes med Bogstavet A eller anden Betegnelse, der angiver, at Skotøjet er af bedste Kvalitet. Saadan Mærkning maa ikke anvendes til Skotøj, tilvirket paa anden Maade.

I Skotøj med Lædersaal skal Kendingsbetegnelsen være anbragt i Svangen tæt ved Hælen, medens de andre Mærker skal være anbragt enten paa et synligt Sted inden i Skaftet eller udvendig paa Ydersaalen eller ved Hjælp af et Staalstempel i Bindsaalen i Svangen.

I Skotøj med Gummisaal kan Mærkningen foretages enten ved Indhugning eller Vulkanisering ind- eller udvendig i Svangen eller ved Paastempling med Farvetryk indvendig i Svangen eller Foret.

§ 4. Skotøj, der ifølge nærværende Lovs Bestemmelser er mærkningspligtigt, maa ikke afsættes eller fordeles her i Landet uden at være mærket i Overensstemmelse med Forskrifterne i § 3 eller — for andet Skotøjs Vedkommende. — med den paagældende Forhandlers eller Uddelers registrerede Varemærke eller med hans Firmanavn og Firmaets Hjemsted eller med den ham af det i § 5 nævnte Udvalg tildelte Kendingsbetegnelse.

Mærkningen, der skal udføres paa tydelig og holdbar Maade, kan foretages enten ved Indhugning eller Vulkanisering ind- eller udvendig i Svangen eller ved Paastempling med Farvetryk indvendig i Svangen eller Foret.

§ 5. Efter indhentet Udtalelse af et af Ministeren for Industri, Handel og Søfart nedsat Udvalg, hvis Formand udnævnes af Ministeren, og som foruden af en Repræsentant for Departementet for Told- og Forbrugsafgifter i øvrigt bestaar af fire Repræsentanter for Skotøjsindustriens Arbejdere og Arbejdsgivere samt fire Repræsentanter for Skotøjshandelen, kan Ministeren for Industri, Handel og Søfart gøre Undtagelser — saavel for enkelte Partier som for Grupper

af Skotøj — fra foranstaaende Bestemmelser, navnlig for saa vidt angaar Skotøj, bestemt til indendørs Brug*).

§ 6. Overtrædelser eller Forsøg paa Overtrædelse af denne Lovs Bestemmelser straffes med Bøder indtil 10 000 Kr., hvorhos Varerne kan konfiskeres. Bøderne tilfalder Statskassen. Sagerne behandles som Politisager.

§ 7. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft den 1. Maj 1929.

Afvigelserne fra den hidtil gældende Lov er følgende:

1. Ved Lovforslagets § 3 foreslaas den hidtil anvendte *Kvalitetsmærkning af Fodtøj* — nemlig Mærket A. for Fodtøj, der maa anses for at være helt af Læder, og Mærket B. for Fodtøj, til hvis Tilvirkning der i en videre Udstrækning er anvendt Kunstlæder eller lignende Stoffer — *afskaffet og erstattet med en Adgang for Producenter og Importører til*, hvis det maatte ønskes, at forsyne det Fodtøj, til hvis Tilvirkning der enten udelukkende er anvendt Læder eller tillige er anvendt Kunstlæder og dermed ligestillede Stoffer, men kun i den i Udkastets § 1 under II. Nr. 1 angivne Udstrækning, med *Bogstavet A. eller en anden Angivelse, der udtrykker, at Fodtøjet er af prima Kvalitet*. Hertil foreslaas knyttet et Forbud imod, at andet Fodtøj forsynes med Mærker eller anden Angivelse om, at Fodtøjet er af prima Kvalitet.

2. I § 1 har man foreslaaet optaget under II., Nr. 3 en Bestemmelse om, at *Kunstlæder og lignende Stoffer tillige kan anvendes til Bagkapper i Skotøj med Stofoverdel*. Regelen herom har været gældende fra den nuværende Lovs Ikrafttræden — den 1. Maj 1926 —, idet den forsøgsvis blev optaget i den i Medfør af Lovens § 5 udstedte Bekendtgørelse af 27. April 1926. Den foreslaas altsaa nu optaget i selve Loven.

3. Endvidere har man foreslaaet Regelen i § 1, I, affattet saaledes, at det bliver utvivlsomt, at *Forbudet mod Anvendelse af Pap tillige er et Forbud mod Anvendelse af Papir*.

4. Endelig er det foreslaaet at *gøre Loven permanent*.

Foranstaaende *Ændringer Nr. 1—3* er ønsket af hele Skotøjsudvalget, medens *Nr. 4* ikke er ønsket af Repræsentanterne for Foreningen af danske Skotøjsgrossister og for Foreningen af Repræsentanter for udenlandske Skotøjs-Firmaer, der har ønsket Loven begrænset til at gælde for 3 Aar.

*) Som Bilag 2 til Lovforslaget er optrykt ministeriel Bekendtgørelse af 27. April 1926 angaaende de Skotøjsarter, der er undtaget fra Loven af 31. Marts 1926.

Partiernes *Ordførere* var: Himmelstrup (V.), P. Andersen (S.), Drachmann (KF.) og Dahlgaard (RV.), der alle anbefalede Lovforslaget til Vedtagelse; dog ønskede Himmelstrup og Dahlgaard, at Loven *tidsbegrænsedes*.

Herom udtales i den af det nedsatte Udvalg afgivne Betænkning: »Da man fra visse Sider indenfor Udvalget nærmest hælder til den Opfattelse, at Lovbestemmelser som de heromhandlede snarere bør afvikles end yderligere konserveres gennem Ophævelse af den tidligere gældende Tidsbegrænsning, og da det endvidere har vist sig, at *Skotøjshandelen* i højere Grad end den fra Skotøjsudvalget foreliggende Indstilling giver Udtryk for, foretrækker en tidsbegrænset fremfor en blivende Lov, har Ministeren for Industri, Handel og Søfart, i Overensstemmelse med de af Ministeren ved Lovforslagets 1ste Behandling fremsatte Udtalelser, stillet et *Ændringsforslag*, hvortil hele Udvalget har sluttet sig, skønt man fra andre Sider havde været villig til at gennemføre Lovforslaget i dets oprindelige Skikkelse. Med denne *Ændring*, hvorved Lovens Varighed begrænses til 3 Aar indtil 1. Maj 1932, indstiller Udvalget Lovforslaget til Vedtagelse».

Paa Grund af Folketingets Opløsning *standsedes* Lovforslagets videre Behandling.

Det fremsattes paa ny i Folketingets 2. Afdeling og vedtoges; se herom under vedtagne Love Nr. 40.

34. Forslag til Borgerlig Straffelov. (Justitsminister *Rytter*). [A. Sp. 2321].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 40). 1. Beh. $\frac{29-30}{11}$ (F. Sp. 2257). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (L. D. Rasmussen, Knud Hansen, Gerhard Nielsen, Hans Rasmussen, Vilhelm Rasmussen, Trier, Elmquist, Samuelson, Svend Nielsen, Vagn Bro [Skr.], Christensen (Høng), Pürschel [Form.], Mathilde Hauschultz, Axel Møller, C. C. Heilesen). Beretning (B. Sp. 2113) afgiven $\frac{22}{3}$.

Lovforslaget er enslydende med det af Justitsministeren i Slutningen af forrige Rigsdagssamling fremsatte, se Aarvog 1927—28, Side 383, hvor dets Indhold i det væsentlige er gengivet.

Ved 1. Behandling gennemgik Elmquist som Venstres Ordfører i Vagn Bro's Sygdomsforfald Lovforslaget og anbefalede det til hurtig Gennemførelse, idet han — ligesom senere Talere — fremhævede det almindelige Ønske om at

faa den nugældende forældede Straffelov afløst af en ny. — Socialdemokraternes Ordfører L. D. Rasmussen gennemgik ligeledes udførligt Lovforslaget og udtalte sig imod en Række af dets Bestemmelser, men tilsagde Ministeren Partiets „stærkt interesserede Deltagelse i de fortsatte Forhandlinger“ om Sagen. — De Konservatives Ordfører, Pürschel, henviste til den af Dansk Kriminalistforening vedtagne, i Rigsdagen indbragte, Resolution, ved hvilken en meget fyldig Repræsentation for Jurister og Læger i Resignation overfor Særønsker opfordrer til Forslagets Gennemførelse. Han henstillede til Rigsdagen at anlægge samme Synspunkt og ansaa det for overordentlig ønskeligt, at Folketinget gjorde Sagen færdig i denne Samling. — De Radikales Ordfører, C. C. Heilesen, indtog samme Standpunkt. Retsforbundets Ordfører, Axel Dam, berørte nogle af Principspørgsmaalene og anbefalede Lovforslaget til en hurtig, men fremfor alt til en grundig Udvalgsbehandling.

I den af Folketingsudvalget afgivne Beretning udtaltes: „Ved Rigsdagsarbejdets bratte Afbrydelse stod Udvalget umiddelbart foran Afslutningen af sit Arbejde med Straffelovforslaget. Ændringsforslagene forelaa paa ganske enkelte Undtagelser nær udarbejdede i deres endelige Form, ligesom Udvalgets Medlemmer og Ministeren havde taget Stilling til det alt overvejende Flertal af disse. For at forhindre, at det saaledes gennem et ret betydeligt Arbejde naaede Resultat skulde gaa helt til Spilde, har der indenfor Udvalget været Enighed om ved nærværende Beretning at aftrykke Udkastet til Betænkning og Ændringsforslagene i den Skikkelse og med den Tilslutning, der var naaet i det Øjeblik, Arbejdet standsede. Det tør vel haabes, at der herfra vil kunne hentes værdifuld Vejledning ved Udarbejdelsen af kommende Regeringsforslag. Det maa blot erindres, at Partiernes Tilslutning til den af Udvalgsmedlemmerne indtagne Stilling ikke paa alle Punkter foreligger, og at enkelte Forslag ikke i den foreliggende af Udvalgets Sekretær Kontorchef Lucas udarbejdede Form er godkendt af Forslagsstillerne. Dette er antydnet ved Anbringelse af et „?“.“

I Udkastet til Betænkning nævnes bl. a.:

„Udvalget har under sit Arbejde stedse stræbt at faa afsluttet sit Arbejde saa betids, at Folketingets Behandling af Loven kunde tilendebringes i denne Samling, eller at dog 2. Behandling kunde fuldføres, hvorved et betydningsfuldt Skridt frem mod Maalet en ny Straffelov vilde være taget.

Der har dog indenfor Udvalget gjort sig to principielt afvigende Opfattelser gældende. Fra een Side har man særlig lagt Vægt paa den store samfundsmæssige Betydning, det maatte tillægges, at en ny Straffelov gennemførtes, paa den

grundige Bearbejden af hele Lovgivningsstoffet, der er gaaet forud for dette Lovforslag, og endelig har man lagt en betydelig Vægt paa det enstemmige Ønske, der fra alsidig sagkyndig juridisk og lægevidenskabelig Side blev udtalt ved Samlingens Begyndelse, om ved Forslagets videre Behandling at se bort fra alle Særønsker og hellere end at ofre betydelig Tid og Kraft paa Ændringer, der dog maatte blive forholdsvis underordnede, samles om at sikre det store Fremskridt, som Loven fra alle Sider — hvor meget man saa kan have mod Enkeltheder — maa erkendes at være. Fra denne Side har man naturligvis vist stor Tilbageholdenhed med Hensyn til Fremsættelse af Ændringsforslag.

Fra anden Side har man, uden paa nogen Maade at underkende en ny Straffelovs samfundsmæssige Betydning eller Værdien af de gjorte Forarbejder, anset det for Rigsdagens Pligt ikke af Hensyn hertil at svække hverken Kravet til grundig og omhyggelig Gennemgang og Drøftelse af Forslaget eller Arbejdet for gennem Ændringsforslag at faa Lovforslaget bragt i en Skikkelse, der saa nøje som muligt stemmede med, hvad man hver fra sit Stade maatte anse for det rette.“

Der blev stillet 294 Ændringsforslag, hvoraf 105 af hele Udvalget, der i øvrigt delte sig i 7 forskelligt sammensatte Flertal og 16 Mindretal; det socialdemokratiske Mindretal stillede 78 Forslag, der paa en Række Punkter gik ud paa at give Bestemmelserne den i Forslaget af 1924 givne Form.

35. Forslag til Lov om Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov m. m. (Justitsminister *Rytter*). [A. Sp. 2433].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 41). 1. Beh. $\frac{30}{11}$ (F. Sp. 2357, jfr.). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Borgerlig Straffelov (se Nr. 34). Beretning (B. Sp. 2113) afgiven $\frac{22}{3}$ 2257.

Lovforslaget er enslydende med det i sidste Rigsdags-samling forelagte, se Aarbog 1927—28, Side 399.

I den af Udvalget om Forslag til Borgerlig Straffelov afgivne Beretning udtales, at Udvalget ikke har behandlet Ikrafttrædelseslovforslaget.

36. Forslag til Lov angaaende Fuldmægtige ved Underretterne udenfor København m. m. (*Justitsministeren*). [A. Sp. 2317].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 42). 1. Beh. $\frac{16}{10}$ (F. Sp. 283). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Trier, Hans Rasmussen, Gerhard Nielsen, Knud Hansen, P. Mortensen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Vejen [Form.], Chr. Søgaard, Hedelund, Christensen (Høng) [Sekr.], Elmquist, H. F. Ulrichsen, Holger Andersen, A. C. D. Petersen, C. C. Heilesen). Beretning (B. Sp. 2469) afgiven $\frac{23}{3}$.

Nærværende Lovforslag er fremsat i den Skikkelse, hvori Landstinget vedtog det i forrige Samling (se Aarvog 1927—28, Side 402), hvor det ikke naaede at blive behandlet i Folketinget. Der er dog indført den Ændring i § 2, at Ordene »paa Kontorholdsloven« er udgaaet, da det ved Normeringslov for Finansaaret 1928—29 af 31. Marts 1928 er bestemt, at Kontorholdsbeløbene indtil videre fastsættes ved Bevilling paa de aarlige Finanslove.

Justitsministeren (Rytter) udtalte ved Lovforslagets Fremsættelse bl. a.: »Det har været fremme her i Tinget af og til i de sidste 20 Aar. Forholdet har været det, at der her staar to berettigede Hensyn overfor hinanden. Paa den ene Side maa det anses for urigtigt, at Personer, som kan komme til at beklæde et Dommersæde, har privat Praksis, idet der tidt kan finde Kollision Sted mellem de Interesser, som vedkommende skal varetage. Paa den anden Side vil det blive en noget bekostelig Sag for Statskassen at gaa bort fra denne Tilstand. Ud fra disse to Hensyn har man drøftet Lovforslaget, snart her i Tinget og snart i det andet høje Ting.«

Partiernes Ordførere ved Lovforslagets 1. Beh. var Vejen (V.), Trier (S.), Ulrichsen (K. F.), C. C. Heilesen (R.) og Axel Dam (Retsforb.). Forhandlingerne drejede sig navnlig om § 4, hvorved et Dommerkantor forpligtes til at udføre visse juridiske Forretninger som Retshjælp for Publikum. Om selve Lovforslagets Princip var der derimod Enighed, og det anbefalede af alle Ordførerne til velvillig Udvalgsbehandling.

I en af Udvalgets Formand (Vejen) afgiven *Beretning* meddeles, at et Underudvalg bestaaende af de fire store Partiers Ordførere samt Udvalgets Sekretær (Christensen [Høng]) har indgaaende drøftet Lovforslaget, men det viste sig umuligt for Underudvalget at blive enig om Affattelsen

af § 4, hvorefter Sagen gik til Behandling i Udvalget, hvis Arbejde ikke blev tilendebragt paa Grund af Afbrydelsen af Folketingets Arbejde den 23. Marts.

37. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Justitsminister Rytter). [A. Sp. 2449 — C. Sp. 89, 449].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 42). 1. Beh. $\frac{16}{10}$ (F. Sp. 278). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Rasmussen, Knud Hansen, Jørgensen, L. D. Rasmussen, Borgbjerg, Trier, Vagn Bro [Skr.], Samuelsen, Chr. Christensen, Vejen, Elmquist, Pürschel [Form.], Mathilde Hauschultz, Axel Møller og C. C. Heilesen). Betænkning (B. Sp. 145) afgiven $\frac{10}{12}$. (Ordfører: Pürschel). 2. Beh. $\frac{14}{12}$ og $\frac{18}{12}$ (F. Sp. 2836, 2904). 3. Beh. $\frac{20}{12}$ (F. Sp. 3010). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{9}{11}$ og $\frac{11}{1}$ (L. Sp. 583, 606). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, Henriette Crone, Ellinger, Gisselbæk, Godskesen [Skr.], A. P. Hansen, I. A. Hansen, Jepsen Christensen, Jensen-Stevns [Form.], H. P. Johansen, Josiassen, Lewinsky, Inger Gautier Schmit, Steincke og Zahle). Betænkning (B. Sp. 1097) afgiven $\frac{8}{3}$. (Ordfører: Godskesen). 2. Beh. $\frac{19}{3}$ (L. Sp. 1071). 3. Beh. $\frac{21}{3}$ (L. Sp. 1193). *Tilbagesendt til Folketinget* $\frac{21}{3}$ [F. Sp. 5466]. Justitsminister Zahle har ved Skrivelse af 13. Maj til Lands-tingets Formand meddelt, at han tager Lovforslaget tilbage (L. Sp. 1245). *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling* med Meddelse herom $\frac{14}{5}$ (F. Sp. 5534).

Det af Ministeren i denne Samling forelagte Lovforslag stemte overens med det i forrige Rigsdagssamling fremsatte, blot med nogle faa formelle Ændringer, hvorfor der med Hensyn til Lovforslaget henvises til Aarvog 1927—28, S. 372.

Det i Folketinget nedsatte Udvalgs Arbejde formede sig naturligt som en Fortsættelse af det i forrige Samling udførte Udvalgsarbejde, og den i Aar afgivne Betænkning optog den i Fjor afgivne, med hvilken den og de af Udvalget og dets Medlemmer eller af Ministeren stillede Ændringsforslag i det væsentlige faldt sammen. Der var i Aar stillet til 2. Beh. 114 Ændringsforslag, af hvilke 57 var stillet af

Ministeren og Udvalget i Forening og Resten af 4 forskelligt sammensatte Flertal og 9 Mindretal, sammensat uafhængigt af Partirammerne. Da langt de fleste af Ændringsforslagene var de samme som i Fjor, kan med Hensyn til dem henvises til Aarbogen for 1927—28, hvor de væsentligste er gengivet, og her skal kun med Hensyn til et af dem, Spørgsmaalet om Indførelse af offentlig Votering i Højesteret, hvorom Socialdemokraterne ligesom i forrige Samling stillede Forslag, nævnes, at Flertallet (de øvrige Medlemmer) i Betænkningen udtalte, at det »er af den Opfattelse, at dette Spørgsmaal endnu ikke er modent til Løsning. Indenfor Flertallet er Meningerne om Ønskeligheden af en Reform paa dette Omraade i øvrigt delte, men man er enig om at ønske saavel dette Spørgsmaal som Spørgsmaalet om mulige andre Ændringer vedrørende Højesterets Organisation, det mindste Antal Dommere, hvis Medvirken kræves m. v., overvejet enten i en særlig dertil nedsat mindre Kommission eller i det staaende Retsplejeudvalg.«

Angaaende et andet, meget omtalt Spørgsmaal, nemlig om Sagføreres Adgang til at procedere for Højesteret, var i Fjor af et Mindretal, Socialdemokraterne og Mathilde Hauschultz, stillet dels et principalt, dels et subsidiært Ændringsforslag, se Aarvog 1927—28, der blev tilstillet Højesteret, det staaende Retsplejeudvalg og Sagførerraadet til Erklæring, hvorefter der af Justitsministeriet blev udarbejdet et Udkast til Ændringer, hvorom der i Udvalget opnaaedes Enighed, og som alle tiltraadtes af Justitsministeren, hvorefter de forannævnte Ændringsforslag ikke paa ny blev stillet. De nye Forslag gik ud paa følgende: Prøven bevares som Betingelse for almindelig Adgang til at procedere for Højesteret, dog saaledes, at den erstattes af en Prøvetid, 1½ Aar, i hvilken den prøveprocederende skal udføre mindst 4 Sager, hvoraf mindst 2 borgerlige, og saaledes, at Højesterets Præsident kan beskikke den paagældende til Udførelse af een Sag, enten borgerlig eller kriminel, medens han i øvrigt selv maa skaffe sig Sagerne. Medens Beskikkelse som Højesterets-sagfører saaledes opretholdes som Betingelse for almindelig Mødeberettigelse for Højesteret, aabnedes der for den Overrets- eller Landsretssagfører, der har haft Beskikkelse i 8 Aar og i øvrigt opfylder Betingelserne for at blive Højesterets-sagfører, Adgang til i visse Tilfælde at møde for Højesteret, nemlig naar han — personlig eller ved autoriseret Fuldmægtig — har ført Sagen i den foregaaende Instans, og Sagen nu ved Initiativ fra Modpartens Side indbringes for Højesteret, samt som valgt Forsvarer for en tiltalt, som han har været Forsvarer for i foregaaende Instans, saafremt Anken alene eller først er rejst fra det offentliges Side. Det siges i

Betænkningen: »Forslaget er Udtryk for et Kompromis mellem det ovennævnte Mindretal, der kunde have ønsket at gaa langt videre, men i det opnaaede ser et Skridt i den rigtige Retning, og Flertallet, af hvilket nogle er enige i den Betragtning, at Prøven i sin nuværende Skikkelse og dens Resultater giver Rum for en berettiget Kritik, men som i det hele ikke anser Spørgsmaalet for modent til Løsning og derfor ønsker det overvejet sammen med de øvrige Forhold vedrørende Højesteret. Naar Flertallet har kunnet slutte sig til Forslaget, har det paa den ene Side været ud fra det Synspunkt, at der formentlig kan være nogen Rimelighed i, at den Part, der af Modparten paatvinges en Sag for Højesteret, hvis han ønsker det, kan faa sin Sag ført af den Sagfører, der har vundet den for ham i forrige Instans. Paa den anden Side lægger man Vægt paa, at det ved det foreslaaede er udelukket, at Udvidelsen kan medføre, at Appelsageres Antal forøges, et Moment, der maa antages at være af Betydning ogsaa for Højesterets Syn paa Sagen.«

Et andet nyt Forslag, ligeledes af Udvalget med Justitsministerens Tilslutning, gik ud paa, at den beskikkede Forsvarer har Ret til at overvære de af Politiet udenfor Retten foretagne Afhøringer af Sigtede. Der bør derfor saa vidt muligt gives Forsvareren betimelig Meddelelse om saadanne Afhøringer.

Endelig foreslog Udvalget, med Ministerens Tiltrædelse, en ny Affattelse af Retsplejelovens § 1007, 2. Stk., hvorved der hjemles Retten Adgang til, naar særlige Omstændigheder taler derfor, at stille en valgt Forsvarer lige saa godt som en beskikket i den Henseende, at han kan faa sit Vederlag udbetalt af det offentlige, selv om det ved Dommen paalægges Tiltalte endeligt at udrede Beløbet, fordi Dommen gaar ham imod.

Ved Afstemningen ved 2. Beh. forkastedes Mindretalsforslagene med enkelte Undtagelser. Saaledes vedtoges et Forslag af Venstres Medlemmer og det radikale Medlem om at forhøje Aldersgrænsen for Personer, hvem Retten kan nægte Adgang til offentlige Retsmøder, fra 18 til 21 Aar med 76 St. mod 57. — Socialdemokraternes og det radikale Medlems Forslag om at ligestille Politiembds mænd i og udenfor København med Hensyn til at opnaa Beskikkelse som Underretsdommere udenfor København vedtoges med 67 St. mod 52. — Et Flertals Forslag om at forhøje Vidnegodtgørelsen i alle Sager vedtoges med 78 St. mod 53. — Derimod forkastedes det samme Flertals Forslag om at udstemme Lovforslagets § 47, hvorefter Ekstrakter i Højesteretsager til Brug for Rettens Medlemmer — der nu betaales af det offentlige — fremtidig skal godtgøres Statskassen af Parterne, med

75 St. mod 71. — Et andet Flertals Forslag om at nedsætte det af Lovforslaget satte Beløb 400 Kr. som Grænse for Sognefogdernes Kompetence til at foretage Udlæg og Udpantning til 200 Kr. vedtoges enstemmigt med 121 St. — Et af Justitsministeren stillet og af Venstre samt Mathilde Hauschultz og Pürschel tiltraadt Forslag om at begrænse det Beløb, som er fritaget for Udlæg, til 125 Kr. for enlige Personer og 400 Kr. for Familieforsørgere, dog for Skatter henholdsvis 75 Kr. og 200 Kr., vedtoges med 82 St. mod 66, efter at et Underændringsforslag af Helesen om at ophæve Forslagets Regel i saa Henseende med Hensyn til Skatter var forkastet med 124 St. mod 17. — Et Flertals Forslag om en Udvidelse af Regelen, at Domhaverens Møde ved Eksekutionsforretning i visse Tilfælde er uforment, vedtoges enstemmigt med 108 St. — Et Forslag af et Flertal om at udstemme § 119, der angaar personlig Ransagning af en anholdt, forkastedes med 71 St. mod 66. — Et Forslag af Ministeren, tiltraadt af Venstre og Konservative, om Udvidelse af Politiets Beføjelse til at afhøre en fængslet, vedtoges med 73 St. mod 64. — Endelig skal nævnes, at et Forslag af et Mindretal, Socialdemokraterne og de Radikale, der gik ud paa at sikre, at Sagen, naar Sigtede fængsles, straks overgaar fra Politiet til Retten, ved at bestemme, at »Begæring om Fængsling af en Sigtet kan kun tages til Følge, hvis der samtidig fremsættes Anmodning om Forundersøgelse eller rejses Tiltale«, vedtoges ved Navneopraab med 71 St. mod 67 (2 Konservative svarede: Stemmer ikke).

Til 3. Beh. i Folketinget afgaves af Udvalget en Redegørelse for Forhandlingerne i 4 af Udvalget efter 2. Beh. afholdte Møder, hvor navnlig forskellige Andragender, der nu var tilsendt Udvalget med Retsplejeudvalgets Erklæring, behandledes. Der stillede 4 Ændringsforslag, af hvilke det første, stillet af et Flertal (Socialdemokrater, Radikale og Aksel Møller) var det samme, som var stillet af det nævnte Flertal til 2. Bh. angaaende Betalingen af Højesterets-ekstrakter, men som da ikke kom til Afstemning, fordi det var stillet subsidiært, og det principale Forslag forkastedes og Paragraffen derved vedtoges. Ændringsforslaget, der vedtoges med 73 St. mod 51, gaar ud paa at modificere Lovforslagets ubetingede Regel, idet det bestemmer, at Retten kan under særlige Omstændigheder, naar Parternes eller den ene af disses Forhold taler derfor, ved en Tilførsel til Retsbogen bestemme, at de — helt eller delvis — skal godtgøre Statskassen Udgiften ved Mangfoldiggørelsen af Ekstrakten efter Regning fra Højesterets Justitssekretær.

Det andet Ændringsforslag, stillet af Udvalget og tiltraadt af Ministeren og vedtaget uden Afstemning, gik ud

paa at forlænge den i Retsplejelovens § 1029 satte Frist 10 Aar, i hvilken visse Retsbetjentfuldmægtige, der ikke opfylder Lovens almindelige Eksamenskrav, kan konstitueres som Underdommer eller Politimester, til 15 Aar. — Det tredie Forslag var stillet af det før nævnte Flertal og bestemte, at de i Retsplejelovens § 1031 omtalte Underretssagførere, som ved denne Paragrafs Overgangsbestemmelse fik Ret til at møde for Landsretten, nu ogsaa skal kunne faa Beskikkelse som og kalde sig Landsretssagførere, »naar de før 1. Januar 1929 har procederet for Landsret og enten underkaster sig og bestaar Prøven i Henhold til § 123 eller indenfor et Tidsrum af 5 Aar har procederet mindst 10 Sager for Landsret.« Forslaget vedtoges med 77 St. mod 13. Det sidste Ændringsforslag af Udvalget angik Lovens Ikrafttræden og vedtoges uden Afstemning. Selve Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 119 St.

Ved 1. Beh. i Landstinget anbefaledes Lovforslaget af samtlige Ordførere: Jensen-Stevns (V.), Lewinsky (S.), Godskesen (K.) og Zahle (R.), idet de dog alle udtalte sig om enkelte Bestemmelser.

Af Udvalget eller dets Flertal eller Mindretal stilledes 24 Ændringsforslag. De af Ministeren med hele Udvalgets Tilslutning stillede var af formel Karakter undtagen et, der tilsigtede at udvide Lovforslagets Regel om Pantebreve som Eksekutionsgrundlag til at angaa ikke alene Pantebreve, udstedte til Kreditforeninger, men ogsaa Pantebreve, udstedte til Banker eller Sparekasser. I øvrigt udtaltes i Betænkningen, at man for at opnaa at faa Lovforslaget vedtaget havde resigneret saa meget som muligt med Hensyn til at stille Ændringsforslag. Af Udvalget undtagen Socialdemokraterne foresloges at bibeholde den tidligere Sammensætning af Nævningekredsens Aarslisteudvalg, som i Folketinget var forandret derhen, at de to af Landsretspræsidenten udpegede Medlemmer var strøget. Dette Forslag vedtoges med 36 St. mod 18. — Af det samme Flertal med Undtagelse af Inger Gautier Schmit foresloges at ændre den i Folketinget vedtagne Regel om, at Dommeren skal kunne overlade Afhøring af Personer under 15 Aar til Værgeraadet, derhen, at Afhøring foretages af Retten, men saaledes, at den, naar den finder det rigtigt, kan forlange et Værgeraadsmedlems Bistand dertil. Dette vedtoges med 37 St. mod 19. — Af Justitsministeren var stillet et af Venstre og Konservative tiltraadt Forslag om, at Sager om Huslejeaager skal behandles som Underretssager, uanset deres Værdi; det vedtoges med 32 St. mod 24. — Ligeledes af Ministeren med Tiltrædelse af samme Flertal foresloges at føre Folketingets Vedtagelse af Spørgsmaalet om Betaling for Højesterets-

Ekstrakterne tilbage til det oprindelige Lovforslags Regel, at Parterne altid skal betale; det vedtoges med samme Stemmetal. — Det nævnte Flertal foreslog at udstemme den i Folketinget indsatte Regel om, at Begæring om Fængsling af en sigtet kun kan tages til Følge, hvis der samtidig fremsættes Anmodning om Forundersøgelse eller rejses Tiltale; det vedtoges med 33 St. mod 24. — Angaaende det i Folketinget stærkt debatterede Spørgsmaal om de Underretssagførere, som omhandles i Retsplejelovens § 1031, var stillet forskellige Forslag, Der var til Udvalget indkommet et Andragende fra nogle Sagførere, danske Jurister med 1ste Karakter, som har taget Eksamen før 1. Okt. 1919, men først efter denne Dag opnaaet Beskikkelse som Sagførere, om at blive ligestillet med de i § 1031 omhandlede Underretssagførere. Det radikale Mindretal, Zahle, foreslog at give den paagældende Paragraf i Lovforslaget en saadan Affattelse, at saavel dette Andragende som et til Folketinget fra de i § 1031 nævnte Sagførere indgivet Andragende om, at disse skulde have Ret til at blive Landsretssagførere, blev imødekommet, men dette Forslag forkastedes med 33 St. mod 6, medens 18 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod. — Af Venstre og Konservative var foreslaaet at udstemme hele den paagældende Paragraf, § 180 i Lovforslaget, og altsaa blive ved Retsplejelovens Regler, idet man henviste til de om dette Spørgsmaal i 1918—19 førte Forhandlinger. Justitsministeren foreslog, med Tiltrædelse af det nævnte Flertal, at affatte Bestemmelsen saaledes, at det foran nævnte Andragende fra Sagførere, der først har faaet Beskikkelse efter 1. Okt. 1919, imødekommes. Dette vedtoges enstemmigt med 57 St., og Flertallets Forslag om at udstemme § 180 vedtoges med 33 St. mod 24. —

Det radikale Mindretal, Zahle, stillede foruden det ovennævnte Ændringsforslag flere Forslag med Hensyn til en ny Ordning af Sagførervæsenet, der i Betænkningen angives i korte Træk at være følgende:

Adgangen til at blive Underretssagfører forbliver uændret, som foreskrevet i Retsplejelovens § 122, hvorefter bl. a. dansk juridisk Eksamen med 1ste Karakter er fyldestgørende med Hensyn til Eksamenskravet. Underretssagførere, som enten den 1. Oktober 1919 havde Beskikkelse som saadanne eller dog den nævnte Dag fyldestgjorde Eksamensbetingelserne i § 122, faar uden yderligere Betingelser, altsaa ogsaa uden at skulle bestaa nogen Prøve, Ret til at opnaa Beskikkelse som Landsretssagfører med deraf følgende Mødeberettigelse, jfr. Retsplejelovens § 127. Andre Underretssagførere faar efter 3 Aars Virksomhed som saadanne Adgang til at blive Landsretssagfører, naar de har bestaaet Landsretssagførerprøven,

idet Eksamensbetingelserne for at blive Landsretssagfører lempes saaledes, at de bliver de samme, som allerede tidligere er foreskrevet for at blive Underretssagfører, jfr. § 122. Denne Lempelse gælder ikke blot Underretssagførere, men ogsaa dem, som efter 3 Aars anden Virksomhed af den i § 121 foreskrevne Art ønsker at blive Landsretssagfører.

Landsretssagførere (og Overretssagførere), der har haft Beskikkelse i 5 Aar, faar uden yderligere Betingelser, altsaa især uden at skulle fyldestgøre særlige Eksamenskrav, Ret til at give Møde for Højesteret i borgerlige Sager, som de personlig eller ved autoriseret Fuldmægtig har udført i foregaaende Instans, samt som valgt Forsvarer for en tiltalt, som de har været Forsvarer for i foregaaende Instans, saaledes at deres Møderet gælder baade for Appelinstævnte og for Appellanter. Med Hensyn til Betingelserne for at faa Adgang til at blive Højesteretssagfører stilledes ikke Forslag om Ændring i det af Folketinget vedtagne.

Højesteretssagførerne faar herefter Eneret til at møde for Højesteret, naar en Part ikke ønsker her at lade sig betjene af den Sagfører, som har procederet Sagen for ham i foregaaende Instans, eller naar denne Sagfører ikke selv ønsker at procedere Sagen for Højesteret, eller han ikke har Ret dertil, fordi han endnu ikke har været Landsretssagfører i 5 Aar. — Forslagene herom forkastedes med 32 St. mod 6., idet 18 tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod. — Det socialdemokratiske Mindretal forbeholdt sig i Betænkningen at motivere deres Stilling til Ændringsforslagene under Forhandlingen i Salen, og deres Ordfører udtalte her, at da det i Udvalget viste sig, at de ikke kunde faa Tilslutning til de Ændringsforslag, de ansaa for ønskelige, resignerede de med Hensyn til at stille dem for at faa Lovforslaget færdigt. Om de af Flertallet stillede Ændringsforslag udtaltes, at Partiet med en enkelt Undtagelse var imod dem, og det radikale Partis ovennævnte Forslag om Sagførervæsenets Ordning var efter Socialdemokraternes Mening saa vidtgaaende, at de, skønt de paa visse Punkter nærrede Sympati for dem, ikke nu turde tage Standpunkt til dem, hvorfor de vilde afholde sig fra at stemme. — Hele Udvalget udtalte endelig i Betænkningen, at det havde overvejet, om det ikke vilde være rigtigt at vende tilbage til den tidligere Rets Regel »Ustævnt skal være Unævnt«. Der var blandt Udvalgets Medlemmer en Del Stemning for et saadant Skridt, men man mente dog ikke at burde rejse dette principielle Spørgsmaal ved nærværende Lejlighed. I øvrigt giver allerede Retsplejelovens § 151 gennem den Myndighed, der lægges i Dommerens Haand, en betydelig Garanti mod Misbrug.

Til 3. Beh. stillede af Zahle Forslag om den Lempelse i det angaaende visse Landsretssagføreres Adgang til at procedere for Højesteret vedtagne, at Justitsministeren kan efter indhentet Erklæring fra Sagførerraadet, jfr. § 146, 2det Stykke, tillægge Landsretssagførere, der har haft Beskikkelse i 8 Aar, men ikke fyldestgør Eksamensbetingelsen i § 120, den samme Mødeberettigelse. Ministeren og Flertallet i Udvalget modsatte sig Forslaget, der forkastedes med 33 St. mod 6, idet 19, Socialdemokraterne, afholdt sig fra at stemme.

Lovforslaget tilbagesendtes derefter til Folketinget, men dettes Udvalg naaede ikke at afgive Erklæring, saa at Sagen ikke kom til Behandling inden Folketingets Opløsning. Lovforslaget oversendtes paa ny i Tingets 2den Afd. af Landstingets Formand med Tilføjelse af, at Justitsministeren (Zahle) havde tilskrevet Formanden, at han tog Lovforslaget tilbage.

38. Forslag til Lov om Biografteatervæsenets Ordning. (Justitsminister Rytter). [A. Sp. 2505].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 43). 1. Beh. $\frac{28}{11}$ (F. Sp. 2195). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hækkerup, F. K. Madsen, Lundberg, M. K. Sørensen, Bjerring, J. P. Larsen, Chr. Søgaard [Form.], Clausager, Tange [Skr.], Svend Nielsen, Arnth Jensen, Carlsen-Skiødt, Mathilde Hauschultz, C. J. F. Sven, Elna Munch).

Lovforslaget er det samme, som blev fremsat i forrige Samling, hvor det ikke kom til Behandling (se Aarvog 1927—28, Side 381).

Ordførerne ved 1. Beh. i denne Samling var Chr. Søgaard (V.), Hækkerup (S.), Carlsen-Skiødt (K. F.) og Elna Munch (R.), der anbefalede Lovforslaget til velvillig Behandling i Udvalg, efter at de indgaaende havde omtalt Lovforslagets Enkelt-heder. Det nedsatte Udvalg afgav hverken Betænkning eller Beretning, herved bemærkes, at Folketingets Arbejde stand-sedes den 21. Marts paa Grund af Folketingets Opløsning.

39. Forslag til Lov om Tilføjelse til Lov om Rets-afgifter i Domssager m. m. af 11. April 1916. (Justitsminister Rytter). [A. Sp. 2497 — C. Sp. 201].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 42). 1. Beh. $\frac{16}{10}$ (F. Sp. 283). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Ændringen i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje

af 11. April 1916 (se Nr. 37). Betænkning (B. Sp. 835) afgiven $7\frac{1}{2}$. (Ordfører: Pürschel). 2. Beh. $12\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4221). 3. Beh. $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4501). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27\frac{1}{2}$ (L. Sp. 870). 2. Beh. $1\frac{1}{3}$ (L. Sp. 874). Justitsminister Zahle meddelte ved Skrivelse af 13. Maj Landstinget, at han tog Lovforslaget tilbage (L. Sp. 1245).

Nærværende Lovforslag har været fremsat i Samlingen 1925—26 (Aarbog 1925—26, S. 330), i Samlingen 1926—27 (Aarbog 1926—27, S. 508 og 509) og i Samlingen 1927—28 (Aarbog 1927—28, S. 381).

Det fremsatte Lovforslag var saalydende:

Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Retsafgifter i Domssager m. m. af 11. April 1916.

§ 1. I § 15 i Lov om Retsafgifter i Domssager m. m. af 11. April 1916 indføjes efter Ordene: »Skibsbesætningen, paa den anden Side,«: »*Handels- og Kontormedhjælpere* paa den ene Side og deres Arbejdsgivere paa den anden Side«.

§ 2. Til § 28 i Lov om Retsafgifter i Domssager m. m. af 11. April 1916 føjes som nyt sidste Stykke:

»For Iværksættelse af en *Forkyndelse ved Postvæsenet* efter §§ 163 a—163 d i Lov om Rettens Pleje betales ved Indleveringen til Retten af det, der ønskes forkyndt, til Be-
stridelse af Udgifterne ved Forkyndelsen et Beløb, hvis Størrelse fastsættes af Justitsministeren. For Forkyndelser i 1ste Instans i de i Lov om Rettens Pleje § 225 Nr. 8 omhandlede Sager udredes dette Beløb efter Reglerne for beneficerede Sager.«

Af Lovforslagets 2 Paragraffer er den første blevet overflyttet til det af Justitsministeren den 30. Oktober 1928 i Folketinget fremsatte Forslag til Lov om Ændringer i Lov om Retsafgifter i Domssager m. m. af 11. April 1916, jfr. den over dette Lovforslag den 18. Januar 1929 afgivne Udvalgsbetænkning (Rigsdagstidende, Tillæg B. Sp. 795—800), der senere er blevet Lov, se under vedtagne Love Nr. 44.

Lovforslagets § 2 er knyttet til Bestemmelserne i § 42 i det af Folketinget ved 3. Beh. den 20. December 1928 vedtagne Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til

Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 (se foranstaaende Sag Nr. 37).

Sidstnævnte Lovforslag blev ikke færdigbehandlet forinden Folketingets Opløsning og toges tilbage efter Valget af Justitsminister Zahle tillige med nærværende Lovforslag.

40. Forslag til Lov om Tilvirkning, Erhvervelse og Besiddelse af Vaaben m. v. (Justitsminister *Rytter*).
[A. Sp. 4101—C. Sp. 305].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{7}{2}$ (L. Sp. 437). 1. Beh. $\frac{13}{2}$ (L. Sp. 508). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Birke, J. V. Christensen, Henriette Crone, Døcker, Godskesen [Sekretær], Hansen-Stavnsbjerg, Marie Hjelder, Jensen-Stevns [Formand], H. P. Johansen, Kr. Johansen, Laurits Knudsen, Henrik Nielsen, Elisa Petersen, C. F. Sørensen). Betænkning (B. Sp. 1013) afgiven $\frac{1}{3}$. (Ordfører: Jensen-Stevns). 2. Beh. $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 944). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 997). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{14}{3}$ (F. Sp. 5092). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (L. Rasmussen, J. P. Larsen, Chr. Hansen, Gerhard Nielsen, Vilhelm Rasmussen, Holger Larsen, Nørskov [Formand], I. A. Hansen, J. C. A. Larsen, Fuglsang, Søren P. Larsen [Sekretær], H. F. Ulrichsen, Carlsen-Skiødt, Steen Rasmussen, P. Munch). *Oversendt til Folketingets 2. Afdeling* $\frac{14}{5}$ (F. Sp. 5534).

Det foreliggende Lovforslag har til *Formaal* at skabe en *samlet Lov* angaaende Tilvirkning, Indførsel, Erhvervelse og Besiddelse af Vaaben m. v. Det Tilsyn, som Myndighederne *hidtil* har kunnet udøve hermed, har dels beroet paa Loven af 22. November 1918, dels paa Politilovene af 11. Februar 1863 og 4. Februar 1872, hvilke Lovbestemmelser ikke fandtes tilstrækkelige til Opnaelse af en fuldt tilfredsstillende Ordning.

Efter Lovforslagets 1. Beh. i *Landstinget*, ved hvilken *Parti-Ordførerne* var: Jensen-Stevns (V.), Laurits Knudsen (S.), Døcker (K.F.) og Marie Hjelder (R.V.), henvistes Lovforslaget til et Udvalg. Paa Grundlag af dettes Arbejde (se herom nærmere nedenfor) vedtoges Lovforslaget ved 3. Beh. i en fra det fremsatte Lovforslag noget afvigende

Skikkelse med 35 Stemmer (*Venstre og Konservative*), medens 23 (*Socialdemokrater og Radikale*) hverken stemte for eller imod det.

Det af *Landstinget* vedtagne Lovforslag har følgende Ordlyd:

§ 1. Det er *forbudt uden Tilladelse* af Justitsministeren eller den, han dertil bemyndiger, *at indføre eller tilvirke*:

1. Skydevaaben samt Piber og Laasedele til Skydevaaben,
2. Ammunition til Skydevaaben, derunder ogsaa Patronhylstre, Tændskruer, Fænghætter, Brandrør og Projektiler,
3. Haandgranater, Bomber o. lign. Vaaben, der virker ved en gennem Eksplosion fremkaldt Udslyngning af Smaalegemer,
4. Haandgranater, Bomber, Patroner o. lign. som Vaaben eller Ammunition fremtrædende Genstande, der indeholder eller er beregnede til at indeholde faste Stoffer, Vædsker eller Luftarter, som ved Spredning virker skadevoldende, bedøvende eller irriterende, saavel som Dele af saadanne Vaaben eller Ammunitions-genstande, samt Redskaber til at bringe dem i Virksomhed.
5. Sprængstoffer, herunder alle eksplosive Stoffer, der kan anvendes som Spræng- eller Skydemiddel.

Undtaget fra Forbudet er glatløbende Geværer og Dele heraf, for saa vidt Delene udelukkende kan anvendes til glatløbende Geværer, Haglpatroner samt Hylstre og Fænghætter dertil, riflede Salonegeværer af Vægt ikke over 2 kg og af Kaliber ikke over 6 mm og Ammunition dertil, Luft- og Fjederbøsser og Ammunition dertil samt Slagteapparater og særlig dertil indrettet Ammunition.

§ 2. Det er *forbudt uden Tilladelse* fra Justitsministeren eller den, han dertil bemyndiger, *at forskaffe sig Genstande eller Stoffer, der omfattes af Forbudet i § 1.*

Saadanne Genstande og Stoffer *maa ikke overdrages* til andre end dem, der foreviser den efter foranstaaende fornødne Tilladelse til Erhvervelsen.

Foranstaaende Bestemmelser skal dog ikke være til Hinder for, at et Skydevaabens *Pibe eller Laasedele* ved Istandsættelse fornyes.

§ 3. Justitsministeren kan, saafremt han finder det paa-krævet, paabyde, at enhver, der ved Lovens Ikrafttræden er eller senere kommer i Besiddelse af Genstande af de i § 1, Nr. 1—4, nævnte Arter uden at have faaet Tilladelse til at indføre, tilvirke eller erhverve den paaagældende Genstand, skal gøre *Anmeldelse* derom efter nærmere af ham fastsatte Regler.

§ 4. De i § 1 indeholdte Bestemmelser kommer *ikke til Anvendelse paa militære Myndigheder*.

De i § 2, Stk. 1, og § 3 indeholdte Bestemmelser kommer ikke til Anvendelse paa *Statsmyndigheder* eller *kommunale Myndigheder* eller paa *frivillige Korps*, der har Overenskomst med Forsvarsministeren i Henhold til § 210 i Lov Nr. 342 af 7. August 1922 om Hærens Ordning. De paa- gældende Bestemmelser kommer ej heller til Anvendelse paa de under Overbestyrelsen for *De Danske Skytte- og Gymnastikforeninger* eller *Dansk Idrætsforbund* staaende Skytteforeninger, medmindre Justitsministeren under særlige Forhold finder Anledning til at træffe anden Beslutning.

§ 5. Justitsministeren kan udstede Forbud mod Indførsel, Erhvervelse eller Overdragelse til andre af skarpe Vaaben, Slag- eller Stødvaaben, af Genstande, *der uden at fremtræde som Vaaben eller Ammunition er egnede til at anvendes paa lignende Maade* som de i § 1, Nr. 4, nævnte Genstande, samt af *Stoffer, der kan anvendes til Fremstilling af Sprængstoffer eller til Indfyldning* i de i § 1, Nr. 4, nævnte Genstande.

Justitsministeren kan udstede Forbud mod, at civile Personer bærer Vaaben eller de i 1ste Stk. nævnte Genstande.

§ 6. Det er forbudt uden Justitsministerens Tilladelse at tilvirke *komprimerede Luftarter*, som ved Spredning virker skadevoldende, bedøvende eller irriterende. Justitsministeren kan fastsætte Regler for Opbevaring af saadanne Luftarter.

§ 7. Det er forbudt at overlade *Barn under 15 Aar, sindssyg, aandssvag eller beruset Person* farligt Vaaben eller Sprængstof.

§ 8. *Overtrædelse eller Forsøg paa Overtrædelse* af de i denne Lov indeholdte eller i Medfør af samme givne Bestemmelser straffes med Bøde eller Fængsel (jfr. Almindelig

borgerlig Straffelov § 25), hvorhos Genstandene eller Stoffet kan inddrages til Fordel for Statskassen. I Tilfælde, hvor saadan Inddragning ikke kan ske, kan den skyldige tilpligtes at betale et til Værdien svarende Beløb.

Bøderne, der kan inddrives, tilfalder Statskassen. Sagerne behandles som Politisager.

§ 9. Denne Lov træder i Kraft den 1. Maj 1929. Samtidig ophæves Lov Nr. 607 af 22. November 1918 om Forbud mod Indførsel af Vaaben, Ammunition og Sprængstoffer m. m.

Regeringen bemyndiges til ved kgl. Anordning at sætte denne Lov i Kraft paa *Færøerne* med de Ændringer, som ifølge disse Øers særlige Forhold maatte findes hensigtsmæssige.

Det ovenfor gengivne Lovforslag *afviger fra det fremsatte Lovforslag paa følgende Punkter* efter Forslag af Landstingsudvalget, for Punkt 3's Vedkommende dog kun af et Flertal (Venstre og Konservative):

1. For at bringe Lettelse i Lovens Bestemmelser for *Jægere og Sportsmænd* blev fra Forbudet i § 1 undtaget Hagl samt riflede Salongeværer af Vægt ikke over 2 kg og af Kaliber ikke over 6 mm og Ammunition dertil. Endvidere blev visse Reparationer undtaget fra Forbudet mod Tilvirkning (jfr. § 2, 3die Stk.).

2. Efter den oprindelige § 3 var den dør omhandlede *Anmeldelse* absolut paabudt. Dette ændredes til, at Justitsministeren *kan* paabyde Anmeldelse.

3. I § 4, 2det Stk., blev indsat det sidste Punktum vedr. *Skytteforeningerne* paa Forslag af Venstre og Konservative.

Udvalgets Mindretal (Socialdemokrater og Radikale) var af den principielle Opfattelse, at al *privat Vaabenfabrikation* burde forbydes, fordi den økonomiske Interesse, der paa denne Maade er knyttet til Rustningernes Fortsættelse og Udvikling, er en Fare for Verdensfreden. Mindretallet undlod imidlertid at stille Ændringsforslag derom, hvorimod det foreslog:

at de frivillige Korps (§ 4, 2det Stk.) drages ind under Lovforslagets almindelige Regler;

at det forbydes indkaldte værnepligtige at bære Vaaben udenfor Tjenestetiden;

at de under § 1 omhandlede Vaaben m. v., undtagen Jagtvaaben, kan kun udføres efter Tilladelse af Justitsministeriet

i hvert givet Tilfælde og kun til fremmede Regeringer eller private, som erhverver dem efter Samtykke af Regeringen i det paagældende Land;

at der inden 2 Maaneder efter hvert Kvartals Udløb af Justitsministeriet offentliggøres en *Fortegnelse over*, hvilke Tilladelser der er givet til at udføre Vaaben m. v. af den under § 1 omhandlede Art, med Angivelse af Mængde, hvem der har foretaget Udførselen, og til hvem Udførselen er bestemt; og

at ingen *Statstjenestemand* kan være Direktør, Bestyrelsesmedlem, Medlem af Repræsentantskab, have nogen lønnet Stilling eller være Agent i noget Selskab, som tilvirker Vaaben m. v. af den under § 1 omhandlede Art. Mindretallets Ændringsforslag *forkastedes*.

Ved 3. Beh. i *Landstinget* vedtoges, som foran nævnt, det ændrede Lovforslag *med 35 Stemmer* (Venstre og Konservative). 23 Medlemmer (Socialdemokrater og Radikale) stemte hverken for eller imod.

I *Folketinget* anbefalede det fra Landstinget oversendte Lovforslag af Nørskov (V.) og H. F. Ulrichsen (K.F.), medens L. Rasmussen (S.) og P. Munch (R.V.) ønskede Udvalg nedsat, navnlig til Undersøgelse af Spørgsmaalet: *privat Vaabenfabrikation*, og de vilde ikke komme nærmere ind paa dette Spørgsmaal ved denne Lejlighed, da der af dem var anmeldt en *Forespørgsel* til Justitsministeren og Udenrigsministeren ang. den private Vaabenhandel. Denne Forespørgsel blev imidlertid ikke foretaget paa Grund af Folketingets Opløsning.

Det af Folketinget nedsatte Udvalgs Arbejde standsedes paa Grund af Folketingets Opløsning.

Ved det *nyvalgte Folketings* Sammentræden den 14. Maj oversendtes Lovforslaget paa ny af Landstingets Formand til Folketinget; det kom ikke til Behandling.

41. Forslag til Lov om Forsikringsaftaler. (Justitsminister *Rytter*). [A. Sp. 3125].

Fremsat i *Landstinget* $10/10$ (L. Sp. 36). 1. Beh. $19/10$ (L. Sp. 81). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Birke, Bramsnæs, Bækgaard, Ludvig Christensen, Tvede, Jepsen Christensen, M. C. Jensen, H. P. Johansen, Thomas Larsen, Lewinsky, Lyngsie, Jørgen Møller, Rasmus Nielsen, Schovelin og Zahle [i hans Sted indtraadte $23/1$ Veistrup]). Beretning (B. Sp. 2961) afgivne $30/5$.

Lovforslaget er udarbejdet paa Grundlag af det fra den 6. Februar 1919 nedsatte Kommission modtagne Udkast, der er udarbejdet under Samarbejde med tilsvarende Kommissioner i Sverige, Norge og Finland. Det har under Arbejdet i disse Kommissioner været tilstræbt i størst muligt Omfang at opnaa Ensartethed i de Bestemmelser, der indeholdes i de af de forskellige Kommissioner udarbejdede Lovudkast, og samme Hensyn var ogsaa bestemmende for Ministeriet. Det af den svenske Kommission udarbejdede Udkast er med enkelte Ændringer gennemført og under 8. April 1927 stadfæstet.

Lovforslagets Bestemmelser er dels ufravigelige (præceptive), dels og for største Delens Vedkommende saadanne, der kan fraviges ved Parternes Aftale (deklaratoriske). Afgørelsen af, i hvilket Omfang Lovens Regler bør være ufravigelige, har beroet paa en Afvejelse af, til den ene Side ikke uden vægtige Grunde at gøre Indgreb i det i dansk Ret gældende Princip om Kontraktsfriheden, til den anden Side at træffe Bestemmelser til Værn for Forsikringstageren og den sikrede.

Efter Modtagelsen af det af Kommissionen udarbejdede Lovudkast indhentede Ministeriet Erklæringer over det fra Finansministeriet, Ministeriet for Sundhedsvæsen og Ministeriet for Industri, Handel og Søfart. Endvidere indhentedes Erklæringer over Udkastet fra en Række Institutioner, hvis Interesser berøres af Lovforslaget. Af disse gav de fleste Udkastet deres Tilslutning, nogle med Ønske om forskellige Ændringer, som Ministeriet dog kun i begrænset Omfang mente at kunne tage Hensyn til.

Lovforslagets Omraade er den private Forsikringsret, det privatretlige Kontraktsforhold mellem Forsikringselskabet og Forsikringstageren samt visse Personers Retsstilling, hvis Interesse berøres af den indgaaede Aftale. Lovforslaget omfatter derimod ikke Bestemmelser af offentligretlig Art, hvorved navnlig tænkes paa Bestemmelser vedrørende den offentlige Kontrol med Forsikringsvirksomhed. Endvidere er fra Lovens Omraade undtaget den saakaldte sociale Forsikring, med Hensyn til hvilken der er lovgivet ved en Række specielle Love. Forsikringslovkommissionen havde foreslaaet, at Ulykkesforsikring blev indbefattet under Lovens Gyldighedsomraade, men Arbejderforsikrings-Raadet, til hvis Standpunkt Ministeriet for Sundhedsvæsen og Justitsministeriet sluttede sig, kunde ikke gaa med dertil.

Lovforslaget, af hvis Indhold det væsentligste her gives, er inddelt i 5 Kapitler, af hvilke det første (§§ 1—34) indeholder *Fælles Bestemmelser for alle Forsikringsarter*.

Loven finder Anvendelse paa Aftale, hvorved nogen, der driver Forsikringsvirksomhed, meddeler Forsikring.

Den gælder ikke for:

1. Genforsikring.
2. Invalideforsikring.
3. Ulykkesforsikring.

4. Overenskomst afsluttet med en af Lov Nr. 55 af 1. April 1905 omfattet Begravelseskasse, en statsanerkendt Sygekasse, en af de under Statskontrol virkende gensidige Sygeforeninger, en af de i § 31 i Lov Nr. 197 af 16. Juli 1927 omhandlede Sygekasser, den som Sygekasse anerkendte Sygeforsikring for udenlandske Landarbejdere og en af de i Lov Nr. 126 af 28. April 1916 omhandlede Læge- og Sygebefordringskasser paa Færøerne.

5. Aftale, hvorved Fagsammenslutninger yder deres Medlemmer Dækning mod Tab ved Arbejdsløshed eller Arbejdsstandsning.

6. Aftale, hvorved en Arbejdsgiver tilsiger de i hans Virksomhed beskæftigede Personer Pension.

Efter § 2 forstaas ved Selskabet Forsikringsgiveren, ved Forsikringstageren den, der med Selskabet har sluttet Aftale om Forsikring, og ved den sikrede den, som, hvis en Forsikringsydelse kommer til Udbetaling, har Ret til Ydelsen.

§ 3 fastsætter, at Bestemmelserne i denne Lov kan fraviges ved Aftale, medmindre andet er bestemt i Loven eller følger af andre Retsregler.

§ 4. Har Forsikringstageren ved Forsikringens Tegning svigagtig givet *urigtig Oplysning* om eller fortiet noget af Betydning, er Aftalen ikke bindende for Selskabet. ligesom hvis hans Forhold i øvrigt har været af en saadan Art, at det vilde stride mod almindelig Hæderlighed at gøre Aftalen gældende.

§ 5. Maa det antages, at Forsikringstageren ved Forsikringens Tegning hverken vidste eller burde vide, at en af ham given Oplysning var urigtig, hæfter Selskabet, som om urigtig Oplysning ikke forelaa. Ved Skadesforsikring kan Selskabet dog opsigte Forsikringen med en Uges Varsel.

§ 6. Har Forsikringstageren i øvrigt givet urigtig Oplysning, er Selskabet fri for Ansvar, hvis det kan antages

ikke at ville have overtaget Forsikringen, om det rette Forhold havde været oplyst.

Forsikringstagerens Undladelse af at give Oplysning har efter § 7 ingen Indflydelse paa Selskabets Ansvar, medmindre han burde være klar over, at den ikke oplyste Omstændighed var af Betydning for Selskabet, og hans Forhold kan tilregnes ham som grov Uagtsomhed. I saa Fald anses han, som om han havde givet urigtig Oplysning, jfr. § 6.

§ 8. Vil Selskabet paaberaabe sig, at et af de i §§ 5—7 nævnte Forhold foreligger, skal det uden unødigt Ophold meddele Forsikringstageren, i hvilket Omfang det vil paaberaabe sig nogen af de Rettigheder, disse Paragraffer hjemler.

§ 9. Selskabet kan ikke gøre gældende, at urigtig Oplysning er givet, saafremt det ved Forsikringens Tegning var eller burde være vidende om det rette Forhold, eller den Omstændighed, hvorom Selskabet er forblevet uvidende, var uden Betydning for det eller senere har ophørt at have saadan Betydning.

Aftale, som strider mod Bestemmelserne i §§ 5 og 7—9, kan efter § 10 ikke paaberaabes af Selskabet.

Indtrædelse af Selskabets Ansvar.

Er Forsikringsaftale sluttet, uden at det er bestemt, naar Ansvar skal begynde, anses Selskabets Ansvar at indtræde allerede paa det Tidspunkt, da Selskabet eller Forsikringstageren afsender Meddelelse om, at den anden Parts Tilbud antages.

Første Præmie forfalder, saa snart Aftalen er sluttet, hvis ingen anden Forfaldsdag er vedtaget.

Betales første Præmie ikke i rette Tid, kan Selskabet opsigte Forsikringen med den Virkning, at Aftalen helt bortfalder, saafremt Præmien ikke betales inden 3 Dage. Det samme gælder, hvis en senere Præmie ikke betales inden en Uge efter, at Selskabet har rettet Paakrav derom til Forsikringstageren.

Betales første Præmie ikke efter lovligt Paakrav, opfører Selskabets Ansvar. Det samme gælder, hvis en senere Præmie ikke betales inden en Uge efter Paakrav.

Forbehold om, at Selskabets Ansvar først skal indtræde, naar første Præmie er betalt eller Policen udleveret, er ugyldigt.

Naar der efter sket Paakrav er forløbet 3 Maaneder, uden at Præmien er betalt, ophører Aftalen uden Opsigelse, medmindre Selskabet har paabegyndt Retsforfølgning for at indtale Præmien. Fra saadan Retsforfølgnings Begyndelse genindtræder Selskabets Ansvar.

Det kan ikke med Retsvirkning vedtages, at Undladelse af at betale Præmie i rette Tid skal medføre strengere Virkninger for Forsikringstageren eller den sikrede end de i §§ 13—15 foreskrevne.

*Forsætlig eller uagtsom Fremkaldelse af
Forsikringsbegivenheden.*

§ 18. Fremkalder den sikrede forsætligt Forsikringsbegivenheden, har han ikke noget Krav mod Selskabet. Har han fremkaldt Forsikringsbegivenheden ved en grov Uagtsomhed, skal det afgøres, om Erstatning skal ydes, og i bekræftende Fald med hvilket Beløb. Ved Livsforsikring og Ansvarsforsikring hæfter Selskabet dog fuldt ud.

§ 19. Bestemmelserne i § 18 finder ikke Anvendelse, naar den sikrede var under 15 Aar eller paa Grund af Sinds sygdom, Aandssvaghed, forbigaaende Sindsforvirring eller lignende Tilstand har manglet Evnen til at handle fornuftsmæssigt. Det samme gælder, naar den Handling, hvorved Forsikringsbegivenheden foraarsages, foretages til Afværgelse af Skade paa Person eller Ejendom under saadanne Omstændigheder, at Handlingen maa anses som forsvarlig.

Det kan ikke med Retsvirkning aftales, at Selskabet skal være fri for Ansvar, hvis Forsikringsbegivenheden er fremkaldt ved en Uagtsomhed, der ikke kan betegnes som grov. Det kan dog aftales, at Selskabet skal være fri for Ansvar for Forsikringsbegivenheder, som den sikrede har foraarsaget under selvforskyldt Beruselse.

Den sikredes Pligter, naar Forsikringsbegivenheden indtræder.

Er Forsikringsbegivenheden indtraadt, skal den sikrede uden Ophold give Selskabet Meddelelse derom. Forsømmes dette, er Selskabet ikke ansvarligt i videre Omfang, end det vilde have været, hvis saadan Meddelelse var givet. Er det aftalt, at den sikrede angaaende Begivenheder, for hvis Følger Selskabet er ansvarligt, skal foretage Anmeldelse, selv om

saadan Følge endnu ikke er indtraadt, finder ovenstaaende Bestemmelse tilsvarende Anvendelse. — Det kan ikke med Retsvirkning aftales, at strengere Følger af Undladelse af Meddelelse end her foreskrevet skal indtræde. Denne Bestemmelse gælder ikke for Tyveri-, Garanti-, Haglskade- og Kreaturforsikring samt Skadesforsikring af Motorkøretøjer.

Den sikrede skal, hvis han rejser Krav mod Selskabet, give dette alle ham tilgængelige Oplysninger om Forhold, som kan være af Betydning.

Er det vedtaget, at den sikrede, hvis han svingagtig opgiver eller fortier en Omstændighed, der er af Betydning for Bedømmelsen af Selskabets Ansvar, skal miste den Ret til Forsikringsydelsen, som han ellers vilde have haft, kan Retten afgøre, at Forsikringsydelsen uanset Aftalen helt eller delvis skal erlægges.

Selskabets Betalingspligt.

Forsikringsydelsen kan fordres betalt 14 Dage efter, at Selskabet har været i Stand til at indhente de Oplysninger, der er fornødne til Bedømmelse af Forsikringsbegivenheden og Fastsættelse af Forsikringsydelsens Størrelse. Beløbet skal af Selskabet forrentes fra Forfaldstid med 1 pCt. aarlig under Nationalbankens Diskonto. Det kan ikke med Retsvirkning vedtages, at Forfaldstiden skal være afhængig af nogen Beslutning af Selskabet eller deraf, at dette ved Dom er tilpligtet at betale.

Selskabets Regresret.

§ 25. Er nogen overfor den sikrede erstatningspligtig for en af Forsikringen omfattet Begivenhed, indtræder Selskabet i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning til den sikrede, i dennes Ret mod den erstatningspligtige.

Ved Livs-, Ulykkes- og Sygeforsikring har Selskabet intet Krav mod den, der har fremkaldt Forsikringsbegivenheden. At den sikrede har modtaget Erstatning af Selskabet eller af Skadevolderen, paavirker ved disse Forsikringer ikke hans Krav henholdsvis mod Skadevolderen eller mod Selskabet.

Retsvirkningerne af Selskabets Insolvens, af, at det mister sin Ret til at drive Virksomhed eller træder i *Likvidation*, samt af Forsikringstagerens Insolvens omhandles i §§ 26—28.

Regler om *Forældelse af Krav* efter Forsikringsaftaler gives i §§ 29 og 30.

Aftale om, at fremtidige Tvistigheder skal være unddraget Domstolenes Afgørelse, kan efter § 32 tilsidesættes af Retten, naar Bestemmelserne om, hvorledes den Myndighed, til hvilken Afgørelsen er henlagt, skal sammensættes og virke, skønnes ikke at være betryggende for den sikrede.

Leder en Bestemmelse i Forsikringsaftalen, der afviger fra, hvad denne Lov vilde medføre, i det enkelte Tilfælde til aabenbart ubillige Resultater, skal Bestemmelsen tilsidesættes, for saa vidt dette vilde stemme med god Forsikringspraksis.

I Kapitel II, §§ 35—96, omhandles *Skadesforsikring*.

Efter § 35 kan enhver lovlig Interesse, der lader sig ansætte i Penge, være Genstand for Skadesforsikring. Forsikringen kan tegnes for Forsikringstagerens eller Trediemands Interesse.

Er Tingsforsikring tegnet uden Angivelse af nogen bestemt Interesse, skal Forsikringen anses at dække den Interesse, der knytter sig til, at selve Tingens Værdi ikke forringes ved Forsikringsbegivenheden, men omfatter ikke anden til Tingens Bevarelse knyttet Interesse. Selskabet svarer saaledes ikke for Driftstab eller for Skade, som skyldes, at Tingen ikke kan anvendes til den Tid og paa den Maade, som er forudsat.

Med de i §§ 38 og 75 nævnte Undtagelser ansættes efter § 37 Tingens Værdi til det Beløb, der efter Priserne umiddelbart før Forsikringsbegivenheden vilde kræves til Genanskaffelse af den tilintetgjorte eller beskadigede Genstand med rimeligt Fradrag for Værdiforringelse ved Alder, Brug, nedsat Anvendelighed eller andre Omstændigheder. Genopføres eller istandsættes en beskadiget Bygning, finder Fradrag dog kun Sted for Forskellen mellem gammelt og nyt.

Erstatning for Genstande, som den sikrede selv har tilvirket til Salg, fastsættes efter § 38 paa Grundlag af den Pris, som ved Salg paa almindelige Vilkaar vilde kunne opnaas umiddelbart før Forsikringsbegivenhedens Indtræden, med Fradrag for regelmæssige Salgsomkostninger, undgaaet Handelsrisiko samt Fordelen ved kontant Betaling.

§ 39 bestemmer, at Selskabet er, selv om andet er aftalt, ikke forpligtet til at udrede større Erstatning end, hvad der kræves til den lidte Skades Dækning.

Indeholder Forsikringsaftalen en Bestemmelse, hvorved den forsikrede Genstand ansættes til en bestemt Værdi, eller bestemte Vurderingsregler vedtages, er en saadan Aftale bindende for Selskabet, for saa vidt det ikke godtgør, at der derved vilde blive erstattet mere end den lidte Skade.

Er Forsikringssummen lavere end den forsikrede Interesses Værdi, hæfter Selskabet efter § 40 kun efter Forholdet mellem Forsikringssummen og den nævnte Værdi.

Dobbeltforsikring.

Er samme Interesse forsikret mod samme Fare hos flere Selskaber, hæfter hvert Selskab, som om det var Eneforsikrer, og hvis flere Selskaber er ansvarlige for en Skade, og den Erstatning, der skal udredes, er mindre end de Erstatningsbeløb, for hvilke Selskaberne tilsammen hæfter, fordeles Ansvaret Selskaberne imellem i Forhold til de Beløb, for hvilke hvert af dem hæfter.

Er der truffet Forbehold om, at Selskabet helt eller delvis skal være fri for Ansvar, hvis samme Interesse er eller bliver forsikret i andet Selskab, har den sikrede dog Ret til Erstatning for Skade, som han ikke faar godtgjort ifølge en anden Forsikring.

Den sikrede er efter § 44 forpligtet til at give det Selskab, som han afkræver Erstatning, Underretning om, hos hvilke Selskaber der tillige er tegnet Forsikring.

I §§ 45—50 gives Regler for Selskabets og den forsikredes Forhold med Hensyn til *Fareforøgelse*, 3: at en i Policen angiven Fareomstændighed ændres saaledes, at Selskabets Risiko forøges, og i § 51 omhandles *Sikkerhedsforholdsregler*, Forsømmelse med Hensyn til, hvad der er paalagt at foretage for at forebygge eller afbøde Forsikringsbegivenhedens Indtræden, hvorhos endelig § 52—53 giver Forskrifter om *Foranstaltninger til Afværgelse af Skade*, som den forsikrede skal foretage, naar Forsikringsbegivenheden er indtraadt eller truer med at indtræde.

Forsikring af Trediemands Interesse omhandles i §§ 54—58: Er Tingsforsikring tegnet uden Angivelse af nogen

bestemt Interesse, anses Forsikringen tegnet til Fordel for enhver, der som Ejer, Panthaver eller Indehaver af anden tinglig Ret, eller fordi han bærer Faren for Tingen, vil lide Tab ved, at den forringes eller gaar til Grunde. Paa Søpanteret finder denne Bestemmelse dog kun Anvendelse, hvis Pantretten er forbundet med personlig Fordring mod Pantets Ejer.

Forsikring af Indbo anses, hvis ikke andet fremgaar af Omstændighederne, tillige at omfatte Indbo, der tilhører Forsikringstagerens Ægtefælle, hans hjemmeboende Børn samt Personer, der hører til Forsikringstagerens Husstand og staar i personligt Tjenesteforhold til ham.

Hvis Forsikring er tegnet til Fordel for Trediemand eller ifølge Loven dækker fremmed Interesse, er Forsikringstageren, medmindre andet følger af Retsforholdet mellem ham og Trediemand, dog i Forhold til denne berettiget til at træffe Afgørelse om Ændring, Ophævelse eller Opsigelse af Aftalen og kan med Retsvirkning modtage Opsigelse eller anden Meddelelse Forsikringen vedrørende.

Naar Forsikringsbegivenheden indtræder, tilkommer Retten til Erstatning den, hvis Interesse Forsikringen skal dække, selv om han ikke har faaet Meddelelse om Forsikringen.

Forsikringstageren kan dog med bindende Virkning forhandle med Selskabet om Erstatning og oppebære denne, medmindre en bestemt angiven Person af Forsikringstageren er opgivet eller nogen selv har anmeldt sig til Selskabet som berettiget, eller den sikrede har en ved Tinglysning sikret Ret i den forsikrede faste Ejendom.

I §§ 59—76 omhandles *Søforsikring*, hvorved forstaas Forsikring mod Fare, for hvilken den forsikredes Interesse udsættes under Søtransport, Forsikring, der knytter sig til Skib, som er oplagt eller befinder sig paa Bedding eller i Dok, eller som ellers er stilleliggende, samt Forsikring af Gods, der befinder sig i saadant Skib.

Søforsikring omfatter, for saa vidt ingen særlig Undtagelse er gjort i Lov eller Aftale, enhver Art af Fare, for hvilken den forsikrede Interesse udsættes.

Ved Forsikring af Kasko eller Fragt er Selskabet ansvarligt for den Erstatningspligt, der kan paahvile den sikrede imod Trediemand, hvor Skib eller Fragt hæfter for Ansvar,

som skyldes Sammenstød med Skib eller Stødning mod fast eller flydende Genstand eller saadant Forhold, som ifølge Sølovens § 223 a ligestilles med Sammenstød. Selskabet hæfter dog ikke for Rederens Ansvar for Skade, der som Følge af Sammenstødet er overgaaet Gods, som befinder sig om Bord i det forsikrede Skib.

Selskabet hæfter ikke for Skade paa Skib, der alene er en Følge af Slid, Alder eller Raaddenskab, eller for Skade, som rammer Gods paa Grund af Mangler ved dettes Indpakning eller dets egen Beskaffenhed, saasom indre Skade, Svind, sædvanlig Udlækning eller Dyrs Død.

Skade, der hidrører fra, at Skibet ved Afgangen fra sidste Havn ikke var sødygtigt, tilbørlig udrustet og bemannet, forsynet med de fornødne Skibsdokumenter eller forsvarlig lastet, er Selskabet ved Forsikring af Rederens Interesse ikke pligtigt at erstatte, medmindre det maa antages, at hverken Rederen eller Skibsføreren har vidst eller burdet indse, at Mangelen forefandtes.

Sker Transport med andet Skib end det, som efter Forsikringsaftalen skulde benyttes, er Selskabet fri for Ansvar, hvis det maa antages, at det, om det havde haft Kendskab hertil, ikke vilde have overtaget Forsikringen eller vilde have beregnet en højere Præmie, opstillet andre Vilkaar eller gensikret en større Del af Risikoen.

Sker der under Rejsen Afvigelse fra den Vej, som er angivet ved Aftalen eller i øvrigt maa anses som den rette, ophører Selskabets Ansvar, medmindre Afvigelsen er foretaget uden den sikredes Samtykke.

Tilsvarende Regel gælder, naar et Skib er kommet udenfor det Farvand, som Forsikringen omfatter.

Lider Skib eller Gods, som tilhører Rederen, Skade under Bjergning af andet Skib eller dettes Ladning, er Selskabet fri for at erstatte Skade, der maa anses godtgjort gennem Bjergeløn.

Er et Skib som Følge af, at det er sunket eller strandet, eller ved anden Begivenhed, som Forsikringen omfatter, kommet i en saadan Tilstand, at det ikke for rimelig Bekostning kan bjerges, eller blevet saaledes beskadiget, at det ikke er Istandsættelse værd, har den sikrede Ret til Erstatning for Totalskade.

Det samme gælder, naar Gods ved en Begivenhed, som Forsikringen omfatter, er kommet i saadan Tilstand eller er saaledes beskadiget som ovenfor nævnt eller blevet oplagt paa et Sted, fra hvilket det ikke indenfor rimelig Tid eller for rimelig Bekostning kan afhentes.

Har der manglet Underretning om et Skib i tre Gange saa lang Tid, som gennemsnitlig medgaar til Skibets Rejse fra det Sted, fra hvilket den sidste Efterretning om Skibet havdes, til nærmeste Bestemmelsessted, dog mindst tre Maaneder, eller er Skibet forladt af Besætningen, og er det ikke inden tre Maaneder derefter kommet i den sikredes Raadighed, har den sikrede Ret til Erstatning som for Total-skade.

Samme Regel finder Anvendelse paa ombordværende Gods, naar hverken dette eller Skibet er kommet frem inden den i første Stykke angivne Frist.

Er Skib eller Gods af fremmed Magt belagt med Embargo eller opbragt eller tilbageholdt ved lignende Foranstaltning, og frigives det ikke inden seks Maaneder derefter, har den sikrede Ret til Erstatning som for Totalskade.

Udbetaler Selskabet Erstatning for Totalskade, indtræder det i den sikredes Ret til det, som maatte være i Behold af de saaledes erstattede Genstande.

Værdien af forsikrede Varer ansættes uanset senere Prisforandringer til den Pris, som umiddelbart før Transportens Begyndelse paa Afgangsstedet betales for Varer af samme Art frit leveret i Skib, paa Banevogn eller paa andet Transportmiddel med Tillæg af 10 pCt. samt af Præmie for almindelig Forsikring og af Fragt, for saa vidt denne skal betales uden Hensyn til, om Transporten fuldføres.

Anden Transportforsikring end Søforsikring, der omfatter enhver Art af Fare, for hvilken den forsikredes Interesse udsættes under Transporten, omhandles i §§ 77 og 78.

Om Brandforsikring gives Regler i §§ 79—88:

Brandforsikring dækker den ved Ildsvaade foraarsagede Skade paa en af Forsikringen omfattet Genstand, selv om denne ikke kommer i Brand. Skade, foraarsaget ved Ild, der ikke kan betegnes som Ildsvaade, omfattes ikke af Forsikringen.

Udsættes en Genstand forsætlig for Varme ved Kogning,

Strygning, Tørring, Røgning el. lign., er Selskabet ikke ansvarligt for den derved opstaaede Skade paa Genstanden, selv om den kommer i Brand.

Hvis ikke andet er aftalt, svarer Selskabet ogsaa for Skade, som forvoldes ved Lynnedslag, selv om der ikke derved opstaar Brand, paa samme Maade som for Brandskade.

Har Selskabet overtaget Ansvar for Eksplosionsskade, der ikke er en Følge af Brand, finder Bestemmelserne om Brandforsikring Anvendelse.

Bortkommer brandforsikrede Ting under Brand ved Tyveri eller paa anden Maade, eller beskadiges de under Forsøg paa at redde dem fra Brand, anses Skaden som Brandskade. Det samme er Tilfældet, hvis de tilintetgøres eller beskadiges for at forebygge eller begrænse en Brand under saadanne Omstændigheder, at Opofrelsen maa anses som forsvarlig. Dette gælder, selv om Branden ikke truer nogen Genstand, der falder ind under Forsikringen.

Befinder en forsikret Genstand sig ved Forsikringsbegivenhedens Indtræden paa andet Sted end det ved Forsikringens Tegning opgivne, er Selskabet ansvarligt, medmindre det maa antages, at Selskabet, hvis det Sted, hvor Forsikringsbegivenheden indtraf, var opgivet som Forsikringssted, vilde have afholdt sig fra at tegne Forsikringen eller betinget sig højere Præmie eller andre Vilkaar eller vilde have genforsikret i videre Omfang.

Ved Forsikring af Indbo er Selskabet for et Beløb af indtil 50 pCt. af Forsikringssummen, dog ikke udover 3 000 Kr., ansvarlig for Brandskade, der indtræder, medens de forsikrede Genstande midlertidig befinder sig andetsteds i Riget end i Policen angivet, selv om Faren derved forøges.

Gælder en Forsikring for et Tidsrum af et Aar, skal den, hvis ikke andet maa anses aftalt, betragtes som fornyet for et Aar ad Gangen, medmindre Forsikringstageren eller Selskabet har opsagt den senest en Uge før Forsikringstidens Udløb.

Reglerne i §§ 18 og 19 gælder ogsaa, hvis Forsikringsbegivenheden fremkaldes af den sikredes med ham samlevende Ægtefælle.

Er en forsikret fast Ejendom pantsat, kan Panthaveren,

selv om Selskabets Ansvar overfor Ejeren bortfalder i Medfør af Lovens øvrige Bestemmelser, dog kræve Dækning i den Erstatning, som ellers vilde være kommet til Udbetaling, for saa vidt han ikke kan opnaa Fyldestgørelse af Pantet eller af Skyldnerens øvrige Formue.

Bortfalder Forsikringen af en fast Ejendom ifølge Aftale, eller nedsættes Forsikringssummen, eller bringes Selskabets Ansvar til Ophør paa Grund af manglende Præmiebetaling eller Ejerskifte, faar dette først Retsvirkning overfor Panthaveren 14 Dage efter, at han fra Selskabet har modtaget Meddelelse derom.

Bestemmelser i Aftalen, der indeholder Afvigelse fra de i §§ 86 og 87 opstillede Regler til Beskyttelse af Panthavere, kan ikke paaberaabes af Selskabet.

Kreaturforsikring omhandles i §§ 89 og 90:

Dør eller nedslaas et forsikret Dyr inden en Maaned efter Forsikringstidens Udløb som Følge af en af Aftalen omfattet Begivenhed, der er indtraadt i Forsikringstiden, hæfter Selskabet, som om Døden var indtraadt i Forsikringstiden.

Hvis et Dyr dør eller nedslaas som Følge af en Sygdom eller et Ulykkestilfælde, beregnes Erstatningen efter den Værdi, Dyret umiddelbart før Døden vilde have haft, om Sygdommen eller Ulykkestilfældet ikke var indtraadt.

I §§ 91—97 gives Bestemmelser om *Ansvarsforsikring*:

Er der tegnet Forsikring mod Erstatningsansvar, nogen paadrager sig overfor Trediemand som Følge af en skadevoldende Begivenhed, er Selskabet forpligtet til at betale Erstatning, hvis en Begivenhed, som omfattes af Aftalen, finder Sted i Løbet af Forsikringstiden, selv om de skadelige Følger først indtræder senere.

Omkostninger, der foranlediges af den sikredes Forsvar mod Krav fra Trediemands Side, omfattes af Forsikringen, saafremt det efter Omstændighederne maa anses for rimeligt, at den sikrede har paadraget sig dem.

Saafremt der for en Fordring, der hidrører fra et af Forsikringen omfattet Ansvar, foretages en Arrestforretning, er Selskabet pligtigt at stille den Sikkerhed, der er fornøden for at afværge Arresten, dog ikke udover Forsikringssummen.

Naar den sikredes Erstatningspligt overfor den skade-

lidte er fastslaaet og Erstatningens Størrelse bestemt, indtræder den skadelidte i den sikredes Ret imod Selskabet, for saa vidt han ikke er fyldestgjort.

Naar Selskabet er vidende om en indtruffen Forsikringsbegivenhed, kan det ikke gennem Forhandlinger med den sikrede bevirke, at den skadelidtes Ret ifølge § 95 derved indskrænkes eller forspildes.

I Kapitel III omhandles *Livsforsikring*, §§ 97—118:

Livsforsikring kan tegnes paa Forsikringstagerens eller en Trediemands Liv.

Skal Præmien betales i flere Perioder, er Forsikringstageren ikke pligtig at holde Forsikringen i Kraft gennem Betaling af de senere Præmier.

Ønsker Selskabet at begrænse sit Ansvar i Tilfælde af Fareforøgelse, maa det i Policen tydeligt angives, hvilke bestemte Fareforøgelser der skal have Betydning, og hvilken Virkning Fareforøgelsen skal have.

Har den, paa hvis Liv Forsikringen er tegnet, berøvet sig Livet paa et Tidspunkt, hvor Forsikringen ikke har været i Kraft uafbrudt mindst de sidste 2 Aar, er Selskabet fri for Ansvar, medmindre det maa anses godtgjort, at Forsikringen er tegnet eller paa ny sat i Kraft uden Tanke paa Selvmordet, og at dette vilde være begaaet, selv om Forsikringen ikke havde foreligget.

Uanset at Selskabet efter en i denne Lov indeholdt Regel eller efter aftalt Vilkaar er fri for Ansvar, finder de i Henhold til Lov eller Aftale gældende Regler for Tilbagekøb af Forsikringer eller disses Omskrivning til Fripolicer Anvendelse.

Forsikring kan tegnes enten som Kapitalforsikring eller Renteforsikring.

Ved *Kapitalforsikring* kan Forsikringstageren saavel ved Forsikringens Tegning som senere indsætte en anden som begunstiget. I saa Tilfælde bliver Forsikringssummen at udbetale umiddelbart til denne. Indsættelsen kan Forsikringstageren tilbagekalde, for saa vidt han ikke overfor den begunstigede har givet Afkald derpaa. Forsikringstagerens Ret til at tilbagekalde Begunstigelsen gaar ikke over paa hans Arvinger eller Dødsbo.

Indsættelse af en begunstiget og Tilbagekaldelse af saa-

dan Indsættelse er kun gyldig, saafremt den skriftlig meddeles Selskabet eller optages i eller paategnes Policen af Selskabet.

Naar ingen begunstiget er indsat, og Forsikringssummen skal udbetales ved Forsikringstagerens Død, tilfalder den hans Dødsbo.

Er en begunstiget indsat, og efterlader Forsikringstageren sig Ægtefælle, Livsarvinger eller arveberettigede Adoptivbørn eller disses Livsarvinger, skal Forsikringssummen, for saa vidt angaar de nævnte Personers Ret til Boeslod og Tvangsarvelod, behandles som tilhørende Dødsboet og som tillagt den begunstigede ved Testamente. Dette gælder dog ikke, saafremt Forsikringstageren har givet Afkald paa sin Ret til at tilbagekalde Indsættelsen af den begunstigede.

Ved Fortolkningen af de Bestemmelser, hvorved en begunstiget indsættes, kommer, hvis ikke andet fremgaar af Omstændighederne, følgende Regler til Anvendelse, naar Forsikringssummen skal betales ved Forsikringstagerens Død.

Er Forsikringstagerens Ægtefælle indsat som begunstiget, er det den Ægtefælle, med hvem han ved sin Død levede i Ægteskab, der anses som begunstiget.

Har Forsikringstageren indsat sine Børn som begunstigede, anses hans Livsarvinger, derunder hans Adoptivbørn og disses Livsarvinger, som begunstigede, hver for den Andel, Arveloven tildeler ham.

Er Forsikringstagerens Arvinger indsat som begunstigede, tager enhver af dem Del i Forsikringssummen efter det Forhold, hvori han i Henhold til Testamente eller Loven er arveberettiget efter Forsikringstageren.

Har Forsikringstageren indsat sine »nærmeste paarørende« som begunstigede, anses hans Ægtefælle som indsat, eller hvis saadan ikke efterlades, hans Børn, eller hvis ej heller saadanne forefindes, hans Arvinger, alt overensstemmende med de forudnævnte Regler.

Er en bestemt Person indsat som begunstiget, bortfalder Begunstigelsen, hvis Forsikringssummen skal udbetales ved eller efter Forsikringstagerens Død, og den begunstigede ikke overlever denne.

Skal efter Aftalen Forsikringssummen udbetales, naar Forsikringstageren enten dør eller opnaar en bestemt Alder, anses Indsættelse af en begunstiget som kun gældende for Dødsfaldet.

Indsættelse af en begunstiget medfører ingen Indskrænkning i Forsikringstagerens Ret til at forlange Tilbagekøbsværdien eller til at overdrage, pantsætte eller paa anden Maade raade over de Rettigheder, Forsikringsaftalen hjemler ham.

Har Forsikringstageren overfor den begunstigede givet Afkald paa at tilbagekalde Begunstigelsen, anses han ogsaa at have fraskrevet sig Retten til uden den begunstigedes Samtykke at raade saaledes over Forsikringen, at den begunstigedes Ret derved indskrænkes eller forspildes.

Saa længe Forsikringsbegivenheden ikke er indtraadt, kan den begunstigede — selv om hans Indsættelse er uigenkaldelig — ikke overdrage, pantsætte eller paa anden Maade raade over sit Krav.

Den, der ved Køb eller paa anden Maade faar en Livsforsikringspolice overdraget, erhverver derved alle de Rettigheder mod Selskabet, Aftalen hjemler.

Pantsætter Forsikringstageren sit Krav, bortfalder ikke derved sket Indsættelse af en begunstiget. Er der ikke givet Afkald paa Retten til at tilbagekalde, staar den begunstigede tilbage for Panthaverens Ret.

Panthaveren kan, naar hans Fordring er forfalden, gøre Kravet paa Forsikringens Tilbagekøbsværdi gældende efter forud med 2 Maaneders Varsel at have opfordret Forsikringstageren til at løse Pantet mod Betaling af nævnte Værdi. Er Forsikringsbegivenheden indtraadt, kan han søge Fyldestgørelse i Forsikringssummen.

Retshandler vedrørende de af en Livsforsikringsaftale flydende Rettigheder mod Selskabet kan, hvis Policen ikke har faaet Paategning om Retshandelen, ikke gøres gældende overfor den, der senere i god Tro gennem Overdragelse har erhvervet saadanne Rettigheder, naar han har faaet Policen i sin Besiddelse, eller Policen har faaet Paategning om hans Ret.

Er en Police udstedt eller senere transporteret til Ihænderhaveren, bliver denne ikke derved uden at oplyse sin Adkomst legitimeret overfor Selskabet til at oppebære Forsikringssummen eller til i øvrigt at raade over Forsikringen.

Hverken Forsikringstagerens eller den begunstigedes Ret overfor Selskabet kan gøres til Genstand for Retsfølgning fra deres Kreditorers Side, jfr. dog § 117.

Er en Livsforsikringspolice overdraget, kan Erhververens Ret gøres til Genstand for Retsfølgning fra hans Kreditorers Side, medmindre Erhververen er Forsikringstagerens Ægtefælle, eller Erhvervelsen har fundet Sted uden Vederlag. Bestemmelserne i § 117 finder i saa Tilfælde tilsvarende Anvendelse med Hensyn til de af Erhververen betalte Præmier eller -- for Ægtefællens Vedkommende -- med Hensyn til det Vederlag, denne maatte have erlagt for Overdragelsen.

Kommer Forsikringstageren under Konkurs, og findes det, at han i Løbet af de sidste 3 Aar inden Konkursen til Betaling af Præmier har anvendt et efter hans Formuestilstand paa det Tidspunkt, Betalingen fandt Sted, uforholdsmæssig stort Beløb, kan Konkursboet overfor Selskabet forlange, at det for meget erlagte indbetales i Boet, for saa vidt det kan udredes af Forsikringens Tilbagekøbsværdi eller, saafremt en saadan ikke findes, af Kapitalværdien af den Fripolice, hvortil Forsikringstageren vilde have Ret paa Grundlag af de stedfundne Betalinger.

Er Forsikringssummen forfalden uden at være udbetalt inden Konkursen, eller forfalder den under Konkursbehandlingen, kan Konkursboet under de i første Stykke omhandlede Betingelser forlange en tilsvarende Del af Forsikringssummen indbetalt i Boet.

Ved *Renteforsikring* kommer de for Kapitalforsikring fastsatte Regler til Anvendelse. Dog frigøres Selskabet ved Udbetaling af forfaldne Renteydelser til den opgivne Rente-nyder, saa længe det ikke har faaet Kundskab om, at Retten dertil er overdraget nogen anden. Dette gælder, selv om Policen ikke har faaet Paategning om Udbetalingen.

Er den, i hvis Levetid Renten skal betales, en anden end Forsikringstageren, anses han at være indsat som begunstiget.

Kapitel IV omhandler *Ulykkesforsikring og Sygeforsikring*, §§ 119—124:

Forsikring kan tegnes mod Ulykke eller Sygdom, der rammer Forsikringstageren selv eller Trediemand.

Indtræder en Ulykke eller Sygdom, som omfattes af Aftalen, i Forsikringstiden, hæfter Selskabet ogsaa for saadanne skadelige Følger, som først viser sig senere. — Regler

om Betydningen af Fareforøgelse findes ogsaa om disse Forsikringer i Lovforslaget, ligesom der henvises til de foran angivne Regler om »begunstiget« ved Kapitalforsikring.

Hverken Forsikringstagerens eller den sikredes Ret overfor Selskabet kan gøres til Genstand for Retsforfølgning fra deres Kreditorers Side.

Har den, paa hvis Liv eller Helbred Forsikringen er tegnet, forsætlig eller af grov Uagtsomhed undladt at foretage de efter Omstændighederne rimelige Foranstaltninger til Forebyggelse af Forsikringsbegivenheden eller til Formindskelse af dennes Omfang eller uden gyldig Grund ikke efterkommet de Forskrifter, som Selskabet i saa Henseende har givet ham, svarer dette ikke for den Skade, som kan antages foranlediget derved. Dette gælder dog ikke, for saa vidt Opfyldelsen af Selskabets Forskrifter vilde medføre et utilbørligt Indgreb i den paagældendes Selvbestemmelsesret.

Det kan ikke med Retsvirkning aftales, at Undladelsen skal have Retsfølger i andre Tilfælde eller i videre Omfang end ovenfor nævnt.

I Kapitel V, §§ 125—133, gives endelig *Gennemførelses- og Overgangsbestemmelser*.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte Justitsministeren, idet han fremhævede, at kun en mindre Del af Lovforslagets Bestemmelser er gjort ufravigelige, saa at største Delen af dem kan fraviges ved Parternes Aftale: »Spørger man da om, hvilken Betydning saadanne Lovregler vil kunne faa, maa det fremhæves, at Bestemmelserne har den Betydning, at de ved at angive den almindelige Regel maa antages at ville modvirke Forekomsten af eventuelle ubillige Bestemmelser i de enkelte Forsikringspolicer, ligesom det altid vil være af Betydning indenfor dette ret vanskelige Retsomraade at have et Sæt Lovregler, der har Gyldighed i alle Tilfælde, hvor særlig Aftale ikke maatte være truffet. Jeg vil ogsaa antage, at Lovforslagets Gennemførelse vil faa den Følge, at de ofte meget lange, trykte Bestemmelser i de nu brugte Forsikringspolicer kan forsvinde.«

Ved 1. Beh. i Landstinget anbefalede Venstres Ordfører, Birke, Lovforslaget til velvillig Behandling i Udvalg af dets enkelte Bestemmelser, idet hans Parti billiger Lovforslagets Principper. — Socialdemokraternes Ordfører, H. P. Johansen,

tilsagde ogsaa sit Partis Medvirken til en velvillig Behandling i Udvalg, men beklagede, at Lovforslagets Regler i saa mange Tilfælde kan fraviges, idet han troede, at Loven derved ikke vilde blive til Værn for Befolkningen. Han ønskede derhos en Lov om Tilsyn med Forsikringsselskaberne og spurgte — ligesom senere de Radikales Ordfører —, om der vilde blive fremsat Forslag derom, hvilket Spørgsmaal Justitsministeren lovede at lade gaa videre til vedkommende Minister. I øvrigt udtalte H. P. Johansen, at det er hans Partis Opfattelse, at Staten bør overtage Forsikringsvirksomheden. — De Konservatives Ordfører, Ellinger, kritiserede enkelte af Lovforslagets Bestemmelser, men udtalte, at hans Parti stiller sig »meget velvilligt, om end noget køligt til selve Sagen«, ogsaa fordi der synes at være taget alt for lidt Hensyn til de særlige Forhold i de gensidige Selskaber, af hvilke Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber har protesteret mod Lovforslaget. — De Radikales Ordfører, Zahle, udtalte, at der efter hans Mening er Grund for Rigsdagen til at møde Forslaget med al mulig Velvillie.

I den af Landstingsudvalgets Sekretær, Tvede, (Udvalgets Formand, Birke, udtraadte som Følge af, at han den 29. April nedlagde sit Mandat som Landstingsmand) afgivne *Beretning* udtales bl. a.: »Udvalget har i alt afholdt 13 Møder og desuden haft Konferenc med Justitsministeren (Rytter) den 14. December 1928 og under 25. Januar 1929 med Byretsdommer Bentzon, som har medarbejdet paa Lovforslagets Affattelse. Under Udvalgets Arbejde blev der stillet en Række Spørgsmaal fra Medlemmernes Side, og efter at Formanden havde samarbejdet Spørgsmaalene, blev de tilstillet Byretsdommeren, der har gjort sine Bemærkninger til dem, og da disse Spørgsmaal og Svar kan have Interesse for et videre Arbejde, er de optrykt som Bilag til denne Beretning. Til Udvalget indgik under dettes Arbejde med Lovforslaget forskellige Henvendelser fra Assuranceselskaber m. fl., hvilke Aktstykker sammen med Udvalgets Protokol er afgivet til Rigsdagens Arkiv. Paa Grund af Folketingets Opløsning og Udskrivning af Valg til dette Ting afbrødes Udvalgsarbejdet, og da Rigsdagen igen samledes efter Valget, var der dannet en ny Regering, og da dertil kom, at Udvalgets Formand, som forannævnt, var udtraadt, skønnedes det ikke, at Udvalgets Arbejde i den tilbageværende Del af Samlingen kunde videreføres til Afgivelse af Betænkning, hvorfor det afsluttedes med denne Beretning.«

42. Forslag til Lov om Oprettelse af et Landsarkiv for de sønderjydske Landsdele. (Undervisningsminister *Byskov*). [A. Sp. 2805].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 58). 1. Beh. $\frac{16}{10}$ (F. Sp. 307). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Sneum, P. Mortensen, Harald Jensen, Hartvig Frisch, Knud Hansen, A. C. Mortensen, C. O. Pedersen [Form.], Tange [Sekr.], Kr. Kristensen, Chr. Ernst Christensen, Arnth Jensen, Holger Andersen, J. Oskar Andersen, Bindsløv, P. Munch.).

Lovforslaget er ganske svarende til det i forrige Rigsdagssamling fremsatte Lovforslag (se Aarboeg for 1927—28, Side 437), og det henvistes til Udvalg, efter at Ministeren paa Foranledning havde meddelt, at de af det om samme Lovforslag nedsatte Udvalg i Fjor til ham fremsendte Spørgsmaal nu forelaa besvarede, og Svarene vilde blive overgivet Udvalget.

43. Forslag til Lov om Ordning af Folkemuseet og dets Frilandsafdeling. (Undervisningsminister *Byskov*). [A. Sp. 5145].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{18}{3}$ (F. Sp. 5241).

Nærværende Lovforslag har følgende Indhold:

§ 1. Undervisningsministeren bemyndiges til at anvende et Beløb af *indtil 900 000 Kr.* til Opførelse af en Bygning for *Folkemuseet* paa den Staten tilhørende Grund »Materialgaarden« paa Karreen mellem Frederiksholms Kanal, Ny Kongensgade, Vestervoldgade og Bryghusgade.

§ 2. I Anledning af det i § 1 omhandlede Byggearbejde nedsættes der af Ministeren dels *et Udvalg til Bedømmelse af Byggeplan*, dels *et Byggeudvalg*.

Bedømmelsesudvalget bestaar af 13 Medlemmer, nemlig:

8 Medlemmer af Rigsdagen, valgte efter Reglerne i Grundlovens § 45.

1 af Ministeren valgt Medlem,

Direktøren for Nationalmuseet,

Den kgl. Bygningsinspektør samt

2 Medlemmer, valgt af »Akademisk Arkitektforening«.

Ministeren beskikker et af de af Rigsdagen valgte Medlemmer til Formand for *Bedømmelsesudvalget*.

For dette Udvalg forelægges allerede fremkomne Byggeplaner, navnlig med Hensikts paa Spørgsmaalet om Udnyttelse af Grunden og Planernes arkitektoniske Udformning, hvorefter Udvalget gør Indstilling til Ministeren om Godkendelse af en foreliggende Plan eller Iværksættelse af fri eller bunden Konkurrence, i sidste Tilfælde om Valget af de Arkitekter, til hvem Tilbud om Deltagelse i Konkurrencen skal rettes, om Konkurrencebetingelser, om Antal og Uddeling af Præmier eller Vederlag for Deltagelse i bunden Konkurrence, hvortil et Beløb af 8 000 Kroner stilles til Raadighed, samt efter Konkurrencen om det endelige Valg af Byggeplan.

Byggeudvalget har Tilsyn med Udførelsen af Byggearbejdet og bestaar af 4 Medlemmer, nemlig:

en af Ministeren valgt Formand,

Direktøren for Nationalmuseet,

Den kgl. Bygningsinspektør og

et af Ministeren valgt Medlem, der skal have praktisk Kendskab til Byggearbejde.

§ 3. *Folkemuseets Frilandsafdeling* forbliver paa sin nuværende Plads ved Lyngby.

Ministeren bemyndiges til at anvende et Beløb af *indtil 200 000 Kr.* til Hovedstandsættelse af de forhaandenværende Museumsbygninger, til Indgangsportal, Hegn, Toiletter, Vej- Kloak- og Vandledningsanlæg samt til Udvidelse af Arealet ved Grundkøb.

§ 4. De i foranstaaende Paragraffer nævnte Udgiftsbeløb opføres paa de aarlige Finanslove, paa hvilke tillige bevilges de fornødne Beløb til *gennem en 20-aarig Periode* at fuldstændiggøre Museets programmæssige Repræsentation af *Landbefolkningens ældre Bygningstyper* i Landets forskellige Egne.

I Henhold til § 6 i Lov om Nationalmuseets Bygningsforhold af 16. April 1928 *paahvilede det Undervisningsministeren i den ordinære Rigsdagssamling 1928—29* at fremsætte Forslag til Lov om Ordning af Folkemuseet, og dette Lovforslag skulde tillige omfatte den nu ved Lyngby beliggende Frilandsafdelings Forhold.

Som Følge af denne Lovbestemmelse har Ministeriet i den mellemliggende Tid med sagkyndig Bistand foretaget en af lokal Besigtigelse ledsaget Undersøgelse af de forelig-

gende Muligheder for en samlet eller — som hidtil — adskilt Anbringelse af Folkemuseet og Frilandsmuseet og er kommet til det Resultat, at den efter Forholdene heldigste Løsning er *en adskilt Anbringelse* med Frilandsmuseet bibeholdt paa dets nuværende Grund ved Lyngby og en ny Bygning for Folkemuseet opført paa den Staten tilhørende Materialgaards Grund mellem Frederiksholms Kanal og Vester-voldgade.

Lovforslaget er ledsaget af en Række Bilag, der bl. a. indeholder Beregninger af de foreslaaede Udgiftsbeløb, samt en Skitse af Folkemuseets foreslaaede Anbringelse og en Skitse, indeholdende Forslag til en Anlægsplan for Frilandsmuseet i Lyngby.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

44. Forslag til Lov om Udvidelse af Rigshospitalet.

(Undervisningsminister *Byskov*). [A. Sp. 5235].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5240).

Ved Lovforslaget bemyndiges Undervisningsministeren til paa det Staten tilhørende, ved Henrik Harpestrengsvej beliggende Areal, der stilles til Raadighed for Udvidelse af Rigshospitalet, at opføre *Bygninger for en psykiatrisk Afdeling* med de for denne Afdeling nødvendige Funktionærboliger. Til et saadant Byggeforetagende kan anvendes et Beløb af *indtil 1 125 000 Kr.*, der bevilges paa de aarlige Finans- eller Tillægsbevillingslove.

Ved Lov Nr. 81 af 31. Marts 1928, hvorved det nye Garnisonssygehus paa Nørrefællend under Navn af Københavns Militærhospital toges i Brug for Hær og Flaade, oprettedes tillige paa Militærhospitalet *en neurologisk Afdeling* for Rigshospitalet. Herved blev et af Rigshospitalets Ønsker opfyldt. Men det ønskede tillige *en psykiatrisk Afdeling* med ca. 100 Senge samt *en otolaryngologisk Afdeling* med 31 Senge, begge med tilhørende Poliklinikker. Berettigelsen af disse Ønsker mødte Forstaaelse i Rigsdagen under Behandlingen af for-nævnte Lov, idet det navnlig betonedes stærkt, at Staten snarest muligt burde *genoptage Forhandlingerne med Københavns Kommune og Københavns Amt* om Oprettelse af et Hospital for Patienter, lidende af Sindssygdomme, paa det bagved Rigshospitalet paa Blegdamsfællend liggende rektangulære Areal.

De med Københavns Magistrat førte Forhandlinger har resulteret i, at *Magistraten har erklæret sig villig til, saafremt*

der i indeværende Rigsdagssamling fremsættes Forslag om Oprettelse af en psykiatrisk Afdeling paa ca. 90 Sengepladser, at foreslaa Kommunalbestyrelsen at belægge 60 Pladser aarlig for en Betaling af 9 Kr. daglig pr. Patient, saaledes at de nærmere Regler for Samarbejdet vil kunne formuleres til sin Tid efter Forhandling. Fremkom Forslaget derimod ikke i denne Rigsdagssamling, har de Magistraten forbeholdt sig at søge Spørgsmaalet løst paa andet Grundlag. *Hvad Amtsraadet angaar*, har dette ønsket Sagen fremmet paa det Grundlag, at der stilles 15 à 20 Pladser paa den planlagte Afdeling til Raadighed for Københavns Amtskommune mod en Betaling af 10 Kr. pr. Sygedag. Saavel under Hensyn til de paa Rigsdagen faldne Udtalelser som til det af Københavns Magistrat tagne Forbehold lagde Ministeriet i første Række Vægt paa Gennemførelsen af den Del af Forslaget, der vedrører Oprettelsen af den psykiatriske Afdeling, idet man forbeholdt sig i meget nær Fremtid at stille Forslag om Poliklinikkerne.

I Henhold til foranstaaende er nærværende Lovforslag fremsat. Lovforslaget naaede ikke at komme til Behandling.

45. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 222 af 1. Maj 1923 om statsunderstøttede Biblioteker. (Undervisningsminister *Byskov*). [A. Sp. 5231].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5239).

Ifølge § 11 i Lov Nr. 222 af 1. Maj 1923 om statsunderstøttede Biblioteker, som denne Paragrafer ændret ved Lov Nr. 144 af 4. April 1928, skal den nævnte Lov forelægges Rigsdagen til Revision inden Udløbet af Marts Maaned 1929.

— Dette foreslaas nu ændret til Marts Maaned 1930.

Grunden til, at Lovens Revision saaledes foreslaas udskudt, er den, at man ønsker paa Grundlag af de indhøstede Erfaringer at lade foretage mere indgaaende Undersøgelser af Spørgsmaalet, om de i Loven hidtil anvendte Principper bør opretholdes, eller om man paa flere eller færre Punkter bør gaa til principielle Ændringer. Disse Drøftelser vil man lade foretage i en anden Forsamling end selve det ved Loven dannede Biblioteksraad, og Ministeriet agter derfor at nedsætte et Udvalg, hvori bl. a. Rigsdagens 4 store politiske Partier bliver repræsenterede, og som skal tage hele Sagen op til grundig Overvejelse.

Lovforslaget naaede ikke at komme til Behandling.

46. Forslag til Lov om Rigets Forsvar. (Forsvarsminister *Brorsen*). [A. Sp. 2833].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 44). 1. Beh. $\frac{20-23}{11}$ (F. Sp. 1704). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (L. Rasmussen, J. P. Larsen, Chr. Hansen, Gerhard Nielsen, Vilhelm Rasmussen, Holger Larsen, I. A. Hansen [Form.], Vanggaard, Nørskov [Sekr.], Elgaard, Søren P. Larsen, Parkov, Holger Andersen, Ole Bjørn Kraft, P. Munch).

Det forelagte Lovforslag var i Overensstemmelse med det, der blev fremsat i sidste Rigsdagssamling, se Aar bog 1927—28, Side 417, med Undtagelse af, at der i Aar fore slaas et fælles Lægekorps for Hæren, Søværnet og Luft vaabenet. Dette vil i Forhold til den nugældende Ordning medføre en Reduktion af Overlægerne's Antal fra 34 til 27.

Ordførerne for de forskellige Partier under 1. Behandling i Folketinget var de samme som i forrige Samling, og de henviste til deres tidligere Udtalelser, som de dog udførligt videre udviklede. Venstres Ordfører, I. A. Hansen, kom i Slutningen af sit Foredrag ind paa, hvilke Opgaver Sand synligheden sætter for et dansk Forsvar — et dansk Forsvar, „som vi i det hele er i Stand til at sætte paa Benene“. Han tilføjede saa: „Jeg vil gerne understrege det sidste: „*som vi er i Stand til at sætte paa Benene*“. Der er, siden Forsvars ministeren fremsatte dette Forslag, blevet offentliggjort et andet Forslag, nemlig det, der er udarbejdet af Cheferne for Generalkommandoen og Generalstaben, af Viceadmiralen og Chefen for Marinestaben. Dette Forslag hviler paa en aarlig Udgift til Hæren paa $31\frac{1}{4}$ Million og til Flaaden paa $20\frac{3}{4}$ Million, i alt 52 Mill. Kr., hvortil kommer ca. 5 Mill. Kr. aarligt ekstraordinært til Flaaden i ti Aar. Det er altsaa for de første ti Aars Vedkommende i alt 57 Mill. Kr. om Aaret. Om dette Forslag som Helhed har jeg intet at føje til det, som vort Partis Ordfører under Finanslovbehandlingen, det ærede Medlem Hr. Hagbart Berg, den Gang sagde. Han sagde, at der kan ikke ventes Tilslutning fra vort Partis Side til dette Forslag; et Forsvarsvæsen af det Omfang, her er stillet op, magter vi ikke at stille paa Benene; og vi anser det fra vor Side heller ikke for paakrævet til Løsning af de Opgaver, som efter vort Skøn foreligger for et dansk Forsvar for Tiden.“ (Det her omtalte Forslag fra de militære Chefer blev af de senere Talere jævnlige berørt, hvilket ligeledes var Tilfældet med Hensyn til et, ikke offentliggjort, Forslag fra Direktør i Marineministeriet Rechnitzer).

I. A. Hansen sluttede med følgende Udtalelse: „Der har i

de sidste Ugers Militærdiskussion været rejst Spørgsmaal om, hvor Regeringen og vort Parti er at finde i denne Sag. Det Spørgsmaal er ganske overflødig. Vi er at finde paa dette Forslags Grund. Naar jeg paa vort Partis Vegne anbefaler det som et Forhandlingsgrundlag, er det ikke, fordi det koster 40 Mill. Kr. om Aaret og er nogle Mill. Kr. billigere end Ordningen af 1922, naar jeg anbefaler det, er det, fordi dette Forslag er Udtryk for en nøgtern Vurdering af vort Lands militære Opgaver i Tiden og stiller de Midler til Raa-dighed, som efter vort Skøn er tilstrækkelige til at løse dem.“ — Socialdemokraternes Ordfører udviklede udførligt sit Partis Standpunkt og omtalte bl. a., at der fra Venstres Side „er anmodet om at faa en fordomsfri Forhandling“, i hvilken Anledning han senere udtalte: „Vi er altsaa parate til at gaa ind til en fordomsfri Forhandling med Venstre, men vi er ogsaa parate til Kamp.“ Den konservative Ordfører, Parkov, henviste til sine Udtalelser i forrige Samling og sagde: „Disse Udtalelser er . . stadig Udtryk for vor Stilling til Forsvarets Ordning og til Regeringens Forslag herom. Vi er fremdeles af den Anskuelse, at den Nedsikring, som i Samlingen 1926—27 gennemførtes i den sociale Lovgivning, for de militære Budgetters Vedkommende allerede forud var diskonteret ved Reduktionen i Aaret 1922. Vi erklærer os nu som da rede til en Forbedring, men gaar ikke med til nogen Foringelse af vort Forsvar.“ Taleren fremdrog stærkt det ovenfor omtalte Forslag fra „Sagkundskaben“. — Den radikale Ordfører, P. Munch, rettede straks en Opfordring til Statsministeren om nærmere at forklare sine Udtalelser i „Trontalen“ ved Rigsdagssamlingens Aabning i Aar „om de Forpligtelser med Hensyn til vort Forsvarsberedskab, som bestemmes ved vort Lands geografiske Beliggenhed og dets Stilling indenfor Folkeforbundet“. Han ønskede „at faa oplyst fra den højtærede Regerings Side, om den vil vende tilbage til den Opfattelse, at vi overfor Folkeforbundet er forpligtet til at have et vist militært Beredskab“. — Han udviklede sit Partis Syn paa Forsvarsloven og udtalte Haabet om, „at man fra Venstres Side vil forstaa, at Tiden er inde til enten at tage en Forhandling til venstre eller at lade denne Sag gaa ud til en Afgørelse ved Afstemning i Befolkningen. Hvis man vil tage en Forhandling til venstre, saa er vi, ligesom Socialdemokratiet efter de Udtalelser, som fremsattes i Gaar, rede til en saadan Forhandling. Men vi siger naturligvis paa Forhaand, at hvad enten der nu vedtages en ny Militærordning eller ikke, hvad enten der vedtages det ene eller det andet, saa opgiver vi for vort Vedkommende ikke vort Arbejde for at skabe dansk Militærvæsen saaledes om, at man fjerner enhver Tanke om Løsning af Kampopgaver

og samler sig om de Bevogtningsopgaver, vi kan magte, skaber det saaledes om, at Soldatertvangen hører op, og at man tilvejebringer en Nedgang i Udgifterne, der svarer dertil“. — Statsministeren efterkom under den fortsatte Forhandling den af P. Munch fremsatte Opfordring til at udtale sig om den nærmere Forstaaelse af Programtalens Udtalelser angaaende vort Forsvarsberedskab og sagde, at P. Munch lagde en Del ind i den, som i Virkeligheden slet ikke findes deri. „Den siger kun; at vort Lands Stilling indenfor Folkeforbundet maa være medbestemmende for Forpligtelser med Hensyn til vort Forsvarsberedskab. Denne Udtalelse er i Virkeligheden ganske uangribelig, og heller ikke det ærede Medlem vil kunne benægte, at enhver Forhandling om vort Forsvarsberedskab maa tage Danmarks Stilling indenfor Folkeforbundet med under Overvejelse, bl. a. ogsaa, fordi der derved er givet en vis Garanti for Landets Integritet og bestaaende politiske Uafhængighed mod Angreb udefra. Men, siger det ærede Medlem, der tales jo om Forpligtelser. Jeg vil hertil kun svare, at Regeringen staar paa det Standpunkt, at der ikke er tillagt Forbundsraadet nogen Myndighed til at fastsætte et Mindstemaal, hvorunder Rustningerne ikke maa indskrænkes, men baade Pagtens Artikel 8, 1. Stykke, og Artikel 16, 2. Stykke, forudsætter, at Systemet bygger paa visse militære Magtmidler hos Medlemmerne til Gennemførelse af Pagtens Forpligtelser, og det er Regeringens Opfattelse, at selv om Danmark i hvert enkelt Tilfælde, naar Spørgsmaalet bliver praktisk, staar frit, bør det dog ikke paa Forhaand stille sig paa det Standpunkt, at det under ingen Omstændigheder vil deltage i nogen som helst Art af fælles militær Virksomhed til Haandhævelse af Pagtens Forskrifter. Man kan ikke nyde godt af Rettigheder uden ogsaa at anerkende Forpligtelserne, om end der naturligvis ved disses nærmere Fastsættelse maa tages Hensyn til hvert enkelt Lands særlige Forhold.

Lige saa lidt kan man i Aabningstalens Ord om vort Lands geografiske Beliggenhed læse de vidtgaaende udenrigs-politiske Synspunkter, som det ærede Medlem oprullede. Der tænkes ganske selvfølgelig hverken paa Forpligtelser mod Vest eller mod Øst — vi har ingen saadanne Forpligtelser —, men paa Forpligtelserne overfor os selv, Forpligtelserne *overfor Danmark*. Vort Lands geografiske Beliggenhed er nu en Gang, som den er; vi kan ikke ændre den. Men vi maa lige saa selvfølgelig tage dens unægtelig noget udsatte og vanskelige Karakter med i Betragtninger om vort Forsvarsberedskab. Det maa enhver Regering gøre; og det gjorde ogsaa det ærede Medlem, da han som Forsvarsminister under Verdenskrigen traf de fornødne militære Foranstalt-

ninger. Andet og mere ligger der ikke i Aabningstalens Ord. Der er ikke Tale om juridiske Forpligtelser overfor andre, men om Forpligtelser, der maa opfyldes overfor os selv, som en Betingelse for Danmarks Bestaaen som en fri og uafhængig Stat i Fremtiden. Dette er Aabningstalens Ord, og det er ogsaa dens Mening.“

De senere Forhandlinger om Lovforslaget, dels indenfor Udvalget, dels udenfor dette, har ikke givet sig Udtryk i Rigsdagstidenden.

47. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 126 af 27. Juni 1927 om Statens Tjenestemænd. (Forsvarsminister *Brorsen*). [A. Sp. 3013].

Fremsat i *Folketinget* ⁹/₁₀ (F. Sp. 44). 1. Beh. ²³/₁₁ (F. Sp. 2080, jfr. 1704). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Rigets Forsvar (se Nr. 46).

Lovforslaget slutter sig til det fremsatte Lovforslag om Rigets Forsvar og fastsætter Lønningerne for de deri opførte Tjenestemænd. Det er i Overensstemmelse med det tilsvarende Lovforslag fra forrige Rigsdagssamling (se Aar bog 1927—28, Side 433), dog med enkelte Ændringer, der er en Følge dels af den i forrige Samling vedtagne Lov om Københavns Militærhospital, se Aar bog 1927—28 Side 272, dels af de Bestemmelser ang. Lægevæsenet, der findes i Lovforslaget om Rigets Forsvar.

48. Forslag til Lov om midlertidig Krisehjælp til arbejdsløse. (Af Einer Jensen [Ordfører], Fr. Andersen [Holbæk A.], Jønson, J. P. Nielsen, V. S. Petersen og Schrøder). [A. Sp. 3457].

Forelagt i *Folketinget* ³¹/₁₀ (F. Sp. 809). 1. Beh. ²⁷/₁₁ (F. Sp. 2138). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer Jensen, J. P. Nielsen, Jønson, V. S. Petersen, Schrøder, Fr. Andersen (Holbæk A.), Søren P. Larsen [Formand], Vanggaard, Knud Kristensen, J. C. A. Larsen, Olav Olsen [Sekretær], Christmas Møller, Fibiger, C. J. F. Sven, P. Munch.)

Lovforslaget er enslydende med det af de samme Forslagsstillere i Samlingen 1927—28 fremsatte, se Aar bog for nævnte Aar S. 439.

Forslagsstillernes Ordfører udtalte, »at Situationen er saa alvorlig for de arbejdsløse, at der maa foretages noget ekstraordinært for at komme dem til Hjælp«. Indenrigsministeren udtalte sig ligesom i forrige Samling imod Lovforslaget, og Partiernes Ordførere henholdt sig ogsaa til Udtalelserne i Fjor og til det i den da afgivne Betænkning fremsatte.

49. Forslag til Lov om Modvirkning af Arbejdsløsheden ved Iværksættelse af offentlige Arbejder og gennem Hjælp til Boligbyggeri. (Af Fr. Andersen (Holbæk A.) [Ordfører], Bjerring, Bresemann, J. Chr. Jensen, F. K. Madsen og Simonsen). [A. Sp. 3459].

Forelagt i *Folketinget* ³¹/₁₀ (F. Sp. 810). 1. Beh. ¹⁹/₁₂ (F. Sp. 2984). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fr. Andersen (Holbæk A.), Bjerring, Bresemann, J. Chr. Jensen, F. K. Madsen, Simonsen, Elgaard [Formand], Jensen (Broby) [Sekretær], J. C. A. Larsen, Laursen, Hagbart Berg, Johannes Lou, C. J. F. Sven, Bouet, P. Munch).

Lovforslaget er af samme Indhold som det af de samme Forslagsstillere i Samlingen 1927—28 indbragte, se Aarvog for nævnte Samling S. 446.

Forslagsstillernes Ordfører udtalte ved Fremsættelsen, at det efter deres Opfattelse var absolut nødvendigt at gøre noget positivt for at modvirke Arbejdsløsheden, der praktisk talt var lige saa stor som i Fjor, da Lovforslaget behandlede. Indenrigsministeren henviste til sine Udtalelser i forrige Samling og gentog, at han ikke kunde medvirke til Lovforslagets Gennemførelse, idet han i øvrigt oplyste, at de af Udvalget i Fjor krævede Oplysninger nu var tilvejebragt. De forskellige Partiers Ordførere, der var de samme som i forrige Samling, udtalte sig paa samme Maade som den Gang.

50. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 134 af 1. Juli 1927 om Aldersrente. (Af Holger Larsen [Ordfører], Bresemann, Hauge, Holdgaard, Helga Larsen, Simonsen og Weygaard). [A. Sp. 3477].

Forelagt i *Folketinget* ¹/₁₁ (F. Sp. 864). 1. Beh. ²⁷/₁₁ (F. Sp. 2097). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Holger Larsen, Bresemann, Helga Larsen, Hauge, Simonsen, Weygaard, Rahbek [Formand], Laursen, Kr. Kristensen, Vad-

gaard, Elmquist, Vesterager [Sekretær], Parkov, Ulrich, Holdgaard).

Lovforslaget tilsigter at ændre dels § 6, dels § 22 i Aldersrenteloven af 1927.

De foreslaaede Ændringer i § 6 gaar for det første ud paa at stille Land og By lige vedrørende Ydelsen af Hjælp til syge, til Hospitalsbehandling, til Medicin, til Bandage o. s. v. Aldersrenteloven bestemmer, at man for Bykommunernes Vedkommende kan yde denne Sygehjælp udenfor det personlige Tillæg, medens saadan Hjælp for Landkommunernes Vedkommende kun kan ydes som personligt Tillæg. Efter Lovforslaget stilles alle Kommunalbestyrelser ens. Dernæst foreslaas det, at Bykommunernes Adgang til at yde det personlige Tillæg ændres saaledes, at den nugældende Brøk for, hvor meget en Kommunes aarlige Udgifter hertil maa udgøre — $\frac{1}{20}$ af de i Henhold til Taksterne ydede Beløb —, forhøjes til $\frac{1}{14}$, medens Brøken $\frac{1}{5}$ for Landkommunernes Vedkommende nedsættes til $\frac{1}{14}$, d. v. s. for Bykommunernes Vedkommende en Forhøjelse med 2 pCt. og for Landkommunerne en Nedsættelse med 5 pCt.

I Aldersrentelovens § 22 foreslaas 3die Stykke slettet.

Dette Stykke bestemmer, at Personer, som i en Alder af mellem 60 og 65 Aar har opnaaet Aldersrente, og som derfor kun kan faa $\frac{3}{4}$ af den Understøttelse, der tilkommer 65-aarige, ikke kan faa personligt Tillæg, altsaa heller ikke faa Sygehjælp og Brændselshjælp.

Motiveringen for at slette denne sidste Bestemmelse er den, at de paagældende Personer netop ofte er dem, der trænger mest til personlig Hjælp, og Ændringerne til § 6 foresloges, fordi den nugældende Ordning medfører en Usikkerhed i Sogneraadens Dispositioner, idet de ofte er ude af Stand til at yde Brændselshjælp til de gamle, fordi de ikke ved, hvad Sygeudgifterne vil beløbe sig til indtil 1. April. Ved 1ste Behandling henstillede Indenrigsministeren, »at videre Behandling af dette Forslag udsættes, indtil vi har Klarhed over Nødvendigheden deraf paa Grundlag af det Materiale, som ved de samvirkende Sogneraadforeningers Undersøgelse antagelig vil blive tilvejebragt i en nær Fremtid«.

Ordføreren for Venstre, Rahbek, og for de Konservative, Vesterager, mente, at der ikke allerede er Grund til at ændre den bestaaende Lov, medens de Radikales Ordfører, Holdgaard, anbefalede Lovforslaget.

51. Forslag til Lov om Erhvervelse af Jord til Oprettelse eller Udvidelse af mindre Landbrug og til Byggepladser m. v. (Af *Olufson* [Ordfører], *Bording*, *Hækkerup*, *J. P. Jensen*, *Larsen (Bjerre)*, *A. C. Mortensen* og *Marinus Sørensen*). [A. Sp. 3633].

Forelagt i *Folketinget* 6/11 (F. Sp. 1034). 1. Beh. 6-7/2 (F. Sp. 4042, jfr. 4107). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Olufson*, *Bording*, *Hækkerup*, *J. P. Jensen*, *Larsen [Bjerre]*, *Marinus Sørensen*, *Thorhauge [Formand]*, *Rahbek [Sekretær]*, *Pinstrup*, *Vadgaard*, *Tvedegaard*, *Ulrich*, *Fibiger*, *A. C. D. Petersen*, *Niels Frederiksen*).

Nærværende Lovforslag er med et Par Ændringer forelagt i den Skikkelse, hvori det vedtoges af Folketinget i Rigsdagssamlingen 1925—26, (se Aarboeg 1925—26, S. 347).

Grundet paa den langvarige Arbejdsløshed, der har gjort det vanskeligt for Landarbejderne at fremskaffe de nødvendige Midler til at komme i Gang med, er der i Lovforslagets § 11 indsat en ny Bestemmelse, hvorefter Landbrugsministeren bemyndiges til efter Indstilling fra Amtskommissionen og Statens Jordlovsudvalg at yde et Etablerringslaan paa indtil 1/10 af Vurderingssummen for Jord og Bygninger. Laanet forrentes med 4½ pCt. p. a. og er afdragsfrit de første 5 Aar; derefter afdrages det med 1/10 aarlig. For Laanet gives der Pant i Besætning og Avlsredskaber.

Den anden Ændring er fremkommet i Anledning af, at den gamle Husmandslov (Loven af 29. Marts 1924) ændredes ved en Tillægslov af 1. Juli 1927. Medens det tidligere havde været saaledes, at de, der ikke havde mere end 2 ha middelgod Jord, kunde faa et Tillægslaan til Indkøb af Jord og til Udvidelse af Bygninger, ændrede man det i 1927 til, at det skulde være dem, der ikke havde over 3 000 Kr.s Jordværdi. Forslagsstillerne har optaget denne Bestemmelse i nærværende Forslag, idet man dog har forhøjet Summen fra 3 000 Kr. til 5 000 Kr.

Dette Lovforslag, der forelagdes og behandledes sammen med Lovforslaget om Vilkaar for Overtagelse af Jorder i offentligt Eje, anbefaledes af Ordføreren for Forslagsstillerne (*Olufson*) som et af Midlerne til Begrænsning af Arbejdsløsheden og som Grundlag for Fremskaffelse af Jord til Ud-

stykning, da den offentlige Jord var ved at ebbe ud. Landbrugsministeren (Madsen-Mygdal) gik imod Lovforslaget, navnlig imod Ekspropriationsbestemmelsen, hvad ogsaa Ordførerne for henholdsvis Venstre og Konservative (Rahbek og Ulrich) gjorde, medens de Radikales Ordfører (Niels Frederiksen) tilsagde en velvillig Behandling i Udvalget.

52. Forslag til Lov om Vilkaar for Overtagelse af Jorder i offentligt Eje. (Af *Olufson* [Ordfører], *Bording*, *Hækkerup*, *J. P. Jensen*, *Larsen-Bjerre*, *A. C. Mortensen* og *Marinus Sørensen*). [A. Sp. 3623].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{6}{11}$ (F. Sp. 1034). 1. Beh. $\frac{6-7}{2}$ (F. Sp. 4107, jfr. 4042). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Erhvervelse af Jord til Oprettelse eller Udvidelse af mindre Landbrug og til Byggepladser m. v. (se Nr. 51).

Lovforslaget er af samme Indhold som det Forslag, Folketinget vedtog ved 3. Beh. i Rigsdagssamlingen 1925—26, se denne Aarvog Side 352. Det fremsattes i den følgende Samling i Landstinget af Landbrugsminister *Bording* uden at naa videre end til Udvalg (Aarvog 1926—27, Side 450).

Nærværende Lovforslag forelagdes sammen med Lovforslaget om Erhvervelse af Jord til Oprettelse eller Udvidelse af mindre Landbrug og til Byggepladser m. v. og anbefalede af *Ordføreren for Forslagsstillerne* (*Olufson*) til Begrænsning af Arbejdsløsheden. *Landbrugsministeren* (*Madsen-Mygdal*) fraraadede ligesom *Ordføreren for Venstre* (*Rahbek*) dets Vedtagelse. Ogsaa *Ordføreren for de Konservative* (*Ulrich*) gik imod det, medens *Ordføreren for de Radikale* (*Niels Frederiksen*) lovede velvillig Udvalgsbehandling.

53. Forslag til Lov om Tilvejebringelse af Midler til Forrentning af og Afdrag paa det i Anledning af Landmandsbank-Ordningen optagne Statslaan m. m. (Af *Stauning* [Ordfører], *Fr. Andersen* [Kh.-Frb. ø. Stkr.], *Bjerring*, *Borgbjerg*, *J. P. Jensen* og *Hans Nielsen*). [A. Sp. 4109].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{11}{12}$ (F. Sp. 2602). 1. Beh. $\frac{30}{1}$ (F. Sp. 3790). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Stauning*, *Fr. Andersen* [Kh.-Frb. ø. Stkr.], *Bjerring*, *Borgbjerg*,

J. P. Jensen, Hans Nielsen, Hagbart Berg [Formand], Jensen (Broby) [Sekretær], J. C. A. Larsen, Henrik Jensen, Svend Nielsen, Korsgaard, Fibiger, C. J. F. Sven, P. Munch).

Lovforslaget er saalydende:

§ 1. Lov Nr. 304 af 22. December 1927 om Ændringer i og Tillæg til Loven om Indkomst- og Formueskat til Staten*) ophæves ved Ugangen af Finansaaret 1928—29.

§ 2. Den Indtægtsforøgelse, som fremkommer ved Gen-nemførelsen af § 1, anvendes til Forrentning af og ordinært Afdrag paa det i Anledning af Landmandsbank-Ordningen optagne Statslaan**).

Saaframt der ved Finanslov eller særlig Lov maatte være tilvejebragt Midler til hel eller delvis Dækning af de i denne Paragrafs 1ste Stykke omhandlede Udgifter, anvendes Indtægtsforøgelsen eller den resterende Del deraf til ekstraordi-nært Afdrag paa Statsgælden.

Som beregnet Indtægt ved Ophævelse af den i § 1 nævnte Lov opføres et Beløb svarende til de i nærværende Paragrafs 1ste Stykke omhandlede Renter og Afdrag.

§ 3. Denne Lov træder i Kraft den 1. April 1929.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Stauning) begrundede Lovforslagets Forelæggelse med, at Forrentning og Afdrag af Landmandsbanklaanet ikke burde paahvile den store almindelige Befolkning, men Landets Formueejere. Endvidere hævdede Ordføreren for Forslagsstillerne, at Paabudet i Loven af 19. April 1928 § 12 om Fremsættelse af Lovforslag angaaende Tilvejebringelse af Midler til Forrentning og Afdrag af Landmandsbanklaanet ikke var efterkommet af Finansministeren, og at dette skete ved nærværende Lovforslag. *Finansmini-steren* bestred Rigtigheden af denne Paastand og henviste

*) Den nævnte Lov giver Lempelser i Formueskatten og Sel-skabsbeskatningen, se nærmere Aarbog 1927—28, Side 86.

**) Jfr. Lov Nr. 112 af 4. April 1928 (se Aarbog 1927—28, Side 102), der bemyndigede Finansministeren til at optage i Udlandet et Statslaan paa indtil 55 Mill. Dollars (til Kurs 93,037 pCt., til 4½ pCt. aarlig Rente og med en Amorti-sationstid af 33 Aar) til Dækning af Landmandsbankens Underskud pr. 31. December 1927 136 Mill. Kr. samt til Statens nye Aktiekapital i Landmandsbanken paa 50 Mill. Kr. (jfr. Lov Nr. 140 af 19. April 1928 om Ordning af Statens Forhold til Landmandsbanken, se Aarbog 1927—28, Side 181).

til, at Paabudet var sket Fyldest ved Fremsættelse af Lovforslagene om Ændringer i Tobaksbeskatningen og i Chokoladebeskatningen. *Venstres Ordfører (Hagbart Berg)* kunde ikke medvirke til Lovforslagets Gennemførelse. *De Konserveratives Ordfører (Korsgaard)* kunde tænke sig at gaa ind i en Realitetsforhandling om en Forbedring af den tekniske Udformning af Skattelovene, der ikke forøgede Statens Provenu. *De Radikales Ordfører (P. Munch)* mente, at Spørgsmaalet om, hvem der skal betale de ca. 10 Mill. Kr. om Aaret, det her drejer sig om, bør løses saaledes, at Beløbet maa tages hos de Kræfter indenfor det danske Samfund, der kom uskadt eller styrket gennem Krisen.

54. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsledsøhedsforsikring m. m. (Af *Einer Jensen* [Ordfører], *Fr. Andersen* [Holb. A.], *Jønson*, *J. P. Nielsen*, *V. S. Petersen* og *Schrøder*). [A. Sp. 5107].

Forelagt i *Folketinget* $13\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4269). 1. Beh. $20\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4450). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om midlertidig Krisehjælp til arbejdsløse. (Se Nr. 48).

Lovforslaget er i det væsentlige af samme Indhold som det i forrige Samling fremsatte med samme Titel, se Aarvog 1927—28, S. 457. Kun paa to Punkter adskiller Lovforslaget sig fra det i Fjor foreliggende, fordi der siden da er vedtaget to Love, som berører nogle af de i Lovforslaget i Fjor omhandlede Spørgsmaal, nemlig Lov Nr. 124 af 4. April 1928 om Tilskud og Laan af Arbejdsledsøhedsfonden til Kommuner og anerkendte Arbejdsledsøhedskasser og Lov Nr. 268 af 9. Nov. 1928 om Ændringer i Arbejdsledsøhedsloven, se foran under vedtagne Love Nr. 23. Ved den sidstnævnte Lov gennemførtes Bestemmelser om Aabning og Genaabning af Krisekasser, hvorfor de i det forrige Lovforslag indeholdte Forslag til Ændringer i Arbejdsledsøhedslovens § 19, Stk. 5, ikke er medtaget i Aar.

Den anden Ændring af det forrige Lovforslag er den, at medens det da foresloges, som Tilføjelse i Arbejdsledsøhedslovens § 19, efter Stykke 9, at Statskassen til Etablering af Krisefonds skulde yde Arbejdsledsøhedskasserne en Gang for alle et Tilskud af 20 Kr. pr. Medlem, hvoraf Arbejdsledsøhedsfonden

skulde refundere Trediedelen, foreslaas i det i Aar fremsatte Lovforslag Tilskuddet sat til 30 Kr. pr. Medlem. Ved Loven af 4. April 1928, se Aarbog 1927—28, S. 151, vedtoges, at der til Arbejdsløsheds-kasser, der opretter Krisefond, af Arbejdsløshedsfonden paa visse Vilkaar kan ydes et Tilskud paa indtil 10 Kr. pr. Medlem og et Laan af 5 Kr. pr. Medlem; men Resultatet deraf i Retning af Oprettelse af Krisekasser blev kun meget ringe, og Forslagsstillerne foreslaar nu et Tilskud af 30 Kr. fra Statskassen pr. Medlem til Etablering af Krisefond. Arbejdsløshedsfonden skal saa refundere Trediedelen. — De øvrige Bestemmelser er som nævnt uforandrede fra i Fjor, hvorfor der henvises til Aarbogen.

Ordføreren for Forslagsstillerne henviste, saavel ved Fremsettelsen som under 1. Behandling, til den store Arbejdsløshed — han regnede med, at der da var 90 000 arbejdsløse — og til, at Kasserne i høj Grad trænger til forhøjet Tilskud, ligesom til, at de ikke kan magte Oprettelse af Krisekasser. — Indenrigsministeren henholdt sig til sine Udtalelser om Lovforslaget i forrige Samling, for saa vidt angaar de Ændringer i Arbejdsløshedsloven, som der da forelaa Forslag om, og med Hensyn til de nye Bestemmelser, der i øvrigt burde knyttes til Loven af 9. Nov. 1928, udtalte Ministeren, at Vilkaaret for at gaa med dertil »maatte i hvert Tilfælde være, at man i Forvejen havde sikret Oprettelse af Krisekasser i et saadant Omfang og i et saadant Antal Fag, at man derigennem kunde faa tilvejebragt Sikkerhed for en Aflastning af den Byrde, Hjelpekasserne har maattet paatage sig, og Forudsætningen maatte naturligvis være, ligesom i Loven af 4. April 1928, at Medlemmerne stadig indenfor en vis Periode ydede Bidrag, saaledes at de Beløb, der fremskaffedes, stod i et rimeligt Forhold til den Støtte, Staten ydede gennem Tilskud og Laan.« Saavel Venstres som de Konservatives Ordfører udtalte, at de vilde ikke være med til at ændre den nylig vedtagne Arbejdsløshedslov, idet dog den sidstnævnte Ordfører, ligesom Ministeren, udtalte Beredvillighed til at forhandle om Muligheden af Oprettelse af Krisekasser. De Radikales Ordfører udtalte Haabet om, »at man fra de forskellige Partiers Side med god Villie vil gaa til Drøftelsen af, om ikke alle Enkeltheder i dette Lovforslag, saa dog af selve Hovedspørgsmaalet. Hvilke Midler skal man anvende for at fylde det Hul, der blev skabt ved det ekstraordinære Arbejdsløshedstilskuds Bortfald i Efteraaret 1927?«

55. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 253 af 12. Juni 1922 om Afgift paa Omsætningen i Kafeer, Restaurationer m. m., jfr. Lov Nr. 220 af 1. Maj 1923. (Af *Stauning* [Ordfører], *Andreasen*, *Fr. Andersen* [Kh.-Frb. ø. Stkr.], *Bjerring*, *Borgbjerg* og *Sneum*). [A. Sp. 5115].

Fremsat i *Folketinget* $20\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4446). 1. Beh. $18\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5243). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Stauning*, *Fr. Andersen* [Kh.-Frb. ø. Stkr.], *Andreasen*, *Bjerring*, *Borgbjerg*, *Sneum*, *Jensen* (Broby) [Form.], *Tange*, *Knud Kristensen*, *Elgaard*, *Christensen* (Høng) [Skr.], *Korsgaard*, *Fibiger*, *C. J. F. Sven*, *Dahlgaard*).

Ved Lovforslaget foreslaas en gradvis Afvikling af Restaurationsskatten. Denne, der for Tiden er 10 pCt., foresloges saaledes nedsat i Tidsrummet 1. Juli 1929—30. Juni 1930 til 8 pCt., fra 1. Juli 1930 til 30. Juni 1931 til 6 pCt., fra 1. Juli 1931 til 30. Juni 1932 til 4 pCt. og fra 1. Juli 1932 til 30. Juni 1933 til 2 pCt. Samtidig foreslog man den i Loven af 12. Juni 1922 § 5 omhandlede Afgift, $\frac{1}{3}$ af det samlede Betalingsbeløb, nemlig i Tilfælde, hvor Betaling sker under eet for de afgiftspligtige Ydelser og for Logi (Ophold paa Hotel), eller hvor afgiftspligtige Virksomheder yder Kost maanedsvis, ophævet med Udgangen af Juni Maaned 1930.

Hele Loven skulde dernæst bortfalde med Udgangen af Juni Maaned 1933.

Ordføreren for Forslagsstillerne (*Stauning*) motiverede Lovforslagets Forelæggelse bl. a. med den tyngende Særbeskatning af et enkelt Erhverv, som Opretholdelsen af Restaurationsafgiften maatte siges at være, ligesom Skatten ikke ramte Luksus, men det for mange nødvendige Forbrug paa uberettiget Maade. — *Finansministeren* kunde ikke modtage Lovforslaget. For det første vilde de fastsatte Nedgangsprocenter være uhandelige saavel for de næringsdrivende som for Skattevæsenet, men Ministerens Hovedindvending var den, at Afgiftens Bortfald vilde medføre en Indtægtsnedgang for Statskassen i 1929—30 paa 2—3 Mill. Kr. og i 1933 15 Mill. Kr., en Indtægtsnedgang, som ikke vilde kunne bæres uden Kompensation. *Ordføreren for Venstre* (*Jensen* [Broby]) sluttede sig til Ministeren, og det samme gjorde de *Konservative* (*Korsgaard*), der dog helst i første Række saa de direkte Skatter nedsat, medens *det radi-*

kale Venstres Ordfører (Dahlgaard) erklærede, at Partiet hellere vilde medvirke til en Afvikling, der straks frigjorde det almindelige Restaurationsforbrug, medens Afgiften foreløbig bibeholdtes for det egentlige Luksusforbrug. *Retspartiets* Ordfører (Axel Dam) anbefalede ogsaa Lovforslaget og fik Tilslutning af H. F. Ulrichsen, der ønskede Afgiftens Bortfald navnlig af turistmæssige Grunde. *Orla-Jensen* og *Holstein* gik imod Lovforslaget.

56. Forslag til Lov om Ydelse af Brændsel til Aldersrente- og Invalidere rentnydere i Tiden indtil 1. April 1929. (Af *Holger Larsen* [Ordfører], *Bresemann*, *Hauge*, *Helga Larsen*, *Simonsen* og *Weygaard*). [A. Sp. 5117].
Fremsat i *Folketinget* $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4466). 1. Beh. $22\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4549). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 134 af 1. Juli 1927 om Aldersrente (se foran Nr. 50).

Lovforslaget fremsattes, fordi man, som Ordføreren for Forslagsstillerne (*Holger Larsen*) udtalte, ikke kunde vente det foran under Nr. 50 omhandlede Lovforslag om Ændring i Aldersrenteloven vedtaget indenfor Samlingen, og fordi en Ydelse af Brændselshjælp grundet i den haarde Vinter var anset for nødvendig. Lovforslaget, der ikke ganske svarer til de tidligere af samme Forslagsstillere fremsatte Lovforslag om Brændselshjælp, idet nu ogsaa Invalidere rentnydere er draget ind under dets Bestemmelser, gaar ud paa følgende:

§ 1. I Kommuner, hvor der ikke ved kommunal Foranstaltning er ydet Brændsel eller Brændselshjælp til Aldersrente- og Invalidere rentnydere, kan disse ved Henvendelse til Kommunalbestyrelsen, inden Udløbet af Marts Maaned 1929, kræve saadan Hjælp indenfor de i nærværende Lovforslag fastsatte Grænser.

§ 2. I Kommuner, hvor der allerede ved kommunal Foranstaltning er ydet Brændsel eller Brændselshjælp til Aldersrente- og Invalidere rentnydere, kan Kommunalbestyrelsen, uden Samtykke af højere Myndighed, i Tiden indtil 31. Marts 1929 foranstalte Til lægs-Uddeling af saadan Hjælp i det Omfang, som Forholdene maatte kræve det, samt under samme Forhold Uddeling til Invalidere rentnydere.

§ 3. Værdien af Brændsel eller Brændselshjælp, der kan ydes, maa for de i § 1 omhandlede Kommuner, samt for Invalididentenydere, ikke overstige 25 Kr. for samlevende Ægtefæller og for enlige Personer. For de i § 2 omhandlede Tilfælde maa Værdien af Hjælpen ikke overstige 15 Kr. for samlevende Ægtefæller og for enlige Personer.

§ 4. Af Kommunernes Udgifter i Medfør af Lovforslaget refunderer Staten $\frac{7}{12}$ af det i Henhold til § 1 anvendte Beløb og $\frac{3}{4}$ af det i Medfør af § 2 anvendte Beløb. Forsørgelseskommunerne refunderer Opholdskommunerne $\frac{3}{4}$ af det ydede Beløb.

Endelig indeholder § 5 Bestemmelser angaaende Besværinger over Lovens Administration, der ikke kan indbringes for Domstolene, men skal forelægges Overøvrigheden, i København Indenrigsministeren.

Indenrigsministeren erklærede Forslaget for uklart og uegnet til Gennemførelse, men erklærede sig villig til Forhandling i et Udvalg, og hertil sluttede sig Ordføreren for Venstre (Rahbek) og Konservative (Vesterager), medens Ordføreren for det radikale Venstre (Holdgaard) erklærede sig villig til at medvirke til, at der ydes Brændselshjælp. Alle Ordførere ytrede Betænkelighed ved, at Invalididentenydere er taget med.

57. Forslag til Lov om almindelig Folkeforsikring.

(Af *Hendriksen* [Ordfører], *Fibiger*, *Mathilde Hauschultz*, *Korsgaard*, *Christmas Møller*, *Parkov* og *C. J. F. Sven*). [A. Sp. 4173].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{11}{1}$ (F. Sp. 3155). 1. Beh. $\frac{23}{2}$ og $\frac{5}{3}$ - $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 4689, 4781 og 4829). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Stauning, Borgbjerg, Holger Larsen, Weygaard, Helga Larsen, Simonsen, Rahbek [Sekr.], Kr. Kristensen, Knud Kristensen, Vadgaard, Elmquist, Hendriksen [Form.], Bouet, Vesterager og Holdgaard).

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte Forslagsstillernes Ordfører, at det i Forening med det dermed sammenhørende nedenfor som Nr. 58 nævnte Lovforslag er »bygget over det Princip, at enhver Borger i Landet i nødvendigt Omfang er forpligtet til at sørge for de økonomiske Følger af sin Invaliditet og Alderssvaghed derigennem, at han stræber efter at skaffe sig sit Underhold som gammel eller Invalid gennem

egen Arbejdsfortjeneste i de arbejdsdygtige Aar. Dette er i en Nøddekal Lovforslagtes Hensigt.»

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtaltes følgende:

»Indenfor Forslagsstillernes Parti har man igennem lang Tid beskæftiget sig med dette Problem. Det var som bekendt paa det konservative Folkepartis Foranledning, at Forsikringskommissionen af 1922 blev nedsat, og man har mange Gange forespurgt de skiftende Regeringer, om Forslag om Folkeforsikring vilde fremkomme. Da Regeringsforslag imidlertid ikke blev bebudet i Trontalen, og da det er uvist, om Forslag fremkommer fra Regeringens Side, fremsættes nærværende Forslag som Forhandlingsgrundlag overfor Rigsdagens Partier. Man er klar over, at et privat Forslag let kan være behæftet med Mangler, som et Regeringsforslag ikke har, men man har ment det nødvendigt, at Spørgsmaalet førtes frem til Drøftelse i Rigsdagen. Man anser det for rigtigt at gøre opmærksom paa, at Forslagets Paragraffer vedrørende Invaliditetsbestemmelser etc. er med Tilladelse i næsten et og alt Aftryk af Forslag udarbejdede af Medlem af Forsikringskommissionen af 1922, matematisk Direktør i Pensionsforsikringsanstalten, Dr. phil. N. R. Jørgensen. De i Bilag I anførte Eksempler er ligeledes velvilligst udregnede af Dr. Jørgensen.

Indenfor Forslagsstillernes Parti har der gjort sig forskellige Anskuelser gældende angaaende Forsikringens Omfang og Formen for Præmiebetaling. Som Bilag aftrykkes et Forslag, der kun angaar Aldersrenteforsikringen, men ikke Invalideforsikringen, og som tillige fastsætter en anden Form for Præmiebetaling.

Der har ligeledes været Tanker fremme om i Stedet for en egentlig Folkeforsikring paa privatforsikrings-teknisk Grundlag at skabe en almindelig Pensionering af Befolkningen, saaledes at de indkommende Præmieindtægter efterhaanden i et vist nærmere Omfang straks anvendes til Lettelse af det offentliges nuværende Udgiftsbyrde, selvfølgelig mod Statens Garanti for, at de fulde ved Præmieindtægten sikrede Summer til sin Tid var til Stede (Ligningssystem i Stedet for Kapitaldækningssystem). — Ogsaa denne Løsning bør underkastes Partiernes samlede Drøftelser.»

Lovforslagets væsentligste Indhold er:

I § 1 fastsættes først, at enhver Person, der har Indfødsret og er bosiddende her i Riget eller forhyret med dansk Skib, er, for saa vidt han ved denne Lovs Ikrafttræden ikke er fyldt 62 Aar, pligtig at sikre sig en Alders- og Invaliderende gennem *Præmiebetaling til Rigsforsikringsanstalten* (jfr. § 29). Præmiebetalingen indtræder fra Be

gyndelsen af den April Maaned, der følger efter den paa-gældendes fyldte 18de Aar. Paragraffen indeholder desuden Bestemmelse om Lovens Anvendelse paa Danske i Udlandet, der oppebærer Løn her fra Landet, og om Enker uden Indfødsret, som har været gift med en Dansk.

Efter § 2 udgør den Forsikringspræmie, de forsikringspligtige skal erlægge, 3 pCt. af al Indkomst af Arbejde, Erhverv, Formue o. lign., som den vedkommende oppebærer efter 1. Januar i Aaret efter Lovens Ikrafttræden, dog ikke over 240 Kr. p. a.

Forsikringspræmien kan erlægges i de »Skatte- og Forsikringsmærker«, der er paaført den forsikredes Navn, og som den forsikrede har faaet udleveret som en Del af Betalingen for Arbejdsydelse, som foreslaaet i det nedenfor under Nr. 59 nævnte Lovforslag.

Pligten til Præmiebetaling bortfalder, naar den forsikrede i alt har indbetalt et saa stort Beløb, at hans Konto i Rigsforsikringsanstalten dækker det fornødne Indskud for en eventuel straks begyndende livsvarig aarlig Invaliderente eller en fra det 65de Aar løbende livsvarig aarlig Aldersrente paa mindst 600 Kr. for Mænd og 540 Kr. for Kvinder. Yderligere Forsikringspræmie kan frivilligt erlægges paa den af Rigsforsikringsanstalten efter Godkendelse af Indenrigsministeren nærmere bestemte Maade.

Den Forsikringspræmie, der indbetales af gift Mand eller Kvinde, regnes efter § 3 altid som betalt med Halvdelen for hver af Ægtefællerne, der i øvrigt betragtes hver især som særskilt forsikret. Frivillig Forsikringspræmie kan dog af gift Mand eller Kvinde indbetales udelukkende til egen eller Ægtefællens Fordel.

§ 4 bestemmer, at Indkomsternes Størrelse fastsættes efter Reglerne i Loven om Indkomst- og Formueskat til Staten og uden Fradrag i Henhold til nævnte Lovs § 8. Desuden skal fraskilt Hustru og Hustru, der til Stadighed lever adskilt fra sin Mand, ogsaa svare Bidrag af den Del af Indkomsten, der bestaar af Underholdsbidrag fra Manden.

De Personer, som ikke efter disse Bestemmelser har kunnet ansættes til Forsikringspræmie, er pligtige til at betale denne med samtlige de af dem som delvis Arbejdsvederlag modtagne »Skatte- og Forsikringsmærker«.

Præmiebetalingen ophører med Udgangen af det Skatteaar, i hvilket den paagældende fylder 64 Aar, medmindre den er ophørt tidligere efter § 2.

Det Underhold, derunder Løn, som ydes værnepligtige under Aftjening af tvungen ordinær og ekstraordinær Militærtjeneste, medregnes efter § 5 ikke i den forsikringspligtige Indkomst.

Indenrigsministeren bestemmer efter Forhandling med Justitsministeren, i hvilke Tilfælde Personer, der afsoner Frihedsstraf eller paa anden Maade er taget i Forvaring af det offentlige, er pligtige til Præmiebetaling under Opholdet paa vedkommende Anstalt.

I § 6 fastsættes, at Præmien paalignes af de skatteliggende Myndigheder i Forbindelse med Skat til Staten, og med Præmien forholdes i det hele efter de for Statsskattens Paaligning, Opkrævning, Inddrivelse m. m. gældende Regler, dog skal de kommunale Myndigheder opkræve den uden Vederlag til Kommunens Kasse. Ved delvis Betaling af forfalden Præmie og personlige Skatter, derunder delvis Inddrivelse ved Udpantning, har Rigsforsikringsanstalten Fortrinsret fremfor Skattevæsenet. Kommunen er ansvarlig overfor Anstalten for rettidig Opkrævning af Præmierestancer ligesom for de i Kommunekassen indgaaede ikke afregnede Præmier.

Samlevende Ægtefæller, hvoraf den ene er Invalid eller oppebærer Aldersrente, er efter § 7 kun pligtige at betale 1½ pCt. af deres samlede Indkomst som Forsikringspræmie til Fordel for den Ægtefælle, der ikke er Invalid eller Rentemodtager, ved hvilken Forsikringspræmies Beregning Invalidrente og Aldersrente indtil henholdsvis 600 og 540 Kr. (jfr. § 2) ikke kommer i Betragtning.

I § 8 bestemmes, at Personer, der ved Lovens Ikrafttræden nyder Invalidrente, er, saa længe denne oppebæres, fritaget for at indtræde i Forsikringen (jfr. dog § 7). Personer, der lider af kroniske Sygdomme, Aandssvaghed, Døvstumhed eller andre øjensynlige Invaliditeter, kan fritages for at indtræde i Forsikringen, naar de fremskaffer Lægeerklæring om, at deres Invaliditet efter vedkommende Læges Skøn i alt væsentligt naar den i § 12 fastsatte Grænse.

Enhver forsikret har efter § 9 Ret til ved det fyldte 65de

Aar fra Rigsforsikringsanstalten at oppebære en aarlig, livsvarig Aldersrente, hvis Størrelse, beregnet efter de for Anstalten gældende Tariffer, svarer til de af eller for den forsikrede indbetalte Præmiebeløb. Den forsikrede har dog Ret til inden det fyldte 65de Aar at paabegynde Hævning af Aldersrente, saafremt denne paa det Tidspunkt, da Kravet fremsættes, allerede ved Hjælp af de erlagte Præmier kan omsættes i en straks begyndende aarlig, livsvarig Aldersrente paa 600 Kr. for Mænd, 540 Kr. for Kvinder. — Saafremt den forsikrede inden det fyldte 65de Aar maatte blive Invalid i den i nærværende Lovs § 12 angivne Betydning, har Invaliden dog Ret til at faa sine indbetalte Præmier omsat i en straks begyndende Invaliderente efter Rigsforsikringsanstaltens Tarif, alt i Henhold til de i nærværende Lovs § 13 og følgende anførte Bestemmelser.

I § 10 fastsættes, at de for Rigsforsikringsanstalten gældende Tariffer, efter hvilke Alders- og Invaliderenten beregnes, udarbejdes af Anstaltens Direktion og skal godkendes af Indenrigsministeren. Der skal ved Udarbejdelsen af dem regnes med rimelig forventede Udgifter for Anstalten i Henhold til det i §§ 13, 21 samt §§ 24 og 26 anførte, og der kan til Kontoen for de her anførte Udgifter henlægges en rimelig Reservefond. I øvrigt skal Rigsforsikringsanstaltens eventuelle Overskud komme de forsikrede til gode ved Beregning af Bonus, der tilskrives de endnu ikke effektive Forsikringer og udbetales som Tillæg til de løbende Renteydelser.

Krav paa Invalide- eller Aldersrente fremsættes efter § 11 for Rigsforsikringsanstalten paa nærmere foreskreven Maade.

I § 12 siges, at ved Invalider forstaas i denne Lov Personer, der som Følge af Sygdom, Legemsskade, Alderdom eller anden Aarsag er saaledes aandelig eller legemlig svækkede, at de varigt har mistet mindst $\frac{2}{3}$ af deres Erhvervsevne. En saadan Nedsættelse af Erhvervsevnen skal anses at foreligge, naar den paagældende er ude af Stand til ved et Arbejde, man med Rimelighed kan kræve af ham, at tjene $\frac{1}{3}$ af den Arbejdsindtægt, som fuldt erhvervsdygtige Personer med lignende Uddannelse, Færdighed og Arbejdsomhed som den paagældende, og ikke ældre end denne, indenfor samme Del af Landet plejer at tjene ved et Arbejde, der kan sidestilles med den paagældendes tidligere Beskæftigelse.

Ved Bestemmelse af, hvad der skal anses for at være et Arbejde, som med Rimelighed kan forlanges, skal der tages Hensyn til den paagældendes Alder og tidligere Beskæftigelse. Ved Sammenligningen vil der endvidere være at tage Hensyn til de varige legemlige eller aandelige Mangler, den paagældende led af ved sin Optagelse under Forsikringen, saaledes at den Arbejdsindtægt, hvoraf ovennævnte Trediedel beregnes, nedsættes i samme Forhold, som vedkommendes Erhvervsevne skønnes at have været nedsat ved hans Indtræden i Forsikringen. Kan en Sammenligning ikke eller kun vanskeligt foretages med andre Personer, skal Sammenligning ske med den paagældendes egen Arbejdsindtægt paa det Tidspunkt, da Forringelsen af hans Erhvervsevne er indtraadt eller paabegyndt.

Personer, der ikke har udført erhvervsmæssigt Arbejde i en saadan Udstrækning, at man deri har tilstrækkelig Vejledning til Bedømmelse af deres Erhvervsevne, anses for at være Invalider, naar de af de foran nævnte Aarsager er saaledes aandelig eller legemlig svækkede, at de ikke længere er i Stand til at udføre saa meget som $\frac{1}{3}$ af det Arbejde, som kan udføres af fuldt arbejdsdygtige Personer, der i øvrigt i enhver Henseende, ogsaa hvad Øvelse og Færdighed angaar, kan ligestilles med dem.

Kan det ikke for Tiden afgøres, om Nedsættelsen af Erhvervsevnen maa anses for at være af varig Karakter, kan Invaliderente bevilges for et bestemt Tidsrum, hvorefter ny Undersøgelse skal foretages.

Efter § 13 er Invalideforsikringsretten (§ 33) berettiget til af Sygekassebestyrelser, Kommunalbestyrelser, Arbejdsgivere, Arbejdere og andre vedkommende, herunder Klinikker, Sygehuse, behandlende Læger m. v., at begære enhver Oplysning af Betydning for Sagen. Endvidere kan Retten fordre, at den paagældende underkaster sig Lægeundersøgelse. Retten afgør efter endt Undersøgelse ved Kendelse, om Nedsættelsen i Erhvervsevnen naar den i § 12 nævnte Grænse, samt fra hvilket Tidspunkt den maa anses for at være indtraadt. Forinden Retten træffer Afgørelse i en Sag, skal den give den forsikrede Adgang til at gøre sig bekendt med Sagens Aktstykker. Ligeledes skal Retten give Rigsforsikringsanstalten Lejlighed til at gøre sig bekendt med fremkomne

Oplysninger, som ikke tidligere har været forelagt den. Rettens Afgørelser er endelige, jfr. dog § 15.

I § 14 bestemmes, at saafremt Invalideforsikringsretten har fastsat, at der foreligger en Nedsættelse af Erhvervsevnen af en saadan Størrelse som i § 12 ommeldt, træffer Rigsforsikringsanstalten Foranstaltning til, at den den forsikrede tilkommende Invaliderente fra det Tidspunkt at regne, paa hvilket Nedsættelsen maa anses for at være indtraadt — dog tidligst fra det Tidspunkt, paa hvilket Begæring om Invaliderente er indgivet —, udbetales. Har Invalideforsikringsretten skønnet, at forsikrede er berettiget til Invaliderente, vedvarer Retten til Rentenydelsen, saa længe Erhvervsevnen maa anses at være nedsat til en Trediedel eller derunder; dog vedbliver Invaliderenten at løbe, saafremt forsikrede er fyldt 65 Aar.

Efter § 15 er enhver Invaliderentyder under 65 Aar pligtig gennem vedkommende Kommunalbestyrelse at underrette Rigsforsikringsanstalten om Forandringer i hans Forhold, der forbedrer hans Erhvervsevne. Ligeledes paahviler det vedkommende Kommunes Bestyrelse at gøre saadan Indberetning til Anstalten.

Inddrages Invaliderenten, begynder den forsikredes Pligt til Præmiebetaling paa ny at løbe.

Hvis en Rentenyder mod bedre Vidende uberettiget har oppebaaret Ydelse, vil Beløbet være at tilbagebetale, hvorhos der gøres Strafansvar gældende mod vedkommende.

I § 16 fastsættes, at naar Rigsforsikringsanstalten skønner, at en Rentenyder ikke bør have Raadighed over den ham tilstaaede Rente, træffer den Bestemmelse om, paa hvilken Maade Renten skal komme den paagældende til gode, om fornødent kan han umyndiggøres.

Efter § 17 skal derhos Rigsforsikringsanstalten, saa snart der foreligger en Kendelse fra Invalideforsikringsretten, hvorefter paagældende Ansøger maa anses for Invalid i Lovens Forstand, undersøge, om han som aandssvag, sindssyg, Epileptiker, tuberkuløs eller lignende bør tages under Forsorg af det offentlige i Medfør af Reglerne herom.

I § 18 bestemmes, at for saa vidt en Rentenyder er anbragt for offentlig Regning paa et Alderdomshjem eller paa en af de i Fattiglovens § 61 omhandlede Anstalter eller af

en saadan Anstalt under dennes vedvarende Tilsyn hos private, drager Rigsforsikringsanstalten Omsorg for, at den en saadan Person tilkommende Rente efter Omstændighederne udbetales til Dækning af de med nævnte Ophold forbundne Udgifter, medens det eventuelt tiloversblevne Beløb udbetales den paagældende selv. Ved Anvendelsen af denne Regel bliver der at tage Hensyn til, hvorvidt den paagældende har Forsørgelsespligt overfor andre.

Besværinger over de af Rigsforsikringsanstalten i Medfør af nærværende Lov tagne Bestemmelser kan efter § 19 ikke indbringes for Domstolene, men forelægges for Indenrigsministeren, jfr. dog § 23.

Enhver forsikret under 65 Aar, der gør Krav paa Invaliderente, er, efter § 20, saafremt det maa antages, at en truende Invaliditet kan afværges eller indtraadt Invaliditet hæves eller dog nedsættes, pligtig til paa Forlangende af Rigsforsikringsanstalten at underkaste sig den i saa Henseende fornødne Kur og Pleje; dog skal vedkommende ikke være pligtig at underkaste sig nogen Operation, der kan medføre Fare for hans Liv eller Førlighed. Anstalten er, om fornødent, berettiget til at forlange, at den forsikrede lader sig indlægge paa Sygehus eller Kuranstalt.

Udgifterne til Kur og Pleje m. v., som den forsikrede underkaster sig i Henhold til Rigsforsikringsanstaltens Forlangende, afholdes efter § 21 af Rigsforsikringsanstalten.

I § 22 bestemmes, at Personer, der forsørges af saadanne, som i Henhold til § 20 paa Rigsforsikringsanstaltens Regning er underkastede Kur og Pleje paa Sygehus eller Kuranstalt, er i Trangstilfælde berettigede til uden Fattighjælps Virkning af vedkommende kommunale Kasse mod Refusion efter Fattiglovens almindelige Regler at erholde den til deres Underhold fornødne Understøttelse, saa længe Kuren varer. Det samme gælder, naar den paagældende Invalid, om han end forbliver i Hjemmet, ved de paabudte Helbredelsesforanstaltninger er forhindret i at passe sit Erhverv.

§ 23 fastsætter, at hvis vedkommende undlader paa Rigsforsikringsanstaltens Forlangende at underkaste sig de omhandlede Helbredelsesforanstaltninger, kan Retten til at oppebære Invaliderente forbydes. Bestemmelse herom tages af Rigsforsikringsanstalten. Ved denne Bestemmelse vil der

være at tage passende Hensyn til, om den forsikredes Vægring ved at lade sig indlægge paa Sygehus eller Kuranstalt er begrundet i, at han som gift, som Indehaver af egen Husstand eller som Medlem af sin Families Husstand vilde kunne skaffe sig den fornødne Pleje i Hjemmet. De af Anstalten i Henhold til § 20 samt denne Paragraf truffne Bestemmelser kan af de forsikrede indankes for Invalideforsikringsretten, hvis Afgørelse er endelig.

Rigsforsikringsanstalten kan, efter § 24, anvende et af Ministeren nærmere fastsat Beløb aarligt af Anstaltens Midler til Vedligeholdelse af Bandager, kunstige Lemmer og andre Hjælpemidler, som kan tjene til Formindskelse af Invaliditeten hos Rentenydere og efter Omstændighederne til Nyanskaffelser af saadanne Hjælpemidler til Sygebehandling, der kan antages at formindske Invaliditeten, samt til Oplæring af Invalidere rentenydere til Erhvervsvirksomhed.

I § 25 bestemmes, at naar en Kommune, efter at Begæring om Alders- og Invalidere rente er fremsat, skønner det paakrævet at efterkomme en af den paagældende fremsat Anmodning om Hjælp inden Sagens endelige Afgørelse, kan Kommunen efter Anmeldelse til Rigsforsikringsanstalten, saafremt der tilstaas ham Alders- eller Invalidere rente, forlange Hjælpen godtgjort af Anstalten ved Tilbageholdelse af indtil en Sjettedel af den den forsikrede efter Loven tilkommende halvaarlige Rente pr. Maaned; tilkendes der ham ikke Alders- eller Invalidere rente, opføres Beløbet som Fattigudgift, men har dog ikke for Modtageren de almindelige med Fattighjælps Modtagelse forbundne Virkninger, medmindre han har fremført vitterligt urigtige Oplysninger om sine i Betragtning kommende Forhold.

§ 26 fastsætter, at samtidig med, at en Begæring om Invalidere rente afslaaes af Invalideforsikringsretten som Følge af, at vedkommende forsikrede ikke kan betragtes som Invalid i Lovens Forstand, kan Retten bestemme, at den paagældende paa Rigsforsikringsanstaltens Bekostning skal underkastes saadan Oplæring, der maa antages helt eller delvis at kunne afhjælpe Føringelsen af hans Erhvervsevne. Nægter forsikrede at underkaste sig saadan forebyggende Forsorg, vil der ikke i fem Aar fra Afsigelsen af Rettens Kendelse at regne kunne tilstaas ham Invalidere rente af den paagældende Invaliditetsaarsag.

Paa Begæring af forsikrede, der lider af Svagheder, der maa antages at kunne udvikle sig til Invaliditet, kan Retten ligeledes bestemme, at de paagældende skal underkastes forebyggende Forsorg som ovenfor. Lignende Foranstaltninger kan Retten endvidere undtagelsesvis træffe overfor Børn, der endnu ikke har naaet den forsikringspligtige Alder.

Indenrigsministeren fastsætter, efter § 27, en Takst for de under Invaliditetssagernes Behandling almindeligt forekommende Lægeattester.

Alders- og Invaliderende betales efter § 28 forud Maaned for Maaned. Invaliderende tager sin Begyndelse fra det i § 14 nævnte Tidspunkt og vedvarer, saa længe forsikrede i Henhold til nævnte Paragraf er berettiget til Invaliderende. Aldersrente forfalder første Gang den Dag, den forsikrede fylder 65 Aar (jfr. dog § 9), saafremt han ikke paa dette Tidspunkt nyder Invaliderende, idet denne i saa Fald ligesom Aldersrenten løber indtil Udgangen af den Maaned, hvori den forsikredes Død indtræffer.

§ 29 bestemmer, at til Bestyrelse af den i nærværende Lov omhandlede Forsikring oprettes en Rigsforsikringsanstalt. Anstaltens Sæde er København. Ledelse af Rigsforsikringsanstalten varetages af en Direktion, bestaaende af 3 Medlemmer, hvoraf den ene beskikkes til Direktionens Formand. Af Direktørerne skal den ene fyldestgøre Betingelserne for at kunne være Landsdommer, den anden Betingelserne for at kunne være ansvarlig Aktuar i et Livsforsikringsselskab, medens den tredie skal være finanskyndig og som saadan have haft Ansættelse i et Pengeinstitut eller Forsikringsvirksomhed i mindst 3 Aar. Direktørerne udnævnes af Kongen og er pensionsberettigede efter de almindelige for Statstjenestemænd til enhver Tid gældende Regler.

Anstaltens Udgifter til Kontorhold, Lønninger og andre Udgifter dækkes af Statskassen ved Bevilling paa de aarlige Finanslove.

§ 30 paalægger enhver til Rigsforsikringsanstalten og til Invalideforsikringsretten knyttet Person sædvanlig Tavshedspligt om de forsikredes Forhold.

I § 31 bestemmes, hvorledes Rigsforsikringsanstaltens Formue maa anbringes, og i § 32 gives Regler om Revision af Anstaltens Regnskaber.

I § 33 fastsættes, at Afgørelser i Invaliditetssager træffes af Invalidedeforsikringsretten. Retten bestaar af tvende Afdelinger, der hver især ledes af en Formand, der udnævnes af Kongen og er pensionsberettiget. Retsformændene skal fyldestgøre Betingelserne for at være Dommere i Landsretten. I øvrigt bestaar hver af Rettens Afdelinger af en af Rigsforsikringsanstaltens Direktører, to af Indenrigsministeren beskikkede lægekyndige Medlemmer samt to Medlemmer, valgte henholdsvis af Folketinget og Landstinget. For de sidstnævnte 4 Medlemmer, der lønnes med et paa Finansloven fastsat Honorar, beskikkes tillige Suppleanter. Medlemmerne og Suppleanterne beskikkes paa 6 Aar. Suppleanterne erholder et i Forhold til det Tidsrum, hvori de deltager i Rettens Virksomhed, fastsat Vederlag.

Ethvert Dokument, som udstedes i Medfør af denne Lov, er efter § 34 stempelfrit.

Efter § 35 kan de forsikredes Krav mod Rigsforsikringsanstalten ikke gøres til Genstand for Arrest, Beslag, Eksekution eller anden Retsforfølgning. De forsikredes Retshandler vedrørende deres Krav paa Anstalten er ugyldige.

I § 36 bestemmes, at Personer, der ved denne Lovs Ikrafttræden i Forsørgelsesøjemed har tegnet Livs- eller Pensionsforsikringer i tilladte danske Livsforsikringsselskaber, kan efter derom indsendt Andragende til Rigsforsikringsanstalten helt eller delvis fritages for Forsikringspligt i Henhold til denne Lov. En Betingelse herfor er det dog, at den paagældende Forsikring efter Rigsforsikringsanstaltens Skøn kan tjene til Dækning af Forsikringspligten, at de paagældende Policer deponeres i Rigsforsikringsanstalten, og at Præmierne for de tegnede Forsikringer betales gennem Rigsforsikringsanstalten.

Efter § 37 ophæves samtidig med Lovens Ikrafttræden Lovene om Invalidedeforsikring, om Aldersrente samt de til disse Love knyttede Tillægslove og andre Bestemmelser, dog kun for saa vidt angaar Personer, der falder ind under nærværende Lov.

Ved 1. Behandling udtalte Indenrigsministeren sin »Tilfredshed med, at et Forslag om Etablering af en Folkeforsikring her i Landet er fremkommet, saaledes at vi kan faa Lejlighed til at drøfte dette overordentlig samfundsvigtige

Spørgsmaal her i Tinget, efter at der om denne Sag, i Tilknytning i hvert Tilfælde til Lovforslag, har været Tavshed i den danske Rigsdag i et Par Menneskealdre, og videre: »Ogsaa jeg er af den Opfattelse, at gennem hele vort sociale Lovsystems stykkevise Tilblivelse og gennem den afgørende Indflydelse paa de fleste og de betydningsfuldeste Omraader, som den vederlagsfri offentlige Hjælp har, er utvivlsomt i ikke ringe Grad Selvhjælpsvillien blevet afsvækket; om man ad den Vej, som man her peger paa, kan gøre sig Haab om at genrejse den i det Omfang, som de ærede Forslagsstillere aabenbart mener, vilde jeg dog anse for i nogen Maade tvivlsomt.« Ministeren nævnte derefter, at Regeringen paa et tidligere Tidspunkt havde tænkt at fremsætte Forslag, men var veget tilbage derfra, navnlig af Hensyn til de finansielle Vanskeligheder ved under de nuværende Forhold at gennemføre Sagen. Ministeren paaviste nærmere Konsekvenserne af Lovforslaget og udtalte bl. a.: »jeg tror, at for at naa til en Nyordning paa dette vigtige Omraade, for at naa fra den vederlagsfri Forsørgelse over til en Folkeforsikring, saa maa i et Forslag som det her foreliggende meget væsentlige, meget dybtgaaende og ogsaa principielle Ændringer foretages. Men jeg siger, hvad man end gør, hvorledes man end tilrettelægger denne Sag, saa staar det uvægerligt fast, at i en Aarrække vil Byrden af Præmiebetalingen være at lægge til Byrderne af en praktisk talt uændret Aldersrente, enten man saa giver den det ene eller det andet Navn. Spørgsmaalet er saa blot: Kan denne Byrde bæres? Skulde den kunne bæres i det Omfang, som ærede Medlemmer her vil tilvejebringe, saa maa efter min Mening Tiderne væsentlig ændre sig og Bæreevnen væsentlig øges.« — — — »Derfor tror jeg, det vil være saare ønskeligt at naa frem under en eller anden Form til Supplering af og maaske ogsaa delvis Erstatning for Aldersrente, men jeg tror blot ikke, det lader sig gøre i det Omfang eller paa den Maade, som der her er stillet Forslag om. Jeg tror ikke, man kan naa videre, som sagt, end til en Supplering og maaske til en delvis Erstatning, saaledes at de to Systemer ligesom skydes ind i hinanden.« Ministeren sluttede med at sige: »Folkeforsikringsforslag vil, som sagt, altid betyde nye og saare tunge Byrder, men det gaar ikke an at paalægge dem i en saare trang Tid.« Ordføreren for Forslagsstillerne bad i sin derefter følgende Replik Ministeren om at udtale sig mere bestemt om sin Stilling, »for at vi kan faa Klarhed over, hvorvidt han er Tilhænger af de Principper, der er nedfældet i de Lovforslag, jeg har forelagt, eller ej. Om selve Enkelthederne og Udarbejdelsen kunde vi saa nok blive enige, saafremt den højtærede Indenrigsminister har den gode Villie; men derover

har jeg endnu ikke faaet nogen Klarhed.« Under den senere Forhandling henviste Ministeren i denne Anledning til sine tidligere Udtalelser og sagde: »Jeg har dør taget fuldstændig positiv Stilling til Folkeforsikringstanken, jeg har udtrykt min Erkendelse af dennes folkeopdragende Betydning, jeg har erkendt dens Betydning til Styrkelse af Selvets Villie og til Genrejsning af denne Villie, hvor den maatte være i Forfald, og det er vist desværre ikke helt faa Steder i vort Folk, at det er Tilfældet. Jeg har endvidere sagt, at hvis vi stod overfor en Nyskabelse af Alderdomsforsorgen her i Landet, vilde jeg ikke være i Tvivl om, at Forsikringen burde have en overordentlig fremtrædende Plads i Ordningen. Nu har vi imidlertid Aldersrenteordningen. Midlerne dertil er tilvejebragt ved direkte Beskatning, og selv om man ikke skal være hindret i at ændre den hidtil gældende Lovgivning ensidigt med Hensyn til Ydelserne uden derfor at røre ved de Skattelove, der oprindelig blev knyttet dertil, — — — mener jeg dog, at deri maa ligge, at videre end til en Supplering og en delvis Erstatning for Aldersrenten kan vi gennem Forsikringstankens Virkeliggørelse her i Landet ikke komme.«

Venstres Ordfører, Rahbek, sluttede sine Udtalelser saaledes: »at Folkeforsikring efter min Mening er den Form for Aldershjælp, som kommer Idealet nærmest, men vi er ikke blinde for de Vanskeligheder, der er forbundet med Princippets Gennemførelse i Praksis. Men vil man Maalet, maa man ogsaa ville Midlerne, og selv om Forholdene er vanskelige, fordi vi i omtrent 40 Aar har levet under en bidragsfri Forsørgelseslovgivning, maa vi paa den anden Side ogsaa indrømme, at Vanskelighederne bliver neppe mindre ved at udskyde Sagen, og vi vil derfor i et Udvalg være med til at undersøge hele Spørgsmaalet og de Muligheder, der maatte være til Stede for at opnaa et Resultat.« Han udtalte derhos, idet han omtalte Vanskelighederne ved at udarbejde Forslag: »Jeg tror derfor, idet jeg indrømmer, at disse Vanskeligheder er til Stede, at det bedste Resultat af denne Forhandling vilde være, om den højtærede Indenrigsminister vilde give os Tilsagn om at fremsætte Forslag, f. Eks. i næste Rigsdagssamling, saa tror jeg, at vi med større Udbytte kunde diskutere Enkeltheder.« Ministeren sagde senere: »jeg skal foretage en ny og omhyggelig Prøvelse af de af mig udarbejdede Forslag, saaledes at de maaske til sin Tid kan indgaa i Drøftelsen som Grundlag for denne og derigennem altsaa ogsaa opfylde den Anmodning, som det ærede Medlem Hr. Rahbek har stillet til mig. Jeg tror, at Forslagsstillerne vilde have gjort klogere i at anerkende det bestaaende og sætte ind i Tilknytning til dette end ved at ville revolutionere det hele, saaledes som det tilsigtes gennem det foreliggende Lovforslag.«

Socialdemokraternes Ordfører, Stauning, gik meget stærkt imod Forslaget og sluttede med at fraraade det »paa det alvorligste, fordi den Kynisme, der ligger til Grund for Forslaget, er uførenelig med moderne Opfattelse af, hvad man skylder Arbejderklassen, der yder en Indsats i Samfundslivet, der i det mindste fuldt ud staar paa Højde med Kapitalens Indsats.« Ligesom de Radikales Ordfører, Holdgaard, der ogsaa erklærede sig som Modstander af Forslaget, udtalte han sin Villighed til at arbejde paa at knytte en frivillig Forsikring til Aldersrenten. For Retsforbundet udtalte Willesen Tilslutning til Folkeforsikringsprincippet, men ansaa det for umuligt at gennemføre det under de nuværende Samfundsforhold. Foruden Ordførerne udtalte N. P. Jensen, Vanggaard og Vagn Bro sig velvilligt overfor Princippet og med Ønsker om dets Gennemførelse, selv om de ikke var enige i Lovforslaget.

58. Forslag til Lov om supplerende Understøttelse til Invalide- og Aldersrentenydere. (Af *Hendriksen* [Ordfører], *Fibiger*, *Mathilde Hauschultz*, *Korsgaard*, *Christmas Møller*, *Parkov* og *C. J. F. Sven*). [A. Sp. 4211].

Forelagt *Folketinget* $11\frac{1}{1}$ (F. Sp. 3155). 1. Beh. $23\frac{1}{2}$; $5 - \frac{6}{3}$ (F. Sp. 4689, 4781 og 4829). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om almindelig Folkeforsikring (se Nr. 57).

Dette Lovforslag er et Supplement til det foran omtalte Lovforslag om almindelig Folkeforsikring.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte Ordføreren, at det gaar ud paa, »at det offentlige skal træde til ligesom nu, naar Forholdet er det, at den enkelte Borger trods ærlige Bestræbelser ikke har været i Stand til at opfylde Forpligtelsen til Selvforsikring eller kun delvis har været i Stand dertil. Stat og Kommune giver i saadanne Tilfælde, hvor en Mands eller Kvindes ærlige Bestræbelser ikke har ført til det forventede Resultat, en Efterløn gennem en Ret for den vedkommende til at faa suppleret det for ringe Resultat af egen Forsikring, saaledes at en beskeden Eksistens kan opretholdes og Fattigforsørgelsens saa triste Tilflugtssted ikke behøver at blive taget i Anvendelse. Forpligtelsen til selv i rimeligt Omfang at sørge for de økonomiske Følger af Invaliditet og Alderdom haaber jeg, man fra alle Sider vil erkende.

I øvrigt skal jeg anføre, at Forpligtelsen til at holde sig forsikret mod de økonomiske Følger af Invaliditet i Forslaget

kun er medtaget i meget beskedne Former. Vi kan ikke foreløbig, saa vidt jeg kan se, og heller ikke indenfor et overskueligt Tidsrum gennemføre en Ordning, hvorved ubemidlede unge Mennesker af Arbejderklassen, Funktionærklassen, Husmandsklassen og dermed ligestillede skulde kunne holde sig saaledes invalideforsikrede, at Forsikringen skulde kunne dække den Erstatning, der maatte til, hvis vedkommende bliver Invalid i de yngre Aar. Her fastholder Lovforslaget derfor et blivende Understøttelsesmoment af vedvarende Betydning, men det er mit Haab, at selve Aldersforsørgelsen, derunder ogsaa Forsørgelsen af dem, der bliver Invalid i en høj Alder, efterhaanden i meget betydeligt Omfang skal kunne blive dækket af selve Folkeforsikringen, saaledes at Statens og Kommunernes Byrder paa dette Omraade succesivt aflastes.«

Efter Lovforslagets § 1 er de i Henhold til Loven om almindelig Folkeforsikring forsikrede berettigede til, naar de opfylder de i § 2 anførte Betingelser, til Supplering af den erhvervede Invalide- eller Aldersrente efter Begæring at erholde Understøttelse af det offentlige som i den efterfølgende § 5 (jfr. § 2) anført.

§ 2 bestemmer, at Understøttelsen gives kun til den, der i Rigsforsikringsanstalten til fri Raadighed har erhvervet en Invalidrente eller Aldersrente og desuden i sidstnævnte Tilfælde er fyldt 65 Aar. Desuden skal de af eller for den vedkommende til Rigsforsikringsanstalten indbetalte Præmier udgøre et Beløb, der omsat efter Rigsforsikringsanstaltens Tariffer i en fra det 65de Aar løbende Aldersrente udgør et aarligt Mindstebeløb, hvis Tal i Lovforslaget staar in blanco, og det bestemmes, at fra 19. . skal den samlede Præmiebetaling svare til en Aldersrente som fornævnt af Kr., og hvert følgende Femaar indtil 19. . forhøjes den nævnte beregnede Aldersrente med Kr.

Understøttelsen skal dog i alle Tilfælde gives, naar den forsikrede fuldt ud har opfyldt sin Forsikringspligt. Den gives kun til uformuende Rentenydere, hvorved forstaas Rentenydere, der ikke maa eje Kapital over . . . Kr. (Ægtepar . . . Kr.) eller Værdier, der realiseret kan ventes at indbringe dette Beløb. Endvidere maa Rentenyderen ikke gennem anden Pension eller Understøttelse oppebære en Indkomst, der supplerer Rentenydelsen fra Rigsforsikringsanstalten med Beløb, der bringer den samlede Rentenydelse

og Pension eller Understøttelse op til for Mænd 600 Kr. og for Kvinder 540 Kr. aarlig.

Endvidere udelukkes Rentenyderen fra Understøttelse, saafremt han vilde have været udelukket fra at nyde Aldersrente i Henhold til Lov Nr. 134 af 1. Juli 1927.

Saafter Rentenyderen er gift og Ægtefællen endnu ikke er Rentenyder i Rigsforsikringsanstalten, skal der af vedkommende Kommune skønnes over, hvorvidt Rentenyderens hele økonomiske Forhold giver Anledning til at supplere Rentenydelsen med hel eller delvis Understøttelse, saaledes at Kommunens Skøn herover bliver afgørende.

Har Rentenyderen udenfor Rigsforsikringsanstalten en Pension eller Understøttelse som fornævnt, der dog ikke bringer Indtægten op til fornævnte Aarsbeløb, skal Understøttelsen gives Rentenyderen saaledes formindsket, at Rentenydelsen plus anden Pension eller Understøttelse i alt ikke maa andrage over 600 Kr. for Mænd og 540 Kr. for Kvinder.

Understøttelse kan derhos kun gives til Rentenydere, der ikke ved personligt Arbejde har en Aarsfortjeneste af 1 000 Kr. eller, hvis Rentenyderen er gift, sammen med Ægtefællen har en Aarsfortjeneste af 1 800 Kr.

Bevilget Understøttelse bortfalder, efter § 3, saafremt Rentenyderen ikke længere opfylder de i § 2 anførte Betingelser, dog saaledes, at Bestemmelsen om, at der skal være opnaaet et Minimumsresultat af Præmiebetaling til Rigsforsikringsanstalten, stigende fra 19. og fremdeles, ikke betyder, at en een Gang given Understøttelse paa Grund af den nævnte Stigning atter bortfalder.

Reglerne for Begæring om Understøttelse og de Bevisligheder, som Ansøgeren i den Anledning skal fremskaffe, fastsættes efter § 4 af Indenrigsministeren.

I § 5 bestemmes, at Understøttelsen betales af Rentenyderens Opholdskommune mod lovmæssig Refusion fra Forsørgelseskommunen. Kommunen har Ret til at faa syv Tolvtedele af den udbetalte Understøttelse refunderet af Staten.

Understøttelsen skal, sammenlagt med Rentenydelsen fra Rigsforsikringsanstalten, udgøre i alt:

- 1) I København, paa Frederiksberg og i Gentofte Kommuner 600 Kr. for Mænd og 540 Kr. for Kvinder.

- 2) I Købstæderne, i Marstal og i Landkommuner med en bymæssig Bebyggelse, i hvilken der ved sidste almindelige Folketælling var mindst 2 000 Indbyggere, jfr. dog nedenfor, 480 Kr. for Mænd og 432 Kr. for Kvinder.
- 3) I Flækkerne og Landkommunerne 420 Kr. for Mænd og 378 Kr. for Kvinder.

I Landkommuner med en bymæssig Bebyggelse, i hvilken der ved sidste almindelige Folketælling var mindst 2 000 Indbyggere, er Kommunalbestyrelsen berettiget til at fastsætte, at der for understøttede, der har Bopæl udenfor den bymæssigt bebyggede Del af Kommunen, skal ske et for alle lige stort procentvis Fradrag i Understøttelsen, hvilket Fradrag dog ikke maa bringe denne ned under den for Flækker og andre Landkommuner fastsatte.

Saafernt den forsikrede i de tre sidste Aar, før Understøttelse søges, har skiftet Opholdssted fra de under 3) nævnte Steder til de under 1) eller 2) nævnte Steder eller fra de under 2) nævnte Steder til de under 1) nævnte Steder, vil Understøttelsen dog være at ansætte til det Beløb, der vilde tilkomme den forsikrede, saafremt den nævnte Flytning ikke havde fundet Sted.

Understøttelsens Størrelse kan dog til enhver Tid ved Ændring i nærværende Lov forøges eller formindskes som Følge af Ændringer i det almindelige Prisniveau eller som Følge af Ændringer i Statens eller Kommunernes hele økonomiske Formaaen.

Indenrigsministeren bestemmer efter § 6 nærmere de fornødne Regler for Understøttelsens Udbetaling, herunder Regler for, i hvilket Omfang den understøttede skal holde Kommunen underrettet om saadanne Forandringer i sine økonomiske Forhold, der har Indflydelse paa Retten til Understøttelse.

Endelig bestemmes i § 7, at mellem Rigsforsikringsanstalten og den enkelte Kommune kan træffes en Ordning, der skal godkendes af Indenrigsministeren, hvorefter Anstalten paa Kommunens Vegne eller Kommunen paa Anstaltens Vegne paatager sig at udbetale henholdsvis Understøttelsesbeløbet eller Rentenydelsen, saaledes at den understøttede faar samlet Udbetaling af den ham tilkommende Rentenydelse og Understøttelse.

Iste Behandling af dette Lovforslag foretoges sammen med Iste Behandling af Folkeforsikringsforslaget, men det var kun i ringe Grad Genstand for Omtale, idet kun Indenrigsministeren udtalte sig kort derom, men bemærkede, at det med de mange udfyldte Tal i Lovforslaget var umuligt at naa til en Bedømmelse af Virkningerne af Lovforslagene.

59. Forslag til Lov om Opkrævning af Skatter m. m.

(Af *Hendriksen* [Ordfører], *Fibiger*, *Mathilde Hauschultz*, *Korsgaard*, *Christmas Møller*, *Parkov* og *C. J. F. Sven*). [A. Sp. 4217].

Forelagt i *Folketinget* ¹¹/₁ (F. Sp. 3155). 1. Beh. ²³/₂; ⁵⁻⁶/₃ (F. Sp. 4689, 4781 og 4829). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om almindelig Folkeforsikring (se Nr. 57).

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtales:

»Af Hensyn til den Diskussion, der ofte har været ført med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt en Folkeforsikring med Præmiebetaling fra det enkelte Individ er gennemførlig, hvorunder man har stillet sig skeptisk overfor Spørgsmaalet om, hvorvidt Præmiebetalingen virkelig vilde blive tilstrækkelig effektiv, har Forslagsstillerne fundet det rigtigt at fremsætte til Overvejelse et Forslag som det nærværende, der ved Indførelse af Skatte- og Forsikringsmærker utvivlsomt vil gøre Præmiebetalingen næsten ubetinget effektiv for den Del af Befolkningens Vedkommende, fra hvilken Præmierestancer i stort Omfang ellers nærmest kunde ventes.«

Lovforslaget bestemmer i § 1, at enhver, der skal betale Vederlag for udført eller lovet Arbejde, er forpligtet til af dette Vederlag at udbetale 5 pCt. af Beløbet (dog afrundet nedefter til et Beløb deleligt med 10) i de af Finansministeriet udstedte Skatte- og Forsikringsmærker. Denne Forpligtelse paahviler enhver privat Arbejdsgiver, Principal eller Husbond samt Stat og Kommune: Ved Udbetalingen skal Arbejdsgiveren paategne (paastemple) saavel Arbejdsgiverens som Modtagerens Navn paa hvert enkelt udleveret Skatte- og Forsikringsmærke.

Efter § 2 er Tjenestemænd, Privatfunktionærer, Medhjælpere og Arbejdere samt i øvrigt enhver, der modtager Arbejdsvederlag, som i § 1 nævnt, forpligtet til at modtage den i § 1 anførte Del af Vederlaget i de nævnte Skatte- og

Forsikringsmærker, efter at disse er paategnet som anført og med Mærkernes Paalydende som fuld Værdi. Hvis der kvitteres for Vederlaget, skal Kvitteringen omfatte det fulde Vederlag inklusive Beløbet, der er betalt i de nævnte Mærker.

§ 3 bestemmer, at enhver, der skal udbetale Arbejdsvederlag paa den i § 1 anførte Maade, og enhver, der skal modtage dette Vederlag, er i lige Omfang ansvarlig for, at Lovbestemmelserne i §§ 1 og 2 gennemføres uden Modifikation. Overtrædelse straffes, sædvanligt for begge Parter, med (ikke angivet).

De som Vederlag for Arbejdet leverede, med Navn, forsynede Skatte- og Forsikringsmærker er Modtageren forpligtet til udelukkende at anvende til Opfyldelse af sin Forsikringspligt i Henhold til Loven om Folkeforsikring samt til Betaling af Skatter og Afgifter m. v. til Stat og Kommune. Enhver, der imod eller uden Godtgørelse udleverer de ham eller hende tilkommende Mærker, straffes herfor paa samme Maade som ovenfor angivet.

Ved delvis Betaling af Folkeforsikringspræmien og personlig Skat eller delvis Inddrivelse ved Udpantning vil enhver Restance af Forsikringspræmien først være at erlægge.

Kommunen har Forpligtelse til bedst muligt at overbevise sig om, at kun retmæssige Indehavere af Mærkerne benytter disse til hel eller delvis Betaling af hans personlige Folkeforsikringspræmie, Skat m. v.

Efter § 4 kan den Person, der fuldt ud har betalt den ham paalignede forfaldne Forsikringspræmie og samtlige Skatter og Afgifter m. v. til Stat og Kommune, hvis han har Mærker tilovers, forlange disse indfriet kontant ved Henvendelse til Kommunerne, dog kun ved Udgangen af et Skatteaar. Kommunen og Ejeren i Forening skal da paategne Oplysning om, at disse Mærker er indløst kontant.

I § 5 fastsættes, at Postvæsenet og eventuelle andre egnede Udsalgssteder ved Finansministerens Foranstaltning skal være forsynede med passende Beholdninger af de i § 1 nævnte Skatte- og Forsikringsmærker til kontant Salg i Udsalgsstedernes sædvanlige Ekspeditionstid til Betaling efter Paalydende og uden Rabat. Mærkerne udstedes med Paalydende 10 Kr., 5 Kr., 1 Kr., 50 Ø., 25 Ø. og 10 Ø.

Efter § 6 indløses de Skatte- og Forsikringsmærker, der

efter Bestemmelserne i nærværende Lov skal benyttes, ved Finansministeriets Hovedkasse eller kan benyttes til Indbetaling fra Kommunerne til Statskassen.

I § 7 siges, at de nærmere Regler for Skatte- og Forsikringsmærkernes Anvendelse ved Skattebetalingen fastsættes af Finansministeren efter Samraad med Indenrigsministeren, og efter § 8 er Finansministeriet forpligtet til — for at Staten til enhver Tid kan opfylde den i § 6 angivne Indløsningspligt — at have indestaaende paa særlig Konto i Nationalbanken et Tilgodehavende, der maa antages at svare til det Beløb af Skatte- og Forsikringsmærker, som er købt af Befolkningen i Henhold til det i § 5 bestemte og endnu ikke er fremkommet til Indløsning i Statskassen.

Lovforslagets 1ste Behandling foretoges sammen med 1ste Behandling af Folkeforsikringslovforslaget, men det omtaltes kun ganske kort, af Indenrigsministeren, der udtalte, at han ikke skulde inklade sig paa nogen Kritik af det, men at han troede, »at Systemet, saaledes som det her er tænkt, vil give Anledning til ikke ringe Utilfredshed baade hos dem, der skal modtage disse Mærker, og hos dem, der skal betale Lønninger i saadanne Mærker.« Han udtalte fremdeles: »Paa den anden Side er jeg ganske paa det rene med, at skal man skride til en saadan Ordning, maa man træffe saa effektive Bestemmelser, som i det hele taget er muligt, til Sikring af, at Præmiebetalingen finder Sted. Men det kunde maaske gøres paa anden Maade. Jeg minder om, at man til Sikring af Skatteindbetaling har tilvejebragt Metoder, som har vist sig at være ret effektive, og som dog neppe giver Anledning til Utilfredshed i det Omfang, som let vil blive Følgen ved Gennemførelsen af det Forslag, her er stillet.«

60. Forslag til Lov om Fritagelse af Nybygninger m. m. for Ejendomsskyld til Staten. (Af *Niels Frederiksen* [Ordfører], *Dahlgaard*, *Holdgaard*, *P. Munch* og *Povlsen*). [A. Sp. 3121].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 61). 1. Beh. $\frac{29}{1}$ (F. Sp. 3718). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hauge, J. Chr. Jensen, Einer Jensen, Gerhard Nielsen, Simonsen, J. P. Jensen, Elgaard [Formand], Thorhauge [Sekretær], Tange, A. Chr. Christensen, Tvedegaard, Grathwohl, Fibiger, Ulrich, Niels Frederiksen).

Lovforslaget stemmer ganske med det af det radikale Venstre i de 2 sidste Samlinger forelagte, se Aarbog 1926—27, S. 616, hvor Teksten findes, og Aarbog 1927—28, S. 478.

Dette og det nedenfor nævnte Lovforslag om Fritagelse for kommunal Ejendomsskyld har til Formaal igennem Skattelettelser at fremme Byggeriet. *Ordføreren for Forslagsstillerne*, der henviste til sine Udtalelser ved tidligere Lejlighed, bemærkede, at det af hans Parti fremsatte Ønske i nogen Grad blev imødekommet ved Loven af 4. April 1928 om Boligbyggeri, efter hvilken Lov Beboelsesbygninger kan fritages for kommunal Ejendomsskyld, men at der tiltrænges yderligere Skattelettelse. *Indenrigsministeren* erklærede, at Finansministeren, for saa vidt angaar Stats-Ejendomsskylden, ligesaa lidt som tidligere kan medvirke til Lovforslagets Gennemførelse, og det samme udtalte Indenrigsministeren med Hensyn til det ham vedrørende Lovforslag vedrørende den kommunale Ejendomsskyld. *Venstres Ordfører*, Elgaard, afgav tilsvarende Erklæring, og det samme sagde de *Konservatives Ordfører*, Fibiger, medens *Socialdemokraternes Ordfører*, Hauge, som mente, at der i Øjeblikket ingen Mulighed var for at naa videre end til det ved Loven af 4. April 1928 opnaaede, udtalte Haabet om, at det maatte lykkes Forslagsstillerne i Udvalget at faa mere Tilslutning end tidligere.

61. Forslag til Lov om Fritagelse af Nybygninger m. m. for kommunal Ejendomsskyld. (Af *Niels Frederiksen* [Ordfører], *Dahlgaard*, *Holdgaard*, *P. Munch* og *Povlsen*). [A. Sp. 3123].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 61). 1. Beh. $\frac{29}{1}$ (F. Sp. 3728, jfr. 3718). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Fritagelse af Nybygninger m. m. for Ejendomsskyld til Staten (se Nr. 60).

Lovforslaget er af samme Indhold som det tilsvarende, der i de 2 sidste Samlinger er fremsat af det radikale Venstre, se Aarbog 1926—27, S. 617, og 1927—28, S. 479. — Om Ministerens og Partiernes Stilling til Lovforslaget henvises til Lovforslaget ovenfor under Nr. 60.

**62. Forslag til Lov om Hjælp mod den ved Krone-
stigningen forvoldte økonomiske Krise.** (Af Niels Frederiksen [Ordfører], Dahlgaard, Holdgaard, P. Munch og Povlsen). [A. Sp. 3079].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 61). 1. Beh. $\frac{29}{1}$ (F. Sp. 3728). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bording, Fisker, Gerhard Nielsen, Ludvigsen, P. Andersen, Larsen [Bjerre], Kr. Kristensen [Form.], Christensen [Høng] [Sekr.], Henrik Jensen, Chr. Ernst Christensen, Fuglsang, Axel Møller, Viggo Hansen, A. C. D. Petersen og Niels Frederiksen).

Lovforslaget er enslydende med det i forrige Samling forelagte Lovforslag om samme Emne (se Aarvog 1927—28, Side 483).

Lovforslaget, der anbefaledes af *Ordføreren for Forslagsstillerne (Niels Frederiksen)*, afvistes af *Landbrugsministeren (Madsen-Mygdal)* og *Venstres Ordfører (Kr. Kristensen)* som unødvendigt og upaakrævet. *Socialdemokratiets Ordfører (Bording)* tilsagde sin Støtte til Lovforslagets Gennemførelse, idet det i ikke ringe Grad faldt sammen med Forslag og Ønsker, som hans Parti gentagende havde fremsat i Folketinget. *De Konservatives Ordfører (Axel Møller)* kunde ikke tiltræde Lovforslagets Hovedpunkter: de nye Regler om Panthavernes Stilling og Oprettelsen af en Laanekasse paa 50 Mill. Kr.; derimod var der forskellige Enkeltheder i Lovforslaget, som han var villig til at forhandle nærmere om for at se, hvad der kunde gøres for at lette Krisen, som jo langtfra var forbi endnu.

63. Forslag til Lov om Stempel- og Gebyrfrihed for kriseramte m. v. (Af Niels Frederiksen [Ordfører], Dahlgaard, Holdgaard, P. Munch og Povlsen). [A. Sp. 3117].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{9}{10}$ (F. Sp. 61). 1. Beh. $\frac{29}{1}$ (F. Sp. 3758), ved hvilken Lovforslaget toges tilbage.

Lovforslaget, der er enslydende med et i forrige Samling forelagt (se Aarvog 1927—28 Side 488), toges tilbage ved dets 1. Behandling under Hensyn til den forestaaende Vedtagelse af Lov om Ændring i Reglerne for Gebyrer ved Fogedforretninger, i Lov om Stempelafgift og i Lov om Afgift ved Tinglysning m. m. (se under vedtagne Love Nr. 5).

64. Forslag til Lov om Fremme af Arbejdernes Delagtighed i Ejendomsretten til Aktieselskaber og visse andre Virksomheder. (Af *P. Munch* [Ordfører], *Dahlgaard*, *Niels Frederiksen*, *Holdgaard* og *Povlsen*). [A. Sp. 3395].

Forelagt i *Folkeetinget* $23/_{10}$ (F. Sp. 515). 1. Beh. $1/2$ (F. Sp. 3955). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Harald Jensen*, *Lundberg*, *Stauning*, *Schrøder*, *Jønson*, *Nygaard*, *Fuglsang* [Form.], *J. C. A. Larsen*, *Clausager*, *Christensen* [Høng] [Sekr.], *Sevelsted*, *Bouet*, *Drachmann*, *Ole Bjørn Kraft* og *P. Munch*).

Lovforslaget stemmer ganske med det af Forslagsstillerne i Rigsdagssamlingerne 1926—27 og 1927—28 fremsatte, se Aarbøgerne for disse Aar henholdsvis S. 605 og 475; dets Ordlyd findes det sidstnævnte Sted.

Ved 1ste Beh. udtalte de forskellige Partiers Ordførere ligesom Indenrigsministeren sig væsentlig i samme Retning som tidligere: med Velvillie overfor Tanken i Lovforslaget fra Ministerens og Venstres Side, med Udtalelser fra Socialdemokraternes Side om, at Spørgsmaalet ikke lader sig løse ved Lovforslaget, og om, at en Kommission bør undersøge de store herhenhørende Problemer, og fra konservativ Side med Tilkendegivelse af, at man ikke vil ind paa at lovgive paa dette Omraade, hvor en Ordning bør ske ad privat Vej.

65. Forslag til Lov om Voldgift i Arbejdsstridigheder, der truer omfattende Samfundsinteresser. (Af *P. Munch* [Ordfører], *Dahlgaard*, *Niels Frederiksen*, *Holdgaard* og *Povlsen*). [A. Sp. 3401].

Forelagt i *Folketinget* $23/_{10}$ (F. Sp. 515). 1. Beh. $1/2$ (F. Sp. 3966). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Lundberg*, *Harald Jensen*, *Stauning*, *Nygaard*, *Schrøder*, *Jønson*, *Raunkjær* [Form.], *I. A. Hansen*, *Svend Nielsen*, *Vagn Bro* [Sekr.], *Fuglsang*, *Bouet*, *Drachmann*, *Ole Bjørn Kraft*, *P. Munch*).

Lovforslaget er enslydende med det af Forslagsstillerne i de 2 sidste Rigsdagssamlinger fremsatte, se Aarbøgerne for 1926—27 S. 609, hvor Lovforslagets Indhold er gengivet, og for 1927—28 S. 475.

De Udtalelser, der ved Lovforslagets 1ste Behandling faldt fra Indenrigsministerens og de forskellige Partiordføreres Side, gik ligesom tidligere alle imod Lovforslaget.

66. Forslag til midlertidig Lov om offentligt Tilsyn med visse Virksomheder. (Af *P. Munch* [Ordfører], *Dahlgaard*, *Niels Frederiksen*, *Holdgaard* og *Povlsen*). [A. Sp. 3405].

Forelagt i *Folketinget* ²³/₁₀ (F. Sp. 515). 1. Beh. ⁵/₂ (F. Sp. 4020). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen, P. Andersen, Fr. Andersen [Holbæk A.], N. P. Nielsen, Sneum, Trier, Olav Olsen [Form.], Nørskov, J. C. A. Larsen, I. A. Hansen, Elmquist [Skr.], Fraenkel, Hendriksen, Ibsen, P. Munch).

Lovforslaget er enslydende med det af Forslagsstillerne i de sidste Rigsdagssamlinger fremsatte, se Aarbøgerne for 1924—25 S. 352, hvor dets Indhold er gengivet, og senest Aarbogen for 1927—28 S. 474.

Under 1ste Behandling udtalte saavel Handelsministeren som de forskellige Partiordførere, at de var villige til at drøfte Lovforslaget i et Udvalg.

67. Forslag til Lov om Oprettelse af kommunale Jordfonds og om Statens og Kommunernes Erhvervelse af Jord til Udstykning m. m. (Af *Niels Frederiksen* [Ordfører], *Dahlgaard*, *Holdgaard*, *P. Munch* og *Povlsen*). [A. Sp. 3937].

Forelagt i *Folketinget* ²⁷/₁₁ (F. Sp. 2082). 1. Beh. ⁶⁻⁷/₂ (F. Sp. 4107). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Erhvervelse af Jord til Oprettelse eller Udvidelse af mindre Landbrug og til Byggepladser m. v. (se Nr. 51).

Lovforslaget er saalydende:

§ 1. For at give forøgede Muligheder for *Oprettelsen af selvstændige Hjem paa Land og i By* gives der Landets Kommuner i Samarbejde med Statens Jordfond Adgang til at erhverve Jord til Udstykning og at yde Støtte til Bygningers Opførelse i Overensstemmelse med de i denne Lov fastsatte Bestemmelser.

§ 2. Til Erhvervelse af fast Ejendom til Udstykning og Afhændelse efter de i Lov Nr. 557 af 4. Oktober 1919 om Vilkaar for Bortsalg af Jord i offentligt Eje fastsatte Vilkaar oprettes i Københavns og Frederiksberg Kommuner samt i hver Sognekommune og Købstadkommune *en kommunal Jordfond*.

§ 3. Til den kommunale Jordfond henlægges:

- 1) Salgssummer ved Afhændelse af Kommunen tilhørende faste Ejendomme efter Fradrag af de Ejendommen paa-hvilende Prioriteter.
- 2) Renter og Afdrag af Kommunen tilhørende Prioriteter i faste Ejendomme, der afhændes efter denne Lovs Ikrafttræden.
- 3) Afløsningssummer for Kommunen tilhørende Grund-byrder og Servitutter, for hvilke Kommunen har Paa-taleret.

§ 4. Efter Begæring af Kommunen *indskyder Statens Jordfond* i den kommunale Jordfond et Beløb svarende til Trediedelen af den ansatte Grundværdi — med Fradrag af den rentepligtige Grundværdistigning — for Jord, der erhverves og anvendes til Oprettelsen af selvstændige Jordbrug eller til Have og Byggegrund for een Familie. Begæring om dette Tilskud fremsendes til Statens Jordlovsudvalg. Er Kommunens Købesum for Jorden højere end den ansatte Grundværdi med Fradrag af den rentepligtige Grundværdistigning, ydes Tilskuddet dog kun, saafremt og i det Omfang Statens Jordlovsudvalg skønner, at den højere Købesum skyldes, at Jorden er i særlig god Kultur, eller at den indeholder et rimeligt Vederlag for de af Udstykningen følgende Ulemper for Sælgerens Bedrift.

Af Statens Jordfond kan der ydes Indskud i de kommunale Jordfond til *et samlet Beløb af 5 Mill. Kr. aarlig*, deraf indtil 2 Mill. Kr. aarlig til Erhvervelse af Jord til Haver og Byggegrunde. Overstiger det samlede Beløb for Begæringer om Indskud til Erhvervelse af Jord til Oprettelse af selvstændige Jordbrug i noget Aar det Beløb, der herefter kan anvendes til dette Formaal, udredes det manglende Beløb i det følgende Finansaar forlods af de Midler, som i Henhold til Lov Nr. 149 af 1. Juli 1927 § 2 er stillet til Raadighed for Oprettelse af Husmandsbrug, saaledes at der til Oprettelse af Husmandsbrug efter den nævnte Lov staar et tilsvarende mindre Beløb til Raadighed.

De paagældende Indskud i de kommunale Jordfond forrentes ikke, men afdrages af Kommunen med en aarlig Ydelse af 3 pCt. af den oprindelige Hovedstol.

Ved Køb af større Ejendomme, hvor den kommunale Jordfonds Midler ikke er tilstrækkelige, kan Statens Jordfond deltage i Købet og Udstykningen, naar Begæring om Deltagelse fremsættes overfor Statens Jordlovsudvalg, og dette godkender Købevilkkaar, Udstykning og Salgsvilkkaar.

§ 5. Til Fremskaffelse af Midler til den kommunale Jordfonds Virksomhed kan Kommunen, for saa vidt Udgifterne ikke kan afholdes af Kommunens ordinære Indtægter i Forbindelse med den kommunale Jordfonds Midler (jfr. §§ 3 og 4), uden højere Myndigheds Samtykke *optage Laan i Kreditforeningen af Kommuner i Danmark*. Til Optagelse af Laan i et Finansaar til større samlet Beløb end en Procent af den samlede Grundværdi i Kommunen kræves for Sognekommunerne Amdsraadets, for Købstæderne Indenrigsministeriets Godkendelse. Kommunalbestyrelsen vedtager hvert Aar efter Indstilling fra det kommunale Jordudvalg, hvor stort Beløb der skal anvendes.

§ 6. Den kommunale Jordfonds Midler anvendes til Opkøb af fast Ejendom i Kommunen til Udstykning og Afhændelse *til Personer, der opfylder Betingelserne for at kunne overtage Jord i Henhold til Lov om Vilkaar for Bortsalg af Jord i offentligt Eje*. Kan der indenfor Kommunen ikke fremskaffes Jord egnet til Formaalet og til en rimelig Pris, eller Kommunen af andre Grunde mener det hensigtsmæssigt, at Statens Jordfond fremskaffer Jorden, kan der af den kommunale Jordfonds Midler købes Andele i Statens Jordfond, der forrentes af Statens Jordfond med den Rente, som i Medfør af Lov om Vilkaar for Bortsalg af Jord i offentligt Eje er fastsat til Ydelse af Grundrente.

Indenfor det samlede Beløb af Kommunen tilhørende Andele i Statens Jordfond er Ansøgere, der er anbefalet af Kommunen, under lige Forhold fortrinsberettigede til at faa anvist Jord af Statens Jordfond. Enhver Kommune, der ejer Jordfondsandele, kan, for saa vidt Statens Jordfond har afhændet Jord indenfor Kommunen paa de i Lov om Vilkaar for Bortsalg af Jord i offentligt Eje fastsatte Vilkaar, kræve sine Jordfondsandele ombyttet med Retten til at hæve Grundrente af den af Staten afhændede Jord til en Grundværdi, der svarer til Jordfondsandelens Paa-lydende.

§ 7. *Grundrente* af fast Ejendom afhændet af den kommunale Jordfond samt Rente af Andele i Statens Jordfond indbetales til Kommunen.

§ 8. Til at administrere den kommunale Jordfond ned sættes i hver Kommune *et kommunalt Jordudvalg* bestaaende af 3 Medlemmer valgte af Kommunalbestyrelsen efter Forholdstal.

§ 9. Det kommunale Jordudvalg foretager Opkøb og Salg af fast Ejendom indenfor det Beløb, der staar til den kommunale Jordfonds Raadighed. Ved Køb kræves Kommunalbestyrelsens Godkendelse.

§ 10. De nærmere Regler for de kommunale Jordudvalgs Virksomhed fastsættes af Landbrugsministeren i Samraad med Indenrigsministeren efter Indstilling af Statens Jordlovsudvalg.

§ 11. *Til Statens Jordfond henlægges* til Erhvervelse af fast Ejendom til Udstykning og Afhændelse paa de i Lov om Vilkaar for Bortsalg af Jord i offentligt Eje fastsatte Vilkaar følgende Midler:

- 1) Salgssummer ved Afhændelse af Staten tilhørende Ejendomme med Fradrag af den Ejendommen paahvilende Gæld.
- 2) Renter og Afdrag af Staten tilhørende Prioriteter i faste Ejendomme, der afhændes efter denne Lovs Ikrafttræden.
- 3) Afløsningssummer for Staten tilhørende Grundbyrder og Servitutter, for hvilke Staten har Paataleret.
- 4) Aarlig Grundrente af Jord, afhændet i Henhold til Lov om Vilkaar for Bortsalg af Jord i offentligt Eje, samt Renter og Afdrag af Byggelaan givet af Jordfondens Midler.
- 5) Købesummer for Andele i Statens Jordfond, indbetalte af Kommuner i Medfør af nærværende Lov.
- 6) Afdrag af Indskud i de kommunale Jordfonds i Henhold til nærværende Lovs § 4.

§ 12. *Ved Trangsauktion over fast Ejendom* har Kommunen eller Statens Jordfond, hvis Kommunen ikke ønsker at overtage Ejendommen, Ret til inden Udløbet af 14 Dage fra Auktionsdagen at overtage Ejendommen til Budsummen.

§ 13. De til denne Lovs Gennemførelse nødvendige Udgifter bevilges paa de aarlige Finanslove.

Lovforslaget anbefaledes udførligt af *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Niels Frederiksen). *Landbrugsministeren* (Madsen-Mygdal) fraraadede Lovforslagets Vedtagelse, idet det var en ny Form for offentligt Fæste, og Meningerne om Betimeligheden af dette er meget delte. Han fandt det ogsaa uheldigt, at Kommunerne nu ved Siden af Staten og Udstykningsforeningerne skulde optræde som Jordopkøber og Administrator af Jord i stor Stil. *Socialdemokraternes* Ordfører (Olufson) ønskede ikke Jordfondens Midler udstykket i smaa Portioner, men tillige havde Lovforslaget den Fejl, at man ved paa denne Maade at svække Jordfonden vanskeliggjorde Startvilkaarene for dem, der er daarligere stillet end Gaardmandsklassens Børn: Landarbejdere, Tyende, Husmandsbørn. *Venstres* Ordfører (Thorhauge) mente, at den gamle Husmandslov var tilstrækkelig, og at der ingen Grund var til at gennemføre en ny Jordlovgivning som denne, som Kommunerne vist heller ikke ønskede. *De Konservatives* Ordfører (Ulrich) ønskede, at en Kommission undersøgte til Bunds, hvorledes den mægtige Udstykningsbevægelse er foregaaet, og hvilke Resultater den har ført til gennem de mange Aar. Han var for øvrigt villig til at drøfte Lovforslaget i et Udvalg, men mente ikke, at det var muligt at naa til et Resultat, før alle herhenhørende Forhold var undersøgt gennem en Kommission. *Holstein* saa det værdifulde i dette Lovforslag deri, at det optager til Drøftelse den fremtidige Anvendelse af Jordfondens Midler og i det hele taget en Drøftelse af vor hidtidige Udstykningslovgivning med Fremtiden for Øje.

68. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 557 af 4. Oktober 1919 om Vilkaar for Bortsalg af Jorder i offentligt Eje. (Af *Niels Frederiksen* [Ordtører], *Dahlgaard*, *Holdgaard*, *P. Munch* og *Povlsen*). [A. Sp. 3943].

Forelagt i *Folketinget* 27/11 (F. Sp. 2088). 1. Beh. 6-7/2 (F. Sp. 4042, jfr. 4107). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Erhvervelse af Jord til Oprettelse eller Udvidelse af mindre Landbrug og til Byggepladser m. v. (se Nr. 51).

Nærværende Lovforslag er en Følge af Lovforslaget under Nr. 67. Hvis man vil ændre vor Lovgivning paa dette Omraade i den i sidstnævnte Lovforslag angivne Retning, saa

betingelser dette efter Ordførerens Udtalelser visse Ændringer i den gældende Lov om Vilkaar for Bortsalg af Jorder i offentligt Eje. Saaledes maa man deri have indført saadanne Bestemmelser, at Belaaningen til Byggeriet baade i Landbruget og ved Byerne kan foregaa med Lovhjemmel — og i den Henseende er der indsat Bestemmelser i dette Lovforslag —, men i øvrigt tilsigter Lovforslaget kun gennem rent praktiske Ændringer at muliggøre, at det fornævnte Forslag under Nr. 67 kan gennemføres i den Udstrækning, som tilsigtes.

Lovforslaget var ved 1ste Behandling ikke Genstand for Udtalelser af nogen Betydning, da Interessen knyttede sig til det andet, ovennævnte Lovforslag, med hvilket det hører sammen.

69. Forslag til Lov om Grundstigningsskyld til Kommunen. (Af *Holdgaard* [Ordfører], *Dahlgaard*, *Niels Frederiksen*, *P. Munch* og *Povlsen*). [A. Sp. 3953].

Forelagt i *Folketinget* 27/11 (F. Sp. 2089). 1. Beh. 7/2 (F. Sp. 4143). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Jensen, Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Lundberg, Hækkerup, J. Chr. Jensen, Marinus Sørensen, Sevelsted [Formand], Olav Olsen [Sekretær], Chr. Ernst Christensen, Christensen [Høng], A. Chr. Christensen, Grathwohl, Fibiger, Ulrich, Holdgaard).

Lovforslaget bestemmer i det væsentlige følgende:

§ 1. Enhver Ejendom eller Del af en Ejendom, der ikke svarer Grundrente til Stat eller Kommune i Medfør af Lov Nr. 557 af 4. Oktober 1919 om Vilkaar for Bortsalg af Jorder i offentligt Eje, skal fremtidig fra 1. Januar 1929 at regne svare Grundstigningsskyld til den Kommune, hvori Ejendommen er beliggende. De nærmere Regler fastsættes i en af Kommunen udfærdiget Vedtægt. Grundstigningsskylden ydes som en periodevis fastsat halvaarlig Afgift af det Beløb, hvormed den afgiftspligtige Grundværdi, jfr. Lov Nr. 352 af 7. August 1922, overstiger den for Ejendommen eller vedkommende Del af Ejendommen pr. 1. Januar 1927 eller ved Omvurdering pr. 1. Januar 1928 ansatte afgiftspligtige Grundværdi.

§ 2. Grundstigningsskylden udredes med samme Procent ($4\frac{1}{2}$ pCt.) som Grundrenten i Medfør af Lov om Vilkaar for Bortsalg af Jorder i offentligt Eje; dog skal Grundstigningsskylden i den indeværende og den følgende Vurderingsperiode indtil 1937 kun udredes med $1\frac{1}{2}$ pCt., derefter forhøjes den i hver følgende 5-aarige Vurderingsperiode med 1 pCt., indtil den naar sit fulde Beløb.

§ 3. Udstykkes en Ejendom, vil den for Ejendommen pr. 1. Januar 1927 eller ved Omvurdering pr. 1. Januar 1928 ansatte afgiftspligtige Grundværdi til Beregning af Ejendommens Grundværdistigning være at fordele mellem de forskellige Parceller af Ejendommen. Fordelingen foretages af Vurderingsmyndighederne i Henhold til Lov af 7. August 1922 og sker efter Forholdet mellem de enkelte Parcellers Grundværdi paa det Tidspunkt, da Udstykningen finder Sted.

§ 4. Den pr. 1. Januar 1927 eller ved Omvurdering pr. 1. Januar 1928 ansatte afgiftspligtige Grundværdi og dens Fordeling i Henhold til § 3 noteres paa hver Ejendoms Blad i Tingbogen. Ved hver almindelig Vurdering eller Omvurdering i Henhold til Lov af 7. August 1922 bliver der, for saa vidt der herefter paahviler Ejendommen Grundstigningsskyld, at tilføre Ejendommens Blad i Tingbogen Oplysning om Ansættelsen af den afgiftspligtige Grundværdi samt om det Grundværdistigningsbeløb, hvoraf Rente af Grundværdistigningen vil være at beregne, indtil Ændring i Ansættelsen eller ny Vurdering finder Sted.

§ 5. For saa vidt en Ejendoms Grundværdi ved den første Vurdering af Ejendommen efter denne Lovs Ikrafttræden ansættes højere end den Grundværdi, hvortil Ejendommen hidtil har været ansat, kan Ejeren paaklage begge de Ansættelser, der danner Grundlaget for Beregningen af Grundværdistigningen.

§ 6. Ved Vurdering til Grundskyld ansættes Grundværdien som hidtil efter de i Lov Nr. 352 af 7. August 1922 §§ 3 og 4 givne Regler, saaledes at der ved en Ejendoms Grundværdi forstaas Grundens Værdi i ubebygget Stand, saafremt der ikke paahvilede Ejendommen Forpligtelse til at svare Grundstigningsskyld i Henhold til denne Lov.

§ 7. Den Kommune tilfaldende Grundstigningsskyld nyder samme Pante- og Fortrinsret som offentlige Skatter.

Fritagen for kommunal Grundstigningsskyld er efter § 8 væsentlig de samme Ejendomme som efter den kommunale Ejendomsskyldlov af 31. Marts 1926:

- 1) Jernbane-, Havne- og Kanalanlæg.
- 2) Torve, offentlige Gader, Veje og Parkanlæg.
- 3) Kirker og Kirkegaard.
- 4) De Stat og Kommune tilhørende Ejendomme.

Udtørrede Ferskvandsarealer, der opdyrkes eller beplantes, kan Indenrigsministeren, naar Forholdene taler derfor, helt eller delvis fritage for Grundstigningsskyld i et Tidsrum af indtil 30 Aar eller, for saa vidt der ved Lovens Ikrafttræden er tilstaaet Lempelse i Ejendomsskylden, nedsætte Grundstigningsskylden i indtil 2 Skatteaar efter Lovens Ikrafttræden med indtil Halvdelen og i de derpaa følgende 5 Skatteaar med indtil en Fjerdedel.

Kommunalbestyrelsen kan efter § 9 fritage private Skoler samt private tilhørende Hospitaler eller Sygehuse, Gymnastik- og Forsamlingshuse, Idrætsforeningers Øvelses- og Sportspladser o. desl. Ejendomme samt velgørende Stiftelsers og andre almennyttige Institutioners Ejendomme.

I Tilfælde, hvor Kommunalbestyrelsen af samfundsmæssige Hensyn finder det ønskeligt, at private Grunde ikke bebygges, eller at en vis Bebyggelse bevares, er den efter § 10 berettiget til — dog kun for een Vurderingsperiode ad Gangen — at tilstaa Ejeren hel eller delvis Fritagelse for Erlæggelse af den Ejendommen paahvilende kommunale Grundstigningsskyld, dersom Ejeren overfor Kommunalbestyrelsen forpligter sig til ikke uden dens Samtykke at foretage Forandringer i Grundens Udnyttelse. Sker dette uden indhentet Tilladelse, kan Kommunalbestyrelsen lade den givne Fritagelse bortfalde.

§ 11 bestemmer, at hvis det for at udnytte en Ejendom, af hvilken der svares Grundstigningsskyld, har været nødvendigt at nedrive eller paa gennemgribende Maade forandre Bygninger, opførte paa Ejendommen indenfor de sidste 30 Aar før Værdistigningens Konstatering, kan Kommunalbestyrelsen efter Andragende tilstaa Nedsættelse i Grundstigningsskylden for den tilbagestaaende Del af de efter Bygningernes Opførelse nærmest følgende 30 Aar.

Efter § 12 kan Kommunalbestyrelsen for Ejendomme af Areal højst 1 000 m² og Grundværdi højst 10 Kr. pr. m², der ved denne Lovs Ikrafttræden er bebygget med en Beboelsesbygning for kun een Familie, saafremt Ejendommen bebos af Ejeren selv, og en stedfunden Grundværdistigning ikke ledsages af et forøget Udbytte af Ejendommen, bestemme, at Grundstigningsskylden kun svares med Halvdelen af den i øvrigt gældende Sats. For saadanne Ejendommens Vedkommende saavel som i de Tilfælde i øvrigt, hvor Kommunalbestyrelsen skønner, at den stedfindende Udnyttelse af en Ejendom, paa hvilken der hviler kommunal Grundstigningsskyld, staar i væsentligt Misforhold til den for Ejendommen ansatte Grundværdi, skal Kommunalbestyrelsen, saafremt den finder, at en i økonomisk Henseende god Anvendelse af Ejendommen vanskeliggøres ved Forhold, der ikke hovedsagelig kan tilskrives Ejeren selv, efter Andragende tilstaa Henstand med Betalingen af Grundstigningsskylden. Henstanden, der tilstaas for een Vurderingsperiode ad Gangen, gives rentefri og kan ligesom den foran nævnte Nedsættelse ikke udstrækkes ud over 20 Aar fra denne Lovs Ikrafttræden at regne.

Naar en Ejer, der i Henhold til foranstaaende Bestemmelser har opnaaet Henstand, foretager Forandringer i Ejendommens Udnyttelse eller Behæftelse, der af Kommunalbestyrelsen skønnes at være væsentlige, bortfalder den givne Henstand helt eller delvis efter Kommunalbestyrelsens nærmere Bestemmelse. Ejeren kan dog forlange Omvurdering af Ejendommen, inden Bestemmelse tages.

Enhver Henstand eller Nedsættelse bortfalder ved Afhændelse af Ejendommen.

Den i Lov af 31. Marts 1926 §§ 8 og 9 omhandlede Grundstigningsskyld ophæves.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte *Ordføreren*:
 »nu kan selvfølgelig det Spørgsmaal rejses, hvorfor hele Grundstigningsskylden skal overføres til Kommunen. Dertil vil jeg gerne bemærke, at naar vi i det radikale Venstre har valgt at lade hele Grundstigningsskylden overgaa til Kommunen, er det, fordi vi har den Opfattelse, at det særlig er Kommunerne, der er økonomisk vanskeligt stillede, og derfor vil det være rigtigt, om man paa denne Maade kunde stille Midler til Raadighed for dem, saaledes at de kunde lette de andre

Kommuneskatter. Derfor har vi valgt denne Fremgangsmaade. Man kunde selvfølgelig ogsaa gaa den Vej at dele Grundstigningsskylden mellem Stat og Kommune, saa at Staten fik f. Eks. $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{3}$ af den, og saa bruge det, Staten fik, til Nedsættelse af de indirekte Skatter, der hviler paa nogle af de vigtigste Livsfornødenheder; men om man skal foretrække dette fremfor at lade det hele overgaa til Kommunerne, er vi selvfølgelig villige til at forhandle om.

Ved Lovforslagets 1. Behandling udtalte *Indenrigsministeren* bl. a.: »ihvorvel jeg er af den Opfattelse, at i samme Grad som man bliver i Stand til ved Vurderingerne at udskille samfundsskabte og arbejdsskabte Værdier fra hinanden ved Bedømmelsen af Værdistigningen, i samme Grad bør Samfundet have den Part, som tilkommer det: de samfundsskabte Værdier, saa mener jeg dog, at saa længe vi ikke besidder et skarpere Instrument til at angribe denne Opgave, saa længe vi med andre Ord kun i saa rudimentær Form er i Stand til at løse denne Opgave, saa længe vil jeg ikke kunne være med til at gaa saa vidt ad disse Veje, som det ærede Medlem og hans Meningsfæller her ønsker at gaa.

Thi hvad er i Virkeligheden den korte Mening af den lange Tale? Det er jo ganske simpelt hen den, at man foreslaar Konfiskation af enhver Værdistigning, som er knyttet til Jord, og som Begrundelse derfor blot uden videre, uden nærmere Undersøgelse i hvert enkelt Tilfælde, ja, uden at besidde Instrumentet til at foretage en saadan Undersøgelse, betragter enhver saadan Værdistigning som samfundsskabt.« — Ministeren sluttede sin Omtale af dette og det foran under Nr. 67 opførte Lovforslag med at sige: - - - »jeg har - - - i ikke ringe Omfang Sympati for de Tanker, der ligger til Grund for disse Lovforslag. Nu vil det ærede Medlem maaske sige, at det kan være godt nok med det, men maa vi bede om at faa det omsat i Praksis. Dertil vil jeg sige, at det har jeg bestræbt mig for saa godt, som det har været muligt, men ganske vist altid indenfor det overkommelige Rammer, ikke videre end, at der har været Mulighed for at naa frem. Og vi er naaet frem paa forskellige Omraader. Det er sket med Loven af 31. Marts 1926. - - - Det har givet sig Udtryk paa ny i afvigte Rigsdagssamling ved Fremsættelsen af Forslaget om Fritagelse for Ejendomsbeskatning for nye Bygninger.« *Venstres* Ordfører, Olav Olsen, sluttede sig til Ministerens Udtalelser, og de øvrige Parti-Ordførere udtalte sig om dette Lovforslag paa samme Maade som om det ovenfor under Nr. 67 opførte.

70. Forslag til Lov om Bemyndigelse for Kommunerne til Omlægning af de kommunale Ejendoms-skatte fra Ejendomsskyld til Grundskyld. (Af *Holdgaard* [Ordfører], *Dahlgaard*, *Niels Frederiksen*, *P. Munch* og *Povlsen*). [A. Sp. 3949].

Forelagt i *Folketinget* ²⁷/₁₁ (F. Sp. 2088). 1. Beh. ⁷/₂ (F. Sp. 4181, jfr. 4143). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Grundstigningsskyld til Kommunen (se Nr. 69).

Lovforslagets Indhold er følgende:

§ 1. Kommunal Ejendomsskyld, herunder ogsaa Ejendomsskyld til Amtskommunen, kan fremtidig ikke af nogen Ejendom opkræves med et højere Beløb eller en højere Promille end for Skatteaaret 1927—28 fastsat. Ej heller kan Ejendomsskylden overstige ³/₄ af den Promille, hvormed Grundskylden udskrives. De kommunale Raad kan beslutte, at Ejendomsskyldens Beløb nedsættes i ensartet Forhold for alle Ejendomme, der svarer kommunal Ejendomsskyld, og det til Nedsættelsen svarende Beløb lignedes som Grundskyld paa de faste Ejendomme i Kommunen.

§ 2. Kommunal Grundskyld, herunder ogsaa Grundskyld til Amtskommunen, kan ikke i nogen Kommune opkræves med lavere Promille end for Skatteaaret 1927—28 fastsat, saa længe der i den paagældende Kommune endnu opkræves Ejendomsskyld til Kommunen. Hvis den kommunale Grundskyld efter det for Kommunen vedtagne Ligningsforhold i noget Skatteaar vilde være at udskrive med en lavere Promille, vil det til saadan Nedsættelse svarende Beløb være at fradrage i det Beløb, der udredes af de faste Ejendomme som kommunal Ejendomsskyld.

§ 3. Den i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendoms-skatte § 7 indeholdte Begrænsning af Amtskommunens Ret til at udskrive kommunal Grundskyld (ikke over 7,5 pro mille af Grundværdien) kommer fremtidig ikke til Anvendelse.

§ 4. I København, Frederiksberg og Købstæderne fastsætter Kommunalbestyrelsen fremtidig for fire Aar ad Gangen, første Gang dog kun for Skatteaarene 1929—30 og 1930—31, i hvilket Forhold de til Dækning af Kommunens Udgifter

fornødne Skattebeløb skal lignedes paa fast Ejendom eller udskrives som personlig Skat. Overstiger det Beløb, der skal udredes som Grundskyld og Ejendomsskyld af de faste Ejendomme, en Sjettedel af alle de Udgifter, som efter Gennemsnittet af det sidste Tiaar i det hele har været Genstand for Ligning paa fast Ejendom og paa Personer med Tillæg af den kommunale Ejendomsskyld, der i Skatteaaret 1925—26 blev opkrævet i Kommunen i Henhold til Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903, § 21, kan Grundskylden dog ikke uden Indenrigsministerens Godkendelse i nogen 4-aarig Periode forhøjes med mere end 3 Promille.

§ 5. Med de i nærværende Lov indeholdte Ændringer har det i øvrigt sit Forblivende ved de i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter givne Bestemmelser.

Ved Fremsættelsen udtalte *Forslagsstillernes Ordfører*, at de fremsatte Lovforslaget, fordi de tror, at det er påkrævet for Kommunerne at faa denne Bemyndigelse til at udbygge eller videreføre den kommunale Ejendomsbeskatning, som paabegyndtes i 1926, at gaa videre ad Grundskyldsvejen, og fordi de altid har anset Princippet i Skattelovene af 1903, Ejendomsskylden, for forkert.

Ved 1ste Behandling i Folketinget udtalte *Ordføreren* sig yderligere herom, hvorefter Indenrigsministeren udtalte sig om Lovforslaget, som efter hans Opfattelse betyder en fuldstændig Ophævelse af Bestemmelserne i Loven af 31. Marts 1926 og af den derved tilsigtede Overgangstilstand mellem ny og gammel Beskatningsform, idet Formålet med Lovforslaget er hurtigst muligt at erstatte Ejendomsskylden med Grundskyld. Ministeren sluttede — efter en Gennemgang og Kritik af Lovforslagets enkelte Bestemmelser — med at udtale: »jeg tror ikke, man tjener virkelige Interesser i en Udvikling i den Retning, som det ærede Medlem ønsker, og som jeg ingenlunde skal fordømme, ved at fare saa haardt frem, som man gør gennem de Lovforslag, man her jævnlige præsenterer for den høje Rigsdag.« *Venstres Ordfører*, Sevelsted, udtalte ligeledes, at der maatte vindes Erfaring med Hensyn til Ordningen efter Loven af 1926 — der havde skabt et godt Grundlag —, inden man gaar videre. Venstre vilde derfor ikke medvirke til Lovforslagets Gennemførelse. *Socialdemokraternes Ordfører*, J. P. Jensen, anbefalede Lovforslaget til velvillig Behandling i et Udvalg, men udtalte, at der er visse Bestemmelser i det, som ikke uden videre kan accepteres. Grathwohl, de *Konservatives*

Ordfører, udtalte, at de er absolutte Modstandere af det til Grund for Lovforslaget liggende Beskatningsprincip og vil derfor modsætte sig Lovforslaget, hvorimod *Retsforbundets* Ordfører, Axel Dam, udtalte, at hans Parti er Tilhængere af Princippet og derfor ønskede Lovforslaget en velvillig Behandling, men ogsaa en saglig Kritik.

71. Forslag til Lov om sociale Værneforanstaltninger. (Af *Dahlgaard* [Ordfører], *Niels Frederiksen*, *Holdgaard*, *Mads Larsen*, *P. Munch* og *Povlsen*) [A. Sp. 5103].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{3}{2}$ (F. Sp. 4183).

Lovforslaget er saalydende:

§ 1. *Som social Værneforanstaltning betragtes* Hjælp, der af det offentlige ydes til Opdragelse, Underhold, Forsørgelse, Kur og Pleje for *blinde, døvstumme, lamme, aandssvage, sindssyge, Epileptikere, vanføre, lemlæstede, tuberkuløse, skrofuløse, Lupuspatienter, Patienter, der lider af Kræftsaar, Kræftsvulster og andre ondartede Svulster, stammende, andre talelidende og Ganespaltepatienter*, for saa vidt de paagældende er anbragt paa eller under ambulans Behandling af Stats- eller kommunale Anstalter eller dertil af Staten godkendte private Anstalter eller af en saadan Anstalt er anbragt hos private eller med Kommunalbestyrelsens Samtykke i den paagældendes Hjem.

§ 2. Naar en her i Landet forsørgelsesberettiget Person, der som *Medlem af en Sygekasse har modtaget Understøttelse* af bemeldte Kasse i Henhold til de for samme gældende Regler, uden ved Siden heraf at have oppebaaret Fattigunderstøttelse, efter Sygekassehjælpens Ophør er — eller indenfor de næste 12 Maaneder bliver — trængende til Understøttelse, og *Trangen er begrundet i Sygdom eller i, at den paagældendes Erhvervsevne som Følge af Sygdom er væsentlig forringet*, skal den Hjælp, der i Anledning af vedkommende Trangstilfælde af hans Opholdskommune ydes ham, ydes i Henhold til nærværende Lov, for saa vidt den ikke i Omfang skønnes at overstige den ham af Sygekassen i Løbet af det Regnskabsaar, i hvilket Sygekassehjælpen er ophørt, og de to forudgaaende Regnskabsaar ydede Understøttelse.

§ 3. *Hjælp, der paa Grund af Sygdom udredes af det offentlige til Kur og Pleje* af en her i Landet forsørgelsesberettiget trængende, der kan føre Bevis for, at han i de sidst forløbne 3 Aar ikke har opfyldt — og stadig ikke opfylder — Helbredsbetingelserne for at optages som nydende Medlem i en anerkendt Sygekasse, jfr. Sygekasselovens § 7, 2det Stykke, betragtes som social Værneforanstaltning.

Det samme gælder med Hensyn til *Hjælp, der paa Grund af Sygdom eller Invaliditet udredes af det offentlige* enten til en Person, der opfylder de i foregaaende Stykke angivne Betingelser, eller til et Sygekassemedlem, hvis Optagelse i Invalideforsikringen er nægtet. *Hjælpen kan ydes saavel til hans eget som til Familiens nødvendige Underhold*, men maa ikke overstige det Beløb, der vilde kunne være ydet ham i Henhold til Invalideforsikringsloven.

Kommunalbestyrelsen er til enhver Tid berettiget til ved Lægeattest, der betales af Kommunen, at fordre godtgjort, at vedkommende ikke opfylder Helbredsbetingelserne for at optages som nydende Medlem i en anerkendt Sygekasse.

§ 4. Ved *Barnefødsel* kan der som social Værneforanstaltning ydes Hjælp (herunder alle Udgifter til og Befordring af Jordemoder etc.) til Sikring af Moders og Barns Sundhed ved og i et Tidsrum af indtil 4 Uger efter Fødselen.

§ 5. Naar *uforskyldt Nød i Hjemmet truer Sundhed og Udvikling hos et Barn under 14 Aar*, kan Kommunalbestyrelsen efter Undersøgelse af hvert enkelt Tilfælde beslutte, at der som social Værneforanstaltning ydes saa meget til Barnet, at dettes naturlige Udvikling ikke hemmes.

§ 6. Som social Værneforanstaltning kan det offentlige betale *Udgift til Læge* (herunder Befordring) og *Begravelse*.

§ 7. Saafremt den, der modtager Hjælp i Henhold til nærværende Lovs §§ 1—4, har Forsørgelsespligt overfor andre, kan der, saa længe nævnte Hjælp varer, ydes *Understøttelse af det offentlige til Opfyldelse af Forsørgelsespligten*.

§ 8. Hjælp, der ydes i Henhold til nærværende Lov, *udredes af Opholdskommunen*. *Refusion* fra Staten og Forsørgelseskommunen finder Sted efter Reglerne i Lov om Aldersrente.

§ 9. Saa længe en Person modtager Hjælp i Henhold til Bestemmelserne i denne Lov, betragtes vedkommendes

Erhvervelse af Forsørgelsesret i hans (hendes) Opholdskommune som hvilende.

§ 10. Hjælp ydet i Henhold til denne Lov har *aldrig* de med *Modtagelse af Fattighjælp forbundne Virkninger.*

§ 11. Undtagelserne i Fattiglovens § 44 samt Fattiglovens §§ 61 og 63 og Fabriklovens § 29, 2det og 3die Stykke, bortfalder fra Datoen for denne Lovs Ikrafttræden.

Lovforslaget gaar ganske kort ud paa at samle de Bestemmelser i Fattigloven, hvorefter der kan ydes Hjælp uden Fattighjælps Virkning, saavel som enkelte andre Bestemmelser i Lovgivningen, navnlig i Fabriklovgivningen. Den Sammenblanding, man for Tiden har af Hjælp med Fattighjælps Virkning og Hjælp uden Fattighjælps Virkning, anser Forslagsstillerne for utidssvarende, efterhaanden som det fra alle Sider i Rigsdagen erkendes, at det er nødvendigt i stedse stigende Omfang at udvide Kredsen af dem, der kan nyde Hjælp uden Fattighjælps Virkning. Som Følge deraf er forelagt nærværende Forslag, der omfatter alle disse Mennesker, som lider under en eller anden Svaghed og derfor faar Adgang til Hjælp af det offentlige.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

72. Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 625 af 13. December 1917 om værnepligtiges Anvendelse til civilt Arbejde. (Af Niels Petersen [Ordfører], Dahlgaard, Niels Frederiksen, Holdgaard, P. Munch og Povlsen). [A. Sp. 5113].

Forelagt i *Folketinget* $14\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4340). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 4947). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (L. Rasmussen, J. P. Larsen, Chr. Hansen, Gerhard Nielsen, Vilhelm Rasmussen, Holger Larsen, I. A. Hansen [Form.], Vanggaard, Nørskov [Sekr.], Elgaard, Søren P. Larsen, Ole Bjørn Kraft, Holger Andersen, Steen Rasmussen, Niels Petersen).

Lovforslaget blev fremsat ud fra de samme Betragtninger, som dikterede Fremsættelsen af det i Rigsdagssamlingen 1926—27 forelagte Forslag (se Aarvog 1926—27, Side 613). Da sidstnævnte Lovforslag imidlertid mødte stærk Modstand, mente Forslagsstillerne det hensigtsmæssigt at gøre et nyt Forsøg, ifølge hvilket den civile Tjenestetid

kommer til at staa i et nogenlunde rimeligt Forhold til den militære. Lovforslaget gaar derfor ud paa i Stedet for den gældende Lovs Tidsrum af 20 Maaneder (Lovens § 5) at fastslaa, at det civile Arbejde, naar det træder i Stedet for første Indkaldelse til Militærtjeneste, skal have en Varighed af to Maaneder udover den Uddannelsestid, der er fastsat for det Vaaben, til hvilket vedkommende er udskrevet, med Tillæg af den Tid, der for det paagældende Vaaben er fastsat for de regelmæssige Indkaldelser. Naar det civile Arbejde træder i Stedet for senere Indkaldelser til Militærtjeneste (hvor Tjenestetiden efter den gældende Lov er fastsat til 3 Maaneder), skal det have en Varighed halvanden Gang den for vedkommende Vaaben bestemte Indkaldelsestid. Genindkaldelse til civilt Arbejde finder dog stadig kun Sted i det i Lovens § 9 ommeldte Tilfælde.

Endvidere foreslaas det, at den i Loven fastsatte Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost i indtil 20 Maaneder for Nægtelse af at udføre det civile Arbejde eller for paa anden Maade at have gjort sig skyldig i grov og gentagen Ulydighed eller andre alvorlige Forseelser i Arbejdsforhold nedsættes til simpelt Fængsel i indtil 10 Maaneder (tidligere Forslag indtil 7 Maaneder).

Forsvarsministeren (Brorsen) gik ligesom tidligere imod Lovforslaget, men erklærede sig i øvrigt villig til Forhandling om en mindre Nedsættelse af nævnte Tjenestetid, dog ansaa Ministeren det for rigtigst først at afvente den Skæbne, det af ham forelagte Forslag til Lov om Rigets Værn fik. Hertil sluttede sig *Venstres* Ordfører (I. A. Hansen), medens *Socialdemokratiets* Ordfører (L. Rasmussen), saaledes som Forslaget nu var formet, kunde give det sin Tilslutning. Ordføreren for de *Konservative* (Ole Bjørn Kraft) kunde derimod ikke anbefale Forslaget, som han ansaa for irrationelt og i Strid med de Principper, der ligger til Grund for Loven af 13. December 1917.

73. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 140 af 19. April 1928 om Ordning af Statens Forhold til Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank. (Af *Willesen* [Ordfører] og *Axel Dam.*). [A. Sp. 3411].
Forelagt i *Folketinget* ²⁶/₁₀ (F. Sp. 703).

Lovforslaget gaar ud paa at ophæve § 12 i Landmandsbankloven af 19. April 1928, der er saalydende:

»Det paahviler Finansministeren ved den ordinære Rigsdagssamlings Begyndelse i Oktober 1928 at forelægge for Rigsdagen Lovforslag angaaende Tilvejebringelse af særlige Indtægter til Forrentning og Afdrag af det Statslaan, der optages til Dækning af de med denne Lov forbundne Udgifter.«

Lovforslaget er forelagt under Henvisning til Finansminister Neergaards Udtalelser ved Fremlæggelsen af Forslag til Finanslov for 1929—30 om, at da Finansbudgettet udviste Overskud, til Trods for at det Beløb, der skulde medgaa til Forrentning af Landmandsbanklaanet, var medtaget, var det i Virkeligheden overflødigt eller i hvert Tilfælde unødvendigt at paalægge nye Skatter til Dækning af dette Beløb.*)

Lovforslaget kom ikke til Behandling. Finansministeren fremsatte den 30. Oktober i Henhold til Paalæget i Landmandsbanklovens § 12 Lovforslagene om Ændringer i henholdsvis Tobaksbeskatningen og Chokoladebeskatningen (se under vedtagne Love Nr. 4 og ikke-vedtagne Forslag Nr. 2).

74. Forslag til Lov om Ophævelse af det kongelige Teater som Statsinstitution. (Af *Axel Dam* [Ordfører] og *Willesen*). [A. Sp. 4113].

Forelagt i *Folketinget* ¹⁴/₁₂ (F. Sp. 2834).

Lovforslaget er enslydende med et senest i Rigsdagssamlingen 1927—28 om samme Emne forelagt Lovforslag (se Aarbog 1927—28, Side 493).

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

75. Forslag til Lov om Folkeafstemning om Ophævelse af den tvungne Værnepligt. (Af *Axel Dam* [Ordfører] og *Willesen*). [A. Sp. 4111].

Forelagt i *Folketinget* ¹⁴/₁₂ (F. Sp. 2834). 1. Beh. ¹³/₂ (F. Sp. 4272). 2. Beh. ²¹/₂ (F. Sp. 4502). 3. Beh. ²⁶/₂ (F. Sp. 4590), ved hvilken Lovforslaget *forkastedes*.

*) Netto 9¹/₂ Mill. Kr. til Forrentning og Amortisation af Landmandsbanklaanet.

Lovforslaget var enslydende — bortset fra en Ændring af Tidspunktet for en Folkeafstemning — med det i de 2 foregaaende Samlinger foreliggende Forslag, hvis Tekst findes i Aarbog for 1926—27, S. 627, og gik altsaa ud paa Afholdelse af en Folkeafstemning om Ophævelse af den tvungne Værnepligt, hvorefter Regeringen, hvis der viser sig Flertal herfor, skal forelægge Lovforslag herom og om Hær og Flaades Omdannelse til et ydre Retsværn.

Ministeren og de forskellige Partiers Ordførere stillede sig overfor Lovforslaget ligesom i sidste Samling, se Aarbog 1927—28, S. 494, idet kun de Radikales Ordfører erklærede at ville stemme for Lovforslaget, der ved 3. Behandling forkastedes med 102 St. mod 15.

76. Forslag til Lov om Radiospredning foranlediget af danske kulturelle Organisationer. (Af *Axel Dam* [Ordfører] og *Willesen*). [A. Sp. 4115].

Forelagt i *Folketinget* ¹⁴/₁₂ (F. Sp. 2835). 1. Beh. ¹⁹/₂ (F. Sp. 4391). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hartvig Frisch, P. Andersen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Harald Jensen, Jørgensen, Sneum, I. A. Hansen [Formand], Chr. Søgaard, Hedelund [Sekretær], Tange, Axel Dam, Ibsen, Bindslev, Ulrich, Elna Munch).

Lovforslaget er enslydende med et i forrige Samling forelagt Lovforslag, se Aarbog 1927—28, Side 494.

Ordføreren for Forslagsstillerne, Axel Dam, anbefalede Lovforslaget. Ministeren for offentlige Arbejder Stensballe og I. A. Hansen, Hartvig Frisch og Ibsen (Ordførere for henholdsvis Venstre, Socialdemokrater og Konservative) fra-raadede dets Vedtagelse. De Radikales Ordfører, Elna Munch, tilsagde sit Partis Støtte til velvillig Drøftelse af Lovforslaget i et Udvalg.

77. Forslag til Lov om Værneskat. (Af *Holstein*). [A. Sp. 3931].

Forelagt i *Folketinget* ¹⁶/₁₁ (F. Sp. 1586). 1. Beh. ⁷/₃ (F. Sp. 4902). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (L. Rasmussen, J. P. Larsen, Chr. Hansen, Gerhard Nielsen, Vilhelm Rasmussen, Sneum, Nørskov [Form.], I. A. Hansen,

Julin [Sokr.], Sevelsted, Søren P. Larsen, Ole Bjørn Kraft, Korsgaard, Holstein, P. Munch).

Lovforslaget gaar i Hovedsagen ud paa følgende:

Enhver dansk Mand, som ifølge sin Alder er værnepligtig og af Sessionen er *udskrevet til Krigstjeneste*, men som *ikke er blevet indkaldt til Aftjening af Værnepligten, eller som er blevet meddelt Tjenesteudygtighedspas paa Grund af legemlige eller aandelige Mangler, der dog ikke i væsentlig Grad forringer hans Erhvervsevne*, skal betale Værneskat til Staten.

I Forslaget nævnes en Række Tilfælde, i hvilke den paagældende fritages for Skatten.

Værneskatten *betales i samtlige Værnepligtsaar* (jfr. Lov om Værnepligt Nr. 123 af 8. Juni 1912, § 32: 16 Aar) og bestaar af en fast *aarlig Afgift paa 12 Kr.* pro persona samt af *et Tillæg* udgørende 20 pCt. af det Beløb, den paagældende samtidig betaler i Indkomst- og Formueskat til Staten. Den samlede aarlige Værneskat maa *dog ikke* i noget Tilfælde *overstige 800 Kr.* pro persona. Den opkræves i Forbindelse med Indkomst- og Formueskatten til Staten.

Efter Regler fastsatte af Indenrigsministeren i Samraad med Forsvarsministeren anvendes *en Del af Værneskatten til Forbedring af de menige, mindre bemidlede Soldaters Lønningsvilkaar under Genindkaldelse til fortsat Øvelse.*

Fornøden Bevilling til dette Løntillæg optages paa de aarlige Finanslove.

Resten af Værneskatten anvendes til Vedligeholdelse og Nyanskaffelser af Materiel samt til organisatoriske Forbedringer af Landets Forsvar, saaledes at Forsvarsordningen af 1922 i Løbet af 8 Aar kommer til at opfylde sine militærpolitiske Forudsætninger og Formaal.

Lovforslaget er *udarbejdet paa Grundlag af* det af J. C. Christensen i 1901 udarbejdede i »Bilag til Betænkning fra Forsvarskommissionen af 1902« Pag. 419 offentliggjorte »Udkast til Forslag om Værneskat« og er *i Overensstemmelse med Grundprincipperne* i den gældende svejtsiske Lov om Værneskat.

I Bemærkningerne til Lovforslaget opgøres Værneskattens *aarlige Provenu* til ca. 5 Mill. Kr.

Af disse 5 Mill. Kr. regner Forslagsstilleren — jfr. hans Udtalelser ved Forelæggelsen in fine — »at 1 Million eller maaske lidt over 1 Mill. Kr. vil gaa til Godtgørelse for det

genindkaldte Mandskab. Saa vil der altsaa blive ca. 4 Mill. Kr. tilbage, saaledes at Forsvarsordningen af 1922, forudsat at den skal opretholdes, kan komme i Overensstemmelse med de Forudsætninger og Formaal, den har.

Forsvarsministeren (Brorsen) betragtede af flere Grunde en saadan Beskatning for uheldig (nok af Skatter i Forvejen; en saadan Lov vilde endvidere, i alt Fald i betydelige Kredse, gøre Forsvarssagen endnu mere upopulær, end den er i Øjeblikket) og vilde ikke medvirke til Lovforslagets Gennemførelse. Nørskov udtalte paa *Venstres* Vegne, at hans Parti ikke var Tilhænger af en saadan Skat. *Socialdemokraternes* Ordfører, L. Rasmussen, kunde heller ikke medvirke til Lovforslagets Gennemførelse. *Det konservative Folkeparti* (Ordfører: Ole Bjørn Kraft) kunde i Princippet yde Tilslutning til Lovforslaget, ikke fordi det var en finansiel Nødvendighed, men fordi man betragtede det som en Retfærdighedshandling. P. Munch, der talte paa de *Radikales* Vegne, gik imod Lovforslaget.

78. Forslag til Lov om Foranstaltninger til Ædruelighedens Fremme. (Af C. C. Heilesen [Ordfører], Hagbart Berg, Elgaard, Fibiger, Holdgaard, A. C. Mortensen, Ferdinand Nielsen, Olufson, Thorhauge og Vesterager). [A. Sp. 4123].

Forelagt i *Folketinget* ^{19/12} (F. Sp. 2978). 1. Beh. ^{12/2}, ^{14/2} og ^{15/2} (F. Sp. 4222, 4283 og 4342). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (L. Rasmussen, A. C. Mortensen, Olufson, Jønson, F. K. Madsen, Trier, Hagbart Berg [Formand], Clausager, Thorhauge, Tange [Sekretær], Rahbek, H. F. Ulrichsen, Vesterager, Christmas Møller, C. C. Heilesen).

Lovforslagets væsentligste Indhold er følgende:

I Kapitel I, med Overskrift *Lovens Formaal og Genstand*, siges først i § 1, at Lovens Formaal er at danne Grundlag for saadanne Foranstaltninger mod stærke Drikke i Kommune, Amt og Stat, som finder den efter Loven fornødne Støtte i Folket.

Efter § 2 forstaas — i Overensstemmelse med § 3 i Beværterloven af 1924 — ved stærke Drikke i denne Lov Brændevin, hvilken Benævnelse omfatter alle destillerede stærke Drikke, samt Drikkevarer, som er tilberedt hermed, endvidere Øl med $2\frac{1}{4}$ Vægtprocent Alkohol eller derover,

Vin, tilvirket af Druer, Frugtvin, tilvirket af Frugtsafter ved Alkoholgæring, Cider, der indeholder Alkohol, og anden ved Alkoholgæring tilvirket Drik. En Drik, der kun indeholder en halv Rumprocent Alkohol eller derunder, skal dog ikke henregnes til stærke Drikke i Lovens Forstand.

Som udtalt af Forslagsstillernes Ordfører »gaar Lovforslaget ud paa at give Vælgernes Flertal Adgang til at begrænse og eventuelt efterhaanden helt afskaffe Alkoholnæringen fra den mindste politiske Enhed: Kommunen, over den større: Amtet, og til den største: Staten«, hvorfor 3 af Kapitlerne i Lovforslaget omhandler henholdsvis kommunale Afstemninger, Amsafstemninger og Landsafstemninger.

I Kapitel II omhandles *Kommunale Afstemninger*, og Bestemmelserne her »er en Videreførelse af de ved Beværterloven anerkendte Grundsætninger«. Medens den nævnte Lov kun giver Adgang til Afstemning om en bestemt Udskænkingsret paa Landet samt om Antallet af Udskækningssteder i Købstæderne, fastsættes det i Lovforslagets § 3, at saafremt mindst 25 pCt. af de kommunale Vælgere i København eller i en Købstad- eller Sognekommune overfor Kommunalbestyrelsen fremsætter Begæring om Folkeafstemning om Forbud mod stærke Drikke i Kommunen, skal Afstemning finde Sted snarest muligt og senest 3 Maaneder efter Begæringens Fremsættelse, jfr. dog § 8.

Indenfor det nævnte Tidsrum fastsætter Kommunalbestyrelsen Tiden for Afstemningen.

Efter § 4 maa — for at skabe en Overgangstid —, saafremt der ved en afholdt Afstemning blandt Deltagerne i denne har vist sig Flertal for Forbud mod stærke Drikke i Kommunen, ingen Adkomst til Produktion, Udskænkning, Salg eller Fordeling af stærke Drikke meddeles eller fornyes i Kommunen. Meddelelse eller Fornyelse af Adkomster maa ikke finde Sted i Tiden mellem Afstemningsbegæringens Indgivelse og Afstemningsdagen. Bestaaende Adkomster vedbliver at gælde, og de, der maatte udløbe i Tiden mellem Afstemningsbegæringens Indgivelse og Afstemningen, kan udøves, indtil Afstemningen har fundet Sted.

§ 5 giver Adgang til Indførelse af det saakaldte »*Goteborgssystem*«, idet den bestemmer, at i København og i Købstæderne kan der fremsættes Begæring om, at der enten i

Forbindelse med den i § 3 omhandlede Afstemning eller som selvstændig Afstemning afholdes Kommuneafstemning om, at nye Bevillinger enten til Udskænkning eller til Salg og Fordeling af stærke Drikke eller til begge Dele alene maa meddeles et eller flere under kommunalt Tilsyn virkende *Selskaber*, der driver Virksomheden i Offentlighedens Interesse og uden anden Fortjeneste end den indskudte Kapitals passende Forrentning samt i øvrigt efter Regler, der er godkendt af Kommunalbestyrelsen og Indenrigsministeriet. Saadanne Bevillinger maa ikke meddeles for et længere Tidsrum end 5 Aar. For Afstemninger efter nærværende Paragraf gælder de samme Regler som for Afstemninger i Henhold til Lovens § 3.

Et i Henhold til Folkeafstemning indført kommunalt Forbud kan efter § 6 alene ophæves ved en ny Folkeafstemning, ved hvilken der blandt Deltagerne i Afstemningen har vist sig Flertal for dets Ophævelse. Begæring om saadan Afstemning kan først fremsættes, naar Kommunen i mindst 5 Aar har været fuldstændig fri for Produktion og Udskænkning af, Handel med og Fordeling af stærke Drikke. Fører den nye Afstemning til det kommunale Forbuds Ophævelse, kan dog ingen Adkomst til Produktion eller Udskænkning, Salg eller Fordeling af stærke Drikke meddeles i Kommunen for et længere Tidsrum end 5 Aar.

Et i Henhold til Folkeafstemning indført Totalforbud for hele Riget, for et Amt eller en Amtsraadskreds kan ikke ophæves for en Kommune i Henhold til Afstemning alene i denne.

De i §§ 3—6 omhandlede Afstemninger foregaar i Henhold til § 7 under Iagttagelse af de Regler, der for Ja- og Nej-Afstemning findes i Lov Nr. 355 af 23. Juni 1920 § 2 ff. Om Tid og Sted for Afstemningen samt om dennes Ledelse og om Opgørelse af Afstemningsresultatet m. v. gælder de i Lov Nr. 101 af 29. Marts 1924 om kommunale Valg givne Regler.

Klager over disse Afstemninger maa inden 8 Dage efter paagældende Afstemning indgives til Kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsens Afgørelse med Hensyn til Klagen kan indenfor et Tidsrum af 8 Dage indbringes, i Sognekommuner for Amtsraadet og i de øvrige Kommuner for Indenrigsministeriet, hvis Afgørelser er endelige.

Endelig bestemmer § 8, at fremsættes der i en Kommune Begæring om Afstemning i Henhold til § 3, 1ste Stykke, samtidig med, at der i Henhold til § 9 fremsættes Begæring om Amtsafstemning i den Amtsradsreds, i hvis Omraade den paagældende Kommune ligger, eller i Henhold til § 29 om Totalforbud for hele Landet, vil Afstemningen om kommunalt Forbud være at afholde henholdsvis paa den Dag, der fastsættes for Amtsafstemningen eller Landsafstemningen.

Kapitel III omhandler *Amtsafstemninger*. Da Amtsradet paa Landet efter Beværterlovens § 16 meddeler Bevilling til Udskænkning af stærke Drikke, efter at Sogneraadet har udtalt sig, bestemmes, at mindst 20 pCt. af de kommunale Vælgere i en Amtsradsreds kan overfor Amtsradet fremsætte Begæring om Folkeafstemning om Forbud mod stærke Drikke for Amtsradsredsen, og den skal da foretages. Fristen for Afstemning er som i § 3 anført.

Efter § 10 maa, saafremt der ved en saadan Afstemning blandt Deltagerne i denne har vist sig Flertal for Forbud mod stærke Drikke i Amtsradsredsen, ingen Adkomst til Produktion, Udskænkning, Salg eller Fordeling af stærke Drikke meddeles eller fornyes i Amtsradsredsen, ligesom Reglerne i § 4 i dette Tilfælde finder tilsvarende Anvendelse.

I § 11 indføres en Fællesafgørelse for Amtsradsredsen og visse af dens Købstæder. Finder der Kommuneafstemning Sted i en eller flere i vedkommende Amtsradsreds beliggende Købstadkommuner paa den Dag, da der skal afholdes Folkeafstemning i Amtsradsredsen, har — foruden i det Tilfælde, da dette følger af Reglerne i Kap. II — Afstemningen ogsaa for den eller de paagældende Købstadkommuner den i § 10 foreskrevne Virkning, saafremt Folketallet i den eller de paagældende Købstadkommuner hver for sig efter sidste almindelige Folketælling ikke er over en Trediedel af Folketallet i samtlige Amtsradsredsens Landkommuner, og der, naar samtlige de i Landkommunerne og de paagældende Købstadkommuner afgivne Stemmer sammenlægges, er Flertal herfor.

§ 12 handler om Klager over Afstemningen, som afgøres af Amtsradet, og i § 13 bestemmes, at de kommunale Vælgere, der ønsker at fremsætte Begæring om Amtsafstemning, har ved Henvendelse til vedkommende Sogneraad at fremskaffe

Erklæring om, at de har kommunal Valgret, samt om, hvor mange kommunale Vælgere der findes i vedkommende Kommune.

I Kapitel IV gives Regler om Afgift paa Udskænkning, Salg og Fordeling af stærke Drikke. Af Hensyn til, at de bestaaende Adkomster faar en forøget Værdi, naar der ikke uddeles nye, fastsættes i § 14, at saafremt det i Medfør af Bestemmelserne i Kapitlerne II og III er fastsat, at Adkomst til Udskænkning, Salg eller Fordeling af stærke Drikke ikke kan meddeles eller fornyes i et Amt, i en Amtsraadskreds eller i en Kommune, vil det Afgiftsbeløb paa Udskænkning af, Handel med og Fordeling af stærke Drikke, der i Henhold til § 2 i Lov Nr. 621 af 30. November 1918 eller nærværende Lovs § 15, 2det Stykke, svares af alle saadanne Virksomheder paa den Dag, da Forbudet mod Meddelelse eller Fornyelse af Adkomsterne blev vedtaget, være at fordele paa de tilbageværende Virksomheder, saa længe Udskænkning af og Handel med stærke Drikke finder Sted i Amtsraadskredsen eller Kommunen. Denne Fordeling finder første Gang Sted med Gyldighed fra den 1. April i det efter Afstemningen følgende Aar og foretages derefter aarlig med Gyldighed fra den 1. April.

Foruden den i § 14 omhandlede Afgift kan Amtsraadet efter § 15 eller Kommunalbestyrelsen i vedkommende Kommune for et Aar ad Gangen med Gyldighed fra den 1. April for hver Virksomhed med Udskænkning af, Handel med eller Fordeling af stærke Drikke fastsætte en yderligere Afgift fra 200 til 20 000 Kr.

Denne Afgift kæn ogsaa paalægges af vedkommende Amtsraad eller Kommunalbestyrelse som selvstændig Foranstaltning uden Forbindelse med en i Amtsraadskredsen eller Kommunen afholdt Folkeafstemning.

I §§ 16 og 17 bestemmes, at de i §§ 14 og 15 omhandlede Afgifter erlægges i samme Terminer og inddrives paa samme Maade som de kommunale Skatter. Enhver kan fri sig saavel for Andel i Afgiften efter § 14 som for den ved § 15 hjemlede Afgift ved til vedkommende Amtsraad eller Kommunalbestyrelse at indgive en skriftlig Erklæring, hvori han forpligter sig til ikke at benytte sin Udskænkings-, Handels- eller Fordelingsret.

Afgifterne indbetales i Amtsraadskredsen gennem Sogne-

raadene til Amsraadet og i Købstæderne til Kommunalbestyrelsen. De maa ikke anvendes til de almindelige kommunale Udgifter, men skal henlægges til en særlig Fond, der benævnes *Ædruelighedsfonden*, og som bestyres af vedkommende Amsraad eller Kommunalbestyrelse. Fondens Midler kan anvendes til Inddragning af Rettigheder saavel til Udskænkning af som til Handel med og Fordeling af stærke Drikke efter Reglerne i §§ 42 og 43 i Beværterloven. I øvrigt anvendes Fondens Midler til de i Kapitel V omhandlede *Ædruelighedsnævns* Virksomhed. Nærmere Regler om disse Fonds Bestyrelse og Virksomhed gives af Indenrigsministeren.

Kapitel V omhandler *Ædruelighedsnævn*, idet der i Lighed med, hvad der findes i flere Landes Lovgivning, saaledes i svensk og finsk Lovgivning, foreslaas indført særlige, offentlige Organer for *Ædruelighedsarbejdet*.

I § 18 fastsættes, at i de Kommuner, for hvilke det i Medfør af Bestemmelserne i Lovens Kapitler II og III er fastsat, at Adkomst til Produktion, Udskænkning, Salg eller Fordeling af stærke Drikke ikke kan meddeles eller fornyes, vælger Kommunalbestyrelsen i eller udenfor sin egen Midte efter Reglerne om Forholdstalsvalg efter D'Hondts Metode et *Ædruelighedsnævn* paa 5 Medlemmer i Landkommuner og 7 Medlemmer i Købstadkommuner samt et tilsvarende Antal Suppleanter. Efter Kommunalbestyrelsens Indstilling kan Indenrigsministeriet dele København og Købstæder med over 10 000 Indbyggere i flere Nævnskredse. For at vælges til Medlem af *Ædruelighedsnævnet* maa vedkommende opfylde Betingelserne for at have Valgret til Folketinget, og til Medlemmer bør fortrinsvis vælges saadanne Mænd og Kvinder, der maa antages at have særlig Interesse for og særlige Betingelser for Deltagelse i den Virksomhed, der ifølge § 19, jfr. §§ 22 og 23, er henlagt under *Ædruelighedsnævnene*. Valget gælder for 4 Aar, regnet fra den efter Valget følgende 1. April. Enhver valgbar er pligtig at modtage Valg i to efter hinanden følgende Valgperioder. Ingen, som er fyldt 60 Aar, er pligtig at modtage Valg.

Ædruelighedsnævn kan ogsaa vælges af vedkommende Kommunalbestyrelse som selvstændig Foranstaltning uden Forbindelse med en i Kommunen afholdt Folkeafstemning.

Efter § 19 har Ædruelighedsnævnet følgende Opgaver:

1. at yde drikfældige Personer og deres paarørende Raad og Støtte,
2. at virke for Indførelse og Fremme af Undervisning vedrørende Alkoholspørgsmaalet i Omraadets Skoler og øvrige Læreanstalter og i det hele at støtte og fremme Oplysningsarbejdet vedrørende Alkoholspørgsmaalet,
3. at vaage over Alkohollovgivningens Overholdelse, i hvilken Henseende Ædruelighedsnævnet har Ret til af vedkommende Politimester at forlange den Bistand, der skønnes fornøden. — Retsforfølgning i Anledning af Overtrædelse af Alkohollovgivningen kan ikke nægtes, naar saadan af vedkommende Ædruelighedsnævn forlanges,
4. overfor de kommunale Raad og Myndighederne at gøre Henstilling om saadanne Foranstaltninger, der skønnes hensigtsmæssige til Modvirkning af Alkoholbrugen og dens Følger.

I § 20 bestemmes, at Ædruelighedsnævnet vælger selv sin Formand.

Det udarbejder en Forretningsorden, der i Købstadkommuner skal godkendes af Indenrigsministeriet, i Sognekommuner af Amdsraadet.

Ædruelighedsnævnene er berettigede til at samarbejde om Løsningen af de til dem henlagte Opgaver og til at antage fornøden lægekyndig, juridisk og anden Medhjælp.

Nævnets Budget og Regnskab skal i Købstadkommuner godkendes af Indenrigsministeriet, i Sognekommuner af Amdsraadet.

Efter Nævnets Indstilling kan der i København og Købstadkommunerne af Indenrigsministeriet, i Sognekommunerne af Amdsraadet fastsættes et Honorar for dets Formand og Medlemmer.

Indtil de i Lovens § 17 omhandlede Ædruelighedsfond er dannet og har de fornødne Midler, afholdes Udgifterne af vedkommende Kommunes Kasse.

Kapitel VI giver Regler om den Alkoholistforsorg, som særlig efter Ædruelighedsnævnenes Indførelse kan etableres. Der foreslaas følgende *Sikkerheds- og Forsorgsforanstaltninger overfor drikfældige.*

I § 21 bestemmes:

Den, som paa Grund af Drikkfældighed

1. mishandler sin Ægtefælle eller sine Børn eller udsætter Børnene for sædeligt Fordærv eller Vanrøgt,
2. forsømmer sin Forsørgelsespligt, saaledes at hans Ægtefælle eller Børn udsættes for Nød,
3. forulemper sine Omgivelser eller volder Fare for sig selv, Husfæller eller andre, eller
4. falder Fattigvæsenet til Byrde,

kan, naar det af indhentet Lægeerklæring og Sagens øvrige Omstændigheder fremgaar, at vedkommende er drikkfældig, ved Dom i en Sag, der er undergivet Reglerne i Lov om Rettens Pleje, Kapitel 43, anbringes i en Helbredelsesanstalt, om fornødent i en særlig dertil indrettet offentlig Anstalt eller Anstaltsafdeling, indtil han maa anses for helbredet, dog ikke udover 18 Maaneder, i Gentagelsestilfælde 3 Aar. Udgifterne ved saadan Anbringelse udredes af Statskassen.

§ 22 fastsætter, at naar en Person selv eller hans Ægtefælle, Slægtninge i op- eller nedstigende Linie eller første Sidelinie, Værge eller Lavværge henvender sig til Ædruelighedsnævnet i den Kommune, hvori den paagældende bor eller opholder sig, med Angivelse af, at der for hans Vedkommende foreligger et Forhold, der falder ind under § 21, er Nævnet berettiget til at lade et eller flere af sine Medlemmer, eventuelt en særlig dertil bemyndiget Person, aflægge Besøg i vedkommendes Hjem eller paa hans Opholdssted og optage Forklaring af ham, hans Familie og andre med Forholdene kendte Personer, samt til at affordre enhver offentlig Myndighed, som kan antages at kende Forholdene, Erklæring. Politiets Bistand kan fordres, saafremt de fornødne Oplysninger ikke kan tilvejebringes paa anden Maade.

Saafremt Ædruelighedsnævnet efter en i Henhold til § 22 foretagen Undersøgelse eller de i øvrigt foreliggende Oplysninger finder Grund dertil, kan det — i Henhold til § 23 — indkalde den paagældende og de øvrige i § 22 nævnte Personer til at give Møde for Nævnet. Disse er, saafremt de er bosatte eller opholder sig i Kommunen, pligtige til at efterkomme saadan Indkaldelse. Den, der udebliver uden oplyst lovligt Forfald, kan under en Politisag anses med Bøde fra 10 Kr. til 100 Kr.

Nævnet kan ved Mægling søge at bevæge den paagældende til at indmelde sig i en Afholdsforening, underkaste sig en Ordning, hvorefter hans Løn eller andet Tilgodehavende skal hæves og forvaltes af hans Ægtefælle eller en anden Person, som han godkender dertil, eller underkaste sig Kur paa en Helbredelsesanstalt eller anden efter hans Tilstand hensigtsmæssig Foranstaltning, hvortil Udgifterne efter Omstændighederne helt eller delvis kan afholdes af Nævnets Kasse. Vil vedkommende ikke rette sig efter Ædruelighedsnævnets Henstilling, eller anser Nævnet det i øvrigt for paakrævet, kan det fremsætte Begæring om, at Sag rejses i Henhold til Lovens § 21.

Som en Udvidelse af de i Beværterlovens § 29, sidste Stykke, indeholdte Bestemmelser findes i Kapitel VII Bestemmelser om *Midlertidige Forholdsregler mod stærke Drikke*.

Efter § 24 kan ved særlige Lejligheder som Skifte- og Sessionsdage, Markeder, Arbejdsstandsninger, Massebesøg af Fiskere eller Søfolk og lignende Lejligheder Politiet i det Omfang, det skønner nødvendigt, som en forbigaaende Foranstaltning forbyde enten Udskænkning af eller Handel med og Fordeling af stærke Drikke eller begge Dele i Politikredsen eller en Del af denne og efter Omstændighederne paabyde de paagældende Forretningers Lukning. Den trufne Beslutning kan indankes i København for vedkommende Minister, udenfor København for Amtmanden.

Kapitel VIII har til Overskrift *Forsendelse af stærke Drikke. Pligtmæssigt Afhold*.

§ 25 har til Formaal at modvirke Bestræbelser for at svække Betydningen af de i Kraft af det folkelige Selvstyre gennemførte Forbud, navnlig at hindre, at ambulante Udsalgssteder faktisk skal træde i Stedet for de faste, eller at der fra Virksomheder udenfor det paagældende Omraade søges organiseret et Salg af stærke Drikke indenfor Omraadet. Medens private har Ret til at indføre stærke Drikke til vedkommende Omraade, bestemmer derfor Paragraffen, at Udbringning af stærke Drikke ved Ruteautomobiler, Ølvogne og lignende Transportmidler maa i Amter, Amtsraadskredse eller Kommuner, i hvilke Adkomst til Udskænkning, Salg eller Fordeling af saadanne i Henhold til stedfunden Afstemning ikke mere kan meddeles, alene ske til udskæknings-, salgs- eller

fordelingsberettigede, ligesom i disse Omraader enhver Art af Agenturvirksomhed med stærke Drikke overfor andre end udskænkings-, salgs- eller fordelingsberettigede samt Anbringelse af Reklameskilte og lignende for disse paa andre Steder end paa Ejendomme, hvori saadanne har Lokaler, er forbudt.

Et lignende Forbud kan ogsaa af vedkommende Amtsraad eller Kommunalbestyrelse udstedes som selvstændig Foranstaltning uden Forbindelse med en stedfunden Afstemning.

I § 26 fastsættes, at i de Amtsraadskredse og Kommuner, hvor Forbud er vedtaget, fastsætter vedkommende Amtsraad eller Kommunalbestyrelse ved særlig Vedtægt, at den, der ansættes i Politiets Tjeneste eller i anden Tjeneste, i hvilken absolut Ædruelighed er af særlig samfundsmæssig Betydning, eller som vil arbejde erhvervsmæssigt som Vognmand, Chauffør eller i anden Stilling, hvorom det samme gælder, overfor vedkommende Myndighed skal afgive skriftligt Løfte paa Ære og Samvittighed om Afhold fra stærke Drikke, saa længe den paagældende er i saadan Tjeneste eller Virksomhed. Den, der af Staten ansættes i Politiet med Embede eller varig Tjeneste indenfor de nævnte Amtsraadskredse, skal ligeledes overfor den ansættende Myndighed afgive den i Paragraffens 1ste Stykke omhandlede Erklæring. Samme Erklæring skal endvidere gøres til Betingelse for, at nogen i paagældende Omraade kan erholde og udøve Adkomst til at drive Beværtning eller Gæstgiveri uden Ret til Udskænkning af stærke Drikke.

Ved Festligheder, som helt eller delvis holdes for Amtsraadskredsens eller Kommunens Regning, maa stærke Drikke ikke udskænkes eller nydes.

§ 25, sidste Stykke, finder tilsvarende Anvendelse med Hensyn til Bestemmelserne i nærværende Paragraf.

I Kapitel IX findes Reglerne om *Landsafstemninger*, idet Forslaget vil indføre det f. Eks. i Svejts kendte »Initiativ« for Vælgerne. Det foreslaas i § 27, at saafremt mindst 50 000 Folketingsvælgere overfor Indenrigsministeren fremsætter Begøring om Folkeafstemning om Totalforbud mod Produktion, Indførsel og Udsalg af, Handel med og Fordeling af stærke Drikke for hele Riget, skal saadan Afstem-

ning finde Sted senest 3 Maaneder efter Begæringens Fremsettelse.

Saafernt der ved en Afstemning blandt Deltagerne i denne har vist sig Flertal for Totalforbud, vil der, efter § 28, af Regeringen være at fremsætte Forslag om Indførelse af et saadant for den første ordentlige Rigsdag efter Afstemningen.

§ 29 bestemmer, at et i Henhold til Folkeafstemning indført Totalforbud kan alene ophæves i Henhold til en ny Folkeafstemning, ved hvilken der blandt Deltagerne i denne har vist sig Flertal for dets Ophævelse. Begæring om saadan Afstemning kan først fremsættes, naar Forbudet har været i Kraft i mindst 5 Aar. Med Hensyn til Begæring om denne Afstemning og Virkningerne af den finder i øvrigt Reglerne i Lovens §§ 27 og 28 tilsvarende Anvendelse.

Efter § 30 kan, naar der er afholdt Folkeafstemning om Indførelse af Totalforbud, uden at der ved Afstemningen har vist sig Flertal for et saadant, eller naar et indført Totalforbud er blevet ophævet i Henhold til en i Medfør af Lovens § 29 afholdt Folkeafstemning, Begæring om ny Afstemning ikke fremsættes før tidligst paa Femaarsdagen for den sidste Begæringens Fremsettelse.

I §§ 31—33 fastsættes, at de Folketingsvælgere, der ønsker at fremsætte Begæring om Folkeafstemning, har, forinden Begæringen tilstilles Indenrigsministeren, ved Henvendelse til vedkommende Kommunalbestyrelse eller for Københavns og Frederiksbergs Vedkommende de i Lov om Valg til Rigsdagen Nr. 139 af 11. April 1920 § 14 omhandlede Udvalg at fremskaffe en, Begæringen paategnet, Erklæring om, at de har Valgret til Folketinget. Afstemningen foregaar i Kommunerne efter Reglerne i § 7, 1ste Stykke. Tid og Sted for Folkeafstemningen bekendtgøres paa den i Lov Nr. 139 af 11. April 1920 § 31 for Afstemningen ved Valg til Folketinget fastsatte Maade. Om Afstemningens Ledelse og Opførelse samt om Omkostningerne ved denne m. v. gælder ligeledes de i samme Lov for Valg til Folketinget givne Regler. I øvrigt gives de nærmere Forskrifter for Afstemningen af Indenrigsministeren, der ligeledes endeligt afgør alle Klager vedrørende denne.

Endelig indeholdes i Kapitel X Regler om *Straf, Erstat-*

ning, Konfiskation m. m., og herom bestemmes først i § 34, at den, der i saadanne Amter, Amtsraadskredse eller Kommuner, i hvilke i Henhold til stedfunden Afstemning Adkomst til Produktion, Udskænkning, Salg eller Fordeling af stærke Drikke ikke mere kan meddeles eller fornyes, gør sig skyldig i Overtrædelse heraf, straffes med Bøde første Gang af 40—800 Kr., anden Gang af 100—2 000 Kr., tredie Gang af 200—5 000 Kr. Paa samme Maade straffes den, der i øvrigt overtræder Lovens Bestemmelser, for saa vidt særlige Bestemmelser ikke findes i Loven.

Ved hyppigere Gentagelse, eller naar den ulovlige Virksomhed drives som Næringsvej, eller den skyldige er Vært i en Beværtning eller et Gæstgiveri uden Udskænkning af stærke Drikke, er Straffen Bøde af 500—10 000 Kr. eller Fængsel. Under særlig skærpene Omstændigheder, eller hvor Overtrædelsen maa antages at have medført betydelig Indtægt for Overtræderen, kan Bøden stige indtil det 10-dobbelte af de ovenangivne Beløb. De idømte Bøder tilfalder vedkommende Amtsraadskreds' eller Kommunes Ædruelighedsfond, hvor saadanne findes, og i øvrigt vedkommende Kommunes Kasse. Overtrædelse af Bestemmelserne i § 25 medfører vedkommende Forsendelses Konfiskation til Fordel for de samme Kasser. Det samme gælder i Tilfælde af ulovlig Fremstilling af stærke Drikke saavel om disse som om Redskaber, Materialer m. v.

Den, som gør sig skyldig i ulovlig Produktion, Udskænkning eller Salg af stærke Drikke, herunder Udskænkning eller Salg til Personer, om hvem han vidste eller burde vide, at de var underkastet pligtmæssigt Afhold i Henhold til § 26, er efter § 35 pligtig at erstatte den Skade paa Person eller Gods, der maatte blive en Følge af hans ulovlige Forhold.

I § 36 bestemmes, at hvis nogen overtræder en i Henhold til Lovens § 26 afgiven Erklæring om pligtmæssigt Afhold, kan Retten til at udføre den paagældende Tjeneste eller Virksomhed ved Dom frakendes ham enten for et bestemt Tidsrum, dog ikke under en Maaned, eller for bestandig.

Efter § 37 straffes paa samme Maade som i § 34 fastsat den, der forsætlig eller med grov Uagtsomhed udskænker, sælger eller paa anden Maade afhænder stærke Drikke under Betegnelsen alkoholfri eller anden lignende Betegnelse.

Sager angaaende Overtrædelse af nærværende Lov behandles som Politisager, dog kan Sagen i Gentagelsestilfælde ikke afgøres ved Vedtagelse af Bøde, der ligger under det for det foreliggende Tilfælde fastsatte Minimum.

Efter § 38 vedbliver Bestemmelserne i Beværterloven at gælde for de bestaaende Adkomster indtil disses Bortfald i de i § 34 nævnte Amter, Amtsraadskredse eller Kommuner, ligesom Lovens Bestemmelser i øvrigt vedbliver at gælde med de Begrænsninger, der følger af nærværende Lov.

Lovforslaget er i alt væsentligt overensstemmende med det Forslag, der i den Betænkning, som under 16. September 1927 blev afgivet af den 2den Ædruelighedskommission, blev stillet af C. C. Heilesen, Johanne Blom, Martin Hansen, Cl. Johannsen, Ferd. Nielsen og Hans Nielsen med Tilslutning af M. Hindhede, undtagen for saa vidt angaar Forslagets Kapitel IX, og i Kommissionsbetænkningen fremhæves det bl. a., at Lovforslaget er udarbejdet med det Formaal at danne Grundlaget for et Samarbejde mellem alle, der vil et positivt Ædruelighedsarbejde i Folket.

Ved Fremsættelsen henviste *Forslagsstillernes Ordfører* til, at den sidst foretagne Opgørelse viste, at der i 1925, bortset fra Sønderjylland, var 16 272 Udsalgssteder for stærke Drikke her i Landet mod 12 296 i 1920, altsaa en Forøgelse i disse Aar af Antallet af Udsalgssteder for stærke Drikke med ca. 4 000. Medtages Sønderjylland, hvor der var 1 055 Udsalgssteder for stærke Drikke, var der ifølge den sidste officielle Beretning i Danmark 17 327 Udsalgssteder for stærke Drikke. Af Udskænkingssteder for stærke Drikke var der ifølge det samme Tabelværk i 1920 3 673 og i 1925, bortset fra Sønderjylland, 3 523, eller, hvis de 627 Udskænkingssteder i Sønderjylland medregnes, i alt 4 150 Udskænkingssteder. Det vil sige alt i alt ca. 21 500 Steder, hvor stærke Drikke sælges eller udskænkes. Ordføreren tilføjede: »I vide Kredse i vort Folk raader den Opfattelse, at Spørgsmaalet om Veje og Midler til at begrænse dette store Antal af Udsalgssteder og Udskænkingssteder for stærke Drikke og de samfundsmæssige Følger heraf er et saare betydningsfuldt Spørgsmaal. Det er paa Løsningen af dette Spørgsmaal, det Forslag til Lov — tager Sigte, som jeg — har den Ære at fremsætte«.

Ved 1ste Behandling udviklede *Ordføreren* nærmere Lovforslagets Indhold og fremhævede, at dets Hovedbestemmelser »paa en Række afgørende Punkter knytter sig saaledes til vor gældende Ret, at Lovforslaget blot betyder en videre Udvikling af allerede i denne anerkendte Regler eller Principper. Lovforslaget bygger i udpræget Grad paa

den Opfattelse, at ikke mindst med Hensyn til et Spørgsmaal som Alkoholspørgsmaalet, der berører store Befolkningskredses daglige eller selskabelige Vaner og stærke Fordomme i Tiden, er, om jeg maa udtrykke det saaledes, Evolution at foretrække for Revolution. Om Evolutionen, Udviklingen, vil og bør føre til et fuldstændigt Alkoholforbud som nødvendigt Middel til Alkoholspørgsmaalets endelige Løsning her i Landet, derpaa overlader dette Lovforslag til Udviklingen i Landet og i Folket at svare. Naar man derfor saa stærkt og saa vedholdende har betegnet det som et Forbudsforslag, maa det deroverfor understreges, at det er til Udviklingen i Landet og i Folket, Lovforslaget alene overlader Besvarelsen af Spørgsmaalet om Forbud eller Ikke-Forbud. Besvarelse eller Drøftelse af Spørgsmaalet: Om Alkoholforbud er det rette Middel til Alkoholspørgsmaalets Løsning, er derfor uden Betydning for Afgørelsen af Stillingen til *dette* Lovforslag.« — *Indenrigsministeren*, som derefter fik Ordet, erkendte dette sidste, men troede ikke, at Tiden er inde til at gaa den Vej, som Lovforslaget anviser. Han udtalte: »Det er — — — Tvivlen om, at Lovforslaget med Hensyn til de Forudsætninger, som maa være skabt, før man kan gøre sin Indsats og indenfor videre Kredse paatvinge den enkelte Afkald paa hans personlige Forbrug — det er dette, som har gjort, at man fra Regeringens Side *ikke* har ønsket, trods den Opfordring, som dertil var givet, at fremsætte Lovforslaget for Rigsdagen.« Ministeren mente, at man først maa benytte de Midler, som den bestaaende Lovgivning giver — eventuelt videre udviklet —, til en stærk Reduktion af Udsalgs- og Udsækkningsstedernes Antal og søge at gøre den unge Slægt dybere og stærkere interesseret i Udryddelsen af Drikkeskikken. Ministeren udtalte sig om Lovforslagets Enkeltheder og kritiserede nogle af disse, medens han udtalte sin Sympati for andre. Han sluttede med at udtale Haabet om, at Lovforslaget »under dets videre Gang maa afsætte gode Frugter for det effektive Ædruelighedsarbejde her i Landet, saaledes at vi ad Frivillighedens Vej i det hurtigste Tempo kan naa saa langt, at Skridtet til Forbud i Kommunerne kan gøres lettere og hurtigere, end Tilfældet hidtil har været, og paa en saa betryggende Maade, at det kan blive Grundlag for en Udvidelse til større Omraader, til Amt og til Land.« Ministeren anbefalede »de i Lovforslaget nedlagte Tanker til en velvillig og forstaaende Overvejelse«.

Venstres Ordfører, Hagbart Berg, der tillige er en af Forslagsstillerne, udtalte, at han var »fuldkommen overbevist om, at de Betragtninger, som den højtærede Minister fremkom med her i Dag, finder en ganske overordentlig stor

Tilslutning indenfor mit Parti. Venstre er villigt til at gaa ind i en Forhandling om det foreliggende Lovforslag, om dets Principper og dets Enkeltheder, med det Formaal paa dette Omraade at skabe en Lovgivning, der kan være til virkelig Nytte for Ædruelighedsarbejdet i vort Land.« *Socialdemokraternes* Ordfører L. Rasmussen — i A. C. Meyers Sygdomsforfald — udtalte, at ogsaa indenfor hans Parti er Meningerne om Landsforbud delt. Han erklærede ikke at kunne »medvirke til, at et Lovforslag paa det her givne Grundlag bliver ophøjet til Lov. Jeg vilde anse det for i allerhøjeste Grad uheldigt, om Rigsdagen en Dag skulde blive stillet overfor den Opgave paa Grundlag af en fuldbyrdet Folkeafstemning uden Initiativ fra Ministeren, uden Initiativ fra Rigsdagen at skulle gennemføre Forbudet — blot stillet overfor det ene: en Folkeafstemning, hvorved man med ringe Tilslutning, med et ganske knebent Flertal, kræver Forbud indført for hele Danmark. Og jeg har den Tro, at de ærede Forslagsstillere selv maaske mere end nogen anden vilde være betænkelige ved at gaa til et Forbud paa det Grundlag.

Jeg kan, som sagt, ikke være med til hverken for Kommunernes, for Amdraadernes eller for Statens Vedkommende at gennemføre de Foranstaltninger, der her tilstræbes. Jeg tror ikke, de vil fremme Ædrueligheden; jeg tror tværtimod, at det, hvis et lille Flertal af Vælgere vil bruge eller misbruge sin Magt — hvad man nu vil kalde det — til at gennemføre saadanne Foranstaltninger, vil føre fra Maadehold til Umaadehold, og derfor kan jeg ikke være med til at arbejde for Lovforslagets Gennemførelse.« *De Konservatives* Ordfører, H. F. Ulrichsen, kritiserede en Række af Lovforslagets enkelte Bestemmelser og udtalte om det: »Hvis jeg, efter nu at have gennemgaaet nogle enkelte af Bestemmelserne, skulde resumere Indtrykket af Forslaget, saaledes som det staar for mig, vil jeg sige, at for det første er det et Forslag, som indeholder en hel Række iøjnespringende Urimeligheder. Det er et Forslag, som principielt er uheldigt, fordi det vilde indføre Bestemmelser om Forhold, som meget store Del af Landets Befolkning anser for uegnede til at være Genstand for Lovgivning« — — det er »Udtryk for en rent teoretisk Opfattelse, det er et Eksempel paa en dogmatisk, teoretisk Lovgivning.« — — »Det er et Forslag, som, hvis det skulde gennemføres blot i nogenlunde Udstrækning, vilde kræve et meget stort administrativt Apparat, en stor Mængde Funktionærer, meget store Statsudgifter.« — — »Det er et Forslag, der indfører ganske nye Forfatnings- og Forvaltningsprincipper.« — — Han sluttede »med at gentage, at Bestemmelser, som er tjenlige til videre Udvikling af Ædrueligheden her i

Landet, er Bestemmelser, som vi vil være overordentlig lyd-
høre overfor, medens Bestemmelser, der betyder en Revolution
af hele Udviklingen herhjemme paa dette Omraade, er
Bestemmelser, vi lige saa bestemt maa gaa imod.« — De *Radi-
kales* Ordfører, Ferdinand Nielsen, udtalte, at heller ikke
hans Parti er enigt om Lovforslaget, men »villigt til at gaa ind
i et sagligt og loyalt Arbejde til videre Udvikling af Ædruelig-
hedslovgivningen her i Landet.« — Endelig udtalte Willesen
for *Retsforbundets*, at dette maa »gaa imod dette Lovforslag,
dels fordi det efter vor Opfattelse betegner et Misbrug af det,
man kalder Selvstyre, dels fordi det er et Overgreb fra Fler-
tallets Side, og dels fordi det efter vor Opfattelse vil virke
ganske imod sin Hensigt.«

**79. Forslag til Lov om Ændringer i og Tillæg
til Lovgivningen om Skolevæsenet i de sønderjydske
Landsdele.** (Af *Schmidt*). [A. Sp. 4159].

Forelagt i *Folketinget* ²⁰/₁₂ (F. Sp. 3006). 1. Beh. ¹⁹ og
²¹/₂ (F. Sp. 4416 og 4468). Henvist til Udvalg paa 15 Med-
lemmer (P. Mortensen, J. P. Nielsen, Stauning, Sneum,
Hartvig Frisch, Schmidt, Chr. Ernst Christensen [Formand],
Chr. Søgaard, Henrik Jensen, Søren P. Larsen, Arnth Jensen,
Holger Andersen [Sekretær], J. Oskar Andersen, Vesterager,
Povlsen).

Lovforslaget er saalydende:

§ 1.

I Lov Nr. 223 af 1. Maj 1923 om nogle Bestemmelser
med Hensyn til en midlertidig Ordning af *Folkeskolens*
Administration i de sønderjydske Landsdele foretages føl-
gende Ændringer:

a) Til Lovens § 3 føjes som nyt Stykke: »For tysk-
sprogede offentlige og private Folkeskoler vælges *særlige*
Skolekommissioner af de Forældre, hvis Børn besøger disse
Skoler. Ledelsen af de tysksprogede Folkeskoler overdrages
til Førstelæreren eller, om kun een Lærer er ansat, til denne.«

b) Til Lovens § 17 føjes som nyt Stykke: »For Lærere
ved tysksprogede Folkeskoler maa kræves *Uddannelse paa*
tyske Lærestatter. Nærmere Anvisning giver Undervis-
ningsministeren.«

c) Lovens § 21, 4de Stykke, affattes saaledes: »Hvor ingen tysksproget Folkeskole findes, er den nærmest liggende Kommune, hvor der findes en tysksproget Skole, forpligtet til at optage Børn af Nabokommunerne, der maatte ønske tysksproget Undervisning. Skolepengene, som ikke maa overstige, hvad det i Virkeligheden koster Kommunen, betales af den Kommune, Barnet hører til, og refunderes af Staten.«

d) Til samme Paragraf føjes følgende nye Stykke: »I en Skole med dansk Undervisningssprog maa, dersom der fra Forældrenes Side *andrages om tysk Undervisning for mindst 10 skolepligtige Børn*, sørges for saadan Undervisning paa Kommunens Bekostning. Dog refunderes Beløbet af Staten.«

e) Lovens § 23 affattes saaledes: »*De ved Oprettelsen af en tysksproget Folkeskole forårsagede Merudgifter overtages af Staten*. Loven Nr. 242 af 6. Maj 1921 vedrørende den kommunale Beskatning i de sønderjydske Landsdele ophæves.«

f) Efter Lovens § 24 tilføjes som ny Paragraf: »*Privat-skoler med tysk Undervisningssprog* anses som et nødvendigt Led i den for det tyske Mindretal naturlige og paakrævede Omsorg paa Skolevæsenets Omraade, hvorfor der betales til disse Skoler *et Statstilskud*, der svarer til $\frac{2}{3}$ — to Trediedele — af Udgifterne til de for disse Skoler nødvendige Lærerlønninger efter de stedlige Satser, dersom Skolen besøges af mindst 10 Børn.«

§ 2.

I Lov Nr. 407 af 30. Juni 1920 om Oprettelse af *Stats-skoler* i de sønderjydske Landsdele tilføjes efter § 4 som ny Paragraf:

»For højere private og kommunale Skoler (Privatgymnasier, Privatistkursus, Real- og Mellemskoler) med tysk Undervisningssprog finder *de almindelige danske Bestemmelser for slige Anstalter Anvendelse*. Betingelsen for Eksamensret henholdsvis Anerkendelse af Eksamen er i alle Tilfælde, at der undervises i Dansk som Hovedfag.«

Lovforslaget er i Hovedsagen dikteret af 2 *Synspunkter*:

- 1) at et nationalt Mindretals Skolevæsen bør forvaltes af Mindretallets egne Organer under Statens Opsyn,
- 2) at det offentlige maa bære de væsentlige Omkostninger.

Ved den offentlige tyske Folkeskole mangler det første, hvorimod det andet er til Stede. Ved den tyske Privatskole er det første nogenlunde garanteret, men der mangler alt for meget i det andet; jfr. Bemærkningerne til Lovforslaget.

Ved Lovforslagets 1ste Beh., hvor det anbefaledes udførligt af Forslagsstilleren, udtalte *Undervisningsministeren* (Byskov): »Dette Lovforslags Indhold svarer ret nøje til de Ønsker, den tyske Skolekommission fremkom med i 1927 overfor Undervisningsministeriet. I Ministeriets Svarskrivelse af Januar 1928 er Regeringens Stilling til disse Spørgsmaal angivet, jeg kan godt straks sige, at denne Stilling er uforandret.« Ministeren gennemgik derefter dets enkelte Punkter og sluttede med at sige: »Jeg regner med, at Lovforslaget bliver henvist til et Udvalg, og der vil der kunne blive Lejlighed til en nærmere Drøftelse af de Enkeltheder, hvorom man i det hele taget kan tænke sig at forhandle. De mere almene Betragtninger skal jeg da ikke her komme ind paa. Jeg har den Opfattelse, at den danske Regering har vist et meget frisindet Syn paa Mindretalskrav om Ret til frit at dyrke og pleje sin Kultur og sine særlige Ejendommeligheder, og jeg tror heller ikke, vi behøver at være bange for eller betænkelige ved en Sammenligning med Tyskerne paa det Omraade.« — *Venstres* Ordfører, Chr. Ernst Christensen, var villig til at overveje, hvad der kunde gøres for at fremme det gode Forhold mellem de to Folk af de to Kulturer, der lever sammen dernede. *Socialdemokratiets* Ordfører, P. Mortensen, anbefalede Lovforslaget til velvillig Behandling i Udvalg. *De Konservatives* Ordfører, Holger Andersen, var rede til en saglig Drøftelse i Udvalg af de Spørgsmaal, der var rejst i Lovforslaget. *De Radikales* Ordfører, Povlsen, anbefalede det til velvillig Drøftelse i Udvalg. I øvrigt kom samtlige Ordførere ind paa en Række Enkeltheder Lovforslaget vedrørende, hvortil Forslagsstilleren replicerede.

80. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 253 af 12. Juni 1922 om Afgift paa Omsætningen i Kafeer, Restaurationer m. m., jfr. Lov Nr. 220 af 1. Maj 1923. (Af *Ulrich* [Ordfører], *C. J. F. Sven* og *Ole Bjørn Kraft*). [A. Sp. 6565].

Forelagt i *Folketinget* 17/5 (F. Sp. 5620).

Nærværende Lovforslag har samme Indhold som det af *Socialdemokratiet* i Folketingets 1. Afdeling forelagte Lovforslag om Restaurationsskattens Afvikling (se Nr. 55).

Ordføreren for Forslagsstillerne (Ulrich) udtalte bl. a. i sin Forelæggelsestale (F. Sp. 5620): »Vi har fremsat Forslaget, fordi vi er overbevist om, at der saavel i dette høje Ting som i det andet høje Ting er et Flertal for at løse denne Sag, og efter de Udtalelser, som den højtærede Statsminister fremsatte i første Del af Rigsdagssamlingen angaaende det Forslag, som han selv var Forslagsstiller for, og efter de Udtalelser, som den højtærede Indenrigsminister fremsatte ved denne Lejlighed som Ordfører for det radikale Parti, maa vi gaa ud fra, at der er en saa oplagt Jordbund for Gennemførelsen af dette Forslag, at vi kan nære et meget begrundet Haab om, at det skal lykkes at gennemføre det i denne Samling.«

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

C.

Andre Sager.

I. Beslutninger m. m.

1. **Beslutning af Rigsdagen angaaende den af Statsrevisorerne afgivne Betænkning over Statsregnskabet for Finansaaret 1926—27.** [C. Sp. 145 og 1223].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $^{12}/_{10}$ (L. Sp. 52). Behandlingsmaaden $^{17}/_{10}$ (L. Sp. 76). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (H. C. Andersen, Bramsnæs, Johs. Clausen, Gunnar Fog-Petersen, Godskesen, Gregersen, H. P. Jensen, Jensen (Aale) og Stegger Nielsen [Form.]), der afgav Betænkning $^{14}/_{12}$ (B. Sp. 477). (Ordfører: Stegger Nielsen). 1. Beh. $^9/_1$ (L. Sp. 580). 2. (sidste) Beh. $^{11}/_1$ (L. Sp. 606).

Anmeldt i *Folketinget* $^{11}/_1$ (F. Sp. 3222). Udvalget (L. D. Rasmussen, Sneum, Weygaard, N. P. Jensen [Form.], Elgaard [Sekr.], Olav Olsen, Mathilde Hauschultz, Ole Bjørn Kraft, Dahlgaard) afgav Betænkning $^{21}/_3$ (B. Sp. 2107). (Ordfører: Elgaard).

I Samlingens 2. Afdeling anmeldt paa ny i *Folketinget* $^{16}/_5$ (F. Sp. 5540). Udvalget (Andreasen [Næstved], L. D. Rasmussen [Form.], Sneum, Weygaard [Sekr.], Elgaard, Olav Olsen, Fuglsang, Ole Bjørn Kraft, Rager) afgav Betænkning $^{23}/_5$ (B. Sp. 2477). (Ordfører: L. D. Rasmussen). 1. Beh. $^{24}/_5$ (F. Sp. 5683). 2. (sidste) Beh. $^{28}/_5$ (F. Sp. 5745).

Begge Ting vedtog — efter Forslag af paagældende Udvalg — følgende Beslutning: Statsregnskabet for Finansaaret 1926—27 godkendes.

2. Beslutning af Rigsdagen i Henhold til Lov Nr. 112 af 9. Marts 1917 om „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“ § 13. [C. Sp. 43 og 169].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $12/10$ (L. Sp. 52). Behandlingsmaaden $17/10$ (L. Sp. 76). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Blang, Ludvig Christensen, Degnbol, Fink, Godskesen [Form.], N. K. Kristensen, Lewinsky, Johannes Pedersen og Veistrup), der afgav Betænkning $12/11$ (B. Sp. 27). (Ordfører: Godskesen). 1. Beh. $16/11$ (L. Sp. 336). 2. (sidste) Beh. $21/11$ (L. Sp. 338).

Anmeldt i *Folketinget* $22/11$ (F. Sp. 1852). Behandlingsmaaden $23/11$ (F. Sp. 1952). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (N. C. Christensen, Fr. Andersen [Kh.-Frh. ø. Stkr.], J. Chr. Jensen, Fuglsang [Form.], Aksel Jensen, Julin [Skr.], A. C. D. Petersen, C. J. F. Sven og Busk), der afgav Betænkning $23/1$ (B. Sp. 817). (Ordfører: Fuglsang). 1. Beh. $29/1$ (F. Sp. 3717). 2. (sidste) Beh. $31/1$ (F. Sp. 3828).

Ved Beslutningen godkendtes Hypotekbankens Regnskab for Tiden fra 1. April 1927 til 31. Marts 1928.

3. Beslutning om Godkendelse af Opgørelsen over de Beløb, som Københavns Frihavns-Aktieselskab i Aaret 1928 har anvendt til Anlæg i Frihavnen. (Minister for offentlige Arbejder *Stensballe*). [A. Sp. 5127—C. Sp. 347, 511 og 1521].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $7/3$ (F. Sp. 4945). Behandlingsmaaden $8/3$ (F. Sp. 4947). 1. Beh. $12/3$ (F. Sp. 5001). 2. (sidste) Beh. $14/3$ (F. Sp. 5061).

Anmeldt i *Landstinget* $14/3$ (L. Sp. 1013). Behandlingsmaaden $21/3$ (L. Sp. 1192).

I Samlingens 2. Afdeling fremsendte Minister for offentlige Arbejder *Fris-Skotte* paa ny samme Forslag til Beslutning til Folketinget med Bemærkning om, at Forslaget var til Behandling i Landstinget (F. Sp. 5532). 1. Beh. i *Landstinget* $15/5$ (L. Sp. 1248). 2. (sidste) Beh. $17/5$ (L. Sp. 1294).

Anmeldt i *Folketinget* $22/5$ (F. Sp. 5624). Behandlingsmaaden $23/5$ (F. Sp. 5668). 1. Beh. $28/5$ (F. Sp. 5746). 2. (sidste) Beh. $30/5$ (F. Sp. 5789).

Det Beløb, Beslutningen angaar, er 45 793 Kr. 18 Ø. (Til 1. Januar 1929 er der i alt anvendt 17 619 211 Kr. 04 Ø. til Anlæg i Frihavnen). Beslutningen vedtoges enstemmigt i begge Ting.

4. Rigsdagsbeslutning i Anledning af en under 6. April 1928 i Wien afsluttet Handelstraktat mellem Danmark og Østrig med dertil hørende Slutprotokol. (Udenrigsminister *Moltesen*). [A. Sp. 3505—C. Sp. 73 og 87].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $\frac{2}{11}$ (L. Sp. 216). Behandlingsmaaden $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 229). 1. Beh. $\frac{14}{11}$ (L. Sp. 305). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Birke, Bramsnæs, Bækgaard, Marie Christensen, Hauch, Jepsen Christensen [Form.], Jensen (Aale), Laurits Knudsen, Lange, Lewinsky, Jørgen Møller, Inger Gautier Schmit, Schovelin, C. F. Sørensen og Zahle). Betænkning (B. Sp. 103) afgiven $\frac{5}{12}$. (Odfører: Jepsen Christensen). 2. (sidste) Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 491).

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{13}{12}$ (F. Sp. 2832). Behandlingsmaaden $\frac{14}{12}$ (F. Sp. 2836). 1. Beh. $\frac{19}{12}$ (F. Sp. 2962). 2. (sidste) Beh. $\frac{20}{12}$ (F. Sp. 3009).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen sit Samtykke til den deri nævnte Handelstraktat.

Efter Bemærkningerne til Forslaget og Udenrigsministerens Udtalelser ansaa Republikken Østrig, der betragtede sig som en ny Statsdannelse, sig derfor ikke for bundet af de Handelstraktater, der var afsluttede af det gamle østrig-ungarske Monarki, deriblandt Handels- og Skibsfartskonventionen med Danmark af 1887, og det ønskede at regulere sine Handelsforbindelser med Udlandet ved selvstændige Overenskomster. Østrig fremsatte da ogsaa Ønske om Afslutning af en Handelsoverenskomst med Danmark, og da man i 1923 ved en Noteveksling enedes om at betragte Bestemmelserne i Konventionen af 1887 som gældende indtil videre i Forholdet mellem Danmark og Østrig, var det Forudsætningen, at der skulde indledes Forhandlinger om en ny Traktat. Udkast til en Traktat blev udarbejdet af Traktatkommissionen efter en indgaaende Undersøgelse af Østrigs økonomiske Forhold, dets Handels- og Toldpolitik og af Danmarks Erhvervsinteresser i Østrig.

Traktaten følger i alt væsentligt de samme Linier som de øvrige Handelstraktater, Danmark har afs'uttet i Aarene efter Krigen, og er ligesom disse helt igennem bygget paa *Mestbegunstigelsesprincippet*. I dens første Artikel giver Parterne hinanden et almindeligt Tilsagn om, at de i alt, hvad der vedrører Handel og Industri, Haandværk, Landbrug og Skibsfart, vil tilstaa hinanden mindst lige saa gunstig Behandling som den, der bliver de bedst stillede Lande til Del. Traktaten fastsætter udtrykkelig Mestbegunstigelse med Hensyn til Ind- og Udførsel af Varer, altsaa i toldmæssig Henseende. Der opnaas herved Sikkerhed for, at danske Produkter ved Indførsel til Østrig ogsaa i Fremtiden vil komme til at nyde godt af de Toldnedsættelser, som dette Land, hvis Handelstraktater i stort Omfang indeholder Bestemmelser af denne Karakter, maatte tilstaa andre Lande. Traktaten indeholder den fra andre danske Handelsoverenskomster kendte Bestemmelse om, at Transitvarer ved Indførsel til det andet Land i alle Henseender skal behandles, som om de kom direkte fra Oprindelseslandet, en Bestemmelse, som tager Sigte paa at beskytte og fremme Transithandelen. De to Lande tilsikrer i øvrigt hinanden fri Transit og Fritagelse for Transitafgifter, og med Hensyn til Befordring paa Jernbanerne saavel af Personer som af Varer tilstaa de hinanden samme Behandling som Landets egne Statsborgere og Varer, altsaa Nationalbehandling og desuden Mestbegunstigelse.

Bortset fra de allerede omtalte Punkter fastsætter Traktaten Mestbegunstigelse med Hensyn til indenlandske Afgifter, Statsborgeres Næringsvirksomhed og Selskabers Beskatning, medens der gives national Behandling, for saa vidt angaar Beskatningen af Personer og Skibsfart, i hvilken sidste Henseende der desuden gives Tilsagn om Mestbegunstigelse. Endvidere er der sikret fri Adgang til Domstolene for Statsborgere og Selskaber, Fritagelse for Militærtjeneste og Lettelser for Handelsrejsende og disses Vareprøver. Bestemmelserne om Handelsrejsende svarer ganske til Bestemmelserne i de øvrige moderne danske Handelsoverenskomster og til Reglerne i den af Danmark og Østrig tiltraadte Konvention om Forenkling af Toldformaliteter af 3. November 1923. Traktaten fastsætter endvidere Grænser

for Beskatningen af den Virksomhed, som Statsborgere og Selskaber gennem deres Filialer udøver i det andet Land. Mulige Tvistigheder vedrørende Traktatens Indhold, Fortolkning og Anvendelse skal forelægges den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje i Haag.

Fra det almindeligt gennemførte Mestbegunstigelsesprincip er der gjort forskellige Undtagelser. Saaledes har begge Parter taget det sædvanlige Forbehold med Hensyn til Begunstigelser overfor Nabolande for at lette Grænsehandelen. Danmark har taget Forbehold med Hensyn til de Begunstigelser, som er givet eller i Fremtiden maatte blive givet Norge og Sverige eller begge disse Lande, et Forbehold, der findes i de fleste af de i de senere Aar afsluttede danske, svenske og norske Handelsoverenskomster, ligesom der er gjort Undtagelse med Hensyn til de Begunstigelser, som Danmark har indrømmet eller maatte indrømme Island. Traktaten omfatter ikke Grønlands Territorium, hvorimod grønlandske Varer nyder godt af Traktatens Bestemmelser om Mestbegunstigelse med Hensyn til Indførselstold og Toldbehandling i Almindelighed.

Til Traktaten er knyttet en Slutprotokol, i hvilken man blandt andet fra dansk Side udtrykkelig har sikret sig, at enhver østrigsk Toldnedsættelse, som indrømmes bestemte fremmede Ostesorter, ogsaa skal finde Anvendelse paa Oste af samme Art af dansk Oprindelse, ligesom der er sikret velvillig Behandling af alle Andragender om Indførselstiladelse for Varer, der er eller maatte blive Genstand for Indførselsrestriktioner.

I det Landstingsudvalg, som behandlede Forslaget angaaende denne Traktat og den nedenfor omtalte med Grækenland, indstillede et *Flertal*, samtlige Udvalgets Medlemmer undtagen de Konservative, Forslaget uforandret til Vedtagelse. De *Konservative* fremsatte i Betænkningen i Tilslutning til nogle af deres Ordfører ved 1ste Behandling gjorde Udtalelser forskellige Bemærkninger, hvori siges, at de »vil ikke, da Traktatafslutningen er skredet saa langt frem som i nærværende Tilfælde overfor Østrig og Grækenland, foreslaa nedlagt en saadan Indsigelse mod disse to Traktaters Godkendelse, som ligger i at stemme imod dem. Men man kan ikke lade denne Lejlighed gaa forbi til at gøre Offentligheden bekendt med, at man fra *konservativ* Side ikke længere vil være med til den ene Handelstraktat efter den anden, som

ingen anden Fordel yder dansk Erhvervsliv, dansk Eksport-handel og Skibsfart end en simpel Mestbegunstigelsesklausul. For ej at tale om, at Fortolkningen af den almindelige Mestbegunstigelse er saa usikker og svævende, at man netop i den sidste Tid gør Forsøg paa gennem international Forstaaelse at skabe den saa højst fornødne Fasthed og faa den givet almen Anerkendelse — en i hvert Fald lang og omstændelig Vej —, kan selv i de Tilfælde, hvor Mestbegunstigelsesretten fra begge Parters Side gives den mest liberale Vidde, denne Ret fra den med Danmark kontraherende Parts Side naar som helst gøres illusorisk ved at gennemføre en *Specialisering* af Satsene i Toldtariffen, hvorved de med danske konkurrerende Produkter, under Henvisning til en eller anden af det paagældende Lands klimatiske eller andre særlige Forhold betinget Særegenhed ved disse, opføres under særskilt Position (Tarifnummer) med lavere Told, hvortil Mestbegunstigelsen da vel giver *formel*, men ingen *reel* Adgang. I saa Henseende henvises til, at der i Traktaten fra Danmarks Side er taget Forbehold for at hindre, at den af Østrig foretagne Specialisering af Ost (i ni Numre) blev til Skade for Danmark, men det udtales, at andre lignende Specialiseringer har man ikke hæftet sig ved, »og overfor Fremtidens Toldforandringer er man magtesløs. Den østrigske Dobbelttarif er netop et overmaade godt Eksempel paa, hvorledes man selv fra saa smaa Staters Side omhyggeligt lægger sin Toldlov til Rette, saa at den kan tjene som Basis for frugtbare Traktatforhandlinger med Udlandet. Helt omvendt vedbliver vi herhjemme paa fuldstændig forældet Vis at se bort fra denne for vor Eksport saa afgørende Side af Sagen og tager ved Toldlovens Behandling udelukkende skattepolitisk Sigte paa Import og Fremmedvareforbrug. Følgen er, at vor Tarif med sin forholdsvis ringe Specialisering« — — — »er det slettest mulige Instrument i vore Traktatforhandlernes Hænder. Men hvor lidet egnet det end i denne Henseende er, saa kunde dog selv *det* benyttes, som det er, hvad man ser af, at Udlandet Gang paa Gang under Traktatforhandlinger slaar paa *Binding* af denne eller hin industrielle Told-sats« — — —. »Heraf følger, at det altid burde være vore Toldforhandlernes Pligt at imødekomme Ønsket om en *Tariftraktat* — til hvilken da til sidst Mestbegunstigelsesklausulen føjes som afsluttende og afrundende Værket, Spiret paa Bygningsværket, ikke Værket selv. Men heraf følger atter, at vore Toldforhandlere forud maa gennempløje det fremmede Lands Tarif og skaffe sig Indblik i dets Importforhold for at danne sig en udtømmende og klar Forestilling om, hvor Konkurrencefaren for danske Eksportprodukter kan dukke op, og hvor den som Følge deraf i Tariffen lurer« — — —.

»Det er da vor Mening, at i de overmaade vanskelige Tider, dansk Eksport gaar i Møde, hvor Markedsforholdene rundt om i Verden maa gøres til Genstand for de omhyggeligste Studier, bør *Forberedelsen til Traktatforhandlingerne* indtræde i et helt nyt Stadium, i en helt ny Æra. Med de forældede Former og Metoder maa der lige saa godt først som sidst afgørende brydes — vi maa begynde med at varetage vore erhvervspolitiske Opgaver overfor Udlandet, *ganske som dette gør*. Den gamle Model for Traktater af 1860 maa ogsaa hos os paa Loftet — de nye Former og Maader maa tilegnes og indøves. Det vil blive skæbnesvangert for Danmarks økonomiske Fremtid nu at lade sig friste ind paa en hel Serie Handelstraktater, hvor vi gladelig overlader alle Kortene i Spillet til Modparten og selv enfoldig glæder os over Mestbegunstigelsen — paa Papiret!

Hertil ønsker i hvert Fald det konservative Folkeparti ikke længere at være med.«

Udenrigsministeren imødegik ved 2. Beh. Mindretallets Bemærkninger. Han gjorde her først opmærksom paa, at Overenskomsten sikrer den danske Skibsfart Nationalbehandling, og udtalte overfor de Indvendinger, Mindretallet havde fremsat med Hensyn til den toldmæssige Mestbegunstigelse, at Mindretallet synes »i højeste Grad at undervurdere Betydningen af Mestbegunstigelsesklausulen og ikke at have forstaaet, at for Eksporten i Almindelighed, hvad enten det er Landbrugseksport eller Industrieksport, er den første og afgørende Betingelse den, at denne Eksport stilles paa lige Fod med konkurrerende Landes Eksport. At dette ogsaa er de danske Erhvervs Synspunkt, fremgaar ikke blot af de Henvendelser, vi faar mellem Aar og Dag fra Firmaer, som beklager sig over, at vi i et eller andet Land ikke har opnaaet traktatmæssig Mestbegunstigelse, men ogsaa af de Erklæringer, der foreligger fra Erhvervene under det nøje Samarbejde med disse, der gaar forud for en Traktats Afslutning. Derfor har Mestbegunstigelsesklausulen været og er stadig Hovedhjørnestenen ikke blot i praktisk talt alle vore Handelsoverenskomster, men i et Utal af moderne Handelsoverenskomster, ogsaa afsluttede af de Lande, der hylder Tariftraktatsystemet. Af ca. 300 efter Verdenskrigen afsluttede Handelstraktater er saaledes omtrent 75 pCt. rene Mestbegunstigelsesaftaler og kun 25 pCt. Tarifaftaler. At Mestbegunstigelse paa den anden Side i Regelen er tilstrækkelig, naar Eksportens naturlige Forudsætninger i øvrigt er til Stede, synes ogsaa Mindretallet at erkende, idet det anfører, at vi forud for Traktatforhandlinger først og fremmest maa skaffe os Klarhed over, hvor Konkurrencefaren for danske Eksportprodukter kan dukke

op. Det er de ulige Vilkaar, man er bange for. Men netop imod disse er selve Mestbegunstigelsen trods dens Skavanker det sikreste Middel.

Mindretallets Indvendinger bygger ikke alene paa Mestbegunstigelsesklausulens usikre og svævende Karakter, men henviser navnlig til, at den kan gøres illusorisk derved, at Medkontrahtenten til enhver Tid — selv om han anlægger den mest liberale Fortolkning af Klausulen — kan specificere sine Toldsatser og derigennem berøve os den Ligestilling, vi havde regnet med. Jeg skal ikke nægte, at Mestbegunstigelsesklausulen er Genstand for forskellig Fortolkning i de forskellige Lande, og at dette kan medføre Ulemper, men jeg vil betone, at dette er et Fænomen, der er lige saa gammelt som Mestbegunstigelsesklausulen, og som dog ikke har kunnet føre til, at man i Handelspolitik af den Grund opgav Mestbegunstigelsen. En Differentiering af Satserne ved en videre Specificering af Varerne er ikke forenelig med en redelig Fortolkning af Klausulen, og naar en saadan Differentiering finder Sted, bliver der da ogsaa i Regelen omgaaende protesteret fra Udlandets Side, netop under Henvisning til Mestbegunstigelsesklausulen. At Protesterne ikke altid tages til Følge, er beklageligt, men kan ikke lægges selve Princippet til Last. Som Mindretallet selv anfører, er der alvorlige internationale Bestræbelser i Gang for at komme saadanne Misbrug til Livs, Bestræbelser, der naturligvis støttes fra dansk Side. Og det maa navnlig ikke glemmes, at Differentieringer af den nævnte Art i Virkeligheden ikke er nær saa almindelige, som Mindretallet vil give det Udseende af; den danske Eksportindustri vil vist ikke kunne nævne mange Eksempler paa, at den er udsat for en ubillig Konkurrence som Følge af saadanne Differentieringer. Det er forstaaeligt, at de vækker Opsigt og Uro, naar det nu og da hænder — hvad jo er sket for vort Landbrug —, at en for snæver Fortolkning af Mestbegunstigelsen medfører praktiske Ulemper for en vis Eksportgren, men saadanne Undtagelses-tilfælde maa ikke forlede til en Fordømmelse af Princippet.

Udenrigsministeriet er, som Mindretallet vil vide, ganske klar over disse Brist i Systemet, og det er en Selvfølge, at man under Traktatforhandlingerne bestræber sig for at komme dem til Livs. — Ministeren omtalte derefter, hvad der i saa Henseende var gjort netop ved de to foreliggende Traktater, og udtalte saa: »Til Trods herfor har de foreliggende to Overenskomster dog givet Mindretallet Anledning til at betegne de Mangler, der klæber ved Mestbegunstigelsen, som saa alvorlige, at de skulde nødvendiggøre en fuldstændig Omlægning af vor Traktatpolitik. Jeg kan ikke tiltræde dette Synspunkt. Skal vor Traktatpolitik ændres, maa i alt Fald

vægtigere Grunde end disse føres i Marken. Vor Glæde over Mestbegunstigelsen er ingenlunde, som Mindretallet siger, en enfoldig Glæde. Vi er tværtimod ganske paa det rene med, hvad Mestbegunstigelsen betyder, og med, hvad Mangel paa Mestbegunstigelse betyder — jeg behøver vist blot at nævne Ordet Klipfisk. Naar Mindretallet mener, at vi gladelig overlader alle Kortene i Spillet til Modparten, vil jeg spørge: Hvad har Østrig og Grækenland opnaaet hos os andet end Mestbegunstigelse? Og staar det ikke os frit for at forhøje vore Satser og foretage en større Udspecialisering af vor Tarif?

Med Hensyn til de to foreliggende Overenskomster vil jeg da gerne paavise, at de netop gennem Mestbegunstigelsen begge fuldt ud opfylder deres Formaal.«

Ministeren udtalte sig derefter herom og om Mindretallets øvrige Udtalelser i Betænkningen, og senere udtalte han: »Som jeg sagde før, er Manglerne ved Mestbegunstigelses-systemet neppe af en saa alvorlig Karakter, at de alene kan begrunde en fuldstændig Omlægning af vor hidtidige Traktatpolitik, en Overgang fra den rene Mestbegunstigelse til en Politik, der ser paa gensidige Tarifindrømmelser, hvilket naturligvis vilde forudsætte en Revision af vor Toldtarif. En saadan Omlægning er et vidtrækkende Spørgsmaal, hvis endelige Afgørelse maa afhænge af en dybtgaaende Undersøgelse af vort Erhvervslivs Tarv. En saadan Undersøgelse foretages som bekendt for Tiden i Traktatkommissionen, og jeg vilde finde det rimeligt, om man, saaledes som Flertallets Ordfører udtalte for nylig, afventede Resultatet deraf, inden man tog Stilling til eller drøftede dette Problem, saa meget mere som en Afsluttelse af en Mestbegunstigelsestraktat i ingen Henseende kan præjudicere Udfaldet af denne Undersøgelse.«

Forslaget vedtoges enstemmigt i Landstinget og ligeledes i Folketinget, hvor der fra konservativ Side af Fraenkel blev gjort nogle Bemærkninger, hvori henvistes til Landstingsudvalgets Betænkning.

5. Rigsdagsbeslutning i Anledning af en under 22. August 1928 i Berlin afsluttet Handels- og Skibsfartskonvention mellem Danmark og Grækenland med dertil hørende Slutprotokol. (Udenrigsminister *Moltesen*). [A. Sp. 3557—C. Sp. 75 og 87].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $\frac{2}{11}$ (L. Sp. 216). Behandlingsmaaden $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 229). 1. Beh. $\frac{14}{11}$

(L. Sp. 318, jfr. Sp. 305). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Rigsdagsbeslutning i Anledning af en under 6. April 1928 i Wien afsluttet Handelstraktat mellem Danmark og Østrig med dertil hørende Slutprotokol (se Nr. 4). Betænkning (B. Sp. 103) afgiven $\frac{5}{12}$. (Ordfører: Jepsen Christensen). 2. (sidste) Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 508, jfr. Sp. 491).

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{13}{12}$ (F. Sp. 2832). Behandlingsmaaden $\frac{14}{12}$ (F. Sp. 2836). 1. Beh. $\frac{19}{12}$ (F. Sp. 2978, jfr. Sp. 2962). 2. (sidste) Beh. $\frac{20}{12}$ (F. Sp. 3010).

I Beslutningen meddeler Rigsdagen Samtykke til den nævnte Handels- og Skibsfartskonvention.

Den økonomiske Forbindelse mellem Danmark og Grækenland var tidligere reguleret ved den i Athen den 13/25. December 1843 og i København den 31. Oktober 1846 undertegnede dansk-græske Handels- og Skibsfartstraktat. Efter Verdenskrigen opsagde imidlertid den græske Regering alle sine Handelsoverenskomster. Den dansk-græske Traktat blev opsagt til Ophør den 24. Marts 1920, men da den græske Regering paa dette Tidspunkt endnu ikke var rede til at afslutte en ny Overenskomst, blev dens Gyldighed forlænget, og først den 10. September 1926 traadte Traktaten definitivt ud af Kraft. Efter en kortere traktatløs Periode tilvejebragtes et midlertidigt Arrangement, hvorved Parterne sikrede hinanden Behandling som mest begunstiget Nation.

I Januar Maaned f. A. modtog Udenrigsministeriet fra den græske Regering et Udkast til en ny Handels- og Skibsfartskonvention, i det væsentlige baseret paa Mestbegunstigelse, men desuden indeholdende Bestemmelser om Binding og Nedsættelse af en Række danske og græske Toldsatser. Saaledes foresloges de danske Toldsatser nedsat for visse græske Vine og Olivenolie og bundet bl. a. for Korender, Figner, knyttede Tæpper, Tobaksblade og Cigaretter. Efter at det græske Udkast havde været forelagt Traktatkommissionen, foreslog man det ændret paa forskellige Punkter, navnlig for saa vidt angaar de ovennævnte Bestemmelser af tariffmæssig Karakter. Fra græsk Side fastholdtes Kravet om Binding af Tolden paa Korender, et Krav, som dog sluttelig blev frafaldet imod, at der i Slutprotokollen blev optaget en Bestemmelse, hvorved der sikres Korender samme Behandling her i Landet som den, der bliver andre Rosiner til Del. En tilsvarende Indrømmelse opnaaedes fra dansk Side, idet der samtidig blev optaget en Bestemmelse, hvorved der sikres Soyaolie samme Behandling i Grækenland som den, der bliver Sesam-, Cotton- og Jordnøddolie til Del.

Konventionen falder i det store og hele sammen med de øvrige danske Handelsoverenskomster, ogsaa den østrigske, og indeholder i det væsentlige de samme Undtagelsesbestemmelser som denne. Tvistigheder, som maatte opstaa angaaende dens Fortolkning eller Anvendelse, afgøres ved Voldgift eller af den faste Domstol i Haag.

Angaaende den Forhandling, som i Landstinget paa Foranledning af det konservative Parti førtes om en Ændring af Danmarks Traktatpolitik, henvises til den ovenstaaende Konvention med Østrig.

6. Rigsdagsbeslutning angaaende Danmarks Tiltrædelse af den almindelige Traktat om Afkald paa Krig. (Udenrigsminister *Moltesen*). [A. Sp. 3641—C. Sp. 37 og 279].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $7/_{11}$ (L. Sp. 223). Behandlingsmaaden $7/_{11}$ (L. Sp. 242). 1. Beh. $8/_{11}$ (L. Sp. 274). 2. (sidste) Beh. $14/_{11}$ (L. Sp. 304).

Anmeldt i *Folketinget* $15/_{11}$ (F. Sp. 1411, jfr. Sp. 1197). Behandlingsmaaden $16/_{11}$ (F. Sp. 1589). 1. Beh. $12/_{12}$ (F. Sp. 2680). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Borgbjerg, Hans Nielsen, Stauning, Gerhard Nielsen, Vilhelm Rasmussen, Willesen, Vanggaard [Form.], N. P. Jensen, Elgaard, I. A. Hansen, Himmelstrup, Holger Andersen [Skr.], Fraenkel, Axel Møller og Niels Petersen), der afgav Betænkning $27/2$ (B. Sp. 945). (Ordfører: Vanggaard). 2. (sidste) Beh. $1/3$ (F. Sp. 4740).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen sit Samtykke til Danmarks Tiltrædelse af den i Paris den 27. August 1928 mellem forskellige Stater afsluttede Traktat om Afkald paa Krig.

Traktaten, der i Almindelighed benævnes »Kellogg-Pagten« eller »Pariser-Pagten«, indledes med en Udtalelse om, at Signatarmagterne (se nedenfor) har besluttet at afslutte en Traktat

»I dyb Følelse af deres højtidelige Pligt til at fremme Menneskehedens Velfærd;

I Forvisning om, at det Øjeblik er kommet, da et klart Afkald paa Krig som Redskab for national Politik maa

gives med det Formaal, at de nu mellem deres Folk bestaaende fredelige og venskabelige Forhold kan blive varige;

I Overbevisning om, at alle Ændringer i deres indbyrdes Forhold bør tilstræbes udelukkende ved Hjælp af fredelige Midler og bør gennemføres i Orden og Fred, og at enhver af Signatarmagterne, som herefter maatte søge at fremme sine nationale Interesser ved at tage Tilflugt til Krig, bør være udelukket fra de i denne Overenskomst indeholdte Goder;

I Haab om, at alle Verdens øvrige Nationer, opmuntrede ved deres Eksempel, vil slutte sig til disse menneskekærlige Bestræbelser og ved Tilslutning til nærværende Traktat, saa snart den træder i Kraft, sætte deres Folk i Stand til at nyde godt af dens heldbringende Bestemmelser og derved forene Verdens civiliserede Nationer i et fælles Afkald paa Krig som Redskab for deres nationale Politik.«

Traktaten bestaar af følgende 3 Artikler:

Artikel I.

De Høje Kontraherende Parter erklærer højtideligt i deres respektive Folks Navn, at de fordømmer Tilflugt til Krig til Løsning af mellemfolkelige Uoverensstemmelser og giver i deres indbyrdes Forhold Afkald paa Krigen som et Redskab for national Politik.

Artikel II.

De Høje Kontraherende Parter er enige om, at Afgørelsen eller Løsningen af alle Uoverensstemmelser eller Stridigheder, som maatte opstaa dem imellem, af hvilken Art eller Oprindelse disse end maatte være, aldrig maa søges ved andre end fredelige Midler.

Artikel III.

Nærværende Traktat skal ratificeres af de i Indledningen nævnte Høje Kontraherende Parter i Overensstemmelse med deres respektive forfatningsmæssige Forskrifter og skal træde i Kraft dem imellem, saa snart alle Ratifikationsinstrumenterne er blevet deponeret i Washington.

Denne Traktat skal, naar den er traadt i Kraft som foreskrevet i det foregaaende Stykke, staa aaben, saa længe

som det maatte være nødvendigt, for Tiltrædelse af alle de andre Magter i Verden. Enhver Akt, der udviser en Magts Tiltrædelse, skal deponeres i Washington, og Traktaten skal straks ved en saadan Deponering træde i Kraft mellem den saaledes tiltrædende Magt og de andre Magter, der er Parter i denne.

Det skal paahvile de Forenede Staters Regering at forsyne hver i Indledningen nævnt Regering og enhver Regering, som herefter slutter sig til denne Traktat, med en bekræftet Genpart af Traktaten og af enhver Ratifikations- eller Tiltrædelsesakt. Det skal ligeledes paahvile de Forenede Staters Regering telegrafisk at notificere de nævnte Regeringer enhver Ratifikations- eller Tiltrædelsesakt straks efter Deponeringen.

Tanken om at skabe en almindelig Traktat som den foreliggende skyldes den amerikanske Udenrigsminister Kellogg, som i Anledning af et af den franske Regering i Juni Maaned 1927 fremsat Tilbud om Afsluttelse af en fransk-amerikansk Venskabstraktat foreslog, at der ikke alene mellem Frankrig og Amerika, men ogsaa mellem disse Lande og Japan og det britiske Rige og samtlige de Magter, der sammen med Frankrig og Storbritannien er Parter i Locarno-Overenskomsterne, nemlig Tyskland, Italien, Belgien, Polen og Czekoslovakiet, skulde afsluttes en Traktat, hvorved Magterne paatog sig Forpligtelse til at afstaa fra Krig.

Da Frankrig i Princippet antog den amerikanske Regerings Forslag, forelagdes Planen om at tilvejebringe en saadan Traktat for ovennævnte Landes Regeringer, hvorhos de selvstyrende britiske Lande samt Indien paa Foranledning af England optoges blandt de Lande, som blev kaldet til at undertegne Traktaten. At andre Stater ikke medtoges, skyldtes Ønsket om at faa Traktaten istandbragt snarest muligt.

Undertegnelsen fandt derefter Sted i Paris den 27. August 1928 ved Repræsentanter for ovennævnte ni Magter og seks selvstyrende britiske Lande. Opfordring til at tiltræde Traktaten blev samme Dag ved den amerikanske Regerings Foranstaltning tilstillet de øvrige Lande i Verden.

Den danske Regering modtog saaledes ogsaa en Note af 27. August 1928 fra den herværende amerikanske Gesandt, hvori Danmark opfordredes til at tiltræde Traktaten. Den danske Gesandt i Washington afgav derefter den 1. September 1928 dateret Note til den amerikanske fungerende Statssekretær, hvori det udtaltes, at Regeringen med Forbehold af Ratifikation tiltræder Traktaten.

Under Sagens Behandling i Rigsdagen anbefalede alle Parti-Ordførerne at godkende Traktaten. I Landstinget var Sagen ikke Genstand for Udvalgsbehandling, hvilket derimod var Tilfældet i Folketinget, og dettes Udvalg rettede følgende Forespørgsel til Udenrigsministeriet, til hvis Besvarelse Udvalget i Betænkningen henviste som vejledende for Forstaaelse af Traktatens Tilblivelse og Rækkevidde:

»1) Med hvilke Forbehold og Undtagelser fortolkes Forbudet mod Krig i Art. 1 af de oprindelige Signatarmagter? I denne Forbindelse skal man udbede sig tilstillet det Noteskifte mellem de Forenede Staters Regering og de oprindelige Signatarmagter, der er gaaet forud for Traktatens Undertegnelse den 27. August 1928.

2) Falder Udenrigsministeriets Fortolkning af Art. 1 sammen med de oprindelige Signatarmagters?

3) Tillægger Udenrigsministeriet Art. 2 selvstændig Betydning og i bekræftende Fald hvilken?

4) Formener Udenrigsministeriet, at Traktatens Ikrafttræden vil medføre Ændringer i Folkeforbundspagten og i bekræftende Tilfælde paa hvilke Punkter?

5) Udvalget udbeder sig endvidere Sovjetunionens Tiltrædelsesnote af 30. August 1928 samt nærmere Oplysninger om de Forhandlinger, der for Tiden føres i de nordamerikanske Fristaters Senat om Traktatens Ratifikation, og de Forbehold, der formuleres af Senatets Udenrigsudvalg (henholdsvis de Fortolkninger, der opstilles).«

Ministeren gav en meget udførlig Besvarelse, med Hensyn til hvilken henvises til Betænkningen.

7. Rigsdagsbeslutning angaaende Afslutning af en Voldgiftstraktat mellem Danmark og de amerikanske Forenede Stater. (Udenrigsminister *Moltesen*). [A. Sp. 3479—C. Sp. 39 og 279].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $\frac{2}{11}$ (L. Sp. 216). Behandlingsmaaden $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 229). 1. Beh. $\frac{8}{11}$ (L. Sp. 283). 2. (sidste) Beh. $\frac{14}{11}$ (L. Sp. 304).

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{15}{11}$ (F. Sp. 1411). Behandlingsmaaden $\frac{16}{11}$ (F. Sp. 1589). 1. Beh. $\frac{12}{12}$ (F. Sp. 2754). Henvist til Udvalget vedr. Forslag til Rigsdagsbeslutning ang. Danmarks Tiltrædelse af den almindelige Traktat om Afkald paa Krig (se Nr. 6), der afgav Betænkning $\frac{27}{2}$ (B. Sp. 945). (Ordfører: Vanggaard). 2. (sidste) Beh. $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4744, jfr. Sp. 4740).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen sit Samtykke til den af Regeringen med de amerikanske Forenede Staters Regering den 14. Juni 1928 afsluttede Voldgiftstraktat.

Den 18. Maj 1908 blev der mellem Danmark og de amerikanske Forenede Stater for et Tidsrum af 5 Aar afsluttet en Voldgiftskonvention, hvorefter retlige Tvistigheder, som maatte opstaa mellem de to Lande, skulde henvises til Afgørelse af den permanente Voldgiftsret i Haag, medmindre Tvisten angik Parternes Livsinteresser, Uafhængighed, Ære eller vedrørte andre Magters Interesser. Da den 5-aarige Periode var udløbet, ønskede den danske Regering ikke at forny denne lidet omfattende Konvention, og der blev da den 5. Februar 1914 undertegnet en ny Voldgiftskonvention af mere moderne Type. Det amerikanske Senat nægtede imidlertid at ratificere denne Konvention, og da forskellige andre Forsøg fra dansk Side paa at afslutte en Konvention af mere vidtrækkende Karakter heller ikke førte til noget Resultat, nøjedes man under disse Omstændigheder med den 17. April 1914 at afslutte en Traktat om Oprettelse af en staaende Undersøgelseskommission, for hvilken alle Tvistigheder mellem de to Lande skal forelægges til uforbindende Forligsbehandling. Der blev saa senere, efter at der var afsluttet en fransk-amerikansk Voldgiftstraktat, optaget nye Forhandlinger, der førte til Afslutning af den foreliggende Traktat.

Traktaten, der i det store og hele følger de samme Linier som den amerikansk-franske Traktat af 6. Februar 1928, er ganske vist ikke helt saa omfattende som flere af de Traktater, Danmark har afsluttet med andre Lande, men den gaar dog betydeligt videre end den dansk-amerikanske Konvention af 1908.

Traktatens Art. 1 foreskriver, at alle Tvistigheder, som maatte opstaa mellem de to Lande, og som ikke har kunnet løses ad diplomatisk Vej, eller som ikke er blevet bilagt efter at være henvist til Forligsbehandling for den ved Traktaten af 17. April 1914 oprettede staaende Undersøgelseskommission, og som ifølge deres Natur er retlige, idet de kan afgøres ved Anvendelse af Grundsætningerne om Ret eller Billighed, skal forelægges for den permanente Voldgiftsret i Haag paa Grundlag af en særlig Voldgiftsaftale mellem Parterne. Disse kan dog ifølge Art. 2 ikke paaberaabe sig Traktaten, hvis det drejer sig om Tvistigheder, 1) der hører under

Parternes indre Jurisdiktion, 2) berører Tredieparts Interesser, 3) angaar Monroe-Doktrinen eller 4) Danmarks Forpligtelser i Henhold til Folkeforbundspagten.

Traktaten skal forblive i Kraft, indtil den opsiges af en af Parterne med et Aars skriftlig Varsel.

Ministeren bemærkede, at Traktaten vil blive kombineret med den gældende Forligskonvention af 1914, der er altomfattende, og tilsammen vil de to Konventioner tilvejebringe en særdeles tilfredsstillende Ordning.

Det i Folketinget nedsatte Udvalg spurgte Udenrigsministeren, hvorledes han fortolker de i Traktaten brugte Ord »Ret eller Billighed« samt Undtagelsesbestemmelsen Nr. 2, hvilke Spørgsmaal Ministeren udførlig besvarede i en Skrivelse, der er optaget i Betænkningen.

8. Rigsdagsbeslutning angaaende Afslutning af en Forligs- og Voldgiftstraktat mellem Danmark og Haiti. (Udenrigsminister *Moltesen*). [A. Sp. 3489--C. Sp. 41 og 281].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $2/_{11}$ (L. Sp. 216). Behandlingsmaaden $7/_{11}$ (L. Sp. 229). 1. Beh. $8/_{11}$ (L. Sp. 295, jfr. Sp. 283). 2. (sidste) Beh. $14/_{11}$ (L. Sp. 305).

Anmeldt i *Folketinget* $15/_{11}$ (F. Sp. 1411). Behandlingsmaaden $16/_{11}$ (F. Sp. 1589). 1. Beh. $12/_{12}$ (F. Sp. 2759, jfr. Sp. 2757). Henvist til Udvalget vedr. Forslag til Rigsdagsbeslutning ang. Danmarks Tiltrædelse af den almindelige Traktat om Afkald paa Krig (se Nr. 6), der afgav Betænkning $27/_{2}$ (B. Sp. 945). (Ordfører: Vanggaard). 2. (sidste) Beh. $1/_{3}$ (F. Sp. 4744, jfr. Sp. 4740).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen sit Samtykke til den af Regeringen med Republikken Haitis Regering den 5. April 1928 afsluttede Forligs- og Voldgiftstraktat.

I Indledningen til Traktaten udtaler Parterne Ønsket om at fremme de i Folkeforbundspagten nedlagte Grundsætninger samt deres Tilslutning til den faste Domstol for mellemløselig Retspleje og den i dennes Statuts Art. 36, 2. Stk., indeholdte valgfri Bestemmelse.

Traktaten foreskriver i øvrigt, at alle Tvistigheder, som ikke har kunnet løses ad diplomatisk Vej eller ved andre

mellem Parterne gældende Traktater, skal forelægges for en Forligsmand til uforbindende Forligsbehandling. Forligsmanden udnævnes af Parterne i Fællesskab, og hvis disse ikke kan blive enige om Udnævnelsen, foretages denne af Formanden eller Næstformanden for den faste Domstol for mellempfolkelig Retspleje. I Tilfælde af, at der ikke opnaas Forlig, kan hver af Parterne forelægge Tvistigheden for den faste Domstol for mellempfolkelig Retspleje, der, hvis Striden er af retlig Natur, træffer en bindende Afgørelse i Henhold til Bestemmelserne i Domstolens Statut, medens Domstolen for alle ikke retlige Tvistigheders Vedkommende kan træffe sin Afgørelse efter Ret og Billighed.

Traktaten skal gælde for 10 Aar, saaledes at den, hvis den ikke opsiges seks Maaneder før Udløbet af denne Frist, anses for fornyet for et Tidsrum af fem Aar og saaledes videre.

Det i Folketinget nedsatte Udvalg rettede et Spørgsmaal til Udenrigsministeren om, hvorledes han fortolkede nogle i Traktaten forekommende Ord »Ret og Billighed«, hvilket Ministeriet besvarede. Disse Ord har en forskellig Betydning i de to Traktater, henholdsvis med Amerika og Haiti.

9. Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af den i Genève den 26. September 1927 aabnede Overenskomst angaaende Eksekution af Voldgiftskendelser afsagte i Udlandet. (Udenrigsminister *Moltesen*). [A. Sp. 3593—C. Sp. 59 og 281].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $\frac{2}{11}$ (L. Sp. 216). Behandlingsmaaden $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 229). 1. Beh. $\frac{8}{11}$ (L. Sp. 295). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Birke, Bramsnæs, Bækgaard, Marie Christensen, Godskesen, Hauch, Jepsen Christensen [Form.], Jensen [Aale], Laurits Knudsen, Lewinsky, Jørgen Møller, Inger Gautier Schmit, Schovelin, C. F. Sørensen og Zahle), der afgav Betænkning $\frac{29}{11}$ (B. Sp. 51). (Ordfører: Jepsen Christensen). 2. (sidste) Beh. $\frac{5}{12}$ (L. Sp. 425).

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{5}{12}$ (F. Sp. 2482). Behandlingsmaaden $\frac{7}{12}$ (F. Sp. 2541). 1. Beh. $\frac{12}{12}$ (F. Sp. 2760). Henvist til Udvalget vedr. Forslag til Rigsdagsbeslutning ang. Danmarks Tiltrædelse af den almindelige Traktat om Afkald paa Krig (se Nr. 6), der afgav Betænkning $\frac{27}{2}$ (B. Sp. 945).

(Ordfører: Vanggaard). 2. (sidste) Beh. $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4745, jfr. Sp. 4740).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen sit Samtykke til Ratifikation af den af Regeringen den 26. Marts 1928 under tegnede Overenskomst angaaende Eksekution af Voldgiftskendelser afsagte i Udlandet.

Overenskomsten supplerer Protokollen af 24. September 1923 angaaende Voldgiftsklausuler i Handelskontrakter, Denne omhandlede kun Eksekution af de i Protokollen nævnte Voldgiftskendelser, der er afsagt paa vedkommende Stats eget Omraade, hvorimod Protokollen ikke hjemlede Adgang til Eksekution af Voldgiftskendelser afsagte i Udlandet. For at imødekomme Forretningsverdenens Ønske om at faa afhjulpet denne Mangel har Folkeforbundets økonomiske og finansielle Udvalg ladet et særligt Udvalg af sagkyndige Jurister udarbejde Forslag til en ny Overenskomst, der i denne Henseende kunde supplere Protokollen af 24. September 1923. Det sagkyndige Udvalg afgav den 5. April 1927 en Betænkning, der tillige med et Udkast til en Protokol blev tilstillet Folkeforbundets Medlemmer med Anmodning om at ville fremkomme med Bemærkninger til Forslaget. Af Udenrigsministeriet blev det forelagt henholdsvis Ministeriet for Industri, Handel og Søfart og Justitsministeriet, der i det store og hele godkendte Udkastet, idet dog Justitsministeriet samtidig fremsatte Forslag til en mindre Ændring i Udkastets Artikler 1 c) og 3 — som senere vedtoges — samt stillede den Betingelse, at man ved Undertegnelsen i Lighed med det Forbehold, der af Danmark er taget ved Undertegnelsen af Protokollen af 24. September 1923, tager Forbehold om Voldgiftskendelsens Indbringelse for de almindelige Domstole, saaledes at det ikke overlades Eksekutionsmyndighederne — Fogeden — at paakende Indsigelser.

Under Folkeforbundets ottende Forsamling i Genève i September 1927 tilvejebragtes der saa Overensstemmelse om Overenskomsten, der har følgende Indhold:

Artikel 1 foreskriver, at Overenskomsten kun omfatter Voldgiftskendelser, der er afsagt i Henhold til en særlig Voldgiftsaftale eller en almindelig Voldgiftsklausul, som falder ind under den i Genève den 24. September 1923 aabnede Protokol angaaende Voldgiftsklausuler i Handelskontrakter, samt at Kendelsen skal være afsagt paa et af de kontraherende Parters Omraade, hvor denne Overenskomst finder Anvendelse, og imellem Personer, der er underkastet en af

de kontraherende Parters Jurisdiktion. Endvidere indeholder Artiklerne 1 og 2 en Række yderligere Betingelser for at opnaa Anerkendelse eller Eksekution af disse Kendelser.

Artikel 3 giver Dommeren Adgang til at nægte Anerkendelse eller Eksekution af en Kendelse eller foretage en Udsættelse af Sagen, hvis den Part, hvem Kendelsen er gaaet imod, godtgør, at der findes en anden Grund end de i de foregaaende Artikler nævnte Grunde, der berettiger ham til at bestride Kendelsens Gyldighed.

Artikel 4 foreskriver en Række formelle Betingelser — f. Eks. Tilvejebringelse af de fornødne Dokumenter og Oplysninger —, som en Part skal opfylde for at kunne gøre en Voldgiftskendelse gældende eller forlange den eksekveret.

Af Hensyn til, at der eventuelt i forskellige Lovgivninger eller Traktater maatte findes mere vidtgaaende Regler, indeholder Artikel 5 en Bestemmelse om, at Overenskomsten ikke berører de interesserede Parter Retten til at gøre en Voldgiftskendelse gældende paa den Maade og i den Udstrækning, der er hjemlet ved Lovgivningen eller Traktaterne i det Land, hvor en saadan Kendelse paaberaabes.

Ifølge Artikel 6 omfatter Overenskomstens Bestemmelser kun de Voldgiftskendelser, der er afsagt, efter at den i Genève den 24. September 1923 aabnede Protokol angaaende Voldgiftsklausuler er traadt i Kraft.

Overenskomsten, der i Henhold til Artikel 7 skal ratificeres, staar aaben for Undertegnelse af alle Stater, der har undertegnet Protokollen af 1923. Den kan kun ratificeres af saadanne Medlemmer af Folkeforbundet og af saadanne Stater, som ikke er Medlemmer af Forbundet, paa hvis Vegne ogsaa Protokollen af 1923 er blevet ratificeret.

Artikel 8 bestemmer, at Overenskomsten træder i Kraft 3 Maaneder efter, at den er blevet ratificeret af to kontraherende Parter. I senere Tilfælde træder den i Kraft 3 Maaneder efter, at vedkommende Part har deponeret sin Ratifikation hos Generalsekretæren for Folkenes Forbund.

Overenskomsten kan ifølge Artikel 9 opsiges med 1 Aars Varsel, og en Opsigelse af Protokollen af 1923 medfører tillige en Opsigelse af denne Konvention.

Endelig indeholder Artikel 10 Regler for Tiltrædelse af de kontraherende Parters Kolonier.

Det i Landstinget nedsatte Udvalg indstillede, efter at Udvalget havde drøftet og haft Samraad med Udenrigsministeren om Forstaaelsen af enkelte Punkter i Overenskomsten, Forslaget *uforandret* til *Vedtagelse*.

Folketingsudvalget rettede et Par Spørgsmaal til Udenrigsministeren, der besvarede dem — saavel Spørgsmaal som Svar er gengivet i Betænkningen —, hvorpaa ogsaa dette Udvalg indstillede Forslaget til Vedtagelse.

10. Rigsdagsbeslutning i Anledning af en under 12. December 1928 i Nanking afsluttet midlertidig Venskabs- og Handelstraktat mellem Danmark og Kina med dertil hørende Noteveksling og Deklarationer. (Udenrigsminister *Moltesen*). [A. Sp. 5435].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $1\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1070). Behandlingsmaaden $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1192).

I Samlingens 2. Afdeling fremsendte Udenrigsminister P. Munch paa ny samme Forslag til Beslutning til Folketinget med Bemærkning om, at Forslaget var anmeldt og Behandlingsmaaden vedtaget i Landstinget (F. Sp. 5532 og 5533). 1. Beh. i *Landstinget* $1\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1290). 2. (sidste) Beh. $2\frac{3}{5}$ (L. Sp. 1320).

Anmeldt i *Folketinget* $2\frac{4}{5}$ (F. Sp. 5695, jfr. Sp. 5274), Behandlingsmaaden $2\frac{3}{5}$ (F. Sp. 5726). 1. Beh. $2\frac{9}{5}$ (F. Sp. 5772). 2. (sidste) Beh. $3\frac{0}{5}$ (F. Sp. 5789).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen sit Samtykke til den under 12. December 1928 i Nanking afsluttede midlertidige Venskabs- og Handelstraktat mellem Danmark og Kina med dertil hørende Noteveksling og Deklarationer.

Efter at der omtrent i Midten af forrige Aarhundrede var kommet en nøjere Forbindelse mellem Kina og de europæiske Stater, formede det sig saaledes, at Kina overfor en Række Stater blev bundet ved Traktater, som gav Kina en lidet gunstig Stilling, Handelstraktater og Traktater vedrørende Jurisdiktion over fremmede. Traktaterne var for Kina vanskelige derigennem, at de i al Almindelighed nægtede Kina Opsigelsesret, dernæst at de trak meget snævre Grænser for, hvilke Toldafgifter Kina var berettiget til at paalægge, og endelig at de forpligtede Kina til ikke at udøve Jurisdiktionsmyndighed overfor Undersatter fra de paagældende fremmede

Stater paa kinesisk Omraade. Denne Tilstand vakte megen Misnøje indenfor det kinesiske Rige, og efter at den nye nationale Bevægelse var brudt igennem med Styrke i Kina i de sidste Aar, vendte man sig med stor Skarphed mod hele denne Gruppe af Aftaler. Man erklærede fra kinesisk Side, at man lod disse bortfalde, idet man hævdede, at man maatte kunne opsigte dem ganske uanset de Bestemmelser, som man fra anden Side mente stred derimod, og Resultatet blev da, at lidt efter lidt betragtede Kina disse Aftaler som bortfaldne, og at den Gruppe af Stater, der var interesseret deri, for en meget væsentlig Del, selv om de protesterede derimod, gik ind paa Forhandlinger med Kina om andre Aftaler, som skulde træde i de saaledes faktisk ophævede Aftalers Sted.

Denne almindelige Bevægelse maatte ogsaa Danmark følge. Vi havde en Traktat fra 1863, men Kina erklærede, at den fra Juni 1928 maatte betragtes som ophævet. Danmark anerkendte ikke dette, men fra kinesisk Side fastholdt man sin Opfattelse, og ligesom de andre Stater erklærede Danmark sig da villig til at optage en Forhandling om en Nyordning. Man kom her til at staa overfor et kinesisk Forslag rettet til en hel Gruppe af Stater, og paa Grundlag heraf sluttedes der i 1928 Aftale mellem Danmark og Kina, svarende til de Aftaler, der blev sluttet med andre Lande.

Overenskomsten gaar ud paa, at Danmark anerkender Kinas Frihed med Hensyn til at bestemme sine Toldsatser; den indeholder endvidere gensidigt Tilsagn om Mestbegunstigelsesret, og med Hensyn til Jurisdiktionsspørgsmaalet fastsættes der, at fra den 1. Januar 1930 skal Jurisdiktionsmyndigheden overgaa til Kina, dog under Forudsætning af, at Danmark og Kina ved Forhandling i den mellemliggende Tid er blevet enige om Formerne derfor, om de nødvendige Overgangsbestemmelser, og hvad der ellers staar i Forbindelse dermed, og hvis en saadan Enighed ikke naas indenfor den paagældende Frist, vil Kina ikke være berettiget til uden Aftale med Danmark at overtage Jurisdiktionsmyndigheden, medmindre Kina samtidig er kommet til Forstaaelse med 8 andre betydningsfulde Stater, som nærmere er angivet, og man vil da kun kunne sætte de nye Regler i Kraft, for saa vidt de er i Overensstemmelse med de Aftaler, der træffes med de paagældende Stater. Endelig indeholder Overenskomsten et Tilsagn om, at der mellem Danmark og Kina snarlig skal optages Forhandlinger om en endelig Handelstraktat.

Overenskomsten var tiltraadt af det udenrigspolitiske Nævn, og Rigsdagsbeslutningen vedtoges ogsaa enstemmigt i begge Ting.

11. Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af den i Genève den 8. November 1927 afsluttede internationale Konvention om Ophævelse af Ind- og Udførselsforbud og Ind- og Udførselsrestriktioner med tilhørende Protokol samt Tillægskonvention til samme af 11. Juli 1928 med tilhørende Protokol. (Udenrigsminister *Moltesen*). [A. Sp. 5249].

Behandlet først i Landstinget. Anmeldt $19/3$ (L. Sp. 1070). Behandlingsmaaden $21/3$ (L. Sp. 1192).

I Samlingens 2den Afdeling fremsendte Udenrigsminister P. Munch paa ny samme Forslag til Beslutning til Folketinget med Bemærkning om, at Forslaget var anmeldt og Behandlingsmaaden vedtaget i Landstinget (F. Sp. 5532 og 5533). 1. Beh. i *Landstinget* $16/5$ (L. Sp. 1276). Henvist til Udvalget vedrørende Forslag til Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af den den 17. Juni 1925 i Genève undertegnede Protokol, der forbyder til Krigsbrug at anvende kvælende, giftige eller lignende Gasarter samt bakteriologiske Krigsmidler (se Nr. 14), der afgav Betænkning $23/5$ (B. Sp. 2927). (Ordfører: Hauch). 2. (sidste) Beh. $24/5$ (L. Sp. 1342).

Anmeldt i *Folketinget* $24/5$ (F. Sp. 5695, jfr. 5274). Behandlingsmaaden $28/5$ (F. Sp. 5725). 1. Beh. $29/5$ (F. Sp. 5764). 2. (sidste) Beh. $30/5$ (F. Sp. 5784).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen sit Samtykke til Ratifikation af den under 8. November 1927 i Genève afsluttede internationale Konvention om Ophævelse af Ind- og Udførselsforbud og Ind- og Udførselsrestriktioner med tilhørende Protokol samt Tillægskonvention til samme af 11. Juli 1928 med tilhørende Protokol.

Dette og de to andre Forslag til Rigsdagsbeslutning, som omtales nedenfor, Nr. 12 og 13, har deres Udgangspunkt i den Tilstand, som opstod i Aarene efter Verdenskrigen, navnlig i Europa, og som kendetegnes ved, at en Række Stater gennemførte en Mangfoldighed af Indførsels- og Udførselsforbud og Begrænsninger med Hensyn til Vareomsætningen med andre Lande under Indflydelse af de særlige Forhold, som Krigen havde skabt, og i Tilknytning til Grupper af saadanne Forbud og Reguleringer, der allerede fandtes under selve Krigen. I nogle Lande er man forholdsvis hurtig kommet bort derfra, i andre Lande har man opretholdt dem i langt større Omfang. Men under de Fællesforhand-

linger om økonomiske Spørgsmaal, som er foregaaet i Aarene efter Krigen — og hvis Grundlag kan henføres til det 3die af Præsident Wilsons 14 Punkter, der kom til Udtryk i Versailles-Traktatens Art. 23, idet denne Artikel paalægger Folkeforbundets Medlemmer at træffe Foranstaltninger til at sikre og opretholde Samfærdselens og Transittens Frihed samt en retfærdigere eller mere billig Behandling af alle Forbundsmedlemmernes Handel —, har der været en voksende Stemning for, at man maatte bestræbe sig for at vende tilbage til mere normale Tilstande med Hensyn til Omsætningen, saaledes at ikke pludselige Forbud, pludselige skarpe Reguleringer kunde gribe forstyrrende ind i den regelmæssige Vareombytning mellem Staterne. Denne Opfattelse prægede i meget høj Grad den økonomiske Konference, der indkaldtes af Folkeforbundet, og som fandt Sted i Foraaret 1927, idet denne i det hele besjæledes af den Opfattelse, at hvis den europæiske Økonomi skulde genrejses af den vanskelige Tilstand, den var i, og Europa blive nogenlunde i Stand til at hævde sin Stilling overfor de andre Verdensdele, vilde det være nødvendigt, at man inden længe kom bort fra mangfoldige af de Vanskeligheder, der nu findes for Vareomsætningen indenfor Europa. Og som et Led deri tænkte man sig da en Afskaffelse af Indførsels- og Udførselsforbud og Begrænsninger i saa stort et Omfang, som det af mere almene Hensyn lod sig forsvare. Man tilvejebragte ikke blot et Konventionsudkast, men man vedtog tillige at indkalde en særlig Konference til Behandling deraf, for at Sagen kunde fremmes saa meget som muligt. En saadan Konference fandt Sted allerede i Efteraaret 1927, den fulgtes af en supplerende Konference i 1928, og paa disse to Konferencer tilvejebragtes de Konventioner, som omhandles i Forslagene.

Den her foreliggende Konvention, den mere almene, fastslaar for de Stater, der tiltræder den, principiel Forpligtelse til at opgive alle Forbud og Begrænsninger med Hensyn til Udførsel og Indførsel. Der gøres imidlertid derfra visse Grupper af Undtagelser — Undtagelser, som ingenlunde kan siges at være uden praktisk Betydning, ja for en stor Dels Vedkommende er af ganske vidtrækkende Betydning. Den ene Hovedgruppe af Undtagelser tager deres Udgangspunkt i Hensyn til moralske Forhold, i humanitære Hensyn, den offentlige Sikkerhed, Sundhedsforhold, kunstneriske og historiske Interesser, desuden ogsaa Forbehold angaaende Guld og Sølv og Værdipapirer samt Forbehold med Hensyn til Forbud mod eller Begrænsning af Vaaben-

handel, Vaabenudførsel. Dertil kommer Forbehold, som tager Sigte paa Varer, for hvilke der foreligger Statsmonopol, eller paa regulerende Bestemmelser, der svarer til regulerende Bestemmelser af lignende Karakter indenfor Landet selv.

Det andet Forbehold er dette, at Regelen ikke kan gælde, naar der indtræder ekstraordinære Forhold, og her tænker man i første Række paa Krigstilstande, hvor vitale Interesser i det ene og det andet Land kræver Anvendelsen af den Art Forbud og Begrænsninger.

Den tredie Gruppe er midlertidige Undtagelser eller Forbehold, som gøres paa Forhaand af visse bestemte Stater med Hensyn til Varer, for hvilke Forholdene ligger paa ganske særlig Maade i det paagældende Land.

Dernæst findes der i Aftalerne Bestemmelser om, hvorledes Stridsspørgsmaal vedrørende Forstaaelsen af dem skal afgøres.

Endelig fastslaas det, at der til Gyldighed kræves Ratifikation af 18 Stater, og at de forskellige Stater, i det Øjeblik de tiltræder, kan gøre deres Tiltræden betinget af, at visse andre Stater ogsaa tiltræder. Man har i saa Henseende angivet 14 Stater, blandt hvilke den Gruppe af Lande maatte tages, af hvilke man gjorde sin Tiltræden betinget. Fristen for Ratifikation af denne Traktat er 30. September d. A.

Spørgsmaalet om Stillingen til disse Aftaler har været behandlet i Traktatkommissionen, drøftet med de forskellige Erhverv og derefter med det udenrigspolitiske Nævn. Under Drøftelsen med det udenrigspolitiske Nævn kom man til det Resultat, at det vilde være rigtigt at holde et nyt Møde i Udvalget angaaende den endelige Ratifikation umiddelbart forud for det Tidspunkt, da Fristen udløber, idet man paa det Tidspunkt vil kunne bedømme, om der er Tilslutning fra saadanne andre Stater, at det maa opfattes som naturligt, at Danmark ogsaa tiltræder, og endelig, hvorvidt der i disse Stater er Tilbøjelighed til at benytte Adgangen til Forbehold, saaledes at det vilde være naturligt for Danmark at tage et tilsvarende Forbehold, eller om Stillingen maaske er en saadan, at disse Forbehold er uforholdne for vort Vedkommende.

Det i Landstinget nedsatte Udvalg indstillede efter en Forhandling med Udenrigsministeren Forslaget til Vedtagelse uforandret, og ved 2. Beh. bekræftede Udenrigsministeren paa Foranledning af Ordføreren, at man inden Ratifikationen vil forholde sig som ovenfor omtalt.

12. Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af den i Genève den 11. Juli 1928 afsluttede internationale Overenskomst vedrørende Udførselen af Huder og Skind med tilhørende Protokol. (Udenrigsminister *Moltesen*). [A. Sp. 5465].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $19/3$ (L. Sp. 1070). Behandlingsmaaden $21/3$ (L. Sp. 1192).

I Samlingens 2. Afdeling fremsendte Udenrigsminister P. Munch paa ny samme Forslag til Beslutning til Folketinget med Bemærkning om, at Forslaget var anmeldt og Behandlingsmaaden vedtaget i Landstinget (F. Sp. 5532 og 5533). 1. Beh. i *Landstinget* $16/5$ (L. Sp. 1289). 2. (sidste) Beh. $23/5$ (L. Sp. 1319).

Anmeldt i *Folketinget* $24/5$ (F. Sp. 5695, jfr. 5275). Behandlingsmaaden $28/5$ (F. Sp. 5725). 1. Beh. $29/5$ (F. Sp. 5764). 2. (sidste) Beh. $30/5$ (F. Sp. 5788).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen sit Samtykke til Ratifikation af den under 11. Juli 1928 i Genève afsluttede internationale Overenskomst vedrørende Udførselen af Huder og Skind med tilhørende Protokol.

Denne Overenskomst om Udførselen af Huder og Skind staar — ligesom Overenskomsten om Udførselen af Ben — i nøje Forbindelse med den internationale Konvention af 8. November 1927 om Ophævelse af Ind- og Udførselsforbud (se ovenfor). I denne udtales det:

»For at undgaa, at der med Hjemmel i Konventionens Art. 6 bliver fremsat Forbehold med Hensyn til visse Forbud, navnlig angaaende Huder og Ben, som i Øjeblikket bestaar i et stort Antal Lande, anbefaler Konferencen:

- a. at de Lande, i hvilke disse Forbud anvendes, uopholdelig raadslaar med hverandre for at komme til Klarhed over, om de ikke efterhaanden kunde give Afkald paa alle Forbehold i denne Forbindelse,
- b. at, hvis dette Resultat ikke kan opnaas, de forberedende Skridt tages, for at Spørgsmaalet kan blive løst paa den mest tilfredsstillende Maade paa det i Art. 17 fastsatte Møde.«

Denne Deklaration var blevet vedtaget, fordi det af Forhandlingerne maatte befrygtes, at der i Henhold til Konventionens Art. 6 i vid Udstrækning vilde blive fremsat Krav om Bevarelse af de mange bestaaende Udførselsforbud for Huder og Ben, hvorved hele det med Hovedkonventionen tilsigtede Formaal vilde blive bragt i Fare.

I Henhold til den nævnte Deklaration blev der saa afholdt en Række Møder, i hvilke ogsaa Lande som f. Eks. Danmark og Nederlandene, som ikke opretholder saadanne Udførselsforbud, men hvis Interesser skades ved det bestaaende System, deltog, og Overenskomsten om Udførsel af Huder og Skind undertegnedes i Genève den 11. Juli 1928 af 16 Stater, til hvilke senere 4 andre sluttede sig.

Ifølge Overenskomstens *Art. 1* maa Udførselen af Huder og Skind i raa eller tilberedt Stand fra 1. Oktober 1929 ikke være underkastet noget Udførselsforbud eller nogen Indskrænkning, af hvad Art nævnes kan. Ifølge *Art. 2* maa der derhos fra nævnte Dato at regne ikke opkræves nogen som helst Udførselstold eller anden Afgift (bortset fra Statistikafgiften), som ikke ifølge Landenes Lovgivninger er anvendelig paa alle Handelstransaktioner, for hvilke de omhandlede Varer maatte blive Genstand.

Om end Overenskomsten om Udførselen af Huder og Skind i sin Tilblivelse staar i nøje Forbindelse med den ovenomtalte Konvention af 8. November 1927, fremtræder den dog som en selvstændig Overenskomst, der kan sættes i Kraft uden Hensyn til Hovedkonventionens Skæbne. Ifølge *Art. 4* skal den være ratificeret inden 1. Juli 1929 og vil, saafremt de i Artiklen indeholdte Betingelser er opfyldt, træde i Kraft den 1. Oktober 1929.

I Henhold til *Art. 8* kommer Bestemmelserne i Konventionen af 8. November 1927 til Anvendelse paa Overenskomsten om Huder og Skind i den Udstrækning, de i denne paatagne Forpligtelser og de Produkter, som den omfatter, gør det muligt.

Overenskomsten er særlig bemærkelsesværdig derved, at den, næst at forpligte de kontraherende Stater til at ophæve bestaaende Udførselsforbud, binder dem til ikke at erstatte de ophævede Forbud med Toldsatser, idet der dog foreløbig er blevet indrømmet Rumænien Fritagelse for denne Forpligtelse.

13. Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af den i Genève den 11. Juni 1928 afsluttede internationale Overenskomst vedrørende Udførselen af Ben med tilhørende Protokol. (Udenrigsminister *Moltesen*). [A. Sp. 5509].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $19/3$ (L. Sp. 1071). Behandlingsmaaden $21/3$ (L. Sp. 1192).

I Samlingens 2. Afdeling fremsendte Udenrigsminister P. Munch paa ny samme Forslag til Beslutning til Folketinget med Bemærkning om, at Forslaget var anmeldt og Behandlingsmaaden vedtaget i Landstinget (F. Sp. 5532 og 5533).

1. Beh. $16/5$ i *Landstinget* (L. Sp. 1289). 2. (sidste) Beh. $23/5$ (L. Sp. 1319).

Anmeldt i *Folketinget* $24/5$ (F. Sp. 5695, jfr. 5275). Behandlingsmaaden $28/5$ (F. Sp. 5726). 1. Beh. $29/5$ (F. Sp. 5764). 2. (sidste) Beh. $30/5$ (F. Sp. 5788).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen sit Samtykke til Ratifikation af den under 11. Juli 1928 i Genève afsluttede internationale Overenskomst vedrørende Udførselen af Ben med tilhørende Protokol.

Idet der om denne Overenskomsts Forhold til Hovedkonventionen om Ophævelse af Indførselsforbud henvises til, hvad der ovenfor er anført angaaende Overenskomsten om Huder og Skind, bemærkes, at nærværende Overenskomst er ikke saa vidtgaaende som den sidstnævnte Overenskomst, idet den vel forpligter de kontraherende Stater til at ophæve bestaaende Udførselsforbud, men samtidig indrømmer Staterne Ret til at opretholde Udførselstold efter en nærmere angiven Skala. I Sammenligning med den nu bestaaende Tilstand betegner Overenskomsten dog et betydeligt Fremskridt, idet den højeste tilladte Udførselstoldsats efter Overenskomstens Ikrafttræden vil være 3 Guldfrancs pr. 100 kg, medens Tolden for Tiden i enkelte Lande naar saa højt som til 10 Guldfrancs pr. 100 kg. Ved *Protokollen til Art. 3* er der dog foreløbig indrømmet Polen, Rumænien og det Serbisk-Kroatisk-Slovenske Kongerige Fri-tagelse for denne Forpligtelse. I Henhold til Overenskomsten kan derhos de kontraherende Parter slutte Særoverenskomster om Begrænsning af Udførselstolden til Sats, der er lavere end de ved Overenskomsten tilladte, eller om fuldstændig Afskaffelse af Tolden.

Overenskomsten skal være ratificeret inden 1. Juli 1929.

14. Forslag til Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af den den 17. Juni 1925 i Genève undertegnede Protokol, der forbyder til Krigsbrug at anvende kvælende, giftige eller lignende Gasarter samt bakteriologiske Krigsmidler. (Udenrigsminister *Moltesen*). [A. Sp. 5409].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $1\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1071). Behandlingsmaaden $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1192).

I Samlingens 2. Afdeling fremsendte Udenrigsminister *P. Munch* paa ny samme Forslag til Beslutning til Folketinget med Bemærkning om, at Forslaget var anmeldt og Behandlingsmaaden vedtaget i Landstinget (F. Sp. 5532 og 5533). 1. Beh. i Landstinget $1\frac{6}{5}$ (L. Sp. 1270). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, J. V. Christensen, Marie Christensen, Effersøe, A. P. Hansen, Hauch [Form.], Jepsen Christensen, Jensen [Aale], Laurits Knudsen, Lange, Lewinsky, Jørgen Møller, Schovelin [Sekr.], C. F. Sørensen, Veistrup). Beretning afgiven $3\frac{0}{5}$ (B. Sp. 2953).

Forslaget gaar ud paa, at Rigsdagen meddeler sit Samtykke til, at den den 17. Juni 1925 i Genève af Regeringen undertegnede Protokol, der forbyder til Krigsbrug at anvende kvælende, giftige eller lignende Gasarter samt bakteriologiske Krigsmidler, ratificeres med det Forbehold, 1) at Protokollen kun forpligter den danske Regering overfor de Stater, som har undertegnet og ratificeret, eller som har tiltraadt den, og 2) at Protokollen uden videre ophører at være bindende for den danske Regering overfor enhver fjendtlig Stat, hvis bevæbnede Styrker eller hvis allierede ikke respekterer de Forbud, Protokollen indeholder.

Protokollen, der forbyder til Krigsbrug at anvende kvælende, giftige eller lignende Gasarter samt bakteriologiske Krigsmidler, vedtoges paa den af Folkenes Fornund sammenkaldte internationale Konference i Genève om Kontrol med den internationale Handel med Vaaben, Ammunition og Krigsmateriel i Maj—Juni 1925. Spørgsmaalet rejstes paa Konferencen af de Forenede Staters Delegation, som foreslog, at der i Vaabenhandelskonventionen optoges en Bestemmelse, der forbød de kontraherende Stater at udføre kvælende og giftige Gasarter. Fra polsk Side foresloges det at medtage bakteriologiske Krigsmidler. Spørgsmaalet hen-

vistes til Behandling først i det juridiske Udvalg og senere til Militærkommissionen, hvis Flertal var af den Formening, at Forbud mod Eksport og Import af de for Gaskrig nødvendige Stoffer og Apparater ikke vilde være tilstrækkeligt til at hindre Anvendelsen af Giftgas o. lign. i fremtidige Krige, dels fordi man ikke derved afskar de producerende Stater fra at bruge saadanne Stoffer, dels fordi der rejste sig praktiske Vanskeligheder ved at gennemføre en virkelig Kontrol med deres Forhandling. Kommissionen foreslog derfor Spørgsmaalet om Forbud mod Brug af Giftgas og bakteriologiske Krigsmidler forelagt for en særlig Konference.

I Konferencens Generalkommission udtalte den amerikanske Førstedelegerede derefter Ønsket om, at man kunde enes om i Forbindelse med Vaabenhandelskonventionen at oprette en Protokol af væsentlig samme Indhold som den Bestemmelse, der indeholdes i den den 6. Februar 1922 paa Washingtonkonferencen afsluttede Traktat vedrørende Brugen af Undervandsbaade og giftige Gasarter. Samtidig indbød han paa de Forenede Staters Regerings Vegne til snarest muligt at mødes til en Konference i Washington til Løsning af denne Sag. Den franske Delegation sluttede sig til det amerikanske Ønske om Oprettelse af en særlig Protokol. Forhandlingen resulterede i, at man besluttede straks at oprette en saadan. Paa Forslag af Polen udstraktes Protokollen til ogsaa at omfatte bakteriologiske Krigsmidler.

I Protokollens Indledning henvises først til den almindelige Verdensopinion, der fordømmer Brugen af giftige Gasarter m. m. Dernæst henvises der til, at Brugen er forbudt i Traktater, hvormed sigtes til den ovennævnte i Washington den 6. Februar 1922 undertegnede Traktat vedrørende Brugen af Undervandsbaade og Giftgas og endvidere til Art. 23 i det paa Haagerkonferencerne i 1899 og 1907 vedtagne Landkrigsreglement, der bl. a. forbyder at anvende Gift eller forgiftede Vaaben og Vaaben, Projektiler eller Stoffer, som efter deres Natur foraarsager unødvendige Lidelser, til den paa Haagerkonferencen i 1899 vedtagne Deklaration, der forpligter de kontraherende Magter til ikke at bruge Projektiler, hvis eneste Øjemed er at udbrede kvælende eller giftige Luftarter, og til Fredstraktaternes herhenhørende Bestemmelser.

Selve det i Protokollen indeholdte Forbud, der skal anerkendes som udgørende en Del af Folkeretten, gælder for de kontraherende Parter, »for saa vidt de ikke allerede er Parter i Traktater, der forbyder denne Brug«, hvilket indsattes af Hensyn til de Magter, der havde undertegnet Washingtontraktaten af 6. Februar 1922, som, hvis denne Overenskomst var traadt i Kraft — grundet paa de deri indeholdte Bestemmelser angaaende Undervandsbaade blev den ikke ratifi-

ceret —, indbyrdes vilde have været bundet, for saa vidt angaar Forbudet mod Brugen af Giftgas, men ikke med Hensyn til Brugen af bakteriologiske Kampmidler, til hvilke Forbudet nu ved Protokollen udstrækkes.

Protokollen er undertegnet af 38 Stater, deriblandt Danmark. Den er hidtil ratificeret af følgende Magter: Belgien, Frankrig, Italien, Venezuela, Ægypten og Østrig og tiltraadt af Liberia og Sovjetunionen. Frankrig, Belgien og Sovjetunionen har taget det Forbehold: 1) at Protokollen ikke binder dem overfor andre Stater end dem, der har underskrevet og ratificeret Protokollen, eller som har tiltraadt den, og 2) at Protokollens Forpligtelser bortfalder med Hensyn til enhver fjendtlig Stat, hvis Vaabenstyrker eller hvis allierede ikke respekterer det Forbud, som Protokollen indeholder.

Spørgsmaalet om Danmarks Ratifikation af Protokollen med et lignende Forbehold som det franske blev forelagt for Krigsministeriet, Marineministeriet og for Ministeriet for Industri, Handel og Søfart, der alle gav deres Tilslutning til Ratifikationen, naar det nævnte Forbehold tages, hvilket derfor skete. Da Indenrigsminister Munch forelagde Sagen i Landstinget, udtalte han imidlertid som sin Opfattelse, »at dette Forbehold ikke kan siges at være begrundet for Danmarks Vedkommende«, og han bebudede derfor at ville stille Ændringsforslag til Sagens 2. Beh. om at lade Forbeholdet udgaa.

I den af Landstingsudvalgets Formand afgivne Beretning oplyses, at Udvalget havde afsendt følgende Skrivelse til Udenrigsministeriet.

»Da Udvalget gennem Forslagets Bemærkninger er blevet opmærksom paa, at Forslaget i sin nuværende Skikkelse, altsaa med et Forbehold som det franske, i sin Tid har været forelagt saavel Ministeriet for Industri, Handel og Søfart som Krigsministeriet og Marineministeriet, ønskede man gerne at erfare, hvorledes de nævnte Ministerier, altsaa nu ogsaa Ministeriet for Søfart og Fiskeri, stiller sig til Forslaget for det Tilfælde, at de i Forslaget nævnte Forbehold skulde udgaa — i hvilken Henseende man gaar ud fra, at Ministeren for Handel og Industri samt Ministeren for Søfart og Fiskeri ogsaa skaffer sig Kundskab om Erhvervenes Stilling under samme Forudsætning.«

Den 29. Maj modtog Udvalget Svar fra Udenrigsministeriet, at det »efter i Sagens Anledning at have tilskrevet Krigs- og Marineministeriet, Ministeriet for Industri og Handel samt Ministeriet for Søfart og Fiskeri nu fra de to førstnævnte Ministerier har modtaget Meddelelse om, at der fra disses Side intet ses at erindre imod Forslaget for det Tilfælde, at de i Forslaget nævnte Forbehold udgaa.«

I Beretningen udtales derefter, at da der endnu ikke foreligger Svar fra Ministerierne for Handel og Industri og for Søfart og Fiskeri, har Udvalget ikke kunnet afslutte sit Arbejde.

15. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af *Holstein*). [A. Sp. 4225]

Anmeldt i *Folketinget* ²²/₁ (F. Sp. 3505). Behandlingsmaaden ²³/₁ (F. Sp. 3570). Eneste Beh. ³¹/₁ (F. Sp. 3828).

Forslaget lød saaledes:

»Folketinget beslutter at udtale, at Tinget beklager Omfanget af de Honorarer, der i Landmandsbankudvalgene er ydet Embedsmændene i disse, samt at der er ydet Honorar til Nationalbankdirektør Green som Nationalbankens Repræsentant i Tomandsudvalget,

og beslutter at opfordre Handelsministeren til at fritage Handelsministeriets Departementschef for det ham af den tidligere Handelsminister overdragne Hverv som Medlem af Landmandsbankens Afviklingskasse, idet Tinget betoner den principielle Betydning af, at den rette Grænse drages imellem Embedsgerningen i Centraladministrationen og de store private Erhvervsinteresser.«

Forslaget fremkom som Fortsættelse af Forslagsstillerens Kritik under Finanslovforslagets 2den Behandling af de i Forslaget omhandlede Forhold og var foranlediget ved, at det af ham den Gang stillede Forslag til en motiveret Dagsorden afvistes af Formanden, se foran under Finanslovforslagets Behandling.

Efter at Forslagsstilleren ved eneste Behandling af Forslaget havde motiveret dette, erklærede Handelsministeren, at han ikke kunde anbefale at stemme for det, idet han udtalte sig nærmere om de i Forslagets 1ste Stykke omtalte Honorarer og med Hensyn til det sidste Punkt udtalte, at han ikke ansaa det stemmende med Statens Interesser at fritage Departementschefen for det omhandlede Hverv. Under den fortsatte Forhandling stillede *Christmas Møller* paa egne og Hagbart Bergs Vegne følgende Forslag til *motiveret Dagsorden*: »Under Henvi-
sing til den i Tinget nylig stedfundne Forhandling omkring Landmandsbankudvalgenes Honorarer opfordrer Folketinget Regeringen til at udforme Regler angaaende Ydelse af Honorarer i Forbindelse med ministerielle Kommissioner og Udvalg og forhandle disse

med Rigsdagens Finansudvalg og gaar dermed over til den næste Sag paa Dagsordenen.« Af *Stauning*, der udtalte, at hans Parti ikke kunde tiltræde Holsteins Forslag, stilledes følgende Forslag til Dagsorden: »Idet Folketinget fastholder, at Statens Interesser i Landmandsbankens Afviklingsafdeling skal varetages paa behørig Maade, ogsaa under Medvirkning af en Repræsentant for Ministeriet, udtaler det sin Misbilligelse af, at Ministeriet uden at tage de sædvanlige Hensyn til Lovgivningsmagten har ladet udbetale usædvanlig høje Honorarer til Personer, der har undersøgt Landmandsbankens Forhold og deltaget i Forberedelsen af en Nyordning, og gaar dermed over til næste Sag paa Dagsordenen.« *Stauning* tilføjede, at hans Parti ikke havde noget imod, at Christmas Møllers og Hagbart Bergs Forslag føjedes dertil. *Statsministeren* erklærede, at Regeringen ikke kunde modtage Holsteins Forslag lige saa lidt som *Staunings*, men derimod gerne vilde modtage den i Christmas Møllers og Hagbart Bergs Forslag indeholdte Opfordring. For det radikale Parti udtalte *Dahlggaard* ligeledes, at Partiet kunde stemme for dette Forslag, og at det var uenigt i første Del af *Staunings* Forslag, men enigt i sidste Del deraf, hvorfor han begærede delt Afstemning herom. Under den fortsatte Debat tog Holstein sit Forslag til Beslutning tilbage, da han kunde stemme for Christmas Møllers og Hagbart Bergs Dagsorden, men Forslaget optoges af Christmas Møller. Første Del af *Staunings* Forslag til Dagsorden forkastedes derpaa med 88 Stemmer mod 48, medens anden Del deraf forkastedes med 73 Stemmer mod 63, hvorefter Christmas Møllers og Hagbart Bergs Forslag vedtoges enstemmigt med 136 Stemmer. Holsteins af Christmas Møller optagne Forslag til Beslutning var dermed bortfaldet.

16. Beretning angaaende Administrationskommissionens Forslag om Personaleforhold m. m. [Afgiven af *Folketingets Lønningsudvalg* 30/11 (B. Sp. 53)].

Beretningen indeholder Meddelelse om Lønningsudvalgets Behandling af den af Finansministeriet i Rigsdagssamlingen 1927—28 paa Udvalgets Foranledning udarbejdede Redegørelse for, hvorvidt de af Administrationskommissionen stillede Forslag vedr. Personaleforhold var gennemført, samt Oplysning om Udvalgets Stilling til de forskellige Spørgsmaal.

17. Beretning til Rigsdagen angaaende Folkeforbundets 9. Forsamling i Genève i September 1928.
[A. Sp. 5569].

II. Forespørgsler.

1. Den 21. November 1928 anmeldtes i *Landstinget* følgende Forespørgsel til *Ministeren for offentlige Arbejder* af Patursson (L. Sp. 350):

»Hvorledes stiller Ministeren for offentlige Arbejder sig til Lagtingets i dets sidste Samling enstemmigt udtalte Ønske om, at de færøske Køreveje, enkelte Biveje undtagne, ikke bør anlægges med en mindre Bredde end $3\frac{1}{2}$ m?«

Forespørgselen foretoges den 30. November (L. Sp. 396).

Forespørgeren gjorde Rede for de Synspunkter, der maa lægges til Grund ved Vejanlæg paa Færøerne, og for den Udvikling, som Vejbygningen der har gennemgaaet, og Lagtingets seneste, i Forespørgselen nævnte Vedtagelse med Hensyn til Vejbredden. — Ministeren udtalte sin Enighed med Forespørgeren med Hensyn til Nyttens af Vejanlæg paa Færøerne og udviklede, hvilken Opfattelse han havde af deres Bredde og Stigningsforholdene, ligesom han nævnte det Forslag, der var gjort Lagtinget om Klassificering af Vejene, og ligeledes et for Finansudvalgene forelagt Forslag, hvor Vejbredden i Almindelighed kun er $2\frac{1}{2}$ m. Dette Forslag mener han ikke at kunne fravige, hvilket Forespørgeren beklagede; han gik ud fra, at Lagtinget vilde fastholde sin Vedtagelse om $3\frac{1}{2}$ m Vejbredde.

2. Den 8. Februar anmeldtes i *Folketinget* følgende Forespørgsel til *Forsvarsministeren* og *Udenrigsministeren* af P. Munch og L. Rasmussen (F. Sp. 4219):

»Erkender Forsvarsministeren, at Fabrikation af Giftgas udover minimale Mængder til videnskabelige Forsøg ikke bør finde Sted?

Agter Udenrigsministeren i indeværende Rigsdagssamling at fremsætte Forslag om Ratifikation af Konventionen af 17. Juni 1925 om Kontrol med privat Vaabenhandel og

Protokollen af samme Dato om kemisk og bakteriologisk Krigsførelse?

Erkender Ministeriet, at Statstjenestemænd ikke bør være økonomisk interesserede i Selskaber, der driver privat Vaabenfabrikation eller Vaabenhandel, scm Medlemmer af Bestyrelse eller Repræsentantskab eller saaledes, at de modtager Løn af saadant Selskab?»

Tingets Samtykke til, at Forespørgselen maatte stilles, gaves $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4221). Forespørgselen foretoges ikke.

3. Den 19. Februar 1929 anmeldtes i *Folketinget* følgende Forespørgsel til *Ministeren for offentlige Arbejder* af Holger Larsen (F. Sp. 4444):

»Hvad er der foretaget for at overvinde denne Vinters Trafik-Vanskeligheder, og hvilke Forholdsregler agter Ministeriet at gennemføre for at hindre Fortsættelse og Gentagelse af de Forhold, der med Rette kan paaklages?»

Forespørgselen foretoges den 26.—27. Februar. (F. Sp. 4591 og 4642).

Forespørgeren begyndte sine Udtalelser med at sige: »Den strenge Vinter synes at være kommet fuldkommen bag paa Statsbanerne, og deres gamle Materiel har ikke været i Stand til at opretholde Trafikken mellem Landsdelene. Denne Katastrofe — saaledes tør man nok betegne den — har paaført Landet Tab, der beløber sig til Millioner af Kroner, og har paaført Befolkningen uhyre Lidelser.« Han spurgte Ministeren, idet han slog fast, at det fremfor alt gjaldt om at opretholde Store Bælts-Overfarten, om, hvorfor der ikke tidligere blev gjort Forsøg paa at skaffe en fremmed Isbryder til Hjælp, om, hvorfor Flaadens Skibe ikke blev brugt til at bryde Isen, om den stedfundne Mandskabsindskrænkning ikke har forøget Vanskelighederne, paatalte, at Efterretningsvæsenet havde svigtet, og skildrede, hvad de rejsende havde været udsat for under en Overfart, som Forespørgeren selv havde deltaget i. — Ministeren udtalte Statsbanernes og sin egen Beklagelse over, at de rejsende havde været udsat for saa store Ubehageligheder, skønt Statsbanerne havde gjort og vilde gøre alt muligt for, at Forholdene kunde blive saa gode, som Isforholdene tillod det. »Her maa det dog ikke glemmes, at vort Isbrydermateriel har været for

svagt og er for svagt til de Ismasser, som taarner sig op; det er noget, enhver kan se; og dette viser jo tydeligt, at skal vi have flere af den Slags Isvintre, maa der træffes andre og virkningsfuldere Foranstaltninger, hvis vi skal kunne holde Overfarten over Store Bælt.« — Ministeren udviklede, hvorledes det nuværende Materiel var fremkommet og tilføjede: »efter de Erfaringer, man har haft i de snart 40 Aar, i hvilke der har været Færgefart over Store Bælt, tydede alting paa, at dette Materiel vilde kunne magte Bælt-Overfarten, i hvert Fald saaledes, at der kun vilde være enkelte Dage, hvor Overfarten var spærret.« — »At det er gaaet anderledes, har vi nu set, men jeg tror dog ogsaa nok at turde sige, at Mage til den Isvinter, vi har nu, har vi ikke haft nogen Sinde tidligere.« Ministeren skildrede saa det af Isbryderne udførte Arbejde og de Uheld, der havde mødt dem, besvarede de Spørgsmaal, som Forespørgeren havde rettet til ham, og omtalte, hvad der var gjort for at afbøde Ulemperne og Vanskelighederne. Med Hensyn til Fremtiden udtalte Ministeren, »at de Foranstaltninger, der træffes, efter min Opfattelse maa være af en saadan Art, at de kan komme hele Samfundet til gode, ikke alene Statsbaneoverfarterne, men hele vor Trafik, ogsaa den almindelige Handelsmarines Baade til gode. Nu for Tiden at udtale nogen absolut Formening om, hvad der skal gøres, vil efter min Mening være noget forhastet, ikke mindst fordi Issituationen maaske endnu ikke har naaet sin Højde og i hvert Tilfælde langtfra er forbi.

Jeg vil jo da ogsaa mene, at det ikke blot maa anses for naturligt, men ogsaa for nødvendigt at faa de Foranstaltninger, som eventuelt skal gennemføres, gennemdrøftet med de Folk, som nu arbejder i Isbrydertjeneste, i Transporttjeneste.« . . . »De Foranstaltninger, som skal træffes, maa med andre Ord være saadanne, som træffes i den almindelige Trafiks Interesse, og det har ogsaa givet sig Udslag i de orienterende Forhandlinger, som har været ført, og ogsaa i Udtalelser, som jeg nu og da i den senere Tid har faaet fra de Erhvervsfolk, som jeg har kunnet drøfte dette Spørgsmaal med. Det foreløbige Resultat er blevet dette, at vi maa mene, at skal man gaa til Foranstaltninger i Retning af at anskaffe Isbrydermateriel, maa man anskaffe en

kraftigere Isbryder af Type som »Isbjørn«, helst noget stærkere og noget bredere. Denne bør indgaa i den samlede Isbryder-tjeneste med den Forret for Statsbanerne, at disse kan kræve den til Assistance i Store Bælt, naar Statsbanerne ikke mere kan overføre Færgerne.« — I sin Replik til Ministeren erklærede Forespørgeren sig i det store og hele ikke utilfreds med Ministerens Svar, men var ikke enig med ham i Enkeltheder, hvilket han nærmere udviklede. Som Ordførere for Venstre, de Konservative og de Radikale udtalte henholdsvis Tange, Korsgaard og Steen sig om Forholdene nu og i Fremtiden, hvorpaa Diskussionen endnu fortsattes imellem de samme.

4. Den 1. Marts 1929 anmeldtes i *Folketinget* følgende Forespørgsel til *Statsministeren*, *Ministeren for Industri, Handel og Søfart* og *Indenrigsministeren* af Nygaard (F. Sp. 4779):

»Hvad agter Ministeriet at iværksætte for at sætte Erhvervene i Stand til at beskæftige de forhaandenværende Arbejdere, og paa hvilken Maade vil man modvirke den Forarmelse og Demoralisation, der er Følgen af den fortsatte Arbejdsløshed?«

Forespørgselen foretoges den 19. Marts (F. Sp. 5275).

Forespørgeren begyndte med at udtale, at Grunden til, at han paa sit Partis Vegne stillede Forespørgselen, er, at Partiet »ikke forstaar Regeringens fuldstændige Passivitet i Spørgsmaalet om Afhjælpningen af Arbejdsløsheden«, navnlig fordi Regeringen i sin Programerklæring den 17. December 1926 udtalte, at den ansaa det som sin Hovedopgave at modvirke Erhvervskrisen og Arbejdsløsheden. Forespørgeren hævdede, at der er stor Arbejdsløshed baade i Industrien og i Landbruget, paatalte, at der alligevel indkaldes polsk Arbejdskraft til Landbruget, og nævnte hvad der desuden kunde gøres for at skaffe Arbejde paa Landet. Han paapegede, hvad hans Parti forgæves havde foreslaaet for at øge Beskæftigelsen i Industrien og formindske Arbejdsløsheden, og anførte, hvad der desforuden kunde gøres, samt henstillede kraftigt at fremme de af Socialdemokraterne forelagte Understøttelseslove. — *Statsministeren*, der erkendte Arbejdsløshedens Ulykke, udtalte

straks, at Forespørgselen »er vendt den forkerte Vej«, idet Spørgsmaalet burde lyde paa: »Hvad agter De samvirkende Fagforbund og Arbejdsgiverforeningen at iværksætte for at sætte Erhvervslivet i Stand til at beskæftige de forhaandenværende Arbejdere?«. Ministeren erkendte, at Regering og Rigsdag ogsaa havde et Ansvar i denne Sag, men det, som Regeringen kan og bør gøre til Støtte for Erhvervenes Beskæftigelsesevne, er først og fremmest at lette de tunge offentlige Byrder, som er paalagt Erhvervslivet. Derfor har Regeringen søgt at foretage en rimelig Tilpasning af de offentlige Udgifter, og Ministeren svarede derfor paa Spørgsmaalet om, hvad Ministeriet agter at iværksætte til Modvirkning af Arbejdsløsheden, at det vil fortsætte denne Politik, men hævdede, at Erhvervslivet ogsaa selv maa gennemføre Tilpasningen for sit Vedkommende. Ministeren sluttede med at stille følgende Spørgsmaal til Forespørgeren i hans Egenkab af Formand for de samvirkende Fagforbund: »Anser det ærede Medlem de Arbejdsvilkaar, der fastsættes gennem Organisationsaftaler, for at være ganske uden Forbindelse med Arbejdsløshedens Omfang, eller erkender det ærede Medlem, at der overhovedet er en Forbindelse mellem disse Aftaler og Arbejdsløsheden?«

Forespørgeren svarede: »Hvis man stiller det Krav til Arbejderne i dette Land, at de skal have lavere Løn, længere Arbejdstid og et øget Arbejdstempo« — hvad han mente var Statsministerens Krav — »saa siger jeg til den højtærede Statsminister, at det Program faar han os ikke til at antage, af flere Grunde.« Forespørgeren udviklede nærmere sit Syn paa disse Forhold og tilføjede som Svar paa Ministerens Spørgsmaal om, hvad Fagforbundene og Arbejdsgiverforeningen vilde gøre mod Arbejdsløsheden, at hvis det havde været muligt ved en Forhandling »at lave en Ordning, hvorved Arbejdsløsheden kunde ophøre, saa havde vi ganske sikkert sørget for det for længe siden. Men vi ser os desværre ikke i Stand til at løse denne Opgave, og jeg maa derfor beklage, at de samvirkende Fagforbund og Arbejdsgiverforeningen, selv naar de lægger Kræfterne sammen, ikke er saaledes stillede, at de kan løse Arbejdsløshedsproblemet.« Forespørgeren sluttede med at udtale: »Da Ministeriet ikke agter at foretage sig noget, men vil fort-

sætte sin Politik med Hænderne i Skødet i Spørgsmaalet om at hjælpe Erhvervene, hjælpe mod Arbejdsløsheden, kan jeg ikke erklære mig tilfreds med den højtærede Statsministers Svar, men maa stille følgende *Forslag*:

»Idet Folketinget misbilliger, at Ministeriet intet foretager sig til Modvirkning af Erhvervs- og Beskæftigelseskrisen, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Statsministeren udtalte, at Regeringen ikke kunde modtage det saaledes stillede Forslag, og idet han beklagede, at Forespørgeren ikke havde besvaret det af Ministeren i Slutningen af hans Foredrag stillede, ovenfor gengivne Spørgsmaal, gentog han det, hvorpaa Forespørgeren udtalte: »Jeg har udtrykkelig omtalt Lønforholdene, og deri ligger jo Svar paa den højtærede Statsministers Forespørgsel. Selv om vi i Morgen ophævede alle kollektive Aftaler, tror jeg selvfølgelig ikke noget Øjeblik paa, at Arbejdsløsheden dermed var ude af Verden, selv om det naturligvis vilde fremkalde nogle Forskydninger; men at komme ind paa det gamle System — hvad der for øvrigt mange Steder paa Landet i Dag er gældende Lov, — at gaa for, hvad Herren vil give, det vil jeg som Arbejderrepræsentant ikke noget Øjeblik tilraade mine Standsfæller. Gennem Organisationerne har vi herhjemme skabt en Arbejderklasse, der baade i den ene og den anden Retning staar betydeligt højere, end den gjorde, den Gang vi dannede Organisationerne; denne Menneskealders Arbejde til Højnelse af de danske Arbejdere opgiver vi ikke paa et Ønske fremsat af en hvilken som helst Statsminister.«

Derpaa blev Mødet udsat, og efter dets Genoptagelse udtalte Hagbart Berg, at Venstre maatte mene, at den i Forslaget liggende Misbilligelse er ganske uberettiget; idet han tilraadede at stemme imod Forslaget, tilføjede han: »Jeg kan derfor ikke indrømme, at den Politik, Regeringen har ført, er forfejlet, men jeg peger fremdeles paa, at Lovgivningsmagtens første og fornemste Opgave er at sørge for, at de offentlige Udgifter bliver saa smaa som muligt.« For de Konservative tilraadede Christmas Møller ligeledes at stemme imod Dagsordenen, idet han udtalte, at Forespørgerens Parti ikke »er de rette til at kritisere efter hele den Politik, der er gaaet forud«. P. Munch anbefalede som Ordfører for de

Radikale at stemme for Dagsordenen, idet han udviklede, at Regeringen burde have foretaget mere, end den har gjort, for at modarbejde Arbejdsløsheden, og paa samme Maade stillede Willesen sig paa Retsforbundets Vegne. Den af Forespørgeren stillede motiverede Dagsorden forkastedes med 75 St. mod 69.

5. Den 15. Marts 1929 anmeldtes i *Landstinget* følgende Forespørgsel til *Finansministeren* og *Landbrugsministeren* af Patursson (L. Sp. 1013):

»Paa Forslag til Finans'ov for Finansaaret fra 1. April 1929 til 31. Marts 1930 findes under § 13 Landbrugsministeriet II. Landbruget, S. Nr. 25, en Udgiftspost paa 108 229 Kr., der hedder »Forrentning af den i Statens Fæstegods paa Færøerne indestaaende Kapital«. Paa Statsregnskabet for 1927—28, Side 560, Bilag til Status. B. Andre faste Ejendomme og Anlæg Nr. 15. Aktiver under Landbrugsministeriet J. er Statens Jordegods m. v. paa Færøerne opført med et Beløb af 2 196 192 Kr. Det ses, at dette færøske Jordegods første Gang er opført i Statsregnskabet for 1912—13 (under Bilag til Status Justitsministeriet, Side 315) som et Staten tilhørende Aktiv.

Hvad er Anledningen til og Begrundelsen for, at nævnte Gods, og det uden Besiddernes og Lag'ingets Vidende, fra 1912—13 er opført og beregnet som et Statsarkiv?»

Tingets Samtykke til, at Forespørgselen maatte stilles, gaves $19/3$ (L. Sp. 1024). Forespørgselen foretoges ikke.

6. Den 15. Marts 1929 anmeldtes i *Landstinget* følgende Forespørgsel til *Undervisningsministeren* af Patursson (L. Sp. 1013):

»Agter Undervisningsministeren at imødekomme Lagtingets Indstilling angaaende Forandring i § 7 i Skoleanordningen af 16. Januar 1912 gaaende ud paa, at Undervisningsproget i den færøske Folkeskole skal være Børnenes Talesprog, Færøsk?»

Tingets Samtykke til, at Forespørgselen maatte stilles, gaves $19/3$ (L. Sp. 1024). Forespørgselen foretoges ikke.

III. Valg af de i Grundlovens § 36 nævnte 19 landstingsvalgte Medlemmer og Stedfortrædere for disse (jfr. Valglovens § 87).

Dette Valg foretoges i Henhold til § 41, 1. Stk., i Landstingets Forretningsorden efter Forholdstalsvalgmaaden (jfr. samme Forretningsordens § 40) af en Valgforsamling, bestaaende af de Personer, der den Dag, Valg til Landstinget blev udskrevet, den 15. August 1928, var Medlemmer af Landstinget. (L. Sp. 1). Ved Valget, der foregik $15/8$ 1928, altsaa inden Rigsdagens Sammentræden, var der anmeldt 4 Valggrupper, nemlig 1) en paa 31 Medlemmer (*Venstre*), 2) en paa 25 Medlemmer (*Det socialdemokratiske Parti*), 3) en paa 12 Medlemmer (*Det konservative Folkeparti*) og 4) en paa 8 Medlemmer (*Det radikale Venstre*). Der tilkom herefter hver af disse Grupper henholdsvis 8, 6, 3 og 2 af de 19 Mandater. (L. Sp. 3).

Valgruppe Nr. 1 (*Venstre*) valgte til *Medlemmer*: Landstingsmændene *Sorensen-Egaa*, *Jefsen Christensen*, *M. C. Jensen*, *Hansen-Stavnsbjerg*, *J. V. Christensen*, *P. L. M. Birke*, Medlem af Landstinget Fru *Elisa Petersen* og Landstingsmand *Jens Villemoes* og til *Stedfortrædere*: Landstingsmændene *Maegaard*, *Effersøe*, Justitsminister, Folketingsmand *Rytter*, Gaardejer *R. Rasmussen*, *Flemløse pr. Flemløse*, Gaardejer *J. Jensen-Klejs*, *Klejs pr. Gramrøde*, Lærer *S. C. Nørgaard*, *Kristrup pr. Randers*, Fru *Gudrun Vang-Lauridsen*, *Vejen*, Forpagter *Jens Højer*, *Billeslund pr. Gramby*, Folketingsmand *Aksel Jensen*, Bogtrykker *K. Rosendahl*, *Esbjerg*, Gaardejer *Jacob Tvedegaard*, *Langemosegaard pr. Ringsted*, Husmand *J. P. Sørensen*, *Tjæreby pr. Randers*, Borgmester *Jensen-Stevns*, *Storehedinge*, Direktør *T. G. Jungersen*, *Frederiksberg*, Stationsforstander *J. P. Haldbo*, *Give*, fhv. Gaardejer *Mads Lambæk*, *Lem*, Tømremester *Martin Hansen*, *Aalborg*, og Seminarielærer *Chr. Hauch*, *Jonstrup pr. Maaløv*. (L. Sp. 3).

Valgruppe Nr. 2 (*Det socialdemokratiske Parti*) valgte til *Medlemmer*: Landstingsmændene *C. C. Andersen*, *Lewinsky*, *Carl F. Madsen*, *Albert Jensen*, *M. C. Lyngsie* og Folketingsmand *E. Wiinblad* og til *Stedfortrædere*: Folketingsmand

M. Simonsen, Landstingsmand Mads Jensen (Aale), Hovedkasserer A. Johansen, København, Folketingsmand Gerhard Nielsen, Borgmester Ludvig Hansen, Nyborg, Formand Johannes Nielsen, Frederiksberg, Direktør V. Walther, Valby, Landstingsmand H. P. Jensen, Forretningsfører M. Hørdum, Frederiksberg, Landstingsmand C. V. Bramsnæs, Formand Martin Petersen, København, og Landstingsmand C. F. Sørensen. (L. Sp. 3 og 4).

Valggruppe Nr. 3 (*Det konservative Folkeparti*) valgte til *Medlem*: Landstingsmand *Tvede* med følgende Stedfortrædere: Formand i Bestyrelsen for den danske Købstadforening, fhv. Landstingsmand, Sparekassedirektør Oluf Jensen, Nykøbing F., Fabrikant M. Schaumann, Haderslev, Hospitalsforstander Frk. Mariane Thomsen, Aarhus, Formand for den almindelige danske Skibsførerforening, Kaptajn H. P. Hagelberg, København, og Byraadsmedlem Fru Dagmar Runge, Horsens, fremdeles til *Medlem* af Tinget: Landstingsmand *Godskesen* med følgende Stedfortrædere: Borgerrepræsentant, Formand i Bestyrelsen for Foreningen af Fabrikanter i Jernindustrien i København, Ingeniør Jul. Madsen, København, Direktør, cand. pharm. Vilh. Fischer, København, Borgerrepræsentant, Frugthandler C. N. Espersen, København, Oldemand, Murermester Andreas Wildt, Hellerup, og Borgerrepræsentant Frk. Gerda Mundt, København, og endelig til *Medlem*: Landstingsmand *J. C. Døcker* med følgende Stedfortrædere: Fhv. Folketingsmand, Kammerherre Niels Juel, Meilgaard og Krabbesholm, Proprietær O. F. Spliid, Poulholm, Blære, Gaardejer Johan Nissen, Strandelhjørn, Over-Jerstal, Gaardejer Niels Larsen, Edelgaarden, Vejstrup, og Forpagter F. Lunn, Strentebjerg, Knabstrup. (L. Sp. 4 og 5).

Valggruppe Nr. 4 (*Det radikale Venstre*) valgte til *Medlem*: Fhv. Statsminister, Folketingsmand *C. Th. Zahle* med følgende Stedfortrædere: Næstformand i Landsoverskatteraadet H. C. Henningsen, Hellerup, Kommunelærer, cand. theol. R. Amdrup, København, Murermester Aagaard, Næstved, Lærer J. P. Christensen, Ring pr. Lundby, og Kommunelærerinde Frk. Kamilla Kristensen, Køge, samt til *Medlem*: Gaardejer, Amsraadsmedlem *Rasmus Rasmussen*, Hvolbæk pr. Skanderborg, med følgende Stedfor-

trædere: Landstingsmand Anders Hedegaard, Medlem af Landstinget Fru Johanne Rambusch, Husmand Anton Nielsen, Førstballe pr. Randbøl, Gærdejer Martin Sørensen, Peterslund, Mors, og Læge J. K. Jensen, Gjørding. (L. Sp. 5 og 6).

IV. Valgs Prøvelse.

A. Folketinget.

Samlingens 1. Afdeling.

1. Efter at Provst Levy Blang, der repræsenterede Bornholms Amtskreds, var valgt til Medlem af Landstinget ved Valget den 21. September 1928, nedlagde han sit Mandat som Folketingsmand den 30. September s. A. I hans Sted indtraadte Stedfortræder for Venstre i Bornholms Amtskreds, Statsrevisor H. V. Mægaard af Rønne som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 2 og 126), (se nedenfor Nr. 5).

2. Efter at fhv. Statsminister C. Th. Zahle, der repræsenterede Sorø Amtskreds, var valgt til landstingsvalgt Medlem af Landstinget ved Valget den 15. August 1928, nedlagde han sit Mandat som Folketingsmand den 30. September s. A. I hans Sted indtraadte 1ste Stedfortræder for Det radikale Venstre i Sorø Amtskreds, Planteavlskonsulent H. P. Nielsen, Haraldsborg pr. Roskilde, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 2 og 126).

3. Efter at fhv. Redaktør E. Wiinblad, der repræsenterede København—Frederiksberg, østre Storkreds, var valgt til landstingsvalgt Medlem af Landstinget ved Valget den 15. August 1928, nedlagde han sit Mandat som Folketingsmand den 30. September s. A. Da Socialdemokratiet ikke havde opstillet nogen Stedfortræder i København—Frederiksberg østre Storkreds, overførtes Mandatet til Partiets 1ste Stedfortræder i København—Frederiksberg vestre

Storkreds, Direktør for Arbejds- og Fabriktilsynet Sven Trier af Frederiksberg, der indtraadte som Folketingsmand for vestre Storkreds. (F. Sp. 2 og 127).

Indstilling om Godkendelse af de tre ovennævnte Valg vedtoges enstemmigt $^{11}/_{10}$ (F. Sp. 127).

4. Efter at Redaktør J. Wilmann, der repræsenterede Københavns Amtskreds, var afgaaet ved Døden den 15. November 1928, indtraadte 1ste Stedfortræder for Socialdemokratiet i nævnte Amtskreds, Formand for de samvirkende Fagforbund Vilhelm Nygaard af København som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 1584 og 1585).

Indstilling om Godkendelse af Hr. Vilhelm Nygaard som Medlem af Tinget vedtoges $^{21}/_{11}$. (F. Sp. 1745).

5. Efter at Statsrevisor H. V. Maegaard, der repræsenterede Bornholms Amtskreds (se foran Nr. 1), var afgaaet ved Døden den 21. November 1928, indtraadte 1ste Stedfortræder for Venstre for Øernes Omraade, Gaardejer Jacob Tvedegaard af Langemosegaard pr. Ringsted som Medlem af Tinget. Mandatet overførtes derved til Præstø Amtskreds, idet der ikke fandtes flere Stedfortrædere for Venstre i Bornholms Amtskreds. (F. Sp. 1744 og 1745).

Indstilling om Godkendelse af Gaardejer J. Tvedegaard som Medlem af Tinget vedtoges $^{28}/_{11}$. (F. Sp. 2188).

Samlingens 2. Afdeling.

(Efter Valget den 24. April 1929).

I Henhold til Forretningsordenens § 1, 2. Stykke, nedattes $^{14}/_{5}$ (F. Sp. 5522) et Udvalg paa 21 Medlemmer til Foretagelse af Valgenes Prøvelse. Til Medlemmer af dette Udvalg valgtes: Holger Larsen (Formand), L. D. Rasmussen, N. P. Nielsen, Gerhard Nielsen, F. K. Madsen, Bresemann, Lundberg, Fr. Andersen (Holbæk A.) (Sekretær), Alsing Andersen, Vanggaard, Jensen (Broby), Clausager, Elgaard, Christensen (Høng), Fuglsang, Arnth Jensen, Holger Andersen, Korsgaard, Christmas Møller, Mads Larsen og Oluf Steen.

Til Udvalget var fra Indenrigsministeriet fremsendt Valgbogsudskrifterne fra samtlige Storkredse og Amtskredse med Undtagelse af Færø Amtskreds, hvor Valget først fandt Sted den 29. Maj 1929. Endvidere havde Indenrigsministeriet til Udvalget fremsendt de i Medfør af Valglovens §§ 42—45 paa Grundlag af Valgbøgerne udførte Beregninger angaaende Mandaternes (Amts- og Tillægsmandaternes) Fordeling samt en af Det statistiske Departement paa Indenrigsministeriets Foranledning udarbejdet Liste over samtlige Kandidater, der ikke opnaaede Valg (F. Sp. 5520).

Endvidere var der til Udvalget indsendt 3 Klager, nemlig en fra en af Valgkandidaterne i Viborg Amtskreds, Forfatter og Tørvefabrikant Niels Lauritsen af Engesvang og to fra Vælgere henholdsvis i Haderslev Amts 1ste Opstillingskreds og Svendborg Amts 3die Opstillingskreds (F. Sp. 5521). Eneste Behandling af Indstillinger fra Udvalget foretoges $1\frac{1}{5}$ (F. Sp. 5523).

Ordføreren (Holger Larsen) meddelte, at Udvalget havde gennemgaaet Valgbøgerne, sammenholdt og cf erregnet Tallene og ikke konstateret Fejl af nogen Betydning. Det paa-pegedes, at Udfyldelsen af Valgprotokollerne endnu i mange Tilfælde var mangelfuld og Fremgangsmaaden ved Kassation af Stemmesedler uensartet, hvorfor Udvalget henvillede til Indenrigsministeren, at Instruksen til Valgbestyrelserne i Fremtiden blev mere bestemt med Hensyn til Førelsen af Valgprotokollerne, saaledes at Udvalget altid kunde se, hvad der var Aarsag til Kassationerne. Med Hensyn til Klagerne afviste Udvalgets Ordfører den første og udtalte, at selv om de to foran nævnte Vælgere havde Ret i deres Klage over, at de ikke havde faaet Lejlighed til at afgive deres Stemmer, vilde dette Forhold ikke have ændret noget i Valgresultatet, hvorfor Udvalget indstillede samtlige Valg til Godkendelse (F. Sp. 5525).

Endvidere meddelte Ordføreren, at der siden Valgdagen var foregaaet to Mandatnedlæggelser:

1) Af Landstingsmand Henrik Nielsen, der var valgt som Repræsentant for Københavns Amtskreds, men ved Skrivelse af $\frac{2}{5}$ havde meddelt, at han ønskede at fortsætte som Landstingsmand og derfor ikke kunde indtræde som Medlem af Folketinget. I hans Sted indtraadte 1ste

Stedfortræder for Socialdemokratiet i Københavns Amtskreds, Husmand Jens L. O. Sørensen som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 5521).

2) Af fhv. Justitsminister Rytter, der efter at være indtraadt som tingvalgt Medlem af Landstinget (se Side 16) ved Skrivelse af $\frac{6}{5}$ meddelte, at han nedlagde sit Mandet som Folketingsmand. I hans Sted indtraadte 1ste Stedfortræder for Venstre i Maribo Amtskreds, Professor, Gaardejer N. Kjærgaard-Jensen, Bjerggaard, Harløse, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 5521).

Udvalgets Indstilling om Godkendelse af samtlige 148 Valg vedtoges enstemmigt med 127 Stemmer. (F. Sp. 5529)

B. Landstinget.

1. Efter at 3die landstingsvalgte Medlem, fhv. Minister Ole Hansen var afgaaet ved Døden den 26. Juni 1928, indtraadte Konsul J. Villemoes af Esbjerg, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den $\frac{10}{9}$ 1920 af Venstre var valgt som Stedfortræder, som tingvalgt Medlem af Tinget. (L. Sp. 1 og 2).

Indstilling om Godkendelse af dette Valg vedtoges $\frac{3}{10}$. (L. Sp. 10 og 17).

2. Prøvelsen af Valget den 15. August 1928 (L. Sp. 1 —6) af de 19 landstingsvalgte Medlemmer og af Landstingsvalget den 21. September 1928 i 2den, 3die, 5te og 7de Landstingskreds foretoges af Udvalget til Valgs Prøvelse (Se Side 31). Ved eneste Behandling af Indstilling fra nævnte Udvalg $\frac{3}{10}$ (L. Sp. 10) meddelte Ordføreren (Jensen-Stevns), at Udvalget havde modtaget Udskrift af, hvad der var tilført Valgbøgerne for 2den, 3die og 5te Landstingskreds i Anledning af det afholdte Landstingsvalg, samt Udskrift af, hvad der var tilført Forhandlingsbogen for Færøernes Lagting vedrørende det paa Øerne den 23. August 1928 stedfundne Valg af Landstingsmand for Øerne. Til Udvalget var indkommet to Klager vedrørende Valgmandsvalgene.

a) Den første Klage, der angik Valgmandsvalget i Nakskov Opstillingskreds, var indgivet af »Socialdemokratisk

Kredsorganisation for Nakskov-Kredsen«. Den gik ud paa, at Venstres Kandidatliste burde være kasseret, idet § 64 i Valglovens Bestemmelser formentes ikke at være fulgt, fordi selve Kandidatlisten ved Anmeldelsen kun var underskrevet af 10 Stillere, medens Resten af Stillerne havde underskrevet paa et særligt Bilag, som var betegnet »Bilag til Venstres Kandidatliste«. Da et snævrere Udvalg af Valgbestyrelsen paa 3 Medlemmer gjorde opmærksom paa denne Mangel ved Kandidatlisten, blev der senere indleveret en supplerende Stillerliste, indeholdende 6 Navne, hvorefter hele Listen godkendtes af Valgbestyrelsen. Ordføreren udtalte, at ganske vist »var den Maade, hvorpaa disse Stilleres Underskrifter stod opført, ikke ideel, ikke mønstergyldig, men Stillerne var til Stede« og Listen derfor tilstrækkelig støttet med Stillere, hvorfor man ikke fandt, at der var Anledning til at knytte nærmere Bemærkninger til det, der var passeret, og man indstillede Landstingsvalgene i 2den Kreds til Godkendelse.

b) Den anden Klage vedrørte Valgmandsvalgene i Tønder-Kredsen og var indgivet af Gaardejer H. C. Lei paa Samlingsbevægelsens Vegne. I den yderste Frist for Indgivelse af Kandidatlistes var der i Tønder-Kredsen indleveret en Kandidatliste med Partibetegnelsen »Samlingsbevægelsen«, hvilken Liste kun var underskrevet af 11 Stillere, medens Valgloven kræver mindst 15. Listen blev derfor afvist af de 3 tilstedeværende Medlemmer af Valgbestyrelsen med Bemærkning om, at der ikke var det fornødne Antal Stillere, og med Henvisning til Valglovens § 64, 5te Stykke, hvorefter ny Liste kan indleveres. Den 5te Dag før Valget blev der indleveret en Genpart af Kandidatlisten, undertegnet yderligere af 5 Stillere. Den følgende Dag kasserede den samlede Valgbestyrelse Listen, og »Samlingsbevægelsen« fik ikke opstillet nogen Liste i Tønder-Kredsen. Ordføreren udtalte, at der var Enighed i Udvalget om at anbefale, at der ikke toges Hensyn til den af Gaardejer Lei indgivne Klage, idet Valglovens Bestemmelse om, at en Kandidatliste skal være underskrevet af et vist Antal Stillere, ikke var opfyldt i dette Tilfælde, da Indleveringsfristen udløb.

Efter at H. P. Jensen havde udtalt sin Beklagelse over, at Valgbestyrelsen i Nakskov-Kredsen ikke havde overholdt

Valglovens »Ord og Bogstav«, hvilken Udtalelse Ordføreren ikke kunde tiltræde, godkendtes samtlige de af Ordføreren nævnte Tingvalg og Kredsvalg enstemmigt med 66 Stemmer. (L. Sp. 17).

3. Efter at 1ste landstingsvalgte Medlem, Partikulier N. R. Sørensen-Egaa var afgaaet ved Døden 3. April 1929, indtraadte fhv. Sysselmand Effersøe, Thorshavn, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den $15/8$ 1928 af Venstres Valggruppe var valgt til Stedfortræder, som tingvalgt Medlem af Tinget (L. Sp. 1242).

4. Efter at 5te landstingsvalgte Medlem, Generalmajor P. L. M. Birke havde nedlagt sit Mandat 29. April 1929, indtraadte fhv. Minister Svenning Rytter, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den $15/8$ 1928 af Venstres Valggruppe var valgt til Stedfortræder, som tingvalgt Medlem af Tinget (L. Sp. 1244).

5. Efter at Fru Inger Gautier Schmit var valgt til Medlem af Folketinget ved Valget $24/4$ 1929, nedlagde hun sit Mandat som Medlem af Landstinget. I Stedet for indtraadte Sognepræst P. C. Nedergaard, Gjerslev, der i Valgbogen stod opført som hendes 1ste Stedfortræder, som 8de Medlem for 2den Landstingskreds. (L. Sp. 1244).

Indstilling om Godkendelse af de tre ovennævnte Valg vedtoges enstemmigt $15/5$. (L. Sp. 1248).

V. Valg til Kommissioner og Hverv.

Samlingens 1. Afdeling.

1. Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn (nedsat i Henhold til § 1 i Lov Nr. 137 af 13. April 1923).

Valget foretoges af det staaende Fællesudvalg, valgt i Henhold til Folketingets Forretningsordens § 7, 2det Stk., og Landstingets Forretningsordens § 9, 2det Stk. (se Side 30 og 32).

Til Medlemmer valgtes (²⁵/₁₀ 1928): 1) Folketingsmand Vanggaard (Formand) med Suppleant Folketingsmand I. A. Hansen, 2) Folketingsmand Himmelstrup med Suppleant Folketingsmand Chr. Ernst Christensen, 3) Folketingsmand N. P. Jensen med Suppleant Folketingsmand Elgaard, 4) Landstingsmand Hauch med Suppleant Landstingsmand Fink, 5) Landstingsmand Jepsen Christensen med Suppleant Landstingsmand J. V. Christensen, 6) Landstingsmand Birke med Suppleant Landstingsmand Bækgaard, 7) Folketingsmand Stauning med Suppleant Folketingsmand L. Rasmussen, 8) Folketingsmand Borgbjerg med Suppleant Folketingsmand Fr. Andersen (Kh.-Frb. o. Stkr.), 9) Folketingsmand Hans Rasmussen med Suppleant Folketingsmand Gerhard Nielsen, 10) Folketingsmand Hans Nielsen med Suppleant Folketingsmand J. P. Nielsen, 11) Folketingsmand H. P. Hansen med Suppleant Folketingsmand Bording, 12) Landstingsmand C. C. Andersen med Suppleant Landstingsmand Jensen (Aale), 13) Landstingsmand Bramsnæs med Suppleant Landstingsmand Laurits Knudsen, 14) Folketingsmand Fraenkel med Suppleant Folketingsmand Axel Møller, 15) Landstingsmand Schovelin med Suppleant Landstingsmand Tvede, 16) Folketingsmand P. Munch med Suppleant Landstingsmand Zahle (F. Sp. 32 og 755, L. Sp. 35 og 203).

Den ¹⁶/₁₁ valgte det staaende Fællesudvalg Folketingsmand Holger Andersen til Medlem af det udenrigspolitiske Nævn i Stedet for Landstingsmand Schovelin, der havde nedlagt sit Mandat som Medlem af Nævnet (F. Sp. 1411), og Landstingsmand Schovelin som Suppleant for Folketingsmand Fraenkel i Stedet for Folketingsmand Axel Møller, der havde nedlagt sit Mandat som Suppleant i Nævnet (F. Sp. 2242, L. Sp. 393).

2. Valg af 15 Medlemmer og Suppleanter for disse til det erhvervspolitiske Nævn (nedsat i Henhold til § 1 i Lov Nr. 113 af 4. April 1928 om Forberedelse af Foranstaltninger til Styrkelse og Fremme af danske Erhvervsinteresser og til Imødegaaelse af ubillig Konkurrence).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg;

Valgt blev (²⁵/₁₀ 1928): 1) Folketingsmand Clausager med Suppleant Folketingsmand Kr. Kristensen, 2) Landstingsmand Hauch med Suppleant Landstingsmand Rasmus Nielsen, 3) Folketingsmand J. C. A. Larsen med Suppleant Folketingsmand Søren P. Larsen, 4) Landstingsmand M. C. Jensen med Suppleant Landstingsmand N. K. Kristensen, 5) Folketingsmand Himmelstrup (Formand) med Suppleant Folketingsmand Raunkjær, 6) Landstingsmand Johannes Jensen med Suppleant Landstingsmand Fink, 7) Folketingsmand Stauning med Suppleant Folketingsmand Borgbjerg, 8) Folketingsmand Hans Nielsen med Suppleant Folketingsmand Einer Jensen, 9) Folketingsmand Bording med Suppleant Folketingsmand Olufson, 10) Folketingsmand Fr. Andersen (Holbæk A.) med Suppleant Folketingsmand Lundberg, 11) Landstingsmand Bramsnæs med Suppleant Landstingsmand Henrik Nielsen, 12) Landstingsmand Jensen (Aale) med Suppleant Landstingsmand A. P. Hansen, 13) Folketingsmand Drachmann med Suppleant Folketingsmand Pitzner, 14) Folketingsmand Larsen (Badse) med Suppleant Folketingsmand A. C. D. Petersen, 15) Folketingsmand Dahlgaard med Suppleant Landstingsmand G. Fog-Petersen. (F. Sp. 65 og 756, L. Sp. 35 og 203).

3. Valg af 2 Medlemmer og Suppleanter for disse til Aalegaards-Overnævnet (nedsat i Henhold til § 7 i Lov af 2. Juni 1917 om Saltvandsfiskeri) for Tidsrummet fra 1. Januar 1929 til 31. December 1931.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁵/₁₀ 1928): 1) Sekretær J. M. Videbæk, Odder, med Suppleant Rentier R. P. Korsbjerg, Helgenæs, og 2) Overlærer C. C. Petersen, Dragør, med Suppleant Overretssagfører Alfred Christensen, København. (F. Sp. 324 og 757, L. Sp. 68 og 204).

4. Valg af 1 Medlem af det om Nationalmuseets Bygningsforhold nedsatte Bedømmelsesudvalg (nedsat i Henhold til § 4 i Lov Nr. 145 af 16. April 1928).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁷/₁₀ 1928): Landstingsmand J. Jensen-Klejs i Stedet for Gaardejer P. K. Ejsing, der ikke mere var Medlem af Landstinget. (F. Sp. 378, L. Sp. 80).

5. Valg af 2 Medlemmer til Overbevillingsnævnet (nedsat i Henhold til § 21 i Lov Nr. 99 af 29. Marts 1924 om Beværtning og Gæstgiveri samt om Handel med stærke Drikke) **for Tidsrummet fra 1. Januar 1929 til 31. December 1930.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁵/₁₀ 1928): fhv. Folketingsmand Søren Svendsen og Landstingsmand C. F. Sørensen. (F. Sp. 515 og 757, L. Sp. 99 og 204).

6. Valg af 1 Medlem og 1 Stedfortræder for samme til Over-Skyldraadet (oprettet i Henhold til Lov Nr. 103 af 15. Maj 1903) **for Tidsrummet indtil 30. Juni 1933.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (³⁰/₁₁ 1928): Folketingsmand Hækkerup i Stedet for Folketingsmand Wilmann, der var afgaaet ved Døden. (F. Sp. 1852 og 2358, L. Sp. 351 og 424).

Da Folketingsmand Hækkerup hidtil havde været Stedfortræder i Over-Skyldraadet, valgte Fællesudvalget (²³/₃ 1929) i hans Sted Folketingsmand Olufson til Stedfortræder i Raadet. (F. Sp. 2482 og 5468, L. Sp. 435 og 1237).

7. Valg af 1 Statsrevisor, for saa vidt angaar Regnskaberne for Finansaarene 1927—28 til 1928—29, og 1 Stedfortræder for samme (jfr. Lov Nr. 180 af ³¹/₃ 1917 og Rigsdagsbeslutning ¹⁴/₅ og ¹⁵/₆ 1917).

Til Medlemmer af et Fællesudvalg til at foretage ovennævnte Valg valgetes:

Af *Folketinget* $\frac{7}{12}$ (F. Sp. 2541): Stauning, Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.), Friis-Skotte, Chr. Hansen, L. D. Rasmussen, Simonsen, N. P. Jensen, Pinholt, Elgaard, Olav Olsen, Sevelsted, Axel Møller, Parkov, Fibiger, Niels Petersen.

Af *Landstinget* $\frac{7}{12}$ (L. Sp. 435): C. C. Andersen, Bunch, Marie Christensen, Frøkjær, Johannes Jensen, Jensen-Klejs, Laurits Knudsen, Lewinsky, Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, Inger Gautier Schmit, Steincke, Sørensen-Egaa, Veistrup.

Dette Fællesudvalg valgte $\frac{12}{12}$ Folketingsmand Pinstrup til Statsrevisor og fhv. Folketingsmand, Førstelærer S. C. Nørgaard til Stedfortræder for ovennævnte Periode. (F. Sp. 2775, L. Sp. 491).

8. Valg af 13 Medlemmer til Rigsretten.

Af *Landstinget* valgtes $\frac{7}{12}$ 1928: Landstingsmændene J. Jensen-Klejs, C. C. Andersen, Hauch, Steincke, Godskesen, Medlem af Landstinget Marie Christensen, Landstingsmændene Carl F. Madsen, Veistrup, Jepsen Christensen, H. P. Jensen, Ellinger, Thomas Larsen og Jensen (Aale). (L. Sp. 475 og F. Sp. 2602).

9. Valg af 2 Medlemmer til Overværgeraadet (oprettet i Henhold til Lov Nr. 72 af 14. April 1905, jfr. Lov Nr. 237 af 12. Juni 1922) for Tidsrummet fra 1. April 1929 til 31. Marts 1933.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{23}{3}$ 1929): Medlem af Landstinget Marie Christensen og Folketingsmand Kammersgaard (F. Sp. 4829 og 5468, L. Sp. 907 og 1236).

Efter Valget til Folketinget den 24. April 1929.

10. Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn (nedsat i Henhold til § 1 i Lov Nr. 137 af 13. April 1923).

Valget foretoges af det staaende Fællesudvalg, valgt i Henhold til Folketingets Forretningsordens § 7, 2det Stk., og Landstingets Forretningsordens § 9, 2det Stk. (se Side 31 og 32).

Til Medlemmer valgtes ($28/5$ 1929): 1) Folketingsmand H. P. Hansen med Suppleant Folketingsmand Alsing Andersen, 2) Folketingsmand Hans Rasmussen med Suppleant Folketingsmand Hartvig Frisch, 3) Folketingsmand Hans Nielsen med Suppleant Folketingsmand J. P. Nielsen, 4) Folketingsmand Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.) med Suppleant Folketingsmand Schrøder, 5) Folketingsmand Gerhard Nielsen med Suppleant Folketingsmand Lundberg, 6) Landstingsmand C. C. Andersen med Suppleant Landstingsmand Jensen (Aale), 7) Landstingsmand Laurits Knudsen med Suppleant Landstingsmand Lewinsky, 8) Folketingsmand Jesper Simonsen med Suppleant Landstingsmand Gunnar Fog-Petersen, 9) Folketingsmand Moltesen (Formand) med Suppleant Folketingsmand Elgaard, 10) Folketingsmand Vanggaard med Suppleant Folketingsmand J. A. Hansen, 11) Folketingsmand Himmelstrup med Suppleant Folketingsmand Chr. Ernst Christensen, 12) Landstingsmand Hauch med Suppleant Landstingsmand Fink, 13) Landstingsmand Jepsen Christensen med Suppleant Landstingsmand J. V. Christensen, 16) Folketingsmand Holger Andersen (Sekretær) med Suppleant Landstingsmand Tvede, 15) Folketingsmand Fraenkel med Suppleant Folketingsmand Korsgaard, 16) Landstingsmand Schovelin med Suppleant Landstingsmand Effersøe. (F. Sp. 5533 og 5785, L. Sp. 1247 og 1402).

11. Valg af 15 Medlemmer og Suppleanter for disse til det erhvervspolitiske Nævn (nedsat i Henhold til § 1 i Lov Nr. 113 af 4. April 1928 om Forberedelse af Foranstaltninger til Styrkelse og Fremme af danske Erhvervsinteresser og til Imødegaaelse af ubillig Konkurrence).

Valget foretoges af det under Nr. 10 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($28/5$ 1929): 1) Folketingsmand Hans Nielsen (Formand) med Suppleant Folketingsmand Nygaard, 2) Folketingsmand Fr. Andersen (Holbæk A.) med Suppleant Folketingsmand P. Andersen, 3) Folketingsmand Einer Jensen

med Suppleant Folketingsmand J. Chr. Jensen, 4) Folketingsmand Lundberg med Suppleant Folketingsmand Marinus Sørensen, 5) Folketingsmand Trier med Suppleant Folketingsmand Jønson, 6) Landstingsmand Jensen (Aale) med Suppleant Landstingsmand A. P. Hansen, 7) Landstingsmand Henrik Nielsen med Suppleant Landstingsmand Ludvig Christensen, 8) Folketingsmand Niels Frederiksen med Suppleant Landstingsmand Gunnar Fog-Petersen, 9) Folketingsmand Clausager med Suppleant Folketingsmand Kr. Kristensen, 10) Folketingsmand J. C. A. Larsen med Suppleant Landstingsmand Rasmus Nielsen, 11) Landstingsmand M. C. Jensen med Suppleant Folketingsmand Søren P. Larsen, 12) Folketingsmand Himmelstrup med Suppleant Landstingsmand N. K. Kristensen, 13) Landstingsmand Johannes Jensen med Suppleant Folketingsmand Raunkjær, 14) Folketingsmand Drachmann med Suppleant Folketingsmand Pitzner, 15) Folketingsmand Larsen (Badse) med Suppleant Folketingsmand A. C. D. Petersen. (F. Sp. 5541 og 5785, L. Sp. 1269 og 1403).

12. Valg af 4 Medlemmer til Overfredningsnævnet (nedsat i Henhold til § 3 i Lov Nr. 245 af 8. Maj 1917 om Naturfredning) **for Tidsrummet fra 1. Juli 1929 til 30. Juni 1933.**

Valget foretoges af det under Nr. 10 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($28/5$ 1929): Folketingsmand A. C. Meyer, fhv. Folketingsmand, Overretssagfører Niels Petersen, Folketingsmand Tange og Landstingsmand Godskesen. (F. Sp. 5533 og 5786, L. Sp. 1246 og 1404).

13. Valg af 8 Medlemmer og 8 Stedfortrædere for samme til Udvalget for grønlandske Anliggender (nedsat i Henhold til § 7 i Lov Nr. 134 af 18. April 1925).

Valget foretoges af det under Nr. 10 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($28/5$ 1929): 1) Folketingsmand Kammersgaard med Stedfortræder Folketingsmand Vilhelm Rasmussen, 2) Folketingsmand Olufson med Stedfortræder Landstingsmand

Jensen (Aale), 3) Folketingsmand Povlsen med Stedfortræder Landstingsmand Veistrup, 4) Folketingsmand Steen med Stedfortræder Landstingsmand Gunnar Fog-Petersen, 5) Folketingsmand Vanggaard med Stedfortræder Folketingsmand Samuelsen, 6) Landstingsmand Degnbol med Stedfortræder Landstingsmand Stegger Nielsen, 7) Folketingsmand Pürschel med Stedfortræder Folketingsmand Hendriksen, 8) Landstingsmand Ellinger med Stedfortræder Landstingsmand Laursen. (F. Sp. 5541 og 5786, L. Sp. 1269 og 1403).

14. Valg af 6 Medlemmer til Kommissionen til Udarbejdelse af et Forslag om en Revision af Tjenestemandsløven af 27. Juni 1927 (Lønningskommissionen af 1929).

Valget foretoges af det under Nr. 10 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($2^8/5$ 1929): Medlem af Landstinget Henriette Crone, Folketingsmand N. P. Nielsen, Folketingsmand A. M. Hansen, Folketingsmand Hans Jacob Sørensen, Landstingsmand J. P. Stensballe og fhv. Folketingsmand Johannes Lou. (F. Sp. 5533 og 5786, L. Sp. 1246 og 1404).

15. Valg af 1 Medlem af Tilsynsraadet for Statens Sindssygehospitaller for Tidsrummet indtil 31. December 1929 (oprettet i Henhold til § 7 i Lov Nr. 262 af 6. Maj 1921).

Valget foretoges af det under Nr. 10 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($2^8/5$ 1929): Folketingsmand Tange i Stedet for fhv. Folketingsmand, Førstelærer Søgaard. (F. Sp. 5533 og 5787, L. Sp. 1246 og 1403).

16. Valg af 2 Medlemmer af det i Arbejdsløshedsloven omhandlede Arbejdsnævns Afdeling for Arbejdsløshedsforsikring (oprettet i Henhold til § 34 i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927).

Valget foretoges af det under Nr. 10 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{28}{5}$ 1929). Folketingsmand Rager i Stedet for Indenrigsminister Dahlgaard og Landstingsmand Stensballe i Stedet for Landstingsmand Hauch. (F. Sp. 5624, 5761 og 5787, L. Sp. 1297, 1399 og 1404).

17. Valg af 1 Medlem af den i Henhold til § 14 i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet nedsatte overordnede Kommission.

Valget foretoges af det under Nr. 10 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{28}{5}$ 1929): Folketingsmand Johannes Hansen i Stedet for afdøde Folketingsmand Martin Hansen. (F. Sp. 5533 og 5787, L. Sp. 1247 og 1404).

18. Valg af 1 midlertidig Suppleant i Dansk-Islandsk Nævns danske Afdeling (oprettet i Henhold til § 16 i dansk-islandsk Forbundslov af 30. November 1918).

Valget foretoges af det under Nr. 10 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{28}{5}$ 1929): Folketingsmand Hans Nielsen til midlertidig Suppleant for Undervisningsminister Borgbjerg. F. Sp. 5667 og 5787, L. Sp. 1317 og 1404).

VI. Andragender.

1. Betænkninger og Indstillinger fra Folketingets Finansudvalg angaaende Andragender henviste til Udvalget. [B. Sp. 753 og 1895 — C. Sp. 507].

Eneste Beh. $\frac{8}{2}$ (F. Sp. 4185).

2. Betænkning fra Landstingets Udvalg for Andragender. (B. Sp. 2949).

Udvalget, der havde behandlet 7 Andragender, gjorde ingen Indstilling.

VII. Andragende i Henhold til Grundlovens § 56.

Betænkning over Andragende om Folketingets Samtykke til, at Folketingsmand Bent Holstein drages til Ansvar ved Domstolene for Udtalelser i Tinget. (Afgiven af *Folketingets Udvalg* for Forretningsordenen 1/2 1929). [B. Sp. 827]).

Til Udvalget var henvist en fra Departementschef i Ministeriet for Industri, Handel og Søfart J. C. H. Dalhoff, Generaldirektør for Skattevæsenet Michael Koefoed og Præsident for Københavns Sø- og Handelsret H. E. Kühl modtagen Skrivelse af 22. Januar 1929 (F. Sp. 3568), hvori de nævnte Embedsmænd anmoder Folketingets Formand om at udbede sig Tingets Samtykke til, at de kan drage Folketingsmand, Lensgreve Bent Holstein til Ansvar for nogle mod dem af denne under Finanslovens 2. Behandling i Folketinget fremsatte Udtalelser (F. Sp. 3447—56, jfr. Sp. 3451 og 3453).

Udvalget gjorde ikke Indstilling.

T I L L Æ G.

De politiske Partiers Programmer.

Udtalelse af Det konservative Folkeparti.

Paa Det konservative Folkepartis Landsraadmøde i Vejle den 9.—10. November 1928 vedtoges følgende Udtalelse:

»Landsraadet billiger den af Rigsdagsgruppen førte Politik og udtaler, at Det konservative Folkeparti i den kommende Tid vil arbejde for:

En forsvarlig Løsning af Forsvarssagen. Ubetinget Modstand mod Afrustning eller Nedrustning.

En Finanspolitik med gennemført Sparsommelighed i den offentlige Husholdning, Forenkling af Administrationen, en Omlægning af vore Skatter, saa disse ikke hemmer, men fremmer Opsparingen. Ved Skatteomlægningen bør i videst muligt Omfang de direkte Skatter erstattes med indirekte, Skat paa danske Varer med Skat paa fremmede Varer. Den faste Ejendomsbeskatning bør lettes, og for Landbrugsejendomme bør Maalet være en Nedsættelse, saaledes at Skatten ikke er forholdsvis større end før Krigen, og Modstand ydes mod enhver Skat, som angriber Ejendomsretten. Grundskylden bør afskaffes.

En Erhvervs politik, som fremmer den danske Produktion og de danske Eksportinteresser, som lægger færrest mulige Byrder paa Produktionen, og som giver den enkelte Borger Frihed til uden Indgreb fra det offentliges Side, ej heller gennem Konkurrence fra Stats- eller Kommune-Foretagender, at udføre sit Hverv, og som paa Linie med andre Landes praktiske Foranstaltninger, derunder ogsaa Anvendelsen af Told, fremmer gammel og ny Produktion til Løsning af vort Beskæftigelses- og Befolkningsproblem.

En social Lovgivning, som hviler paa Princippet Hjælp til Selvhjælp og saaledes ikke undergraver eller udsletter den enkeltes Pligt- eller Ansvarsfølelse, hvorfor det ogsaa vil være nødvendigt at gøre Begyndelsen til en almindelig Folkepensionering.

Et skarpere Skel imellem, hvad der er kommunale Opgaver, og hvad der er Statsopgaver. Kommunerne bør ikke bebyrdes med nye Udgifter til Løsning af Opgaver af almen Natur, men bør lettes for en Del af de allerede paalagte Byrder.

At vor Folkekirke bevares paa den evangelisk-lutherske Bekendelses Grund med Ret for Kirken til selv at ordne sine indre Anliggender.

En Ordning af vort Skolevæsen, som bibeholder Religionsundervisningen i Skolerne, som vel indskrænker Udgifterne og skærper Kravene, men som ikke ændrer den lige Adgang for alle Landets Børn til at nyde Undervisning.

Ubetinget Modstand mod de Anslag mod Vælgerne frie Selvbestemmelsesret og Valgret, som man i den sidste Tid har set ført frem ogsaa i Lovforslagsform.

Landsraadet opfordrer Partiets Vælgere til at styrke Konservatismens Stilling ved de vigtige kommunale Valg til Foraaret og peger paa, at saa urolig og usikker den politiske Situation er, kan Vælgerne med kort Varsel blive kaldt til Folketingsvalg.

Det er da af afgørende Betydning, at Konservatismen er parat til samlet og enig paa stærkt og selvstændigt konservativt Grundlag at møde de Angreb, som fra alle Sider vil blive rettet mod den, og fremme en maalbevidst konservativ Politik.»

Udtalelse af Det radikale Venstre.

Paa det radikale Venstres Landsmøde i København den 25.—26. Maj 1929 vedtoges følgende Udtalelse:

»Landsmødet billiger Rigsdagsgruppens Politik i det forløbne Aar og udtaler sin Glæde over:

at Folketingsvalget med afgørende Klarhed tilkendegav
Vælgerflertallets Stilling med Hensyn til

Militærvæsenets Ordning,

Erhvervskrise og Beskæftigelsesspørgsmaal,

Skattepolitikens Karakter og

Retningslinien i den sociale Lovgivning, og over

at der ved den nye Regerings Dannelse er skabt et fast
parlamentarisk Grundlag til Sikring af, at Vælger-
flertallets Villie sker Fyldest.

Landsmødet tilsiger Partiets Repræsentanter i Regering
og Rigsdag *Støtte til Løsning af de i det nye Ministeriums
Arbejdsprogram angivne Opgaver* og opfordrer til et ener-
gisk Arbejde for i Befolkningen at fæstne og øge Tilslutningen
til det radikale Venstres Ideer.«

Sagfortegnelse.

	Side
A andssvageanstalterne, Kontingentbetaling (Lov)	138
Afkald paa Krig, Traktat om (Beslutning)	443
Aktieselskaber (Forslag)	294
— , Arbejdernes Delagtighed i (privat Forsl.)	394
Aldersrente, Ændr. (privat Forslag)	363
Aldersrente- og Invalidere, Brændsel til (privat Forslag)	371
— — — — — , supplerende Understøttelse (privat Forslag)	385
Amerikanske Forenede Stater, Voldgiftstraktat med (Beslutning)	446
Amtskommunernes Skatteudskrivning, Ændr. (Forslag)	242
Andragender	487
— i Henh. til Grundlovens § 56	488
Arbejdernes Delagtighed i Aktieselskaber	394
Arbejdsløse, Krisehjælp til (privat Forslag)	362
Arbejdsløshed (Forespørgsel)	468
Arbejdsløshedens Modvirkning (privat Forslag)	363
Arbejdsløshedslov, Ændr. (Lov)	117
— Ændr. (privat Forslag)	368
Arbejdsstridigheder, Voldgift i visse (privat Forslag) . .	394
Augustenborg, Sindssygehospital (Forslag)	278
— , — (Lov)	123
 B akteriologiske Krigsmidler m. m. (Forslag til Beslutning)	 460
Begravelseskasser, Tilsyn (Lov)	133

	Side
Ben, Overenskomst vedr. Udførselen af (Beslutning)...	459
Bevillingslov, midlertidig.....	98
Biblioteker, Ændr. (Forslag).....	358
Biografteatervæsenet (Forslag).....	330
Boligbyggeri, Hjælp til (privat Forslag).....	363
Brændsel til Aldersrente- og Invaliderentyndere (privat Forslag)	371
Byggelinier ved Veje og Gader (Lov).....	117
Chokoladebeskatning, Ændr. (Forslag)	190
Civil Værnepligt, Ændr. (privat Forslag).....	409
Dommerfuldmægtige (Forslag).....	322
Driftslaaneforeninger vedr. Landejendomme (Lov)....	100
Driftslaan til Fiskere (Lov).....	102
— - Haandværkere (Lov).....	149
— - Industri (Lov).....	150
Ejendomsbeskatning til Staten, Ændr. (Forslag)	189
Ejendomsskatter, de kommunales Omlægning (privat Forslag)	405
— , kommunale, Ændr. (Lov).....	122
Ejendomsskyld til Kommunen, Nybygningers Fritagelse (privat Forslag).....	392
— - Staten, Nybygningers Fritagelse (privat Forslag).....	391
Ekspropriationer, visse (Forslag).....	285
Elektricitetsværker, Arbejder ved (Forslag).....	257
Erhvervs- og Arbejdsfrihed (Lov).....	142
Fattighjælps Eftergivelse (Forslag).....	290
Fedtemulsioner (Ændr. i Margarine Lov) (Forslag).....	233

	Side
Finanslovforslag	198
Finanslov	60
— , midlertidig	98
Firmalov, Tillæg (Lov)	151
Fiskere, Driftsloaen (Lov)	102
Fiskeri ved Grønland (Forslag)	270
— — — (Lov)	169
Fogedforretninger, Ændr. i Gebyr (Lov)	94
Folkeafstemning om Værnepligt (privat Forslag)	411
Folkeforbundsberetning 1928	465
Folkeforsikring (privat Forslag)	372
Folkekirkens Præsteembeder, Ændr. (Lov)	183
Folkemuseet (Forslag)	355
Fondsbørs (Forslag)	309
Forespørgsler	465
Forligs- og Voldgiftstraktat med Haiti (Beslutning) ...	448
Forsikringsaftaler (Forslag)	336
Forsvarsordning (Forslag)	359
Frihavns-Regnskabet 1928 (Beslutning)	434
Færdselssikring ved Krydsninger (Forslag)	280
Færøerne:	
Fiskerilaaen (Forslag)	238
— (Lov)	168
Fæstegods (Forespørgsel)	471
Køreveje (Forespørgsel)	465
Skatter og Afgifter, Ændr. ang. Tobaksbeskatningen (Lov)	177
Undervisningsproget (Forespørgsel)	471
Vragning af Fisk (Lov)	152
G asværker, Arbejde ved (Forslag)	257
Giftgas m. m. til Krigsbrug (Forslag til Beslutning) ..	460
— - — (Forespørgsel)	465

	Side
Grundbyrder i Sønderjylland (Lov).....	104
Grundforbedringsarbejder (Lov).....	115
Grundforbedringslaan (Lov).....	103
Grundstigningsskyld til Kommunen (privat Forslag) .	400
Grækenland, Handels- og Skibsfartskonv. med (Beslutning).....	441
Grønland, Fiskeri ved (Forslag).....	270
— , — — (Lov).....	169
H aandværkere, Driftslaan (Lov).....	149
Haiti, Forligs- og Voldgiftstraktat med (Beslutning)...	448
Handelstraktat med Østrig (Beslutning).....	435
Handels- og Skibsfartskonv. med Grækenland (Beslutn.)	441
Hjælpekasser (Forslag).....	241
Hypotekbankens Regnskab 1927—28 (Beslutning)....	434
Huder og Skind, Overenskomst vedr. Udførsel af (Beslutning).....	457
I ce-Cream (Ændr. i Smørlov) (Forslag).....	231
Indfødsrets Meddelelse (Lov).....	121
Ind- og Udførselsforbud, Ophævelse af, Konv. om (Beslutning).....	454
Indkvartering, Ændr. (Lov).....	113
Industri, Driftslaan (Lov).....	150
Invalide- og Aldersrentenydere, Brændsel til (privat Forslag).....	371
— - — — , suppl. Understøttelse (privat Forslag).....	385
J order i offentligt Eje, Ændr. i Tillæg (Lov).....	110
— - — — (privat Forslag).....	366
— - — — , Ændr. (privat Forslag).....	399

	Side
Jordfonds, kommunale (privat Forslag).....	395
Jord til mindre Landbrug og Byggepladser (privat Forslag).....	365
Jord til Udstykning af Stat og Kommune (priv. Forslag)	395
K ina, Venskabs- og Handelstraktat med (Beslutning).	452
Kolding, kommunale Valg i (Lov).....	114
Kommunale Ejendomsskatter, Ændr. (Lov).....	122
— Ejendomsskatters Omlægning (privat Forslag).....	405
— Jordfonds (privat Forslag).....	395
Kommunal Grundstigningsskyld (privat Forslag)	400
Kommunalt Pligtarbejde (Forslag).....	248
Kongelige Teater (privat Forslag).....	411
Konsulatafgiftens Ophævelse (Lov).....	170
Kort, topografiske, Stempelafgift af (Lov).....	184
Kreditforeninger for mindre Landejendomme, Ændr. (Lov).....	114
Krig, Traktat om Afkald paa (Beslutning).....	443
Krisehjælp til arbejdsløse (privat Forslag).....	362
Kriseramte, Stempel- og Gebyrfrihed (privat Forslag)..	393
Kronestigningen, Hjælp i Anledning af (privat Forslag)	393
Københavns Kommune, Stempelfrihed for Oblig. (Lov)	82
Købstadkommunallov (Forslag).....	258
L andbohøjskolen, Ændr. (Forslag).....	233
Landejendomme, Driftslaaneforeninger vedr. (Lov) ...	100
Landmandsbankordningen, Ændr. (privat Forslag)....	410
Landmandsbank-Statslaanet (privat Forslag).....	366
Landmandsbankudvalgene, Embedsmændene i (Forslag til Beslutning).....	463
Landsarkiv i Sønderjylland (Forslag).....	355

	Side
Landstingsvalgte, Valg af.....	472
Livsforsikringer i værdiløs Mønt (Forslag).....	276
Lovgivning og Forvaltning i Sønderjylland (Lov).....	74
Lærlingelov (Forslag).....	241
M argarinelov, Ændr. ang. Fedtemulsioner (Forslag) ..	233
Mergelselskaber (Lov).....	105
Midlertidig Bevillingslov.....	98
Ministerskifte.....	41
Motorafgiftslov, Ændr. (Forslag).....	285
N issum Fjord (Forslag)	286
— — (Lov).....	139
Normeringslovforslag.....	229
Normeringslov.....	99
Nybygningers Fritagelse for Ejendomsskyld til Kom- munen (privat Forslag).....	392
Nybygningers Fritagelse for Ejendomsskyld til Staten (privat Forslag).....	391
Næringslov (Forslag).....	293
O ffentlige Arbejders Iværksættelse (privat Forslag)...	363
Overassistenter (Ændr. i Tjenestemandsløv) (Forslag)..	191
P ap og Kunstlæder i Fodtøj (Forslag).....	315
— - — - — (Lov).....	168
Partiprogrammer:	
Udtalelse af Det konservative Folkeparti.....	489
— - Det radikale Venstre.....	490
Personaleforhold, Administrationsforslag om.....	464

	Side
Pligtarbejde, kommunalt (Forslag)	248
Privatbanken (Lov)	141
Program-Udtalelser:	
Af Statsminister Madsen-Mygdal	34
- — Stauning	45
Præsteembeder i Folkekirken, Ændr. (Lov)	183
R adiospredning (privat Forslag)	412
Rentebevillinger (Lov)	116
Restaurationsskat, Ændr. (privat Forslag)	370
— , — (privat Forslag)	431
Retsafgifter i Domssager (Forkyndelse ved Postvæse-	
net) (Forslag)	330
— - — (Lov)	172
Rettens Pleje, Ændring (Skibsauktioner) (Lov)	176
— — , Ændr. og Tilføjelser (Forslag)	323
Rigets Forsvar (Forslag)	359
Rigsdagsvalglov (Forslag)	239
Rigshospitalet, Udvidelse (Forslag)	357
S eruminstituttets Udvidelse (Forslag)	272
Sindssygehospital i Augustenborg (Forslag)	278
— - — (Lov)	123
Skatter og Afgifter for Færøerne, Ændr.	177
Skatters Opkrævning (privat Forslag)	389
Skibsafgift (Lov)	170
Skibsmaskinist-Eksaminer (Forslag)	312
Skibsregistrering, Ændr. (Lov)	167
Skive Banks Likvidation (Lov)	153
Skolevæsenet i Sønderjylland, Ændr. og Tillæg (privat	
Forslag)	429
Skotøj, Pap og Kunstlæder i (Forslag)	315
— , — - — (Lov)	168

	Side
Smørlov, Ændr. ang. Ice-Cream (Forslag).....	231
Stempelafgift, Ændr. (Lov).....	94
— af topografiske Kort (Lov).....	184
Stempelfrihed for Obligationer fra Københavns Kom- mune (Lov).....	82
Stempel- og Gebyrfrihed for kriseramte (privat Forslag)	393
Statsregnskabet 1926—27 (Beslutning).....	433
Sterilisation (Lov).....	178
Straffelov, borgerlig (Forslag).....	319
— , — Ikrafttræden (Forslag).....	321
Straffelovstillæget af 1911, Ændr. i (Lov).....	175
Strandingslov, Ændr. i Tillæg (Lov).....	174
Sygekasser, Ændr. (Lov).....	124
Sølov, Ændr. (Lov).....	155
Sønderjylland:	
Grundbyrders Afløsning (Lov).....	104
Landsarkiv (Forslag).....	355
Lovgivning og Forvaltning (Lov).....	74
Skolevæsenet, Ændr. og Tillæg (privat Forslag)....	429
Udstykning (Forslag).....	236
— (Lov).....	111
Tillægsbevillingsforslag	228
Tillægsbevillingslov	70
Tinglysningsafgift, Ændr. (Lov).....	94
Tjenestemandsløve (Overassistenter) (Forslag).....	191
— (Rigets Forsvar) (Forslag).....	362
Tobaksbeskatning, Ændr. (Lov).....	83
— paa Færøerne (Lov).....	177
Topografiske Kort, Stempelafgift (Lov).....	184
Trafikvanskeligheder (Forespørgsel).....	466
Trustlov (privat Forslag).....	395

Ud- og Indførselsforbud, Ophævelse af Konvention om (Beslutning)	454
Udstykning i Sønderjylland (Forslag)	236
— - — (Lov)	111
— af Stat og Kommune, Jord til (priv. Forslag)	395
Udenrigstjenesten, Ændr. (Lov)	78
Udvandring (Forslag)	247
Underretterne, Fuldmægtige ved (Forslag)	322
Vaaben (Forslag)	332
Valg, kommunale i Kolding (Lov)	114
— til Kommissioner og Hverv	479
— til Rigsdagen (Forslag)	239
Valgmenighed, Præst i (Lov)	183
Valgs Prøvelse	474
Vand-, Gas- og Elektricitetsværker (Forslag)	257
Venskabs- og Handelstraktat med Kina (Beslutning) ..	452
Veterinær- og Landbohøjskolen, Ændr. (Forslag)	233
Voldgift i visse Arbejdsstridigheder (privat Forslag)	394
Voldgiftskendelser, Eksekution af (Beslutning)	449
Voldgiftstraktat med U. S. A. (Beslutning)	446
Vragning af Fisk paa Færøerne (Lov)	152
Værneforanstaltninger, sociale (privat Forslag)	407
Værnepligt, civil, Ændr. (privat Forslag)	409
— , Folkeafstemning om (privat Forslag)	411
Værneskat (privat Forslag)	412
Ædruelighedslov (privat Forslag)	414
Østrig, Handelstraktat med (Beslutning)	435

